

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ**

**ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
імені М.С. ГРУШЕВСЬКОГО**

**ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА
СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ЗОЛОТОВЕРХОГО
МОНАСТИРЯ У КИЄВІ XVI–XVIII СТ.**

**З ФОНДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

ЗБІРНИК ДОКУМЕНТІВ

Автори-укладачі:

*Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан,
І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк*



Київ 2011

ББК 63.3УКР
УДК 348. 328. 3 (477)
Д63

Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Зб. док. [Текст] / Автори-укладачі: Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. – К., 2011. – 559 с.: 31 іл.

У виданні представлена публікація 318 актових документів XVI–XVIII ст. з унікальної збірки “книги-архіву” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві, що нині зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Серед документів – королівські привілеї, універсали, листування гетьманів та полковників, судові позови, скарги, купчі записи, тестаменти та інші актові документи. Вони містять різноманітний матеріал з історії церкви, Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря, розкривають стан та процес розвитку монастирського землеволодіння в Україні, а також подають біографічні відомості про видатних українських діячів, розкривають різні аспекти суспільного життя того часу.

Збірник документів побудовано за предметно-хронологічним принципом, містить іменний та географічний покажчики, коментарі, додатки, словник застарілих слів, списки скорочень та ілюстрацій, перелік документів. Переважна більшість документів публікується вперше.

Видання розраховане на істориків, філологів, правознавців, культурологів, краєзнавців, а також широке коло всіх, хто цікавиться історією України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

О.С. Онищенко, Л.А. Дубровіна, П.С. Сохань, В.Ю. Омельчук,
Г.І. Ковальчук, О.О. Маврін, Н.М. Зубкова

Автори-укладачі:

Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан,
І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк

Рецензенти

С.Г. Кулешов, д-р іст. наук, професор
В.О. Щербак, д-р іст. наук, професор

Затверджено до друку Вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

За сприяння Фонду Катедр Українознавства (США)

- © Автори статей та укладачі, 2011
- © Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, 2011
- © Інститут археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського, 2011

ISBN 978-966-02-6328-4

ЗМІСТ

Вступне слово. <i>Мицик Ю.А.</i>	5
Вступна стаття. Документальна спадщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: історико-джерелознавчий аналіз. <i>Сохань С.В.</i>	21
Документи	33
Додатки	406
Ілюстрації	409
Науково-довідковий апарат	
Коментарі	445
Словник застарілих слів	468
Іменний покажчик	471
Географічний покажчик	504
Покажчик інституцій	518
Список скорочень літератури та назв установ	521
Список скорочень	523
Список скорочень під титлом	525
Перелік опублікованих документів	526
Список ілюстрацій	557



ВСТУПНЕ СЛОВО

У 2008 р. виповнилось 900 років знаменитому українському православному Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві в Києві. У 1108 р., як свідчить Київський літопис, великий князь київський Михаїл-Святополк Ізяславич збудував кам'яну церкву, що й поклато початок монастиреві. Однак обитель є, очевидно, ще старішою, адже давні перекази, зафіксовані “Кройнікою” (1672–1673 рр.) ігумена даної обители ієромонаха Феодосія Софоновича, відносять зведення дерев'яного монастирського храму ще до часів хрещення Русі князем Володимиром Святим у 988 р.¹ Отже, ймовірно, що Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир є давнішим, ніж Києво-Печерська лавра.

Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир був одним з найпотужніших центрів православ'я в Україні і поза її межами, з ним пов'язані імена багатьох видатних церковних і культурних діячів (св. Йов Борецький, Філофей Кизаревич, Йосиф Кононович-Горбацький, Феодосій Василевич-Баєвський, Феодосій Софонович, Варлаам Ясинський, Іриней Фальковський та ін.). Історія цієї обители привертала до себе увагу ще літописців, а у другій половині XIX ст. з'явилися перші узагальнюючі наукові праці, присвячені їй². Жовтнева революція 1917 р. і прихід до влади більшовиків перервали цю традицію. Тяжкі репресії проти Церкви, вчинені безбожницькою владою, не минули й знаменитої обители. Незважаючи на протести української громадськості, монастир було підірвано у 1934 р., а унікальні фрески та мозаїки – майже повністю знищено (деякі із вцілілих зберігаються у Софійському соборі, деякі були вивезені до Москви, де перебувають і досі). Лише з відродженням незалежної Української держави відроджується й Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир, а його історія знову привертає до себе увагу науковців³. Водночас все гостріше відчувається брак джерел, і це є суттєвою перешкодою на шляху пізнання минулого славетної православної обители. Для того, щоб заповнити, принаймні частково, цю прикру прогалину, упорядники даного видання вирішили опублікувати у повному складі монастирську книгу копій документів XVI–XVIII ст., створену у 40-х роках XVIII ст.

¹ *Софонович Ф.* Кройника з літописцов стародавніх. – К., 1992. – С. 82.

² *Голованский Е.* Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. Саме тут на с. 84–98 подано детальний перелік маєтностей Свято-Михайлівського монастиря. Див. також: *Петровский С.* Златоверхо-Михайловский монастырь в Киеве: исторический очерк и современное состояние обители. – Одесса, 1902; *Лебединцев П.Г.* Киево-Михайловский Златоверхий монастырь в его прошлом и настоящем состоянии. – К., 1885.

³ *Дегтярьов М.Г., Реутов А.В.* Михайлівський Золотоверхий монастир. – К., 1997. – 159 с.; *Клос В.* Історія Свято-Михайлівського Києво-Золотоверхого монастиря. – К., 2006. – 333 с.

Слід зазначити, що Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир свого часу вирізнявся потужним архівом і не менш важливою бібліотекою. Історія останньої уважно досліджена В. Ульяновським та О. Кошіль⁴. А от понищений і розпорошений архів обителі ґрунтовно ще не вивчався. Це завдання полегшує наявність збережених копійних книг, так званих “книг-архівів”.

Матеріали “книги-архіву” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря мають важливе значення як історичний артефакт XVI–XVIII ст. Вони містять цінну, часто унікальну інформацію щодо історії даної обителі у XVI–XVIII ст., її філій та деяких інших монастирів, дають можливість встановити імена настоятелів та час їхньої каденції, частково й склад монастирської братії, важливі факти біографій видатних діячів Української Православної Церкви і української культури. Вони є першорядним джерелом для вивчення майнового стану Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, динаміки його змін, розмірів і кордонів маєтностей, кількості залежних селян і обсягу виконуваних ними повинностей тощо. При цьому тут фіксується чимало топонімів та гідронімів, часто вже неіснуючих; свідчення документів монастирської “книги-архіву” дають підстави переглянути час виникнення деяких населених пунктів.

Не менше значення мають матеріали даної “книги-архіву” для вивчення генеалогії, в першу чергу, козацької старшини і заможного міщанства, для вивчення історії адміністративно-судових органів Гетьманщини (Генеральна військова канцелярія, полкові й сотенні канцелярії, городські суди, магістрати тощо). Цей збірник є цінним джерелом не тільки з історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві, але й Української Православної Церкви в цілому, соціально-економічної, політичної та культурної історії України XVI–XVIII ст., насамперед Гетьманщини. Не випадково збірник все більше привертає увагу дослідників, зокрема частина його документів була вже опублікована у різних наукових часописах⁵.

Варто висвітлити ще деякі аспекти, пов’язані з інформаційними можливостями збірника. Найраніші за хронологією його документи були створені польським королем і великим князем литовським Сигізмундом

⁴ Ульяновський В., Кошіль О. Старожитня бібліотека Михайлівського Золотоверхого монастиря. Вип. 1. Спроба реконструкції кириличної збірки. – К., 2008.

⁵ Мицик Ю.А. Деякі універсали польських королів середини XVIII ст. у зібранні Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Вип. 12. – С. 265–276; Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVI–XVIII ст. // Сіверянський літопис (далі – СЛ). – 2007. – № 5. – С. 28–43; Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // СЛ. – 2000. – № 6. – С. 39–48; Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському монастиреві у Києві // СЛ. – 2002. – № 2. – С. 18–31; Мицик Ю.А. Гетьман І. Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // СЛ. – 2000. – № 4. – С. 50–81; Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // СЛ. – 2008. – № 3. – С. 52–68; № 5. – С. 29–51; Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острого, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43; Мицик Ю.А. Гетьман Іван Мазепа як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Іван Мазепа та його доба. Історія, культура, національна пам’ять. – К., 2008. – С. 261–270.

(Сигмундом) I Старим (панував у 1520–1548 рр.) і його сином та спадкоємцем Сигізмундом-Августом II (панував у 1548–1572 рр.). Це привілеї (універсали-привілеї), стверджувальні універсали та накази, якими згадані королі сприяли відродженню монастиря, запусілого ще внаслідок нашестя Батия у 1240 р. Королі надавали монастиреві маєтності (землі, села, угіддя), нерухомість, насамперед млини, підтверджували його права на володіння ними, боронили монастирські маєтності від розшарпання та незаконного відчуження, від посягань навіть впливових осіб вищого стану. Звичайно королі дбали насамперед про посилення своїх позицій серед православних, але не можна зводити їхні дії до чисто прагматичних. Досить згадати, що в тогочасній православній opinіi Сигізмунд I Старий та його син Сигізмунд-Август тішилися славою досить прихильних до Православної Церкви королів. Свої універсали та накази королі адресували відомим в українській історії особам – київському воєводі Андрію Немиричу, князеві Андрію Сангушку-Кошерському. Наведені нижче документи змальовують досить повну картину монастирського землеволодіння у XVI ст., свідчать про тогочасних ігуменів (Макарій, Підоприсвіт, Симеон) і термін їхньої каденції, взаємовідносини братії з владою тощо. Важливими є також документи київських воєвод. Їх авторами були, насамперед, св. Костянтин Острозький (помер у 1608 р.), який виступає в ролі надійного покровителя Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. Варто відзначити і князя Григорія Олександровича Ходкевича (помер у 1572 чи у 1573 р.) – засновника старшої гілки даного роду. Григорій Ходкевич був підкоморієм Великого князівства Литовського у 1544–1559 рр., київським воєводою у 1555–1559 рр., гетьманом польним литовським у 1561–1566 рр. і гетьманом великим литовським у 1566–1572 рр., відзначився і як прихильник православної віри і меценат (саме він прийняв у Заблудові Івана Федорова та Петра Мстиславця, які там друкували свої книги). Не менш важливими є документи, які вийшли з-під пера дещо нижчих верств населення і дійшли переважно у вигляді виписів з київських гродських та земських книг. До речі, саме тут згадується як судовий урядовець “Виговський” – майбутній гетьман Іван Виговський або його рідний дядько. Також в унікальному збірнику йдеться про надання маєтностей Свято-Михайлівському монастиреві ще київським князем Володимиром Мономахом (панував у 1113–1125 рр.), про урочище “Володимирова груша”, яке можна пов’язати як з вищезгаданим князем, так і з Володимиром Святим та Володимиром Ольгердовичем.

Ще здавна Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир отримував допомогу з рук своїх благодійників, котрі приходили з нею у тяжкий для обителі час. Серед гетьманів України благодійниками і покровителями монастиря були Б. Хмельницький, І. Виговський, Ю. Хмельницький, І. Брюховецький, І. Самойлович, І. Мазепа, І. Скоропадський та ін. Ясно, що без усіх цих документів не може бути й мови про якісне видання багатотомної археографічної серії “Український Дипломатарій XVI–XVIII ст.”, куди мають увійти документи, створені гетьманами України та Війська Запорозького, кошовими отаманами, козацькою старшиною в цілому. І тут бачимо, що доля документів різних гетьманів суттєво різнилася. Якщо універсали Богдана Хмельницького Свято-Михайлівському монастиреві були вже давно введені до наукового обігу і активно використовувались дослідниками, то цього аж ніяк не скажеш про універсали інших гетьманів. Розпочнімо з універсалу-привілею гетьмана

Івана Виговського – єдиного наданого цим гетьманом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві. Цим документом Виговський ствердив універсал на млин на р. Красній під Трипіллям свого попередника Богдана Хмельницького від 15.VI.1655 р.⁶ Однак згаданий універсал Виговського викликає певні сумніви. І копія, і оригінал даного документа, з котрим ми теж ознайомлені, свідчать, що Виговський видав універсал 18.X.1659 р. Однак відомо, що Виговський на той час уже склав булаву, і формально новим гетьманом став Юрій Хмельницький. В усякому випадку, Виговський уже не міг знаходитися в Києві, де сиділи із своїми військами московські воєводи, яких не вдалося вибити ще рік тому, під час російсько-української війни 1658–1659 рр., Данилу Виговському. Помилку в даті могла викликати описка, але це маловірогідно. Очевидно, Виговський видав свій універсал “заднім числом”, хоча не можна виключати й вправної фальсифікації.

Цікаво порівняти кількісні показники надань монастиреві різними гетьманами. Більшість гетьманів надавали обителі один (І. Виговський, І. Брюховецький, Д. Многогрішний, І. Самойлович) або два-три універсали (Б. Хмельницький, Ю. Хмельницький). На цьому тлі вражає кількість надань, здійснених Іваном Мазепою та Іваном Скоропадським.

Окремо варто зупинитися на універсалах та листах Івана Мазепи. Життя й діяльність цього гетьмана досліджені далеко не тою мірою, як того заслуговує цей видатний державний і політичний діяч України. Документальна спадщина Мазепи, котрий гетьманував 21 рік, є колосальною, а самих тільки універсалів сучасний український археограф І.Л. Бутич видав кілька сотень⁷. Отже, перейдемо до розгляду наведених тут документів у хронологічній послідовності. Перший із них – стверджувальний універсал, яким Мазепа засвідчував право монастиря на володіння млинами у старій частині м. Остер (№ 42). Цей документ важливий уже тим, що уточнює час ігуменства у Свято-Михайлівському монастирі Сильвестра Головчича. Якщо дореволюційний дослідник історії монастиря ієромонах Євстратій (Голованський) визначав час його ігуменства як 1684–1697 рр., то сучасні автори (М. Дегтярьов та А. Реутов) необґрунтовано звузили ці хронологічні межі до 1690–1697 рр.⁸ Наведений далі універсал чітко показує, що С. Головчич уже в 1688 р. був ігуменом, і тому саме о. Євстратій мав рацію. У документі згадується і про млин Дворецьких. Без сумніву, йдеться про відомий козацько-старшинський рід Дворецьких, найвидатнішим представником якого був київський полковник Василь Дворецький (наказний – у 1656–1659 рр., повноправний – у 1659–1668 рр.). Його син Іван Дворецький обіймав посаду київського полкового судді (у 1692–1694 рр.), а перед тим – остерського сотника (у 1680–1690 рр.). Врешті, універсал спочатку було адресовано київському полковникові, а ним був у той час Костянтин Солонина (полковникував у 1671–1682, 1687–1689 рр.).

⁶ Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 320.

⁷ Універсали Івана Мазепи. 1687–1709. – К.; Львів, 2002; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. II. – К.; Львів, 2006; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / С. Павленко. – К., 2007.

⁸ Голованский Е. Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. – С. 123; Дегтярьов М.Г., Реутов А.В. Михайлівський Золотоверхий монастир. – К., 1997. – С. 91.

Два універсали № 43, 48 стосуються монастиря опосередковано, через напис на маргінесах: “не потребен” (ймовірно, рукою одного із ігуменів у середині – другій половині XVIII ст.). Але це запис пізнішого часу. Той, хто вносив копії цих документів до збірника, небезпідставно вважав, що деякі документи попередніх власників монастирських маєтностей могли б знадобитися у потенційних судових процесах, котрих в історії монастиря не бракувало. Іоаникій Сенютович, який був ігуменом Свято-Михайлівського монастиря у 1700–1715 рр., купив або отримав (зокрема у рідні Григорія Гамалії, лубенського полковника у 1668–1670, 1687 рр.) такі маєтності, як Крехаїв, Боденьки, Бодаква, Хрулі та ін. Насамперед, слід вказати на заповіт Марії Василівни Гамалії, котра передала монастиреві своєю останньою волею згадані дві останні маєтності. В універсалі № 43 згадується с. Євминки – нині досить знаний населений пункт Чернігівщини, що лежить майже на її сучасному кордоні з Київською областю. Чотири універсали № 42–43, 48–49 адресувалися тодішньому київському полковникові Костянтину Мокієвському, каденція якого припадає на 1691–1708 рр., а також сотнику Сенчанської сотні Лубенського полку Михайлові Гамалії (сенчанський сотник у 1690–1694 рр.) (№ 71–72). Останнє дещо пояснює причину того, що маєтності Гамалії були надані йому саме у Сенчанській, а не якійсь іншій сотні. В універсалі № 71 міститься посилення на царську волю та наказ командуючого московськими військами в Україні князя Г.Г.Ромодановського, названого в копії Ромадановським через опіску.

В універсалі № 44 Мазепа стверджував ряд маєтностей Свято-Михайлівському монастиреві. До цього його спонукало також клопотання тодішнього генерального писаря (у 1687–1699 рр.) Василя Кочубея, котрий теж виступив у ролі благодійника обителі. У листі В Кочубея до С. Головчича від 11.VI.1693р. повідомляється про позитивне рішення гетьмана щодо видання з канцелярії потрібного універсалу (№ 99). Сам же універсал було підписано гетьманом місяць по тому 12.VII.1693 р. Мазепа, видаючи даний універсал, супроводив його своїм листом, і підкреслив, що крім стверджених маєтностей монастир отримав податки з млинів, котрі традиційно надходили на утримання війська, а саме: “покабанщина” і “поколіщина”. У першому випадку податок сплачувався в залежності від кількості свиней, що відгодовувалися звичайно при кожному млині, а у другому – від кількості млинових коліс, тобто від потужності млина. У даному універсалі Мазепа згадував про надання своїх попередників, насамперед Б. Хмельницького. Дійсно, у своєму оборонному універсалі від 12.XI.1649 р. Хмельницький згадує як про монастирську власність села Глеваха, Малютинку та Юрівку. Ці старі села, відомі щонайменше з XVI ст., існують і нині. Глеваха – великий населений пункт на Київщині, що лежить південніше від Боярки. Малютинка знаходиться у Васильківському районі, а Юрівка – у Києво-Святошинському районі Київської області. Своїми іншим універсалами від 21.V.1654 р. та 22.V.1654 р. Хмельницький надав монастиреві містечко Вигурівщину разом із міщанами. Нині це один з мікрорайонів Києва у його лівобережній частині. Історія даного населеного пункту досліджена ще недостатньо. Вигурівщина була власністю шляхетського роду Вигур (Викгур), відомого з XVI ст. Свято-Михайлівський монастир мав там з 1521 р. сіножаті та озера, дані київським воєводою Немиричем. У 1553 р. один з Вигур заповідав свою маєтність монастиреві. У збірнику знаходимо і лист-наказ князя Костянтина Острозького, київського воєводи, котрий створював комісію для

розгляду конфлікту навколо деяких монастирських маєтностей і включив до неї серед інших Яна Вигуру. Деякі представники роду (родич Яна Вигури – Станіслав) володіли тут землями і в середині XVII ст., але цей Станіслав теж заповідав свою маєтність монастиреві. 21.V.1654 р. гетьман Богдан Хмельницький надав Вигурівщину (вже як “містечко”) Свято-Михайлівському монастиреві, а пізніше звелів виконувати його жителям “послушенство” на користь обителі. Нами вже друкувався документ 1657 р.⁹ про суперечку за Вигурівщину між монастирем, з одного боку, та міщанами і селянами, з іншого.

Варто додати, що в універсалах згадується купчий лист № 163 на млин під Переяславом Думитрашка Райчі. Тут йдеться про Родіона Думитрашка, переяславського полковника у 1666–1671, 1672–1674, 1687–1688 рр.

Документ № 45 даної публікації є особливо цінним, і не випадково витяги з нього друкувалися за іншими списками ще у XIX ст.¹⁰ Він подає точну загальну картину землеволодінь Свято-Михайлівського монастиря, їх місцезнаходження, імена колишніх власників, що є важливим джерелом до історичної топоніміки Києва та його околиць. Цей універсал було видано тодішньому ігумену монастиря Захарію Корниловичу (ігумен у 1697–1700 рр., після чого його було висвячено єпископом Переяславським та Бориспільським). Досить згадати, що тут збереглися відомості, наприклад, про урочище “Чортово Беремище”. За переказами, що тягнуться від X ст., саме цим узвозом кияни волокли ідола Перуна до Дніпра. Першим цей переказ зафіксував на сторінках своєї “Кройніки” Ф. Софонович у 1672 р.¹¹, а згідно з універсалом даний топонім існував і пізніше, на зламі XVII–XVIII ст. Згадуються в універсалі й існуючі нині київські топоніми (Хрещатик, Поділ, Оболонь), і призабуті (Дівич гора) і зовсім зниклі (сіножать Кораблища, “острів” Михайлівський, причому в останньому випадку йдеться не про річковий острів, а ділянку землі, оточену ділянками інших власників, без природних меж). Мазепа ствердив також право монастиря на шинкування, згадав і про податки, котрі мали сплачувати поселенці на монастирських землях (“куничую повинність”). Майже одночасно гетьман надав згадані тут запустілі селища Кривковщину (Крюківщину) і Данилівку, що під Києвом. Останнє було давнім поселенням на р. Бобринці. У 1636 р. Данилівку було продано її власником Яном Султаном київському судді Стефану Аксаку, а приблизно у 1648 р. вона перейшла у власність монастиря. Одночасно з універсалом Мазепа скерував свого листа до київського митрополита Варлаама Ясинського (№ 84), відзначаючи, що згадані надання зроблені з поваги до клопотання митрополита. Про це ж йшлося і в листі В. Кочубея, тепер уже генерального судді (у 1699–1700 рр.). Кочубей підкреслював свої заслуги у цій справі – “в чом я...моим..пану гетману докладом работалем щире” (№ 103), прагнучи задовольнити прохання митрополита. Аналогічного листа Кочубей направив і о. Захарії Корниловичу (№ 102).

Серед серії документів Мазепа цікавий універсал, даний на право монастиреві збирати мито з купців, які проїжджали через монастирську греблю

⁹ Мицик Ю. Документ до історії Вигуровщини // Київська старовина. – 1994.– № 5. – С. 71–73.

¹⁰ Голованский Е. Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. – С. 183–184.

¹¹ Софонович Ф. Хроніка з літописців стародавніх. – К., 1992.

через р. Віту. Таких універсалів на користь монастирям Мазепа видав за період свого гетьманату досить багато, і Свято-Михайлівська обитель не була винятком. Два універсали даної публікації видані гетьманом в найтрагічніший період його життя, буквально напередодні його повстання проти Російської імперії (№ 47, 48). Серед них, без сумніву, найважливішим є універсал черниці Мар'яні Вітославській на ліс Малий Кормил у Козелецькій сотні Київського полку, адресований насамперед тодішньому київському полковникові Костянтину Мокієвському, а також козелецькому сотникові. На останньому уряді був тоді або якийсь Грабовецький або Федір Ханенко¹². Мар'яна Вітославська (Витуславська) була племінницею по сестрі гетьмана Мазепа, донькою Олександри Мазепа від її другого шлюбу з Витуславським, згодом стала інокінею у тому ж Свято-Вознесенському монастирі Києво-Печерської лаври, що і її баба (мати гетьмана) – Марія (Магдалина), котра померла у 1707 р. Мар'яна потім прийняла схиму під іменем Марти. У 1712 р. її, як племінницю гетьмана, за наказом імперського уряду заслали до Горлицького монастиря (1712 р.)¹³. Ліс Малий Кормил, як і інші маєтності Витуславської, знаходилися біля с. Крехаїв, котре стояло на березі р. Десни неподалік Остра. Набагато важливішими є вміщені тут документи ігумені жіночих монастирів Києво-Печерського, Свято-Флорівського і Глухівського Марії Магдалини Мокієвської-Мазепа і згадки про неї. Під таким іменем (Магдалина – чернече ім'я) та прізвиськом відома тільки мати гетьмана України Івана Мазепа. Однак в усіх дослідженнях стверджується, що вона померла у 1707 р. Отже, мова йде про онуку матері Мазепа (від дочки Мар'яни Вітославської), яка теж була черницею і начебто теж мала ім'я Магдалина (крім ще одного імені – Марфа).

Два універсали Мазепа були видані в один день – 10.IV.1708 р. (№ 47, 50). Перший універсал важливіший. Його поява викликана клопотанням Захарії Корниловича, єпископа Переяславського та Бориспільського, який ще як ігумен Свято-Михайлівського монастиря відродив скит, котрий нібито існував ще в добатіївську добу, і поставив церкву на честь св. Онуфрія. Так започатковувався Свято-Онуфріївський монастир. Досі вважалося, що перша згадка про нього знаходиться в універсалі гетьмана І. Скоропадського від 20.IX.1709 р. Тепер зрозуміло, що першим згадав про цей скит не Скоропадський, а Мазепа. Додамо, що Свято-Онуфріївський монастир знаходився біля с. Липовий Скиток на Київщині поблизу інших маєтностей Свято-Михайлівської обители – с. Забір'я та с. Данилівки. Згідно з другим універсалом у володіння монастиря передавалася військова частина прибутків млина на р. Стугні в с. Малій Солтанівці.

Крім того, дані універсали розкривають роль Івана Мазепа, як видатного благодійника Православної Церкви, покровителя науки та культури. В останні роки з'явилися праці, в котрих розглядається Мазепа як покровитель Києво-Печерської лаври, Києво-Могилянської академії та Братського монастиря й інших монастирів та навчальних закладів, але матеріалів, які б висвітлювали його допомогу Свято-Михайлівському монастиреві явно бракувало. Ці документи розширюють наші знання з історії Києво-Могилянської академії, оскільки згадувані в них особи (Феодосій Софонович, Варлаам Ясинський та ін.) були ректорами або викладачами цього навчального закладу.

Гетьман Іван Скоропадський надав Свято-Михайлівському монастиреві та його філії – Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві

¹² Кривошея В.В. Українська козацька старшина. – К., 1997. – Ч. I. – С. 25.

¹³ Кривошея В.В. Національна еліта Гетьманщини. – К., 1998. – Ч. I. – С. 187.

рекордну кількість універсалів – 21. Крім того, у збірнику зберігаються ще 8 його листів, писаних у тих самих справах до київського митрополита Йоасафа Кроковського, ігуменів згаданих монастирів та козацької старшини. Перший з цих універсалів І. Скоропадського датований 20.IX.1709 р. Ще не минуло двох місяців після трагічної для українських повстанців Полтавської битви, а вже Скоропадський, який став гетьманом з волі Петра I, підтверджує права монастиря на “Аксаківські ґрунти”. Останні знаходились між рр. Стугною та Ірпенем, де раніше було засновано скит на честь св. Онуфрія (як філію Свято-Михайлівського монастиря). Характерно, що цей універсал багато в чому збігається з попереднім наданням, яке було вчинене з волі І. Мазепи (це був чи не останній універсал Мазепи на користь даного монастиря, і він датується приблизно 1708 р.). Щоправда, Скоропадський, як і в деяких інших своїх універсалах, про що буде сказано далі, уникнув посилання на свого безпосереднього “антецесора”, тобто попередника, з огляду на небажаність якихось підозр у симпатіях до Мазепи, котрий закінчував своє життя на чужині.

Як бачимо, Скоропадський у своїй політиці щодо УПЦ і, зокрема, Свято-Михайлівського монастиря продовжував справу Мазепи, навіть додав скиту с. Княжичі (нині – село під Бояркою на Київщині). Відзначимо, що в цьому універсалі було названо Захарію Корниловича, котрий був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1697–1710 рр., а пізніше став єпископом Переяславським та Бориспільським у 1700–1715 рр. Ставши єпископом, Корнилович не забував про Свято-Михайлівський монастир та його Свято-Онуфріївський скит, що будовався з його ініціативи та його коштом. Згадується також ім'я Захарії, “строителя скитка”. Це не є владика Захарія Корнилович, бо ієромонах Захарія згадується, як живий, і в іншому універсалі Скоропадського під 1719 р., а єпископ Корнилович помер у 1715 р.

Наступний універсал стосується іншої філії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – Свято-Троїцької Красногірської обителі, яка існувала у 1710–1786 рр. (до відомої реформи Катерини II), і історія якої практично не досліджувалася¹⁴. Ця обитель знаходилася на лівому березі р. Удай поблизу хутора Красногірка (звідки й взяла назву), котрий у свою чергу стояв біля сіл Курінька та Чорнухи (батьківщини Григорія Сковороди). Останній населений пункт був тоді сотенним центром Лубенського полку, а нині є райцентром на Полтавщині. Монастир мав тоді два храми: Свято-Троїцький та Різдва Іоанна Предтечі. Ініціатива заснування обителі належить І. Скоропадському, котрий узгодив свій намір з київським митрополитом Йоасафом Кроковським та ігуменом Свято-Михайлівського монастиря. Судячи з універсалу, гетьман визначав трьох ктиторів новоствореного монастиря (Л. Шостаченко, Л. Колот, К. Касяненко) і навіть звільняв їх за це від “міських тягlostей”. Про значну допомогу гетьмана цій філії Свято-Михайлівського монастиря свідчить і ряд інших його документів. Між іншими, тут згадано ім'я чи не найпершого ігумена Свято-Троїцького монастиря (ним був ієромонах Пахомій Печковський) та його наступників – (намісників о. Михайла, о. Дезидерія), чітко окреслено маєтності філії, шляхи їх переходу у монастирську власність. Так, ліс Щербанювщина

¹⁴ Можна вказати лише на такі видання, які містять лаконічну інформацію про Красногірський монастир: Голованский Е. Киево-Златоверхо-Михайловский первоклассный монастырь и его скит Феофания. – К., 1878. – С. 186–187; Полтавщина. Енциклопедичний довідник. – К., 1992. – С. 398.

дістався монастиреві завдяки дару Парасковії – дружини (очевидно, вже вдови) Лук'яна Шостаченка, котрого гетьман раніше призначив одним з монастирських ктиторів. Найважливішою маєтністю філії було с. Піски, надане Скоропадським 26.X.1712 р. Нині воно називається Піски-Удайські знаходиться на лівому березі Удаю за 13 км від Лубен. Згадуються й маєтності під с. Біївцями (нині – село Лубенського району) і с. “Воробівцями” (нині – с. Горобії під Біївцями).

Повертаючись до власне Свято-Михайлівського монастиря, слід вказати насамперед на ті документи Скоропадського, які стосуються підтвердження прав монастиря на чи не найдавнішу його маєтність – с. Вигурівщину. Після того як монастир виграв судову справу, що виникла через конфлікт за цю маєтність, і закріпив це актом розмежування 1657 р., підписаним тодішнім київським полковником Василем Дворецьким, він продовжив скуповувати землі у козаків-сусідів, концентруючи тут свої головні земельні угіддя. Такі дії викликали певний спротив з боку київської влади, розпочався також конфлікт з Києво-Печерською лаврою, яка володіла сусіднім с. Троєщиною (нині – житловий масив у лівобережній частині Києва), а межі не завжди були чіткими. За часів Мазепи (у 1704 р.) було проведено розмежування земель між Вигурівщиною і Троєщиною, і одним із своїх універсалів Скоропадський ставив крапку в цьому конфлікті. Складніше було розв'язати суперечність із київською світською владою. У своєму листі 1711 р. (фактично це універсал-наказ) Скоропадський звелів київському сотнику Трохиму Климовичу не втручатися у монастирські справи стосовно Вигурівщини. В одному з подальших універсалів Скоропадського йдеться про звільнення від податків молдавських поселенців Вигурівщини, осаджених там з волі монастиря.

Важливим є універсал Скоропадського, котрим підтверджувалося право монастиря на маєтність Блισταвицю (нині – село у Бородянському районі на Київщині). Блισταвиця належала свого часу київському війту Сомку. Очевидно, цей війт доводився ріднею першій дружині Богдана Хмельницького – Ганні Сомко, і, вочевидь, не випадково Юрій Хмельницький, ставши гетьманом, підтвердив права на землі й будинки у Києві вдові цього Сомка – Катерині, уродженій Влостовській. Остання на момент видання Скоропадським універсалу вже померла, а перед смертю заповідала своє с. Блισταвицю Свято-Михайлівському монастиреві, що й ствердив Скоропадський. Цей документ важливий і тим, що дозволяє уточнити термін ігуменства у монастирі ієромонаха Іоанікія Сенютовича. За даними першого дослідника історії обителі о. Євстратія Голованського, Сенютович став її ігуменом у 1713 р., а 24.VII.1715 р. – архімандритом Києво-Печерської лаври. Однак універсал Скоропадського, як і деякі інші його документи, виразно свідчить, що Сенютович був ігуменом Свято-Михайлівського монастиря як мінімум з травня 1711 р. Є навіть певні підстави припускати, що він обіймав дану посаду ще раніше часу, можливо, з 1700 р., коли Захарія Корнилович став єпископом.

Далі за хронологією йде привілей Скоропадського, котрим Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві передавалися у володіння с. Крехаїв та Боденьки в Остерській сотні Київського полку разом з лісом Малий Кормил, що знаходився поблизу Крехаєва. Цим гетьман хотів компенсувати втрату монастирем його правобічних маєтностей. Як відомо, Петро I знову віддав ці землі Речі Посполитій, як свого часу його попередники за Андрусівським договором 1667 р. та “Вічним миром” 1686 р., знову порушуючи умови російсько-українського договору 1654 р. Село Крехаїв (нині –

у Козелецькому районі Чернігівської області) стоїть на лівому березі р. Десни, майже на межі з сучасним адміністративним кордоном між Чернігівською та Київською областями. Боденьки ж є невеликим населеним пунктом біля с. Жукина Вишгородського району Київської області на правому березі Десни. Ліс “Малий Кормил” був біля Крехаєва Козелецької сотні, хоча в універсалі Скоропадського його пов’язано із Остерською сотнею (можливо тому, що в Острі монастиреві належали землі та млини). Селяни згаданих сіл, за винятком п’ятьох козаків, що були “боярско служачие”, мали згідно з волею гетьмана виконувати “послушенство” монастиреві. Раніше посполиті виконували “послушенство” євминському “дозорці”, тобто представнику гетьмана у Євминках (нині – село у Козелецькому районі Чернігівської області, що стоїть на лівому березі Десни, на 32 км нижче від Козельця, неподалік адміністративного кордону з Київською областю). Можливо, цим дозорцем був євминський староста Богдановський, до котрого гетьман звернувся з листом, забороняючи євминським жителям чинити шкоду у монастирському лісі та озері Копятині. До честі Скоропадського, він не став користуватися лісом, конфіскованим у Мазепи і наданим Скоропадському з волі Петра I, а передав їх Свято-Михайлівському монастиреві. Характерно, що обережний Скоропадський не обмовився тут і словом про те, кому раніше належав ліс Малий Кормил. Що це була не випадковість, свідчить ще один універсал Скоропадського, яким він стверджував права монастиря на придбані ним маєності в с. Боденьки та Крехаєві у дівочих монастирів (Києво-Печерського Свято-Вознесенського та Свято-Флорівського). В універсалі говориться, що купчий запис свого часу ствердила ігумена цих монастирів Марія-Магдалина Мокієвська. Отже, мати Мазепи була названа тут не своїм прізвищем за чоловіком, як тоді було прийнято, а дівочим.

В одному з листів Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря стисло згадувалося і про ствердження ним права на млини, передані Свято-Троїцькому Красногірському монастиреві Марією Василівною Гамалією. Остання була вдовою Григорія Гамалії, лубенського полковника у 1668–1670, 1687 рр. Ще Мазепа у 1689–1690 рр. дав йому у володіння ряд маєностей, зокрема с. Бодаква у Сенчанській сотні Лубенського полку (нині – село у Лохвицькому повіті Полтавської області) та с. Хрулі, що стоїть поблизу Бодакви. По смерті Г. Гамалії вдова вирішила розділити маєності на дві частини. Одну мав успадкувати її син Іван Гамалія, а другу – Спасо-Преображенський Лубенський Мгарський монастир, де ігуменом був Кошаківський, на жаль, не знаний на ім’я. Справа в тому, що в історії української культури добре відоме ім’я ченця Іллі Кошаківського, уставщика Межигірського монастиря у 1705–1717 рр., який був автором Межигірського літопису (1707 р.). Отже, ігуменом Мгарського монастиря міг бути якийсь родич ченця Іллі, а можливо і сам Ілля (у такому разі вказівка на його службу в Межигірському монастирі в 1717 р. була викликана помилкою дослідників). Свою волю М. Гамалія виклала у заповіті. Однак потім (до 15.X.1713 р., не пізніше листопада 1711 р.) Кошаківський – ігумен Мгарського монастиря – помер. Це, а також порада Скоропадського, висловлена у не збереженому листі до М. Гамалії, призвела до зміни останньою свого рішення. Тепер вона вирішила заповісти маєності, обіцяні Мгарському монастиреві, Свято-Михайлівській

Золотоверхій обителі. Про це вона сама написала 15.XI.1711 р. Іоаникію Сенютовичу, а її рішення, оформлене 12.V.1712 р. було стверджене універсалом Скоропадського від 15.X.1713 р. Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир діставав таким чином хутір Хрулевський (Хрулі), хутір Ведкалівку (суч. Ветхалівка біля с. Середняки Гадяцького району Полтавської області), с. Бодакву, два млини тощо. Ці та ряд інших маєностей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (Вигурівщина, Піски та ін.) були ще раз стверджені за ним універсалом Скоропадського від 28.VII.1714 р.

Незадовго до смерті М. Гамалії її володіння, як власні, так і передані монастиреві, стали об'єктом зазіхань і рідні, і місцевої адміністрації. Зокрема, луки під Бодаквою захотів долучити до свого полку, Комишенської сотні, гадяцький полковник Г. Милорадович. Вдова написала скаргу гетьманові, і той відгукнувся 14.VII.1714 р., видавши одночасно універсал, де підсумовувалися результати розслідування спеціальною комісією спірних питань між Лубенським та Гадяцьким полками, зокрема і щодо лук біля Бодакви. Вона визнала правоту М. Гамалії. Цікаво, що комісари спиралися і на свідчення місцевих старожилів, котрі показали, що ці луки здавна, ще “за лядской держави”, тобто до 1648 р., належали до с. Бодакви. 17.VIII.1716 р. М. Гамалія склала новий заповіт, підписаний нею чи через неписьменність, чи через слабкість лише хрестиком, і затверджений колом авторитетних осіб, насамперед київським митрополитом Йоасафом Кроковським. Цим документом ще раз стверджувалися права Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на подаровані М. Гамалією його маєності. Цей заповіт (“тестамент”) М. Гамалія склала вже, очевидно, будучи при смерті. Принаймні універсал І. Скоропадського від 7.VII.1717 р., котрим стверджувався поділ її земель між її сином та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем, називає її покійною. Тут, між іншим, згадується ім'я нового ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького. Він був обраний ігуменом у 1716 р., а у 1719 р. він став уже єпископом Суздальським. Пізніше він був єпископом у Коломні, Астрахані, Пскові, а, повернувшись до Києва, він помер і був похований у Києво-Печерській лаврі.

Два інші універсали (№ 54, 58) І. Скоропадського, які стосувалися надання млинів на р. Острі у м. Остер, дають можливість уточнити дати смерті трьох представників старшинського роду Коровки-Вольських, найвизначнішим з яких був київський полковник Григорій Карпович Коровка-Вольський, полковник київський у 1682–1687 і 1689–1691 рр., чигиринський 1678–1679 рр. і стародубський у 1678–1681 рр. Виявляється, що до 17.X.1712 р. Карпо і Григорій були вже покійними. Невдовзі перед цим, але пізніше ніж чоловік і свекр, померла вдова Григорія. Федір Григорович Коровка-Вольський, що теж бував київським полковником, помер між виданням двох універсалів Скоропадського, тобто між 17.X.1712 р.– 11.VIII.1713 р. У даному ряду стоять і універсали Скоропадського від 19.XI.1715 р. і 11.VII.1719 р. У першому заслуговує на увагу згадка про хутір “Волевачів”. Очевидно мова тут йде про один із найстаровинніших козацько-старшинських родів. Волевачі були сусідами Хмельницьких на Чигиринщині, а один з них (Іван Тимофійович Волевач) був генеральним обозним Війська Запорозького у 1650 р. і того ж таки року помер. У другому універсалі серед членів комісії, посланих гетьманом для розслідування конфлікту

щодо остерських маєтностей, згадується військовий значний товариш Стефан Тарновський, ймовірно один із предків славнозвісних українських меценатів ХІХ ст. Тарновських.

Крім гетьманських документів, у збірнику знаходимо чимало універсалів та листів, купчих і розписок генеральної старшини, полковників та сотників Війська Запорозького, також їхніх дружин, київських бурмистрів та ін. Це, насамперед, Войця Сербин, генеральний осавул (1687–1689); Родіон Димитрашка (Димитрашка Райча), переяславський полковник у 1666, 1671, 1672–1674, 1787–1688 рр.; Семен Савич, генеральний писар (1709–1725), Григорій Карпович Коровка-Вольський; Андрій Маркович, полковник лубенський (1714–1727); Петро Апостол, полковник лубенський (1728–1757); Михайло Милорадович, полковник гадяцький (1715–1726); Іван Пироцький, сотник І Ніжинської полкової сотні (1700–1725), Іван Пирятинський, сотник Гадяцької полкової сотні (1715–1735); Марія Христофівна Коровка-Вольська, дружина Федора Григоровича Коровки (Коровченка)-Вольського, київського полковника у 1708–1712 рр. Але наведені нижче документи дозволяють уточнити періоди каденції деяких з них. Так, згідно з найповнішим на сьогодні покажчиком¹⁵, І. Пироцький сотникував як мінімум з 1700 р., між тим в документі № 178 як сотник він згадується вже у березні 1699 р., Іван Пирятинський був до того ж гадяцьким наказним полковником у 1728 р., а про генерального суддю Олексія Турянського взагалі немає згадки, хоча він був на цій посаді як мінімум у 1711–1712 рр. (№ 105, 182). Адресатами універсалів та листів виступають ігумени Свято-Михайлівського монастиря Феодосій Софонович – видатний український хроніст, вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен у 1655–1677 рр.; Захарія Корнилович, ігумен у 1694–1700 рр., потім переяславський єпископ; Іоанікій Сенютович, ігумен у 1711–1712, 1713–1715 рр.; Варлаам Ліницький, ігумен у 1712, 1716–1719 рр. та ін. Інформація з наведених нижче документів дозволяє уточнити і терміни каденції декількох ігуменів обителі, бо досі існувала певна плутанина у цьому питанні. Всі ці документи проливають світло на процес формування монастирського та старшинського землеволодіння, на конфлікти, що виникали за спірні землі та нерухоме майно. Тут є, наприклад, важливі дані до історії міст і сіл України, особливо Сіверщини (Козелець, Ніжин, Остер, с. Крехаїв Остерської сотні – нині Козелецького р-ну Чернігівської області, с. Боденьки тієї ж сотні та ін.), до історії козацьких родів, врешті до церковної та культурної історії.

Варто вказати на деяку важливу, з нашого погляду, інформацію наведених нижче документів. У них згадуються такі визначні особи Гетьманщини, як Іван Обидовський, ніжинський полковник у 1695–1701 рр., Лук'ян Жураковський, ніжинський полковий суддя у 1699–1707 рр., Костянтин Солонина, київський полковник у 1669, 1671–1682 рр., Петро Булавка, писар Генеральної Військової канцелярії у 1710–1713 рр. (у документі його названо на російський лад: Булавкин) та інші представники київського та ніжинського магістратів. Г. Коровка-Вольський згадує про свій гріх (побиття ченця), за що йому не було дане благословення київського митрополита Варлаама Ясинського,

¹⁵ *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина. – К., 2005. – С. 79.

кається у ньому і просить прийняти в дар Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві за клопотання його ігумена перед митрополитом у справі Г. Коровки-Вольського (№ 97). У документах № 247, 248 згадується Марія Василівна Гамалія – вдова Григорія Гамалії – лубенського полковника у 1668–1670, 1687 рр., покровителька Свято-Троїцького Красногірського монастиря.

У наступній групі документів (№ 169, 170) є важливі дані про те, що сотник Іван Пироцький був онуком Костянтина Солонини, а його дружиною була Агафія Василівна Забіла, судячи з усього дочка Василя Петровича Забіли, борзнянського сотника у 1680–1686 рр.

Одним з найважливіших розділів збірника є той, що називається: “Кріпости на землі и млины в Острі обрїтающійся”. Тут наводяться тексти 28-ми документів, які охоплюють проміжок часу у майже 20 років (1712–1731 рр.), і які були створені органами міського самоуправління Києва, Козельця і Остра. Це переважно виписи з міських ратушних книг згаданих міст, а також розписки приватних осіб.

Ці документи проливають додаткове світло на історію згаданих міст, особливо Остра, їх храми й монастирі, на розташування землеволодінь жителів міста, походження деяких топонімів та гідронімів тощо. Важливими є дані, які стосуються населення Остра, в першу чергу, його верхівки, а також місцевого духовенства, генеральної старшини, яка бувала в Острі або займалася його справами. Важливою є і згадка про “Мазепиху”. Мається на увазі Марія-Магдалина Мазепа, матір гетьмана Івана Мазепи, про яку вже говорилося. У наведених нижче документах згадано й Василя Михайловича Танського та його дружину Ганну Василівну (уроджену Забілу). Як твердив видатний український історик В.Л. Модзалевський¹⁶, цей Танський був охочекомонним полковником у 1715, 1718–1720 рр. і переяславським полковником у 1726–1730 рр., а його дружина була дочкою ніжинського полковника (у 1687–1694 рр.) Степана Петровича Забіли. Як бачимо з наведених нижче документів, В.М. Танський був охочекомонним полковником ще у 1712 і 1714 рр. Згадується тут і його родич – Антон Михайлович Танський, який був київським полковником у 1712–1742 рр. Є можливість уточнити також родовід Дворецьких – нащадків київського полковника (наказного і повноправного) у 1653–1655, 1656–1659, 1660–1662, 1663–1666, 1668 рр. Василя Дворецького: згадується “товариш” Київського полку Остерської сотні Іван Петрович Дворецький, який був онуком Івана Дворецького (сина чи брата Василя Дворецького), згадується у 1714 р. з дружиною (Христиною Іванівною) та його дядьком (Тимофієм Губкою) (№ 211). Наведений нижче документ № 218 свідчить, що Тимофій Павлович Губка (“товариш полку Киевского, а обивател острицкий”) насправді був чоловіком тітки: він був одружений із Марією (уродженою Дворецькою). Документ свідчить, що ця Марія Дворецька у першому шлюбі була одружена з Максимом Юшкевичем і мала від нього сина Данила (внук Івана Дворецького, вочевидь правнук полковника Василя). У цьому ж документі згадується ще один з Дворецьких (Федір Антонович), котрий, напевне, не обіймав якоїсь значної посади і навіть не вмів писати. У документі № 234 згадується і остерський городовий отаман Іван Дворецький. Можна уточнити також деякі моменти

¹⁶ *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – К. 1996. – Т. V. – Вып. 1. – С. 1.

з історії роду Солонин. Так, Василь Якович Солонина був полковим писарем Київського полку не тільки у 1710–1715 рр., але й пізніше у 1719 р. (№ 230).

Так само можна уточнити й генеалогію міщанського роду Войничів. Отже, Іван Богданович Войнич (помер до серпня 1707 р.), який був одруженим з Килиною, мав не тільки синів Федора й Артема, але й трьох дочок. Дві з них були вже заміжні: Федора була дружиною Кирила Драгомирецького, а Ганна – якогось Федора. Третя дочка (Марія) була ще незаміжня і мабуть неповнолітня. Дружина Артема Агафія по його смерті, що настала очевидно у 1730 р., вийшла заміж вдруге за остерського писаря Красноперського (ймовірно це був Яків Красноперський, наказний остерський городовий отаман у 1746 р.). У документі № 235 він вже згадується як отаман у березні 1731 р. Є можливість також уточнити склад міської верхівки і духовних осіб Остра й Козельця, навіть і Києва. Так, дуже цінною є згадка про київського бурмистра Івана Софоновича. Як відомо, Іван Софонович, що доводився братом видатному українському хроністу Феодосію Софоновичу, обіймав дану посаду ще у 60-х роках XVII ст. У попередній подачі документів з історії Остра він згадувався на цій посаді ще й у 1686 р., що є вірогідним. Нинішня ж згадка у 1715 р. (№ 221) змушує ламати голову над питанням: чи це був той самий Іван Софонович, якому би тоді мало бути десь під 90 років, чи це вже був його син або однофамілець. Остерським городовим отаманом був у 1710–1715 рр. Іван Опушний¹⁷. Тут він названий Іваном Опошним, і до того ж паралельно з ним у 1712–1713 рр., навіть у одному документі (№ 207), згадується на цій посаді Павло Хенцинський. На підставі одного з документів (№ 233) можна з упевненістю стверджувати, що у 1722 р. остерським городовим отаманом був Гнат Вербицький. Його старший брат, Григорій Вербицький, був священиком Свято-Троїцького (у 1731 р. – Свято-Михайлівського) храму в Острі. Посаду остерського війта обіймали Остафій Григорієвич (Григорович) (у 1712 р.), Сергій Федорович (у 1713 р.), Павло Боровик (у 1714 і 1722 рр.), Кіндрат Чешуйка (у 1719 р.), Федір Комарницький (у 1731 р.) (він певно доводився ріднею Андрію Комарницькому – остерському городовому отаману у 1699–1704 рр.). Названо й колишнього остерського війта (Леонтій Котляр). Козелецьким же війтом у 1714 р. був Парфен Іванович. Подані й імена декого з остерського духовенства: Прокопій Леонтович (Леонтієвич), який був дяконом у Старому городі Остра у 1709 р., тут (№ 203), згадується як священик Свято-Михайлівського храму у цій частині міста, ймовірно замінивши Якіма – настоятеля даної церкви, що значився у 1705 р. Його швагером був Василь Вербиченко, житель Остра. Дмитрій Родович – пресвітер храму у остерському Старгороді у 1709 р. числився небіжчиком вже у 1714 р. (№ 220). Згадано Йосифа Виноградського – священика церкви св. Іоанна Предтечі у Острі (№ 218), деяких ченців Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві у 1713 р. (ієромонахи Захарія Йозефович, Нафанаїл Русинович, Сильвестр Пясецький, Захарій, чернець Дезідерій), які напевно були довіреними особами ігумена Іоанікія Сенютовича (№ 208, 230). У даному випадку особливу цінність має документ № 215, у котрому згадуються імена козелецького та остерського протопопа (Симеон Ласковський), настоятелі храмів у Козельці: Спаського (Максим Григорович Стаєцький), Свято-Микільського (Лазар Гарловський).

¹⁷ *Кривошея В. В.* Українська козацька старшина. – К., 2005. – С. 176.

Документи за № 222–228 – це стандартні купчі остерських жителів. Цікаво, що вони виявилися, м'яко кажучи, невідповідними, бо за продані остерськими жителями землі ігумен Свято-Михайлівського монастиря Іоаникій Сенютович нічого не заплатив, і тому ці жителі перепродали свої землі ротмістру Федору Нестеровичу (Нестеренку), який сплатив, принаймні, частину грошей. Через це виникнув конфлікт між монастирем та Нестеровичем, який довелось розплутувати комісії, спорядженій самим гетьманом Іваном Скоропадським та генеральним бунчужним Яковом Лизогубом (до її складу входили писар Київського полку Василь Солонина та Яків Борсук, який, мабуть, доводився ріднею ніжинському полковнику у 1674–1677 рр. Марку Борсуку).

Документи збірника проливають світло на історію деяких відомих козацьких родів, на біографії їх визначних представників. Так, у одному з документів згадується про ченця Йосифа Рубана, колишнього полковника. Це не хто інший, як полковник Іван Максимович Рубан (останній раз як полковник згадується у 1697 р.), який, згідно з родовою традицією, на старості літ постригся у ченці. Документ дає змогу досить точно датувати смерть цієї особи (до березня 1703 р.). Купча 1731 р. (№ 262) згадує про розмежування степу біля р. Бодакви із ченцями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, у якому брав участь і видатний український літописець, гадяцький полковник Григорій Грабянка. Те, що останній знався з ченцями даної обителі, пояснює факт використання літописцем матеріалів з архіву цього монастиря, насамперед “Кройніки” Феодосія Софоновича, ігумена Свято-Михайлівської обителі.

Отже, документи збірника віддзеркалюють не тільки різні сторони монастирського життя, а є чи не основною джерельною базою багатьох питань історії України.



**ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО
ЗОЛОТОВЕРХОГО МОНАСТИРЯ XVI–XVIII ст. з ФОНДІВ
ІНСТИТУТУ РУКОПISУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО: ІСТОРИКО-ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ**

Документальна спадщина київських монастирів завжди привертала увагу широкого загалу дослідників, оскільки вона зберігала найбільше інформації про найрізноманітніші аспекти розвитку суспільства в минулому. На жаль, оригінали документів, які дійшли до сучасного дослідника, не можуть задовольнити їх наукову потребу через прогалини в документальному масиві в різні історичні періоди. Тому найчастіше дослідники звертаються до копій документів, щоб відтворити повну картину досліджуваних питань. Серед документальних джерел окреме місце належить копійним книгам, в яких містяться копії документів XVI–XVIII ст., що не дійшли до наших днів. Вони склалися з документів різного змісту – дипломатичного, господарського, службового тощо і використовувалися як довідки.

Вивчення копійних книг як окремого виду документального джерела привертало увагу археографів та книгознавців через невизначеність методики та принципів їх наукового опису та через специфіку цього виду історичного джерела. Провівши загальний аналіз відомих копійних книг монастирів Росії, Л.В. Черепнін установив характерну тенденцію вибіркового переписування документів в копійні книги. Документи ретельно підбиралися з певною метою (політичною, соціальною, юридичною, господарською тощо), тобто при створенні копійних книг переписувач виконував не тільки охоронну функцію, але й соціально-політичну. Тому не тільки кожний окремий документ може використовуватися як копія втраченого оригіналу, а й їх комплекс, представлений в копійній книзі, повинен розглядатися як автентичний документ того історичного періоду, коли вона створювалася¹⁸.

Аналізу та характеристиці такого виду книг торкається в своїй роботі Д.М. Альшиц, даючи визначення та назву йому: “книга-архів”. Розглядаючи питання, що вважати рукописною книгою, автор статті чітко розмежував “книгу-архів”, рукописну книгу та збірник документів, що поєднує документи в книжній формі¹⁹. Хоча “книга-архів” представлена окремою збіркою у формі кодексу з ознаками рукописної книги (шкіряна палітурка, різні почерки писців, маргіналії та записи), до рукописної книги її віднести не можна, через її зміст, мету створення та призначення. Але і до збірника документів в книжній формі, до якого можна віднести будь-яке зібрання, яке створюється із документів і

¹⁸ Черепнін Л.В. Русские феодальные архивы XIV–XV веков. – Ч. 2. – М., 1951. – С. 4–16.

¹⁹ Альшиц Д.Н. Что считать рукописной книгой (Из опыта описания древнерусских рукописей) // Проблемы источниковедческого изучения рукописных и старопечатных фондов. – Л., 1979. – С. 79–91.

не має іншої функції, окрім збереження даної групи документів (наприклад, опрацьованих в одну палітурку оригінальних документів або у вигляді списків, зроблених колекціонером), їх віднести також не можна.

Першою характерною рисою “книги-архіву” є те, що вона створювалася найчастіше в той самий період часу, що і документи, які записувалися в книгу, тобто мала єдиний хронологічний простір. Другою її особливістю було об’єднання за певною ознакою документів в одне ціле для збереження та подальшого використання, зокрема, в судових позовах. І найголовніше: “книга-архів” – це узагальнене відображення різних сторін суспільного життя, які пов’язані з виникненням та діяльністю різних інституцій (церковних, суспільних, державних). Тому своєрідне поєднання форми рукописної книги та лаконічного змісту актових документів як результату діловодної документації конкретного об’єкта виводить “книгу-архів” на окреме місце при класифікації писемних джерел.

Протягом останнього століття назва цих книг в науковій термінології змінювалася залежно від предмета вивчення дослідниками. Так, при характеристиці таких збірок копій документів монастирів на початку ХХ ст. дослідниками частіше вживається термін “книги крепостей”. Це обумовлено, насамперед, традиційним використанням ченцем-переписувачем у змісті збірника копій документів слова-заголовку “крепость”, що було узагальненням значення будь-якого юридично оформленого документа, який мав відношення до права на власність землі або нерухомості. З середини 50-х років ХХ ст. починається період розвитку дипломатичної кодикології²⁰, котрий характеризується детальним аналізом однієї або декількох книг, які належать до одного архіву, і все частіше науковцями вживається термін “копійні книги” або “копіарії” (дипломатарії). Саме завдяки загальній інформаційній наповненості та розширеним діапазоном джерелознавчих досліджень при вивченні “копіаріїв” кожна книга розглядається через призму соціально-політичних подій в державі, що ще більше вирізняє її серед актових джерел ХVI–ХVIII ст.

“Книги-архіви” монастирів різноманітні за своїм призначенням, але мають одну спільну і головну рису – вони є збірниками документів юридичного характеру і завжди були першоосною будь-якого монастиря. Значення їх для вивчення історії монастирів дуже велике, не менш цінні вони і як історичне джерело. Вони містили майже всі копії документів, що стосувалися землеволодіння та меж монастирських маєтностей. Окрім маєтних справ книги вміщували законодавчі акти, офіційне та приватне листування, духівниці тощо, займаючи особливе місце у справі забезпечення історичних досліджень кожному науковцю. Традиційно ці “книги-архіви” розглядалися як джерела з історії церкви, хоча вони дають безцінний матеріал для вивчення економічного і політичного життя того часу. Так, наприклад, відомості про вартість окремих ділянок землі, яку придбав монастир, є важливим джерелом для вивчення цінових та земельних відносин у період створення документа. Листування визначних духовних та державних осіб знадобляться для просопографічних досліджень та здійснення реконструкцій їхніх біографій тощо.

²⁰ *Кацтанов С.М.* Копийные книги Троице-Сергиева монастыря ХVI в. // Записки Отдела рукописей ГБЛ. – Вып. 18. – М., 1956; *Ивина Л.И.* Копийные книги Троице-Сергиева монастыря ХVII в. // Записки Отдела рукописей ГБЛ. – Вып. 24. – М., 1961.

Характерною особливістю “книги-архіву” монастирів є те, що всі документи стосуються маєтностей одного монастиря або приписних до нього обителів та критеріями відбору і занесення копій до цих книг за номінальним або географічним принципами. Копії документів записувалися за хронологією (за роками), а в середині за видами документів (привілеї, грамоти, універсали, листи тощо) та географічною і номінальною ознаками (документи, що стосуються різних селищ, хуторів або гребель, млинів). На практиці, коли юридичну силу могли мати лише оригінали документів або засвідчені їх копії, “книга-архів”, не маючи доказової юридичної сили, завдяки хронологічній послідовності внесених до неї документів в межах окремого територіального об'єкта (хутора, села, селища, містечка, греблі, млина, урочища тощо) і певного відрізка часу, завжди користувалася попитом в численних позовах та судових процесах за майно монастиря²¹.

Ознайомлення з представленою до публікації “книгою-архівом” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, доводить, що при роботі науковців з цим джерелом, як правило, опрацьовувався один або група документів для розроблення та вивчення вузькоспеціалізованої проблеми. Ілюстрацією цього слугуватимуть надруковані окремі документи з “книги-архіву” в XIX ст. київською та петербурзькою Археографічною комісією²² у виданнях “Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России собранные и изданные археографической комиссией” (СПб., 1861–1892) та “Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные археографической комиссией” (СПб., 1846–1853). Виявлення і публікації монастирських документів у цих виданнях на той час пов'язане з загальною тенденцією уряду в пошуках історичного фундаменту в архівах для підтвердження належності українських земель Російській імперії. Відзначимо, що сьогодні здійснено цілу низку публікацій документів “книги-архіву” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, які істотно доповнили розділ універсалів та листів українських гетьманів в серійних збірках “Універсали українських гетьманів. Матеріали до українського дипломатарію” (К., 1998–2004).

Разом з тим велика кількість рідкісних документів зостаються поза увагою широкого кола дослідників, через що є прогалини як в історії монастиря, так і в самій “книзі-архіві” як документі діловодства монастиря. До цього часу не було комплексного підходу до вивчення, опрацювання, кодикологічного аналізу та публікації “книги-архіву”. Пропонована робота є спробою відтворити найцінніше акумульоване джерело загальних рис цього історичного джерела як в археографічному, так і книгознавчому аспекті.

“Книга-архів” зберігається в рукописному зібранні Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (ф. 307, № 535/1763) у фондах ІР НБУВ. Обсяг збірника складає 532 арк. Формат – 210x330 мм. Оправа – картон зі шкіряним корінцем, відірвана. Виходячи з типу письма і датованих філіграней, рукопис можна віднести до 40-х років XVIII ст.

²¹ ІР НБУВ, ф. 301, № 216, 217 – копійні книги Києво-Печерської лаври (за описом Київської казенної палати документів Києво-Печерської лаври № 5, 6); ф. 307, № 535/1763 – копія книга Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря.

²² У 1834 р. засновано Комісію для видання зібраних Археографічною експедицією актів і у 1837 р. перейменовано в Археографічну комісію.

Філіграні в збірнику п'яти видів – “Орел”, “Лілія”, “Єдиноріг”, “Літера W” (з літерним супроводженням “І Н К”) та “Герб з перев'язью”, які співпадають з датою рукопису. Наприклад, філігрань “Лілія” датована Е. Лауцявічюсом 1741–1742 рр.²³

Рукопис реставровано та заново оправлено у 1808 р., коли більша частина рукописів монастиря була оправлена за розпорядженням намісника монастиря Іриней Фальковського. На корінці книги збереглися старі шифри: Отд. 4. гл. 1 № 2680-2 та № 145. На форзаці та арк. 33 – печатка бібліотеки Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря 1890-х рр., вірогідно поставлена після проведення звірки бібліотеки. Аркуші рукопису пожовклі, праві верхні кути потерпали від вологи, залишилися плями від води та воску. Документи написано скорописом першої половини XVIII ст. староукраїнською, польською та російською мовами.

У збірнику наявні два почерки переписувачів. Перший (основний) – арк. 1–142, 144–478; другий – арк. 142 зв.–143, 479–509. На звороті останнього аркуша (арк. 520 зв.) є нотатки користувачів цього рукопису. На завершальному етапі формування збірника була проставлена нумерація – до арк. 478 та вставлені чисті аркуші (від 1 до 20) після кожного розділу для дописування копій нових документів, що відносяться до змісту того чи іншого розділу. Другим почерком нумерація проставлена до арк. 509. Чорнило коричневе та чорне, яке на більшій частині тексту відбилося на протилежних аркушах. На полях рукопису є помітки олівцем та чорнилом, які уточнюють відомості про дату документа, назву місцевості, прізвища та імена продавців або дарувальників маєностей монастирю. Наприклад, на арк. 136 на полях рукопису при уточненні назви місцевості Вигурівщина є помітка із зазначенням давньої її назви – Милославщина.

Загальна структура “книги-архіву” певного монастиря упорядковувалася згідно зі складом оригіналів документів, які зберігалися в архіві монастиря до секуляризації монастирських земель в Україні у 1786 р. Тому помилковість у передачі текстів документів переписувачем було зведено до мінімуму. Винятком є тільки тексти копій царських грамот з останнього розділу, які містять багато виправлень іншим чорнилом. Постійне звернення до “книги-архіву” при будь-яких переміщеннях оригінальних документів з архіву монастиря (Київська казенна палата, Київська духовна академія) відбилося на деяких документах – олівцем проставлені номери відповідних аркушів в “книзі-архіві”. Так, наприклад, на оригіналі привілею короля Владислава IV Вази від 26 листопада 1646 р. про підтвердження прав на монастирські маєності²⁴ під старими шифрами в лівому верхньому куті арк. 1 проставлено олівцем № 35, що відповідає арк. 35 у “книзі-архіві” копії цього документа.

Зміст книги поділено на п'ять розділів. Копії з перших трьох розділів починаються із заголовків, які в цілому передають зміст акта, вказуючи на об'єкт дії. Заголовки були складені перед копіюванням документів, що підтверджує як ідентичність почерку переписувача, так і чорнило. Винятком є заголовки до № 18 та № 27, які вирізняються іншим чорнилом (чорним) та іншим почерком.

²³ Лауцявичюс Э. Бумага в Литве в XV–XVIII вв. Атлас. – Вильнюс, 1967. – № 2074.

²⁴ ІР НБУВ, ф. 301, № 216 (Г, Київський Золотоверхий Михайлівський монастир), по оп. № 22.

Перед заголовками четвертого і п'ятого розділів переписувачем також було зроблено відступ для написання заголовка потім, але місця ці так і залишилися пустими.

Перший розділ книги містить 28 актів 1522–1685 рр., до якого входять, насамперед, королівські привілеї, судові позови, скарги з майнових питань. Документи розміщуються з арк. 1 по 47, арк. 48–чистий, в хронологічній послідовності. Починається розділ з визначальних історичних документів монастиря – привілеїв Сигізмунда I Старого від 8 серпня 1522 р. (№ 1) та 15 березня 1523 р. (№ 2), наданих київському воєводі Андрію Немировичу на прохання ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Макарія віддати до обителі міське поле за Пробитим Валом та надати право реставрувати спустошений монастир і організувати монастирську общину, з поправкою на невтручання митрополита і воєводи до монастирських справ. В заголовку до першого документа є дописка іншим почерком “а ныне оное поле за Львовскими воротами именуется Кудрявец”²⁵, яка належала, вірогідно, досліднику-користувачеві цього рукопису. Окрім привілеїв про відродження монастиря, є привілеї польських королів Сигізмунда II Августа, Михайла Корибути Вишневецького, Владислава IV Вази, Яна III Собеського, що стосувалися різних сторін монастирського життя, здебільшого захисту прав та монастирську власність. Наприклад, привілей від 19 лютого 1629 р. (№ 19) на дозвіл сичення меду та продажу його на церковні потреби за листом князя Костянтина Острозького і позов того ж князя від 12 лютого 1602 р. до Павла Монтвиду про пограбування двору в Юрівці, який належав монастирю (№ 15), свідчать про турботу влади про монастирську власність та захист її від зазіхань з боку інших верств населення. Ще одна скарга від ігумена Йосифа Мировського до білогородківського старости Миколая Вишпольського від 23 липня 1606 р. також стосується наїзду на монастирські землі з боку жителів с. Білогородки (№ 17). Про виняткове становище монастиря свідчить привілей Яна III Собеського від 12 березня 1685 р. (№ 28), яким заборонялося військовим бути на постої в монастирських маєтностях та вимагати від них різні побори. Але збагачення монастирів відбувалося не тільки законним шляхом, зокрема отримання власницьких прав від польських королів через привілеї, а й іншими способами, що завжди призводило до вирішення цих питань у судовому порядку. Підтвердженням цього є позов Сигізмунда III Вази від 5 березня 1602 р. до Йосифа Мировського (№ 16) за скаргою Київського земського судді Аксака про збирання монастирем мита на Ветській греблі. Право на погребельне мито отримав монастир ще від князя Київського Володимира Мономаха, яким дозволялося дому Рожновських обкладати митом купецьких людей, а від Рожновських це право перейшло до монастиря²⁶. Після скарги і розгляду цієї справи в суді декретом Головного люблінського трибуналу від 22 червня 1602 р.

²⁵ ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 1.

²⁶ Це право монастиря з давніх часів на погребельне мито на річці Віта заперечує М. Закревський у своїй праці “Описание Киева”, зазначаючи, що в XVI ст. воно підтверджується документальними джерелами, але відомості про родину, яка існувала при Володимирі Мономахові (1113–1125) із закінченням прізвища на “*ский*” в Іпатієвському Літописі не згадується. Див.: *Закревський Н. Описание Киева.* – М., 1868. – Т. 2. – С. 516.

було підтверджено це право монастиря²⁷. Другий розділ знайомить нас з універсалами українських гетьманів та полковників з арк. 49 по 96 (арк. 96 зв. – чистий) і налічує 50 документів 1649–1729 рр. Абзаци документів цього розділу починаються чорнильними ініціалами. Найчисельніша добірка цього розділу складається з універсалів про підтвердження наявних і надання нових маєтків монастирю “видячи великий недостаток обителі”²⁸. Це універсали Богдана Хмельницького, Івана Виговського, Юрія Хмельницького, Івана Брюховецького, Дем’яна Многогрішного (Ігнатовича), Івана Мазепи, Івана Скоропадського, грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського, лубенських полковників Андрія Марковича, Леонтія Свічки та ін.

Починається розділ з універсалів Богдана Хмельницького від 2 та 13 червня 1655 р. про затвердження Феодосія Софоновича ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та передачу йому Федаківського млина під Трипіллям (№ 31, 32). Універсалом від 4 січня 1671 р. Дем’ян Многогрішний (Ігнатович) надав монастиреві млини на Слобідській та Золотаревій греблі на річці Остер (№ 40). Універсалом від 17 січня 1688 р. Іван Мазепа підтверджував ці права на млини під Старим Остром і ще повернув військову частину з млинів в монастир (№ 42). Іван Скоропадський постійно піклувався про збільшення маєтностей монастиря, “міючи особливу горливість и прихильність”²⁹ до неї. Підтвердженням цього є ряд документів: універсали на села Крехаїв, Боденьки, ліс Малий Кормил від 6 червня 1712 р., надання мурованої церкви Архангела Михайла в Старому Острі на прохання київського митрополита Йоасафа Кроковського, документи на право володіння монастирем маєтностями родини Гамалій (1714–1716 рр.) (№ 51–64, 73, 74).

Третій розділ, листування гетьманів, полковників, різних посадових осіб, що стосується розмежування та прав на монастирську землю, розміщено з арк. 97 по 115 (арк. 115 зв.–120 зв. чисті). Загалом 31 документ 1713–1735 рр. Це листи Івана Скоропадського до євминського старости Івана Богдановського від 13 серпня 1713 р. (№ 81), Івана Мазепи до київського митрополита Варлаама Ясинського від 25 серпня 1699 р. (№ 84), гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Варлаама Ліницького від 10 липня 1717 р. (№ 91), дружини Григорія Гамалії Марії Гамалії до ігумена Іоанікія Сенютовича від 15 листопада 1711 р. (№ 92), лубенського полковника Петра Апостола до економа монастиря від 19 червня 1735 р. (№ 112) тощо. Всі вони висвітлюють різні сторони соціально-економічних та політичних відносин в Україні, які насамперед були спрямовані охороняти, зміцнювати та розширяти монастирське землеволодіння. Наприклад, два листи Івана Скоропадського, перший – до київського митрополита Йоасафа Кроковського від 17 жовтня 1713 р. (№ 107) з проханням про дозвіл передачі за концесією Красногірського Чорнуського монастиря до Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, та другий лист до ігумена монастиря Іоанікія Сенютовича від 6 січня 1714 р. (№ 108) про видачу з військової канцелярії універсалу, яким стверджується ця передача в “присутствіє” київському монастирю.

²⁷ ІР НБУВ, ф. 312, № 411/372, арк. 7.

²⁸ ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 55 зв.

²⁹ ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 85 зв.

Четвертий розділ, найбільший за представленим матеріалом, містить 195 копій актових документів 1521–1739 рр. Це купчі записи, тестаменти, виписи з земських та городських книг Київського воеводства, з міських книг Київської ратуші, Сенчанської ратуші, укази з військової Генеральної канцелярії та інші актові документи, якими регламентувався процес монастирського землеволодіння. Документи вміщені з арк. 1 по 509 зв., (арк. 510–520 чисті). Тематично вони поділені на підрозділи, які охоплюють акти певних місцевостей, де була земельна власність монастиря. Підрозділи містять документи, що стосуються ґрунтів Вигурівщини (14 копій, арк. 121–143, арк. 144–160 зв. чисті), за Пробитим Валом у Києві (4 копії, арк. 161–167, арк. 167 зв.–168 чисті), ґрунтів Орининських (4 копії, арк. 203–210 зв., арк. 211–212 зв. чисті), Введенських (3 копії, арк. 213–218 зв., арк. 219–220 зв. чисті), луки та озера Кораблища (2 копії, арк. 229–230 зв., арк. 231–236 зв. чисті), Крюківщини та Данилівки (1 копія, арк. 269–271 зв., арк. 272–276 зв. чисті), Крехаївських (10 копій, арк. 277–286, арк. 286 зв.–292 зв. чисті), Боденьківських (13 копій, арк. 293–308 зв., арк. 309–316 зв. чисті), ґрунтів і млинів в м. Острі (50 копій, арк. 317–362, арк. 362 зв.–368 зв. чисті), Бодаквянських, Хрулівських, Ветхалівських (26 копій, арк. 369–401 зв., арк. 402–408 зв. чисті), ґрунтів Красногірського Чорнуського монастиря (24 копії, арк. 409–431 зв., арк. 432–438 зв. чисті), Лисковщини (21 копія, арк. 439–472 зв., арк. 473–494 зв. чисті); сіл Глевахи (5 копій, арк. 168 зв.–174, арк. 174 зв.–184 зв.), Юрівки (3 копії, арк. 185–191, арк. 191 зв.–194 зв.), Борщагівки (Борщовки), (3 копії, арк. 195–199, арк. 199 зв.–202 зв. чисті), Віти і на мито (2 копії, арк. 221–224 зв., арк. 225–228 зв. чисті), хутора Ленковського біля Вигурівщини (4 копії, арк. 245–253 зв., арк. 254–260 зв. чисті); млина в м. Переяславі (2 копії, арк. 261–262, арк. 262 зв.–268 зв. чисті); дозволу “на шуршу” біля обителі, яким надавалося право монастирю залишати гроші з продажу пива, вина і меду на їжу та інші потреби монастиря і не сплачувати податки в казну (4 копії, арк. 237–240 зв., арк. 241–244 зв. чисті).

П'ятий розділ містить 7 царських грамот 1654–1742 рр., зокрема грамоти Олексія Михайловича, Петра I, Петра II, Єлизавети I.

Записи, що залишені на останній сторінці “книги-архіву” дослідниками XIX ст., відображують полеміку двох діаметрально протилежних поглядів на значення цих історичних джерел для монастиря. Перший запис від липня 1857 р. польською мовою належить єзуїту Маріану Горшковському і свідчить про його точку зору про “архіважливі” документи, що відображають історичні факти впливу польських королів на історію монастиря. Відписка Лаврентія Похилевича від 15 лютого 1866 р. містить різку критику на висновки свого опонента. Він розрізняє вплив та ставлення “старих” польських королів та їх нащадків до монастиря. Перші – роздавали землі монастирю, а другі тільки це підтверджували. Останні, як пише Похилевич, – вже під впливом єзуїтів і фанатизовані папською схизмою, нічого не додали від себе православної обителі, підтверджуючи лише за нею давню власність³⁰.

Першорядне значення для вивчення “книги-архіву” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та реконструкції складу архіву мають

³⁰ ІР НБУВ, ф. 307, 535/1763, арк. 520 зв.

різноманітні описи на монастирські документи, що виконують роль наочної бази у відновленні документальної спадщини монастиря. Поява таких описів завжди була пов'язана з переміщенням або звіркою монастирських документів.

У фондах ІР зберігаються чотири різні за видами та призначенням описи: два тематичні описи 1701–1736 рр. і 1738 р. та два архівні передаточні описи 1786 р. і 1837 р.

Найдавніша – це “Опись краткая именованій ... 1701, и 1736 годов”, яка зазначена в каталозі М.І. Петрова “Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве” (М., 1904) у розділі ІХ “Руська церковна історія” з бібліотеки Києво-Софійського собору³¹. За видовою класифікацією вона відноситься до опису тематичного комплексу документів. Зокрема, при складанні, відборі та описанні документів опис формувався за предметно-тематичною ознакою. Невідомий укладач приділяв увагу тільки документам, які якимось чином були пов'язані з головним об'єктом опису – маєтностями, якими володів монастир. Обсяг опису становить 72 арк. Формат – 190x310x20 мм, шкіряна оправа. Опис складений 1701 р. та доповнений у 1736 р. Рукопис починається з короткої історичної довідки про заснування монастиря (арк. 2–3). Далі подані стислі відомості з актових документів про надання маєтностей монастирю (арк. 4–10), хуторів та сіл Лубенського полку (арк. 11–12), дворів з пляцами та городами в м. Острі та за його межами (арк. 13–14), відомості про села, які за відгалуженням межі поляками відійшли від України за кордон у володіння Польське (арк. 14–15), стислі дані про монастирські млини, з інформацією про кількість мірної частини мельника та монастиря (арк. 16–18). Інформація про власність монастиря містить цікаві топографічні дані про історію міст та сіл України, поданих у вигляді анотацій до опису окремих ґрунтів, островів, урочищ, лісів, озер, із зазначенням способу надбання їх до монастиря, відомостей про колишніх власників та документів, які регламентували право власності.

Окремий розділ присвячений покровителям та благодійникам монастиря. Починається він з переліку князів та московських царів, які жалували грамоти на землі або підтверджували право власності обителі на ґрунти та маєтності (арк. 32–34). Інша частина розділу містить біографічні відомості про польських королів, що перехрещуються з повідомленнями про надання привілеїв та підтверджувальних листів монастирю українських гетьманів (арк. 40–42), які своїми універсалами значно розширювали монастирську власність (арк. 42–46) та інших благодійників монастиря (арк. 48–53, арк. 54–72 чисті). Структура рукопису поєднує в собі оповідну форму викладу матеріалу з характерними рисами діловодного архіву монастиря. Історичні події та факти, які відбувалися в житті обителі, описуються у довільній формі, з посиланням на деякі документи з “книги-архіву” із зазначенням дат та коротких відомостей про зміст цих документів.

Опис 1738 р. складений на окремі документи для тимчасового надання їх до Генеральної військової канцелярії в Глухові для створення копій кріпостей на села Вигурівщина, Глеваха, Борщагівка та іншу власність Свято-Михайлівського

³¹ *Петров Н.И.* Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве. – М., 1904. – Вып. 3. Библиотека Киево-Софийского собора. – С. 139; ІР НБУВ, ф. 312, № 411/372.

Золотоверхого монастиря. Автор опису – намісник монастиря ієромонах Гервасій. Зберігається рукопис у збірнику документів монастиря, який склав бібліотекар Серафим у 1839 р. разом із промеморією від Гервасія про повернення всіх кріпостей до “бібліотечної комори в келію” архімандрита Амвросія³². Два інші найінформативніші описи 1786 р. та 1837 р.³³ мають ознаки загальних архівних описів діловодного характеру, що пов’язані з переміщенням архіву. Зокрема, опис 1786 р. складався при передачі документів після секуляризації монастирської власності до Київської казенної палати, а опис 1837 р. – при переміщенні документів з Київської казенної палати до бібліотеки Київської духовної академії. Отже, історичні умови, в яких відбувалося змішування та вилучення документів з архіву монастиря, сприяли формуванню копійних книг як архіву, що не тільки зберігає залишки його різних структурних частин, а й як цілісного зібрання джерел, що дають змогу дослідити історію монастирських зібрань в Україні комплексно і вводити в науковий обіг, не порушуючи її цілісності.

Першооснову публікації “книги-архіву” становлять копії з оригіналів. Більшість документів збірника було виявлено у фондах ІР НБУВ. Основний масив оригіналів документів з “книги-архіву” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря відклався в збірці Київської казенної палати у ф. 301 – “Церковно-археологічний музей при Київській духовній академії”. Частина цих рукописів, зазначених у книзі, описана в каталозі завідувача ЦАМ при КДА М.І. Петрова “Описание рукописей Церковно-археологического музея при Киевской духовной академии”³⁴. Невелика кількість документів цієї збірки розпорошені у ф. I – “Літературні матеріали” (колекція Лазаревського), ф. II – “Історичні документи”, ф. XIV – “Колекція історичних документів ВР НБУВ” та ф. 160 – “Київська духовна академія”. Так історично склалося, що частина оригіналів документів цієї збірки, зокрема розпорядчі акти (царські грамоти, привілеї польських королів, гетьманські універсали, зберігаються в архіві Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії Російської Академії наук (РАН) у ф. 68 – “Коллекция Киевской казенной палаты”³⁵.

Другим головним першоджерелом “книги-архіву”, яке органічно вміщує оригінали “книги-архіву” та доповнює документальну спадщину монастиря, є збірник документів з бібліотеки Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, в якому документи оправлені у формі конволюту. Це “Собрание разных древних подлинных монастырских бумаг, расположенных по годам, начиная с 1540 года по 1770 год”³⁶. Обсяг збірника – 206 арк. Формат – 220x345x40 мм, шкіряна оправка. За філігранями на перших та останньому аркушах 1838 р. та маргіналіях на титульній сторінці “перетяжна 1839 года мца июля” встановлено дату створення збірника – 1839 р. На корінці збірника зазначено: “Документи ММ ” (М[ихайлівський] М[онастир]) старі шифри

³² ІР НБУВ, ф. 307, 536/1762, № 75, арк. 146–158.

³³ ІР НБУВ, ф. II, № 7003; ф. 160, № 2996.

³⁴ Петров Н.И. Описание рукописей Церковно-археологического музея при Киевской духовной академии. – Вып. 1–3. – К., 1875–1879. – С. 160–206, 581–622.

³⁵ Архивы России. Москва и Санкт-Петербург: Справочник-обозрение и библиографический указатель. – М., 1997. – С. 397.

³⁶ ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, 206 арк.

бібліотеки Отд. 4. гл. 1. № 2680-2; № 146. Як вже було зазначено, “книга-архів” Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря була зашифрована у бібліотеці за аналогічним шифром: Отд. 4. гл. 1. № 2680-2, з різницею тільки в останньому порядковому номері – № 145. Це вказує, що низка монастирських документів не вилучалася з архіву у 1786 р. до Київської казенної палати, а зберігалася в архіві монастиря, і увійшла до “книги-архіву”. Збірник починається зі змісту документів, складеного бібліотекарем КДА Серафимом. Хоча сама назва збірника говорить за себе – “Собрание... подлинных”, зазначимо, що в кінці збірника було вміщено 8 копій актових документів XVIII ст. Загалом кількість вміщених до збірника документів складає 96, серед яких 88 оригіналів та 8 копій. Основний масив текстів поданих у збірнику оригіналів документів (ф. 307, № 536/1762) підшивалися в хронологічному порядку, за окремим номером. Принцип хронології був покладений в основу подання до оправлення документів у збірнику. Але, при детальному вивченні оправи збірника та способу складання документів у конволют, фіксуємо переплутання нумерації аркушів одного документа (два та більше аркушів). При зошитовому способі оправлення збірника одні документи вкладалися всередину інших і підшивалися. В результаті порушувалася наскрізна цифрова нумерація аркушів у межах одного документа, яка розривалася аркушами інших документів. Тому в легенді при зазначенні номерів аркушів оригіналу документа зустрічається перервна нумерація документів.

Порівняльний аналіз “книги-архіву” зі збірниками оригіналів та копій документів, монастирськими описами архіву Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря з фондів ІР та залишків документального архіву цього монастиря, дає змогу вирішувати не тільки питання про ступінь повноти “книги-архіву”, але і визначити причини появи саме такого збірника в даний історичний період та його роль у джерельній низці досліджень історії архіву монастиря. Аналізуючи впорядкування та трансформацію бібліотечного зібрання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в XIX ст. зробимо висновок, що у 1839 р. “книга-архів” відіграла роль відправного документа при формуванні вищезазначеного збірника оригіналів документів монастиря. Розпорошені оригінали-документи XVI–XVIII ст. були зібрані та впорядковані бібліотекарем Серафимом за допомогою складеної раніше “книги-архіву” в хронологічному порядку, оправлено у формі конволюта, прошифровано в інвентарній книзі бібліотеки та поставлено на одну полицю поряд з “книгою-архівом” (за шифрами № 145, 146). Таким чином, “книга-архів” сприяла зворотному зв’язку “копія – оригінал” при систематизації та збереженні першоджерел архіву монастиря, що свідчить про історичне значення копій документів як окремої важливої ланки в документальному масиві архіву монастиря для розуміння складу та повноти його обсягу.

Документи, що публікуються, разом із оригіналами архіву монастиря, складають загальне уявлення про ведення діловодства та документування монастирями своєї власної історії. Тільки через повне залучення документів монастиря, які збереглися, можна визначити шляхи реконструкції складу архіву монастиря та одержати інформацію про цінність оригіналу на основі копії, що значно збагатить документальну спадщину монастирів. Окрім цього, виявлені розбіжності та специфічні особливості документів “книги-архіву” при

археографічному та книгознавчому дослідженні дають можливість простежити відмінність вписаних до “книги-архіву” документів різних історичних періодів з урахуванням певних умов їх створення на території України та виявити загальні та специфічні закономірності складання документа ділової писемності.

До видання включено 318 документів.

При публікації текстів документів упорядники враховували методичні рекомендації сучасної едиційної археографії, зокрема правила, розроблені Я.І. Дзирою, У.Я. Єдлінською, В.В. Страшко, Л.З. Гіцовой³⁷ з урахуванням особливостей документів. Вони найбільше відповідають інтересам археографічного видання для використання досвідченими дослідниками з метою адаптації текстів документів XVI–XVIII ст. для історичного дослідження.

Видання містить вступ, історико-джерелознавчу статтю, документальну частину, ілюстрації окремих документів, науково-довідковий апарат, що включає коментарі, іменний та географічний покажчики, додатки, покажчик інституцій, словник застарілих слів, списки скорочень та ілюстрацій, перелік опублікованих документів.

В основу публікації покладено принцип видання одиниці зберігання цілком у порядку розміщення документів у “книзі-архіві”. Оскільки документи в “книзі-архіві” сформовані за предметно-номінальною ознакою, тому перелік документів у науково-довідковому апараті упорядники подають за прийнятими археографічними нормами – за хронологією.

Усі документи мають заголовки, в яких зазначено дату (рік, місяць і число), місце написання, автора, адресата, зазначення змісту.

Особливу увагу при складанні заголовка приділялося назві виду документа. У пропонованих документах назва подається так, як у тексті (привілей, мандат, універсал, позов, тестамент, випис тощо). У тих випадках, коли назва в документі відсутня, укладачами встановлювався вид документа, виходячи зі змісту акта. Зазначимо, що тексту даних документів передують заголовки-анотації копій, який подається після редакційного заголовка курсивом.

Документи датуються за старим стилем, не порушуючи інформацію яку вони містять. Цифри, позначені літерами розшифровуються арабськими цифрами. При розбіжностях у датах документа в процесі порівняльного аналізу дати в “книзі-архіві” з датами в оригіналі та рукописних описах архіву монастиря, приймалася дата оригіналу документа. За відсутності оригіналу в фондах ІР, що унеможливило звірку, для публікації обиралася найвірогідніша дата, а інші дати написання зазначалися з посиланнями на джерело в текстуальних примітках. Встановлена дата у заголовку береться в квадратні дужки.

У “книзі-архіві” зустрічається кілька копій одного документа. У виданні публікується перша по порядку копія, а інші одержують відповідний до місця в книзі порядковий номер і подаються під тим самим заголовком, що й перша копія, на номер якої дається посилання.

³⁷ Єдлінська У.Я., Страшко В.В. Методичні рекомендації по передачі текстів документів XVI–XVIII ст. – К., 1990; Гіцова Л. Методичні рекомендації по підготовці до видання “Архіву Коша Нової Запорозької Січі”. – К., 1992; Літопис Самовидця / Я.І. Дзира. – К., 1971.

Коментарі позначаються літерами до окремих документів і винесені в науково-довідковий апарат видання.

У легенді вказується інформація про знаходження оригіналу документа, та публікації.

“Книга-архів” має наскрізну цифрову нумерацію, тому пагінація документів вказується за аркушами “книги-архіву”. Початок і кінець аркуша позначаються двома похилими вертикальними рисками, біля яких зазначається номер аркуша.

Документи написані церковнослов'янською, україно-російською, російською та польською мовами. При передачі текстів було застосовано спрощений метод сучасної графіки без відтворення кириличних літер. Зокрема, літери “ять”, “омега”, “фіта”, “іжиця”, “пси” та “кси” передані відповідно літерами “і”, “о”, “ф”, “и”, “пс”, “кс”. В кінці слів опущені тверді знаки. Скорочення під титлом не розкривається, сам знак титла опускається. Виносні літери розшифровуються, вносяться у рядок і нічим не виділяються, не визначаючи пропущену в тексті документів виносну літеру “о” наприкінці прикметників. У тексті зберігається латинська літера “g”, яку в ті часи нерідко передавали також літерами “kg” або ж “r”.

Скорочення, які зустрічаються в тексті, передаються без змін, а розшифровка їх наводиться у науково-довідковому апараті в переліку скорочень. Виняток складають встановлені окремі елементи кінцевого протоколу документа (місце і час видання документів, підпис) і літери, які розшифровуються відповідно до його значення у слові. Вони беруться в квадратні дужки. На місці написів та слів, які не можна прочитати, пропусків або пошкоджень тексту в квадратних дужках проставляються три крапки [...]. Дописки та правки у тексті документа зазначаються у підрядкових примітках. Знак запитання (?) вказує на перекручення слів та механічні помилки автора.

На підставі вивчення тексту вибіркового документів оригіналів та їх копій слід зазначити високий рівень складання копій у “книзі-архіві” та зведення до мінімуму помилок копіювання при передачі тексту оригіналу.

У виданні використані фото документів з фондів ІР НБУВ. Підготовка збірника проводилася під керівництвом Ю.А. Мицика. Упорядкування здійснили Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан, І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк. Вступне слово та коментарі написав Ю.А. Мицик. Історико-джерелознавчу статтю написала С.В. Сохань. Транслітерацію тексту документів виконали І.Л. Синяк і Я.В. Затилюк. Складання заголовків, легенд, звірку документів здійснила С.В. Сохань. Науково-довідковий апарат, художнє оформлення та макет підготувала Т.В. Міцан.

На завершення висловлюємо подяку м. н. с. Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського НАН України І.Ю. Тарасенко за допомогу при вичитці коректури книги, а також с. н. с. Дніпропетровського історичного музею імені Д.І. Яворницького С.В. Абросимовій за надання копії документа № 3 (Додатки).

ДОКУМЕНТИ



№ 1

1522 р., серпня 8. Вільно. –

Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на надання поля за Пробитим валом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (арк. 1) “Привилиа Сигисмунда Старого Казимировича^а, надание земли за валом пробитим обители, а нині оное поле за Лвовскими воротами Кудравец именується.

Жикгимонт Божою млстю корол полский, великий кнз литовский, руский, кнжа пруское, жемоитский и иных.

Воеводі киевскому, державци свислоцкому, пану Андрію Немировичу^б и иным воеводам киевским, хто и на потом от нас будет Киев держати. Бил нам чолом игумен свтго Михайла Золотоверхого в Киеве Макарий^в и просил в нас поля ншого городского за валом за Пробитым, какже и твоя млст нас нас о том жадал, ино мы на жадане твоее млсти и на его чоломбитье то вчинили, тое поле ншо городное за волом³⁸, за Пробитым, к цркви Божей, к свтому Михайлу Золотоверхому, ему есмо дали, нехай он тое поле и по нем будучеи игумены к свтому Михайлу Золотоверхому держат и твоя бы млст в тое поле ничим ся не вступал.

Псан у Вилни, под лет. Бож[ого] нарож[еня] 1522, мсца август[а] 8 ден индик[та] 2.

Sigismundus Rex.

Прв. в вл кн. стрві и моз. пн ол. мр и каш тол.

Копоть, писар³⁹.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 1. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 45.

№ 2

1523 р., березня 15. Краків. –

Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на надання ігумену Макарію права на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини

// (арк. 1 зв.) “Привилиа Сигисмунда Казимировича, Ягеллонового правнука, короля полского, игумену Макарию на возсоздание по татарскому разорению Батием^а бывшей церкви и собрание монахов по чину греческому даная, которою монастира двору королевскому подсутствие, к митрополиті неподлеглой и между братіи игуменов избрания утверждает.

Сам Жикгимонт Божою млстю корол полский, великий кнз литовский, руский, кнжа пруское, жемоитский и иных.

Воеводі киевскому пну Андрію Немировичу и иным воеводам киевским, хто напотом от нас Киев будет держат. Бил нам челом игумен с Киева Макарий

³⁸ Так у документі.

³⁹ На полі напис: “Копоть, писарь”.

и просил нас, абыхмо дали ему црков в Киеве свтго архистратига Михайла Золотоверхого, иж бы он там манастыр справил и общину встановил, а поведал, штож тая црков запустела, как же и нїкоторїї бояре киевские о том нам повїдали и нас за ним жадали. И мы з ласки ншее тую црков стога Михайла Золотоверхого з землямы и зо всим, как ся тая црков здавна мает, ему дали, а он мает там манастыр збудовати и общину в нем справити подле их закону греческого, потому как и по иным манастырем и землю к тому манастырю мает держат по давному, как перед тым бывало, по самый вал и под Лядскїи ворота и по Евсикову долину, по старую дорогу, по Михайловскїи узвоз, а к тому игумен того манастыря от своего збожа, которого себї на живность откол // (арк. 2) колвек будет провадит, мыта не мает городского, ані обїстки давати; которого ж манастыря ты, пане воевода, ани митрополит, ани хто з подданных нших не мает подават, а ничим ся в него не вступати, бо мы берем то на нас, гедря, а как он тот манастыр справит и общину встановит, ино мают браты того манастыря по его смрти игумена межи собою обирати, устанавливат и за нас Бга просити, а то есмо учинили для того, иж дей тая црков Бжа от вынїята киевского опустила и хвалы Бжой в ней не было. А на твердость того и печат нашу казали приложит к сему ншому листу.

Писан у Краков[і] под леты Бож[ого] нарож[еня] 1523, мсца мар[та] 15 дня индикта 11.

Прв. воев[ода] трн. чет. нв. Констан[тин] Иван Остро[з]ьки^б.
Богущ мр. подскарбий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати королевской”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 1 зв.–2. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. II. – СПб., 1848. – С. 152–153.

№ 3

1526 р., липня 4. Гданськ. –

Привїлей польського короля Сигізмунда I Старого про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс

// (арк. 2 зв.) “Лист корол[я] Сигізмунда Старого до Немировича, воеводи, котрим велит, чтоб запретил Криштофу Кмитичу в земли ліса Толстого^а обывателской чинити обиды.

Жикгимонт Божю млстю корол полскїи, великий кнз литовскїи, рускїи, прускїи, жомоитскїи и иных.

Воеводе киевскому, державци свислоцкому, пану Андрїю Немировичу.

Присылал к нам игумен манастыря стога Михайла Золотоверхого с Киева, жалуючи на дворянина ншего Криштофа Кмитича^б о том, чтож, дей, он кривду великую той цркви Боже и ему, игумену, ділает и в землю, дей, црковную в лісі Толстом вступаеца. Протож естли то будет земля црковная и

твоя бы млст Крыштофу Кмитичу приказал, ажбы он в тую землю црковную ничим ся не уступал и дал ему в том впокой и от таковых кривд, абы еси тую црков Божю боронил и не дал ему тому в том кривд ділати, ажбы нам он о том болши того не жаловал.

Псан уво Кгданску под лет Бож[ого] нарож[еня] 1526, мсца июл[я] 4 ден индик[та] 14.

Копоть, писар”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 10, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 2 зв. Копія^а.

Опубліковано: Акты ЮЗР. – Т. 1. – СПб., 1863. – С. 69–70.

№ 4

1534 р., червня 5. Вільно. –

Мандат польського короля Сигізмунда I Старого на притягнення до земського суду князя Дмитра Виденицького за наїзди на монастирську землю

// (арк. 3) “Мандат Сигізмунда Старого, корол[я], до Андрея Немировича, котрим повелівається князя Андрея^а Романовича Видинецького перед суд земский призвав за земли и прочое манастира Золотоверхого с него игумену Михайловскому справедливост учинити.

Жикгимонт Божю млстю корол польский, великий кнзь литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий и иных.

Воеводе киевскому, державцы свыслоцкому, пану Андрею Якубовичу Немировичу, а в небытности его там, у Києве, пану Яну Петровичу Пенку.

Жаловал нам игумен свтого Михайла Золотоверхого на киевян, на дворянина нашого, кнзя Дмитрея Романовича Видиницького о том, штож дей, который они рок приняли, сами межи собою право мети о земьли, и о озера и о бобровый гоны и о їзы, на што ж они и листы записный межи собою подавали, иж мают они в том во всем наконец межи собою справедливост учинити. Кды, дей, они з obu сторон так на тый земли вьехали, он, дей, ему в том наконец справедливости достояти не хотел и отгол зъехал проч. Для чого ж, дей, он в наклады и шкоды немалый пришол. Прото и тепере, абы твоя млсть кнзя Виденецького обослал и рок ему положил и казал ему перед собою стати и о тых землях и о тых шкодах. Его межи ними досмотрел и справедливост тому вчинил, а мы до него писали, ажбы он перед тобою ку праву стал и права был послушен во всем. Если ж бы он на тот рок, который твоя млсть ему // (арк. 3 зв.) положиш, перед тобою стати и в том ся з ним росправит не хотел, и твоя бы млсть в том тому игумену конец и сказане вчинил водле статуту права земского, не откладаючи болши того на инший часы, жебы он в том собі невинне не шкодовал и нам о том болши того не жаловал.

У Вилни под лет Бож[ого] нарож[еня] 1534, мсца юн[я] пн 5 ден индик[та] 6”.

IP НБУВ, ф. I, № 58159, 1 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 3–3 зв. Копія^б.

№ 5

1540 р., вересня 15. Волкиники. –

Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав київських міщан Черевчєїв на Введенські ниви

// (арк. 4) “Ескові, Васкові и Феодорові Черевчям ниву Уведенскую привилиею отцу их данную от Сигисмунда короля, той же корол привилиею второю утверждает привилия сия при отданіи тастаментом земли манастиреві отдани.

Жикгимонт Божю млстью корол полский, великий кнзь ли[то]вский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий и иных.

Маршалку нашому, справцы воеводства Киевского, кнзю Андрею Михайловичу Кошерскому^а.

Били нам чолом подданыи наши, мещане киевский, Еско а Васко а Феодор Черевчєевичи^б, и покладали перед нами лист, данину нашу, с подписю руки наше, в котором описует, иж мы первий сего дали отцу их, Ивану Черевчєю, ниву у Киеве Уведенецкую за валом, якож, дей, отец их тую ниву аж до живота своего держал и пашенку собе там мевал и тое ж, дей, нивы, за Михайловскою стежкою, идучи к манастырю Печерскому, некоторую часть нивки, што была заросла, роспахал и оттол нам скаржил и их, детей своих, на том zostавил. То пак, дей, як отец их теперешнего году о семой суботе минулой вмер, тогды воевода киевский, небожчик пан Андрей Немирович, оную ниву з рук их взял, а они, не мают с чого поживеня мїти и били нам чолом, абыхмо водле первое данины наше на том их zostавили. А так мы оногo листу первое данины наше огледавши, с того их не рушали. *// (арк. 4 зв.)* Прото што бы еси оногo нивы со всим, што и к ней прислухает, им ся поступил, нехай они за первою даниною нашою на себе то держат, потому як и отц их держал, а с того нам служат.

Псан у Волкиниках под лет Бож[ого] нарож[еня] 1540, мсца септ[явря] 15 индикт[а] 14.

Прит. был кнз Юр[ий] и Сем[ен] Слуц[кие]^в, а гор. город. дер. лю. кнз сем один, а кнз Иван Пол. Гарнастай”^г.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 1, арк. 8–8 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 4–4 зв. Копія.

№ 6

1543 р., грудня 30. Краків. –

Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Лисковці та Погонне на річці Прип'ять у Варовичах

// (арк. 5) “Сигисмунд Казимирович Старий утвердил привилиею Лисковщину и Погоное^а обители, у ормянина Макара купленое, которое была ормянка по смерти мужа Макара худонож. привилию от мужа обители даную, похитивши, во владение свое обратила.

Жикгимонт Божю млстью корол полский, великий кнзь ли[то]вский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий и иных.

Били нам чолом игумен Филарет^б зо всіма чернѣцы манастыря свтого Михайла Золотоверхого у Києві и повідили перед нами, иж который дві службі людей на Припяти у Варевичах на имя Лысковщину а Погонную купил игумен свтого Михайла небожчик Макарей^в за сто коп грошей литовское монеты у толмача ншго Макара⁴⁰, орменина, на што оный Макар и тот привилей, за которым сам то держал и листы продажныі к церкви Божей, у манастыр свтого Михайла, дал, то пак за живота своего пан Андрій Немирович, воевода киевский, тот привилей до себе взял, а по смерти его пан Станислав Довойно оный привилей через руки Фронцковы орменце Макаровой отдал. За которым она через продажу мужа своего за игумена Гарасима почала о тьи люди к церкві Божей проданыи упоминати, а ведь то оный игумен Гарасим листы купчии, через которыи на вічность к церкви Божей тьи люди орменин продал, покладал перед теперешним старостою луцким, маршалком ншим кнзем Андріем Михайловичом Санкгушковича Кошерским, на он // (арк. 5 зв.) час будучим ему от нас у Києві справцою воеводства Киевского, и перед иншими людми добрыми земляны киевскими, которые тые листы купчии видели; а потом, кды оный игумен Гарасим змер, тогда кнзь Кошерский оный манастыр ніякому Подоприсвіту^д отдал, который же в оном манастыри через пол рока мешкавши, з оного манастыря проч втек и тые листы купчии на оные люди и на нивы церквонныи, што у Києве за валом и у валу, с собою побрал, або не відома гді их подевал, где кнзь Андрій Кошерский весполк з земляны киевскими на то и лист под печатми своими к церкви Бжеі дали, на котором сознане свое описали, иж тьи листы сами видели, и тот они лист перед нами покладали и били нам чолом, абыхмо на то дали им наш лист; ино мы того листу кнзя Андрія Кошерского огледавши, казали его слово от слова в сем ншом листе выписати, который то так ся в собі мает: “Я, кнзь Андрій Михайлович Санкгушковича Кошерский, маршалок гедря короля его млсти, справца воеводства Киевского, явно чиню и визнаваю сим моим листом, яко з розказаня государя короля его млсти наехал есми на замок его млсти гедрський Киев, а так игумен Гарасим принес до мене лист гедрський, абых его увезал у манастыр свтого Михайла Золотоверхого, и я за листом гедрским ему манастыр поступил и его увезал и у в он час, колим его увязывал, со мною были люди добри, земляне гедрський киевский пан Иван Вилкевич, а пан Тиша, а пан Василей Панкевич, а пан Тимоха и здавал есми тую церков игумену Гарасиму водле рейстру, который был у пана Ивана Вилкевича, в котором // (арк. 6) рейстре ест описано колко листов твердостей церковных, яко ж пан Иван повідил, иж тьи листы в него немалый час были, а в тот час кожного листа прочетши и подле списка игумену Гарасиму подал и тот лист гедрський есмо видели, который писан до небожчика, пана воеводы киевского, на нивы, который за валом и теж у валу, и теж листы купчии на дві службы на Припяти у Варевичох, на имя Лысковщину а Погонную, которыи дві службі купил небожчик игумен свтого Михайла Золотоверхого Макарей за сто коп грошей литовское личбы у толмача гедрского Макара, орменина. И тот Макар, продавши тьи дві службі выслугу свою и привилей церкви Боже дал и пан Андрій Якубович Немировича, небожчик киевский, тот привилей от церкви Божи до скарбу своего взял и по смерти небожчика пана воеводы киевского пан Довойно тот привилей через пана Фронцковы руки Макаровой орменце дал, где ж оная орменка за игумена Гарасима

⁴⁰ На полі чорні плями від чорнила.

з детми своїми о тьи дві службы почала припоминати, иж же есмо тот привилей в той орменки видели, а она поклала передо мною и перед паном ротмистром и перед паном городничим, а тот игумен Гарасим за обсыланием ншим тьи листы купчии на вічност записаныи, перед нами покладал и кды тот игумен Гарасим змер, я тот манастыр дал игумену Подоприсвіту и в тот час, коли его увязывали и повторе есмо тьи листы церковныи видели, яко на тьи нивы, што за валом и у валу, так и листы купчии на оныи дві службі, якож и на інших месцах у пана городничего госпде с тым Подоприсвітом перед паном городничим пан Тиша сам тьи листы чол и оный игумен Подоприсвіт, мешкавши с полгода у мнстыри, и втек проч и великие шкоды церкви Божи починил и тьи листы з собою побрал або их невідома где поділ, одно ж коли он втек, тогда я побравши з собою тых, верху писанных панов, и у схованех церковных тых есмо листов, церковных твердостей, смотрели и не нашли, а так я всполок с паны их млстью, видячи таковую школу церкви Божой, міло бгомале гсдрьское, опу // (арк. 6 зв.) стіги и порозумівши, иж тая церков Божа за нестаточными игумены міла бы прийти ку великому упаду и к опустеню, яко в именах, так и в землях, для лепшого вызнания, иж есмо тьи листы видели, а ку тому еще за небожчика пана воеводу киевского, были тьи листы у пана Ивана Вилкевича и в рейстрех описаны и много крот есмо видали и на то есмо церкви Божи свтому Михайлу Золотоверхому дали сей нш лист з ншими печатми. Писан в Києве, под леты Божего Нарожения тысяча пятсот чотырдесят вторуй, мсца июля двадцат семьй ден, индикта первуй. И кдыж тые листы купчии на оныи люди и на нивы церковныи за валом и у валу были, а то к церкви Божей перед тым было держано и тепер держат и оный игумен тьи листы побрал и сам проч втек. Мы их водлуг давного держаня при оных людех и нивах церковных, што они за листы купчими и иншими держали и которыи в них кнз Андрій Кошерский всеполок з земляны киевскими видел и яко на листе его то описует игумена и чернъцов манастыря свтого Михайла зоставуем, мают то они к оному манастырю держати и вживати ведлуг того, как первой, державно и на то дали есмо им сей нш лист з ншою печатю.

Псан у Кракові под лет Бож[его] Нарож[еня] 1543, мсца дек. 30 ден индикт[а] 1.

Прит. был стар[оста] луц[кий], мар[шалок], кнз Анд[рій] Мих[айлович] Кошерский.

Михайло, писар”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати королевской”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 5–6 зв. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. II. – СПб., 1848. – С. 394–396.

№ 7

1560 р., січня 12. Київ. –

Привілей кийвського воеводи Костянтина-Василя Острозького на надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю острова Обрубний, озер Петриків та Плоське з сіножаттю

// (арк. 7) “Князь Костентин, Костентинович Острозкий остров Обрубний, озеро Петриков, Плоское и жерело Тисяцкое и сіножати при них со ограничением отдат обители.

Я, Костентин Костентинович Острозский^а, воевода киевский, маршалок Волинское земли, староста володимерский.

Били нам чолом бгомолцы гсдрские игумен монастыря светого Михайла Золотоверхого отец Семен^б и вси чернцы того монастыря, абыхмо им дали островок Обрубный за рекою за Днепром на верхнем концы Чорторыи зо всим на все, яко ся тот островок з давных часов у себе мает з озером Петриковым и Плоским и жерело Тисяцкое ис сеножатми, поченши речкою Радункою от верхнего конца аж до нижнего речки Радунки у Чорторыю, а другим краем ку Днепру, который они от часов немалых за предков наших спокойне держали. А так мы за чоломбитем их тот островок зо всим и озеро Петриков и Плоское и жерело Тисяцкое и сеножати выше помененные дали есмо им. Мают они тот островок и озеро Петриков и Плоское и сеножати держати и уживати ведле стародавнего обычаю до воли и ласки гсдра короля его млсти, а за здорове гсдрское Пна Бга просити будут повинни. На то есмо им дали тот наш лист з ншею печатюю.

Писан у Києве лет Бож[ого] нарож[еня] 1560, мсца генваря 12 дня”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати князя Ко[с]тантина”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 7. Копія.

Опубліковано: Акты ЮЗР. – Т. I. – СПб., 1863. – С. 151; Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 8

1563 р., жовтня 17. Вільно. –

**Мандат польського короля Сигізмунда II Августа
на повернення Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві
привласненої батьком князя Богуша Дмитровича Хабенського
половини луки на Кораблищах**

// (арк. 7 зв.) “Мандат короля Сигізмунда Августа князю Дмитривичу Богушові, котрим повеліаєт половину луга монастирського (на Кораблищах), которую з ніякойс угоди ніякогос сего ж монастира игумена отц Богушов и он завладіл, челобиття ради ннішнаго игумена всемірно монастиреви возратити.

Жикгимонт Август^а, Божю млсю корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, лифляньский и иных.

Дворянину ншому, кнзю Богушу Дмитривичу Хабенскому.

Присылал до нас игумен киевський монастиря светого Михайла Золотоверхого Семион сам от себе и ото всее брати своей, черньцов того монастира, жалуючи от том, што ж, дей, отец твой, кнзь Дмитрей Романович, приемши угоду неслушне на записех с продком его, первшим игуменом того монастира светого Михайла Золотоверхого, и оною о влосный кгрунт звечистый того монастира о луг судеревный, яко ж, дей, отец твой половину на вечность того луга з угоды себе взял, котрого, дей, ты и теперь по смерти отца своего на себе держиш и вживаеш, яко ж, дей, они тебе непооднокрот напоминали, абы

еси оный луг зас по старому, яко и перед тым, тот луг увес ку церкви прислухал, поступил, нижли, дей, ты, не даючи ничего на тое упоминане оное половины луга к монастыру привернут не хочеш и в недбалост то себе покладаеш, в чом ся немалая шкода и ущипок церкви Божей от тебе деет, ино иж людем духовным именеи церковных и земля без воли и ведомости наше яко влосности наше никому на вечност заводити и записывати не волно; прото если ты половину того луга за таковою угодою продка его на себе держиш // (арк. 8) тогды неслушне и будет ли то луг власный церковный, приказуем тебе, аж бы еси половину того луга за всим зась к тому монастыру подал и поступил, никоторого омешканя и сплошенства в том не чинечи, якобы церков Божию никоторого ущипку и шкоды в том не мела, а если бы еси поступити не хотел, ты бы по зъеханю с тое теперешние службы наше гсдрское земское военъное перед нами, а в небытности нашей в тутошнем панстве нашем у Великом кнзстве Литовском, ино перед пны радами нашими их млстью, которые на тот час для справ судовых у Вилни будут, ку праву стал, листы и твердости, за чим тот луг держиш, у права положил и в том ся з ними расправил на тот рок, на который они тебе позовут сим нашим листом.

Писан у Вилни лет Божего нарож[еня] тисеча пятсот шестдесят третяго, мсца октебра семого надцат дня.

Міколай Нарушевич^б, писар”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 12, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 7 зв.–8. Копія.

№ 9

1563 р., жовтня 18. Вільно. –

Мандат польського короля Сигізмунда II Августа до зем'янина Максима Панковича про повернення Орининської землі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (арк. 8 зв.) “Лист короля Сигізмунда Августа до Максима Панковича, которим велит ему з землі Ориновской монастирской, им завладілои неправедно, уступити.

Жикгимонт Август, Божю млсю корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, инфлянский и иных.

Земенину нашему Максиму Панковичу.

Присылал до нас игумен киевский монастыра светого Михайла Золотоверхого Семион сам от себе и ото всее братьи своее, черньцов того монастыря, жалуючи от том, што ж, дей, ты не ведати для которое причины землю их церковную Орининскую з сеножатми и со всеми пожитками забравши на себе, держиш и жвиваеш, а им не поступиеш, а тая, дей, земля звечисто на тот монастыр надана есть, яко они тебе непооднокрот з уряду листы напоминали, нижли, дей, ты, не дбаючи на то, ничего пред ся им оное землы яко властности церковное поступити не хочеш, в чим ся, дей, церкви Божей кривда и шкода немалая деет. И били нам чолом, абыхмо такового ущипку и кривд той церкви чинити не допустили, а прото будет ли тая земля звечита на тот монастыр надана, приказуем тебе, ажбы еси тую землю им поступил и вже через то ничим ся в нее не вступовал, якобы церков Божая ущипку никоторого в том не

приймвала, а они бы себе шкоды не мели. А естли бы еси тое земли поступити не хотел, ты бы по зъеханю с тое прийдучое службы нашее гдрское и земьское военное перед нами, а в небысти нашей в ту // **(арк. 9)** тошнем панстве нашом у Великом кнзстве Литовском, ино п[р]ед паны радами нашими их млстью, которые на тот час для справ судовых у Вилни будут, ку праву стал, листы и твердости, за чим тую землю их держиш, положил, и в том ся з ним расправил на тот рок, на который они тебе позовут сим листом нашим.

Писан у Вилни лета Божего нарож[еня] тисеча пятсот шестдесят третого, мсца октебра осмого надцат дня.

Миколай Нарушевич, писар”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати королевской”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 13, 1 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 8 зв.–9. Копія.

№ 10

1570 р., червня 4. Варшава. –

**Привілей польського короля Сигізмунда II Августа
на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
на володіння різними маєтностями згідно з наданими попередніми
привілеями та кріпостями**

// (арк. 9 зв.) “Привилія Сигисмунда Августа, сина Сигисмунда Старого Казимировича, потвердителная отческих привилий и протчїих листов, которих было 14 на разное обытели имїние.

Жикгимонт Август, Божю млстю корол полский, великий княз литовський, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, ифлянтский и иных.

Ознаймуем сим ншим листом всем посполите и каждому з особна нинешним и на потом будучим, кому кольвек будет потреба того ведати. Присылал до нас игумен Захария монастыра стога Михайла Золотоверхого с Киева зо всею братею, чернцами тамошними, и покладали перед нами листов розных паперовых тринадцать, а четвертийнадцать паргаменовый данины п отверженья продков нших; листы некоторых особ записные, купчие, заменные на селища, земли, кгрунты, поля, лесы, пущи, дерево бортное, реки, озера, ловы всякие, сеножати и иные пожитки, к тому манастиру належачие, чого они и тепер в спокойном держаню суть, которые им ся для старости подрали и обавяючися они, абы и до конца не попсовалися, што хотячи мощно обваровати и в целости по себе на потомные вечные часы церкви Божей заховати, з[в]лаща иж часов недавных земля Киевская через нас ку Короне Польской привернена ест. Для того били они нам чолом, абыхмо вси оные листы, права их при мощи зоставали и в потверждение наше приведши, то им на вечност утвердили и дали им на то за печатью корунною наш лист, ино мы тых листов огледавши, а для широкости писма их слова от слова в потвержение наше // **(арк. 10)** не вкладаючи, велели есмо порадне, а в коротце всю реч, што ся в них замикает в сем ншом листе выписати, которые то в себе мают:

Первый лист короля его млсти Александра^а, стрья нашого, под датою мсца марца двадцат четвертого дня, индикта второго, писаный до воеводы киевского князя Дмитрея Путятича^б, которым его млст за чолом битем игумена Иона^г в стого Михайла Золотоверхого в Киеве водле суда того воеводы киевского и маршалка свого, наместника витебского, пна Станислава Глебовича, который он з дворанином его млсти Михайлом Гачином перед ними мел, остров церковний на низ Днепра и реку⁴¹ Ржавец к тому манастыру надати и потвердити рачил же в то вжо хто вступовати не мает.

Другий лист короля его млсти Жикгимонта, славное памети пна отца нашого, справы Коптя писара, иж его млст за чолом битьем того ж преречоного игумена к тому манастыру Золотоверхому водле листу и потверженья короля Александра оный же остров на низ Днепра и реку Ржавец потвержати рачил, писаный под датою мсца июня четвертогонадцат дня.

Третий лист короля Жикгимонта под датою марца четвертогонадцат дня, индикта десятого, тым листом его мл. за чолом битем игумена Макария и всих чернцов манастыра светого Михайла Золотоверхого водле данины воеводы киевского пна Анъдрея Немировича затон пустый у Чороторыи на верхънем⁴² ко[н]цы с сеножатью по жерело Тисяцкое и по Городовое озеро а по речку Радунку и по Чорторыю, а от жерала Тисяцкого на левую сторону по Днепру того всего на две стреляни ку той церкви Божей игумену Макару и напотом будучим игуменом зоставуючи, потвердил тот лист з подписом руки его кролевское мл. справы Коптя писара.

Четвертый лист воеводы киевского Андрея Неми // (арк. 10 зв.) ровича з датою ноябра тридцетого дня индикта четвертого, где пишет, иж за прозбою игумена свтого Михайла Золотоверхого Макария, видячи быти без шкоды гдрское и замковое и для богомоля гдрского короля Жикгимонта и для убозства в той церкви, абы хвала Божая не уставала. Придал к тому манастыру селище пустое на имя Селивоновщину в Товстом лесе зо всим с тым, што к той пустовщине прислушает и яко ся с которыми доходы зьдавна в себе мает, с которое хоживали на Киев по две кади меду.

Пятый лист короля Жикгимунта потверженые на тую пустовщину Селивоновщину водле даты вышей мененое небожчика Немировича за причиною его ж, иж в тое селищю воеводам киевским и никому уступовати ся не надобе. Дата феврала двадцат третого, индикта четвертого, при бытности подскарбего земского пна Аврама Езуфовича, старосты жомойтского; справы Коптя писара.

Шостый лист короля Жикгимонта писаный до воеводы киевского Немировича и на[по]том то будучих воевод киевских, иж его мл. з ласки своее за причиною⁴³ того ж Немировича, а за прозьбою игумена манастыра Золотоверхого Макария рачил дати к той церкви Божей поле городове за валом Пробитым, иж и тот игумен и напотом будучие мают тое поле держати, а воеводове тамошние не мают ся в то вступовати. Дата лета Божего Нароженья тисеча пятсот двадцат второго, индикта десятого, У того лысту подпис руки гдрское, справа воеводы виленского, канцлера, старосты белского и мозырского пна Олбрахта Мартиновича Кгаштолта^а, Копоть писар.

⁴¹ На полі напис: “Кораблица”.

⁴² На полі напис: “Сінокоси и озера за Дніпром”.

⁴³ На полі напис: “Кудрявец”.

Семый лист помененого ж воеводы киевского Немировича под датою ноября тридцать // (**арк. 11**) цатого дня; в котором пишет, иж што которую ниву вышей мененое поле за Пробитым валом по правой стороне дороги подле самого валу и до Кудравца уверх Кудравцом до долины Глубокое⁴⁴, а от Глубокое долины в Лыбед до Софийское долины, што идет от Лыбеди Софийскою долиною уверх самого валу корол его мл. Жикгимонт к манастиру свтого Михайла Золотоверхого дати рачил, ино он за росказанем гдрским водле оное даты игумена и всих чернцов в то увязал и к манастиру подал.

Осмый лист короля Жикгимонта на паргамене з завесистою печатью Великого князства Литовского, писаный под датою в лета семое тисечи двадцать четвертого, мсца марца тридцать первого дня, индикта четвертого, при бытности старости берестейского, лидского и озерского пна Юря, а подскарбого земского, старосты ковеньского пна Аврама Езуфовича с права Гринка Громыки, которым его млст панов рад за чолом битьем толмача своего татарского Макара Ивашковича, ормянина киевского, и за его верные службы, которые он частокрот в потребах гдрских и земских до орди ездячи, за себе показовал водле листу и даты воеводы киевского Андрея Немировича в волости Белогороцкой селище Лысковщину и землицу нагонную з пашными землями, з сеножатми, з лесы, з бортною землею, з озеры, з реками, з езы, з лови, з зверньними и пташими и зо всим, што к тому з стародавна прислухало, вызволивши от подвод и от всих тяглых повинностей, што с того селища и землицы бывало, на вечност оному толмачу самому, жоне и их детем и напотом бу // (**арк. 11 зв.**) дучим счадком потвердил и при том зоставил.

Девятый лист на александрийском папери писаный того ж короля Жикгимонта под датою лета Божого Нароженья тисеча пятсот сорок третего, мсца декабра осмого дня, индикта первого, при бытности старосты луцкого, маршалка гдрского, князя Андрея Михайловича Кошерского, справы Михайла писара, где сведчит, иж две службе людей на Припяти у Воровичах на имя Лысковщину и Погонную, то ест вышей мененое селище и землицу у волости Сорочкой игумен свтого Михайла Золотоверхого небожчик Макарий купил за сто коп грошей литовское монеты у толмача помененого Макара, орменина, на што ж оный Макар привилей, верху написаний, за которым то сам держал, и лысты свої продажные к церкви Божой дал, то пак за живота своего воевода киевский Немирович тот привилей до себе взял, а по смерти его пан Станислав Довойно через руки неякого Фроньца, ормянце Макаровой, то отдал, за которым она через продажу мужа своего о тые ся две службе людей упоминала, ино на он час будучий игумен Золотоверхого манастира Гарасим, листы купчие Макара ормянина, иж на вечност тые люди к церкви Божей продка, перед справцою воеводства Киевского преречоным князем Андреем Кошерским и пред иншими людми добрими, земляни киевскими, покладад, а потом, кгда оный игумен Гарасим змер, тогды княз Кошерский оный манастир неякому Подоприсвиту дал, который там через полрока мешкавши, з манастира проч утек, тые листы купчие на оные люди и на нивы церковные в Киеве за валом ку валу з собою побрал, або нет ведома, где подевал и великие шкоды по // (**арк. 12**) чинил, што все княз Кошерский з земляны киевскими вызнаваючи, на то лист свой церкви Божой дал под датою лет Божого Нароженья тисеча пятьсот сорок второго, мсца июля семого дня, индикта первого, который з росказанья его королев. мл. за чолом битьем игумена Филарета и всих черцов оного манастира

⁴⁴ На полі напис: “Кудрявез”.

Золотоверхого в том листе его млсти от слова до слова вписан ест, в том листе своем княз Кошерский широко выписуючи то все, яко вышей поменено, сознавает, и иж оные листы з земляны киевскими не раз видал, але потом яко Подоприсвіт з монастыра утек, знайти их в схованю церковном не могли, ино корол Жикгимонт на том переставуючи водле зезнанья князя Кошерского и землян киевских, а бачачи, же тые листы купчие на люди от орменина и на нивы церковные за валом и у валу были, а через злого игумена затрачены, што ж и перед тым и на сес час ку церкви Божей держится, водле давного держанья при оных людех на Припети и нивах помененых в Киеве игумена и чернцов свтого Михайла Золотоверхого оставил, иж мают то они к тому монастыру держати и вживати водле того, яко и перве то держали.

Десятый лист визнаний Семена Александровича Кмыты, который зознавает, иж он мел землю свою в повіте Киевском под Овручим на имя Голубевичи посполите в Судареви по половицы з землею монастыра свтого Михайла Золотоверхого, а другую землю под Чернобылем в Толстом лесе на имя Золоткаевскую обрубную, также в Судареви по половицы з землею // (арк. 12 зв.) монастырскую селища Селивоновского; а так игумен Семион зо всеми чернцами того Золотоверхое церкви монастыра, видячи, иж тая земля Золоткаевская к земли их к селищу Селивоновскому и ку иньшим именьям мнастырским прилегла, а земля их манстырская Голубевичи, которую они по половицы держат, ему прилегла. За ведомостью и листом дозволенным воеводи киевского, маршалка земли Вольнское, старосты володимерского, князя Костентина Костентиновича Острозского, бачачи без шкоды церковное, намовившись, мену межи собою вчинили; а тую землю монастырскую Голубевичи половину свою, яко ся тая земля з давных часов в себе мает з двумя чловеки на той земли на имя з Хомою а Ильею з данью их грошевою и медовою, што давати повинни, то ест грошей готовых сорок, а меду полторы каді и зо всеми иншими пожитки и доходы ему самому и потомству его з одного там пустим держати и вживати вечными часы, поступили и листом своим записали; а он теж им напротивку того в Тольстом лесе тую землю свою Золоткаевскую, што ест там з землею их монастырскою поспол з двумя чловеки на имя з Яковом Рудкевичом, а Логвином з данью грошевою и медовою, которую они повинни давати, то ест грошей готовых две копе, а две кади меду пресного киевское меры и зо всякими мншими пожитки и доходы з того села приходячими, также в отмене с одного мети, держати, вживати вечнымии часы непорушно к монастыру пустил и тим листом своим умоцнил, описуючися сам с потомством своим, и хто бы потом // (арк. 13) тую землю Голубевскую от монастыра замененую держал, если бы близкие кровные его и хто кольвек в той замене его в земли Золоткаевской церкви Божей переказу чинил, албо того поискивал, иж мают то очищати яко властност свою в каждого права, якож Семен Кмита игумену и чернцом того монастыра дал тот свой лист за своею печатью и за печатьми людей добрих и тую дей они замену на вряде ншом воеводства Киевского перед воеводою киевским кнзем Костентином Острозским оповідили и до книг записали, дата в того листу лета Божого Нароженья тисеча пятьсот шестдесят первого, мсца февраля первого дня.

Одиннадцатый лист того ж воеводы киевского князя Костентина Острозского, которым видячи быти без шкоды церковное, дозволил игумену и чернцом свтого Михайла Золотоверхого вышей мененую замену з Семеном Кмитою вчинити, дата лета Божего Нароженья тисеча пятьсот шестьдесят первого, мсца сентябра двадцать четвертого дня.

Вторыйнацат лист вызнаний Семена Гринковича, землянина повіту Киевского, под датою лета Божего Нароженья тисеча пятьсот шестьдесят первого мсца декабра двадцать третьего дня; за печатю его и за печатми людей добрых, который з жоною своею Зофією Петровною Кграбянкою визнаваает, иж продал обель властное⁴⁵ селище свое, добре набытое на имя Гливацкое^с в Киевском повете, кгрунтом лежачое промежду реки Бобрици и другое речки Оленевки ку монастыру свтого Михайлу Золотоверхого игумену Семеону и всим чернцом тамошним за певную суму пнязей, за тридцат коп грошей литовских, з землями пашными, бортными, з лесы, ду // (**арк. 13 зв.**) бровами, данью медовою, грошовою и зо всеми доходы и пожитки, ничого так на себе не зоставуючи, яко се то зьдавна в собе мает и яко то он сам и продкове его держали на вечные часы вирекаючися, иж он сам, его жона и діти и некоторые близкие их тое продажи его от монастыра отнимати и того вжо доходити не могут и если бы хто кольвек з них сам их и потомков их албо хто з стороны в то селищу и кгрунте его церкви Божей переказу чинил и там што кгрунту того отыймовал, таковый кождый заруки на гсдра пятьдесят коп грошей, а на воеводу киевского тридцат коп грошей вини замковое повинен будет заплатити. А особливе обовязалься Семен Гринкович з жоною своею вси шкоды и наклады того монастыра в том заступовати и оное селище Гливацкое земли и пожитки их своим накладом у кожного права очищати и к тому монастыру поступовати, бо дей они не для чего иншого, ани браня сумы пнязей вышей чиненое тое селище Гливацкое к монастыру пустили, одно для богомоля своего и родителей своих вечистого, кгдиж тое селище ку кгрунтом монастырским прилегло, а иж дей оные листов и твердостей на селище Гливацкое к церкви Божей не дали, то для тих причин, же з иншими землями именье их и оное селище Гливацкое ест описано.

Третийнацет лист випис с книг замку киевского лета Божего Нароженья тисеча пятьсот шестьдесят третьего мсца, декабра двадцат осмого дня, за печатью справцы на он час воеводства Киевского старосты кремьянского князя Николая Андреевича Збаражского^ж оповеданье и визнание на том ураде киевском помененного Семена Гринковича о проданье селища // (**арк. 14**) верху описаного Гливацкого Золотоверхому монастыру, в котором выписе и тот лист его продажный вес вписан ест.

Четвертийнацат лист Богдана Степановича Дублянского за печатью его и за печатми людей добрых писаны под датою лета Божого Нароженья тисеча пятьсот пятьдесят сегомо мсца ноябра, третьего нацат⁴⁶ дня. Который посполу з сестрою своею Федею Золотушанкою визнавают, иж они землю свое отчизную и дедичную на имя Юревскую на Віте речце обапол речки по обеим сторонам продали Семену Мелешковичу, мещанину киевскому, самому, жоне и их потомству за пятдесят коп грошей обель вечно и николи непорушно землю панскую, бортную и сеножати з добровами и пашнями и с при паши польми, бобровыми гоны, ловы звериньными и пташими и зо всеми иншими входи и пожитки здавна к тому прислухаючими, ничого на себе и на близких своих не зоставуючи, але отдаляючи и даючи вольност отдати, продати и на церков записати и тым, яко властностью своею шафовати. А гдыбы они сами албо хто з близких их хотел Семена Мелешковича с тое земли рушати, на такового положили вину платити на замок киевский сто коп грошей, а воеводе киевскому

⁴⁵ На полі напис: “Глеваха”.

⁴⁶ На полі напис: “Юровка”.

пятьдесят коп грошей, а Семену Мелешковичу грош грошом навезавши тож тоє земли под ним искати, ино поведили перед нами игумен Захария и чернцы вси свтого Михайла Золотоверхого, иж тую Юрьевщину Семен Мелешкович, от Богдана Дублянського купленую, по животе своем на млосердний учинок ку церкви Божей свтому Михайлови Золотоверхому правом своим записал и вечностью пустивши лист свой записный и тот лист продаж // (арк. 14 зв.) ний Дублянського и сестры его вышей в сем ншом листе виписаный, ку церкви Божей подал; то пак, дей, пригодне часу небеспечного, яко то на Україне частокрот бывает, запис властный Мелешковичов на Юрьевцы згинул, ведже они за листом продажным Дублянського Семену Мелешковичу и тепер того в спокойном держаню к уживаню сут для того особливе били они нам чолом, абыхмо и тую землю Юрьевскую в потверженье нашо привели и што им на вечност утвердили. А так мы, Жикгимонт Август, корол преречоний, вси оние листы (перед нами от игумена Захарїи и всих чернцов монастыра свтого Михайла Золотоверхого покладаные и вышей в сем листе нашем выписаные, за которыми иж и они людей, селищ, земель, кгрунтов, поль, лесов, пуш, дерева бортного, сіножателей, рек и озер, всяких ловов и иных всих пожитков и доходов к тому монастыру належачих, яко зьдавна, так и на сес час в спокойном держаню и вживаню, кром всякого пренагабана сут) за слушные принявши, а чинячи то для церкви Божее при моцы ничим не нарушаючи, заховуем и то на вси потомные вечные часы утвержаючи, при монастыри свтого Михайла Золотоверхого zostавили есмо и сим листом ншим zostавуем и умоцняем; мает игумен теперешний и напотом будучие игумены тамошние зо всею братьею чернцами вси тые люди, селища, земли, кгрунты, воды, а меновите землю Юревскую от Семена Мелешковича на тот монастыр записаную и вси пожитки вышей описаные водле оных листов старых за сим теперешним // (арк. 15) листом потверженным нашим к тому монастыру Михайловскому Золотоверхому держати и вживати слушне и пристойне вся в том монастыри справовати на церков Божую накладати и пожитков привлащати, розмножаючи межи хрестияны хвалу Божую за на нас гедра, короля полского, Бога просити повинни будут. А воеводове киевские и ниhto иный в речи тые до чого водле стародавного звичаю ничого не мевали николи ся вступовати и переказы жадное в том монастыри им чинити не мают вечно и николи ничим непорушно; и на то дали есмо церкви Божей монастыру свтого Михайла Золотоверхого игумену Захарїи и чернцом тамошним сес наш лист, до которого на твердост тоє речи и печат нашу Коруни Польское привесити есмо велели.

Писан у Варшаве ионя четвертого мсца ионя, лета Божого Нароженья тысяча пятьсот семьдесятото, панованя нашого року четьрдесят перьвого.

Sigismundus Augustus rex.

Ławryn Piasoczyński, pisarz³⁷.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати коруны полской”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 9 зв.–15. Копія.

Частково опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острозь, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

1578 р., липня 25. Львів. –

**Привілей польського короля Стефана Баторія
на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на
володіння різними маєтностями за попередніми наданнями з записом
привілеїв на заснування общини Сигізмунда I Старого та на ґрунти від
князя Костянтина-Василя Острозького**

// (арк. 15 зв.) “Привилиа Стефана, короля, потвердителная привилиий Сигисмунда Августа, в которую вписаная привилия на возсоздание церкви Сигисмунда отца и три листи Константина, князя Острозкого, первый остров обрубный, второй на Юревку со ограничением, третий потверждение суда Василя Рая на землю Ориновскую, да в сей же привилии и ограничение Борщовки.

Стефан^а, Божю млстю корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, киевский, волинский, подляский, лифлянтский и кнжа седмикградское.

Ознаймуем сым нашим листом всим посполите и каждому зособна нинешним и напотом будучим, кому будет потреба того ведати, альбо слышати. Бил нам чолом богомолец наш, игумен монастыря светого Михайла Золотоверхого с Киева Сергей^б зо всею братьею, чернцами тамошними, и покладал перед нами привилия, листы, права и фундуши того монастыря, а меновите лист паркгаментовый короля его млсти фалебное памети Жикгимонта Августа, продка ншего, потверженьє чотырнадцати листов на Ржевец, на Затон у Чорторый, на Селивоновщину, на поле за Пробитым, на Лысковщину, на Голубевичи, на Гливацко, на Юревщину и на їные розные имена, селища, кґрунты, озера, люди и пожитки, тому манастыру належачие, под датою у Варшеве року тисеча пятьсот семдесятого, мсца июня четвертого дня, з подписом руки короля его млсти с печатью коронною завеси // (арк. 16) стою. Которого мы огледавши и выслухавши, а видечи быти целый и ни в чом не нарушоный, не велели есмо на тот час в сес наш лист для широкости писма виписовати. Покладал теж перед нами другой лист паркгаменовый короля его млсти, святобливое памети Жикгимонта Першого, с печатью Великого князства Литовского, игумену того ж монастыря светого Михайла Золотоверхого Макария на обьщину манастыря даный. Еще теж покладал три листы паперовые велможного Костентина Костантиновича, кнжати Острозского, воеводы киевьского, маршалка земли Волинское, старосты володимерского, с печатми с подписы руки его, перший на остров Обрубный и озера за Днепром; другой описанье границ земли Юревское; третий потверженьє суду Василя Рая^в, наместника киевского, на землю Орынскую и Дивич гору, и слуг кнзя воеводиных, на то от него высланных, яко ж и той лист судовый под датою в Киеве, року недавно прошлого семдесят второго, мсца декабра осмого дня, под печатью и с подписом руки Раевы показывал, которого для широкости писма такъже списовати есмо не казали. При том поведал перед нами, иж, дей, земля Борщовская, к тому манастыру належит, которое завжды з стародавна в спокойном держаню продков его были и он сам ест в певных звечистых границах, то ест почавши от Тесных улиц к груши Володимерове⁴⁷, от груши

⁴⁷ На полі напис: “Борщовка”.

Старою дорогою к лозам Жилянским, от лоз под курган // (арк. 16 зв.) Жилянский, от кургана к Борщовке, Борщовкою на низ около селища Борщовского у логовину, логовиною до вербья и до дороги Борщовское, дорогою на верх Лыбеди и до гатки, гаткою уверх, в долину Глубокую, з Глубокое долины и старое путище, путищем опять до Тесних же улиц; и бил нам чолом, абыхмо ласку ншу гедрскую уделали, а то все нашим листом ку церкви Божей потвердили. А так мы, прихилияючися до прозбы его, чотыри листы вышей помененное, то ест один лист короля его млсти Жикгимонта, а три листы князя воеводы киевского, велели есмо от слова до слова в сес наш лист уписати и так ся в себе мают.

Первшій. Жикгимонт Божю млстью корол полский, великий княз литовский, руский, княжа пруское, жомойтский и иных воеводе киевскому пну Андрею Немировичу и иным воеводам киевским, хто напотом от нас Киев будет держати.

Бил нам чолом игумен с Киева Макарий и просил нас, абыхмо ему дали церков в Киеве светого архистратига Михайла Золотоверхого, иж бы он там манастыр справил и общину встановил, а поведал, што ж тая церков запустела; какъ же и нѣкоторые бояре киевские о том нам повѣдили и нас за ним жадали и мы з ласки нашое тую церков светого Михала Золотоверхого з землями и зо всим как ся тая церков здавна мает, ему⁴⁸ дали, а он мает там монастыр збудовати и общину в нем справити подле их закону греческого, потому как и по иншим монастырем и землю к тому монастыру мает⁴⁹ держати по давному, как перед тым бывало по самый вал, // (арк. 17) и под Лядские ворота, и по Евъсикову долину, по Старую дорогу, по Михайловский узвоз, а к тому игумен того монастыра от своего збожя, которое себе на живност отъколколвек будет провадити, мыта не мает городского, ани обистки давати, которого ж монастыра ты, пн воеводу, ани мытрополит, ани хто с подданных ншых не мает подавати, а ничим ся в него не вступовати, бо мы берем то на нас, гедря, а как он тот манастыр справит и общину встановит, ино мают братья того монастыра по его смерти игумена межи⁵⁰ собою обираючи, установливати и за нас Бга просити. А то есмо учинили для того, иж, дей, тая церков Божая от вынятья киевского опустѣла и хвали Божее в ней не было. А на твердост того и печат ншу казали приложити к сему ншому листу. Писан в Кракове под леты Божого Нароженья тисеча пятьсот двадцат третего, мсца марца пятогонадцать дня, индикта первогонадцат. Справа воеводы троцкого, гетмана найвышшаго, князя Костентина Ивановича Острозкого. Богуш маршалок подскарбий.

Вторый. Я, Костентин Костентинович Острозкий, воевода киевский, маршалок Волынское земли, староста володимерский. Били нам чолом бгомолци гспдрские игумен монастыра светого Михайла Золотоверхого отец Семеон и вси чернцы того монастыра, абыхмо им дали островок Обрубный за рекою⁵¹ Днепром на верхнем концу зо всим на все, яко ся тот островок з давних часов у себе мает з озером Петриковом и Плоским и жерело Тисяцкое ис сеножатми, поченши речкою Радункою от верхнего конца аж до нижнего речки Радунки,

⁴⁸ На полі напис: “на создание монастыря”.

⁴⁹ На полі напис: “на землю монастырскую”.

⁵⁰ На полі напис: “игумена определять из братии”.

⁵¹ На полі напис: “сінокоси и озеро за Днепром”.

в Черторью, а другим краем ку // (арк. 17 зв.) Днепру, который они от часов немалых за предков наших спокойно держали. А так мы за чоломбитем их тот островок зо всим и озеро Петриков и Плоское и жерело Тисяцкое и сеножати вышей поменены дали есмо им, мают они тот островок и озеро Петриков и Плоское и сеножати держати и вживати водле стародавнего обычаю до воли и ласки господара короля его млсти, а за здорове господарское Пна Бга просити будут повинни и на то есмо им дали тот наш лист з ншею печатью. Писан в Киеве літа Божого Нарожения тисеча пятсот шістдесятого, мсца генвара второгонадцат дня; подпис руки власное воеводы киевского.

Третий. Костентин, кнжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волинское, староста володимерский.

Ознаймуем сим листом нашим, иж што которая земля, прозываемая Юревская, ест от колькодесят літ надана на монастыр свтого архистратига Михайла церкви Золотоверхое в Киеве, на которую землю лист наш игумен и вси чернцы того манастира мел и потвержения короля его млсти Жикгимонда Августа в себе мают, а сес лист наш игумену и чернцом того манастира часу поветрия, кгда игумен умер, яко то в поветре бывает, згинул, бил нам челом игумен и вси чернцы манастиря свтго Михайла церкви Золотоверхое, абысмо им лист наш на то дали. Мы теда, маючи оный лист наш на памети и взявши певную відомост оное земли, границы наданя и уживаня их, которое границы так ся в себе мают, почавши⁵² от дороги Белоцерковское на низ речкою Шварновкою в речку Юревьку, а з Юревки в долину Глубокою, тою долиною живцом до дороги Запол // (арк. 18) ское, а дорогою до Веты речки, на низ Ветою до речьки Юревки. И тепер их при той земли водле наданя и потверженья короля его млсти зоставуем. Которое земли мают игумен и вси чернцы, мешкаючи в том манастире ку тому манастиру спокойно уживати, на што и лист наш с подписом руки нашое и под печатью ншою игумену и всим чернцом манастиря свтого Михайла церкви Золотоверхое даем. Писан в Житомиру на соймику киевском, дня девятого мсца сентебра, року тисеча пятьсот семдесят шостого, власная рука.

Четвертый. Костентин, кнжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волинское, староста володимерский.

Били нам чолом игумен и вси еже о Христе братья манастира свтого Михайла Золотоверхое церкви и жаловали нам на земенина киевского Максима Панковича о том, иж, дей, он землю властную церковную того манастира, прозываемую Орынинскую и Девич гору, не ведати за которым⁵³ правом, от манастира упорне а квалтовне отнял и ее уживает; которая, дей, земля принадлежит здавна от ста літ и болшей ку тому манастиру свтого Михайла Золотоверхое церкви; и принявшы з собою тот игумен и чернцы з Максимом Панковичом рок на тую землю, выехати, просили нас, абысмо кого з рамени ншого на тот розъезд выслали. Мы з рамени ншого выслали есмо на тот кгрунт ку розезду и догледаня справедливости наместника ншого киевского, пна Василя Рая, а служебников наших Яна Викгуру, Сидора Яковицкого, Семена Макиша, которые там, на том розъезде, будучи, во всем слушне а пристойне водле // (арк. 18 зв.) права поступовали и оную землю Орынинскую и Девич гору ку манастиру свтого Михайла Золотоверхое церкви привернули и листом

⁵² На полі напис: “Юровка”.

⁵³ На полі напис: “земля Оринонская”.

своим розезьным достаточне границы описали, который розезд и лист тых слуг наших бачачи быти слушний, и сим листом нашим потвержаем игумену и чернцом того манастыра светого Михайла Золотоверхого под печатю и с подписом руки наше даем. Писан в Киеве, мсца декабра второгонадцат дня, року тысяча пятьсот семдесят второго, власна рука.

И з ласки ншое королевское привилея и вси тые листы перед нами от игумена манастыра светого Михайла Золотоверхого покладаные и вышей в сем листе нашем датами поменены и меновите выписано на именья, земли, кгрунты, пожитки и волности того манастыра Михайловского, чога всего если на сес час игумен Сергей з братьею, а меновите межи иншими земли Борщовки, яко нам справу дал, в спокойном держаню и уживаню здавна и тепер ест, а яко то праву посполитому ншому кролевскому и ничиему не ублизает, во всем при их моцы сим листом нашим zostавуем, потверждаем и умоцняем, хотячи мети, абы тые привилея, листы и права поменены таковое моцы и важности были, якое слушне подлуг права посполитого и статугу земьского быти мают; мает игумен Сергей и потом будучие игумены зо всими чернцами, братею манастыра светого Михайла Золотоверхого, вси тые имена, люди, земли, кгрунты, селища, озера, воды и землю Борщовку, если до того манастыра, яко игумен быт менил, належите держати пожитков, належностей и волностей всяких подлуг тых // (арк. 19) прав своіх стародавних уживати, пристойне справовати, на церьков Божую накладати, пожитки привлащати, розмножаючи межи хрестияны хвалу Божую, за нас Гспда Бога просити повинни будут, а переказа никоторая над право в том им чинена быти не мает вично. И на то дали есмо ку церькви Божой манастыру светого Михайла Золотоверхого игумену Сергею и чернцом тепер и потом будучим, сес наш лист, до которого на твердост и печат ншу коронную привисити есмо веліли. Писан ве Львове, літа Божого Нароженья тысяча пятсот семьдесят осьмого, мсца июля двадцат пятого дня, пнованя ншго року третего.

Stephanus rex.

Lawryn Piasoczyński, pisarz”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати королевской”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 15 зв.–19. Копія.

Частково опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 12

1576 р., вересня 9. Житомир. –

Привілей кїївського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Юрівські ґрунти

// (арк. 19 зв.) “Костентина Костентиновича, князя Острозского, киевского воеводы, привилея первая потвердителная тестаментна Семена Мелешковича, киевского мещанина, который село Юровка обытели наданая, во время язви моровой в Києві погибла, того ради сей же князь по прошеню обытели сторою ограничение описует и обытели укріпляет.

Костентин, княжа Острозское, воевода киевский, маршалок земли Волинское, староста володимер[ский].

Ознаймуем сим листом нашим, иж што которая земля, прозываемая Юревская, ест от колкодесят лет надана на монастыр свтого архистратига Михайла церкви Золотоверхое в Киеве, на которую землю лист наш игумен того монастыра мел и потверженье короля его мл. Жикгимонта Августа в себе мают, а иж лист наш игумен и чернцом того монастыра ч[а]су поветрея, кгда игумен умер, яко то в поветрее бывает, згинул; бил нам чолом игумен и вси чернцы монастыра свтого Михайла церкви Золотоверхое, абысмо им лист наш на то дали. Мы тогды, маючи оный лист наш на памяти и взявши певную ведомост оное земли граници наданя и ужываня их, который граници так се в себе мает, почавшы от дороги Белоцерковское на низ речкою Шварновкою в речку Юревку, а з Юревки в долину Глубокую, тою долиною живцом до дороги Заполское, а дорогою до Веты речки, на низ Ветою до речки Юревки; и тепер их при той земли ведле наданя и потверженя короля его мл. зоставуем, которое земли мают игумен и вси чернцы, мешкаючы в том монастыри, ку тому монастырю спокойне ужывати, на што и лист // **(арк. 20)** наш с подписом руки нашей и печатю нашею игумену и всим чернцом монастыра светого Михайла церкви Золотоверхое даем.

Писан в Житомирю на сеймику киевском, дня 9 мсца сентебра, року 1576.
Костентин князь”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати Костентина князя”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 19 зв.–20. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острозь, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 13

1582 р., грудня 2. Варшава. –

Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина

// **(арк. 20 зв.)** “Корол Стефан манефестом обявлю[е]т, что игумен монастыра Золот[оверхого] королевского Силвестр Иеросолимец жалобливою стороною ко суду его позваний за угодою стороны жалобливой (чолобитчицкою) за озеро Петриково собою завладіное, перед судом земским королевским иміет усправедливитися.

Стефан, Божю млстю корол полский, великий княз лит[о]вский, руский, пруский, жомоитский, мазовецкий, ифлянский, кнже седмиггодское и иных.

Ознаймуем, иж што которая справа прыточылася за опеяцыею от суду земского королевского на суд наш гедрский здеся на сейм варшавский земляном нашим повету Мозырского Василю Корсаку, Федоровой Ленковича Настасыі Олизаровне, подсудковой мозырской, Василю Некгулу и Петру Олешы и мальжонкам их з игуменом монастыра нашего свтого Михайла Золотоверхого

в Киеве Сельвестром Ерусолемцом^а, икононом, и всеми чернцами того ж монастыря святого Михайла Золотоверхого о озеро, прозываемое Петрыково, лежачое в земли Киевской, неподалеку места нашего Киева за рекою Днепром, прыслушаючому селищу и острову Меленевскому. А так за жаданем помененого игумена монастыря святого Михайла Золотоверхого сторона жалобливая, земяне наши повету Мозырского, через умоцоватого приятеля своего Андрея Ловенка, се zde на дворе нашем угоду учынили тым способом, иж игумен монастыря нашего святого Михайла Золотоверхого в Киеве Селивестр Еросолимец, будучы умоцованный от браті своее того монастыря за прыпозваньем стороны жалобливое в кривдах верху мененых на первые роки не становив // (арк. 21) се, хоробою се заложыл, а на другие роки о тую ж реч будучы прыпозванный, иж ему прысега яко за правдивую обложною хоробою на первые роки становитися не мог, от суда всказана была, до нас, гсдра, опелевал, а прето вжо тепер не вдаючысе в право о тую прысегу свою перед нас, гсдра, яко особа духовная, ужывшы в том помененого умоцованого стороны жалобливое, иж бы о тую прысегу против нему не попирал нестане за первые роки суду и стороне своей противной платити поднялсе, а реч самую яко жалоба на позвех и на листе суду земского киевского ест шырей описанный на першых роках судовых земских киевских, которые по дати сего листу оправованный напервей будут поспол з иконобом и всеми чернцы монастыря помененого перед судом земским киевским усправедливитися, яко на року завитом обовязал року онаго ничим не збиваючы под утраченем самое речы, о што на них жалоба есть, на чом и сторона жалобливая перестала и о тую угоду свою сами обличне у книг канцелерыи наше згодне оповедали и до книг оную собе записати дали, што на прозбу их до книг наших канцлерских ест записано, с которых и сес выпис под нашою печатью им, обеюм сторонам, выдати есмо велели. Писан у Варшаве, лет. Бож[ого] нарож[еня] 1582, мца декабра 2 дня.

Справа велебного Яна Боруковского з Билина^б, подканцлерого коронного плоцкого и ленчицкого, дякана варшавского.

Lavrin Piesoczyński”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати королевской”.

IP НБУВ, ф. 307, № 216 Г, по оп. № 16, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 20 зв.–21. Копія.

№ 14

1586 р., жовтня 12. Київ. –

Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на село Глеваха

// (арк. 21 зв.) “Костентин Костентинович, князь Острозкий, виехавши в село Глеваху, осмотрует купчую села и по уроках, в оной писаних, за сознанием старожилков ограничение в свою привилию выписует и обывтели вечно утверждает.

Костентин, княжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володимерский.

Ознаймуем сим листом нашим, иж будучи нам на сес час бытностю на столиці воеводства нашего Киевского, приточилася справа за жалобою игумена и чернцов монастыря светого архистратига Михайла церкви Золотоверхое, которые покладали жалобу свою перед нами на подданных наших белгородских о побране бчол, о захожене кгрунту их Глевацкого и сеножатеи, врываючися своволне через певные а старожитные, дей, границы наши, и просили нас, жебыхмо сами на тот кгрунт их выехали, хотечи границы кгрунту своего Глевацкого слушными доводы и знакы певными показати и вывести перед нами, чого мы и самы хотечи пилно досмотріти, выехали есмо на тот кгрунт, маючи при себе немало людей, добре того кгрунту відомых и подданных наших белгородских, на которых чернъцы михайловские жалобу чинили. А кгыдсмо на тые кгрунты их выехавши, стали на селищу Глевацком у греблі над речкою Глевакою, там же показали перед нами игумен и чернци право свое купъное от пна Семена Гринковича на писмі в манастир Михайловский на тот кгрунт Глевацкий даное и постановивши люды старие, кгрунту того границы добре відомые, просили, абы есмо им допустили границы их одводити. Нижли мы, не хотячи, абы болш нам в том докуку чинили, присмотрівшися тому писаному праву их, а в границах давши віру // (арк. 22) людем, добре их відаючим, которые границы за певные манастыреви от белгородчан наших тые люды быть признавали, а меновите тыми врочищами, почавши от самое річки Вети нижей греблі долиною до дороги Белоцерковской, Белоцерковскою дорогою до кургана, што на Белокнзском поли, от кургана у верх Оленевки речки полем, Оленевкою в Бобрицю речку, а Бобровицею на ныз, от Бобрици зас, взявши вгору речкою Глевакою границу в Бобред речку пошла, Бобредю до валу пришла, валом в лес аж до другого конца того ж валу, оттоле в Черленую Руду, Черленую Рудую у Вету; и признавши тогди им мы з розсудку нашего тот кгрунт Глевацкий в тих звиш помененых певных границах, зоставивши его вічними часи тоей церкви Божой монастырю светого архистратига Михайла на памет бытности нашее, на што и сес лист наш Селивестру⁵⁴, игумену, и чернцом монастыря Михайловского под печатю нашею и с подписом власное руки нашее дали есмо. Писан у Києве, літа Божого Нарожения тысяча пятсот осмдесят шостого, мсца октебра дванадъцатого дня.

Констентин Острозский кнз.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати Костентина, князя Острозского”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 21 зв.–22. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

⁵⁴ На полі напис: “Сильвестру”.

1602 р., лютого 12. Київ. –

**Позов київського воєводи Костянтина-Василя Острозького
обухівському державцю Павлу Яковичу Монтвиду Дорогостайському
за наїзд його підданими на маєтність Юрівка Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря**

// (арк. 22 зв.) Позов от князя Костентина Острозкого, воеводи киевского, Павлу Монтвиду, державці обуховскому, которим велит ему на року пред судом земским киевским о разграбленіи двора Юровского монаст. по чолобитий игумена михайловского усправедливитися.

Костентин, княжа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володымерский.

Урожоному его мл. пану Павлу Яновичу Монтвиду Дорос[гос]та[й]скому приказуем, иж бы в. мс. на рочках прышлых кгородских киевских, который сужоны будут в року теперешнем, в тисеча шестсот втором, мсца апреля третого дня, яко на року завитом у Києве сам стал и skutечне на жалобу велебного отца Иосифа, игумена^а, и всих чернцов капитулы манастыря светого Михайла киевского очевисто ся усправедливил, который доводячи справедливости себе и подданым своим, на вашу мс. жалует тыми словы, иж, дей, в. мс. в року прошлом деветдеят осмом, мсца октебра двадцат третого дня мощно кгвалтом наехавши сам особою своею из многими слугами и помочниками своїми на имене их власное церковное Юревку, двор и селце над рекою Юревкою в земли Киевской лежачое, также в том дворе их Юревском манастырском стада коней и кляч двадцетеро коней добрих ездных почтовых пят купных по десяти коп грошей литовских, коней два по шести коп грошей куплених, кляч шест, трех по полпети копы грошей куплених, а коней трех по пети коп грошей куплених, а трех кляч полчварты копы грошей, а чотыри по тры копы грошей куплених, быдла рогатого волов оремых плуговых трыдцят, кождый вол купленный по две копы грошей, коров дойных двадцят доморослые и купленые по полторы копы грошей, **// (арк. 23)** озимков петнадцят, телят дванадцатеро, свиной шестдеят, гусей сорок, кур осмьдеят, кгвалтовне пограбивши и побравши, до именя своего Обухова на пожиток свой отпровадил; ку тому гумно манастырское в том же дворы, збожя в стогах зложоного, помолотиты казал жита коп триста, пшеницы коп двесте, овса коп полтретяста, гречки коп полтораства, ячменю коп сто, жита молочоного у спижарни мер сорок, у том же селі млын, збожем вымелковым, то, дей, ваша милост заграбивши, до того ж Обухова, имене своего, отпровадил, которое шкоды и грабежов игумен и чернцы михайловские менуют на пят тысячей золотых полских и тые грабежи мел, дей, вша мст ворочат и прозбами своими за перьшим позвом их в. м. убезпечил и грабежов им не пово[ро]чал, о што вже, дей, не один раз капитула михайловская, игумен и чернцы, на рочки кгородские киевские вашу м. припозывали, а ваша мст, дей, убезпечивши их обетницами своїми и тые вси грабежы поворочат и шкоды нагородит шлюбуючи, абы о то до права з жалобою ся не утекали, и до сих часов не поворочал и досит не учинил. Прото им бы вша

мст на року помененом сам стал и о то се овсе и о безправны грабежи и о винные с права посполитого наказанные усправедливил.

Писан у Києве, року тысяча шестсот второго, мсца февраля дванадцатого дня.
Андрей Сурин, писар.

Позев”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 115, 1 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 22 зв.–23. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія.– Остроз, 2008.– Вип. 13.– С. 26–43.

№ 16

1602 р., березня 5. Київ. –

Позов польського короля Сигізмунда III Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Мировському за стягнення мита на Ветській греблі

// (арк. 23 зв.) “Позов от короля Жигисмунда Третяго Иоасафу Мировскому, игумену золотверху по чоломбытию Аксака, судиі киевского, за мито на греблі Ветской взимаемое, которым повелівається за оное взимание пред судом трибуналским любелском игумену усправедливлятися.

Жыкгимонт Третый, Божю млстию корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, мазовецкий, жомоїцкий, ифлянтский, тою ж Божю млстию корол швецький, ггоцкий, вандалский и дедычный корол.

Велебному отцу Иоасафу Мировскому, игумену манастира архистратига Михайла Золотоверхого и всей капитуле того ж манастира михайловского, богомолцом нашим. Прыказуем вам зо всех добр ваших, лежачых и рухомых, у воеводстве Киевском маючых, абысте ваша млсти перед судом нашим головным трибуналу Любелского на терьмин воеводства Киевского в року тепер идучом тысеча шест сот втором, кгда sprawy з реестру головного прыпадут и порядком своим судытысе будут, ваша млст сам зо всею капитулою обличне и завите стали и на жалобу и правное попиране урожоного пана Яна Акьсака, суди нашего земского киевского^а, усправедливили, который вашу млсти перед суд наш головный трибуналский до Люблина сим позвом позывает, о то, иж, дей, ваша млсти, вымисливьши мито новое, незвикьлое не ведлуг права посполитого в маетьности своей перед столдолюю на Вете мимо едучых на подданных его власных, мешанех гуляницких, от власного их збо **// (арк. 24)** жя от каждого воза по грошу литовьскому брал и береш, а то почавьшы брат на подданных его от року тысеча шестсот первого, мсца февраля пятогнадцат дня, аж и до року теперешнего, тисеча шест сот второго мсца марца второго дня, а то ест меновите взяли есте у подданных его на мен.: у Петра грош, у Иляшенька пенезей шесть, у Матьфея пенезей осм, у Сидора грош один, пенезей два, у Яцка пенезей чотыры, у Матяша пенезей чотыры, у Данила пенезей осм, у Филона пенезей шест, у Яцька пенезей пят, у Игната пенезей пят, у Ивана пенезей чотыры, у Юска пенезей пять, у Игната пенезей пять, у Павла пенезей шест, у Тымка пенезей чотыры, у Васка пенезей чотыры, у Ивана

Футорного грош один, пенезей два, у Левька сотника пенезей чотыры, у Устима пенезей чотыры, у Степана пенезей чотыры, у Грыца пенезей чотыры, у Яроша пенезей осм, у Тимоша пенезей чотыры, у Осташька пенезей осм, у Стецыны пенезей чотыры, у Гавьрыла пенезей чотыры, у Мартюша пенезей чотыры, у Грыцка пенезей чотыры, у Семена пенезей осм, у Ивана пенезей осьм, у Сымона пенезей чотыры, у Ивана пенезей осьм, у Грицка пенезей чотыры, у Охрыма пенезей чотыры, у Гаврыла пенезей п'ять, у Демька пенезей чотыры, у Федора пенезей чотыры, у Ивана пенезей чотыры, у Павла пенезей пят, у Данила пенезей чотыры, у Осьтапа грош один пенезей два, у Иляша пенезей чотыры, у Ивана пенезей осьм, у Ивана пенезей чотыры, у Левька пенезей чотыры, у Миська пенезей осм, у Васка пенезей чотыры, у Мойсея пенезей чотыры, у Иляша пенезей шесть, у Грицка пенезей осьм, у Дьмитра пенезей осьм, у Сеника пенезей осм, у Иляша пенезей осьм, у Семена грошей два, у Ивана пенезей шест, у Лаврына пенезей осьм, у Апанаса пенезей // (арк. 24 зв.) осм, у Ивана пенезей шесть, у Олешка пенезей осьм, у Ивана пенезей осм, и то, дей, все, што есте през тот рок на подданных его вымыслившы, избрал и на пожиток свой обернул ку великой жали и шькоде его млсти и подданных его млины то есте вчыныли, а так ваша млсти сим позвом трибуналском пан Аксак, судя наш земьский киевський, о таковое неслушное бране нового мита, яко теж и до вин справе посполитов описаных позывает и оные вины на вас поиськиваты хочет, а в далшом поступьку в довоженью справедливосты выш менованых мешчан з вами волное мовенье в належного суду заховует конечно.

Писан у Києве року тысяча шестсот второго, мсца марца пятого дня.
Лозка, писар.

Позев о мыто Ветское”.

*IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 17, 1 арк. Оригінал.
IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 23 зв.–24 зв. Копія.*

№ 17

1606 р., липня 23. Білогородка. –

**Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Йосифа Мировського до старости Миколи Вишпольського
щодо вторгнення білогородківських жителів в монастирські землі**

// (арк. 25) *“Жалоба ігумена михайловского Йоасафа перед старостою білогородским Миколаем Вишполским пред земянами, боярами и мїцанами білогородскими на жителей білогородских, которые через Оленовку и Малютанку, річки граничние, в землю обьителскую вторгались, которим запрещено под наказанием денежным.*

Roku 1606, miesiąca julia 23 dnia.

Przed nami, Mikołajem Wyszpolskim, Janem Wołężkiem, Aleksandrem Karnowskim, do spraw białogrodzkich wysłanemi, przy bytności p. Marcina Wronowskiego starosty, p. Jana Pakoszowskiego wojta białogrodzkich, Bohdana Piotrkowicza wetskiego, Miska Mojsienka, i wielu ziemian, bojar i mieszczan białogrodzkich, donosił skarhę w Bodze wielebny jeo mśc ociec Jasaf Mirowsky, ihumen ś. Michajła Złotowierchego manastyra, na poddanych kscia jeo mści ojczyczów białogrodzkich, iż oni, wchodząc w grunt manasterskij Hłewacky, przez

starożytne granice, sosne bortne zachodzą, w pożytkach przeszkody czynią, prosząc, aby na nich zaruka na zamek kijowski kop 50, a na jeo kscia mśc kop 30; kalitą nakazana była, ukazując to ograniczenie listami, przywiliami i listem kscia jeo mści, własnym. Ja tedy nie rozglądam jakiego rozsądku, lecz abym głucho w tej sprawie, do ksca jeo mści nie odjechał. Pytałem, dla czego by ten grunt zachodził, jeśli jest własny cerkiewny manastersky, jakoż pozwany ojczycz Jer // (арк. 25 зв.) mak, stojąc obliczne przed nami, dawał te sprawe, iż jeśliś co uczynił, tedy nie uprzejmie, lecz z niewiadomości, a iż dopiero wziąłem pewną wiadomość od swych i postronnych, że to jest grunt cerkiewny, tedy się w to wstępować nie chce i nie będę. A tak my, zwysz pomienione osoby, samy się porozumiewszy, a bacząc, iż to za niewiadomością (jak ten Jermak udawał, działo się), której przeszkody już czynić i przez granice od tych rzeczek Ołenowki i Hłewachi zachodzić nie miał, wzięwszy o tym wiadomość pewną od niego i od wojta białogrodzkiego Jana Pokoszowskiego, także Bohdana wetskiego i inszych ludzi. A że my na list własny kscia jeo mści o tem liście, wstępu w grunt cerkiewny czynić i w pożytkach szkodzić zakazaliśmy, postrzegając tego, jakoby już w tym pokój im dali, a własności kscia jeo mści strzegli.

Działo się w zamku białogrodzkim, daty wysz pisanej.

Миколай Wyszpolski, рęką własną.

Александр Казновский, рукою власною,

Ян Волчек, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 25–25 зв. Копія.

№ 18

1616 р., березня 12. Київ. –

Свідчення королівських люстраторів про надання польським королем Сигізмундом I Старим привілею Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на володіння полем за Пробитим валом у Києві

// (арк. 26) “Грамота, которою подтверждается привилегия, данные (?) [...] от короля польского Сигисмунда [...] 1522 г. на земли, которые за Львовскими воротами.

Wojciech Humiecki z Rycht^a, castellan kamieniecki, Zacharyasz Jałowiecki^o, sekretarz i pisarz jeo kr. m. i wojski krzemieniecki, Jakub Łychowski, łowczy halicki, lustratorowie z sejmu coronnego anni 1611 na lustrowanie dobr Rptej, w Kijowskim, Podolskim i Braclawskim województwach leżących, naznaczeni.

Przy odprowaniu lustratjej opowiedział się nam wielebny ociecz Joazaph Mirowsky, ihumen monastyra ś. Michała Zolotowierchego, z bracią swą, który pokłał nam list od ś. pamięci Zygmunta, króla, Pierwszego, de data Wilnae anno 1522 na polie horodowe, to jest zamkowe, za wałem za Probitym, które k. j. m. na przyczynie p. Andrzeja Niemierowicza, wojewody kijowskiego, ku tej cerkwi ihumenowi na on czas Makariuszowi i po nim będącym ihumenom ku cerkwi Bożej ż. Michałowi Zolotowierchemu wiecznie nadał, zakazawszy, aby p. wojewoda i po nim będący, w to się nie wstępował, o czym ten list z podpisem ręki i pieczęcią jeo k. m., a rellatią p. Bastułową szerzej opisuje, co lustratjej nie podłego i przy domu wiecznie // (арк. 26 зв.) zostawa.

Działo się w manastyrze Zolotowierchem w Kijowie przy odprowaniu lustratjej, dnia dwunastego marca, roku tysiąc sześćsetnego szesnastego”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 26–26 зв. Копія.

№ 19

1629 р., лютого 19. Варшава. –

Привілей польського короля Сигізмунда III Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря сичити мед

// (арк. 27) *“Меду разчисеня и продажу того ж во воскресенские ста для нужд церковних волную по листу князя Костентина Острозского корол Сигисмунд Третий монастыру утверждает привилею.*

Жикгимонт Третий, Божю млстию корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомойтский, мазовецкий, ифлянский, шведкий, кготский, вандалский дедичный корол.

Ознаймуем тым листом ншим, кому то ведати належит, иж мы для помочи потреб церкви светого Михайла архангела Золотоверхого в Києве игумена и чернцов тамешних при волном розсичиваню медов из чотырох кадей в рок на Великдень и до вышинкованя у подданных церковных, од которых воск на свечи, а гроши на вино, кадило и иншие потреби церковные игумен с чернцами тамошними оборочаючи, за нас и потомков нших Пна Бога молити суть и будут повинни, в чом им ни от кого в том переказа и шкода жадная водлуг листу, о том с печатю и с подписом годное памяти ясне велможного Костентина, кнжати Острозкого, воеводы киевского, под датою в Острозе, в року тисеча шестсот пятом, мсца августа третого дня, не маєт быти, который лист помененый в своей моцы заставаєт вечными часы, моцью сего листу нашого, который для лепшого веры и твердости рукою ншою подписавши // (арк. 27 зв.) печат коронную к нему притиснути есмо розказали. Писан у Варшаве на сейме валном коронном дня девятнадцатого мсца февраля, року тисеча шестсот двадцат девятого, панованя королевств наших полского сорок второго, а шведского тридцать шостого року.

Sigismundus rex.

Zachariasz Bożeniec Jelowiecky, stolnik koronny, secret[ar] R[eg]is cor. x. Mienkowski”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”*.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 27–27 зв. Копія.

Опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

№ 20

1639 р., жовтня 26. Варшава. –

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини

// (арк. 28) *“Владислав 4 привилію Сигисмунда Казимировича Старого Макарию, игумену, на возсоздание церкви даную, в свою привилію уписав до слова, утверждает.*

Владыслав Четвертый^а, Божью млстю корол полский, великий кнз лит., руский, пруский, жомойтский, мазовецкий, инфляский, смоленский, черниговский а шведкий, кгодский, вандал. дчний корол.

Ознаймуем сим листом нашим, кому то ведати належит. Прошени есмо были о выдане с книг канцелярыї наше болшое Вел. княз. Лит. екъстракътотм справы нижей выраженое, которая се знашла в книгах за светобливое памети короля его млсти Жикгимонъта Первого, продка нашего, тыми словами писаная:

Сам Жикгимонът Божью млстю воеводе киевському, пану Аньдрею Немировичу и инъным воеводам киевским хто и напотом будет от нас Киев держати. Бил нам чолом игумен с Киева Макарый и просил нас, абыхмо дали ему церков в Киеве светого архистратига Михала Золотоверхого, иж бы он там монастыр справил и обьщину встановил, а поведал нам, што ж тая церков запустела; как жо и некоторий бояре киевские о том нам повелили и нас за ним жедали, ино мы з ласки наше тую церков светого Михала Золотоверхого из земьями и зо вьсим как ся тая церков зьдавна мает, ему дали, а он мает монастыр зьбудовати и обьщину в нем справити подле их закону греческого, потому как и по инъшим монастырем и землі к тому монастыру мают держати по давъному, как и перед // (арк. 28 зв.) тым бывало, и по самый вал, и под Лядские ворота, и по Евъсийкову долину, по Старую дорогу, по Михайловъский узъвоз, а к тому игумен того монастыра от своего зьбожъя, которое себе на живност отъкуль колвек будет провадити, мита не мает городского, ани обестки давати, которого ж монастыра ты, пане воевода, ани митрополит, ани хто с подданных наших не мает подавати, ани чим ся в него уступати, бо мы берем на нас то гедра, а как он тот монастыр справит и обьщину встановит, ино мают братья того монастыра по его смерти игумена межи собою обираючи, вьстановливати, а за нас Бога просити. А то есмо учинили для того, иж, дей, тая церков Божья от вынята киевского опустела и хвалы Божое в ней не было. А на твердост того и печат нашу казали есмо приложити к сему нашему листу. Писан у Кракове под лет. Божое Нарож. тисеча пятсот двадцат третего, мсца марца 15 дня, индикта одинадцатого. Богуш писар.

А так мы, корол, на прозбу стороны потребуемое ласкаве призволивъши, тую справу в сес наш лист вьписаную екъстракътотм в року нинейшом тисеча шестсот тридцат девятом, мсца октебра двадцет шостого дня, под печатью Вел. княз. Лит. выдат розказалисми. Писан у Варшаве.

Албрехт Станислав Радивил^б, канцлер Вел. княз. Лит.

^в Францишек Долмат Ксаковский, краковский секратар его кор. ^{-в}

За справою освец. Албрехт. Стан. Радивила, кнжати на Олыце и Насвижу, канцлер В. кнз. Лит. пин. кгнез. ковер. тухол. и староста.

Францишек Долмат Исаковский, секретар его кор. млсти”.

П о м і т а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати королевской”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 28–28 зв. Копія.

№ 21

1643 р., грудня 17. Вільно. –

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження ігуменства та прав на володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофею Кизаревичу

// (арк. 29) *“Привилію короля Владислава 4 утврждаєт власт игуменскую Филофею Кизаревичу и имініе обывтелію прежде владомое, при ней же оставляет.*

Władysław IV z łaski Bożej król polski, wielki ksze litewski, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantckie, smoleńskie, czernih. i szwedzki, gott., wand. dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i koźdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż my za przyczyną niektórych panów rad naszych do nas wniesioną, tudzież w pobożności, dobrze zaleconego mając wielębnego w Bogu Philothea Kizarewicza^a, stosując do oryginalnego przywileju, umyśliliśmy jego przy spokojnym używaniu i possessiej manastera ś[więte]go Michała Zolotowierczego religiej graeckiej nazwanego, przy mieście naszym Kijowie leżącego, zachować i zostawić, jakoż niniejszym listem naszym zachowujemy i zostawujemy tak, aby on, jako przed tym przerzeczony manaster ze wszystkimi dobrami, gruntami, przynależnościami i pożytkami trzymał i używał, do ostatniego dnia życia swego spokojnie trzymać i używać mógł, obiecując imieniem naszym i najjaśniejszych następców naszych, królów polskich, iż do wspomienionego manastera nie ruszymy i nikomu inszemu // (арк. 29 зв.) ruszyć nie pozwolimy i owszem wcale i nienarusznie zychowamy go i przy prawie dożywotnie wszystkich allieniach i pożytkach manastera tego, co także najjaśniejszy następcy nasi uczynią, prawa jednak nasze królewskie Rzeczy Pospolitej u kościoła katolickiego rzymskiego wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Wilnie dnia XVII miesiąca grudnia roku Pańskiego MDCXLIII, panowania naszego XI, szwedzkiego XII roku⁵⁵.

Vladislaus rex.

Conserwacia przy manasterze w Kijowie ś. Michała Zolotowierczego wielębnego Kizarewicza, ihumena disunita.

Thom[asz] Ureysky rgs. scrius m[anu] p[ropria]”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полскої”*.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 29–29 зв. Копія.

№ 22

1646 р., листопада 26. Варшава. –

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями⁵⁶

// (арк. 30) *“Четвертий Владислав, король, привилію иншого, Сигисмунда Августа, руским дбалектом (яким была писана и в обывтель Сергию, игумену, дана) с метрики бошой королевской от слова в слово в свою привилію уписав, утврждаєт.*

⁵⁵ На полі дата: “1643”.

⁵⁶ Див. док. № 11.

Władysław IV z łaski Bożej król polski, wielki ksże litewski, ruskie, pruskie, żmudzkie, mazowieckie, inflanckie, smoleńskie, czernichowskie a szwedzki, gottski, wandalskie dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i koждemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż najduje się w księgach metryki naszej większej koronnej list, niżej opisany, o którego ekstraktem wydanie proszeni jesteśmy i tak się w sobie pismem ruskim słowo w słowo pisany ma.

Стефан, Божою млстю король польский, великий княз литовський, руский, пруский, мазовецький, жомоитский, киновський, волыньський, подляский, иньфлянський и кнжа седьмикгородское.

Ознаймуюмо тым нашим лисьтом всем посполито и кождому зособна нинешним и на потом будучим, кому будет потреба того ведати або слышети. Был нам чолом богомолца наш, игумен монастыра светого Михайла Золотоверхого с Киева Сергей со всею братьею чернцами тамошними и покладал перед нами привилею, листы, права и фундуши того монастыра, // (арк. 30 зв.) а меновите лист паргаминовий короля его млсти хвалебное памети Жикгимонта Августа, продка нашего, потверженье чотырнадцати листом на Ржавец, на Затон у Чорторії, на Саливовновсчизну, на поле за Пробитим, на Лисковсчизну, на Голубеевичи, на Глеваху, на Юрьволесчизну, и на иншие розные имена, селища, кгрунты, озера, любо и пожитьки тому монастырови належачие, под датою в Варшаве року тисеча пятьсот семдесятого, мсца июня четвертого дня, с подписом руки его кор. млсти, с печатью коронною завесистою, которого мы огледавъши и выслуhavъши, а видечи быть целый и ни в чом не нарушоный, не казалисмо на тот час в тот наш лист для широкости писма вписовать; покладал теж перед нами другой лист паргаминовий короля его млсти, светобливое памети Жикгимонта Першого с печатью Великого князства Литовского игумену того ж монастыра светого Михайла Золотоверхого Макариеви на обсчину и на инъшие волности в оным монастыре даный; есче теж покладал три листы паперовые велможного Костанътина Костянътиновича, кнжати Острозкого, воеводы киевского, маршалъка земли Волыньское, старосты Володимерского, с печатьми и с подьписом руки его перший на остров обрубный и озера за Днепром, другой зас описание границ земли Юровськое, третий потвержены суду Василя Рая, наместъника киевского, на землю Ориньскую и Девич гору и слуг кнжати воеводиных, на то от него высланных, якож и тот лист судовый // (арк. 31) под датою в Киеве року недавно прошлого семдесят второго, мсца декабра осмого дня, под печатью и с подписом руки Раевое показывал, которого для широкости писма такъже вписоват есмо не казали. При том поведил перед нами, иж дей земля Борсчовька, к тому монастырови належит, которое завъжди з стародавъна в спокойном держаню продьков его были и он сам ест в певных звечистых границах, то ест почавши от Тесных улиц кгруши⁵⁷ Володимеровое, от груши Старою дорогою ку лозам Жилиньским, от лоз над курган Жилиньский, от кургана к Борсчовце, где Борсчовькою на низ около селисча Борсчовского в луговине, луговиную до верба и до дороги Борсчовское, дорогою на верх Лыбеди и до гатки, гатькою в верх, в долину Глубокою, з Глубокое долины на Старое путисче, путисчем знову до Тесных же улиц; и били нам чолом, абысмо ласку нашу господарскую уделали, а тое все нашим листом ку церкви Божей потвердили, а так мы, прихилиячюие до прозбы его чотыри листы вышменованные, то ест оден лист короля его мл. Жикгимонта, а три листы кжати воеводы киевского казалисмо от слова дол слова в тот наш лист вписати и так ся в себе мают:

⁵⁷ На полі напис: “Борщовская межа”.

Жикгимонт, Божею млстю корол польский, великий княз литовський, руский, княжа пруськое, жмоитское и иных воеводе киевському пану Андреви Немировичу и иньшим воеводом киевским, кто напотом от нас Киев трымати будет. Бил нам чолом игумен с Киева Макарий и просил нас, абы мы ему дали церьков в Киеве стог[о] архистратига Михайла Золотоверхого, // (арк. 31 зв.) иж бы он там монастыр справил и обьсчину встановил, а поведил, же тая церков запустыла; якож нікоторые бояре киевские о том нам поведили и нас за ним жадали, и мы з ласьки наше тую церков светого Михайла Золотоверхого з землями и зо вьсым, яко ся тая церьков зьдавьна мает, ему дали, а он мает там монастыр збудовати и обсчину в ним вставит подле их закону кгрецького, потому як и по инших монастырах и землю⁵⁸ к тому монастыру мает трымати по давньому, як перед тим бывало, по самый вал, и по Лядские ворота, и по Евьсикову долину, по Старую дорогу, по Михайловский узвоз, а ку тому игумен того монастыра от своего збожа, которое себе на живьност с колколвек будет провадити, мыта не мает городского, ани обвестки давати, которого ж монастыра ты, пане воевода, ани метрополит, ани хто с подданных наших не мает подавати, ани есчим в него вступовати, бо мы беремо то на нас, господара, а як он тот монастыр справит и обсчину встановит, ино мают братя того монастыра по его смерти игумена меж собою обираючи, установляти и за нас Бога прохати. А тое мы учинили для того, иж дей тая церков Божая от вынтя киевского опустила и хвалы Божое в ней не было. А на твердост того и печат нашу казалисмо приложити до того нашего листу. Писан в Кракове под лет. Божого Нарожения тисеча пятьсот двадцат третего, мсца марца пятьнадыцатого дня, индикта одинадцатого. Справа воеводы троцкого, гетмана найвышого княжати Костентина Ивановича Острозкого // (арк. 32). Богуш, маршалок подьскарбий.

Вторый. Я, Костентин Костеньтинович Острозький, воевода киевский, маршалок Вольньское земли, староста володимерский. Били нам чолом богомольци господарские игумен монастыра стого Михайла Золотоверхого отец Семион и вси чернци того монастыра, абысмы им дали островок Обрубний за рекою Днепром на верхним концу, который зо всим на все якос тот остров з давньих часов в себе мает з озером Петриковом и Плоским и жерело Тысяцкое из сеножатми⁵⁹, почавьши речкою Радунькою от верхнего конца аж до нижнего речки Радунки, в Чорторыю, а другим краем ку Днепру, который они от часов немалых за продков наших спокойне трымали, а так мы за чолом битем их тот островок зо всим и озеро Петриков и Плоское и жерело Тысяцкое и сеножати выш помененые далисмы им, мают они тот островок и озеро Петриков и Плоское и сеножати трымати и уживати водле стародавнього звычайу до воли и ласки господара короля его млсти, а за здорове господарское Пана Бога просит будут повинны и на тос мы дали тот наш лист з нашею печатью.

Писан у Киеве року Божого Нарожения тисеча пятьсот шістдесятого, мсца генвара дванадцатого дня, с подписом руки власное воеводы киевского.

Третий. Костентин, княжа Острозькое, воевода киевский, маршалок земли Волиньское, староста володимерский.

⁵⁸ На полі напис: “земля монастырская”.

⁵⁹ На полі напис: “озера й сінокоси за Днепром”.

Ознаймуемо тим листом нашим, иж што которая земля, прозываемая Юревская ест от килкадесят лет надана на монастыр светого архистратига

Михайла церкви Золотоверхое в Киеве, на которую землю лист наш игумен и вси чернцы монастыра светого Михайла церкви Золото // (арк. 32 зв.) верхое, абисмо им лист наш на то дали мы теде, маючи оных лист наш на памяти и взявши певную ведомост о оной земли границы наданую и уживаня их, которые границы так ся в себе мают⁶⁰, почавши от дороги Белоцерьковское на низ речкою Шварновъкою в речку Юревку, а з Юревьки в долину Глубокую, тоєю долиною живцем до дороги Заполское, а дорогою до Веты речки, на низ Ветою до речки Юревки. И тепер ест при той земли водле наданя и потверженя короля его млсти zostавуемо, которое земли мают игумен и вси чернцы, мешкающие в том монастыре и ку тому монастыру спокойне уживати, на што и лист наш с подписом руки наше и под печатю нашою игумену и всим чернцом монастыра светого Михайла церкви Золотоверхое даемы. Писан в Житомиру на сеймику киевском дня девятого мсца сентебра року тисеча пятьсот семьдесят шостого, власная рука.

Четвертый. Костантин, кня Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Вольньское, староста володимерский.

Был нам чолом игумен и вси в Христуси братья монастыра светого Михайла Золотоверхое церкви и жаловали нам на земенина киевского Максима Панковича о том, иж дей он землю⁶¹ власную церковную того монастыра, прозываемую Орыновскую и Девич гору, не ведат за которым правом, от манаыра упорне а квалтовне отънял и ее уживает; которая земля принадлежит здавна от ста лет и болше ку тому монастыру святого Михайла Золотоверхое церкви; и принявшы з собою тот игумен и чернцы з Максимом Паньковичом рок на тую землю, выехати просили нас, абисмо кого з рамени нашего на тот розезд выслали на тот кгрунт // (арк. 33) ку розезду и до огледаня справедливости наместника нашего пана Василя Рая, а служебников наших Яна Викгуру, Сидора Яковицького, Семена Мякиша, которые там на том розезде будучи во всим слушне а пристойне водле права поступовать и оную землю Ориновскую и Девич гору ку монастырови стого Михайла Золотоверхое церкви привернули и листом своім розездным достатечне границы описали, который розезд и лист тых слуг наших видечи быт слушный, и тым листом нашим потвержаемо игумену и чернцом того монастыра светого Михайла Золотоверхого под печатю и с подписом руки наше даемо.

Писан в Киеве мсца декабра дванадцатого дня року тисеча пятьсот семдесят второго, власная рука.

И з ласки наше королевское привилея и вьси тые листы перед нами от игумена монастыра светого Михайла Золотоверхого покладаные и вышей в том листе нашем датами поменены и меновите выписано на імена земли, кгрунты, пожитки и вольности того монастыра михайловского, чого всего ежели на тот час игумен Сергей з братьею, а меновите меж иншими земли Борсчовьки, яко нам справу дал, в спокойном трыманю к уживаню здавна и тепер ест, а яко то

⁶⁰ На полі напис: “Юровка”.

⁶¹ На полі напис: “Ориновская”.

праву нашому посполитому королевському и ничиему не уближаєт, во всим при их моцы тым листом нашим зоставуемо, потверждаемо и умоцняемо, хотечи мети, абы привилею тые листы и права помененые таковое моцы и важьности были, якие слушне водлуг права посполитого и статуту земьского быти мают, маєт игумен Сергей и потом будучие игумены со всеми чернцами братьею // (арк. 33 зв.) монастыра святого Михайла Золотоверхого вси тые именья, люди, земли, кгрунты, селисьча, озера, воды и землю Борьсчовьку, если до того монастыра, яко игумен быт менит, належит, тримати пожитков, належностей и вольностей вшеляких водлуг тых прав своих уживати, уживаня старожитьного пристойне се справовати на церьков Божую накладыти пожитьки, привласчати, розмножуючи межи хрестияны хвалу Божую за нас Пана Бога просити будут повинни, а переказа жадная над право в том им чиненая быти не маєт и на то дали есмо ку церькви Божой монастыру светого Михайла Золотоверхого игумену Серьгиеви и черьньцом тепер и потом будучим, тот наш лист, до которого на тверьдост и печат нашу короньную привесити казалисьмы. Писан уво Львови року Божого Нароженья тисеча пятсот семьдесят осьмого, мсца июля двадьцат пятого дня, панованя нашего року третего.

Stephanus rex.

Joannes Boruchowsky, regni Poloniae vice cancllq.

Справа велебного Яна Боруховьского з Белина подьканцлерого короньного, пробосча леньчицкого, декана варшавского. Лаврын Песочиньский, писар.

Który to list nasz tak, jako się w księgach wysz mianowanych znajduje, na affectacją strony potrzebującej ekstraktem z nich wydać, a dla lepszej wiary i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym, dnia dwudziestego szostego mca novemb., roku Pańskiego tysiąc sześć // (арк. 34) set czterdziestego szóstego, panowania naszego polskiego trzynastego, a szwedzkiego czterbastego roku.

Jerzy Ossoliński, kanclerz koroni.

Za przelożeniem jaśnie wielmożnego jeo mści pana Jerzego z Tęczyna Ossolińskiego^a, najwyższego kanclerza koronnego, lubelskiego, rydzkiego, [...], derpskiego, etc. starosty.

Stanisław Lezeński, s. r., m[anu] p[ropria]”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати корони полской”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 22, 6 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 30–34. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 43–44; Частково опубліковано: Св. Костянтин Острозький як покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Національний університет “Острозька Академія”. Наукові записки. Історична серія – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 26–43.

1646 р., листопада 24. Варшава. –

**Привілей польського короля Владислава IV Вази
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Йосифу Кононовичу-Горбацькому на будівництво корчми
на монастирській землі у Верхньому місті Києва**

// (арк. 34 зв.) *“Четвертий Владислав, корол полский, на земли обывтелской з монастырем в городі под валом (нні противо церкви Покрова городковой) дом питейний строїти позволяет и с него пожитковатися як возможно без препятия от митрополита и граждан киевских всякого.*

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czernihowskie i szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wielebnego Jozepha Kononowicza Horbackiego^a, ihumena monastyra Michała Złotowierczego i wszystkich braci jego, także za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie życząc, aby dobra cerkiewne do jakiej kołwiek desolatii przyjsć miały i owszem, aby codzień większe brały in cremensa pomienionemu ihumenowi michajłowskiemu i braci jego, karczmeę na gruncie michajłowskim wedle przerzeczonego monastera świętego Michała Złotowierczego zbudować i postawić pozwoliliśmy, jakoż niniejszym listem naszym pozwalamy, z której to karczmy wolno im będzie wszelkie pożytki, do tej że karczmy należące, sobie przywozić wiecznemi czasy, co jednak ma bydź bez przeszkod i żadnej prepedity tak od samego wielebnego metropolity kijowskiego^b, jako też i od mieszczan tamecznych kijowskich, obiecując za nas i za nasze najjaśniejsze sukcesory, iż od pomienionej karczmy i jej należności wzwyż mia // (арк. 35) nowanego ihumena i braci jego, także i po nim następujących ihumenów monastyra świętego Michała Złotowierczego, oddać nie będziemy, ale przy tym wszystkim onych że zachowamy, co i najjaśniejsi potomkowie nasi uczynią. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie dnia XXIV mca listopada roku Pańskiego MDCXLVI o, panowania królestw naszych polskiego XIV a szwedzkiego XV roku.

Vladislaus rex.

Conses na zbudowanie karczmy na gruncie monastyra świego Michała Złotowierczego wielebnemu ihumenowi i braci.

Albs. Kadzidłows.(?), secrs. Regis”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: *“місто печати корони полской”*.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 34 зв.–35. Копія.

1646 р., листопада 29. Варшава. –

Привілей польського короля Владислава IV Вази

на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з попередніми 14-ма привілеями (витяг з книг Литовської метрики)⁶²

// (арк. 35 зв.) “Привилія короля Владислава 4, которою объявляет, что по прошению игумена Филофея Августа Сигисмунда привилію потвердителную с рускаго диалекту на полский преведенную и архиви бошой королевской обители видати повеліл екстрактом.

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruskie, żmudzkie, mazowieckie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wołą, komu to wiedzieć należy, iż znajduje się w księgach metryki naszej większej coronnej list, niżej opisany, o którego extractem wydanie proszeni jesteźmy, którą z pisma ruskiego na polskie od słowa do słowa przetłumaczony, tak się w sobie ma:

Zygmunt August, król polski, etc.

Oznajmujemy tym naszym listem wszystkim pospolicie i każdemu zosobna niniejszym i napotym będącym, komukolwiek potrzeba będzie tego wiedzieć. Przysłał do nas ihumien Zacharia monastyra ś. Michała Złotowiercheo z Kijowa ze wszystką bracią czerncami tamecznymi i pokładali przed nami listów różnych papierowych trzynaście, a czternasty pargaminowy, danęny potwierdzenie przodków naszych i listy niektórych osób zapisne kupcze, zamienne, na sieliszcza, ziemie, grunty, pola, lasy, puszcze, drzewo bortne, rzeki, jeziora, łowy i wszelkie sianożęci i inne poży[t]ki, k temu monasterowi należące, czego oni i zeraz w spokojnym dzierzeniu są które, iż się dla starości podrali i obawiając się oni, aby // (арк. 36) i końca nie popsowali się, co chcąc mocno obwarować i w całości po sobie na potomne wieczne czasy cerkwi Bożej zachować, zwłaszcza, iż czasów niedawnych ziemia Kijowska przez nas ku Koronie Polskiej przywrócona jest, dla tego bili nam czołom, abyś my wszystkie one listy, prawa ich przy mocy zostawali i w potwierdzenie nasze przywieszzy, to im na wieczność utwierdzeli i dali im na to za pieczęcią koronną nasz list, ino my tych listów ogłądaliśmy a dla sierości pisma ich słowa od słowa w potwierdzenie nasze nie wkładając, rozkazaliśmy porządnie, a wkrótce wszystką rzecz, co się w nich zamyka, w tym naszym liście wypisać, które to w sobie mają.

Pierwszy list króla jeo mci Aleksandra, stryja naszego, pod datą mca marca dwudziestego czwartego dnia indictia na wtorego pisany do wojewody kijowskiego kniazia Dmitra Putiaticza, którym jeo mśc za czołembiciem ihumena Jony ś. Michayła Złotowiercheo w Kijowie, wedle sądu jego, wojewody kijowskiego, i manastera swego namiestnia witebskiego pana Stanisława Hlebowicza, który on z dworzaninem jeo mci Michayłem Halinem przed nimi miał ostrów cerkiewny na niz⁶³ Dniepra i rzekę Rżawiec, k temu monasterowi nadać i potwierdzić raczył, że w to już nicht wstępować się nie ma.

⁶² Див. док. № 10.

⁶³ На полі напис: “Кораблица”.

Drugi list k.j. mści Zygmunta sławnej pamięci pana ojca naszego sprawy Kopcia, pisarza, iż jeo mśc. za czołombiciem tegoż przerweczonego ihumena, k temu monasterowi Złotowierchemu wedle listu i potwierdzenia króla Aleksandra ony że ostrów na niz Dniepra i // (**арк. 36 зв.**) rzeke Rżawiec potwierdzać raczył, pisany pod datą mca junia czternastego dnia.

Trzeci list króla Zygmunta pod datą marca czternastego dnia, indictiona dziesiątego, tym listem jeo mśc za czołombiciem ihumiena Makaria i wszystkich czernców monastera ś. Michayła Złotowierczego wedle daniny wojewody kijowskiego⁶⁴, pana Andrzeja Niemirowicza, zaton pusty u Czortory na wierchnim końcu z sianożęcią po żerelo Tysiackie i po Horodowe jezioro, a po rzece Radunke i po Czortorię, a od żerela Tysiackiego na lewą stronę ku Dniepru, tego wszystkiego na dwie strzelania ku tej cerkwi Bożej ihumenowi Makaryju i na potym będącym ihumienom zostawując, potwierdził ten list z podpisem ręki jeo kr. m. sprawy Kopcia, pisarza.

Czwarty list wojewody kijowskiego Andrzeja Niemirowicza z datą nowembra trzydziętego dnia, indict czwarty, gdzie pisze, iż za proźbą ihumiena ś. Michayła Złotowierczego Makarya, wiedząc być bez szkody gospodarskiej i zamkowej dla bogomodlstwa gospodarskiego króla Zygmunta i dla ubostwa w tej cerkwi, aby chwała Boża nie ustawała, przydał k temu monasterowi sieliszcz puste na imie Sieliwanowszczyznę w Tolstym łesie, zo wszystkim s tym, co k tej pustowszczyźnie przysłuża i jako się z którymi dochody zdawna w sobie ma, z której chodziwało na Kijów po dwie kadzi miodu.

Piąty list króla Zygmunta potwierdzenie na te pustowszczyznę Sieliwonowsszczyznę wedle daty, wyżej mianowanej, nieboszczyka Niemirowicza za przyczyną jegoż, iż w te Sieliczcze wojewodom kijowskim i nikomu wstępować się nie należy. // (**арк. 37**) Data february dwusiestego trzeciego, indicta czwartego, przy bytności ziemskiego pana Abrama Jozephowicza, starosty żmudzkieo, sprawy Kopcia, pisarza.

Szósty list króla Zygmunta pisany do wojewody kijowskiego Niemirowicza i napotem będącym wojewod kijowskich, iż jeo mśc z łaski swej za przyczyną tegoż Niemirowicza, a za proźbą ihumiena monastera Złotowierczego Makarya raczył dać u tej cerkwi Bożej pole horodowe za wałem Przebitym, iż ten ihumien i napotym będący, mają to pole trzymać, a wojewodowie tameczne nie mają się w to wstępować. Data roku Pańskiego tysiąc pięczset dwudziestego wtorego, indycta dziesiątego. U tego listu podpis ręki gospodarskiej sprawa wojewody wileńskiego i mozyrskiego, pana

Albrychta Marcinowicza Gasztoła, Kopec pisarz.

Siódmy list pomienionegoż wojewody kojowskiego Niemirowicza pod datą nowembra trzydziętego dnia, w którym pisze, iż która (?) nie wękysz⁶⁵ (?) mianowane pole za Prebitym wałem po prawe stronie drogo podle samego wału i do Kudrawca, w wierch Kudrawcom do doliny, co idzie od Łybedi Sophejską doliną w wierch samego wału, król jeo mśc Zygmunt do monastera ś. Michayła Złotowierczego dać raczył, i tak on wedle rozkazania i daniny gospodarskiej ihumiena i wszystkich czernców w to uwiązał i do monastera podał.

Ośmy list króla Zygmunta na pergaminie z zawieszistą pieczęcią W. ks. L. pisany pod datą w lato siedm tysięcy dwudzie[stu] czwarte, msca marca

⁶⁴ На полі напис: “Сінокос и озера за Дніпром”.

⁶⁵ На полі напис: “Кудравец”.

// (арк. 37 зб.) trzydzieści pierwszego dnia, indicti czwartego, przy bytności starosty borestejskiego, lidzkiego i mozyrskiego Illicza a podskarbiego ziemskiego, starosty kowelskiego, pana Abrama Jozephowicza, sprawa Hryńki Hromyki, którym jeo mśc z łaski swej na przyczynę panów rad ta czołombiciem tołmacza swego tatarskiego Makara Iwaszkiewicza, ormianina kijowskiego, i za jego wierne służby, które on częstokroc w potrzebach gospodarskich i ziemskich, do ordy jeżdząc, z siebie pokazywał wedle listu i daty wojewody kijowskiego Andrzeja Niemirowicza we włości Białosorockiej sieliszcze Łynkowszczyznę i ziemie Nagonną z pasznemi ziemiami, z sianożęćmi, z lasami, z bartną (?) ziemią, z jeziorami, rzekami, jarami, z łowy zwierzynnemi i ptaszemi i ze wszystkim, co k temu z starodawna przysłużyło, wyzwoliwszy od podwod i od wszystkich ciągłych powinności, co z tego sieliszcza i ziemicy bywało, na wieczność onemu tołmaczowi samemu, żonie i ich dzieciom i napotym będącym szczadkom potwierdził i przy tym zostawił.

Dziwiaty list na aleksandryjskim papierze pisany tegoż króla Zygmonta pod datą roku tysiąc pięć set czterdziestego trzeciego, mca decembra osmego dnia, indicta pierwszego przy bytności starosty łuckiego, marszałka gospodarskiego, kniazia Andrzeja Michajłowicza Koszerskiego, sprawcy Michayła pisarza, gdzie świadczy, iż dwie służby ludzi na Przypeci w Worewiczach na imie Łynkowszczyznę i Pohonną, to jest wyżej mianowane sieliszcze i ziemie we włości Sorockiej ihemien ś. Michayła Złotowierczego nieboszczyk Makary kupił za sto kop groszy litowskiej monety u tołmacza pomienionego Makara, ormianina, na to ony Makar przy // (арк. 38) przywilej wierzchu pisany, za którym ja sam trzymał i listy swe sprzedażne do cerkwi Bożej podały, tedy za żywota swego wojewoda kijowski Niemierowicz ten przywilej do siebie wziął, a po śmierci jego pan Stanisław Donowoyno przez ręce niejakiego Frąca, ormianina, Makarowej to oddał, za którym ona mimo sprzedaż męża swego o te się dwie służby ludzi upominała, a tak na on czas będący ihumien Złotowetchego monastera Harasim, listy kupcze Makara, ormianina, iż na wieczność te ludzie do cerkwi Bożej sprzedał, przed oprawcą wojewodztwa Kijowskiego przereczonym kniazem Andrzejem Koszyrskim i przed inszemi ludzi dobremi, ziemiany kijowskimi, pokładał, a potym, gdy ony ihumien Harasim zmarł, tedy kniaz Koszyrski ony monaster niejakiemu Podoprswietu dał, który tam przez półroka mieszkawszy, z monastera przecz uciekł, te listy kupcze na one ludzi i na niwy cerkiewne w Kijowie za wałem i u wału z sobą pobrał, albo nie masz wiadomości gdzie popodziwał i wielkie szkody poczynił. Co wszystko kniaz Koszyrski z ziemiany kijowskimi, wyznawając na to list swój cerkwi Bożej dał pod datą roku tysiąc pięćset czterdziętego wtórego mca jula siódmego dnia indict pierwszy, który z rozkazania jeo kro. mści za czołombiciem ihumiena Filareta i wszystkich czerncow onego monastera Złotowierczego w tym liście jeo mści od słowa do słowa wpisany jest, w tym liście swoim kniaz Koszyrski szeroko wypisuje to wszystko, jako się wyżej pomieniło, zeznawa // (арк. 38 зб.) i iż one listy z ziemiany kijowskimi nie raz widział, ale potem jako Podoprswiet z monastyra uciekł, znaleźć ich w schowaniu cerkiewnym nie mogli. Tedy król Zygmunt na tym przestawając, wedle zeznania kniazia Koszerskiego i ziemian kijowskich, obaczając, że te listy kupcze na ludzi od ormianina i na niwy cerkiewne za wałem i u wału byli, a przez złego ihumiena zatracone, co iż przed tym i na ten czas ku cerkwi Bożej dzierzano było według dawneo trzymania przy onych ludziach na Prypeti i niwach pomienionych w Kijowie ihumiena i czerncom ś. Michayła Złotowierczego zostawił, iż mają to oni k temu monasterowi dzierżec i używać wedle tego jako i pierwej to dzierżeli.

Dziesiąty list wyznany Siemiona Aleksanrowicza Kmity, który zeznawa, iż on miał ziemię swą w powiecie Kijowskim pod Owericzym na imie Hołubiewiczzy pospolicie w suderewi po połowicy z ziemią monastera ś. Michajła Złotowierchego, a drugą ziemię pod Czornobyłem w Tołstym lesie na imie Zołokrajewską obrubno, także w suderewie po połowicy z ziemią monasterską sieliszcza Sieliwonowskiego, a tak ihumien Siemion ze wszystkimi czerncami tego monastera Złotowierchego cerkwi, widząc, iż ta ziemia Zołokrajewska k ziemi ich, k sieliszczu Sieliwonowskiemu i ku inszym imieniom monasterskim przyłągła, a ziemia ich monasterska Hołubiewiczzy, którą oni po połowicy dzierżą, jemu przyłągła, za wiadomością i listem dozwolonym wojewody kijowskiego, marszałka ziemie Wołyńskiej, starosty włodzimierskiego, kniazia Konstantina Ostrozkiego, bacząc bez szkody // (**арк. 39**) cerkiewnej namowiwszy się, zamiane między sobą uczynili, a tę ziemię monasterską Hołubiewiczzy połowice swoją, jako się ta ziemia z dawnych czasów w sobie ma z dwiema człowieki na tej ziemi na imie, z Chomą a Illą z danią ich groszową i miodową, co dawać powinni, to jest groszy gotowych czterdzieści, a miodu pułtory kadzi i ze wszystkimi inszemi pożytkami i dochodami jemu samemu i potomstwu jego z jednego tam puścili dzierżec i używać wiecznemi czasy postąpili i listem swym zapisali, a on też im na przeciw tego w Tołstym lesie te ziemie swoje Zołokrajewską, co jest tam z ziemią ich monasterską, pospoł z dwiema człowieki na imie, z Jakowem Rudkiewiczem a Łohwinem, z danią groszową i miodową, którą oni powinni dawać, to jest groszy gotowych dwie kopie, a dwie kadzi miodu przasnego kijowskiej miary i za wszystkimi inszemi pożytkami i dochodami, z tego siola przychodzącemi, także w odmianie z jednego mieć, dzierżec, używać wiecznemi czasy nie naruszenie do monastera puścił i tym listem swoim zmocnili, opisując się sam z potomstwem swym i kto by potym tą ziemią Hołubiejowską od monastera zamioną dzierżał, jeśliby bliskie krewne jego, i któżkolwiek w tej zamianie jego w ziemi Zołokrojewskiej cerkwi Bożej przekaże czynił, abo li je poiskiwał, iż mając to oczyszczać jako własność swoje u każdego prawa, jakoż Siemion Kmity ihumenowi i czerncom tego monastera dał ten swój list, za swoją pieczęcią i za pieczęćmi ludzi dobrych i te one zamiane na urządzie naszym województwa Kijowskiego przed wojewodą kijowskim ks. Constantinem Con // (**арк. 39 зв.**) stantinowiczem Ostrozkim opowiedzili i do ksiąg zapisał,i data u tego listu roku Pańskiego tysiąc pięćset sześćdziesiąt pierwszego, mca february pierwszego dnia.

Jedenasty list tego to wojewody kijowskiego ks. Constantina Ostroskiego, który widząc być bez szkody cerkiewnej, dozwolił ihumenowi i czerncom ś. Michajła Złotowierchego wyszmianowane zamiane z Siemionem Kmity uczynić. Data roku Bożego Narodzenia tysiąc pięćset sześćdziesiąt pierwszego czwartego dnia.

Dwunasty list wyznany pana Siemiona Hrynkiwicza, ziemianina powiatu Kijowskiego, pod datą roku Pańskiego tysiąc pięćset sześćdziesiąt pierwszego, mca decebra dwudziestego trzeciego dnia, za pieczęcią jego i za pieczęćmi ludzi dobrych, który z żoną swoją Zophią Piotrowną Grabianką wyznaw, iż sprzedał ogulem własne⁶⁶ sieliszcze swoje dobrze nabyte na imie Hłewackie w powiecie Kijowskim gruntem leżące, między rzeczką Bobrycą i drugą rzeczką Oleniewką ku monasterowi ś. Michyła Złotowierchego ihumeniu Symeonu i wszystkim starcom tamecznym za pewną summe pieniędzy za trzydzieści kop groszy litewskich, z ziemiami pasznemi

⁶⁶ На полі напис: "Глеваха".

bortnemi, z lasami, dąbrowami i ze wszystkimi dochodami i pożytkami, nic tam na się nie zostawując, jako się to zdawna w sobie ma i jako to on sam i prodkowie jego dzierzali na wieczne czasy, wyrzekając się, iż on sam, jego żona i dzieci i żadne bliskie ich tej przedaży jego od manastera odejmować i tego już dochodzić nie mogą i jeśliby // (**апк. 40**) ktokołwiek z nich samych i potomków ich, albo kto z strony w tym sieliszczu i gruncie jego cerkwi Bożej przeszkodę czynił i tam co gruntu jego odejmował, takowy każdy za ręki na księdza pięćdziesiąt kop groszy, a pana wojewodę kijowskiego trzydzieści kop groszy winy zamkowej powinien będzie zapłacić, a osobliwie obwiązał się Siemion Hrynkiewicz z żoną swoją wszystkie szkody i nakłady tego monastera w tem zastępować i one sieliszcze Hłewackie, ziemi i pożytki ich, swoim nakładem u każdego prawa oczyszczając i k temu monasterowi postępować, gdyż oni ni dla czego inszego, ani dla brania summy pieniędzy wysz mienione to sieliszcze Hłewackie do monastera puścili, jako dla bogomodlstwa swego i rodzicom swoich wieczystego, gdyż to sieliszcze i ku gruntom monasterskim przyległo. A iż oni listów i twardościę na sieliszcze Hłewackie k cerkwi Bożej nie dali, to dla tych przyczyn, że z inszemi ziemianami majątności ich, ono sieliszcze Hłewackie jest opisano.

Trzynasty list wypis z ksiąg zamku kijowskiego roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt trzeciego, mca decembra dwudziestego ósmego dnia, za pieczęcią sprawcy na on czas województwa Kijowskiego, starosty krzemienieckiego, kniazia Andrzejewicza Mikołaja Zbarazkiego opowiadanie i wyznanie na tym urzędzie kijowskim pomienionego Siemiona Hrynkiewicza o przedanie sieliszcza wysz opisanego Hłewackiego k monasteru, w którym wypisuje i ten list jego przedażny wszytek wpisany jest.

Czternasty list Bohdana Stephanowicza Dublańskiego za pieczęcią jego i za pieczęciami ludzi dobrych pisany pod datą roku Pańskiego tysiąc pięćset pięćdziesiąt siódmego, mca nowe // (**апк. 40 зв.**) bra trzynastego dnia, którym pospołu z siostrą swą Tedią Zolotuszanką wynawajają, iż one ziemie swe ojczyste i dziedziczne na imie Juriewską na Wicie rzeczce obopoł rzeczki po obudwum stronam przedali Siemionowi Mielezkwiczowi, mieszczaninowi kijowskiemu⁶⁷, samemu, żonie i ich potomstwu za pięćdziesiąt kop groszy ogułem wiecznie i nigdy nie porusznie ziemię paszną barwą i sianożęci z dąbrowami i paszniami i ptaszemi i ze wszystkimi inszemi wchody i pożytki zdawna k temu przysłuchającemi, nic na siebie i na bliskich swych nie zostawując, ale oddając i dając wolność oddać, przedać i na cerkiew zapisać i tym jako własnością swą szaphować. A gdzieby oni sami albo kto z blizkich ich chciał Siemiona Mielezkwicza z tej ziemie ruszać, na takowego położyli winę płacić na zamek kijowski sto kop groszy, a województwie Kijowskiemu pięćdziesiąt kop groszej, a Siemionu Mielezkwiczu grosz groszem nawiązać toż, tej ziemi pod nim szukać. Tedy powiedzieli przed nami ihumen Zacharya i czerncy wszytscy ś. Michała Złotowierczego, iż te Jurcewszczyzne Siemion Hrynkowicz od Bohdana Dublańskiego kupioną po żywocie swym na miłosiersdny uczynek ku cerkwi Bożej ś. Michałowi Złotowierchemu prawem swym zapisał wiecznością puściwszy, list swój zapisny i ten list przedażny Dublańskiego i siostry jego wyszej w tym liście naszym wypisany ku cerkwi Bożej podał. A tak tedy przy przygodnie czasu niebezpiecznego jako to na Ukrainie często kroc bywa, zapis własny Hrynkiewiczowi na Juriewcy

⁶⁷ На полі напис: "Юровка".

zginął, wszakże one za listem predażnym Siemiona Hrynkiewicza i teraz teo w spokojnem dzierzeniu i używaniu są. Dla tego osobliwie // (арк. 41) bili oni nam czołem, abyśmy im i te ziemie Juriewską w potwierdzenie nasze przywiedli i to im na wieczność utwuerdzili. A tak my, Zygonz Awgust, król przerwczony, wszystkie one listy przed nami od ihumena Zachary i wszystkich czerncow monastera świętego Michajła Złotowierczego pokładane i wyszej w tym liście naszym opisane, za któremi, iż oni ludzie, sieliszcz, gruntów, pol, lasów, puszcz, drzewa bartneo, sianożęci, rzek, jezior, wszelakich łowów i inych wszystkich pożytków i dochodów k temu monasterowi należących, jako zdawna, tak i na ten czas w spokojnym dzierzeniu i używaniu, krom wszelkiego przenagabania, są za słuszne przyjąwszy, a czyniąc to dla cerkwie Bożej przy mocy, ni czym nie naruszając, zachowujemy i to na wszystkie potomne wieczne czasy utwierdzając i przy monasteru świętego Michajła Złotowierczego kijowskiego zostawiliśmy i tym listem naszym zostawujemy i umocniamy. Ma ihumen terażniejszy i napotem będące ihumienny tameczne ze wszystką bracią czerncami wszytkie te ludzi, sieliszcza, ziemie, grunty, wody a mianowicie i ziemie Juriewską od Siemiona Hryńkowicza na ten monaster zapisaną i wszytkie pożytki, wyżej opisane, wedle onich listów starych, za tym listem terażniejszym potwierdzonym naszym k temu monasterowi Złotowierchemu Michałowskiemu dzierzeć i używać, słusznie i przystojnie się w tym monasterze zachowując, na cerkiew Bożą nakładać i pożytków przywłaszczać, rozmnażać między chrześciany chwałę Bożą a wojewodowie kijowscy i nikt inny w rzeczy te do czego wedle // (арк. 41 зв.) starodawnego zwyczaju nie miewali, nigdy się wstępować i przekazy żadnej w tem monasteru im czynić nie mają wiecznie i nigdy nie w czym nie poruszenie i na to daliśmy cerkwi Bożej monasterowi świętego Michajła Złotowierczego ihumenowi Zachary i czerncom tymeicznym ten nasz list, do którego na twardość tej rzeczy i pieczęć naszą koronną polską przywiesić jeśmy kazali.

Pisan w Warszawie, dnia czwartego mca junia, roku Pańskiego tysiąc pięćset siedmdziesiątego, panowania naszego roku czterdziesiąt pierwszego. Sigismundus Augustus rex.

Który list tak, jako się w księgach wysz mianowanych znajduje, na affectacją strony potrzebującej extractem wydać, a dla lepszej wiary i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie na sejmie walnym, dnia XXIX, mca nowembra, roku Pańskiego MDCXLVI, panowania naszego polskiego XIV a szwedzkiego XV roku.

Georg Ossoliński, cancell. R. Supr.

Za przelożeniem jaśnie wielmożnego jeo mci pana Jerzeo z Tęczyna Osolińskiego, najwyszczeo kanclerza coronnego, lubomlskiego, rydzkiego, adzelskieo, derpskieo starosty.

Stanisław Leżeński, s.r. m[anu] s[criptu]”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати корони полскої”.

IP НБУВ, ф. 420, № 1, 6 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 35 зв.—41 зв. Копія.

№ 25

1647 р., травня 27. Вільно. –

**Привілей польського короля Владислава IV Вази
на підтвердження про надання Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу
(витяг з книг Великої канцелярії)**

// (арк. 42) “Четвертый Владислав, полский корол, екстрактот з книг Большой канцелярии выдает Александра короля привилію, которою некоторому Гришкови Поповичові монастыр Золотоверхий во правление игуменское был отданий.

Владыслав Четвертый, з ласки Божей корол полский, великий княз литовський, руский, пруский, мазовецкий, жомойтский, иньфлянтський, смоленский, черниговский и шведкий, кготский, вандалский дедичный корол.

Ознаймуем сим нашым листом, кому того ведати належит, иж были есмо прошени о выдане екстрактотем з книг канцелярии нашео Большое Великого княз. Литовского sprawy нижей вираженое, которая ся у книгах светобливое памети короля его мсти Александра нашла, тыми словы писана:

Сам Александр, Божю мстю воеводе киевскому, князю Дмитрею Путятичу. Бил нам чолом Гришко Грыгоревич Попович з Киева и просил нас монастыра в Киеве светого Михайла Золотоверхого и поведил перед нами, што ж тот монастыр дал от себе держати старьцу какому си простому Ивану Смолнянину без наше воли и он того монастыра и надказил, теж есмо здесь пытали о том намесника полоцкого, пана Юрья Пацевича, если бы тот монастыр был наше поданье; и пан Юре то перед нами поведил, иже издавна ест тот монастыр наше поданье; ино коли то ест наше поданье, а ты его без нашего ведома дал бы[л] тому чернцу и мы тот монастыр // (арк. 42 зв.) светого Михайла тому Хрышкю Поповичу дали держати до его живота, а он мает тым бордзей в закон пост[р]ычыся и казали есмо его в тот монастыр увязати князю Ивану Дашкевичу.

Писан у Вилни, июля двадцат семьй ден, иньдыкт чотырнадцатый.

Мы теды, корол, до прозбы поменое ласкаве се склонившы, тую справу в сес наш лист уписат и екстрактотем з книг канцелярии нашео Большое под печатю Великого княз. Лит. выдат розказали есмо. Писан у Варшаве дня двадцат сегого месеца мая, року тисеча шестсот сорок сегого.

Албрыхт Станислав Радивил, канцлер Вел. княз. Лит.

За справою освещеного Албрыхта Станислава Радивила, кнежати на Ольце и Несвижу, канцлера Великого кнз. Литовского, пиньского, тухолского, кгнецского, коленьского, кгераноньского, липньниского старосты.

Ян Довгяло Завишо, секретар е. кор. м.

Скор[икговал] Кондратович”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати вел. княз. литовс.”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 26, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 42–42 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 46–47.

1646 р., листопада 27. Варшава. –

**Привілей польського короля Владислава IV Вази
на заборону військовим ставати на постій в селах
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря –**

Мала Глеваха (Малютинка), Велика Глеваха, Юрівка, Борщовка

// (арк. 43) “Владислав Четвертий либертацією от всяких станцій всяких консистентов Глеваху Малу и Великую, Юрєвку, и Борщовку охраняет и козакам поселения в тих же селах запрещает.

Władysław IV z Bożej łaski król polski, wielki książę lithewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanskie, smoleńskie, czarniechowskie i szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie commissarom, piłkownikom, rothmistrzom, kapitanom, porucznikom, także wszystkiemu rycerstwu Wojska naszego quarcianego kozackiego rejestrowego Zaporoskiego, jeznemu i pieszemu, poskiego i cudzoziemskieo narodu, wiadomo czyniemi, iż my mając miłości wzgląd i baczenie na zniszczone i spustoszone dobra cerkiewne monastyra ś. Michała cerkwie Złotowierchej, które w dyspozytjej wielebneho ojca Jozepha Kononowicza Horbackiego, ihumena pomienionego monastyra Michałowskiego zostawają, mianowicie Hlewacha Wielka, druga Mała abo Malutynka i Jurowka, a nie chcąc, aby do dalszej przychodziły desolacy i owszem do pierwszego przywiedzone były stanu i perfectiej, one od wszelakich stanowisk i ciężarów żołnierskich uwolnić umyśliliśmy, jakoż niniejszym uniwersałem naszym uwolniamy i to mieć chcemy, aby żadna chorągiew i kompania w pomienionych dobrach cerkiewnych nie telko teraz do obozu, ale i nazad z obozu idąc stanowić, chleba zaciągnać, tak **// (арк. 43 зв.)** że czestemi przechodami, mimochodami, noclegami i niezwyčajnym dla statiej poddanych tamecznych inquietować, tudzież pisarze żadnych hospod pisać, ani chorągwi pod surowym karaniem stanowić nie wazyli się. A że i w tym ordynatia nasza królewska i Rptej taka nastąpiła, aby rejestrowi kozacy w dobrach slacheckich i duchownych siedlisk swych nie mieli, tylko po dobrach naszych własnych mieszkali. Tedy stosując się do wyraznej woli i ordynatuej naszej surowo rozkazujemy, aby w tych pomienionych dobrach i też w Borszczowce do monastara ś. Michała Złotowiercheo należących, żaden z przerzeczonych kozaków nie mieszkał, a kto by się wazył, tedy takowych do registra subnullitate wpisać, aby nie wpisowano, ani przyjmowano, rozkazujemy, czego commissarz naszeo Wojska Zaporowskieo przestrzegać będzie powinien. Na co dla lepszej wiary ręką swą podpisawszy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVII mca nowembra, roku MDCXLVI⁶⁸, panowania królewstw naszych polskiego XIV, a szwedkiego XV roku.

Vladislaus rex.

Alb. Kadziłowski, secrz. reg. mtais”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати корони полскої”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 43–43 зв. Копія.

⁶⁸ На полі дата: “1646”.

1671 р., жовтня 30. Варшава. –

**Привілей польського короля Михайла Корибути Вишневецького
на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
на володіння маєтностями**

// (арк. 44) “Михал, корол польский^а, земли Глеваху, Юровку, Вету, Борцовку, на Лыбеді фолварок, млины, став з землею Кораблища с сінокосами и озерами, землю за Пробитим валом, дом питейний за монастирем, подданих под обыхтелию, Вікгуровцину с землями, в Поліссі села Рудки, Молочки, Борцовку^б с землями и протчіим без ограничения утверждает.

Michał z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflański, kijowski, wołyński, podlaski, smoleński, siewerski i czernichowski.

Wszystkim wobec i koźdemu zosobna, komu o tem teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, niniejszym listem naszym wiadomo czyniemy, supplikowali pokornie majestatowi naszemu wielebny w Bogu ociec Sofonowicz Theodozy^б, ihumen monastyra święto Michajłowskiego kijowskiego i wszyscy zakonnicy przez pobożnego Jozepha Bogusza, namiestnika tego monastyrza Michajłowskiego, abyśmy przy pomienionym ich kijowskim święto Michajłowskim monastyrze wcale i nienaruszonie zachowawszy wszystkie prawa, przywileje, fundacje, commissie, swiebody od najjaśniejszych antecessorów naszych, królów polskich, także książąt ruskich i niektórych ziemian manastyrowi święto Michajłowskiemu kijowskiemu **// (арк. 44 зв.)** mocą i powagą naszą królewską konfliktowali i aprobowali i wiecznemi czasy zachowali, których dobr do monastyra przerzeczonego uroczyzcza są takowe, naprzód Hłewscha, Jurowka, przy niej Weta.....⁶⁹, karczma, Barczowka wieś ze wszystkimi przynależnościami, Libeź, na którym folwark starodawny, do tego folwarku stawy, młyn z gruntami innemi, Korabliszcza, drugi folwarek, jeziora do niego i sianożęci..., łuki, na jeziorzy na tych że Korabliszczach, pod Kijowem za wałem Przebitym grunta, uroszczyzcze, Kalitą nazwane, karczma przed samym monasterzem, tamże i poddani koło monastyrza, dwór na dole w Kijowie;...ze wszystkimi także przyległościami, tudzież grunta, jeziora, sianożęci nad Nieprem pod Wigurowką, w Polesiu nad Czarnobіłem, nad rzeką, nazwaną Przepieć, wsi Rudki, Mołoczmi, Dronki, Barszowka wie[ś]do tych dobr i gruntów należnościami, pożytkami, sianożęciami, łąkami, jeziorami i zachodami ingenere et specie ze wszstkiemi należnościami, jako tylko prawa tych dobr i monastyrza mianowanego opiekują i w gruntach okoliczności ich świadczą. My tedy, Michał król, skłoniwszy się łaskawie do takowych proźb i instancyej od pp. rad naszych czynionej, na to mając w osobliwym respedie pomienionego ojca Theodozego, ihumena monastera święto Michajłowskiego, załeczone cnoty, stateczność, pobożność, w świętym tym konwencie, niepodejrzaną wiare i gorliwość, przywileja na wszystkie dobra i fundacje **// (арк. 45)** confirmujemy, ratyfikujemy i całe (in quantum juris sumi....., której confirmacyej naszej.....rzczoney święto Michajłowski według przy wszystkich dobrach, majątnościach....., fundacjach znajdujących sięprawami, dokumentami dispozycijami zdawna nadanemi

⁶⁹ Тут і далі пропуск тексту авт.

ludzi, poddanemi.....człowieka nie ekscipują z daniny i posłuszeństwa, na gruncie monasterza święto Michajłowskiego królewskiego siedząc] służbami, robocznymi, czynszami, daninami zdawna nadanemi intratami, dziesięcinami, rzeczkami, młynami, rudniami, karczmami, lasami, gajami, dąbrowami, łąkami, brzegami, przewozami, targami, jarmarczkami i wszelakimi do tego monasterza święto Michajłowskiego kijowskiegomajestatu naszego approbowawszy całe i nienaruszonie my sami, a po nas najjaśniejsi sukcesorowie nasi trzymać i nikomu na oddalenie dobr od tegoż monasterza wiele razy wspomnianego, mając ten monastyr w osobliwej naszej protectiej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnęć rozkazaliżmy.

Dan w Warszawie, dnia XXX mca octobra // (арк. 45 зв.) roku Pańskiego MDCLXXI, panowania naszego trzeciego roku

Michał król.

Confirmacia praw monasterza święto Michajłowskiego kijowskiego.

Stephan Hankiewicz^f, reg. mhis. Secis”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати корони польской”.

ЦДІАК України, ф. 220, оп. 1, № 187. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 44–45 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 48. (Переклад з польської мови).

№ 28

1685 р., березня [12]. Варшава. –

Привілей польського короля Яна III Собеського

на заборону військовим ставати постоем в маєтностях

Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – селах Молочки,

Погонне, Лисковці, Рудьки, Деньги

// (арк. 46) “Грамота короля Яна Собеского^a, запрещающая воинским начальникам имѣть воинские постои в монастырских имениях и требовать от них разных поборов⁷⁰”.

Jan Trzeci z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflandski, smoleński, siewerski i czernichowski.

Urodzonym pułkownikom, oberszterom, obersterlejtnantom, rotmistrzom, kapitanom, porucznikom, chorążym ich że namiestnikom i wszystkiemu rycerstwu wojsk naszych w służbie Rzeczpltej będącemu polskiego i cudzoziemskiego zaciągu, także kommandantowi i wszystkim kozakom in praesidio w Dymire będącym, wiernie nam miłym, łaskę nasze królewską: urodzeni wiernie nam miły, lubo to dobra duchowieństwa ritus graeci żadnym najmniejszym contribuiom nie są podległe i konstitutiami koronnemi skutecznie w tej mierze obwarowane, jednak, iż niektórzy z wojskowych ludzi obierają się tacy, którzy na to nie dbając, do wszystkich zarówno

⁷⁰ Заголовок авт. написано іншим почерком і чорним чорнилом.

z innemi poddanemi podatków i cortribucij pociągać i violenter przymuszać zwykli. Zaczmy my dobra duchowne Mo // (арк. 46 зв.) łoczki, Pohonoie, Łyski, Rudki i Dzieńki rzeczone w wojewodztwie Kijowskim, powiecie Owruckim, za rzeką Prypiecią pod Brahyniem^o leżące, zdawna monasterowi kijowskiemu ś. Michała Archanioła Złotowierchzy nazwanemu od ś. p. antecessorów naszych nadane na instancją wieleb[nego] Mełetego Dzika^b, ihumena tegoż monastera i namiestnika ś. Sophiej w osobliwą wziąć protectią nasze królewską umyśliliśmy, jakoż bierzemy niniejszym listem naszym, chcąc mieć po wiern. w. w., aby żaden człowiek rycerski w pomienionych dobrach stać, stanowisk, noclegów, pokarmów odprawować, stacyj chlebowych i pieniężnych, podwod brać ani hyberny wybierać i do innych jakichkolwiek exactij pociągać nie ważył się i nie przymuszał dla łaski naszej i pod ostrością artykułów wojskowych. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia mca marca roku Pań[skiego] MDCLXXXV panowania naszeo VII^r.

Jan król.

Stanisław Szczuka, jo. k. mci sekre[ta]rz”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати корони полської”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 46–46 зв. Копія.

№ 29

1670 р., квітня 25. Варшава. –

Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння корчмою

// (арк. 47) “Михайл король Владислава 4 короля на устроение дому питейного на землі обывелской привилію утверждает.

Michał z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, inflandski, smoleński, siewerski i czerniechowski.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i kożdemu zosibna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wielebnego ojca Theodozego Sofonowicza, ihumena monastyra Michajłowskiego Złotowierchego i wszystkim braciej jego, także za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie życząc, aby dobra cerkiewne do jakiejkolwiek desolatiej przyść miały, i owszem, aby co dzień większe brały in crementa pomienionemu ihumenowi michajłowskiemu i braciej jego, karczme na gruncie michajłowskim wedle przerweczonego monastera świętego Michała Złotowierchego zbudować i postawić antecessorowie nasi najaśniejsi pozwolili i my, niniejszym liszem naszym pozwolamy; z której karczmy wolno im będzie wszelakie pożytki, do tej że karczmy należące, sobie przywłaszczać wiecznemi czasy. Co jednak ma być bez żadnej przeszkody i praepeditej tak od samego wielebnego metropolity kijowskiego, jako też i od mieszczan tamecznych kijowskich, obiecując za nas i za nasze najaśniejsze successory, iż od pomienionej // (арк. 47 зв.) karczmy i jej należności zwysz mianowanego ojca ihumena i braci jego zakonnej, także i po niem następujących ihumenów monastyra świętego Michała Złotowierchego oddać nie będziemy, ale przy tem wszystkim onychże zachowamy, co i najaśniejszy successorowie nasi uczynią. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie dnia XXV msca kwietnia roku Pańskiego MDCLXX-o, panowania naszego pierwszego roku.

Michał król.

Confirmatia prawa monastyra ś. Michała Złotowierczego kijowskiego na karczmę pod tem monasterem będącą i zdawna nadaną.

Joannes Wołowski, varm. et culm. can cus sek[reta]r regus m. m. p.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати корони полскої”.

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № II–62. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 47–47 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 47–48. (Переклад з польської мови).

// (арк. 48 – арк. 48 зв.) – чисті.

№ 30

1649 р., листопада 12. Київ. –

Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про заборону козакам чинити шкоду в лісах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (арк. 49) “Богдан Хмелницкий, гетман малороссийский, сотникові василковскому с козаками тамошними обывателми в лісах монастира Золотоверхого окрест Глевахи, Малютянки и Юровка універсалом опустошения запрещает.

Богдан Хмелницкий^а, гетман з Войском его королевское млсти Запорозкого.

Сотникові василковскому^б и всим козаком около сел Глевахи, Малютянки и Юревки^в монастира Михайловского Золотоверхого киевскогомешкаючим.

Ознаймуем, иж велебний отц игумен^г з братиею своею ускаржалсе, же от вас великую шкоду в дуброві и в лесах мает. Прето под срокгостю войсковою приказуем вам, абысте от того часу поперестали в тие дуброви и леса вежджати и шкоди чиниты. А если би которий упорним был, а сего // (арк. 49 зв.) листу ншого не слухал, таковий кождий и нагрожати и срокго караний будет. А особливе пн сотник василковский своим оголосити повинен и каждого срокго карати мает, на которого скарга будет, а ежели бы фолкговал и справедливости не чинил, теди срокгости войское дознает, кгда ж особливе на вас ускаржаются.

Писан в Киеве, року Бжого 1649, мсца ноевриа 12 дня.

Богдан Хмелницкий, рука власная”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 2, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 49–49 зв. Копія.

Опубліковано: Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 84. – С. 148; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 29. – С. 94–95.

1655 р., червня 2. Богуслав. –

Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про затвердження Феодосія Софоновича ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

“Той же Богдан, гетман, волное игумена в монастир обратіи избрание по привиліях королей доселі употребляемое, и тако избранного игумена Софоновича потверждает универсалом.

Богдан Хмельницкий, гетман з Войском его црского величества Запорозским.

Ознаймуем сим писанием ншим, иж отцеве капитули монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского покладали перед нами привилея свої, з стародавна от королей полских капитулі того монастира наданіи, в которих волная елекция им в обраню собі, водлуг своего уподобаня, игумена наданая и давними часи ствержена ест, которая и до сего часу у них без // (арк. 50) вшелякое перешкоди от стану так духовного, яко и свіцкогo трвала; а положивши тие привилея свої, просили нас о тое, поневаж тепер у себе игумена не мают, абы им водлуг тих привилеов их для обраня им игумена волная елекция позволена была. Которие ми привилея, права капитули монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского добре вирозумівши, им наданих привилеов и волностей нарушати не хотячи, волную елекцию⁷¹ для обраня игумена до их монастира з владзи ншей, без жадное перешкоди, им позволилисмо, абы без игумена монастир их не ваковал. За которим позволением ншим капітула вся монастира виш помененого Михайловского згодне обрали собі велебного отца Феодосія Сафановича, намістника на тот час монастира Братского киевского, до своего монастира за им игумена и нам тую елекцию на писмі, з подписами рук не тилко намістника и всее капитули, але и свіцких людей подали. Которого то велебного отца Феодосія от розних людей мы слишачи и сами оногo добре знаючи, водлуг побожного его житя и добрих поступков, на такий уряд быти годного, до елекцій капитули прихиялючисе, абы того монастира стого архистратига Михаїла Золотоверхого киевского игуменом зоставал и капитулою того монастиря рядил, позволилисмо ему и тое игуменство конфирмовати и абы всі маетности и доходи монастирские в оном завідованю міл, ними ведлуг звичаю старожитного диспонувал. О що и до его млсти отца // (арк. 50 зв.) митрополита^а, яко до пастира, ншу причину вносилисмо, абы виш помененого велебного отца Феодосія Софоновича на тое игуменство зезволил благословити, що его милост з охотою учинил. Абы теди велебний отц Софонович, игумен монастира стого Михаїла Золотоверхого киевского игуменства того спокойне заживал и жадное ні от кого перешкоди в справованю того монастира своего не міл, хочемо. На што сей лист нш для вшелякое ваги, при печати войсковою, с подписом руки нашео даем.

Дат с Богуславля, дня 2 июня 1655.

Богдан Хмельницкий, рука власная.

Иоанн Виговский^б, енералний писар всего Войска Запорозкого”.

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № II–14. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 49 зв.–50 зв. Копія; ф. II, № 2302. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 41. – С. 93; Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 318. – С. 431–432; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 101. – С. 168–169.

⁷¹ На полі напис: “братского киевского до своего монастира”

№ 32

1655 р., червня [13]. Київ. –

Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про надання ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Софоновичу Федаківського млина під селом Трипілля

“Гетман той же Богдан под Триполем на реці Красному млин Федаковский монастиреві Золотоверхо Михайловскому надает универсалом.

Богдан Хмельницький, гетман з Войском его црского величества Запорозким.

Ознаймуем тим писанием нашим кождому, кому о том відати надлежит, вшелякое кондиції людем, иж ми, видячи тое, же монастир стого архистратига Михаїла // (арк. 51) Золотоверхого зубожалий и капитула виживеня омале мает, для вшелякого теди виживеня велебному в Бгу господину отцу Феодосію Софоновичу, ігуменови, и всей капитуле помененого монастиря Михайловского, до часу слушного, млин Федаковский под Трипулем на реці Краснум пустилисмо, міти хотя, абы они спокійне его уживали, до которого млина приказуем, абы се жаден не втручал, иначей не чинячи.

Дат с Києва, дня 13^а іюня 1655.

Богдан Хмельницький, рука власная”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 34, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 50 зв.–51. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 42. – С. 94–95; Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 320. – С. 433–434; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 103. – С. 170–171.

№ 33

1654 р., травня 22. Чигирин. –

Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про “послушенство” міщан містечка Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

“Той же Богдан, гетман, містечко Викгуровщину со обстоятелстви и міщанским послушанием всяким и показанщиною от винокурен козацких без всякого их противления монастиреві Михайловскому отдает универсалом.

Богдан Хмельницький, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозким.

Ознаймуем сим ншим писанием, кому бы о том відат надлежало, меновите пну полковникови киевскому, также козаком и мешчаном містечка Викгуровщини обывателем, иж ми тое містечко Викгуровщизну з ставами, сіножатми, озерами, полями и иншими всіми // (арк. 51 зв.) акциденціями, которих перед войною дедичніи пнове и их намісники заживали з арендами вшелякими так пивними, яко медовими и горілчаними, конферовали на монастир стого архистратига Михаїла Золотоверхого. Зачим міти хочем и владзею ншею приказуем, абысте всі, которіи одно до повинностей міських належите и не естете козаками, вшелякое послушенство и подданство его млсти отцу Феодосію Василиевичу^а, архимандрите слущкому а ігуменови монастиря тамошнего михайловского^б, также намісникови его, там зсланому, отдавали; козаки жебы в жадній найменшиє провента не втручалис, ани жадними шиньками не бавилис под срокгим войсковим каранем, показанщизну абы всі звичайне, як и всюди так козаки, як и мешчане, кром жадного спротивлення се

отдавали, не чинечи иначей; а которіі би якую колвек чинили кривду и перешкоду, так козаки, яко и мешчане, ежели бы не послушними были, таковий кождей сурового войскового не уйдет караня.

Дат з Чигирина, дня 22 мая, року 1654.
Богдан Хмельницький, рука власная”.

*ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 32, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 51–51 зв. Копія.*

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 41. – С. 93; Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 250. – С. 347–348; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 77. – С. 145–146.

№ 34

1654 р., травня 21. Чигирин. –

Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Василевичу

“Той же Богдан, гетман, киевському полковникови о наданії Виггуровицины монастиреви Золотоверхому обявляєт, препятствователей же владіния монастирскому и обывателей без пощадіния повеліваєт наказовати.

// (арк. 52) Богдан Хмельницький, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозким.

Пне полковнику киевский^а.

А иж подалисте Виггуровщину зо всіми пожитками и приналежностями, до оное належачими, его млсти отцу Василюевичу, архимандриті слущкому, ігуменови монастиря Михайловского, на монастир михайловский, прето жадаем вас и наминаем, жебы его млсти отцу архимандриті в той Виггуровщині перешкоди не було, але абы вцелє вшелякие пожитки доходили и жаден жебы кгрунтов тамошних и сеножат не займовал, а кгда которий бы перешкоду чинил, такового в. мст сроко карай.

При том в. м. Гсду Бгу поручаем.

Дат з Чегирина, дня 21 мая 1654.

Богдан Хмельницький, рука власная”.

*ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 31, 1 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 51 зв.–52. Копія.*

Опубліковано: Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961. – № 248. – С. 346; Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998. – № 75. – С. 144.

№ 35

1659 р., жовтня 18. Київ. –

Універсал гетьмана Івана Виговського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля

“Гетман Иван Виговский млин под Треполием на Красному Федаковский Богданом, гетманомом, монастиреві данни, своїм универсалом утверждаєт и на поправу греблі тамошней посполитих триполиан и козаков определяєт.

// (арк. 52 зв) Иоан Виговский, гетман з Войском его црского пресвітлого величества Запорозским.

Ознаймуем сим ншим писанием кождому, кому о том відат надлежит, иж ми, респектуючи на недостаток и убозство монастира стога архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, для виживеня чернцов, в том монастире будучих, пустилисмо велебному гспдну отцу Феодосию Софоновичу, игуменови пререченого монастира, во уживане млин Федаковский под Трипулем на реци Красном стоячий. Прето розказуем, абы во уживаню того млина менований отц игумен найменшое ні от кого перешкоди не міл, сурово розказуючи и напинаючи под неласкою ншою.

Дан в Києві, 18 дня октоврия 1659.

До направованя теж греблі розказуем, абы так козаки, яко и посполство для своее же выгоды помочнимы менованому отцу игуменови были.

Иоанн Виговский”.

Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № П–32. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 52–52 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 30.

№ 36

1660 р., лютого 21. Чигирин. –

Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілья

“Юрій Хмельницький, сн Богдана, млин под Триполием Федаковский, отцем монастиреві наданий, гетманом Виговским потверждений, полковникові киевскому, сотникові триполскому // (арк. 53) и атаманови федковскому обявляя универсалом, утверждает.

Юрий Хмельницький^а, гетман з Войском его црского величества Запорозским.

Всеї старшині и черні Войска его црского величества Запорозкого, а меновите пну полковникови киевскому, сотникови триполскому^б, атаманови федаковскому и кому толко о том відати надлежит, доносим до відомости, иж яко небожчик, родич нш, видячи монастир стога архистратига Михаїла Золотоверхого киевского зубожалий, позволил велебному в Бзі господину отцу Феодосию Софоновичу, игуменови монастира пререченого Михайловского, з братиею, млина Федаковского под Триполем на реці Красном стоячого, з пожитками, з него приходячими, заживати, так и ми, відаючи доводне, же уставичние молитви за нас и все Войско его црского величества Запорозкое, пред маестатом Бга Всемогущаго проливають, нашим той же млинок пререченого монастира законником ствержаем універсалом, пилю приказуючи и сурово напинаючи, абы жаден, так з старшини и черни Войска его црского величества Запорозкого, яко и вшелякого стану людей, меновите пн полковник киевский, сотник триполский и атаман федаковский, найменшой в уживаню

пререченого млина законником монастира стога архистратига Михайла Золотоверхого киевского // (арк. 53 зв.) не важился чинит перешкоди и в пожитки, з него приходячие, втручатися под неласкою ншею и срокгостию войсковою.

Дат в Чигирині, 21 февраля року 1660.
Юрий Хмелницкий, рукою власною”.

*Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № II-41. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 52 зв.–53 зв. Копія.*

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 39–40.

№ 37

1660 р., лютого 22. Чигирин. –

Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загалці, Масани та Красносілля

“Той же Юрий, гетман, села на Полісі Бородянку, Нову Греблю, Загалци, а за Припетію Мосани и Красносілля грамотою великаго государя цря Алексея Михайловича^а монастиреві жалование, универсалом объявляет и сохраняет и неподвижно.

Юрий Хмелницкий, гетман, з Войском его црского величества Запорозским.

Всеї старшине и черни Войска его црского величества Запорозкого и всякого стану людем, которим колвек о том відати надлежит, также ратним государским и особливе началним людем, відомо чиним сим писанием ншим, иж яко его црское величество изволил з побожности своей пожаловавши на монастир стога Золотоверхого Михайла киевский, надал повагою своєю црскою внов для виживеня братії маетности лядскіі, називаеміі Бородянку, Новую греблю и Загалци, а на Полісію // (арк. 54) за Припетю Мосани и Красносілля, так и ми, ні в чом волі и наданя его црского величества не нарушаючи, ведлуг грамоти црской тих и внов наданих маетностей виш менованних о[т] его црского величества сим ншим варуем универсалом, абы ніхто з старшини и черни Войска его црского величества Запорозкого и всякого стану людей помененим законникам монастира Золотоверхого Михайловского киевского в обняту виш менованних маетностей в спокойном держаню и пожитков з них уживаню, найменшою не был перешкодою и ніхто в тие маетности не втручался под срокгим каранем войсковим и повторе напоминаем.

З Чигирина, 22 февруаря, року 1660.
Юрий Хмелницкий, рукою власною”.

*ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 38, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 53 зв.–54. Копія.*

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 40; Універсали Івана Мазепи.– К.; Львів, 2006. – Ч. II. – Додатки. – № 14. – С. 439.

№ 38

1660 р., лютого 8. Чигирин. –

Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про надання прав кийвській війтовій Катерині Сомкович-Влостовській на володіння маєтностями на Подолі в місті Києві

“Той же Юрий, гетман, вси земли, внутр и вні Киева лежащая, Екатерине Влостовския, войтовий киевския удовствующей, универсалом во владение ей же свободное утверждает со легкованием имения во монастыр универсал от Екатерины дани // (арк. 54 зв.)

Юрий Хмельницкий, гетман з Войском его црского величества Запорозским.

Всеи старшині и черни Войска его црского величества Запорозского и кождому, кому колвек о том відати надлежит, а меновите пну полковнику киевскому и всему старшому и меншому того же полку товариству, войтови, бурмистром, лавником и всему посполству киевскому, відомо чиним сим писанием ншим, иж ми, маючи особливий взгляд на Катерину Влостовскую Сомковичовую, бывшую войтовую киевскую, пляци еї по небожчику^а малжонку Сомковичу, лежачие в Києві, так домовие, яко и коморние в ринку и где колвек на улицах, также огороди як много их ест и было здавна, которіи здавна з малжонком держали в своей поссессіи власній и нікому не заведениі, тепер в моц и спокойное держане подаем, позволяючи ей будовати на тих пляцах, продати и даровати, кому хотіти, которой в спокойном держаню тих пляцов и огородов и кгрунтов в Києве лежачих, абы ніхто з старшини и черни Войска его црского величества Запорозского и всякого стану людей найменшою не был перешкодою и не втручался, пилно приказуем для ласки ншей.

З Чигирина, дня 8 февруария, року 1660.

Юрий Хмельницкий, рукою власною”.

ЦДІАК України, ф. 220, оп.1, № 169. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 54–54 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 39; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687). – К.; Львів, 2004. – № 96. – С. 148–149.

№ 39

1665 р., червня 7. Табір під Яцьками. –

Оборонний універсал гетьмана Івана Брюховецького

Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на містечко Бородянка

// (арк. 55) “Иван Бруховецкий^а, гетман, з вірним Войском его царского пресвітлого величества Запорозским.

Всему старшому и меншому товариству, конному и пішому, вірного Войска его царского пресвітлого величества Запорозского, также и ратним его царского величества людем, до відомости доносим: тоей войны ншое теперешний и найпредніший цель, щоб от врагов церкви Бжиї и монастири оборонити, также и маєтности от побожних ктитореі здавна надання, в цілости не толко од войск неприятелских, але и от своїх, заховати. А так приказуем сим

писанием ншим, аби жаден козак, старший и менший, конний и піший, чатами, подъездами, загонами и юртами под местечко Бородянку, от пресвітлого царского величества наданное до монастыра Золотоверхого Сто-Михайловского киевского, оному вічне належачое, подпадаючи, найменше шарпанини и кривди людем, там мешкающим, в товарах, добытках чинити не важился, жебы за разорение добр церковних Бг помсти своей на Войско не обернул. А если би кто мимо универсал сей якую кривду и шкоду в менованной монастырской Сто-Михайловской маетности учинил, таковий, яко разорител добр церковних сурово без полги от нас каран будет.

Дан в таборі под Яцками, июня 7 дня, року 1665.
Иван Бруховецкий, звишменованый гетман”.

*ЦДІАК України, ф. 221, оп. 1, № 96. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 55. Копія.*

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 30–31.

№ 40

1671 р., січня 4. Батурин. –

Універсал гетьмана Дем'яна Многогрішного про надання прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер

// (арк. 55 зв.) “Дем'ян Ігнатович Многогрішний, гетман, дві клітки з двома мучними колесами и третим ступним Войничови Богданови, а дві колеси мучних и Золотаревого млина монастиреві универсалом утверждаем.

Дем'ян Ігнатович^а, гетман, з Войском его царского пресвітлого величества Запорозким.

Ознаймуем сим писанием ншим пну полковникови Войска его царского пресвітлого величества Запорозжского киевскому, сотником, атаманом, войтом, бурмистром и всему в том полку товариству и посполству, особливе висланним ншим и дозорцом скарбу войскового и кому колвек показано будет, иж видячи ми великий недостаток обители стога архистратига Хсва Михаїла Золотоверхого киевского и оскудност з братиею превелебного в Бзі его млсти господина отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского, з чого абы хвала Бжая в церквах Его святых не уставала, леч множилася, при которой и щоденние молитви за его царское пресвітлое величество маестат и за нас, Войско Запорозжское, при безкровних офірах отправовалися, вспомосченя надалисмо тепер и на потомние часи на реці Острі гребли Слободской, под містом Остром лежачой, кліток дві з двома колами мучними з ступним третим Богданови Войничови, а дві колі мучних в Золотаревой даемо, позволивши ему всякие з тих млинов приходячие розміри до вспоможеня обители стой через своїх, на тое виставленних, вірних **// (арк. 56)** людей одбирати, зачим по каждом того з старшин и черни Войска его царского пресвітлого величества Запорозжского жадаем и приказуем, аби так пн полковник киевский в том

пожиткованю превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу игумену жадною перешкодою, яко инний кто быти не важился. А если бы кто якую важился задаты превелебному в Бгу его млсти отцу игумену михайловскому в нашому наданю кривду, тогда кождий за скаргою срокгого войскового не увойдет караня, на що и универсал нш з канцеляриї войскового казалисмо видати.

Писан в Батурині, дня 4 генваря, року 1671.

Демян Игнатович, гетман з Войском его царского пресвітлого величества Запорожским”.

*Архів СПб ІРІ РАН, ф. 68, оп. 1, № II–66. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 55 зв.–56. Копія.*

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 40–41; Универсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687). – К.; Львів, 2004. – № 387. – С. 546–547.

№ 41

1672 р., липня 13. Батурин. –

Універсал гетьмана Івана Самойловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер

“Іван Самойлович, гетман малороссийский, тїї ж дві клітки Богданови и третюю Золотареву, гетманом Демяном монастиреві наданїї, своїм новим универсалом утврждаєт.

Іван Самойлович^а, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозского.

Ознаймуем сим писаниєм ншим пну полковникови Войска его царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, сотником, атаманом, войтом, бурмистром и всему в том полку товариству и посполству, особливе висланим ншим и дозорцом скарбу войскового и кому колвек показанно будет, иж видячи ми великий недостаток обители стога архистратига Михаила Золотоверхого киевского и о скудности з братиєю превелебного в Бгу // (арк. 56 зв.) его млсти господина отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского, з чого абы хвала Бжяя в церквах Его святых не уставала, леч множилася, при которой и щоденние молитви за его црское величество маестат и за нас, Войско Запорожское, при безкровних офірах отправовалися, вспоможеню надалисмо тепер и на потомние часи на реці Острі греблі Слободской под містом Остром лежачой, кліток дві з двома колами мучними, з ступним третим Богданови Вуйничови, а дві колі мучних в Золотаревой даємо, позволивши ему всякие з тих млинов приходячие розміри до вспоможеня обители стой через своїх, на тое виставленних, вірних людей отбирати, зачим по кождому того з старшини и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорожского жадаєм и приказуем, абы так пн полковник киевский в том пожиткованю превелебному в Бгу отцу игумену жадною перешкодою, яко инний кто быти не важился. А если бы кто якую важился задати превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу

игумену михайловському в нашом наданю кривду, тогди каждый за скаргою сrockого войскового не увойдет караня, на що универсал нш з канцеляриі войскової казалисмо видати.

Писан в Батурині, дня 13 июля, року 1672.

Иван Самойлович, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, рукою”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 56–56 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 41; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657–1687). – К.; Львів, 2004. – № 439. – С. 646.

№ 42

1688 р., січня 17. Батурич. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на греблях Слобідській та Золотаревій на річці Остер

“Иван Мазепа, гетман, тиї же под старим городом Остром // (арк. 57) Войничовский и Золотареву з мучними и ступними колесами клітки прежними гетманами надання и утверждения, универсалом своїм утверждает и часть розміров войсковую к тому ж свєрх на обитель обрацает з тих же млинов.

Иван Мазепа^а, гетман з Войском их царского пресвітлого величества Запорожским.

Ознаймуем сим ншим універсалом всей старшині и черні Войска их царского пресвітлого величества Запорожского, особливе пну полковникови киевскому, старшині его полковой и кождому, кому о том відати надлежит, иж респектуючи ми на оскудност хлібного виживлення и всяких нужних потреб монастиря Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, а до того відуючи, же млини на реці Острі на греблі Слободской Дворецкого и Войничовские о чотирех колах мучних, а двох ступних стоячие, за універсалом антецессоров наших тому помененному монастиреви и прежде належали, теди на вспарте тих то нуждних монастира оного потреб заховуем тие преречение млини ими з містца нашего гетманского, позволяючи з оних превелебному его млсти отцу Сильвестру Головичу, игуменови монастира того Сто-Михайловского Золотоверхого з братиєю, часть войсковое повинности розміров, опроч гедарское, отбирати, и на свої пожитки монастирские оборочати и користовати зуполне, в чом жебы ему, превелебному отцу игуменови, и братиї его, яко пн полковник киевский, так дозорца наш млинов того полку и ниhto з старшини и черни, не важился, жадного и найменшого чинити перенагабана // (арк. 57 зв.) и перешкоди міти хочем и приказуем.

Дан в Батурині, 17 генваря, року 1688.

Звишменований гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 57–57 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 23; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2006. – № 25. – С. 68; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах. – К., 2007. – № 9. – С. 19.

№ 43

1692 р., січня 29. Баришівка. –

Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи київському полковнику про заборону рубати Євминський^а ліс Костянтина Солонини

“Той же Мазепа, гетман, по ускарженю Константия Солонини, державци євминского, занятии обивателми тамошними ліси полчанам киевским универсалом под казнию запрещаает опустошати.

Их царского пресвітлого величества Войска Запорожского⁷² гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим писанием пну полковникови киевскому, старшині полковой киевской, сотником, атаманом и всім, так войсковим, яко и посполитим людем того полку Киевского обивателем, иж дійшла на нас скарга от пна Костантия Солонини^б, знатного товарища войскового, же около села его Евминки ліси людские жителей тамошних займанний, а особливе и тот ліс, которий умислне он занявши, кохал и боронил его в пришлое часи для своей и людской вигоди, квалтовними наездами через обивателей полку вшого Киевского спустошено; теди яко непомалу дивуемся, же такое безправе в міре діється, так запобігаючи тому, щоб впредь такого в оних лісах спустошеня квалтовного не діялося, от вас міти хочем и под срогим каранем приказуем, жебы ніхто в пререченій займища не ва // (арк. 58) жился вездти и оних вирубовати, якої волі ншой рейментарской, жебы досит чинилося, маот пн полковник киевский з старшиною своею того постерегати, и з винних чинити справедливост, для чого и сей нш оборонний лист далисмо.

В Баришовці, генваря 29 дня, року 1692.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 57 зв.–58. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 229. – С. 251; Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 24; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2002. – № 191. – С. 238.

№ 44

1693 р., липня 12. Батурин. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Вигурівщина, Глеваха, Малютинка, Юрівка, млинами під містами Остер та Переяслав

“Той же гетман Мазепа села Викгуровщину, Глеваху, Малютянку и Юровку, под Старим Остром Богданови и Золотарев, млини наданній, и под Переясловям у Думитрашка^а куплени, и поколесчизну и покабаницизну дан войсковую и прочое иміние праведно стяжанное, обители универсалом потверждаем.

⁷² На полі напис: “не потребен”.

Пресвітліїших и державнійших великих гсдрей их царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим писанием всей старшині и черні Войска их царского пресвітлого величества Запорожского и каждому, кому колвек о том відати належит, иж просил нас превелебний в Бгу господин отец Сильвестр Голович^б, игумен монастира Золотоверхого киевского стога архистратига Михаїла, з братиею, жебисмо права давнійшие и теперешние на всі кгрунта их монастирские наданні, купленні и слушне набытїи, монастиреви их // (арк. 58 зв.) Михайловскому служачїи, ншим гетманским ствердили универсалом. Теди ми, гетман по милости Бжой, з волі пресвітліїших гсдрей великих их царского пресвітлого величества монаршой, маючи владзу и моц всякие порядки в Малой Росїї управляти и устроевати, а взглянувши во всі писма помененному монастиреви Сто-Михайловскому конферованнїи, же небожчик гетман Богдан Хмельницкий села Викгуровщину, Глевахи, Малютянки и Юревку ствердил, а на млини, на рецї Острі на греблі Слободской Дворецкого и Войничовой будучие, от антecessоров нших, бывших гетманов, міют они, законники михайловские, універсали и от нас, гетмана, потверженье, так же и купчое писмо от пна Дмитрашка Райчи на млин под Переясловлем о трох колах стоячий, показовали нам, який у него купили за готовую сумму; ствержаем сим нашим универсалом всі тие кгрунта, жеби в потомние часи при помененной обители стой Михайловской киевской ненарушне трвали, заховуючи яко село Викгуровщину, в котором в належитой подданости люде своїм поселением знайдуються, так и позволяючи им превелебному гспдну отцу Силвестру Головичу з братиею и по них будучим сукцессором, игуменом и братїи пустими селищами Глевахами и Юревкою и Малютянками з приналежащими кгрунтами владіти, так же и млинов под городом Остром наданних и под Переясловлем купленних, всі розмировїи пожитки отбирати, в чом аби кождий з старших и менших, відаючи о такой волі ншой, не важился помененним законником михайловским чинити жадное перешкоди и кривди, міти хочем и приказуем, тут же особливе и о тое приказуем, жеби яко старшина городовая, так и висланнїи // (арк. 59) нши з тих млинов наданних и купленних не сміли поколющїни и покабанщїни упоминатися и вимагати, кгдаж ми зо всіми пожитками и на Войско належними повинностями оние млини при монастиреви заховалисмо.

Дан в Батурині, июля 12, року 1693.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 58–59. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 253. – С. 266–267; Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 24; Універсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2002. – № 208. – С. 255–256.

1699 р., серпня [25]^а. Батурин. –

**Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними
маєтностями та селами Крюківщина^б та Данилівка**

“Той же гетман Мазепа обще земли: землю под поселением обители с окрестностями, землю под строениям шинка, шинк и в нем всякого пития продажу волную; ниви Уведенския и землю там же за валом при урочищі Чортова Беремища лежащую, землю на киевском Подолі Солоневской з двором, землю з будинками священника флоровского Мануїла, землю з будинками Лукиановой монахини; землю сіножатную за киевским Подолом на Оболоні ко Межжигорю; землю за Львовскими воротами, за валом Пробитим Кудравскую; землю над Либлидию Ориновскую; луг сінокосни у низу Днепра, Кораблища зовоми; остров Михайловицину под Викгуровщиною; хутор Ленковски там же; села Борцовку, Юровку, Глеваху, Викгуровщину, млини под Остром со греблюю; млин под Переясловям Дмитрашков, греблю священника Бзовского по крепостях прежних обители утверждает и внов села Даниловку и Кривковицину надает.

// (арк. 59 зв.) Пресвітлішого и державнійшого великого гсдря ншого его царского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим универсалом всей старшині и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорожского и каждому, кому колвек о том відати належит, иж показовал нам превелебний в Бгу гспдн отец Захария Корнилович^в, игумен монастиря Михайловского Золотоверхого киевского, з братиею, права давнии и теперешній на всі кгрунта их монастирские, едни от царского пресвітлого величества, так же от королей полских и антецессоров нших, бывших гетманов, и от розних побожных ктиторов наданній и стверженій, другій купленній и слушне набитій з доводними и именними ограничениями монастиреви их Михайловскому служачие, а меновите на землю их монастирскую, на которой церков и монастир стоїт, аж до Хрещатика и скроз Хрещатицкую башту; на двор подле монастиря Михайловского на монастирской же землі стоячий; на поля и ниве, прозиваеміі Уведенскіі, на пляц под горою лежачий, урочища прозиваемого Чортова Беремища, на пляц у Евфросиніі Вавуличовни Солоневской купленній, на пляц з будинками от священника флоровского Мануїла и на пляц от Анни, законници бывшой Лукиановой лекгованній, и сіножат на Оболонню под Киевом от Катерини Волостковской, войтовой киевской, наданную, на поля и нивя под городом за воротами Львовскими на землю Борщовскую з селищем, на Юровку селище, от Семена Мелешковича купленную и от его ж на // (арк. 60) данную монастиреви Михайловскому, на Глеваху селище, от Семена Гринковича купленное, на гору Дівич Отринувскую, от кнгині Ирини наданную, на луг Кораблища в низу Дніпра будучий; на остров, названній Михайловщина, против Киева, где озера и сіножати Кораблища⁷³ суть; на селце Викгуровщину, от Викгури наданное, на хутор Ленковский, у Маріі Полоцковни купленній, на греблю Слободскую на реці Острі з млинами от антецессоров нших наданную и потверженную; на греблю пустую от Иоанна священника бзовского наданную; на млин от пна Думитрашка на греблі Переясловской купленній, и просил, абисмо оній

⁷³ Слово “Кораблища” виділено пунктирною лінією.

ствердили ншим гетманским универсалом. Теди ми, взглянувши во всі правні писма, монастиреві Михайловському Золотоверхому служачій, и склонившия на тое его, отца игумена, з братиею прошение, уважаючи, же ест слушное, а маючи по милости Бжой и монаршой его царского пресвітлого величества владзу и моц всякій в Малой Росії управляти и устроєвати порадики, велілисмо видати з канцелярії войскової ему, отцу игумену, и всей братії сей нш потвержателний универсал, которим яко всі их тие кгрунта монастирские земли, селища, пляци, двори, млини, греблі, озера, сіножати, острови, поля, ниве, гаї, ліси и инніи угоды з границями, межами, знаками и всякими околичностями, которие виразне сут описани в канцелярії войскової, ствержаем и умоцняем, а видячи теж скудост во всем и убозство монастира Михайловского и хотячи, аби хвала Бжая не уставала и млтва за великого гсдря ншого, за нас, гетмана, и все Войско // (арк. 60 зв.) Запорожское всегдашня при безкровних офірах отпраовалася, внов надаем дві селища пустие: едно, зовемая Кривкувщина, а другое Даниловка, их же монастирским кгрунтам прилеглие, зо всіми границями, межами и положеннями, як ся з старовічних часов в собі мают и жеби в потомние часи при помененной обители стой Михайловской киевской ненарушне трвали, вічне заховуем, позволяючи им при велебном гспдне⁷⁴ отцу Захарию Корниловичу з братиею и по нем будучим сукцессором игуменом и братиям, тими всіми землями, селищами, полями, млинами, озерами и инними угодиами з ограниченем, яко вишей виразилося, владіти, и як хотячи, ку найліпшому своему монастирскому пожиткові оборочати, а тут же докладаем, аби в реченном дворі подле монастира будучом, по грамоті великого гсдря его царского пресвітлого величества волно было всякое питье, мед, пиво и горілку вшеляким ратним гсдрским там живучим, и иним приходячим людем держати и продавати, на их монастирскую потребу без жадной перешкоди, в чом аби кождий з старших и менших, відаючи о такой волі ншой, не важился и не сміл помененим законником михайловским чинити жадной кривди и пренагабаня, міти хочем и рейментарско приказуем. А особно тут же докладаем и пилно приказуем, аби хто колек, люб з ратних гсдрских, люб з козаков, мешчан и посполитих людей на землі их монастирской у Хрещатика, под городом, над берегом, двори и бані мает и на пляцах в Подолном городі живет, таковий каждий повинен отдавати до монастира их Михайловского⁷⁵ куничную повинност. А того пилно варуем // (арк. 61) аби в кгрунта их монастирскій, озера, сіножати, поля, ліси и инніи займища без відома и позволения монастирского ніхто не важился вступати и пустошити. А хто би упором своїм міл тое чинити ку шкоді монастирской, на такового дозорцу и монастирские мают скаргу заносити до права належитого, где мает им быти учиненна неотвлочная справедливост.

Дан в Батурині, августа 22, року 1699.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 59–61. Копія.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. V. – СПб, 1853. – № 275. – С. 284–286. Мицик Ю.А. Универсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 26–27; Универсали Івана Мазепи. – К.; Львів, 2002. – № 293. – С. 331–332.

⁷⁴ Слово “гспдне” написано над рядком.

⁷⁵ Слово “Михайловского” написано над рядком.

№ 46

1699 р., серпня 26. Батурич. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на стягнення мита з купців за проїзд через монастирську греблю на річці Віта

“Туй же Мазепа, гетман, на греблі Ветянской издревле обикновенное место взимание от людей купеческих обители универсалом утверждает.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуем сим ншим универсалом каждому, кому колвек о том відати надлежит, иж прекладал нам превелебный в Бгу гспдн отец Захария Корнилович, игумен монастиря стого архистратига Михайла Золотоверхого, з братиею, же мают они на речці Веті, на землі своей монастирской, греблю, коштом своїм же монастирским построенную, з которой на монастир их Михайловский з давних обикновеный нале // (арк. 61 зв.) жит ку отбіраню з купецких людей и просил нас, абисмо позволили им оное отбирати. Зачим ми по прошению их отца игумена з братиею в сем ншом универсалі позволяем им на реченной греблі от купецких людей мито брати, кгдиз ест так, же и давних часов тем оное отбіралося. А так міти хочем и приказуем, аби ніхто им, законником михайловским, в отбіраню того мита не чинил перешкоди, а купецкіи люде, чтоб без жадное спреки и отмовки оное отдавали.

Дан в Батурич, августа 26, року 1699.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 50, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 61–61 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 28; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – К.; Львів, 2006. – Ч. II. – № 199. – С. 240.

№ 47

1708 р., квітня 10. Біла Церква. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Аксаківськими грунтами та селами Забір'я і Данилівка

“Той же Мазепа, гетман, земли Аксаковские, на котрих скиток Онуфриевский ново создан, Даниловка и Заборе поселеню, по ограничению во привиліях и грамотах показанных, ново универсалом своїм вельми ясними, урочищами ограничает и отдает обители.

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря нго царского пресвітлого величества Войск Запорозского гетман славного чина стого апостола Андрея и Білого Орла кавалер Иван Мазепа.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлаго величества Запорозского, а именно пну полковникови сегобочному білоцерковскому, п.п. старшині полковой и всему старшому и меншому товариству и всім посполитим

того // (арк. 62) полку обивателем и всім, кому би колвек в том тепер и в потомние часи з мирских и дховних всяких властей відати належало. Сим универсалним писанием ншим ознаймуем, иж ясне в Бгу превелебнійший его млст гспдн отец Захарий Корнилович, епскп катедри Переясловской, за соизволением велебних отцев братії монастира стога архистратига Михайла киевского Золотоверхого, новофундувавши своїм коштом, скиток и сооруживши в имя прпднаго Онуфрия церков в кгрунтах помененного Сто-Михайловского монастира, по сей стороні Днепра межі реками Стугною и Ирпенем лежачих, прозиваеміи Аксаковский, привилеями древних королей полских и грамотами превелебнійшого и державнійшого великого гсдря ншого его царского величества подтвржденних и ограниченних, якое ограничение в потвржалних монарших грамотах изображенно так: почавши от греблі на боці Бобрици будучой, прозиваемой Кожуховскої, понад тоєю ж річкою Бобрицею до вершини оной луговиною, долиною, до озера Хлепчи и Хлепчею у низ ріки Стугни, Стугною вгору мимо Великую и Малую Солтановки, где гребля и млин на стороні монастирской, од греблі и млина оних через Боровую греблю понад Стугною мимо Мотовиловку до вершин Стугни, од вершини зас Стугни бискупскою границею до Кладкової річки, а од Кладкової річки до Ирпеня и Ирпенем униз мимо селище Лисовку, где нікогдас над // (арк. 62 зв.) Краснем монастир бил и мимо Княжича до річки Бобрици понад якою річкою вгору через греблю, именуемую Поповскую, од греблі тоєю мимо селища Забуре и Даниловку, знову до выш наміненной Кожуховскої греблі. Просил и нас, гетмана, и универсал на оние кгрунта. Прето ми, гетман и кавалер, по должности христианской желая помножения хвали Бжой под реїментом ншим и согласуя прощению ясне в Бгу превелебнійшого его млсти отца епска предреченного, рассказалимо видати з канцелярії Войска Запорозского ншой сей универсал, которого мощно и повагою, яко всі тие Аксаковские кгрунта с всякими до оних належачими угодиями выш помянутому монастиреви ствержаем, так позволяем отцу началнику и братії в том новофундованом скитку тепер сущим и впред обрїтатися маючим, оними владїти и всякие належитие з них приходи, а пожитки для препитания себе и удоволствования всяких потребств одбирати, особливо з поль пахарних десятину брати и людей на пустих селищах в тих кгрунтах будучих, осажовати. Еднак не пенних, но свободних, а осадивши, обиклие послушенства и повинности одбирати ж; в чом всем, аби никто з старшини и черні Войск Запорозких ншого реїменту и кождий з мирских и дховних властей не смїл и не важился отцу началнику и братії того скитка найменшой перешкоди, кривди и перепони чинит, пилно варуем и грозно приказуем.

Дан в Білої Церкві апрїля 10 року 1708.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 61 зв.–62 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Универсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 29; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах. – К., 2007. – № 139. – С. 118–119.

№ 48

1708 р., січня 12. Батурич. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав інокiнi Мар'яни Вітославської на володіння лісом Малий Кормил під селом Крехаїв

// (арк. 63) *“Той же гетман ліс под Крехаевом, зовоми Мали Кормил, Марианні монахині, своей сестрениці^а, отдает универсалом во владініе и запрещаєт околичним обивателем опустошенія.*

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Мазепа.

Ознаймуєм сим универсалним листом ншим кождому, кому колвек о том відати належит, а особливе пну полковникови киевскому з старшиною полковою, пну сотникови козелецкому, атаманови городовому и войтови тамошнему и всім войсковим и посполитим уезду Козелецкого людем, иж превелебная в Бгу еї милось панна Мариана Вітославская, милая сестреница нша, инокиня монастира дівичого Сто-Вознесенского Печерского киевского, поблизу кгрунтов своїх в уїзді Козелецком, под селом Крехаевом, лежачих, маєт давно уже занятий ліс, прозиваемий Малий Кормил, на которий просила нас о потвержателный нш универсал и оборону, жеби ніхто того ліса не пустошил.

Теди ми, по прошенії ей, милой сестрениці ншой, веліли видати сей нш универсал, через которий яко той давно занятый ліс, прозиваемий Малий Кормил, ствержаєм, позволяючи еї млсти оним владіти так, аби ніхто з старшини и черни полку Киевского, а особливе з жителей околичных // (арк. 63 зв.) сел, не сміл и не важился в той ліс вездити и пустошити оного, пилно варуєм и приказуєм.

Дан в Батурич 12 януария року 1708.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 52, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 63–63 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 28; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. II. – К.; Львів, 2006. – № 350. – С. 400; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / С. Павленко. – К., 2007. – № 138 – С. 117.

№ 49

1694 р., липня 31. Батурич. –

Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина

“Гетман той же Мазепа людей волоских на земли монастирской на хуторі Ризивцовні во окрестности Викгуровской ново осажених оборонним универсалом от податей войскових увольняет.

Их царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Мазепа⁷⁶.

Ознаймуем сим ншим универсалом кождому, кому о том відати належит, а особливе пну полковнику киевскому, сотникови тамошному, также войтови зо всіми маистратовими тамошними, иж донесл нам превелебний в Бгу гспдн отец Силвестр Голович, игумен михайловский киевский, же купил он част землі близко маетности монастыра своего села Викгуровщини, на которой части землі осадив килка члвка волоских людей и просил нас, абисмо уволнили тих его людей от подачок и всяких войскових повинностей.

Теди ми, гетман, принявши тое его отца игуменово прошение, даем ему сей нш оборонний универсал, через который міти хочем и приказуем, абы ништо з старшини и черні не важился потягати тих его волоских людей до войскових подачок и до жадних повинностей.

Дан в Батурині июля 31 д. року 1694.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 48, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 63 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 25–26; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. II. – К.; Львів, 2006. – № 137. – С. 180–181.

№ 50

1708 р., квітня 10. Біла Церква. –

Універсал гетьмана Івана Мазепи про передачу Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві військової частини прибутків з млина на річці Стугна в селі Мала Солтанівка

// (арк. 64) “Гетман Мазепа на ріці Стугні на греблі Малої Солтановки в млині Михайла и Павла, тамошних же жителей, з ступного единого, а мучних двох колес, част войсковую розміров универсалом отдает обители.

Пресвітлішого и державнійшого великого гсдрей его царского величества Войск Запорозких гетман славного чина стога апстола Андрея и Білого Орла кавалер Иван Мазепа⁷⁷. Пну полковнику білоцерковскому, старшині полковой и всему старшому и меншому товариству и всім посполитим того полку обивателем и кождому, кому колвек о том відати будет належати, сим писанием ншим ознаймуем, иж з особливого респекту ншого к монастыру стога архистратига Михайла Золотоверхого киевского надаем до онога част войсковую розміров з млина Михайла и Павла, жителей Малої Солтановки, на реці Стугні на греблі Солтановской же стоячого о двох колах мучних, а третем ступном. Которой части в отбіраню велебним отцем, братії помененного монастыра, аби як сам пн полковник білоцерковский, старшина полковая, так

⁷⁶ На полі напис: “*He потребен*”.

⁷⁷ На полі напис: “*He потребен*”.

и кождий з иншої старшини и черні того полку не сміли и не важилися найменшой кривди и перешкоди чинити, пилно варуем и грозно приказуем.

Дан в Білої Церкві, априля 10, року 1708.
Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 64. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 28–29.

№ 51

1709 р., вересня 20. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Аксаківські ґрунти, села Забір'я, Данилівка та Княжичі

// (арк. 64 зв.) “Иоанн Скоропадский, гетман малороссийский, земли Аксаковские, где скиток Онуфриев Даниловка и Заборие поселено, нні Мазепою, гетманом, надання и ограничення, своїм універсалом по тих же межах ограничаєт, част розміров в млині Михайловом и Павловом на Солтановской греблі, Мазепою отданную, утверждаєт, и Княжичи село, обон пол над Рпенем, внов обители надаєт.

Пресвітлішого и державнішого великого гедря его царского величества Войск Запорожских обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский^а.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, а имено: пну полковникови, тепер наказному, а впред совершенному міючому быти, тогочному білоцерковскому, п.п. старшині полковой, всему старшому и меншому товариству и всім посполитим того полку обивателем и кому би колвек о том тепер и в потомние часи з мирских и дховних и всякой кондиції властей відати належало, сим ншим універсалом ознаймуем, иж пречестный отц Захария^б, строїтел скитка, до монастира стога Михайловского Золотоверхого киевского належачого, презентовав нам **// (арк. 65)** древних королей полских привилекгия и премошние монаршиє его царского пресвітлого величества грамоти на добра, якие нижей специфікуються, прозиваеміі Аксаковскіі, монастиру стога архистратига Михаїла киевскому надання, межи річками Стугоною и Ирпенем, по той стороні Днепра будучие, где и скиток коштом и старанием ясне у Бгу превелебнішого его милости гспдна отца Захаріі Корниловича, епскапа переясловского, за позволением всей братіі монастира стога архистратига Михаїла киевского сооружений, найдуєтєя.

Подлуг привилей кролевских и монарших грамот, нижей помянутіє кґрунта потвержаючий, антецессора ншого міючи універсал, просил и ншого себі там на тие добра, яко на данную часть войсковую, потверженя. Ми теди, гетман, стосуючыся древних королей полских привилекгиям и согласуючи монаршим его царского пресвітлого величества грамотам, до того барзіі горливе желаючи, жеби под реїментом ншим обители стей ку хвалі Бжой росширялися и во всякое преизобиловали доволство подлуг ограниченя в привилейях кролевских и грамотах монарших виписаннаго, якое ограничення так виражаєтєя: почавши от греблі на річці Бобрици будучой, прозиваемой Кожуховской, под тоєю ж річкою Бобрицею до вершини оной луговиною

долиною до озера Хлепчи, и Хлепчею в низ річки Стугни, Стугною вгору мимо Великую и Малую Солтановку, где гребля и млин на стороні монастирской, од греблі и млина оних через Боровую греблю понад Стугною // (арк. 65 зв.) мимо Мотовиловку до вершин Стугни, од вершини зас Стугни бискупскою границею до Кладковой річки, и од Кладковой річки до Ирпеня, а Ирпенем униз мимо селище Лисовку, где никогдас над Ирпенем монастир был, и мимо Княжичи^в до річки Бобрици, понад тою річкою вгору через греблю, именуемую Поповская, а од греблі тоєю мимо селища Забуре и Даниловку, знову до виш наміненой греблі Кожуховской, яко всі тие Аксаковские добра з всіма до них надлежащими угодиями, вижей помянутому монастиреви и част войсковую розміров наданную, з млина Михаїла и Павла, жителей Малой Салтановки на річці Стугні, на греблі Салтановской стоячом, о двох колах мучних, а третом ступном ствержаем; так позволяючи отцу началнику и братії в том ново уфундованном скитку тепер сущим и вперед найдоватися маючим, оними владіти и всякие належитие з них приходи и пожитки для препитания себе и удоволствования всяких потреб отбирати, особливе з пол пахотних десятину брати, людей на пустих селищах в тих ограниченних кгрунтах найдуючихся, осажовати, еднат не пенних, но свободних, а осадивши, обиклие послушенства одбирати, до того внов надаемо село⁷⁸ Княжичи в полку Білоцерковском будучое, а ку помянутому скиткови прилеглое, з всіма до него приналежитостями. Зачим, аби всяк з старшини и черні Войск рейменту ншого в владінію помянутих добр части войсковою и села Княжич наданних ему, отцу строїтелю и братії, найменшой не сміли и не важилися чинити перепони. Войт зас села // (арк. 66) Княжич з посполитими людми должен всякое превелебному отцу строїтелеви и братії до скитка отдавати послушенство, що все аби задосит волі ншой было чинено, повторе и подесято приказуем.

Дан в Глухові, септеврия 20, року 1709.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 64 зв.–66. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 59–60.

№ 52

1711 р., травня 6. Табір біля річки Чумгак. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві села Блиставиця зі всіма його ґрунтами

“Той же Скоропадский, гетман, село Блиставицу в полку Білоцерковском Екатериною Богдановою, войтовою киевскою, обители лекгованное, универсалом, утверждает.

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

⁷⁸ На полі напис: “Княжичи”.

Пну полковникови Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского білоцерковскому з старшиною его полковою, сотником, атаманом з товариством и войтам зо всіми посполитими полку того обивателями и кому колвек о том відати належит тепер и в потомние часи, сим ншим универсалом ознаймуем, иж презентовал нам, гетманови, превелебний в Бгу его млст отц Иоаникий Сенютович^а, игумен монастира Сто-Михайловского Золотоверхого // (арк. 66 зв.) киевского, з братиею права от покойной Катерини Влостковской Сомковачовой, войтовой киевской, на село Блиставицу⁷⁹ в полку Білоцерковском будучое, з кгрунтами до него належними, обители своей наданное и до книг міських ратуша киевского принятое и записанное, и просил на оноє ншого потвержения. Ми теди, гетман, принявши тое превелебного в Бгу отца игумена сто-Михайловского з братиею прошение, и тое право кріпкое и слушное быти узнавши, а міючи должное нше ку розширению хвали Бжой, к размножению обителей стих усердие, яко видаем сей универсал нш и повагою оног тое село Блиставицу з приналежачими до него кгрунтами и угодиями ствержаем его превелебности з братиею в зуполное владіние, позволяючи належитие з него пожитки, а от людей посполитих повинности и послушенства отбирати. Так пилно міти хочем и реїментарско приказуем, аби в том ніхто з старшини и черни войскових и посполитих людей жадной его превелебности перешкоди, перепони и трудности чинити не важился; відаючи прето о таковой волі ншой, аби войт блиставецкий з посполитими людми тамошними, опроч козаков, которие ненарушне при своїх войскових волностях захованни быти міют, належитое обители Сто-Михайловской киевской отдавати подданское послушенство и повинност и повторе пилно приказуем.

Дан в таборі от річки Чумгака мая 6, 1711 року.
Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 66–66 зв. Копія.

Опубликовано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 61.

№ 53

1712 р., червня [14]^а. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтність Вигурівщина

// (арк. 67) “Той же гетман Скоропадский в обивателей викгуровских во Викгуровщині и во окрестностях двори, земли пахатния и сінокосния и прочия у именных владілцов купления, положеннями и урочищами по купчих универсалом ограничаєт, утверждаєт и внов млин лодейни надаєт там же при березі.

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, особливе пну полковникови киевскому, тепер наказному, а впрєд

⁷⁹ На полі напис: “Блиставица”.

совершенному, з старшиною полковою и всім дховному и свіцкогo чина людем, кому бы колвек тилко надлежало, сим универсалом ншим обявляем, иж превелебний в Бзі господин отц Иоаникий Сенютович, игумен обители стога архистратига Михаїла киевскої, прислав до нас отца економа своего, которий презентовал нам купчие на двори и кгрунта, у жителей викгуровских купленние, а именно: на двор з пляцом в селі Викгуровщині з всіми кгрунтами, до // (арк. 67 зв.) его належними на Стуйлі, на Березовці за городищем, и где тилко знайдуються кгрунта оремие и неоремие зарослие и сіножати и всякими угодіями року 1695, мая пятого дня, за золотих 80 у Андрея Мелника, козака викгуровскогo; на другий двор з полями поблизу Будища лежачими; на три ниві прилегліє кгрунтам монастирским Сто-Михайловским на стойлі з двома нивами на Березовиці обрїтаючимися, з иними кгрунтами, где тилко знайдуються, оремие и неоремие, з зарослими сіножатми и с всякими угодіями року 1697, февраля 9 дня, у Федора Мойсієнка за золотих 73; на двор з нивами и кгрунтами на Березовиці з нивами чотирма за Городищами, з нивою великою в лан монастирский в оранную з тром нивками меншими и з нивою великою, на Стуйлі в року (?) над болотом Корчувкою, на дві ниві меншіє на Стуйлі того ж више специфікованого року, марта пятого дня, за золотих 55 у Ивана Чичиля; на двор з пляцом з кгрунтами и з всіма до них приналежитостями за золотих 35 року 1698, февраля 25, у Федора Перехристенка; на ниви великіє в Далших Будищах ланам монастирским прилегліє, з двома нивами за Городищем за золотих 40 у Никити Тарана того ж року, марта 18 дня; на дві ниви великіє, одну в Курічеві, на другу в Будищах обмеж монастирских нив, з двома нивами на Березовиці, также з нивою з полями зарослими и з сіножатми за золотих 45 в том же року, мая 6 дня, у Ивана Дрожденка; на ниву великою на Березовиці обмеж монастирскої нивы з меншими двома // (арк. 68) нивами, з двома нивами за Городищем, з одною нивою на Стуйлі, з двома нивами в Будищах и з всіма полями пахатними и сіножатми за золотих 33 у Вакули Опанасенка; на дві ниві на Березовиці з другими вома нивами за Городищами, з нивою в Будищах и з трома нивками на Стуйлі за золотих 15 помянутого року, іюня 4, у Грицка Коломийця; на двор з пляцом з кгрунтами и зо всіми приналежитостями, того ж року, іюня 15, за золотих 15 у Одарочки, вдовиці; на ниву великою за Городищем в лан монастирский вораную, за золотих сорок у Ивана Перехристенка; на кгрунт за три копи у Якова Яковича, року 1711, іюня пятого; на двор зо всіми належними до его кгрунтами, а именно: з нивою на Сирниковщині з трома нивами на Оболонні, з нивою за Городищем и з иншими двома нивами за золотих тридцят пят року вишеписанного, априля 9, у Якова Яковича Перехристенка; на двор в Викгуровщині з млином лодевим, з полями, сіножатми и з всякими угодіями належними за золотих 160 у Ивана Нероденка и Феодори Марковни купленние, от тих же предречених людей виданние и просил нас, абисмо всі тие вишереченние кгрунта ншим ствердили универсалом. Ми прето, гетман, слушному превелебного его млсти отца игумена сто-Михайловскогo прошенію давши у себе містце, а особливе міючи усердную ку помноженію Бжой хвали горливост, яко всі помянутіє дворі, поля, сіножати, пляци, з всіма до них прилегліми // (арк. 68 зв.) угодіями, также млин лодяний⁸⁰, в Викгуровщині найдуючийся, в зуполное ему, превелебному отцу игумену сто-Михайловскому, и по его превелебности міючим быти сукцессором з братією, конфїрмуем владіние, так міти хочем, варуем и реїментарско

⁸⁰ На полі напис: “млин лодейний”.

приказуем, аби пн полковник киевский з старшиною полковою и нікто иний з войскових и посполитих людей в спокойном предречених добр заживано обители стой Михайловской найменшой не важился чинити перешкоди. Тут же докладаем и тое, аби пн сотник киевский, когда який чоловік викгуровский войскового чину свой до обители помянутой кгрунт похощет спродати, не держал в той продажі и куплі втрученнем ся своїм жадной діяти перепони.

Дан в Глухові июня [12], року 1712.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 67–68 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 62–63.

№ 54

1712 р., жовтня 17. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на млин на Слобідській греблі під містом Остер, наданого йому полковником Григорієм Карповичем Коровкою-Вольським

“Той же гетман Скоропадский, Григория Карповича Волского^а листом обители лекгованни млин при двох мучних, третим ступним колесом, на греблі под Старим Остром и свидителствованним женою и сином в лекгації покойного универсалом утверждает.

// (арк. 69) Пресвітлішого и державнішого великого гсдря его царского священнішого величества Войск Запорожских обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского киевскому^б, п.п. старшині полковой, а особливе пну сотникови острянскому^в зо всім урядом и кому бы колвек о том тепер и в потомние часи відати належало, сим ншим универсалом ознаймуем: поневаж превелебнейший в Бгу его милост отц Иоанникий Сенютович, игумен монастира сто-Михайловского Золотоверхого киевского, обявил нам волю покойного блаженной памяти Григория Карповича Волского, же он з своей побожности даровал Сто-Михайловской обители млин свой власний на реці Острі, под городом Остром на греблі Слободской, о трох колах, двох мучних, а третим ступним, стоячий, и на тое его превелебност презентовал нам во свидителство листи от него до ясне в Бгу преосвященного его млсти отца еспа переясловского, в тот час обители игуменствовавшого, писанние, чому и син его небожчик, Федор Григорьевич Волский^г, полковник бывший киевский, своею *// (арк. 69 зв.)* словесною согласовав декларациєю и малжонка его, недавно умершая, полковникова, тую ж свекра своего и мужа волю потвердила, теди его превелебност нас просил ншей гетманской на тое кріпости, так ми, не переміяючи помянутой небожчиковой лекгації, а узнаючи прошение его превелебности за слушност, видаем сей нш универсал, которого повагою тот млин покойних Волских, на Слободской греблі под Остром будучий, стверджаючи превелебним отцем законникам монастира Сто-Михайловского

Золотоверхого киевского в зуполное владініе и позволяючи всякие з него приходячие розміровіе отбирати пожитки, міти хочем и реїментарско приказуем, абы в том их превелебностям ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей, также и з позосталих покойних Волских кровних жадною мірою перешкоди чинити и ніякой задавати трудности не важился.

Дан в Глухові октоврия 17, року 1712.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 68 зв.–69 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 66.

№ 55

1712 р., червня 25. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві сіл Крехаїв, Боденки, лісу Малий Кормил з належними до них полями і сіножатями

“Той же гетман Скоропадский, горя честію умножаемая хвали Бжия во оскуденій обители, отятих ради рубежем земель, села своего владінія Крехаев со Малим Кор // (арк. 70) милем и сіножатию и полем пахатним и прочіими прилеглостями, яже тамо во его владінії содержащихся, универсалом надает.

Пресвітлійшого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, тепер наказному^а, и вперд совершенному, старшині полковой и особливе сотнику острицкому и всім, кому колвек о том відати надлежит, сим ншим ознаймуем универсалом, иж превелебний в Бзі его млст отц Иоаникий Сенютович, игумен монастира Сто-Михайловского киевского, з братією, міючи через разорение задніпрских маетностей в господарстві скудост, просили нас о надание до обители стой на сем боку маетностей. Ми прето, гетман, міючи християнскую ншу яко до иних монастиров, так и до обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской особливую горливість, а знаючи, же всі маетности того монастира задніпрские обратилися в пустош и отишли за границу, а на сей стороні ку вспартю тоей же стой обители для щуплого их господарства належитого ніт доволства, з тих респектов, склонившися на их, отца игумена з братією, прошение, надаемо дві маетности в полку Киевском, в сотні Острицкой будучие, именно Крехаев и Боденки, з угодіями до них // (арк. 70 зв.) прислужаючими, то ест до Крехаева – ліс занятій, прозиваемий Малий Кормил, и сіножать, а до Боденок – сіножать и поле пахатное, якое за інших державцов и за нас до тих маетностей належало, позволяючи з них всякие одбирати пожитки и приходи и ку своему хотінію употребляти. Зачим міти хочем и реїментарско приказуем, аби ніхто з старшини и черни войскових и посполитих людей, а особливе сотник острицкий и староста

нш евминский в спокойном помянутых маетностей владінію жадной найменшой обители Сто-Михайловской киевской не важился чинити кривди и препятія. Войти зась помянутых сел повинни всякое належитое тоей же стой обители отдавати послушенство, а поневаж в тих селах жадных ніт козаков, тилко в Крехаеви три, а в Боденках – два, боярско служачие, теди оние так, яко дозорці ншому евминскому были послушни, обители стой міют чинити прислугу.

Дан в Глухові, юнія 25, року 1712.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 69 зв.–70 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000 .– № 4. – С. 64.

№ 56

1712 р., червня [12]^а. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Больничного та Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів

“Той же Скоропадский, гетман, земли вигуровския, ограничение Василием Дворецким літа Хсва 1657 бывшее, и другое в заводи з Троеччиною^б 1704 літа лицами консисторскими отправленное, универсалом свидетелствует и утверждает. // (арк. 71)

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникови Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского киевскому, старшині полковой и всім, так дховним, яко и свіцким началним и подначалним особам, а особливе превелебному в Бзі его млсти отцу игумену з братією сто-троецкому печерскому, тепер и в потомние часи будучому, и кому колвек о том відати належит, сим ншим ознаймуем универсалом, иж присланный от превелебного в Бзі его млсти отца Иоаникия Сенютовича, игумена сто-Михайловского киевского, отц економ презентовал нам ограничене кґрунтов вигуровских и самого села Вигуровщини еще за антецессора ншого, славной памяти Богдана Хмельницкого, Василием Дворецким, на тот час полковником наказним киевским, в року 1657 учиненое, а недавними часи по заводи з превелебним отцем игуменом сто-троецким болницким киево-печерским о межу тоей Вигуровщини точачомся, на писмі при печати консисторийской з подписом рук превелебнейших их милостей отцев Товії Петрашка, судії, и Евстратія Самборовича, на тот час писара духовних судов митрополитанских, справленное, и тими ж особами з катедри Сто-Софійской ординованими, а з обители Киево-Печерской и велебними отцами Илиєю и Венямином туда висланными, между Троеччиною и Вигуровщиною в року 1704, мсця // (арк. 71 зв.) септеврия 11 дня, за сознатем и свидетелством людей старинних обновленное, и просил ншого на

оное потвержения. Ми теди, гетман, слушному не отмовивши прошению, яко тое кгрунтов викгуровских ограничено и самое село Викгуровщину зо всіма контентами в том граничанном писмі вираженними превелебним отцем законникам Свято-Михайловским киевским в спокойное заживание сим ншим ствержаем универсалом, так міти хочем, варуем и пилно приказуем, аби нікто з старшини и черні войскових и посполитих людей, а особливе з дховних превелебний в Бзі отц игумен сто-троецкий киево-печерский в волном помянутих кгрунтов викгуровских и села Викгуровщини владінию им превелебним отцам законникам монастыра Золотоверхого Михайловского киевского жадной найменшой не сміл и не важился чинити кривди, перешкоди и препятія.

Дан в Глухові, іюня 12, року 1712.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 70 зв.–71 зв.; другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 142 зв.–143. (Док. № 127). Конії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 63.

№ 57

1713 р., січня [19]^а. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на мастності при селах Боденьки та Крехаїв, придбаними у Свято-Флорівського дівочого монастиря

“Той же гетман в Боденках на Видриці млин на греблі и два на Десні лодейний, двор со всім строением, огородом, полем, садками, зовомим озеро Копятин, в Крехаєві двор з строением и садом, и ліс у Магдалини, игуменії флоровския, купление, универсалом утверждает. // (арк. 72)

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его царского пресвітлого величества Запорожского киевскому з старшиною его полковою, сотником, атаманом и всему старшому и меншому товариству, также и посполитим того полку обивателем, кому бы колвек о том відати належало, сим ншим универсалом обявляем, иж презентовал нам превелебний в Бгу его млст отц Иоанникий Сенютович, игумен Сто-Михайловского Золотоверхого монастира, купчий запис на кгрунта велебной госпожи М[а]рії Магдалены Мокиевской, киевопечерской и флоровской игуменії, и от всіх законниц тамошних проданние, а именно: млин на реці Відриці о троих колах, под селом Боденками, стоячий там же под селом; два млина на реці Десні лодейние, двор в Боденках з світлицею, пекарнею, з винницею и зо всіми до неї належними посудками, з огородом и з полем, прозивемим Садки, з озером, називаючимся Копятин, ліс в Крехаєві и двор шинковий з будинками и садом, на що все просил ншого гетманского потвержения. Ми теди, гетман, слушному тому превелебного его млсти отца

игумена сто-Михайловского не отмовивши прошению, выдаем сей нш универсал, которого повагою, яко всі тие специфікованние кгрунта подлуг купчої ствержаем его превелебности и сукцессором его // (арк. 72 зв.) в зуполное владіние, позволяючи належитие з тих до помянутой стой обытели отбирати пожитки и користи, так, аби в том ніхто з старшини и черні з войскових и посполитих людей жадной перешкоди и перепони чинити его превелебности не важился, міти хочем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухові, януария 19, року 1713.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 71 зв.–72 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 67–68.

№ 58

1713 р., серпня 11. Табір під Києвом. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння млинами під містом Остер

“Той же гетман Скоропадский на Острі ріці під Старим городом Остром млин Волского прежде монастиреви, и сего ж гетмана универсалом утвержденни, другой Войничовский прежними гетманами со частию розмиров войсковою надани и утвержденни, трети – Потребин со частию войсковою ж прежде наданною, своїм универсалом утверждает, мірочников от должностей міських изимает и слобожан острицких ко гатенію греблі опреділяет и риболовлі в став запріцает.

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всїй старшині и черни Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, а особливе пну полковникові киевскому, старшині его полковой, тут же и сотнику острицкому, всему // (арк. 73) старшому и меншому товариству, и кождому, кому колвек о том відати надлежит, сим ншим ознаймуем универсалом, иж висоце в Бгу превелебний его милост отц Иоаникий Сенютович, игумен монастиря Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, міючи три млини, з котрих в кождом по три колі: мучних дві, а третое ступное найдуется, на реці Острі, на греблі Слободской, под містом Остром стоячие: един от небожчика пна Феодора Волского, бывшего полковника киевского, на обитель святую лекгованни[й]; другой от Войнича, міщанина киевского, з которого прежде и тепер част войсковая до тоей же стой обители отбирается, недавно купленний, на що и купчая на майстраті киевском в року нинюшном 1713, априля 27, з подписом рук всего монастирату⁸¹ и притисненням печати справленна, была нам поданна од его милости; а третій млин, там же будучи, прозиваемий Потребин, з которого част тилко розміров и приходов войсковая

⁸¹ Написано замість “майстрату”, тобто магістрату.

универсалами антецессоров наших здавна ест наданна, просил нашего на то е потверделного универсалу з тим докладом, аби и мирочники три в тих млинах од его превелебности для досмотру постановление, до жадной, кроме монастырской, ни от кого не были употребляны роботизни и послушенства и чтобы тую Слободскую греблю острицкие слобожане и Вовчковой гори жителі, когда укажет потреба, гатили. Мы прето, гетман, его превелебности прошение за слушное принявши, а респектуючи на нынешнее твоей обители разорение, же многие добра монастырские // (арк. 73 зв.) одишли за границу, з чего немалая во своем⁸² учинилася скудость и недостаток, а до того разсуждаючи, что яко иных монастырах, так и в сей обители щоденные за монаршее достоинство, за нас, гетмана, и за все Войско Запорожское приносятся молитвы у престола Бжого, ствержаем помянутое млины монастыреві Сто-Михайловскому в вичное и спокойное владение, позволяючи з оных всякие розмировие и войсковой части, кроме единой в Потребином тилко млині господарской, отбирати пожитки и приходи; мирочников, до тих млинов поставленных, абы никто до жадной не важился употреблять себи роботизни, слобожанам острицким греблю преречоную Слободскую гатити приказуем и варуем, аби власть полку Киевского в ставу при той греблі будучом, кроме тих, за чий старанням гребля гатитимется, рыбы не ловили. Зачим, абы пн полковник, старшина полковая, сотник острицкий со всім тамошним урядом и никто иной жадной наименшой обители стой ни в чом том не смил и не важился чинити трудности, перепони и препятія, мити хочем и реїментарско приказуем.

Дан в обозі од Киева, августа 11, року 1713.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 72 зв.–73 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 68–69.

№ 59

1713 р., жовтня 15. Русанів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання

згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами,

Бодаква та хутора Ветхалівка

Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

“Той же гетман Скоропадский Маріи Гамаліініа о лекгаціи на Мгарский монастир земли отміненой свидетелствует и вторую, которою монастиреві Золотоверхому тії же земли отдает, котория сун: хутор Флоровский з поселянами, // (арк. 74) два со девети колами млини там же, Ведкаловку, хутор, утверждает и Бодакву; ея же село, универсалом надает.

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря нашего, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

⁸² Написано замість “всем”.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожского, а особливе пну полковникові лубенскому^а, старшіи его полковой, тут же и сотникови сенецкому^б з урядом тамошним, всему старшому и меншому того полку товариству и каждому, кому колвек тепер и в потомние часи будет відати належало, сим ншим ознаймуем универсалом, любо пні Мрия Василиевна Григориева Гамалііна, сквапливе, без відома ншого, учинила была легкацію, записавши певную част кгрунтов по небожчику славной памяти мужу своем, Григорию Гамаліі^в, позосталих и юй в поссесию и диспозицію тестаментом утвержденных монастиреві Мгарскому, отдаляючи всіх мужевых од тих кгрунтов близких крєвних, однак тепер, по смерти небожчика отца Кошаковского, игумена мгарского, розмислившися, и тую свою одмінивши легкацію, а розсудивши, иж тая обител избилует всякими ку вигоді и вспартю своему кгрунтами и угодиями, за персвазиєю ншею листовною повторе юж тих же часть кгрунтов помінила и легговала при многих годних людех до монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, то ест, млинов два середних о девяти колах, шести мучних, а трох ступних на греблі // (арк. 74 зв.) Хрулевской на реці Сулі, в сотні Сенецкой стоячих, хутор там же над кгреблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимися двадцятьма хатами и зо всіми до него приналежитостями, з лугами сінокосними, луками и з хутором, менуемим Ведкаловкою, за Пісками^г, под селом Коновалом будучим, еще прежде сего, в року 1712, мсця мая 12, до тоей же Сто-Михайловской обители од неї, пней Гамалііной, в поссесию дати декларованим, о чом нам висоце в Бгу превелебний его милост отц Иоаникий Сенютович, того монастира Сто-Михайловского игумен, словесно доносил и просил ншого на тое потвержения и сама она, пані Гамалііна, через писма свої освідчила и тую свою повторную легкацію до диспозиції ншой полєчила, не отдаляючи и крєвних небожчика мужа своего, а особливе пну Ивану Гамаліі уділяючи тих своїх кгрунтов. Ми прето, гетман, слушному его превелебности прошенію, давши у себе містце, а респектуючи на тое, же яко в інших, так и в той стой обители непрестанние у престола Бжого за монаршое достоинство, за нас, гетмана, и за все Войско Запорожское, приносятся молєния, яко всі тие вышей помянутие кгрунта непрємінною волею пней Гамалііной легкованние в спокойное и вічное монастиреві Сто-Михайловскому киевскому владіние сим ншим ствержаем универсалом, позволяючи з оних всякие отбирати користи и приходи, так, аби ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей, // (арк. 75) а особливе з крєвних єї, пней Гамалііной, когда прєрєчєние кгрунта достанутся обители стой Михайловской в поссесию, жадной найменшой в том не важилися чинити трудности и перепони и прєпятія, тут же и село Бодакву в державі пней Гамалііной найдуючєся, в сотні Сенецкой будучєе, до помянутих кгрунтов з особливого ншого респекту в подданство до тоей же стой обители опреділяем. Зачим, аби войт того села з посполитими людми всякое монастиреві Сто-Михайловскому подданское отдавали послушенство, міти хочем и реїментарско приказуем.

Дан в Русанові, октоврия 15, року 1713.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 73 зв.–75; Інші списки – ф. 307, № 535/1763, арк. 89 зв.–91. (Док. № 74); арк. 383–384. (Док. № 250). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 69–70.

1714 р., січня 26. Глухів. –

**Універсал гетьмана Івана Скоропадського на управління
Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві**

“Той же гетман Иоанн Скоропадский по согласию киевского митрополита Иоасафа Кроковского^а монастир Красногорский, собою ново воздвиженный, обители в подсутствие со началом токмо чести намісническия универсалом отдает.

Пресвітлішого и державнішого великого гедря ншого, его царского священнішого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский. Всім вобец и каждому зособна его ж царского пресвітлішого величества Войска Запорожского, пном полковникам, старшинам их полковим и прочиім началним и подначалним обоего войскового и посполитого стану людей в Малой Росиї, // (арк. 75 зв.) кому о том тепер и в потомние часи будет відати належало, сим ншим ознаймуем универсалом, иж за архиерейским ясне в Бгу преосвященного господина его милости отца Иоасафа Кроковского, митрополити киевского, пастира ншого блгословением, сооруживши ми власним своїм коштом для розширення хвали Бжой обител стую Красногорскую чорнускую, жеби в оной за монаршое достоїнство и за все воїнство православное непрестанние у престола Бжого приносимие были моления, при належитих там монашеских правил порядках строенїї з общего ншого з его ж пастирскою милостию, совіту и согласия постановилисмо в той новопостроенной обители не игумена, яко по инших значнійших мнстирах, але намісника иміти и законников з потребу для служения церковного держати и того ради соизволилисмо оной обители в прислушанїї монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, чтобы одтол всякое свое звание завше иміла начало и депенденцию, теди яко его преосвященство архиерейским своим веліл видати патент, подаючи оную в подсутствие до помянутого мнстира Сто-Михайловского висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игуменови тамошнему, и по нем міючим были сукцессорам, для устроения там всякого иноческого блгочиния; так ми, стосуючися до его пастирской милости волі, подтверждаем преречоную обител Красногорскую сим ншим универсалом в прислушание тому ж монастиреви Сто-Михайловскому, зачим, аби его превелебност так ннішней отц игумен, яко и по нем будучие з монастира Сто-Михайловского киевского блгонравного искусного и добродітелного утверждения ради и содержания нале // (арк. 76) житих порядков, посилали туда намісника и совершеннаго ко управлению радітеля, жадаем.

Дан в Глухові з канцеляриї войсковой, януаря 26 д., року 1714.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 75–76. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 70–71.

1713 р., жовтня 21. Київ. –

**Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського
на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві**

“Киевский митрополит Иоасаф Кроковский, грамотою митрополитанскою, по согласию ктитора блженного гетмана монастир Красногорский новопостроенный в подсутствие обители Золотоверхой взором міста и правителей обителских катедрі в ділах дховних прислужних утверждает.

Иоасаф Кроковский, Бжиею милостиєю православний архиепскоп, митрополит Киевский, Галицкий и всея Маля Росіі.

Всім, кому сие писание явленно будет, дховного и мирского чина людем, тепер и в потомние часи при блгословеніи архиерейском извіствуем, желаючи смирение нше всім обителем полезних, паче же новопостроенной обители Стія Живоначальня Тройци красногорской чорнуской, даби в ней млтви о здравіи его црского пресвітлого величества, о спасеніи пріснопоминаемих ктиторов и создателей и всіх правовірних были приносими, такожде от стих отц предание, правила монашескіи и блгочиние иноческое было содержанно, в чом той стой обители без помощи самой о себі управитися трудно, по совіту и изволенію ясне велможного его млсти пна Иоанна Скоропадского, Войск Запорожских обоіх сторон Днепра // (арк. 76 зв.) гетмана, яко фундатора и ктитора, прилучаем тот новопостроенный монастир Красногорский во всегдашное подсутствие и правление монастиру Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, чести ради сего містца стаго от давновременства блгоразумними правителми своїми кафедрі Сто-Софійской митрополитанской много во управленіи діл дховних помоществующаго.

Прето пастирско жадаем, абы превелебный его милости господин отц Иоаникий Сенютович, игумен сто-Михайловский, а по нем будучие игумены, о той приписной и прилученной обители Красногорской иміли старане ради правление от боку своего намісника, мужа честна и добродітелна, посилали и братіи с потребу честних и Бга боящихся держали, даби належитое церковное в той стой обители набоженство непремінно отпралялося, так теды порядок и блгочиние иноческое, яко и в протчіих обителех стих, аби во славу Бжую и ползу окрест живущих и приходящих тамо людей квітнуло, яковое новпостроенной обители Красногорской чорнуской прилучение во всегдашное монастиру Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому подсутствие и правление рукоподписанием ншим при звиклой печати митрополитанской киевской ствержаем.

Дадесе в катедрі Ст.-Софійской митрополитанской киевской, року 1713, октоврия 21.

Звишменованный митрополит киевский рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 76–76 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 43–44.

№ 62

1711 р., квітня 11. Прилуки. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про призначення трьох чорнуських жителів ктиторами Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря

// (арк. 77) “Той же Скоропадский, гетман, монастиреві Красногорскому, ново собою созданному, триех члвк ктиторов к попечению о нем универсалом впреділяет.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковнику Войска его царского пресвітлого величества Запорожского лубенскому зо всюю его полковою старшиною, а особливе пну сотникови чорнуському^а з урядом тамошним и кождому, кому колвек о том відати належало, сим ншим универсалним ознаймуем писанием, иж по прошенію пречестного отца Григория Іліча Гаджиа опреділисмо ктиторами до скитка Красногорского трох человек, именно Лукяна Шостаценка, Лавріна

Колота, Клима Касяненка, жителей чорнуських. Зачим абы ніхто так з старшини полковой, яко и пн сотник чорнуський, атаман и войт тамошний жадною до помянутих Лукяна Шостаценка, Лавріна Колота и до Клима Касяненка не міли интересу и до найменших не потягали міських тягlostей, міти хочем и рейментарско приказуем.

Дан в Прилуці, априля 11, року 1711.

Звишменованный гетман рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 77. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 4. – С. 60–61.

№ 63

1712 р., вересня 26. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві села Піски-Удайські та млина на Горобіївській греблі

// (арк. 77 зв.) “Той же гетман Скоропадский монастиреви Красногорскому в сотні Чорнуськой над Удаєм селце Піски, в сотні Лубенской, в селі Воробієвці на Удаї на греблі млин при трох колесах и волюши, нижеї млина луг и ліщану понад горою за свої денги куплення, универсалом отдает.

Пресвітлішого и державнійшого великого гсдря его царского величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его же царского пресвітлого величества Запорожского лубенскому, п.п. старшині полковой, а особливе пну сотникови чорнуському и всім кому тилко відати надлежит, сим ншим ознаймуем

универсалом, иж міючи ми особливу ншу христьянскую горливість ку розширенію хвали Бжой, умислилисмо в пустині Красногорской на прославление имени Его ж стога для килка законников своїм коштом монастир устроїти, которий поневаж тепер в совершенное уже приходит бытие, теди ми, селце, именуемое Піски, над Удаем, в сотні Чорнуской найдуючоеся, ку вспартю и помощи для послушания законникам в той же стой обители застаючим, надаемо сим ншим универсалом, якого повагою варуем, а суворо грозим, аби ніхто, так пн полковник лубенский, яко и старшина его полковая, а особливе сотник чорнуский, // (арк. 78) во владеніі помянутого села им, законникам, жадной найменшой не важился чинити перепони, перешкоди и препятія; войт зас того села Пісок с посполитими людми належное до вишеспещіфікованной обители должны отдавати послушенство, тут же млин в сотні Лубенской в селі Воробьювци будучий на реці Удаї на греблі Воробьювской, о трох колах, о двох мучних, а третом ступном, з валушою стоячий, з лугом нижей млина и ліщанкою на подгурю межи Воробьями и Биевцами будучими, до того млина належными, за власние нши гроши золотих сім сот у Миколая и Василя Гончаренков, жителей села Дащенко, о чом в купной на ратушу лубенском року 1712, мця августа 10 числа, пред урядом тамошним справленной, ест вираженно, куплений для препитания помянутим законникам до тоей Красногорской пустинной обители опреділисмо. Зачим, аби ніхто в заживаню того млина и в отбираню розмірових приходов им, законникам, найменшой не важился чинити трудности и препятія, міти теж хочем и реїментарско приказуем, аби и до лісков, яких ограничене также на ратушу лубенском ест виписанно, за гроши нши покупленных, коло тоей стой обители стоячих, жадной ніхто не міл претенсіі и шкоди в них явним и потаемним способом не важился чинити.

Дан в Глухові, септеврия 26, року 1712.
Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 77 зв.–78. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 66–67.

№ 64

1714 р., липня 28. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млини на Горобіївській та Слобідській греблях, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності

// (арк. 78 зв.) “Той же гетман Скоропадский, монастир Красногорский и к нему село Піски наданное и млин на Удай ріці, на греблі Воробьювской, з лугом и ліщаною куплення и ограничення, на греблі Хрулевской два средній млини, хутор под греблею с поселянами и со всім до его угодиями, луками, лугами и хутором под Коновалами, Ведкаловкою, Гамалііною лекговання, також и села Бодакву, мало прежде собою наданное Викгуровицину во ограниченіі Дворецкого и консисторском, Крехаев з Малим Кормилем и другим лісом и лісом Кормил

Старий прозиваемим, з двором шинковим и садом и Боденки з двором, з полем пахатним, полем, Садки прозиваемим, млином на греблі річки Видриці, озером Копятином и млини три под Старим Остром обители универсалом утверждаєт.

Пресвітлішого и державнійшого великого гедря его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей обще старшині и черні его ж царского пресвітлого величества Войска Запорожского, а засобна пном полковником киевскому и лубенскому з старшиною из полковою, сотником, отаманом городовим, войтам з прочіими урядовими и кому бы колвек о том тепер и в потомние часи відати належало, сим ншим универсалом ознаймуем, иж просил нас висоце в Бгу превелебний его милост отц Иоаникий Сенютович, игумен монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского з братиею, // **(арк. 79)** дабисмо подтвердили ншим универсалом от нас же наданние, власною суммою монастирскою купленние и от них до ей же стой обители лекгование добра, именно: монастирец Красногорский чорнуский власним коштом ншим сооружений, а за согласиєм и совітом архипастира ншого, ясне в Бзі преосвященного его млсти отца Иоасафа Кроковского, митрополита киевского, в присудствие Сто-Михайловской обители определений, з селцом Пісками в сотні Чорнуской наданным, и з купленным до него млином на реці Удаї, на греблі Воробювской о трох колах, двох мучних, а третем ступном з валюшею, з лугом нижей того млина и ліщанкою понад горю межи Воробьями и Биевцами, в купчой на ураді лубенском справленной, ограниченной в сотні Сенчанской на реці Сулі на греблі Хрулевской млинов два середних о девяти колах, шести мучних, а трох ступних, там же хутор над греблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимися двадцят хат людми, и зо всіми до него належними угодиями, лугами, луками сінокосними и з хутором, именуемим Ведкаловкою, за Пісками, под селом Коновалом будучим, од пниї Мриї Григориевой Гамалііной лекгованние, также и село Будаку, в той же Сенчанской сотні, в державі еї ж пней Гамалііной найдуючоєся, а до помянутих кгрунтов от нас наданное в полку Киевском, // **(арк. 79 зв.)** под городом Киевом, село Викгуровщину з кгрунтами, давно, еше за антецессора ншого, славной памяти Богдана Хмельницкого, Василиєм Дворецким, на тот час полковником наказним киевским, от Троєччини одграниченними и писмом его ж обварованними, а потом тепер недавно по той же границі розездом висланных з дховного консисторийского митрополіи Киевской суду особ отновленними и писмом за руками тих же висланных и печатью консисторийскою утвержденними в сотні Острицкой села Крехаєв и Боденки з кгрунтами до Крехаєва, лісом, прозиваемим Малий Кормил, и з сіножатию, а до Боденок полем пахарним з сіножатию належними под тим же селом Боденками, млин на реці Видриці о трох колах и два млини на реці Десні лодейние, двор з світлицею, пекарнею и винницею з огородом, полем, прозиваемим Садки и з озером, Копятин називаючимся, ліс в Крехаєві и двор шинковний з будинками и садом в законниц киевских флоровских купленние, там же под Крехаєвом ліс, прозиваемий Старий Кормил, од пна Ивана Піроцкого, сотника полкового ніжинского, частю проданный, а частю дарованный, млинов три на реці Острі, под самим городом Остром на греблі

Слободской о девяти колах, шести мучних, а трох ступних, один от покойних Григория Карповича Волского и сина его Федора Волского, полковника киевского, легкованний, другий у Войнича киевского, а третий у Ивана Дворецкого и Тимофея Губки, // (арк. 80) товаришов полку Киевского, купление. Ми теди, гетман, принявши тое превелебного отца игумена сто-Михайловского з братиею прошение за слушност, а по должности ншой реіментарской, стараючися, ижеби тая стая обител так давностю времени, яко барзій нетлінними стия великомучениці Варварі мощами, чудодійственні в ній обрїтаючимися, прославленная, до обветшания не приходила, алеби до болшого хвали Бжой умножения и не уставаючих у прстола Его о монаршом достоинстві, о нас, гетману, и о всем реіменту ншого Войску, приносимих молений належитое иміла доволство, видалисмо сей нш в далшую кріпост універсал, которого повагою, яко всі тие вишей специфікование добра маетности, млини, хуторі, поля, ліси, озера, сіножати, и протчие кгрунта, як ся в своем міют ограниченю, ствержаем во вічное помянутой обители владение и поссессию так, аби в волном и спокойном оних заживаню и в отбираню належных з них пожитков ніхто з старшини и черні войскових и посполитих людей жадной и наименшой ему, отцу игумену сто-Михайловскому, з братиею и сукцессором его превелебности перешкоди и перепони чинити не важился, міти хочем, упоминаем и реіментарско приказуем.

Дан в Глухові, июля 28, року Бжия 1714.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 78 зв.–80; Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 91–92 зв. (Док. № 75). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 72–73.

№ 65

1715 р., листопада 19. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на придбані землі та муровану Михайлівську церкву в Старогородській слободі в місті Остер
// (арк. 80 зв.) “Той же Скоропадский, гетман, в Киевском полку, Остерской сотні, в Острі старом, земли и двори и в околичностях куплені, по купчих во ограниченіи и црков каменную со землями по писмі митрополита Иоасафа Кроковского обители универсалом утверждает.

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всеї старшині и черні Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, а особливе пну полковникови киевскому, п.п. старшинам полковым его, тут же и п. сотникові острицкому з урядом тамошним и кождому, кому колвек о том відати тепер и в потомние часи будет надлежало, сим ншим универсалом

ознаймуем, иж иасне в Бгу превелебний его млст отц Иоаникий Сенютович, архимандрит стия великия чудотворния Печерския лаври, з особливого тщательного о приобретініи до обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской многих всяких добр и пожитков старания набувши за игуменства своего купчим правом розних кгрунтов, в полку Киевском в сотні Острицкой и // (арк. 81) в самом Острі на слободі Старогородской острицкой же будучих, презентовал нам купчие записи в ннішном и в прошлих роках у продавцов взятые, квоту сумми, сколко, за що дано, межу и положение границ там же виражаючие, а именно: в пна Василия Танского на два двори з трома огородами, з винницею, з пастовником и полем пахатним, в хуторі Волевачеві лежачим; в Войничевой старой и в сина ей Феодора Войнича, урядника киевского, на дві части поля, прозиваемого Вовчогорское и на двор в старом городі Острі, на горі стоячий; в Прокопия Леонтиевича, священника острицкого, на озеро Уступное з сіножатю и полем, именуемим Войниловщина; в слобожан острицких, в Грицка Карповича, на двор з хатою, з огородом и садом; в Оникия Опанасенка на двор з хатою, з огородом и двома околицями; в Федора Бородавченка на двор з двома хатами, в Иванихи Рідкой на двор з хатою и нивою; в Михайла Гречченка, в Ивана Кононенка, в Кузми Рідченка, в Максима Евминенка, в Стефана Стуги и в Ивана Щербиненка на двор, особно каждого з хатою и огородом, на що все его превелебност при отданю нам ясне в Бгу преосвященного пастира ншого его милости отца Иоасафа Кроковского, митрополити киевского, листа, з тим блговолением и предложением писанного, жебы и церков стого архистратига Михайла, там же на той слободці стоячую, зо всіми приналежними ко оной, якие могут винайтися кгрунтами, до помянутой Сто-Михайловской обители оддати просим // (арк. 81 зв.) ншого универсалу и конфірмації. Ми прето, гетман, слушному его превелебности отца архимандрита прошению давши у себе місце, яко всі тие вишей специфікованние купленние кгрунта, двори, огороди, сіножати, поля пахатние и прочіи угодиа в купчих изображенние, сим ншим універсалом в спокойное ствержаем владіние, так по благоволению архиерейском и преречоную церков зо всіми до ней приналежитостями во всецїлую депенденцию тоей же Сто-Михайловской обители опредїляем. Зачим, аби ніхто з дховних, з старшини и черні, войскових и посполитих людей, а особливе пн полковник киевский и п. сотник острицкий з урядом, помянутой Сто-Михайловской обители в свободном всей тоей куплі держанню, в отобраню до завїдовання монастиреви тому ж Сто-Михайловскому опредїленной з кгрунтами церкви, жадной найменшой чинити перепони и препятія людем, также в тих монастрских покупленних дворах мешкаючим, затївати трудности и до оних интересоватися не важился, міти хоцем и реументарско приказуем.

Дан в Глухові, ноевмврия 19, року 1715.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 80 зв.–81. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 75.

1714 р., серпня 13. Глухів. –

**Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав
Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на придбані
в місті Чорнухи та його околицях ґрунти з дворами, хуторами,
лісами та сіножатями**

“Той же гетман Скоропадский в Чорнухах и околнностях земли з дворами, хуторами, лісами, сінокосами и про чийм куплення по купчих монастиреві Красногорскому універсалом утверждаєт.

// (арк. 82) Пресвітлішого и державнішого великого гедря ншого его царского священнішого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникови лубенскому зо всею его полковою старшиною и кождому, кому бы колвек о том тепер и в потомние часи відати належало, сим ншим універсалним писаниєм ознаймуєм, иж в Бзі превелебний его милост отец Пахомий Печковский, игумен монастира Красногорского чорнуского, тшциєм и иждивениєм ншим построєнного, презентовал нам купчие записи и иншие права на кґрунта монастиреві их Красногорскому справленние, а именно: купчое писание на уряді чорнуском учинєнное, на дом в місті Чорнухах там же стоячий у Анастасії, диаконихи, куплений, другое писание з уряду городиского виданное на луг под слободкою, будучий от Павла Жученка, козака воронковского, им проданный, и третое – от Яска Соляниченка на кґрунт, називаемий Ліпляновский, тож с куплею набитий, данное также запис на хутор, нарицаемий Щербанювщина, з лісом, сіножатю и облогами од Шостачки, жителки чорнуской, споряженний и леггациєю на двор в Козловці по дварках чорнуских будучий, з садом и пастовником, по смерти Ивана Карбаня и жоны его от крєвних их, на писмі за рукою и печатю покойного Максима Троцкого, судії полкового лубенского, и за печатю міскою чорнускою изображенную, и просил ншого гетманского на оние кґрунта потверженя; зачим ми, гетман, тое прєрєчо // (арк. 82 зв.) ного отца игумена красногорского прошєние, яко слушноє неотріцатєлні принявши, яко всі тие виш вираженние купленние и надание кґрунта сим ншим універсалом во вічноє и безперешкодное монастыреві Красногорскому владєние стверждаєм и умоцняєм, так даби в спокойном владєнію и и заживаню оних кґрунтов жадная наимєншая ни от кого з старших и менших того полку обиватєлєй поменєнному монастиреві Красногорскому перешкода, кривда и обида не чинилася, повагою сєго універсалу пилно варуєм и приказуєм.

Дан в Глухові, 1714 року, 13 августа.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 82–82 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 73–74.

1716 р., жовтня 11. Глухів. –

**Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав
Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря
на частину млина на Горобіївській греблі на річці Удай**

“Той же гетман Скоропадский на Удаї ріці греблі Воробієвской в млині колесо, купленое у Афанасия, священника, и универсалом лубенского полковника подтвержденное, другое тим же того полковника универсалом наданное из обоїх тих и третьяго Левченкового част войсковую розміров покабанищину и поколіщину монастиреві Красногорскому надает и утверждает.

Пресвітлішого и державнішого великого гедря ншого, его царского священнішого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всім, кому о том відати надлежатимет, особливе паном старшині лубенской полковой, тут же и дозорцам млинами ншими в том же полку Лубенском завідующим, сим ншим ознаймуем // **(арк. 83)** универсалом, иж пречестний в Бгу отц иеросхимонах Михаил, намістник монастиря Красногорского, з братиею презентovali нам два универсали пна полковника лубенского^а: один власное их монастирское переднее коло на реці Удаї на греблі Оробювской у отца Афанасия, священника пісковского, купленное, ствержающий, а другий од его ж пна полковника доброхотного изволения и усердной до того стого місца склонности на той же греблі и реці Удаї и другое село в вічистое владеніе до їх обители леггациею опреділяющий, и просили ншого так на тие дві колі з наданем от них и частей войскових универсального потверждения, яко и особливое з третого камня Левченкового на той же реці и греблі будучого части войсковой до їх обители опреділение. Ми прето, гетман, не отрекши их слушному прошенію, а міючи ншу к тому містцу тоей же обители христіанскую горливість, веліли сей з канцелярії войсковой видати универсал, которим обидві помянутіе колі з частми войсковими розмірових приходов и належною повинністю покабанщизною и поколювщизною, в зуполное до их же обители стой ствержаючи владеніе, якою и з третого реченого Левченкового кола войсковую ж часть приходящих млиновских пожитков, им же опреділяючи з оних всякіе розміровіе приходи до обители ж своеї одбирати, пилно упоминаем, абы предречоная старшина, особливе дозорци, в спокойном владеніі тих помянутих кул и в отбиранію з них всяких розмірових з частми вой // **(арк. 83 зв.)** сковими приходов, жадной найменшой им, законникам красногорским, не чинили перешкоди.

Дан в Глухові, октоврия 11, року 1716.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 74, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 82 зв.–83. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 77.

1720 р., липня 7. Глухів. –

**Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав
Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на
Кадянівський млин на річці Човнова, двір в селі Сухоносівка
з хатою, городом, нивою та інші маєстності**

“Той же гетман Скоропадский земли в Чорнухах и окрестностях с строением, ліси, ниви и млин на Човновой за монастырские денги купление и лекгование, також в Пиратині, двори и комори и под Василковом хутор Соболиною по купчих и лекгациях монастыреві Красногорскому универсалом утверждает.

Великого гедря ншого его царского священнішого величества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Ознаймуем сим ншим универсалом пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожскому лубенскому з п.п. старшиною его полковою, особливе п.п. сотникам чорнускому и пірятинському^а з урядами их, и всім, кому колвек тепер и напотом відати о сем надлежало, иж пречестний гспдн отц Дезидерий, намістник монастиря Сто-Троецкого Красногорского чорнуского, презентовал нам розние купчїї записи на кгрунта, за власние монастырские гроши купление, а именно: на млин з ставом о двох колах, едном мучном, другом ступном, на річці Човновой стоячий, прозиваемий Кадяновский; двор в селі Сухоносівці у Макара Якименка, козака тамошнего, куплений, поміж з Якова Захарченка двором, которий лекгациею тому ж монастыреві Чорнускому достался з хатою, садом, огородом и нивою, також и луг з лісом, // (арк. 84) в конці ставу будучим, ліс Івана Телюка, жителя чорнуского, з садом и нивами пахатними з одной стороны между Щербаневим, з другой – монастырским лісом, лежачими; ліс Гаврила Слюсара, жителя чорнуского ж, на Човновой к лісу Бойченка, жителя остаповского, и к Кадянишому прилеглий. Зверх зас купчих показовал нам его пречестност отц намістник и лекгациї, данние от гспжі Аврамії Барщевской, ннішной законниці монастиря гамалієвского, на двор на ринку в Пиратині между Кичкаровского и Москалишиним двором стоячий, з всіма будинками, од Гервасия, законника того ж монастиря Красногорского чорнуского, також на двор в самом місті Пірятині з світлицею и лиодовнею, на дві коморі торговие з чотирма лядами, между брамами будучие, на футор под Василковом, в селі Корнієвці над рікою Оржицею з яром сінокосним, полем пахатним и гаєм, прозиваемим Стінкою; на ліс од отца Андрея Мартиновича, викария Сто-Спаского пірятинского, поміж з лісом Федора Бондара лекгованный, подлуг которих купчих записей урядовне справленних и подлуг лекгациї его пречестност отц намістник монастиря Красногорского чорнуского просил и ншого на виш спеціфікованние кгрунта и угодиа потверженя. Ми прето, гетман, тое его пречестности принявши прошение, яко веліли сей нш з канцелярії войсковой видати универсал, так повагою и силою оного всі виш писанние куплею и лекгациею мененному монастыреві Сто-Троецкому чорнускому достав // (арк. 84 зв.) шиесе кгрунти и угодиа в спокойное владіние конфірмуем, пилно варуючи, абы пн полковник лубенский, старшина его полковая, також сотники чорнуский и пірятинский,

и ніхто отнюд в користованю тими кгрунтами найменшой законникам помянутого монастира Красногорского не чинили трудности, препятія и перешкоди.

Дан в Глухові, июля 7 д., року 1720.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 3, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 83 зв.–84 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 80–81.

№ 69

1714 р., грудня 11. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на маєтності в містах Чорнухи і Лубни, Хейлівські та Бойківські хутори, греблю на річці Човнова згідно з купчими та заповітами

“Той же гетман Скоропадский земли и двори в Чорнухах и Лубнях и во окрестностях луги, сінокоси, ліси, хуторі Хейловски над Артополотом и Бойковски под Остаповкою з греблею на Човновой купления и лекгования, по купчих и лекгациях монастиреві Красногорскому утверждает универсалом.

Пресвітлішого и державнішого великого гедря его царского священнішого величества Войск Запорозских обоіх сторон Днепра гетман Іоанн Скоропадский.

Всім обще и кождому зособна, кому о том відати будет належало, особливе пном полковником лубенскому и прилуцкому^а з старшинами полковими и вшелякого войскового и посполитого чина тих же полков обивателем, сим ншим ознаймуем универсалом, иж презентовал нам пречестний // (арк. 85) отц Захария, начальник обітели Красногорской, в послушание монастиреві Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому приданной, именем висоце в Бгу превелебного его милости отца Іоаникия Сенютовича, игумена тамошнего, так купчие записи, на купленние старанием его ж превелебности кгрунта, яко и доброволние записи на кгрунта ж од побожных людей обітели Красногорской наданние, а именно: запис од кревних покойного Івана Карбана, жителя чорнушского, на двор, там же на Козлувці, з садом, двома хатами, пастовником и частю саду монастирскими грошми оплаченного; купчий запис на двор з пляцом в ринку в місті Чорнухах стоячий, од Анастасіі Ефстафиевни, дяконихи, жителки тамошней же, данний, купчую на футор Хейловский, в степу за Артополотом стоячий, границею обмежованный, од Леонтия Хейла данную, купчий запис от Хведора Ступаря, жителя осьтаповского, на хутор, прозиваемий Бойковский, в том же селі будучий, з греблею и ставом, з двома левадами и другим ставком данний, купчую на луг з хатою под слободкою знайдуючийся, от Павла Жученка, козака воронкувского, куплею набитий, запис на поле под монастирем од Іосифа Соляниченка куплею доставшееся, лекгациею од Параскевіі Лукяновой Шостачки, жителки чорнушской, на ліс з сіножаттю

и облогами, прозиваемий Щербанювщина, за Артополотом в яру стоячий, данную; // (арк. 85 зв.) купчий запис од отца Андрея Димитровича, священника села Мокиевки, на ставок з млином вешняком на річці Чолновой стоячим, з полем пахатним, сіножатми и лісом, данний леггациею отца Никифора Ястребского, священника кринского, на долину з сіножатю, данную леггациею от отца Илариона Вербицкого, на млин о двох колах мучних на реці Сулі, на греблі Лубенской стоячий, на двор з двома світлицами и девятма коморами, в городі Лубнях будучий, на сад за містом застаючий, прозиваемий Салогубовка з хатою и двома левадами, на двор в селі Вовчку зо всіми до оного приналежитостями, и просил на всі тие кгрунта ншого потверждения. Ми прето, гетман, яко во всім в Малой Россіі будучим обителем, так и монастирем Сто-Михайловскому и Красногорскому, міючи особливую горливість и прихилност, всі виражение вишей кгрунта и млини в вічистое ствержаем владіние, позволяючи з оних всякие приходячие на обитель стую отбирати пожитки. Зачим аби ніхто з старшини и черни войсковою и посполитого чину висоце в Бгу превелебному его милости отцу игумену сто-Михайловскому и по нем будучим игуменам з братиею в владінії всіх тих купленних и наданних кгрунтов найменшой не важилса чинити перешкоди и трудности, пилно приказуем.

Дан в Глухові, демврия 11, року 1714.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 84 зв.–85 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 74–75.

№ 70

1717 р., червня 7. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про поділ маєностей Марії Гамалії в Лубенському полку між її онуком Іваном Гамалією та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем

// (арк. 86) “Той же гетман Скоропадский іміние Мрії Гамалііной леггованнаго канцеляристою Максимовичем между обителію и внуком, Іваном Гамалією, розділение универсалом утверждаєт, во том розділеніі Хролі со поселянами, млинами и прочіими окрестностями, хутор Ведкаловка, село Бодаква со посполитими и разными землями уділення, утверждаются обители.

Великого гедря ншого, его царского священнійшого величества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пну полковникові Войска его ж царского пресвітлого величества Запорожскому лубенскому з старшиною полковою, и всему старшому и меншому того полку товариству и посполству и всім, кому о том відати надлежатимет, сим ншим ознаймуем универсалом, поневаж в Бгу зейшлая пні Мрия Григориевая Гамалііна остатним тестаментом по горливости християнской добра свої, села, млини и прочіі кгрунта в полку Лубенском по розних містцах будучие, одни монастиреві Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому,

а другие нікотрие внукові своєму, пну Иоанну Гамаліі, знатному товаришеві вой // (арк. 86 зв.) сковому, лекговала; якие кгрунта превелебние отцevi законники сто-Михайловские по той легкаціі себі доставшиесе по универсалі ншим и премоцнійшую монаршую царского величества грамоту виправили, теди ми, гетман, хотячи в тих лекгованных добрах совершенное вучинити определение, ординовали нарочно на оние канцеляристу ншого войскового, пна Стефана Максимовича, чрез которого на состояние всіх кгрунтов межи помененными законниками и пном Гамалією на писмі помірковане просил нше превелебний в Бгу его милост отц Варлаам Лиеніцкий^а, игумен тоя обители Сто-Михайловской, з братією универсалной конфірмаціі. Прето, принявши его превелебности в том слушное прошение, издаем сей нш универсал, которого повагою всі кгрунта легкацією покойной пней Гамалііной порядним чрез того ж канцеляристу ншого поступком, обители их определение, имянно: в селі Хрулях двадцят пят члвк пахатних и непахатних, почавши в лівой стороні от Ивана Лебеда, аж до Максима Кравця, где ограниченая учинена улличка, жиючих, а принявших себі твердое постановление на полях Пісковских, яких и прежде уживали, хліб пахати и сіна косити з запріщенням далій в поля тиснутися, в том же селі дворец зо всім около него осілем, винницею, лісом купленным Капустовщиною, стоячим понад сагою протягом аж до ріки Сули, другим лісом Онискувщиною, сто // (арк. 87) ячим просто через сагу до самой Сули, третим лісом Василіювщиною, стоячим просто ж довжиною до Сули и ланом на Пісковом полю лежачом, на греблі Хрулевской же, на реці Сулі, кліток дві о шести колах млива, а трох ступних в середині стоячих, ліс Лебедувщина понад Сулою будучий, ліс Гребелний, которого на одно тилко гачене греблі рубати позволено, із один на реці Сулі, к Хрулям ближний, хутор, прозиваемий Ведкаловка, з всіма до него належними гаями, полями пахатними и сінокосними, село Бодаква з всіма посполитими людми, опроч козаков, в трох змінах, ланов три, ставок з гребелкою за селом, сад Кривопустовщина, по самого уже пна Гамаліі доброхотству уступлений, и дубник под тим же селом Бодаквою и із в зуполную област Сто-Михайловской обители киевской ствержаем, позволяючи всякие от подданих належитие послушенства, а з млинов розміровие приходи одбирати. Зачим, абы ніхто з вишей реченой, особливе пн Иван Гамалія, тим уже контентуючися, на чом стала угода, в спокойном тих всіх добр владініі жадной не наносил трудности, а ровним способом и превелебние отцеве законники сто-Михайловские не маот нічого лишнего над помянутое определение, з кгрунтов пну Гамаліі належных, себі привлащати, упоминаем.

Дан в Глух[ові] з канцеляріі ншой войсковой, іюня 7 д., 1717.
Звишменованный гетман, рукою власною”.

*ІР НБУВ, ф. XIV, № 4326, 2 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 86–87. Копія.*

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 77–78.

1689 р., січня 11. Батурич. –

**Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії
сіл Хоружівка, Бодаква і млинів на Хрулівській греблі**

// (арк. 87 зв.) *“Універсал Мазепи, гетмана, которим Григорию Гамалії за его прислуги села Хоружовку, Бодакву и млин на Хрулевской греблі надаєт.*

Пресвітлійших и державнійших великих гсдрей црей и великих кнзей Иоанна Алексієвича, Петра Алексієвича и великой княгини Софії Алексієвни всея Великия и Малия и Білія Росії самодержцев их царского пресвтого величества подданий, Войска Запорозского обоїх сторон Дніпра гетман Иоанн Степанович Мазепа.

Ознаймуем сим ншим універсалом их же царского пресвтого величества Войска Запорозкого всей старшині и черні, особливе пну полковникови лубенскому, старшині полковой и городской тамошней и кождому, кому о том належит відати, иж по Бжой млсти и по премошном монаршом пресвітлійших и державнійших великих гсдрей и великие гсдрини их царского пресвтого величества указу справуючи, ми, гетман, всякие в Малой Росії порядки, а маючи в ншом ласкавом реїментарском респекті годние и вірние ку пресвітлому их царского пресвтого величества служби в Войску Запорозком пна Григория Гамалії, значного товариша войскового, працюете ронение, заховуем при нем и ствержаем сим ншим // (арк. 88) універсалом село Хоружовку з людми посполитими и зо всіми до него прислужаючими угодії, кгрунтами по Терн річку, так яко по монаршому указу и по приказу боярина князя Григория Григорієвича Ромадановского сут ограниченни, а для тое ж его зичливое у Войску услуги надаемо ему внов село Бодакву, в сотні Сенецкой лежачое, з людми тяглими и зо всіми до него приналежностями и з млинами на реці Сулі, на Хрулінской греблі, о пяти клітках стоячими, теди яко позволяем ему, преречоному пну Григорию Гамалії, тими селами Хоружовкою и Бодаквою владіти и всякое от людей посполитих послушенство и повинности звиклую дорочную, а з млинов часть войсковую, кромі мелницкой мірочки, отбирати, так міти хочем и повагою сего універсалу ншого приказуем, жеби ему в том ніхто з старшини и черні жадное не важилися чинити перешкоди, козаки однак в тих селах мешкаючие, для своїх в Войску услуг з осідлостями своїми, маот бити заховани при належитих своїх войскових волностях. А войти з людми посполитими, жеби ему во всем били послушними. Для лучшей затвердости и поваги сей універсал рукою ншею подписавши, печат ншу войсковую притиснути розказалисмо.

Дан в Батурич, януария 11, року 1689.

Звишменованный гетман рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 44, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 87 зв.–88. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис.– 2002.– № 2. – С. 23; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. II. – К.; Львів, 2006. – № 50. – С. 96–97; Сохань С.В. Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі // Рукописна та книжкова спадщина. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 270–271.

№ 72

1690 р., березня 5. Лохвиця. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії села Хрулі

“Універсал Мазепи, гетмана, котрим Григорію Гамалії за его прислуги село Хрулі надаєт.

// (арк. 88 зв.) Пресвітлійших и державнійших великих гсдрей их царского пресвітлого величества Войска Запорозкого обоїх сторон Днепра гетман Иван Мазепа.

Их же царского пресвітлого величества Войска Запорозкого всей старшині и черні, а особливе пну полковникови лубенському^а, сотникови сенецкому^б и всім, кому того відати будет потреба, ознаймуем, иж респектуючи и ми на годние и значние в Войску Запорозком пна Григория Гамалії ронение прислуги, яко надалисмо перед сим при иних добрах греблю на руці Сулі, називаемую Хрулевскую, о пяти клітках будучую, зо всіми части греблі будучое, ему ж пну Григорию Гамалії, з людми тяглими подаємо. Міти теди хочем и приказуем, абы всякий з старшини и черні яко сей нш рейментарский универсал, так особливе милостивую монаршую потвержалную грамоту в особливої повазі міючи, не важилс ядной и найменшой ему, пну Григорию Гамалії, в заживаню тих то преречоних млинов и селца чинити перешкоди.

Дан в Лохвиці літа от создания мира 71[98], а от Рождества Хсва 1690 року, марта 5 дня.

Звишменованный гетман рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 88–88 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 24; Універсали Івана Мазепи (1687–1709). – Ч. II. – К.; Львів, 2002. – № 135. – С. 186.

№ 73

1716 р., червня 14. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Марії Гамалії на сінокосні луки над річкою Бодаква

“Універсал гетмана Скоропадского, при котром комиссаров на землю между Гамалііною и полчанами гадяцкими ради ревізії посилаєт. // (арк. 89) Его царского величества Войск Запорозских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорозкого, под реїментом ншим обрїтаючоїся, каждому, кому бы колвек тепер и в потомние часи відати о том надлежало, сим универсалом ншим ознаймуем, иж пні Марія Григорієва Гамалііная, жалосне доносила нам, что пн полковник гадяцкий^а од власних еї сінокосних лук, над річкою Бодаквою положене свое міючих, здавна до маєтности ея ж села Бодакви належних, отдаєєт и завладіти оними усиловуєєтсє, воміняєт бити тие луки, якоби на державцу комишанского прислужающие, и просила ншого себї о том респекту. Теди ми, гетман, висилаючи на той час инквизиторов, пна Данила Кутневского,

знатного товариша войскового, и пна Ивана Нестеровича, канцеляристу войскового, для розезду спорного степу, полчан лубенских и гадяцких, между сотнями Сенчанскою и Комишанскою будучого, велелісмо тим же ншим висланным и о помянутих пней Гамалііной луках, куда оние прежде належали, розискати. З якого розиску, поневаж по свідителству людей старинних ясно показалося, же тие луки не до Комишной, леч здавна, еще за лядской держави, до Бодакви прислушали, покойник малжонок еї пн Григорий Гамалія, міючи то село Бодакву в своем владініі, килканадцят літ оних // (арк. 89 зв.) уживал, потим уже и сама пні Гамалііна, оставшися не од тепер вдовою, завше бывало на себе кажет оние косити; а пн полковник гадяцкий неслуш[н]е туда упирается, взявши похопне, прошлий тамошний полковник тие луки раз прошением, а вдругое своею волею, викосив, того ради тот розиск на писмі спорядженний и од преречоннних нших висланных ей, пней Гамалііной, врученной. Которий ми виділи сим ншим по прошению ея ж, пней Гамалііной, ствержае м универсалом в спокойное и всегдашное ей в оних лук, над річкою Бодаквою лежачих, по прежнему владініе. Зачим, абы пн полковник гадяцкий, також всі старшие и меншие полку того обывателі и нікто инший, до помянутих пней Григориевой Гамалііной Бодаковских лук не интересовался и жадного туда не міли вступу и не чинили ей в свободном оних заживаню ніякой перешкоди и трудности, міти хочем, упоминаем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухові, іюня 14, року 1716.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 89–89 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 76.

№ 74

1713 р., жовтня 15. Русанів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка

“Гетман Иоан Скоропадский в отмінной на монастырь Мгарский^а а данной на Михайловский Маріі Гамалііной легаціі універсалом обявляєт и сию за непременную утверждает, к сим же и Бодакву во владеніі Гамалііной содержимую, з ласки своїй монастыреві надает. // (арк. 89 зв.–91)

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 89 зв.–91. Інші списки – ф. 307, № 535/1763, на арк. 73 зв.–75. (Док. № 59), арк. 383–384. (Док. № 250). Копії.

№ 75

1714 р., липня 28. Глухів. –

Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млин на Горобіївській греблі, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності

“Той же гетман Скоропадский, монастыр Красногорский со землями и подусуствие его, село Бодакву, Хрулі, там же млини, Ведкаловку, в полку Лубенском, а в Киевском село Викгуровщину со землями и в граниченьем Дворецкого и консисторс[к]им, села Крехаев и Боденки со землями, млинами и проч., млини три под Старим Остром обители универсалом утверждает. // (арк. 91–92 зв.)

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 91–92 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 78 зв.–80. (Док. № 64). Копія.

№ 76

1729 р., липня 11. Глухів. –

Універсал гетьмана Данила Апостола про заборону вписувати монастирських підданих села Бодаква до козацького компуту

“Гетман по Скоропадскому Апостол Павлу Мартосу, обозному полковому лубенскому, людей посполитих подданих обители бодакванских, в службу козачую листом запрещает вписовати.

Его императорского величества Войска Запорозкого обох сторон Днепра Даниїл Апостол^а.

Вам, пну Павлу Мартосу^б, полковому лубенскому, // (арк. 93) обявляем сим нашим откритим листом, иж суппліковал до нас велебний в Бгу отец Захарий, економ мнстра Сто-Михайловского киевского, что в. м. подданих их монастирских, жителей села Будакви, без спросу самоволием вписуеш в компут козачий; а вписал именно во оний козачий компут Стефана Куличенка да брата его Тишка, которий з села Будакви в село Сенчу на жиле перейшол. А чтоб их монастира подданих, жителей села Будакви, ніхто к козацкой служби не чепал, обявлял он, отц економ, при суппліці своей указ, з енеральной войсковой канцелярії в 1725 году, декабрия 11, данний того монастыра игумену, и просил нашего в том разсмотрения и указа; прето якою властью оних в козаки вписуеш в. мс., ми неизвістни будучи, жадаем, абис в. мс. подданих их монастырських в компут козачей не притягал и в отдаваню надлежащего послушенства к монастыреви ніякого помишлятелства не чинили, а више показание Куличенко и Тишко, если оний Тишко перейдет жить в Бодакву и за подленно обадва находятяся в мужиках, были по прежнем за Михайловским мнстром в подданстві приказуем.

Дан в Глухові, юля 11 дня, 1729 году.

Звишменован гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 92 зв.–93. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – №6. – С. 41–42.

№ 77

1716 р., липня 17. Ромни. –

**Універсал лубенського полковника Андрія Марковича
про призначення нових ктиторів Свято-Троїцького
Красногірського Чорнуського монастиря**

“Андрей Маркович, лубенский полковник, двох чоловік ктиторами монастиреві Красногорському козаков сухоносівських універсалом определяет и от годових должностей увольняет.

// (арк. 93 зв.) Его црского пресвѣтлаго величества Войска Запорозкого полковник лубенский Андрей Маркович.

Ознаймуем сим універсалом, кому би колвек о том відати належало, а особливе пп. старшині чорнуской, иж яко за намістництва в Бгу зейшого отца Григория Илиича Гаджия, схимника, універсалом ясне велможного добродія его милости пана гетмана были определени ктиторами до монастыря Красногорского чорнуского три члвка, именно Лукиян Шостаченко, Клим Касяненко и Лаврін Колот, так и тепер за прибытием в тую ж обывел на намістництво пречестного иеросхимонаха отца Михайла по его ж желанию, поневаж от тих ктиторов два змерло, определяем на ктиторство оставшогося помянутого Лавріна и Ивана Колотов, жителей сухоносівських, жеби прето их обох старшина чорнуская, заховуючи до обывтели стой услужі до жадних міских повинностей не чіпали и не примушали, міти хочем и пилно приказуем.

Дан в Ромні, июля 17, року 1716.

Звишменованный полковник рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 50, арк. 95–95 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 93–93 зв. Копія.

Опубликовано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 39–40.

№ 78

1719 р., лютого 4. Ромни. –

**Універсал лубенського полковника Андрія Марковича
про заборону приймати монастирських підданих
в селах Хрулі і Бодаква у козацькі підсусідки**

“Той же Андрей посполитих, бодаквянских и хрулевских обывателей, обывтели подданных, в подсусідки козакам приниматьи и укривати універсалом запрещает.

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорозкого полковник лубенский Андрей Маркович

// (арк. 94) Ознаймуем сим ншим універсалом пну сотникові на сей час наказному а впрядь совершенному сенецкому з урядом тамошним, а особливе атаманом хрулиовскому и бодаквянскому и всім вой[с]кового и посполитого стану тоей сотні обывателем и кому би колвек о том відати надлежало, иж писал до нас висоце в Бгу превелебный его милость отц Варлаам Леніцкий, Сто-Михайловского киевского монастыря игумен, жалостне прекладаючи и словесно

нам тоє его превелебности предложене честний отц городничий хрулиовский своим подтвердил донесенним, что многие в маестностях тоєй обывтели, именно в Хрулях и Бодакві жиючие козаки посполитих тамошних же людей от подданское повинности ухилиющихся, себї в подсудки поприимали и обороняючи их своею протекциєю, не допускают ему ж, помянутому отцу городничому, до належитого потягати оних послушенства, чрез шо умалившомуся осталному посполству в отбуваню своего звания, яке сполне з тими подсосїдками исполняли, шо раз боольшая притворяется тяжесть и просил нас его превелебност, иж бысмо помянутых подданих в подсосїдки до козаков уклонившихся по прежнему до мужицких тяжестей заживати не боронили и впрєдь бы таких в оборону не брано. Теди ми, усмотрївши тоє его превелебности прошение бытии слушное иле вїдаючи, о то и в поважных рейментарских ясне велможного его милости пна гетмана прежде сего виданных унїверсалах упомянено, жебы не толко единоселных, але и з сусїдственных сіл подданных, опроч если бы были з-за границї литов // (арк. 94 зв.) скої албо отлеглих мїстц, в оборону не примано выдаем сие нше унїверсальное писание, чрез которое пилно упоминаем и приказуем, аби преречонние козаки хрулювские и бодаквянские отнюдь не важилися посполитих жителей тамошних в свое заступление и в подсосїдки принимати, а з поселений их збивати и яких уже протекциями своїми поокривали были и тих бы на всякое подданическое послушенство до дворця державского употребляти и належное з них повиновение отбирати не возбраняли и не чинили в том препятія и трудности.

Дан в Ромні, року 1719, февраля 4.

Звишменованный полковник, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 93 зв.–94. Копія.

№ 79

1719 р., липня 11. Глухів. –

Унїверсал гетьмана Івана Скоропадського про заборону колишньому компанійському ротмістрові Федору Нестеренку купувати монастирських підданих і чинити шкоду в Остерській слободі

“Гетман Иоанн Скоропадский Федорові Нестеренкові, ротмистрові, подданство обывтели скуповати, утїсняти, универсалом запрещает и впрєд войсковим грозит наказанием.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского обоїх сторон Днепра гетман Иоан Скоропадский.

Ознаймуем сим ншим универсалом пану полковникові киевскому з старшиною его полковою, а особливе сотникові остерскому з тамошним урядом, иж писал до нас пречестний отц намістник мнстра Михайловского Золотоверхого киевского з братиєю, жалосте предлагаючи, что Федор Несторенко, бывший ротмістр компанійский, скупивши себї в слободці Острицкой трынацят дворов, хочай и в противность обывтели Сто-Михай // (арк. 95) ловской, поневаж в той слободці и мнстрских трынацят члвка подданих знайдуется, любо декларовался перед нами ни единого уже члвка болш подданих мнстрских, скупляти и жадного утїску оним чинити, шо и унїверсалом ншим на обидві сторони єсть обваровано, иж бы всяк

при своих подданих и приналежном до их кгрунті найдовался, однак тепер чинячися противним указові ншому и своей не держачися декларації не толко подданих мнстрских бунтует, на панщину себі гонит, але и в прошлом году пограбыл четири воли, а тепер навесні двох, которыми и по сей час робыт; зверх зас того тром члвікам, мнстрским же, дал тайно гроши на двори, кгрунта и привлащает оних себі в подданство; и хочай по розиску висланние нши п.п. Стефан Тарнавский, знатний войсковий товариш, и Григорий Яснополский, канцеляриста войсковий, веліли ему, Несторенку, воли заграбленние вернуть и гроши, данние мнстрским подданим на кгрунта, приняти, а узнавши слушност и двор его ж, Несторенков, на мнстрском кгрунті построенний, казали были тие ж висланніи нши роскидати и изнести, которым уже сами законники для далшой впрод згоди позволили ему владіти, но он и тим не контентуючися, не токмо заграбленних волов не вернул, але, не приймаючи грошей, подданим мнстрским на кгрунт неслушне данних, що раз болшие затівае обыди, и дае до зацепки окказіи, теды таковой его, Несторенка, самовласний зу // (арк. 95 зв.) хвалий поступок непомаду чрез сей універсал ганячи, под неласкою нашею, абы он болш над тринадцати человека, якие ему універсалом ншим во владіние в слободці Острицкой утверждени, ни единого подданого мнстрского себі в подданство не скуповувал и законникам обывтели Сто-Михайловской не чинячи найменшой в том трудности, воли заграбленние прошлого літа и сего всеконечне вернул и вперед бы до тих же подданих монастырских не интересовался; ибо если еще впрод од законников тоей обители Сто-Михайловской занесено будет до нас на его жалоба, то не тилко тих купленних тринадцати члвка за противност указові ншому велимо одобрати, але за таковое самоволство, велівши прыпровадити в Глухов, и значне наказати не оставим, декляруем.

Дан в Глухові, июля 11, 1719.

Звишменованный гетман, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 420, № 4, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 94 зв.–95. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 78–79.

№ 80

1699 р., березня 12. Лубни. –

**Універсал лубенського полковника Леонтія Свічки
про підтвердження прав Марії Гамалії на володіння лісом,
конфіскованим у бодаквянського жителя Євтуха Кривоуста**

“Леонтий Свічка, лубенський полковник, Марії Гамаліїной ліс Кривоуста Евтуха за злодійство на себе взятий, продаєт и универсалом свідителствуєт, універсал сей за отданем землі обывтели отданий.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого полковник лубенський Леонтий Свічка.

Всім вобец и кому колвек о том відати будет тре // (арк. 96) ба, а меновите старшині городской сенецкой, также и старшині сілской

бодаквянской, чиним відомо сим писанием тепер и на потомніи часы, иж яко за проступство певное злодійское Евтуха Кривоуста, жителя бодаквянского, взялисмо були ліс, которий злочинца, и пані Гамалііной там же в лісі за напой был виноватий талярей десять. Так на прошение еї ж, пані Григориевой Гамалііной, которая нам до того ж дому от того Евтуха еї належного еще доплатити изволила талярей двадцет, тот увесь ліс Евтуховский, як ест в собі, попустилисмо в вечистое владініе и державу; волно ей, пані Гамалііной, яко хотя ку своему пожиткові оним диспонувати; на який то ліс в далние часы для вшелякое кріпости свое писмо при печати полковой нашой пані Григориевой Гамалііной видаем.

В Лубнах, марта 12, року 1699.

Вышменованный полковник лубенский.

А если бы люде там шкодующие от того Евтуха злодьячи схотіли за тот ліс гроши одкладати, то повинни пані Григориевой Гамалііной положить талярей тридцять и при своих шкодах принятий оный ліс”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 55, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 95 зв.–96. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 42–43.

№ 81

1713 р., серпня 13. Київ. –

Лист гетьмана Івана Скоропадського до євминського старости Івана Богдановського з вимогою не чинити шкоду в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (арк. 97) “Той же Скоропадский, гетман, старості євминскому Богдановскому Копятин озеро зловляти запрещаєт и извѣстити о лісі листом требует.

Пне Богдановский Прекладал нам превелебный в Бгу его млст отц игумен мнстра Сто-Михайловского Золотоверхого, же в. мсть в озері, прозиваемом Копятин, от инокинь печерских купленном и універсалом ншим помянутой обители стверженном, рибу зловляеш, также в лісі Крехаевском євминцям позволяеш деревню рубати. Если прето так ест, же законници его михайловские куплею тоє озеро иміют, теди приказуем в. м. до оного не интересоватися; о лісі зась Крехаевском дай в. м. нам знати, як перед тим было: чи поволно євминцям в ліс Крехаевский вездити и деревню на потребу свою рубати, чили ніт и чи было якое межи ними в том определение. О всем том ретелне до нас выпиши в. м. приказуем и егож в сохранение поручаем Гспдеві.

З Киева, року 1713, августа 13.

Вам ласкавий

Іван Скоропадский, гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 55, арк. 104–104 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 97. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 69.

№ 82

**1711 р., квітень. Табір під Шелеховим лісом. –
Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського сотника
Трохима Климовича з вимогою не чинити перешкоди
в продажі козацької землі в маєтностях Вигурівщина
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря**

*“Той же гетман Скоропадский, киевскому сотникові Климовичеві^а
в покупке земель козацких во обитель препятствовать листом запрещает.
// (арк. 97 зв.)*

Пане сотнику киевский.

Будучи у нас от ясне в Бгу преосвященного архипастира нашего, его милости отца митрополити киевского в Бгу превелебный отец игумен сто-Михайловский киевский Сенютович з праздничним Воскресенским привітом, прекладал нам тоє, что в. м. в маєтности, на сей стороні Днєпра будучой, зовемой Вигуровщині, еще от антецессора ншего, славной памяти гетмана Богдана Хмельницкого, на монастир их наданой, до кгрунтов козацких, здавна там от их покупкенных, интересуешся, и тепер тим, которіи внов доброволне хотят свої кгрунта продавати, препятие чинити, также повинности, якую и прошлих літ козаки до мнстра их отдавали, забороняеш уищати. Зачим, яко неслушне тоє дієтся, так мы, пишучи сей нш лист до в. м., приказуем, абыс не наносячи о том ни нам, ни себі трудности, до поменених кгрунтов здавна от козаков куплею набытих в той маєтности их, жадного интересу не мав и до куплі им, доброволне продаючийіхся там кгрунтов тепер, абыс найменшого препятия и перешкоди не чинив, а особливе повинности належитой, якую и прежде тими літи до мнстра их козаки отдавали, не забороняв уищати, ти приказуем. Тут же прикладаем, абыс сей нш лист по вичитаню оного, не задержуючи у себе, ему, отцу игумену Сенютовичу, до рук отдал. О тоє все и повторне в. м. приказуючи, ему ж ласкавое наше рейментарское // (арк. 98) поздравление засилаем.

З обою от Шелехового ліса, априля [...] року 1711.

В. м. ласкавий Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 97–98. Копія.

№ 83

1709 р., вересня 20. Глухів. –

**Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита
Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу
на село Княжичі Свято-Онуфрійському скиту**

*“Той же Скоропадский, гетман, митрополиті киевскому Йоасафові^а о
виданном на Даниловку и Княжичи села универсали листом извѣствует.*

Ясне в Бгу преосвященный мсці отче архиепскоп, метрополита киевский, мой велце мсці пане пастиру в Дху Стом милостивий отче и добродію.

Самую уваживши слушност и послідуючи висоце поважной вшой пастирской свтини в листі чрез превелебного отца иеромонаха Захария, строителя скитка стого Онуфрия, присланном, изображенной интєцессіи на добра ново уфундованному скитку, яко в монарших его царского пресвітлого

величества грамотах и королевских привилеях описует, от мнстра свтого архистратига Михаїла опредѣленние потверждающий, нш видалисмо універсал и внов село Княжичі до того ж скитка надалисмо. О поромі каневском извѣствуем вшей архипастирской свтині, что войт переясловский об оний своею нас суппликою не турбовал, тилко о тот, який в Сокирной найдуется, а и того надати рекузовалисмо. Тое // (арк. 98 зв.) вшой пастирской свтині предложивши, себе архипастирским млтвам стим навсегда поручаем.

Вашой архипастирской свтині в Дху Стом послушный сн и нижайший слуга Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запороского.

З Глухова, септеврия 20, року 1709”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 98–98 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 80.

№ 84

1699 р., серпня 25. Батурин. –

Лист гетьмана Івана Мазепи до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка

Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Гетьман Мазепа митрополиті киевському Варлааму Ясинському о виданном потвердителном на иміния на Даниловку и Кривковщину універсалі листом обявляєт.

Ясне в Бгу преосвященный мці отче митрополит киевский, мой велце мсці пне пастыру в Дху Стом, отче и добродію.

Яко выше поважаю я превысокую вшой пастырской млсти особу, так на его ж стителскую причину, велілем выдати з канцеллярії войсковой універсал, зтвержаючи давний и теперешний права на кгрунта мнстреви Михайловскому Золотоверхому служащий, а и внов надалисмо дві селища Кривковщину и Даниловку в том же універсалі на мнстр Михайловский. Тое вшой пастырской милости чинячи извѣстно, отдаюся его ж стителским млтвам и архиерейскому блгословению.

Дан в Батурині, августа 25, року 1699. // (арк. 99)

Вшой пастырской млсти зичливий в Дху Стом сын и поволный слуга Иван Мазепа, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 40, арк. 77, 81. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 98 зв.–99. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 27.

№ 85

1699 р., серпня 25. Батурина. –

**Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням
про надання універсалу на села Крюківщина
та Данилівка монастирю**

*“Гетман Мазепа Корниловичу Захарію, ігуменові, о виданом на іменія
обывтелі и наданих Даниловки и Кривковщини селах універсалі листом извѣствует.*

Превелебний в Бгу гспдне отче игумен мнстра Михайловского
киевского, мой велце ласкавий гспдне отче и приятелю.

На поважную причину ясне в Бгу преосвященного его млсти гспдна отца
митрополити киевского и на прошение вшой превелебности и всей братіи яко
давнии права на кгрунта мнстревеи Михайловскому Золотоверхому служащий,
ствердили ншим універсалом, так внов тепер надалисмо тим же ншим
універсалчним листом дві селища Кривковщину и Даниловку на мнстр ваш
Михайловский, отпускаючи теди посланного до вшой превелебности
з універсалом, отдаемса стым вшой превелебности и всей братіи молитвам.

З Батурина, августа 25, року 1699.

Вашой превелебности зичливий приятел Иван Мазепа, гетман Войска его
царского пресвітлого влчства Запорозкого”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 43, арк. 83–83 зв., 86–86 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 99. Копія.

*Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-
Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. –
№ 2. – С. 27.*

№ 86

1697 р., липня 12. Батурина. –

**Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про
надання універсалу на прибутки з військових часток
у монастирських млинах**

*// (арк. 99 зв.) “Гетман Мазепа Головчичу Силвестру, игуменові,
о виданном на иміние обывтели універсалі со войсковою розміров частію листом
обявляет.*

Превелебний в Бгу гспдне отче игумене мнстра Михайловского, мой
ласкавий гспдне отче и приятелю.

На жадане превелебности вшой посилаем універсал нш на кгрунта вши
мнстрские потвержалний з канцелярії ншой войсковою выданный, в котором
велелісмо доложити и поколющину и покабанщину от млинов мнстревеи
превелебности вшой належный, яка повинност любо всегда и всегда в Малой
Росіи звыкла на войско з млынов отбиратися, однак мы, яко для того стого
містца, так и для особы вшой превелебности чиним, же тиі пожитки в войсковий

прибыток належачи, при мнстреві вшой превелебности заховалисмо и писмом ншим утвердили, що предложивши, отдаємося превелебности вшой млитвам стым и приязні.

З Батурина, юля 12 дня, року 1697.

Превелебности вшой зичливий приятель Иван Мазепа, гетман Войска их царского пресвітлого величества Запорозкого”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 99 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві у Києві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 25.

№ 87

1712 р., червня 26. Глухів. –

Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки монастирю

“Гетман Скоропадский Сенютовичу, игуменові, о виданном на Крехаев и Боденки села универсали, листом возвіщаєт. // (арк. 100)

Высоце в Бгу превелебний мсці отче игумен мнстра Сто-Михайловского киевского, мой велце мсцівий гспдне отче и ласкавий приятелю.

Исполняючи декларованное под час бытности ншой в Прилуці обіщание, а желание вшой превелебности, довольствуючи ку вспартю обытели Стой Михайловской універсал на дві села Крехаев и Боденки з власних нших маетностей на нас належних, справивши, до вшой превелебности, посилаем. Тут же и на кгрунта монастирские, на якие за прибытем своїм в Глухов презентуючи отц економ мемориял, просил оборони. Не отмовилисмо ншого дати потверждения взглядом зас скитка Красногурского и млинов пней Гамалііной на обитель стую лекгованих, устное нше отцу економу было предложение, о чом он за прибытем своїм вшой превелебности донесет, а мы его ж стым млтвам навсегда поліцаємся.

З Глухова, юня 26, року 1712.

Вшой превелебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 99 зв.–100. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 65–66.

№ 88

1712 р., червня 25. Глухів. –

**Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита
Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу
на села Крехаїв і Боденьки Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастиреві**

“Гетман Скоропадский митрополиті киевскому Йоасафові о виданном на Крехаев и Боденки села универсали листом извѣствует. // (арк. 100 зв.)

Ясне в Бгу преосвещенный мсці отче митрополит киевский, мой велце мсцівий пне архипастиру, милостивий в Дху Стом отче и добродію.

Яко устне под час бытности ншой в Прилуці учинилисмо нше его милости отцу игумену сто-Михайловскому киевскому обітование о наданю села ко wsparтю обители стой, так и тепер на поважное вшой архипастирской млсти тщание, исполняючи тое декларованное нше самим skutком обіщание, поневаж всі тогобочные села до обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской належные, з яких всякое бывало доволство, суть разорени и отишли за границу, з власних нших маетностей конферуемо дві села Крехаев и Боденки в сотні Острицкой будучие, для препитания и прокормления тоей стой обители и універсалом ншим в спокойное ствердилисмо владіние. Тое вшему преосвященству донесши, его ж архиерейским млтвам ласці и блгословению поліцаемься.

З Глухова, юня 25, року 1712.

Вшему преосвещенству всего добра зичливий в Дху Стом сн и нижайший слуга Иван Скоропадский, гетман Войска его царского – пресвітлого величества Запорозкого”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 56, арк. 105–106 зв. Оригінал.

ІР НБУВ ф. 307, № 535/1763, арк. 100–100 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Іван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 65.

№ 89

1717 р., липня 11. Глухів. –

**Лист гетьмана Івана Скоропадського до намісника Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Гедеона Маркоцького з повідомленням
про надання Федору Нестеренку універсалу про заборону чинити шкоду
монастиреві в Остерській слободі**

“Гетман Скоропадский Гедеону Маркоцкому, наместникові обители о универсали запрещателном ротмістрові Несторовічові в Острі подданство обиждающему до полковника киевского посланном листом обявляет // (арк. 101) Велебний в Бгу отче намісник мнстра Сто-Михайловского киевского, мой ласкавий отче и приятелю.

Вчитавши з листу вшой велебности жалобу, что Федор Несторенко, бывший ротмістр компанійский, не контентуючися купленими в слободці

остричкою тринадцятма хатами людей, якіе универсалом ншим ему ствержени, з таким варунком, чтобы уже болш над тое число подданных мнстрских скупляти не важился, тепер оних бунтует, грабыт, тайно на кгрунта дает гроши, посилаем наш при сем лист упоминателний до его, універсал, жебы так воли заграбление и всеконечно возвратил, яко и подданих мнстрских скуповати впрд не важился. Которий обявіте вша велебност пну полковникові киевскому албо хоч Чеснику компанійскому, до которого и ми пишем, жебы его упомянул, иж бы при бытности помяннутого Несторенка был вычитан, и ежели еще так самовластние поступовати будет, то не тилко тих тринадцяти члвка куплених роскажем одобрати, леч за такую противност указові ншому и наказати оного не оставим, декларуем вшой велебности и его ж стым млтвам себе вручаем.

З Глухова, июля 11, року 1719.

Вшой велебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 100 зв.–101. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 79–80.

№ 90

1716 р., липня 14. Глухів. –

Лист гетьмана Івана Скоропадського до Марії Гамалії з повідомленням про надання універсалу на володіння спірних лук над річкою Бодаква Лубенського полку

“Гетман Скоропадский Марії Гамалііной о виданом от себе универсали на луки понад річкою Бодаквою извіщаєт.

// (арк. 101 зв.) Моя ласковая пні Гамалііная.

За поворотом в Глухов пнов комиссаров для розъезду спорного степу полчан лубенских и гадяцких между сотнями Сенчанскою и Комишанскою, од нас ординованих будучого, извѣстившия так з словесного оних предложения, яко и з розиску чрез их же на писмі по свідителству людском споряженного, что луки над річкою Бодаквою лежачие, не до Комишной, леч здавна до Бодакви, маетности в. мстиной во владіние прислужаючие, видалисмо наш універсал, позволяючи оним в. мсти спокойне по прежнему тих лук уживати, не узнаючи ні од кого, особливо од пана полковника гадяцкого, перепони и трудности, який наш універсал тут же до в. мсти посилаючи, оной же при том зичим доброго здоровья.

Дан з Глухова, июня 14, року 1716.

В. мсти зичливий Иван Скоропадский, гетман, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 61, арк. 115–115 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 101–101 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 76–77.

1717 р., липня 10. Гадяч. –

**Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького
із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаквва монастирю**

*“Милорадович, полковник гадяцький, ігумену обители Варлааму
Леницькому, не утісняти підданство бодаквянское в земли листом обвязуются.*

Превелебнійший в Бзі гспдине мсці отче ігумен мнстря Сто-
Михайловского, мой ласкавійший гспдине и молитвенний блгодітелю.

Патрон мой и отц и всенадежнійший блгодітель, его кнжое // (**арк. 102**)
сиятелство кгубернатор киевский по предложению вшое превелебности изволил
ко мні писати, повеліваю, дабим я сінокосов и протчіїх угодий до маетности
Бодаквы належачих, инокинею Гамаліиною во владение мнстриу Сто-
Михайловскому одданих, не хотіл присвоювати, чоґо яко искони во всей
фамиліи моей не бывало, чтоб обителем стым убиток чинено, овшем здання
церковная и протчие милостині по возможности и силі, сотворяно, так и я,
послідуючи стопам предков моих, не токмо жадних сінокосов и других угодий
бодаквянских нне обители святой доставшихся, не привлащал, но и привлащать
не мислил, овшем еще за владіния покойной Гамаліиною, которіе луки его
милость пн. судия енералний, в Гадячом полковникуючий^а, от Бодаквы села
вехавши, привернул был до Комишной, то и тих уступилем и на том стоу
ограниченю, яке так рок висланий от ясне вельможного пна Кутневский, а сего
року его милость пн. полковник лубенский^б, постановили. Сего ради не рач вша
превелебность без розиску, сквапливе, в том турбовати високоє лице его
княжого сиятелства, леч по сусідску обиходитися, так же если б міло що от
подданих моих комишанских долігати, то писати ко мні, а я взаємне
корреспондоватиму и для прислуги моей обители святое пожеланию вшое
превелебности, что достойно будет, творити готов. А тепер мливам свтым
превелебности вшое поліцивши мя застаю.

З Гадяча, июля 10, 1717.

Вшое превелебности, моего молитвенного блгодітеля, всего добра
зичливий приятел его царского пресвітлого величества Войска Запо
// (**арк. 102 зв.**) розкого полковник гадяцький и кавалер македонский Михаил
Милорадович”.

*ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 101 зв.–102 зв. Другий список – ф. 307,
№ 535/1763, арк. 112–112 зв. (Док. № 109). Копії.*

*Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. –
№ 5. – С. 40.*

№ 92

1711 р., листопада 15. Лохвиця. –

**Лист Марії Гамалії до ігумена Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про підтвердження
своїх обіцянок офірувати мастність монастирю**

“Марія Гамалііна, игумену Иоаникию Сенютовичу о обіцаном и нні даним листом извіщаєт.

Висоце в Бгу превелебний мсци отче игумен сто-Михайловский, мні в Дху Стом любимий отче и добродію.

За многократное от превелебности вшой ко мні листовное посіщення велце покорне блгодарствую и всегда блгодарствовать должна, яко и тепер сим моім писмом смиренно вашей превелебности кланяюсь и велце дякую за так всемошній присланий мні гостинец, который вселюбезно з рук честного отца економа принявши, еи ж стим молитвам, такожде и вашим назавше себе вручаю. Прошению вашей превелебности для обители стой не естем отмовна, тилко ж сего времени не можется тое стати, кгдиж, що мію моего убожества, все ненаверсі достаєт, а то ради неспокойного тепер поводячогося часу, бо в нас и сего время всюди станції войсковії знаходятся и так мушу з моім убожеством ненаявці держатися, а дай Всемогущий Бже спокойнішого и безпечнішого дождати время, то яко давно мію сердечное желание місцам стим поклонитися в тот час теди и с превелебностью вашей учиню фундаменталний разговор и що з убожества моего змогу, тое буду обители стой офірувати. А тепер посилаю честним отцем економом, що в убожестві моем згодилося, денег талярей пядьдесят. А прошу превелебности вашей // (арк. 103) в молитвах стих мене грішницу и кривних моих не забувати, котрим я всегда полицаючис, застаю превелебности вашей, моему велце ласкавому добродієви, во всем зичливая Мария Григориевая Гамалііна.

З Лохвиці, ноев. 15, року 1711”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 102 зв.–103. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 43.

№ 93

1718 р., вересня 29. Гадяч. –

**Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького
з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним
спірних лук біля села Бодаква**

“Михайл Милорадович, гадяцький полковник, игумену обители Варлааму Ленніцкому со жалостію за упорний за межу укос на городничих бодаквянских пишет.

Превелебнійший в Бгу гспдне мсці отче игумен сто-Михайловский, мой велце зичливий приятелю.

Не сподівалемся от превелебности вашоя такого на себе гонения, яке вша превелебност чиниш, послухавши городничих своїх бодаквянских неправедного доношения за луки бодаквянские, будто я в оние втручаюс, поневаж первіе високое лице его княжого сиятельства кгубернатора киевского, а потом тепер ясне

велможного добродія его млсти пна гетмана потурбовалисте и исправили лист рейментарский строфуючий, яке строфованне надіюся может оправдитися на самого донощика и безпотребного турботора, або вім тих лук чрез висланих от ясне велможного и полчан лубенских и наших гадяцких до села Бодакви належати узнанних як спочатку уступилем, любо антецессор мой ними владіл, а по нем и мні по млсти царского пресвітлого // (арк. 103 зв.) влчества владіти было подобало, так и тепер не интересуюся, овшем городничие вши, не контентуючися учиненним розиском и отведенними тими луками, где становится болших стиртов дванадцять сіна, впираются в кут от Буйволиці річки, за болото зашедший, который предреченними висланными в кгрунта полку моего зостал определен, як бы на дві стирти, а то тилко потому, что я мимошедшего так рочного літа, видячи урожай травы, не тилко по долинах, але и по горбах, позволилем был сам чрез себе, а не з узнання висланных, на том куті для потреби обывтели стой траву скосит, однак не во вся, и с тое причини, что раз за моім позволением сіно кошено, городничие вши, присвоваючи, и сего року силовалися там косити, леч не допущено и вперед допускати нілзя, бо як хтивие, то сколко перед собою очима виділи, поти час за часом засягаючи, втручалися б в чужое, и кгрунта людские неслушне посідалис, о чем особі нши, полковие асаул и хорунжий, на поменутом розиску будучи, явне и ясно при очах сего лист отдавши за совість свою виговоровали, же кут тот, от Буйволиці чрез болото зашедший, не до Бодакви села, леч в кгрунта полку нашого в тот час узнано, о котором для самой существенной правди, если вша превелебност повелиш, повторних висланных у ясне велможного пна отважуся просити на уличение напрасного городничих вших втручання и безпотребного високых лиц турбовання, яко ж и тепер зараз на документ правди з отцем городничим и посланным от вшоя превелебности, хотілем туда особ тих же полкових з общими // (арк. 104) стариками посилати, да они законники не призволилис. О сем вшей превелебности ознаймую и прошу вперед недостовірное доношение отрицати, а сквапливого обжалования попередавши, ласкавійшим быти, ибо и я килко раз от вашоя превелебности напрасно оскарженний, муситиму, где надлежатимет, справедливости искати, нижеже есм.

Превелебности вшой всего добра зичливий приятел ислужити рад, его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого полковник гадяцкий и кавалер македонський Михаїл Милорадович.

З Гадяча, септеврия 29, року 1718”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 103–104. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 112–113 зв. (Док. № 110). Конії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 40–41.

№ 94

1712 р., вересня 12. Глухів. –

Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з повідомленням про надання гетьманського універсалу на млин під містом Остер згідно із заповітом полковника Григорія Карповича Коровки-Вольського

“Семен Савич^а, писар енералний, игумену обьители Варлааму Ленницькому о прислузі своей обьители, которою універсал на млин в Острі Коровчин спорадити желяет, листом извіщаает.

В Бгу превелебний мсці отче игумен монастиря Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, мні велце мсцівий гспдине, ласкавий отче и блгодітелю.

Любо не могу я жадним способом равного блгодіяням от Сто-Михайловской обьители и вашей превелебности в моем нещастю узнанним учинити заслужения, однак, аще будет и тое в прислугу помянутому містцу стому // (арк. 104 зв.) и вашей превелебности, жебым на млин Острицкий еще покойного старого Коровченка^а волею леггованный и новопреставленойся полковниковой киевской тестаментом утверждений універсал ясне велможного добродія исходатайствовал, то яко однаково Бгу работати и вашей превелебности; так деклярую тот універсал, якого юж колвек меею у его панской велможности инстанцією исправити, тилко хоти ваша превелебност, не турбуючи тим и на нарочного законника, через кого колвек тую небожки пней полковниковой леггацію или если оной донесене, на якої греблі, о килкох колах и где тот млын найдуется написавши, жебым відал як в універсалі виразити; а я, оный спорадивши, через того ж посланца до вшой превелебности не омешкаю одослати впевняю и затим его ж непремінной любві, приязни и молитвам стым самого мя полецаю, будучи назавше

Вашой превелебности всего добра приятель и поволний до услуг его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, септеврия 12, року 1712”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 104–104 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 35.

№ 95

1709 р., вересня 20. Глухів. –

Лист генерального писаря Семена Савича до переяславського єпископа Захарія Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Данилівка та Княжичі Свято-Онуфріївському скиту

“Семен Савич, генералний писар, єпископу переяславскому Захарії Корниловичу о потвердителном на Даниловскую землю універсалі и о наданії вновь села Княжич и той же землі листом извіщаает Захария, з игумена єпископ.

Ясне в Бгу преосвщенний мсці отче єпископ переяславский, мні велце мсцівий пне пастиру в Дху Свтом отче и блгодітелю.

// (арк. 105) Строител коштом преосвещения вашего новоуфундованного скитка преподобного Онуфрия честный отц Захария тут, у ясне велможного добродія, его млсти пна гетмана, бывши, не тощ возвращается, когда до поважной ясне в Бгу преосвещенного архипастира его млсти отца митрополити киевского листовной интерцессии его панская велможность склонившись, не тилко кгрунта в давних правах и кріпостех виразне определение и до помянутого скитка надание соизволил своим панским потвердити универсалом, леч и внов селце Княжичи поблизу там будучое, за яким же колвек моим старанем надати не отречеса, о перевоз зас п. войт переясловский любо и просил для вспартя ратуша переясловского у ясне велможного добродія, еднак не о каневский, леч о той, который на Сокирной находится, але и того не получил. О чом преосвещенству вшому донесли, ласце, блгословению архипастирскому и молитвам стым себе рекомендую.

Вашой архипастирской стини всего добра зичливый и поволный слуга его царского пресветлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, септеврия 20, 1709 року”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 47, арк. 89–90 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 104 зв.–105. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 32–33.

№ 96

1712 р., червня 20. Глухів. –

Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крехаїв та Боденьки монастирю

“Семен Савич, писар генералний, игумену Иоаникию Сенютовичу о наданні обители сел Крехаева и Боденок и на їх универсала листом возвіщаєт.

Висоце в Бзі превелебний мсці отче игумен монастыра Сто-Михайловского, мой велце мсцівий гспдне отче и ласкавий блгодітелю.

// (арк. 105 зв.) Деклярованную мою до обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской и ку особи вашей превелебности всегда усердствующую миючи склонность и поволност охочим моим, яким же кольвек ходатайством у ясне велможного добродія его млсти пана гетмана желанию вашей превелебности взглядом надания ку вспарту обители стой не единой, але двох маетностей Крехаева и Боденок тшихся учинити дозлетворение, на которые з одержанним универсалом прысланный от вашей превелебности пречестный отц економ, до обители стой поворочает, що любо не моей прислузі, але барзій панскому в том интересі прычитую респекту и прізрінію, однак и себе прошу в неотмінной ласці и молитвах стых всегда ховати, которым и тепер поліцившись, прибываю

Вашой превелебности всего добра зичливий приятель и поволный до услуг его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, юня 20, року 1712”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 52, арк. 98. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 105–105 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 34–35.

№ 97

1706 р., березня 16. –

**Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського
до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Захарія Корниловича з проханням прийняти в дар
частину млина на річці Остер**

“Григорій Карпович Волский, бывший киевский полковник, епископу переясловскому Захаріі, игумену обстели, за побоі монаха сея обители неблгословением наказан митрополити Варлаама, млин на Острі получения ради прощения листом обители отдает.

Ясне в Бгу преосвщенний мсци отче епскоп переясловский, особливий мой отче, пастыру и добродію. // (арк. 106)

Будучи я посіщенний от Бга немощию, а найбарзій болізнуючи з того, що пастир его милост преосвщенний митрополит на скаргу вашу за побитие вшего черци неблгословением мя прыкрыти рачил, в чом найбарзій умерти боюся, прошу моего давного отца и добродія, покажи свою на мні милост и яко сам прости мой гріх, так до его млсти пастыра причинися, абы чрез отца протопопу козелецкого препослал отческое свое мні блгословение, а я за добродійскую вашу милостивую учинност млин Острицкий на одной греблі з вашими монастирскими стоячий, з которого пред тим камен и ступник даровалем вес по смерти моей на вічност дарую обители Сто-Михайловской Золотоверхой киевской, тилко прошу, мой добродію, будь милостив, уприси мні пастирское блгословение, которому навсегда поручаюся.

Вам всего добра зичливий и до услуг поволный Григорий Карпович Волский.
1706 году, місця марта 16”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 105 зв.–106. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 32.

№ 98

1690 р., березня 6. Переяслав. –

Лист переяславського полковника Леонтія Полуботка до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про заборону переяславським дозорцям чинити кривду на млині Родіона Дмитрашка-Райчі

“Леонтий Полуботок^а, полковник переяславський, игумену обители Силвестру Головчичу листом звіщаєт, что запрітил дозорци в млині Дмитрашковом, проданом обители, в користех обителских прелятствовати.

Превелебний в Бгу мсці отче игумен Сто-Михайловского мнстра, велце мой м. пне и зичливый приятелю. // (арк. 106 зв.)

За повіншоване листовное поста свтаго вдячное мое превелебности вшой чиню подяковане. При котором взаємне зичу, абысте превелебность вша зполне зо всею братиею блгополучно тот же пост свтій совершивши, поклонилися страстем Хрстовим и сподобылис світлое его Воскресение весело праздновати. Жаданю превелебности вшой досить чинячи, приказалем дозорци над млинами переясловскими знайдуючомуся, абы млинови пна Дмитрашковому дал покой, поневаж он, пан Дмитрашко, превелебности вшой на обитель свтую з ласки своей пуцаєт млин свой ку пожиткови монастирскому в завідоване. Прето ражу приятелско превелебности вшой, жебы якого старчика оттол для слушного дозору прислалисте, который хотяй бы в том же двору пна Дмитрашковом живучи, мог би що ку пожиткови приобрісти, яко под час наступуючое вини, а мелником нілзя повірати. О том предложивши, полецаюся, з моей поволностию млтвам свтым, застаючи

Превелебности вшой всего добра зичливый приятель и поволний до услуг их царского пресвітлого величества Войска Запорозкого полковник переясловський Леонтий Полуботок.

З Переяслава, марта 6, року 1690”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 106–106 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 6. – С. 41.

№ 99

1693 р., червня 11. Батурин. –

Лист генерального писаря Василя Кочубея до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на монастирські маєтності

“Василий Кочубей^а, писар генералний, игумену обители Силвестру Головчичу, о виданом потвердителном на все імінія от гетмана Мазепи універсалі обители листом звіщаєтсся. // (арк. 107)

Превелебний в Бгу мсцивий отче игумене михайловський, мой велце ласкавий отче и блгодітелю.

Гостем мало бывалем, лист вашой превелебности я миле принявши, служилем так и чинилем, як самого вашой превелебности потребовало жадане.

По прошениі теди вашой превелебности и по моему доношению розказал его милост, ясневелможный реіментар, видати з канцелярией войсковою універсал на всі монастирские добра потвердителный, такий, якого было вашой превелебности потреба. Що я донесши, отдаюся стым вашой превелебности молитвам.

З Батурина, июня 11 дня, року 1693.

Вашой превелебности зичливий приятель и слуга В. Кочубей, писар енералний”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 34, арк. 68, 71 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 106 зв.–107. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві // Сіверянський літопис. – 2002. – № 2. – С. 31.

№ 100

1698 р., червня 21. Козелець. –

Лист Марії Коровки-Вольської до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер

“Мария Коровченкова Захарію Корниловичу, игумену обители о продажном своем млині на Острі ріці куплі ради в обитель листом извѣщает.

Превелебний в Бгу мсці отче игумен сто-Михайловский киевский, мой велце мсцівий в Дху Стом отче и ласкавий блгодітелю.

Миючи мы на реці Острі на греблі Слободской, под црквою мурованою, з вашими поспол поданнымы обители стой, там же в Острі стоячими млинами и на той же греблі зо всіми до него належитостями и ступником млин, умислилисмо оный // (арк. 107 зв.) (еще пред виездом своим до войска)⁸³ з паном моім людем назичити, а так, чуючи о том, люде, знайдуются оного куповати, а же тепер свіжо пишет пан мой з дороги до мене, абым мымо инших найдуючихся на тот млин купцев, вашой превелебности извѣстила о своей продажи яко ближайшому превелебности вашой (мимо иных) сусідовы до купованя. Зачим прето з умислу через слугу нашего и лист сей мой увідомляю, п. вашу, ежели бысте міли волю оный нам заплатити, то не будем кому иному збувати, люб теж изнаходятся его купити и ціле торгуют люде, а ціну устне вам скажет слуга наш, през которого и отвіту ожидаючи, млтвам отческим и блгословению містца стого з паном моім, яко найпокорній полецаем и остаем вашой превелебности в Дху Стом нам отца и блгодітеля всіх блг усердно жадаючая Марія Христофовна Феодора Коровченкова.

З Козелця, июня 21 дня, року 1698.

Особливе пан мой вашой превелебности за всякое блгодітелство дознанное ему от в. превелебности в обители стой покорне дякует, желаю да сподобыть Бг Всемогущий за вся блгая во всякой оказіи воздавать услугами и отвдячати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 107–107 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 31.

⁸³ Дужки авт.

№ 101

**1711 р., травня 5. З табору під Білоусівкою. –
Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанникія Сенютювича
про дозвіл відбирати прибутки з арештованого млина
Родіона Дмитрашка-Райчі**

“Семен Савич, писар генералний, ігумену обители Іоанникію Сенютювичу з арештованного полковником в Переясловлі млина обители листом по приказу гетмана взимат розмірі позволяет.

В Бгу превелебнійший гспдине місці отче ігумен мнстыра Сто-Михайловского киевского, мой велце мсцівий пане и дознанный блгодітелю. // (арк. 108) Як скоро извістилемся з листу от вашой превелебности, до мене писанного, же его милость пан судия енералний за предложеннем войта переясловского о млин, на ратуш прежде належачий, а покойным п. Думитрашком обители Сто-Михайловской проданный, положил на оный арешт (чого ясне велможный добродій его милости не зліцал), так зараз докладалем о том ясне велможному добродієви: теди по по моем доношенню розказал мні его панская велможность до вашой превелебности писати, чтобы ваша превелебность не уважаючи на тот арешт его млстю пном судиею положенный, веліл розміровие податки з оного млина на обител стую по прежнему отбирати, кгдаж либо п. Думитрашко и неслушне учинил тое, что млин міський, ратуши належний, обители стой Михайловской пустил в продажу, еднак, же тая его продажа пошла в давность, теди ясне велможный добродій того нарушати не хочет, але хйба пані Думитрашковая, з взятих от обители стой за оный млин грошей часть якуос на ратуш переясловскую повинна будет в нагороду дати. При сем млтвам стим и блгодітелской вашой превелебности ласце полецаяомя, пребывая

Вашой превелебности всего добра зичливий приятел и поволний до услуг, его царского пресвітлого величества Войска Запорожского писар енералний Семен Савич.

З обозу з-под Білоусовки, мая 5, року 1711”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 107 зв.–108. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 33.

№ 102

**1699 р., серпня 25. Батурин. –
Лист генерального судді Василя Кочубея до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія
Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу
на села Крюківщина та Данилівка**

// (арк. 108 зв.) “Кочубей, генералний судия, Захарій Корниловичу, ігумену обители о выдачи потвердителного на иміние обители универсала от гетмана Мазепи о наданії Кривковщини листом извіщаает.

Превелебний в Бгу мсці отче игумене мнстра Михайловского киевского, мой велце ласкавий гспдне и приятелю!

На желание вашей превелебности видан ест по указу яснее велможного его млсти пана гетмана з канцеляриі войскової універсал, потвержающий старинние добра монастырови вашей превелебности Михайловскому, также надаючи и внов тиі селища, о которіі жадал ваша превелебност, в чом я з моей ку вашей превелебности и ку всей стой Михайловской обители зичливої приязні работалем сердечне. Моїми яснее велможному его млсти пну гетману докладами тое предложивши, неотмінной приязні и стым вашей превелебности молитвам вручаю мя пилно.

З Батурина, августа 25, року 1699.

Вашой превелебности зичливий приятел и слуга Василий Кочубей, судия енералний”.

IP НБУВ, ф. 307, №536/1762, № 42, арк. 79–79 зв., 80 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 108 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві // Сіверянський літопис. – 2002. – №2. – С.31.

№ 103

1699 р., серпня 25. Батурин. –

Лист генерального судді Василя Кочубея до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Кочубей, судия генералний, блженному Варлааму, киевскому митрополиті, в потвердителном на иміния обители нашея гетмана Мазепи универсали и о наданіі Даниловки и Заборя, сел, листом извѣствует. // (арк. 109)

Ясне в Бгу преосвященнійший милостивий пане архипастиру.

Яснеевелможний его милост пн гетман, висоце поважаючи архипастирскую вашей стині причину, внесенную за превелебним отцем игуменом михайловским в діле всего мнастира того Михайловского, изволил розказати видати поважний свой рейментарский з канцеляриі войскової універсал, на потвержене старинних добр мнстиру тому прислужающих, надаючи и внов двое селища, о которые жадали они, в чом я по милостивом вшой архипастирской стині повелению моим яснее велможному его милости пану гетману докладом работалем щире. При том полецаюся милостивой вашей архипастирской ласце и стителскому навсегда блгословению.

З Батурина, августа 25, року 1699.

Вашой архипастирской стині зычливий в Дху Стом найменший син и найповолнійший слуга Василий Кочубей”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 41, арк. 78, 81 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 107 зв.–109. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Універсали гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві // Сіверянський літопис. – 2002. – №2. – С.31.

№ 104

1699 р., листопада 10. Козелець. –

**Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського ігумену
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію Корниловичу
про умови та ціну продажу частини млина на річці Остер**

“Григорий Волский Захарію Корниловичу, игумену обители ціну млина в Острі продажі ради в обител листом обявляет.

В Бгу превелебний мсці отче Корнилович, добродій особливий мой.

Чого колвек превелебност ваша по мні жаелае, усе рад свідчити, так для годности превелебности вшей, а далеко барзій // **(арк. 109 зв.)** для прислуги місця стого, на которой надії превелебност ваша завестися не можете того млина, гдиж без залеценя ест пожитечний, я еднак, не зновляючи нового торгу ведлуг цени давной тот млин за тысячу золотих отдам, опроч каменя и ступников, которые на обител стую дарую, а же на час приобецаній не моглем покон мой отдати, превелебности вашей прощу, мійте мя вашець за вимовного. Що до відомости подавши превелебности вашей, самого себе молитвам стым и високой ласце порочаю.

Вам всего зычливий и до услуг поволний Григорий Карпович Волский з Козелця, року 1699, ноеврия 10”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 109–109 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 31.

№ 105

1711 р., травень. Березань. –

**Лист генерального судді Олексія Туранського до ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича
про повернення арештованого млина Родіона Дмитрашка-Райчі
в Переяславі до монастиря**

“Алексій Туранский, судия генералний, Иоанникию Сенютовичу, игумену обители, користи з млина в Переяславлі Дмитрашкового на ратуш обнятий, знову на обитель листом возвращает.

Висоце в Бгу превелебний млсци отче игумен свто-Михайловский, мні велце млсцівий гспдне отче и приятелю.

Любо был положен арешт на млині том, который небожчик пан Думитрашко продал обители Сто-Михайловской, якобы отнявши от ратуша переяславского, однак не было в том арешті доложено тое, чтоб розміровие пожитки от обители // **(арк. 110)** стой отдаленние, міли обернени быти на росходи ратушние; а кгда увиділем презентованную от вашей превелебности монаршую его царского пресвітлого величества грамоту, которою тот же млин ест ствержен, писалем до пана полковника наказного переяславского и п. войта ратушного, абы жадное не міли до того млина претенсії, поневаж пані Думитрашкова міет з тих же грошей, якие взяти за млин, виділити часть до ратуша переяславского в отбуване росходов тамошних уставичних, зачим ваша

превелебност рач в том не труднити себе, ані посилати о млині том своїх посланних до обозу. Що предъложивши, полекаю мене з поволностью зичливости моеї стим превелебности вашой млтвм.

Вашой превелебности зичливий всего добра приятел и служит готов, его царского пресвітлого величества Войска Запорозкого судия енералний Алексій Турянский.

З Березані мая..., року 1711”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 109 зв.–110. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 33–34.

№ 106

1712 р., січня 22. Глухів. –

Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена

Спасо-Преображенського Мгарського монастиря Філарета Кощаковського про відхилення рішення про надання мастностей Гамалії до монастиря

“Семен Савич, писар генералний, Филарету Кощановскому, монастыря Мгарского игумену видание универсала потвердителного на иміние первое Гамалиїного в монастир Мгарский легкованное препятствие, то есть перемену легкації, во обитель нашу листом обявляет.

Превелебний в Бзі отче игумен монастыря Мгарского, мой велце ласкавий гспдине, отче и приятелю.

Листовное новозачатого року приветствие и в нем зичливе // (арк. 110 зв.) виражений ко мні аффект со всякою вдячностю от вашой превелебности принявши, велце дякую и взаємне зичу, дабы положивши во области своей времена и літа Хс Гдь вашой превелебности не тилко в сей новозачатий рок, але и во вся дни живота вашего цілобытное при всяком блгополучії в мирі и радости даровал здравие, а яко рад всегда по силі и возможности моеї всякое ку добру до обители стой стягаючися ходатайством моїм чинити помоществование и желание вашой превелебности в самый приводити скуток, так и тепер интерес вашой превелебности взглядом потвержденна на кгрунта паней Гамалііной легкацією до обители стой определение, при какой же колвек моеї инстанції доносилем ясне велможному добродієви его милости пну гетману, а же aliqua sunt huic obstacula, о чом з листу панского превелебност ваша извіститися может, теди его панская велможность, тот вашой превелебности интерес до далшого отложил времени. Що донесши, молитвам стым навсегда поліцаюся.

Вашой превелебности всего добра зичливий приятель и поволний до услуг, его царского пресветлого величества Войска Запорозкого писар енералний Семен Савич.

З Глухова, иануаря 22, року 1712”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 110–110 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007 – № 5. – С. 34.

№ 107

1713 р., жовтня 17. Русанів. –

**Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита
Йоасафа Кроковського з проханням про дозвіл на управління
Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю**

*“Гетман Иоан Скоропадский митрополиті киевскому Иоасафу листом
извіщаєт, что по концессі его монастир Красногорский в подсутствие обители
Золотоверхой отдати имієт універсалом. // (арк. 111)*

Ясне в Бгу преосвященний мсці отче митрополит киевский, мой велце
мосцівий пане архипастыру, милостивий в Бгу Стом отче и добродію.

Превелебний в Бзі его милость отц Иоаникий Сенютович, игумен
монастыра Сто-Михайловского киевского, еще перед сим просил мене
о поліцене монастыра Красногорского внов строячогося до обители Сто-
Михайловской в прислушание и тепер при моем з Киева одезді тое ж свое
повторал прошение, жебы тот монастыр под. правлением его превелебности могл
найдоватися. Прето я любо який же колвек на сооружение оногo монастыра
ложилем мой кошт, однак того барзій предаю в диспозицію и волю вашей
пастырской молости если будет архиерейское преосвященство вашогo
блгволение поважний его превелебности дати консес, то и я універсалу моего
розказат з канцелярії на тое видати не отмовлю. При том млтвам стым
архиерейскому блгословению и ласце полецившися, перебуваю.

Вашему преосвященству всего добра зичливий в Дху Свтом и нижайший
слуга Иван Скоропадский, гетман Войска его царского пресвітлогo
величества Запорозкого.

З Русанева, октоврия 17, року 1713”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 57, арк. 108, 113 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 110 зв.–111. Копія.

№ 108

1714 р., січня 6. Глухів. –

**Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського
Золотоверхогo монастиря Іоанікія Сенютовича з повідомленням
про надання універсалу на управління Свято-Троїцьким
Красногірським Чорнуським монастирем**

*// (арк. 111 зв.) “Гетман Иоан Скоропадский Иоанию, игумену обители
о поданіі в подсутствие монастыря Красногорского обители и о
потвердителном того даном универсалі листом звіщаєт.*

В Бгу превелебнійший мсці отче игумен монастыра Сто-Михайловского
Золотоверхогoo киевского, мой велце мсцівий гспдне отче и ласкавий приятелю.

Поневаж ясне в Бгу преосвященнійший его млст отц митрополит
киевский изволил видати свой архиерейский патент о прилученіі в послушание
обитель стую Красногорскую чорнускую монастыреві Сто-Михайловскому
вашой превелебности и по нем будучим сукцессором, теди и мы, стосуючися до
тoей его преосвященства волі, велілисмо наш з канцелярії войскової видати

вашой превелебности для обнятия тоей стой Красногорской обители універсал, который тут же до вашей превелебности посилаем, иншие зас требования откладалем до далшого времени, поневаж законник, от вашей превелебности посланный, застал уже нас на самом з Глухова вьезді в Лубні по прошенію сиятелнїшого графа енерала фелтъмаршала на восприемничество новорожденной его ж сиятелства дочери, о сем вашей превелебности предложивши, его ж стым млтвам навсегда полекаемся, пребываю. Обширнїй устне донесет сей же законник, якими при вьезді многими затрудненї забавами, жебе Ёсусі и о Красногорских нуждах тепер // (арк. 112) и отвітвую разві даст Бг повернути.

Вашой превелебности всего добра зичливий приятел ИванСкоропадский, гетман Войска его царского пресвітлого величества Запорозкого.

З Глухова, януария 6, року 1714”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 58, арк. 109, 112 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 111 зв.–112. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 70–71.

№ 109

1717 р., липня 10. Гадяч. –

Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю⁸⁴

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 112–112 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 101 зв.–102 зв. (Док. № 91). Копії.

№ 110

1718 р., вересня 29. Гадяч. –

Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква⁸⁵

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 112 зв.–113 зв. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 103–104. (Док. № 93). Копії.

⁸⁴ На полі напис: “сіе выше есть”.

⁸⁵ На полі напис: “сіе выше есть”.

№ 111

1728 р., серпня 14. [Комишна]. –

**Лист комишнянського сотника Гадяцького полку Івана Пирятинського
до управителів села Бодаква про наїзд на маєтність жителів
села Березові Луки**

// (арк. 114) “Пречстние мсці, селом Бодаквою и протчіим завідующие, мні ласкавии блгодітели.

Сотні Комишанской села Березовой Луки старшина и обыватели чрез жалобу свою донесли мні відат, что ваше пречестност невідомо по яких документах забравши близкост к долині, зовемой Бодаквянской, якая издревле на полковников кошовалася и косится, стали витиск чинит и сых недавних чисел, наехавши на дорозі березолуцког члвка, напрасно безправне коня заграбыли, и невідомо чого рады в себе держите. Зачим пишучи до вашей пречестности, жадаю, изволте без болшой себі турбаціи коня заграбленного возвратит, а за тую долину, ежели имієте в себе якіе кріпости, судом, а не самоволним грабытелством, чого вам же надіюс, не будет похвалено, мієте упоминатися, и ежели такого коня заграбленного не возвратите березолуцким жителем, прикажу ваших людей заграбыти, о возвращение вишше вираженного коня и повторе ваших пречестностей жадаю и застаю // (арк. 114 зв.)

Вашим пречестностям зичливий приятел сотник полковий и наказний полковник гад[яцкий] Иван Пирятинский^а, т[ану] р[горгіа].

Августа 14 д., року 1728”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 114–114 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 41–42.

№ 112

1735 р., червня 19. Лубни. –

**Лист лубенського полковника Петра Апостола
до економа Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
про розмежування ґрунтів між слободою, що була куплена в Івана Гамалії,
і монастирською долиною**

“Пречстный мсці отец економ монастира Сто-Михайловского киевского.

Лист вашей пречестности о учинившомься по разсмотрению вашем и посланного от нас значкового товариша Петра Корніевича розмежованно между степом моім купленим з слободкою у пна Ивана Гамалиї и между долиною сінокосною монастирскою мы получили, и хотя оное розмежоване на сторону нашу есть обидно, понеже по осмотру вашему обще з означенним от нас посланним значковым товаришем не явилося то, что зверх заведеного в продажу пном Гамалиєю степу и копцями; которые нині сут при нас ограниченного староста наш принял, а что сам пан Гамалия тепер противно

перво учиненному при продажи заводу отмінил границу, то мы, відая ннішее его состояние, тому не дивуемся, однак, не входя в болшую з обителю стою трудност, якого оному нні учиненному розмежованю // (арк. 115) не спорим и на нем всегда стоят иміем; так дабы живучи по-сусідску и една в другую сторону не втручались уже впред и жадних обид вибиванем травы или пашен статками и нияким другим способом не чинили, изволте ваша пречестност кому надлежит от себе притвердит, а от нас, дабы взаимно в сторону обители стой жадного и найменшого не было уступу и не чинено обид старості нашему приказ дан и о таком учинившомся розмежованю посилаем наш до его преподобия отца архимандрита лист и на оний ожидаю отвіту.

Пребываем вашей пречестности зичливий приятел ея императорского величества Войска Запор[озкого] полковник лубенский Петр Апостол^а.

Июня 19 д., 1735 году, [в] Лубніх”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 114 зв.–115. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 42.

// (арк. 115 зв. – 120 зв.) – чисті.

// (арк. 121) “Кріпости на землю Вігуровскую”

№ 113

1521 р., квітня 13. Київ. –

Привілей київського воєводи Андрія Немировича на право володіння Чорторійським затоном Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Я, Андрей Немрович, воевода киевский.

Бил нам чолом игумен еж охест з братею стго архистратига Михайла Золотоверхого Макарей, абыхмо ему дали затон в Чоръторьї пустый на верхънем ко[н]ци, со сыножатью по жерело Тисяцкое и по городовое озеро, а по річку Родуньку и по Чоръторью, а от жерела Тисяцкого на лівую сторону ко Днепру прямо всего того на две стреленьи, ино я там сам бывши и того затону осмотревши и достаток ся довідавши и людей старых о том опитавши, которьї ж тому гораздо звідомы и възнавши, иж то нешкодное замку гдрскому, дал есми тот затон пустый и со сыножатью игумену Макарью до гдрское воли и на то дал есми ему сес мой лист под моею пе[ча]тлю.

Псан в Києві април 13 днь, индик[та] 9, літа Бж 1521”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 121. Копія.

1583 р., червня 12. Київ. –

Выпис з земських книг Київського воєводства
привілею польського короля Стефана Баторія від 2 грудня 1582 р.
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків
під селом Вигурівщина

// (арк. 121 зв.) “Выпис с книг земских справ судовых киевских.

Року тисеча пятсот осмьдесят третого мсця июня с поправы календару:
12 дня:

На рокох судовых земских киевских от дня светое Тройцы свята римского зачатых в року теперешнем осмьдесят третем в Киеве припалых и судовые ведле статуту и артыкулов в нем описаных и отправованых перед нами, Есифом Ивановичом Немиричом, судею, Богуфалом Михайловичом Павшею, подсудком, а Дмитрием Федоровичем Елцом, писаром^а, врядниками земскими земли Киевское, постановившиися очевисто его млсть велебный отец Селивестр Ерусалимец, игумен мнастыря святого Михайла Золотоверхого киевского, сам от себе и от иконова и всех черньцов того ж манастыря оповедал и, положивши выпис с книг каньцлерейских его королевское млсти под печатю кроля его млсти коронною и с подписом руки писарское пана Лаврина Песочинского просил, абы был читан и у книги земские судовые киевские уписан и уведен, который выпис так се в себе маеть:

Стефан^б, Божю млстью корол полский, великий княз литовский, руский, пруский, жомойтский, мазовецкий, ифлянский, княжа седмигродское и иных. Ознаймуем, иж што которая справа приточилася за аппеляцыею от суду земского киевского на суд наш гсдрьский здеся на съем Варшавский земляном нашим повету Мозырского Василю Корсаку Федоровой // (арк. 122) Ленковича, Настаси Олизарович, подсудковой мозырской, Василью Некгулу и Петру Олеши и малжонькам их з ыгуменом манастыря нашего светого Михайла Золотоверхого в Киеве Селивестром Ерусалимцом, икономом и всеми черньцами того ж манастыря светого Михайла Золотоверхого о озеро, прозываемое Петрыково, лежачое в земли Киевской, неподалеку места нашего Киева, за рекою Днепром, прислухаючому селищу и острову Меленевскому, а так за жеданьем помененого игумена манастыря светого Михайла Золотоверхого сторона жалобливая земляне наши повету Мозырского через умоцованого приятеля своего Андрея Ловейка се зде на дворе нашем угоду учинили тым способом, иж игумен манастыря нашего светого Михайла Золотоверхого в Киеве Селивестр Ерусалимец, будучи умоцованный от брати своей того манастыря за припозванем стороны жалобливое в кривдах, верху мененых, на первшие роки не становилсе, хоробою се заложил, а на другие роки о тую ж реч будучи припозваний, иж ему присега, яко за правдивую обложною хоробою на первшие роки становитися не мог, от суда въсказана была до нас, гсдря, апелевал, а прото вже тепер, не вдаючисе у право о тую присегу свою, перед нас, гсдря, яко особа духовная, уживши в том помененого умоцованого стороны жалобливое, иж бы о тую присегу против нему не попиран нестанеь за первшие роки суду и стороне своей противной // (арк. 122 зв.) платити, поднялсе, а реч самую, яко жалоба на позвех, и на листе суду земского киевского есть ширей описанный на первших роках судовых земских киевских, которые подати сего листу отправованный на первой будут поспол з икононобом и всеми черньцы манастыря помененого перед судом земским киевским

усправедливитися, яко на року завитом, обовезал року оного ничим не збиваючи под утраченем самое речи, о што на них жалоба ест, на чом и сторона жалобливая перестала, и о тую угоду свою сами обличне у книг канцлереи нашею згодне оповедали и до книг оную собе записати дали, што на прозбу их до книг наших канцлерейских ест записано, с которых и сес выпис под нашою печатью им, обоим сторонам, выдати есмо велели. Писан у Варшаве лета Божего нароженья тисеча пять сот осмьдесят второго мсца декабря второго дня. Справа велебного Яна Боруковьского з Билина подканцлерего коронного плоцкого и ленчицкого, дякана варшавьского. Лаврин Песочинский, по вычитанью того выпису его королевское млсти поведил отец Селивестр Ерусалимец, иж де я сам и с икононом и зо всеми черньцами монастыря светого Михайла Золотоверхого ведле оного выпису кроля его млсти, яко на первших роках судовых на завитый рок по оном выписе нам обоим сторонам выданным готови есмо тым вышпомененым земяном повету Мозырского усправедливитися, нижли оная сторона поводовая сама на тых роках судовых на первших, яко на завитом року не стала ани у // (арк. 123) моцваного не прислала и особе никоторое ведомости не вчина. Просил на суду, абыхмо тое оповедане и станье его млсти отца Ерусалимцова и икононово и всих черньцов Михайловьских до книг земьских судовых киевьских дали записати, што ест записано, с которого записанья и выпис с книг оного оповеданья его млсти отца Ерусалимцова и станя и всих черньцов, так теж и оного выпису его королевское млсти у книги земские уведеныи под печатями нашими судейскими отцу Ерусалимцу, яко игумену и всим черньцом того монастыря Михайловьского есть выдан.

Писан у Києве.

Дмитр Елец, писар земский киевский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 121 зв.–123. Копія.

№ 115

1602 р., березня 27. Київ. –

Привілей кїївського підвоєводи Вацлава Вільгорського на право володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві трьома озерами за річкою Половиця

“Вацлав Вилгорский, подвоеводзый киевский”⁸⁶.

Ознаймую то сим моим листом, иж за устным росказанем, так теж и за листом даниною его млсти ясне велможного пна Константина, кнжати Острозского, пна воеводы киевского, пна моего млстивого, подалем врядовне велебному отцу Иоасафу Мировскому // (арк. 123 зв.) игумену монастыря светого архангела Михайла Золотоверхого киевскому и всим чернцом капитуле того монастыря в моц, держане и уживане озера три неподалеку места киевского за речкою Половицею, подле сеножатеи воеводских и промеж сеножатеи

⁸⁶ Після слів “*подвоеводзый киевский*” на початку документа іншою рукою дописано: “*отписывает мнрю три озера за рекою Половицею*”.

местских мещан киевских Матфея Денисовича Марцыяновича и Самойла Макаровича, а сеножати Пивовское и Шаулинское лежачие и называемые в местцу Овлуком, которых озер манастыр Михайловский за поданем моим, так за розказанем его кнж млсти устным, яко и водле данины кнжати его млсти листу оному манастыру даного держати, ловити и на пожиток общей братіи оный манастыр Михайловский оборочати мает и того поданя озер менованых отцу игумену михайловскому и всим чернцом михайловским сей лист мой под моею печатю и подписом власное руки моее дадем.

Писан в Киеве року тисеча шест сот второго, мсца марца двадцет сегого дня. Рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печату”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 121 зв.–123. Копія.

№ 116

1602 р., березня 28. Київ. –

Выпис з міських книг Київської ратуші свідчення возного Семена Смолянського про надання трьох озер за річкою Половиця Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (арк. 124) “Выпис с книг меских права магдейборского ратуша киевского.

Року Божого нароженя тисеча шестсот второго мсца марца двадцат осмого дня.

Передо мною Яцьком Балыкою^а, войтом, Денисом Мартьяновичом, бурмистром и райцами с присяжными, судом зуполна заселим в ратушу киевском постановившиися очевисто енералный возный земли Киевское, шляхетный Семен Смолянський, очевисто сознал и при очевистом сознаню своем квит свой под печатю и с подписом власное руки своее ку вписаню до книг местких ратуша киевского писанный, подал с тыми словы:

“Я, Семен Смолянський, енералный возный земли Киевское, сознавам тым моим квитом, иж року тепер идучого тисеча шестсот второго, мсца марца двадцат сегого дня, за листом даниною его млсти ясневелможного пана Константина, кнжати Острозского, пна воеводы киевского, а за доброволным уступеньем, поданьем и посланем от его млсти пна Вацлава Вилгорского, подвоеводего киевского, ездилком и подал в моц держане и уживане велебному его млсти отцу Иосафу Мировскому, игумену манастыра светого архангела Михайла Золотоверхого киевскому и всим чернцом капитуле того манастыра озера три неподалеку места киевского, за речкою Половицею подле сеножателей воеводских и промеж сеножателей местцких // (арк. 124 зв.) мещан киевских Матфея Денисовича Марцыяновича и Самойла Макаровича, а сеножати Пивовское и Шаулинское, лежачые и называемые в местцу Овлуком, которые дей здавна и перед тым яко отец игумен и чернцы михайловские старинные и водле того листу, данины его кнжатское млсти меновали быти належными тому манастыру Михаловскому и тых озер манастыр Михайловский водле данины кнжати его млсти и за поданем через мене, возного, яко свои власные держати, ловити и на пожиток общей брати манастыр Михайловский оборочати

маєт, которого поданя озер увезованя нихто не боронил, которого поданя и увезованя в помененые озера его мл отцу игумену михайловскому и всим чернцом михайловским сес квит сознане мое и с подписом руки моеє до книг прав местцких ратушных киевских дадем; который же то квит и очевистое сознане енералного возного з вышпомененого ест до книг местких ратуша киевского записано и сес выпис под печатю месткою радецкою киевською велебному его мл. отцу Иоасафу Миrowsкому, игумену, и всим чернцом монастыра стога архангела Михаила Золотоверхого киевского ест выдан.

Писан в ратушу киевском.

Jacob Dm. (?) Zakrzewski, reg[ent] canc[elarii] k[ijowskiej], m[anu] p[roprio]”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 124–124 зв. Копія.

№ 117

1688 р., березня 28. Вигурівщина. –

Розписка Агафії Цар про підтвердження продажу її чоловіком Григорієм Цар ниви в Будищах Мойсею Томиловичу

“Я, Агафія Григорієва Цариха, позосталая по небозчику мужу своєму, который еще за живота своего продал ниву свою власную, никому ни в чем не заведенную, ані пенную, пану Мойсею Томиловичу, в такой способ, иж под час на нас гонения и войны, который не маючи собі виживеня, брал у мене жито и вола у пана Мойсія Томиловича купил небожъчик Григорий Цар, за которого вола и за оную пашню, которую брал Григорый Цар у пна Мойсія Томиловича, оную ниву, которая лежачая в Будищах, где ест и гумно пна Мойсея Томиловича, до которої нивы, ані я сама, вышей реченьная, Агафія Григорієва Цариха, не хочу міти справи, ані я сама, ані діти мої, ані с приятелей моих близьких и далеких, але в вічност продадем пну Мойсею Томиловичу, що волно оному яко своїм власным пожитковати и продати, як хотіти на свой пожиток обернути, що для ліпшеї віри и певности дадем ему сие мое писания с подписом руки моеї и с подписом людей зацьных віри годних обивателей выгуровских при бытности пна Павла Кожодуба, Василия Дубыни и Ждана // (арк. 125 зв.) Ювіновича и Пархома Тимофієвича и иных людей зацьных и віри годних при том будучих в дому пана Мойсея Томиловича, которая нива продана в вічност пану Мойсею Томиловичу з одміжками, абы нихто не важился.

Ясне упрошоние и подпис рук людей зацьных и віри годних Павел Кожодуб, Васил Дубина, Ждан Ювінович, Пархум Тимофієвич.

Року 1688, місця марта, дня 28”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 125–125 зв. Копія.

Отубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 42–43.

**Купчі записи вигурівських жителів про продаж ґрунтів в селі Вигурівщина
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Сильвестру Головчичу**

“Ми, нижей на подписі вираженные, чиним відомо и признаемо сим писанием нашим, кому би тепер и на потомные часи відати належало, иж ми, будучи здоровими на тілі и на умислі, продалисмо доброволне ґрунта наші козацкие в селі Вігуровщині, до монастиря Михайловского Золотоверхаго киевского, превелебному в Бгу его млсти господину отцу Сильвестру Головчичу, ігумену монастиря тогож. // (арк. 126)

Я, Андрей Козак, мелник вігуровский, продал двор з пляцом в селі Вігуровщині со всіми ґрунтами своїми власними, належитими на Стуйлі, на Березовиці за городищем, и где едно всі знайдуются ґрунта орание и неорание, зарослие и сіножати и со всяким угодием за золотих осмьдесят в року тысяча шістьсотним девятьдесят пятом, мсца мая пятого дня за атаманства Яска Перехриста старого.

Я, Феодор Мосиенко, тому ж отцу Головчичу, ігумену монастиря Михайловского, продалем двор в селі Вігуровщині и поля ближные будища, три ниви прилеглие ґрунтам монастирским на Стуйлі, за городищами дві ниви, на Березовці также три ниви, и где одно ґрунта знайдуются орание и неорание, зарослие синожати и со всяким угодием, за золотих седмьдесят три в року тысяча шістьсот девятьдесят семом мсца февруариа девятого дня, за атаманства Феодора Перехристенка.

Я, Иван Чичиль, тому ж превелебному в Бгу отцу Головчичу, ігумену монастиря Михайловского, продал двор в селі Вігуровщині з нивами и ґрунтами на Березовиці нив чотири, за городищами нива великая, которая в лан монастирський вораная: так теж и три нивки менших на Стуйлі, нива великая в рогу над болотом Корчовкою и дві ниви // (арк. 126 зв.) менших на Стуйли пятьдесят пять в року тыся[ча] шістьсот девятьдесят семом, мсца марта пятого дня, за атаманства Никиты Тарана.

Року тысяча шість соть девятьдесят осмого, мсца февруариа двадцять пятого дня, по смерти небож[чи]ка отца ігумена монастиря Михайловского киевского, теперешному отцу Захаріі Корниловичу, ігумену того ж монастиря Золотоверхого киевского продал я, Феодор Перехристенко, двор з пляцом, з ґрунтами и со всіми до их приналежностями за золотих тридцять пять.

Року того ж, мсца марта осмнадцятото дня, продал я, Никита Таран, ниви дві великие в далших Будищах, прилеглие ланам монастирским и за городищем так же нив дві за золотих сорок.

Року того ж, мсца мая шестого дня, продал я, Иван Дрозденко, тому ж отцу ігуменові ниви в Куричеві, ниву великую в Будищах, ниву великую обмеж монастирских нив, на Березовиці нив дві, за городищами една, и поля зарослие и сіножати за золотих сорок пять.

Року того ж, мсца мая осмнацятото дня, продал я, Вакула Опанасенко, козак вігуровский на Березовці ниву великую, обмежу монастирской ниви и менших нивок дві, за городищем нив дві, на Стуйлі нива една, у Будищах нив дві // (арк. 127) и всі поля орание и сіножати за золотих тридцять три. Року того ж, мсца юня четвертого дня, продал я, Грицко Коломиец, на Березовці нив дві, за городищами нив дві, у Будищах една, на Стуйли три нивки за золотих пятнадцять.

Року того ж, мєця юня пятацятото дня, продала я, Одарочка, вдовиця, двор з пляцом, з грунтами и зо всіми до того двора принадлежностями за золотых пятаццать.

Року того ж, мєця юля двадцять сємого дня, продал я Ияков Перехрестенко, атаман вигуровский, ниву великую за городищем вораную в лан монастирський, за золотих сорок.

На что мы всі, сполне соединившия з тоей продажи, сим писмом зрекаємся так самим, яко и потомком нашим вічними часи жадного приступу и вмїщатися в тые грунта не зоставуючи. Упросилисмо для ліпшой певности в потомные часы людей віри годних и подпис рук.

Діялося в сєлі Вигуровщині. Року тысяча сєдмсотнем мїсяця сєптемвриа осмого.

Яков Прехрестенко, атаман вигуровский.

Я, Хведор Перехристе[н]ко.

+ Иван Дрозд.

+ Павел Тараненко.

+ Грицько Коломиец.

+ Одарочка Василиха.

+ Вакула Опанасенко.

+ По смерти тестя своего Иван Олексіевич Доромірецький? // (арк. 127 зв.)

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 126–127 зв. Копія.

№ 119

1704 р., сєрпня 2. Київ. –

**Выпис з мїських книг Київської ратуші
свідчення рибалки Василя Загури про межі річок Радунка під сєлом
Тросщина та Гнилуша під сєлом Вигурівщина у спірній справі між
Свято-Троїцьким Больничним та Свято-Михайлівським
Золотоверхим монастирями**

“Выпис з книг мїських права майдебурского, ратуша киевского.

Року тысяча сємьсот четвєртого, мєця августа второго дня.

Его црского прєвтлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитриєм Полоцким, упривилиованным войтом, а Иосифом Корнієвичом, рочним бурмистром и перед райцами и лавниками, ставши персоналитер велебные в Бгу отцы, отц иєромонах Иларион Жикалевич и отц Николай иєродиякон, економ, законники мнстря свєтого Михайловского Золотоверхого киевского, именем всеє того мнстриа братиї, зостаючие тепєр под властию и началством ясне в Бгу преосвщєнного его млсти гєспдина отца Захарии Корниловича, епспа Переясловского, вносили прозбу до ураду, абы Васил Загура рибалка, старинный жител киевский, был под сумленем спитан, взглядом річок, єдної текучої под сєлом // (арк. 128) Троещиною, а другої под сєлом Викгуровщиною, о которій річки тепєр межі прєчєстною братиєю свєтия Лаври Киево Печерския и чєстною братиєю Свєто-Михайловскою дієтся спор. На которую чєстных отцев прозбу Васил Загура кгда был до ураду призван и пытан под сомленем, тєды под присягою сознавал, же річка которая течєт под сєлом Троещиною, з давных літ называєтся Радунька, а взялася з річки, называємой Восковицы, и прєжними часы упадала у Дніпр старик, а як перєсипало оную песком, єсть

тому літ з тридцят, а затонец зарус лопухом, а другая річка, текучая под селом Выггуровщиною, называється Гнилушою, взялася з старика Дніпра, а упадаєт у озеро Михайловское. Которое Василя Закгуры сознане уряд вислухавши, казал ему сумленем потвердити, а для літ пришлох на прозбу честных отцев свто михайловских веліл про памет до книг міських киевских записати, що и есть записано. З которых и сей выпис при подписі руки самого его млсти пана войта и под печатю міскою киевскою есть выдан.

Писан у ратушу киевском, року и дня вышей описанного.

Менованный войт рукою власною.

Корыкговал з книгами Иван Пыковский, писар майстратовый киевский, и подписуюся рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 62, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 127 зв.–128. Копія.

№ 120

1711 р., квітня 9. [Київ]. –

Купчий запис Івана Перехристенка про продаж вигурівських нив на Сирниківщині, Оболоні та Березовиці Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

// (арк. 128 зв.) “Року 1711, мсця априля дня 9.

Я, нижей на подписі именованный, ознаймую сим моим писанием, иж доброволне продаем двор свой отцевский и дідизный и зо всіми належашими до него грунтами, которіи суть сії: на Сирниковщини нива, которая орется дванадцять дний, на Оболоні три ниви, за городищем нива, на Березовці дві ниви, за тридцять золотых и пять доброй монети до монастира стого Михайловского Золотоверхого киевского; при людех чесних и віри годних, именно при Михайлу Васеченку, Иоану Зиганенку, Иоану Силенку и при иних жителех вигуровских. Котории грунта от мене проданнии, иноки сто-Михайловскіи, яко правние и правие поссессори мают спокойне заживати и всякие пожитки з них отбирати, продати, дати, заминяти и як хотят на свою потребу оборочати без всякої перешкоди, в котором их заживанню даби ніхто так з близких, яко и из далеких моїх кривних жадной перешкоди не чинил под зарукою совітой суми в продажи сей положенной // (арк. 129) пильно варую. А ежеді би кто спор о тие грунта хотіл міти, о том отвіт у всякого права и суду готов дати, что все для ліпшого увірення сим писаним ствержаю.

Року, місця и дня више писаного, а во місто подписания руки и печати пишу крест рукою власною.

+ Иоан Ияковлич Перехристенко, подданий монастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 128 зв.–129. Копія.

№ 121

1711 р., квітня 19. [Київ]. –

**Купчий запис Івана Нероденка та Феодори Марковни
про продаж двору в селі Вигурівщина Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастирю**

“Року 1711, мсця априля дня 19.

Ми, нижей на підписі именованні, ознаймуем сим нашим писаним, иж доброволне продалисмо двор тестовский, будучий в Вигуровщини, и з млином лосевим, и з полями, и з сеножатами и зо всіми належитостями до того двора за золотих сто шістьдесят доброй монети до монастира Сто-Михайловского киевского Золотоверхого, при людех чесних и віри годних жителех вигуровских, именно: при Остапу Палюшенку и Иоану Жигану. Которіи ґрунта // (арк. 129 зв.) от нас проданние, иноки сто-Михайловскіи, яко правние и правие поссессори, мают спокійне заживати и всякие пожитки з них отбирати, продати, дати, заминяти и як хотят на свою потребу оборочати без всякой перешкоди, в котором их заживанню, даби ніхто так из близких, яко и из далеких наших крєвних, жадной перешкоди не чинил, под зарукою совітой суми в продажи сей положенной пилно варуем. А ежелі би кто спор о тие ґрунта хотіл міти, ми о том отвіт у всякого права и суду готови отдати. Что все для ліпшаго увірення сим писанием ствержаем.

Року, мсця и дня више писанного. А во місто підписання и печати написуем крест рукою власною.

+ Иоан Нероденко, обивател позняковский.

+ Феодора Марковна, будучая за салдатом полку жилого”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 129–129 зв. Копія.

№ 122

1711 р., травня 19. [Київ]. –

**Церограф козака Київської сотні Федора Носка
на лодейний млин та двір в селі Вигурівщина
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

// (арк. 130) “Року 1711, мсця мая 19.

Я, Феодор Носко, козак сотні Киевской, чиню відомо сим моім рукоданним цериграфом, иж превелебний в Бгу отец Иоаникий Сенютович, игумен мнстира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, з братиею попустили мні млин лодяний из двором в селі Вигуровщині по небожчику Марку атаману, тот же млин я повинен буду держати до осені того ж году, поки может молотис, а в двору жити до Воскресения Хрстова наступуючого году, а время тое войдет, повинен буду уступити без всякой отмови и спору, аще би я не мог уступити о том термину, теди повинен я буду дати на пна полковника толярей двісті, а вступити, як войду в оний двор и млинок владіти, так повинен в цілости оние ґрунта велебним отце[м] отдати, що для ліпшой віри и певности, яко не уміючи писать, полагаю знак креста стоґо и печатю ствержаю +.

А писал сей цериграф Кирил Дрогомирецкий^а, писар сотни Киевской, за відомом его млсти пна сотника киевского п. Трофима Климовича^б и міного товариства”.

П о м і т к а: Після “+” намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 66, 1 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 130. Копія.

№ 123

1710 р., червня 5. Київ. –

**Купчий запис вигурівського жителя Якова Перехристенка
про продаж ґрунтів брата Федора економу Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Захарію**

// (арк. 130 зв.) “Року 1710, мсця июня дня 5.

Ознаймуем сим писанием моим, я, Ияков Якович Перехристенко, обивател вигуровский, иж продал ґрунт брата своего родного, небожщика Феодора, за три копи отцу економу Захарію сто-Михайловскому, и подаю⁸⁷ сие мое писание, аби нихто в той ґрунт не в[т]ручался, яко жена моя и син такожде и от ближних городников и вичними часи подаю писание, аби зоставал на стую обител Сто-Михайловскую при людех зацних и віри годних, пану атаману Марку Кириленку и Вакулі Опанасенку, и Михайлу Васеченку, и иних немало при том бувших.

Діялося тое у двори монастирском Сто-Михайловском року и дня више писаного.

На що подписуюся своєю рукою

Три крести + + +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 130 зв. Копія.

№ 124

1708, серпня 25. [Київ]. –

**Купчий запис вигурівських жителів Вакули Афтанасієнка,
Конона Дрозденка, Андрія Никитенка про продаж власних ґрунтів
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю**

// (арк. 131) “Року 1708 августа 25.

Сим нашим писанием извiсно творим всім, кому о том належит відити, иж ми Вакула Афтанасієнко, Конон Дрозденко, Андрій Никитенко, жителі вигуровские, продали ґрунта свої власние, двори и огороди, до монастиря Михайловского Золотоверхого киевского при честних и віри годних людех: при Михайлу Васеченку и при Остапу Палюху, за которі ґрунта взяли всіх грошей коп двадцят и дві: я, Вакула, коп шест, я, Конон Дрозденко, коп сім, я, Андрій Никитенко, коп девят, на которі ґрунта и купчую далисмо, абы вперед никто,

⁸⁷ На полі напис: “иконом Захарія”.

ани от жен, ани от дітей наших, ани от сродников наших не важился турбоват, ани в тоє интересоватис, для того вмiсто имен наших руками нашими власними крести подписуем + + +.

Року и дня виш писанного”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 131 зв. Копія.

№ 125

1657 р., липня 2. Вигурівщина. –

Універсал київського наказного полковника Василя Дворецького про розмежування ґрунтів села Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (арк. 131 зв.) “Василий Дворецкий, полковник Войска его црского пресвитлого величества, запороцкий наказный киевский^а.”

Вiдомо чинимо тим писанем нашим, всим вобец и кождому зособна, кому бы о том вiдат тепер и в потомные часы належало, а меновите старшинi и черни казакам Войска его цар. прес. величества Запорозского и кождой кондициj на урядах в Києве людям и посполитим мешканцям по селах и хуторах, около Києва мешкаючим, до вiдомости доносим, иж з виразной воли и росказания его млсти пана Богдана Хмелницкого, гетмана Войска его цар. пресв. велич. Запорозского, и з росказаня пана Павла Яновича Хмелницкого, полковника своего киевского, выезджалисмо до села Викгуровщини⁸⁸, мнстру стому Михайлу Золотоверхому на выживене възглядом великого знищення по[мене]нного мнстра даной и для того, же тот Викгура, который Викгуровщину осажал и держал, по смерти своей положен ест в том же мнстру Михайловском и з тых причин тоє селце Викгуровщину // (арк. 132) его мл. пан Богдан Хмелницкий, гетман Войска Запорозского, на помененый мнстр надал, а же отца игумена и всю братию мнстра Михайловского почали били о кґрунт Викгуровский турбоват з одной стороны отцове троецкые, з другой – отц Кирило Муха, сщник воскресенский киевский з своїми парохіанами и ктиторами о отчину воскресенскую, о чом и до его млсти пана гетмана удавалися; з третего боку – Биримович, служалый человек, маючи собі частку купленого кґрунту; и той помененый кґрунт Викгуровский на части хотячи розервати. А кды там же перед нами от превелебного отца Феодосия Софоновича, игумена мнстра Михайловского отц намістник Сергій⁸⁹ з братиею своею зосланный был, отцове троецкие и сщник воскресенский с парохіанами и Биримович, яко стороны поводовие станули, указовали розные листи, отц намістник з братиею своею, не могучи прав страчных того села показати, же ляхи права в Полщу з собою позавозили, едно наданые его млсти пана гетмана указуючи, мужей старинных и добре того кґрунту свiдомых, болшей десяти на свiдectво ставили. Которие от нас питани были, под сумненем признали, иж з давних вiков тоє селце никогда никому иншому не належало, тылко небожчиковi Викгурi, на которое, мовят, мы свiдоми, же он и права от королев полских мл и нам указовал и границы з вiку того селца такія ест:

⁸⁸ На полі напис: “Викгура”.

⁸⁹ На полі напис: “Сергій наміст.”

Почавши от ріки Радонки на конец поповой сіножати // (арк. 132 зв.) подле⁹⁰ Троеччины до озерца, що над Чорториею, от озерца долиною ку старому кладовищу вправо – кгрунт Викгуровский, а вліво – троецкий, идучи ку городищу прежднему подле борку, где замочок и двор был князя Семена Олелковича, а от городища, также подле борку, на поле прудец, прудцем до трох курганов, от курганов на конец кривой нивы мимо селище до річки Угнору, Угнором в гору идучи, вправо кгрунт Викгуровский Березовичи, а вліво троецкий до болота Куричова, через Куричово, подле кривого дуба на перевис до сторожовых гор, где сосны значены крестами, от Сторожовых гор долиною через озеро Ковпыт до болота Облуквы и до Чорной Воды, от Чорной Воды долиною до шляху Басанского, тым шляхом Басанским идучи к Киеву вправо кгрунт Викгуровский, а вліво – николский, аж до шляху, идучого з Броваров до Викгуровщины. Тым шляхом, повернувши вправо, – кгрунт Викгуровский, а вліво – Воскресенский, мимо криници аж до Пісчаних гор, Пісчаными горами болота Корчовки, Корчовкою до рубежа ровчака, текучого з озера Мокрицкого, тым рубежом в Гнилушу, річьку; Гнилушою мимо Викгуровщины опят до річки Радонки.

Где мы пилно то выслушавши, и сами, яко з молодых літ у Києве живучи, и почасті свідомі, ани на Троецком кгрунту, ани на Воскресенском, ани на Быримочовом тоє селце Викгуровка, але королевском, от королей Викгуре надана ест осажена, // (арк. 133) теды мнстреви стому Михайловскому Златоверхому киевскому вічне присудилиемо, абы ведлуг наданя его милости пана гетмана, яко перед тым и в далший час тоє селце Викгуровщину отц игумен михайловский з братиею своею спокойне держал и пожитки вшелякие уживал, и жебы отцеве троецкие, ани парохіане воскресенские, ани Быромович, того села и его кгрунту болшой турбациі отцу игумену с. михайловскому не чинили и его братіі, а селяне викгуровские, абы отцу игуменови с. михайловскому и от его высланным вшелякое послушенство отдавали и повинност свою полнили, козаки абы ньякой перешкоди не чинили и ведлуг універсалу его млсти пана гетмана заховалися, на що для болшой віри и твердости в той справе высланным будучи до того писаня ншого руками нашими подписавшия, печати притиснувши, отцу игуменови монастыра сто-Михайловского Златоверхого киевского и братіі его даемо.

Діялося в селці Викгуровщині июля 2 дня 1657 року.

Филипп Стефанович Скороход, писар полку Киевского^б высланный звыш менований, рукою власною.

От Петра Бутрима, атамана городского киевского в той же справе высланный, яко писат не уміючого, писар его подписуюся, Матвий Зубиковыч, рукою”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 131 зв.–133. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. Документ до історії Вигуровщини // Київська старовина. – 1994. – № 5. – С. 71–73.

⁹⁰ На полі напис: “граница викгуровская”.

1714 р., липня 27. Глухів. –

**Випис з книг Генерального військового суду декрету
про розмежування вигурівських та трощинських ґрунтів
у судовій справі між Свято-Троїцьким Больничним
і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями**

// (арк. 133 зв.) “Року тисяча семсот чотирнадцятого, мсця июля двадцять сегого дня.

За відомом его царского прсвітлого величества Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетмана ясне велможного его милости пана Иоанна Скоропадского перед судом его царского прсвітлого величества Войска Запорожского енералным было право законников мнастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского о розграниченю кгрунтов презентованное, которое ку вечистому записаню, як ся оное в себі мает до книг судовых принятое в такой текст:

Року Бжого тисяча семсот четвертогомсця июля двадцат четвертого.

До рук ясне в Бгу преосвщенного его милости отца кир Варлаама Ясинского Бжиею милостию православного архиепспа метрополита киевского, галицкого и всея Россиї, подали супплику законники мнастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, жалостно у // (арк. 134) скаржаючися на превелебного отца Евстратия Чудикевича, игумена мнастира сто-Троецкого Болницкого заворотного Киево-Печерского⁹¹, в той способ, иж оны, законники сто-Михайловские, маючи от славной памяти гетмана п. Богдана Хмельницкого по небожчику пану Яну Викгурі, в том же Михайловском мнастирі погребенном⁹², село Викгуровщину для виживленя за небожчика отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского ж року 1654 наданное^а, а року 1657, по указу того ж славной памяти гетмана п. Богдана Хмельницкого и по розказаню п. Павла Яновича Хмельницкого, полковника киевского, киевским же полковником наказним п. Василием Дворецким при притомности людей з трох сторон многонародной, на он час доводне ограниченние, а сими часы превелебный отц игумен сто-троецкий з подданными троецкими ж на их кгрунті Викгуровском осідаючими, много кгрунтов викгуровских около борка в правой руці, не відат яким правом отбирает, надто еще вдирається аж под самое городище старое кнзя Семена Олелковича^б, на якое поле мсця июля числа 21 в пятницу против субботи вночи важился отц игумен сто-троецкий несподіванне наслати людей служалих броварских и забрати пожатого жита на сто коп, а стоячого на пни возами, коньми шкодливе потратовали, что послушник сто-Михайловский, городничий викгуровский иеромонах Вакинф⁹³, послышавши кгда в поле виехал боронити того жита, теды и того городничого на коны сидячого поймавши и держачи за руки // (арк. 134 зв.) тие насланники игуменские нещадно побили киами по голові, по плечах, по руках, з великим увічем здоровья, мало аж не ку смерти, когда бы без клубука и подкапка, з розшарпаноюрукою неумкнул до Викгуровщины за обороною дюдей тамошних, а любо велебный отц Никифор, намісник сто-

⁹¹ На полі напис: “Евстрат. игум. троиц. ”

⁹² На полі напис: “Ян Викгура ”.

⁹³ На полі напис: “Вакинф ”.

Михайловский⁹⁴, завчасу забігаючи такому зурвалству, избил до отца игумена троецкого з своими правами и крѣпостми вишше именованими, просячи, жебы не велѣл своих пережалок виконивати, леч абы, албо полюбовне рачил обийтися, албо правне з нами поступити, есми ему яка діється кривда, еднатк отц игумен сто-троецкий и приобѣщавши свою любов и спокойност, важилься самоволне несподіванную мнастиреви Михайловскому вышше описанную учинити обиду и укоризну. А при той суплиці Клым Бутенко и Марко Куриленко, козаки старожитние выгуровские, подавали супплику, жалуючися в той способ, иж и оныі отци их еше за Выгуры небожчика свободне свої поля за городищем по рожным Олелковым орували, сівали и збирали, ны от кого незборные. А тепер отц игумен сто-троецкий, наславши своих людей служалих броварских, забрали им в копах жито, а гречку, просо и остаток жита на пни внівец потолочили и возами, и конми потратовали. Где просили преосвященного паstra его милости, жебы албо вложилъся за ними, до кого належит, // (арк. 135) албо жебы им позволил ехати з челобитною до ясне велможного добродія его милости пна гетмана в войско, кгдаж там синове их горлуют, а оны, яко господарі, зоставшися для зобраня пашенки своей при великой утраті праці своей насилувани зостави невинные. Тие обѣдві суплики ясне в Бгу преосвещенный пастир его милост милостивно принявши, посилал до ясне в Бгу превелебного его милости отца Иоасафа Кроковского, архимандрита свтой Лавры Киево-Печерской, подаючи той жал скаржачихъся до высокой уваги и разсуждения, откуда посланный пастирский из скорым и праведным отвітотм возвратившися, донесл, иж всечесный его милост отц архимандрит певных особ послал на осмотр побитого городничого и тоей оглядіти шкоды. Так теж з согласиет пастира его милости назначили днь пятничный числа 28, того ж мсця июля, абы так отц игумен сто-троецкий, яко и отц намісник сто-Михайловский з своїми правами виехали на тое поле, о которое спор мѣют межи собою и при людех відающих врочища осмотрили и уважили, в чіім ограниченю зостае, жебы певного временны, то есть третего дня по праздниці Рождества Прстой Бци сего ж року 1704 мсця септеврия дня первогоднат для спокойного в потомние часы тых выгуровских и троецких кгрунтов уживаня совершенно межи обѣма сторонами мощно учинити разграничене, а // (арк. 135 зв.) тепер жебы відати, кому належит зобрати останки потолоченного збожя з тоей спорной нывы, теды всечесный его милост отц архимандрит Киево-Печерский при отцу игумені рачил послати на осмотр двоих особ з обители Печерской – економа, велебного иеромнаха Илию, з еромонахом печерским Вениамином. А преосвещенный пастир его милост при отцу наміснику михайловском и при иеродиаконі Николаю⁹⁵, економу михайловском же, двох также особ рачил ординувати з катедрі митрополитанской, нижей на подписі сего розмотру именованных. Прето по блгословению преосвещенного пастира его млсти и соизволению всечесного его милости отца архимандрити обѣм сторонам вышше описанного часу в пяток, числа 28 июля, зехалися под Троеччину и там читано было право троецкое от Жикгмунта, короля полского, данное старцам болныцким по словесной их повісти на поле церковное именованое Чуриловское, пред тим з мілославъщанами, а тепер з викгуровщанами граничае, которое

⁹⁴ На полі напис: “*Никифор наміст.*”

⁹⁵ На полі напис: “*Никола иконом.*”

ограничене так описанно: почавши ныжей села Милославского з Днепра через річку Радунку, а одтоль долиною ку кладовищу, а от кладовища подле борка к городищу порожному, где был двор князя Семена Олелковича, а от того городища так же подле борка в прудец, а от прудца долиною живцом около стойла на конец кривой нывы аж по річку Угнор // (арк. 136) и тим Угнором к полю, а оттоль ку красному дубу тим же Угнором, а от красного дуба жавъцом у Золотное озеро, а от того озера в Десну ку Баклянскому острову и к верхнему концу, а оттоль на ныз Десною округ Калинова рогу, такъже до Днепра, до того ж місца. По вичитаню тих врочищ в праві троецком описанных, читанно славной памяти гетмана п. Богдана Хмелницкого універсал, данный мнастиреви Михайловскому на Викгуровщину, а потом и ограничене Милославщины⁹⁶, тепер называемое Викгуровщина, где так описано урочища людьми старинними, знаючими границу под сумненем признание и отведение, именно: почавши от річки Радунки на конец поповой сіножати подле Троеччины до озерца, що над Чорториєю, от озерца долиною ку старому кладовищу вправо кгрунт викгуровс[к]ый, а вліво троецкий, идучи ку городищу порожному подле борка, где замочок и двор был князя Семена Олелковича, а от городища такъже подле борка на поле прудец до трох курганов, от курганов на конец кривой нывы, мимо селище до річки Угнору, Угнором вгору идучи, вправо кгрунт викгуровский Березовица, а вліво троецкий до болота Куричова, через Куричево подле крывого дуба на перевис до сторожовых гор долиною, через озеро Ковпит до болота Облокви и до Чорной води, от Чорной води ку Киеву вправо кгрунт викгуровский, а вліво – Николский аж до шляху, идучого з Броваров до Викгуровщины, тим шляхом повернув // (арк. 136 зв.) ши ку Выкгуровщині вправо кгрунт викгуровский, а вліво воскресенский мимо крыници аж до піщаних гор, тими піщаними горами до болота Корчевки, Корчевкою до рубежа ровчака, текучого з озера Мокрицкого, тим рубежом в Гнилушу річку, Гнилушою мимо Викгуровщину впят до річки Радунки. По вичитаню тих врочищ, ограничаючих кгрунта викгуровския, vibrano з межи громади викгуровской двох члвік старинних, Клима Бутенка и Марка Кириленка, под сум ненем, обовязуючи их жебы не оглядаючися на жадную сторону, признали, где тое врочище первое Радунка річка; тие под сумненем сознаючи, привели и показали под Троеччиною річку, виходячую з Днепра, яко в праві обоих сторон описанно, и провадили тоєю річкою до того місца, где ковбанка глубокая, а з тоєю ковбанки закрывилася Радунка в село Троеччину, которая річка місцами сухая, а місцами так се ж ковбанки шаваром и иным зелиском позаросталие в собі мают, тоєю річкою, вміняючи ей за долину, провадили межование два чоловіки чрез село Троеччину, аж до озерца, которое впадет в Чорторию, там пришовши, не питано их ведлуг ограничення Дворецкого, жеби провадили чрез річку Радунку, леч питано зараз покажіте врочище старое кладовище, а когда тие два члвіки повідили, же не відают, на тот час питали о том обі стороні, людей троецких, люде троецкие повідили, иж не відают, где старое кладовище, леч показали им новое, на край бор // (арк. 137) ка Троецкого з долины, входячи от Троеччины в борок при дорозі до того кладовища нового поступуючи от озерца понад долину полем зеленым, питали викгуровских людей, если оны орут албо орали когда тое зеленое поле,

⁹⁶ На полі напис: “*Викгуровщина, прежде называлась Милославщина*”.

отповіділи, иж не орали на том місцу нькогда, бо из Троеччины люде навесні збігают под борок для великой воды, тим полем зеленым понад долиною идучи помимо новое кладовище припровадили до трох груш, где отц намісник михайловский одозвался до отца игумена троецкого, мовячи, же отц игумен троецкий, ездячи в субботу тижнем перед тим осмотром, показовал ему тое старое кладовище, яко ж и не перечил тому слову отц игумен троецкий, где люде обосторонние осмотрили, же при тих трох грушах и много было груш, тилко же позрубание, яко видат еще и пні, и лежачие рубание груши, а кладовище от людей троецких поораное и посіяное, що по зобраню тоей пашни явно и достовірно показовалося. От того врочища старого кладовища хотячи поступити ку врочищу городищу порожнему подле борка, где замочок и двор был князя Семена Олельковича, питано чий там кгрунт, отповіділи единоголасно так троецкая, яко и викгуровская громада, иж вліво под борком троецким троецкие кгрунта, а вправо здавна як кто зазнал, все викгуровские кгрунти, з которых насланние игуменские троецкие забрали жито, и так старою дорогою попод борок проважено ведлуг права обоого ку менованному // (арк. 137 зв.) врочищу городищу порожнему, от того городища Олелкова проважено попод борок троецкий на поле, прудец тут, отц економ⁹⁷ михайловский отозвался, мовячи, понеже в правой руці ведлуг права кгрунти викгуровские тройчане их позасівали, теды слухная річ брати у ных десятину до мнастира Михайловского. Тое тройчане почувши, чим борзій почали звожовати пашню додому, же на утрейший днь мало що зосталося, а от прудца проважено до трох курганов, от трох курганов долиною около стойла или мимо селище, бо тут питано людей, що бы то было стойло, отповіділи люде, иж там тройчане навесні збігают перед поведем и стоят там аж до стого Ньколая, поки вода опадет, тамъже доводили того и пустим колодезищем от того стойла проважено на конец кривой нывы долиною живцем аж у річку Угнор власне до того мійсца, поки спор между обіма сторонами оттоль всі совокупне поступили через менованное зеленое поле знову ку Троеччині и через село переіхавши, а станувши над оною ковбанкою, где річка Радунка закрывилася, в село Троеччину, домишлялися з стороны михайловской, же треба было ведлуг ограничєня их п. Дворецким учиненного перейти через річку Радунку аж на конец поповой сіножати до озера, що впадает в Чорторию ведлуг права которого ограничєня, уважаючи послушности и по блгой совісти призна // (арк. 138) ючи ціле на кгрунті милославском, то есть викгуровском, стоит Троеччина новоосажєнна, кгда ж опроч того ограничєня Дворецким учиненного и мнастиреви Михайловскому служачого еще старинный члвік именем Гарасим Матвиевич перед Каменєчиною^в близко пятидесят літ до Викгуровщины зашлый под сумненем повиділ, иж он дві тилко застал хаты, на сем боку того озерца, где Троеччина одну Чечужину, а другую Лукянову, который Лукян зайшол был з Баришполя и поселился был на сем боку озерца над Чорториєю, леч уже тое місце знесла Чортория, а на другом боку озерца, где троецкий кгрунт, там тилко три хаті было, една Копилєва, а другая Семена Павленка, а третєя Ивана Моляна, что слишачи, менєного Лукяна сын признал, же так было, а не иначе. Любо ж хотіли михайловские через річку Радунку ведлуг ограничєня Дворецкого и ведлуг права троецкого осмотрити конца поповой сіножати и озерца над Чорториєю там впадающого, еднєк уже было

⁹⁷ На полі напис: "граница викгуровская".

близко ку вечеру, а отц игумен троецкий з своими настоял, жебы того ж дня и ведлуг их людей признатя моглься показати дукт ограниченя. Прето отцеве михайловские на иньшый час собі тое откладаючи, соизволили и поступили оттол всі ку рещі Гнылуши, которую назвавши тройчене Радункою, далій пошли понад тоею ж ку порожнему городищу князя Семена Олелковича. Кгды зась // (арк. 138 зв.) отцеве михайловские просили отцев з троецкой стороны, жебы провадили через Радунку и проч. От повиділи: “Не глядіте вы на права, идіте ви тилко з нами, куди вас попровадим” и од той Гнылуши, которая попод самое порожнее городище Олелковичово идет, вишли на вал того городища, з которого не хотіли михайловские зийти, аж бы отць игумен троецкий ведлуг права своего показал вперед дукт через тую Радунку, а долиною жебы провадил ку кладовищу, а от кладовища аж в той час ку тому городищу Олелковичовому, а не на самое городище випроважал. При том доволном спорі на валу городища Олелковичового Гришко Прохоренко Родимец, а Демко, Сердюков брат, зайшли под час Каменеччины троеччанские жителі спитанние, чие бы то поле было за тим городищем Олелковичовым, где зобрано жито викгуровское и побито городничого иеромнаха Якинфа, отповиділи под сумненем доброволне, иж як запамятали, то всегда там викгуровщане орували, яко тепер, аж под самую Троеччину, якое признате годних віри людей учувши всенародно, призвано иеромонаха Якинфа и, обнаживши до пояса, показано нещадное побите, на правой рущі ку плечам барзо тіло перебитое, кровю закипілое, а ззаду по хребті подобное побите в килкох місцах, того неслушного дийствия отц игумен стидячися и жалуючи з воздыханием, приказал побранное насланими // (арк. 139) своими жито отдати, так до дворца викгуровского, яко и козаком тамошным, а отцу Якинфу, городничому викгуровскому побитому, за подертую расу обіцал цілую дати и боль нагородити по совершенном даст Бг ограниченю, а тих насланных своих важившихся, так нещадно бити городничого при притомности его в мнастиру Троецком четвертого дня значне скарати. По том уговорі отц игумен троецкий просил, жебы далій глядити врочищ и попровадил через Викгуровщину село помимо дворец до млинка, стоячого подле двора, и повиділ: “ото ж и прудец”. Тут питано з стороны михайловской отца игумена троецкого, если то прудец врочище, чили з московска по великороссийску подобословні прудец млинок зовется; на тое отц игумен замолчал, а отц економ печерский на коня всівши, поехал передом з людми и зехавши з дороги на трое albo на четверо гоны невеликие без путя провадил и запровадил межи такую гущу и коріне в березник и дубчак, же не мощно было далій поступити, а так просили михайловские отцеве з выезджими, жебы albo от врочища до врочища провадил, показуючи кгрунта з одного боку лівого троецкие, яко ведетя и яко в праві вписанно, albo жеби отложити на утрейший днь бо уже пришло было слонце на запад. По согласию теды обоіх сторон отложено той осмотр за [п]ятници на утрейший день суботный. В субботу числа 29 мсца тогож июля, зехавшия в дворец викгуровский, а з двор // (арк. 139 зв.) ца согласившися знову выехали на вчорайшое місце до порожнего городища Олелковичового и там ставши на валу, читано обоих сторон права менованние вышше, а зийшовши з городища, поступили всі громадно на сіножат над Чорториею лежачую межи річкою Радункою и межи річкою Гнылушою, там отц економ печерский читал писмо якоесь старинное, в котром описанно, як небожчик Выкгура вдирался через Угнор в Чуриловщину в поле црковное лекгованное

старцам болницким троецким з тоей окказии отцеве михайловские просили, абы отц игумен троецкий изволил показати им тое поле Чуриловское за Угнором, поневаж о него и перед тим бывал и тепер есть спор. Отц игумен показал на тое поле, що за городищем, ото тое поле що Чуриловщина. Тут обі стороні тихо согласившись усовітовали питати, если кто з троецкой громади албо з вікгуровской признает и назовет тое поле за городищем Чуриловщиною и так двох мужей старинных позвавши з громади вікгуровской питанно под сумнением, як оны тое поле называют? Отповидили, кленучися, же ани сами, ани кто иный з посторонных людей называют иначе, тилко когда трафится так мовят до своих домашних: “Выжете товар за городище старое”, подобні позвавши двох мужий з троецкой громади, питано о том полю за городищем, чи не чули от кого, як бы ся тое поле, где побрано жито, называло, оповиділи так же слово в слово, иж не чули, абы кто иначе называл, толко поле за городищем, // (арк. 140) аж тут отц економ печерский офукнувся на свою громаду троецкую, мовячи: “А чи глухий былисте, як читано, же то Чуриловщина”. Тут отцеве михайловские долго просили и спиралися, жебы им показал отц игумен тую Чуриловщину, о которой спор, а в том жител троецкий Кондрат Козак примовил отцу економу михайловскому тими словами: “Що ти спираешся, невірный жиде”. За якую примовку зараз отц економ печерский того Козака, лежачого на земли киём три разы ударил и скарал, а козак Кондрат, оскорбленный, з завзятости своея вирекл тие слова: “Отож я тепер попроважу, где Радунка”. И любо просили отцеве михайловские, жебы той разяренный члвік не провадил, леч такий два, которие бы, сумленем обовязаніи и добре відаючиі урочища, однак отц игумен троецкий з отцем економом печерским жадали, абы той члвік велце им потребный, показовал врочища, и так пошли до річки Гнилуши, где повиділ той Кондрат, жител троецкий, иж то Радунка, где вода течет, а Гришко, троецкий же жител, повиділ, иж то Радунка, где долинка видалася, понад тую Гнилушу, а викгуровщане единогласно твердили, иж то за их памяти небожчик отц игумен Михайловский Силвестр Голович тую Гнилушу веліл роскопати, хотячи туда Чорторию пустити, чтобы мощно живност з Викгуровщини водным судном провадити до Дніпра. Видячи тое, отцеве михай // (арк. 140 зв.) ловские, же един з завзятости своея провадит, а другий иначе повідает и не згажаются тие возі, просили жебы тое несогласие их записати, там же тое записавши, просили отцеве михайловские, чтобы отц игумен веліл провадити ведлуг права своего через Радунку тую, отповиділ отц игумен троецкий, не можно провадити, бо там через Радунку их михайловские сіножати, и тое записати михайловские хотіли, же не ведено через Радунку ведлуг своего права, леч отц игумен з своїми боронил того и чим борзій от тоей Гнилуши, которая попод городище Олелковичово течет, вишли зараз наверх городища, не ведучи ведлуг права, яко там описанно через Радунку, а оттол долиною ку кладовищу, а от кладовища подле борка ку городищу, а кгда не хотячи з городища далій поступити, отцеве михайловские домагалися того, жебы конечно отц игумен троецкий провадил их ведлуг права своего по врочищах, а он видячи з своїми при всем народі, же ціле не может показати, бо не было там жадных таковых признаков, тилко все збивали тим, иж тут же и долина, тут и кладовище, тут же на одном місцу и городище, шепнувше собі щось до уха, оставили отцев михайловских з виижджими на городищу, а сами поступили далее под борок. В том отцеве михайловские собі ж восвояси ку дворцу своему пустилися. Отц зась игумен

троецкий з своїми отехавши, нагони добрії прислали на дорогу под селом до отцев михайловских, абы без спреки изволили за ними // (арк. 141) избити, куди провадят и так по их изволенію приехавши к ним, отцем, отцеве михайловские, отозвалися з тим, чому по вчорайшому не провадите через село Викгуровщину, не уквивжайте монастира Троецкого, албо принамній покажіте врочище Прудец подле борка. Отповиділи з стороны троецкой: “Есть там, в селі, прудец, а было от того місца з под борка до млинъка, в селі стоячого, далекости на добрие двое гоны. От того місца отц економ печерский верхи передом провадил з початку попод борок, а далій удалися вправо и переіхали через якуюсь річку и тую річку Живцом назвавши, провадили водою, а не долиною Живцем, як в их праві троецком описанно, же долиною Живцем, а не водою урочище; и так ездили не попод борок около стойла, леч обездили нывы пашенние в правой руці оподаль от борка троецкого так далеко, иж в иншом мійсцу ледве их оком мощно было зглянути, а то знат для того, жебы з тых ныв, тройчанами посіянных, и з них пожиткуючи, отц економ михайловский не забирал десятину, з чим вчорайшого дня пятничного перед всіми на поли прудці подле борка оповічался. А так обіхавши тие нивы, совокупилися над Угнором при концу кривой нывы, где отц економ печерский ставши, отзивался з тим, абы отцеве михайловские не важилися против зими пахати того поля за городищем Олелковичовым, з которой за // (арк. 141 зв.) брали насланние игуменские троецкие жито, а остаток потолочили. А отцеве михайловские взаємне протестовалися, аби тройчене не важилися тых ныв обеханных пахати. Кгды ж и ведлуг права троецкого и ведлуг Дворецкого ограничена в правой ріці подле борка милославским людем перед тим, а тепер викгуровщаном михайловским, кгрунта належат. А тие кгрунта, попустивши трой чаном, осілим на кгрунті выкгуровском, ціле бых Выкгуровщину назвати трудно Викгуровщиною, хиба Троеччиною, бо всі кгрунта около борка в правой руці не ведлуг права свого, леч против права пашут тройчане и, яко мовят, же оны и отци их тими владіли нивами и орали оние, тое по правді говорят. Кгди ж всівши отци их новоосаженую Троеччину на кгрунті михайловском по сем боку озерца, впадаючого над Чорторию, то негде инде подітися им, тилко тиеж викгуровские кгрунта мусят пахати и тим препитатися. На яком осмотрі урочищ, вижей описанных, по блгословенію преосщенного пастира его милости и всечесного его млсти отца архимандрита Киево-Печерского изволенію з послушаниа стога бывши ми притомными, щосмо слишали и виділи очима нашима, тое все поистинні списавши, не уводячися жадним респектом сторон, маючих спор межи собою о тие кгрунта для учиненя реляції пославшим нас и для ліпшой инфор // (арк. 142) маціі тим, мают совершенную на суді децізію, по сем ограниченю часу постановленного чинити з должности ншой при печати консисторской митрополитанской киевской и при подписі рук нших власных подалисмо. Писано в катедрі митрополитанской сто-Софійской киевской. При сем розыску и ціло утверженной по правам границі подпис рук власных выраженьых, иеромнах Товия Петрашко, казнодія, судия консисторийский, судов метрополиі киевских дховных. По одной стороні печати, а по другой иеромнах Евстратий, писар дховных судов метрополитанских киевских. Для ліпшой теды в потомное времена твердости в книги судовие заведши, сей випис з суду войскового енералного з подписом руки, с притисненем печати судовой видано в Глухові року, мсца и дня више выраженного.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорожского енералный судиа Алексій Михайлович Турянский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 93, 7 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 133 зв.–142. Копія.

№ 127

1712 р., червня [12]. Глухів. –

**Універсал гетьмана Івана Скоропадського на розмежування
згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р.
монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина
Свято-Троїцького Больничного і
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів
// (арк. 142 зв.–143)**

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 142 зв.–143. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 70 зв.–71 зв. (Док. № 56). Копії.

// (арк. 143–160 зв.) – чисті.

// (арк. 161) “Кріпости на землю за Пробытим валом”

№ 128

1559 р., серпня 28. Київ. –

**Судовий лист справці Київського воєводства Миколи Збаразького
про розмежування монастирських ґрунтів з маєтностями
боярина Київського повіту Андрія Онковича**

“Я, Миколай Андреевич Збаразский, справца воеводства Киевского^а, а в тот час при мне был городничий гдрский киевский пан Александра Дмитрович; смотрели есмо того дела, стояли перед нами очивисто жаловал мне за позвы моими игумен стго Михайла Золотоверхого отц Семион зо всею братьею, старцами того монастыра, на боярина повету Киевского Андрея Богдановича Онкевича и сна его Оникія тым обычаем, первой дей село мели, есмо з ним право перед его млстью паном Григорем Александровичом Ходкевича, воеводою киевским^б, о землю посполитую, которая лежит крунтом своим за пробитым валом, на которую землю з obu сторон мели есмо листы гдрський, и его дей млсть пан воевода киевский, обачивши тые листы наши и зрозумевши з них з розсудку своего панского, рачил так выроком своим: найти казал // (арк.161 зв.) нам тую землю, на поли поделити и на то нам рачил, его млсть делчих своих дати пана Богдана Стецкевича, ротмистра его кролевски млсти киевского, а намістника своего киевского пана Семена Гринкевича, а землянина повету Киевского пана Богуша Дешковского, гдеж тый делчий так

на тую землю выехали и на полы ее поровновали и поделили й грани поклали ино дей мне тое земли на манастыр светого Михайла половина зостала, а другая половина тое земли за жидовскими кладовищи от валу тому Андрею з делу зостала; потом дей тот Андрей, ежо будучи после ділу тую половину земли своее, што ему наделу зостало, мне ж продал за тридцат коп грошей на вечний часы зо всим, ничего на себе и на потомки свои не оставуючи и, продавши дей мне тую землю половину свою, не хочет мне листа купчого слушного дати, дает дей ми лист купчий, але не водлей продажи своее, яко со мною торг мал; я дей того листа его купчого не приймаю и не хочю брати, и дал дей есми ему копію, абы мне водлуг тое копіі таковый лист справил, и он дей мне такового листа дати не хочет и тепер мне заказует в той половине земли своей нивку пахати, которая есть в половине его подле валу, што я в него купил, того ми забороняет пахати и виною заказует Андрей напротивку того игумену отказ чинил // (арк. 162) правда дей есть, иж пан воевода его млсть киевский казал нам тую землю за пробитым валом ниву на полы поделити, я дей свою половину до своих рук взял и то бем продал, и тепер дей в тую половину ничим ся не вступаю, але дей в мене ест особная нивка там же, подле тое земли, подле валу вдолж лежит, я дей тебе ее не продавал, а ни записываю, игумен ку тому рек: “Ты дей мне продал всю тую землю за пробитым валом, ничего на себе и на потомки свои не оставуючи, на што дей людей добрых, а веры годных барышников маю, а не хочеш ти дей барышником верити, ть дей пенези мои верни, а тое половину земли, што был мне еси продал, опять ее к своим рукам возми”. А так мы, выслухавши их речи, питали игумена михайловского Семиона, мает ли он барышники перед ним тую землю у Андрея, купил? Игумен на то шапку перед нами до людей поставил и выдал трех сведков: Федора Черевчевича, служебника пана воеводи киевского, а двух бояр митропольх Ярошка, а Наума Гринцовича. И Андрей на тьи светки слатис не хотел, мы казали ему тьи пенези игумену отдати, а землю за ся до себе взяти, або водлуг той копеі лист игумену справити й дати, и он того ничего вчинити не хотел, а так мы, обмовивши около того, иж тот Андрей на светки послатис // (арк. 162 зв.) не хотел, а пінезей такжо отдати ему не хотел и листа водлей копей его купчого справити и дати ему не хотел и в том его ничим отбывал. Присудили есмо вси тьи нивки подле валу вдолж лежачіі за пробитым валом игумену стго Михайла Золотоверхого отцу Семиону и по нем будучим игуменом михайловским вечными часы тьи земли, нивки держати и их вживати и в тьи нивки за пробитым валом по правой руке вдолж подле валу казали есмо его увязати служебнику моему Герасиму Богдановичу, и на то есмо тому игумену Семиону и по нем будучим игуменам далом тот мой лист судовий под моею печатю.

Псан в Києве лет Бож. наржа пятсот 50 девятого року, мсца авгт., 28 ден”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 161–162 зв. Копія.

1559 р., листопада 9. Київ. –

**Купчий запис боярина Київського повіту Андрія Онковича
про продаж ниви та поля за Пробитим валом у Києві ігумену
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону**

// (арк. 163) “Я, Андрей Богданович Онковичи, боярин повету Киевского, весполк из жоною моею Ориною Ивановною Черевчевича и з сыном ншим Оникитом, визнаваем то сами на себе сим нашим листом каждому доброму, кому будет потреба того ведати або чтучи его слышати, нынешним и напотом будучим, што отец Семион, игумен монастыря стго архангела Михайла церкви Золотоверхое, со всею братьею чернцами того монастыря припозвани были мене перед велможного пна его млсти пна Григоря Александровича Ходкевича, воеводу киевского, подкоморего гсдрского, державцу кормяловского, о ниву, которая лежит кгрунтом своим у Киеве за пробитым валом, одним концом к дорозе великой, а другой к долине Кудрявцовой за кладовищи жидовскими; которую ниву славное свтой памети гсдр корол его млсть Жикгимонт рачил был дати деду моему, небожчику Ганку Михайловичу, матки моее отцу, з ыншими землями у Киеве, што и привилем своім гсдрским его кролевска млст деду моему и на потомство его потвердити рачил, который земли у Киеве и тая нива мне от брата моего Мартина уделу осталася, а отец Семион, игумен выше помененый, показал перед его млсти Жикгимонта, которым листом его кролевска млсть поле замку киевского, лежачое кгрунтом // (арк. 163 зв.) за пробитым валом игумену Макарю, небожчику, и монастырю стго архангела Михайла церкви Золотоверхой на причину воеводи киевского его млсти небожчика пна Андрея Немировича, воеводы киевского, на тое поле пред его млстью пном восводою оказал, в котором листе и грани оного поля описаны, у которых гранех и оная вышней мененая нива моя кгрунтом своим лежит его млсть пан воевода рачил на том поли сам жыти и оное поле и ниву рачил его млсть сам ведети и нам в том обеим сторонам рачил его млсть на волю дати хочете л до гсдря его млсти едете або сами промеж себе по доброй воли оное поле и нивы на полы поделите. И мы на то з obu сторон по доброй воли нашей призволили оное поле и нивы на полы делити, просили и били есмо чолом его млсти пану воеводе о делчих его млсть пан воевода рачил нам делчих дати: пна Богдана Стецковича, ротъмистра его кролевской млсти роти киевской, а пна Семена Гринкевича, наместника киевского, апна Богуша Дешковского, землянина повету Киевского их млсть вошей мененый перве (?) оное поле и нивы нам на поля повелили межи поклали и рубежи порубали, а так я, Андрей Богданович, оную часть поля и вси нивы, которые ся мне от их млсти на делу zostали и которые нивы у привили модем описаны маю лежачий кгрунтом своім // (арк. 164) за пробитим валом по обома сторонам дороги и за жидовскими кладовищи и подле самого валу построена, мне наделу zostало, не оставуючи на себе ничего за дозволенем его млсти пна воеводы киевского тому ж игумену Семиону и монастырю свтого архангела Михайла церкви Золотоверхой за тридцать коп гршей личби и монеты литовской, личачи по десети пнзей и грош, на вечные часы продал и вжо я сам, Андрей, ани моя жона, ни сын наш и нихто з близких роду нашего во вси тыи повышней мененый нивы и поле нияким обычаем уступоватися поискывати и окупувати в той суме пнзей не мает под зарукою на гсдря его млсти петнадесят

копами грошей, а на пна воеводу киевского тридць коп грошей, але мает тыи вси нивы и поле отц Семион, игумен свтого Михайла Злотоверхого, и выше поменному монастырю и по нем будучий игумен вечными часы держати и их спокойне вживати мают. А при том были к тому добре ведоми городничий киевский пан Александр Дмитрович а наместник киевский пан Семен Гринкевич, а служебник его млсти пна воеводы киевского пан Богуш Ленкевич, которыи люди добри вышей поменены, за прозбою моею и печати свои приложили до того моего листу, даного от мене отцу Семиону, игумену, в монастир стго архангела Михайла и его будучим потомком игуменом того же монастыря, до которого есми листу и печат свою я, Андрей, при их млсти вышей // (арк. 164 зв.) мененых панов печатех приложил и властност рукописаня моего я, Андрей, руком свою подписал в том же листе моем.

Писан у Киеве лет Бож[ого] нарож[еня] 1559 мсца ноябр. 9 ден.

Я, Андрей Богданович Онковича, руку свою властную подписал”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано чотири кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 163–164 зв. Копія.

№ 130

1558 р., березня 7. Київ. –

**Выпис з книг справці Київського воєводства Семена Кмітича
про розгляд позову ігумена Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Симеона щодо володіння нивами
за Пробитим валом у Києві у спірній справі з боярином Київського повіту
Андрієм Онковичем**

“Выпис книг пна Семена Александровича Кмитича, справци воєводства Киевского

Л. Бож. нарож. 1558, мсца март. 7 дня, у понеделок.

Смотрел есми того дела, а при мне на той справі были пан Александра Дмитрович, городничий киевский, а пан Иван Скриба, подскарбый его мл. пна воеводы киевского, а пан Семен Гринкевич, наместник киевский, а пан Василей Турчинович, наместник белоцерковский, стоячи перед нами, у права очевисто, игумен монастыря стого архистратига Михайла церкви Золотоверхое отец Семион поспол з братею чернцами того ж монастыря, жаловал за позвом своим на боярина киевского Андреи Ганковича, о том, што ж дей // (арк. 165) он поля нше властное к тому монастырю з ласки гдрское приданое, лежачое кгрунтом своим за пробытим валом по правой стороны дороги нит ведома, в который обычай за себе забралши, к рукам своим держит, и на себе вже от немалого часу пашет квалтовне и вжитков уживает, а нам к тому монастырю поступити не хочет; Андрей Ганкович, сталши у права очевисто, на то отказ чинил тым обычаем: “Я, дей, тые нивки, которые вы собі мените быти полем монастырским, яко власност, а отчизну и дедизну свою держу и вживаю, што продкові мои на гсдри его мл. славное памети Александре, короли, выслужили”, и показал листы гдрский славное памети Жикгимонта, короля его мл. пна, отца теперешнего гсдря ншего, на вси имена потверженя, в котором и тое поле

написано нивки их дали есмо пахати у жидовских кладовишох, дата в року пясот двадцат второго; пытали Ганка, жебы показал на то кгрун[т] Александра, короля его мл., предку его даня албо инший який довод, но тое слушний ведле права поведил он в себе дати Александра, короля его млсти, а ни которого иншого доводу быти не поведял и перед нами не откозал, нижли повідил, кдгды дей еще у молодых летех будучи, служил воеводе киевскому, пану Немировичу, и з гневу своего вси именьца и тое полце в мне отнявши, на тот монастыр отдал, якож тое поле в он час через немалыи лета на монастыр были па // (арк. 165 зв.) хованы, а потом засея оное полце одержал и тепер его держу; и показал перед нами лист на оную землю увяжчий от пна Ивана Немирича, вжо после живота его млсти пна Немирович ему данный, за котрым то он тое земли и до сего часу в держании ест игуменском, на то поведил, же у часы валечныи, яко Киев або и тот монастыр запустел за перших некоторых игуменов не толко над оно тое поле, але и на инший селища и на жменя, на земли монастырские, привили гдрьские и листи твердости по гинули, нижли вже после того нехто игумен перед Мокарем был и она на которыи листи отискал, кдыж потом оный монастыр з ласки гдрьское игумену Макарю дан, а тое поле за пробитым валом на монастыр пахивано, яко ж и Макарей его пахал и людем з десятины пахати давал, а за тым оный Макарей, за причиною пна Немировича тое поле на монастыр листом гдрским потвердил и увязаня за росказанем гдрским от пна Немировича собе одержал и положил перед нами листы гдрскийи потвержене на тое поля с подписю руки его млсти славное стой памети Жикгимонта, короля, и другой лист увяжчий пна Немировича ему данный, дата листу гдрьского року пясот двадцат второго, ку тому иншие листы вряду воеводства Киевского перед нами показывал, на котрых листех вызнава, иж видети листов твердости немало на имена и на земли, и на нивы у валу и за валом монастырские кото // (арк. 166) рые вси тые твердости и листы на имена прислухаючися игумен поведил, же за частые игумены и наконец за некого игумена Подоприсвета з монастыря побралши втек проч и незведома где тые листы подел або потратил, нижли дей за виликими трудностями и накладом моим оног листу гдрьского и того увяжчого на тое поля в него ся есми доискал и доведавшися о том поли вже котрый рок его млсти жалую и справедливости собе з ним дойти не могу; пытано Ганковича, если бы он на то инший довод, який мел або на тое поле выихати⁹⁸ и нам у моц того промежку себе досмотрети и конца вчинити датися не хотел, а игумен михайловский с чернцами на поле со всим доводом своим ведомый людми добрыми, тубилци, водле права посполитого статута земского выехати был готов и нам ся у моц на розсудок давал и надто игумен поведил: “Хочу, дей, при тых светкох своих того подпераючи сам права поднести на том, иж тое поле за пробитым валом ест звичистое монастырское, кторое он тепер держит, а потом Андрей Ганкович повідил, иж беру, дей, собе на розсудок его млсти пна воеводы киевского. Мы теж для тое причины кды ж ся обедве сторони з доводом своим, яко тот Ганкович на поле ехати и нам у моц датися не хотел, взял то собе до его мл. пна воеводы киевского, дали есмо то обома сторонам на лепший розсудок и вырок до щастного приеханя его млсти пна

⁹⁸ На полі напис: “за доводом своим слушний знак, або границу оказал, он на то иншого ничего поведати не доводит своим, на поле выехати”.

воеводы киевского, а што ся дотычет збожя на том поли посееного, то есмо // (арк. 166 зв.) вказали тому, хто селе пожати за вижом врядовым и до росправы слушноное на том же поли оное збоже все в целости поставити козали, а которыи бы нивы того ж поля были не посеены, так же козали, есмо им, иж бы ништо з них до тое ж росправы тых нив не похал и то все мовене их для памети до книг записати казал, на што выпис с книг под печатю моею игумену михайловскому дал и всим чернцом того монастыря.

Писан у Києви”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 164 зв.–166 зв. Копія.

№ 131

1676 р. Київ. –

**Зобов’язання київського бурмистра Яна Биковича
про щорічну компенсацію за дозвіл насипати греблю і побудувати млин
на річці Кудравець ігумену Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастиреві Федосію Софоновичу**

“Чиню відомо сим моим писанем, иж для прозби моеї за позволенем превелебного в Бгу его млсти гспдна отца Феодосия Софоновича, игумена монастира Михайловского Золотоверхого киевского, и всей капитули того ж монастира присипалем греблю до власного их млстей ґрунту монастирского на ріці Кудравци, для збудованя мні на той греблі млинка, за которую мні учиненую вигоду от его млсти гспдна отца игумена и всей капитули маю давати до монастира Михайловского на кождий рок по каменю воску албо чим иншим годним, щороку контентовати, кромє уховай Бже // (арк. 167) заверух яких, если би млин міл ваковати, люб не било води; на што даю мое сее писане за подписом руки моеї власной.

Писан в Києві року тысяча шестсот семдесят шестого.

Ян Бикович, бурмистр киевский, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 166 зв.–167. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 30.

// (арк. 167 зв.–168) – чисті.

// (арк. 168 зв.) “Кріпости на землю Глеваскую”

1563 р., грудня 23. Київ. –

**Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича
про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Симеону**

“Я, Семен Гринькович, землянин Киевского повіту весполк з жоною моею Зофеєю Петровною Кграбянкою, визнавам тым ншим листом кождому доброму нынішним и потом будучим, кому потреба того ведат, иж продале есмо властное селище свое, добре и цнотливе набытое, именем Гливацкое у Киевском повіте кгрунтом лежачое помежку речки Бобрици и другое речки, Оленевки, ку монастырю свтого Михайла церкви Золотоверхое игумену отцу Семиону и всей еже о Христе брати того монастыря за певную суму пнзей, за тридцат коп гршей личби литвское, по десят пнзей в грош з землями бортными, пашными, з лесеы и дубровами, даню медовою, грошевою и зо всіми доходы и пожитки того селища прислухаючьми, ничего от него на себе не оставуючи, одно так, яко ся оное селище здавна и тепер само в себе в землях, обыходех и пожиткох своих ся мает и яко теж предкове мои и я сам его держал, аж и до сих чсов обель вічне ку тому монастырю свтого Михайла настоятель и старцы, тепер и напотом будучие, тое Глевацкое селищу держати и его со всім вживат // **(арк. 169)** мают вечными чсы. А я Семен сам, жона моя, дети и никоторые близкие нши, того селища земли и пожитков, к нему прислухаючых, ни яким причинам от монастыря свтого Михайла настоятелей отнимати не маем на віки вічные. А хто бы ся колвек з нас самих, детей, близких наших, або теж и с посторонних людей и сосед обаполных до того селища Гливацкого земли и пожитков прислухаючих, якими причинами або и вымыслы своими от того монастыря отнимат мел, ино таковой кождый на гедря короля его млсти за руки пятдесят коп гр., а на пна воеводу его млсти киевского – тридцать коп гршей винен будет вины замковое заплатити, а особливе шкоды наклад того монастыря своим накладом, заступуючи заплатити, и тое селище земли и пожитки их от таковых сосед и людей обаполных также своим накладом очистивши его ку тому монастырю за ся поступит и подати маем на вічність веджем я тое селище выше писаное со всім ни для которое иншое причины або продаваня и теж браня сумы верху помененое игумену и чернцом монастыря свтого им спустил, леч для бгомолья вечистого своего и родителей своих а наболеы теж и для того, иж тая земля Гливацкая к их некоторым монастырским землям об между прилегла. Нижли што ся дотычет на оное селище листов твердостей, же их ку тому монастырю церкви Божей надал для причин тых же з иншими землями именей моих оное селище Гливацкое сут описано. А при том были и того добре сведоми городничий гедря короля его млсти киевский // **(арк. 169 зв.)** пан Михайло его млст Петрович Девочка, дворянин кнзя воеводы его млсти киевского пан Богдан Иванович Шовула, лантвойт на тот час места киевского пан Степан Климович^а, якож его млст городничий и оные вышней писаные панове на прозбу нашу то учинит и печате свои до того листу ншого приложит рачил. А при их млст печатех и я, Семен, верху описанный, для лепшого сведомя и болшое твердости и свою есми властную печат до оного листу ншого купчого приложил.

Писан у Києві лета Бож[ого] нарож[еня] тисеча пятсот шестдесят третего, мсця декабрия двадцать третого дня”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано чотири кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 97, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 168 зв.–169 зв. Копія.

1563 р., грудня 28. Київ. –

Выпис з книг Київського замку купчого запису
зем'янина Київського повіту Семена Гринковича про продаж
селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Симеону

“Выпис с кнг замку гдрского киевского.

Літа Бож. нарож. 1563, мця декабр 28 дня.

Пришедши до замку гдрского киевского перед мене, Миколая Андреевич Збарзкого, справцо воеводства Киевского, старосту кременецкого, землянин гдрский повету Киевского Семен Гринкович, оповедал тым обычаем, иж продал есми селищю мое власное, никому ничим не пенное, названное именем Гливацкое з землями бортными и пашными з лесы дубровами, з данми // (арк. 170) медовыми и грошовыми и зо всеми доходы и пожитки к тому селищю прислухаючими ку манастыру церкви Золотоверхое игумену отцю Семиону и всей иже о Христе брати чернцом того манастыря святого Михайла за певную суму пнзей за тридцат коп гршей личбы литовское на вечные часы, на што ж и лист мой под печатю моею под ведомостю и печатми людей добрых отцю игумену михайловскому Семеону и всей брати чернцом того манастыря есми дал. Который передо мною покладал и до конца вычитан был и просил мене, абых тот лист до кнг замковых записати казал. Который так ся в себе мает:

“Я, Семен Гринкович, земенин Киевского повету, весполк з жоною моею Зофеею Петровою Кграбянкою, визнаваем тым ншим листом каждому доброму нинешним и напотом будучим, кому потреба того ведати, иж продали есмо власное селищю свое, добре и цнотливе набытое, именем Гливацкое у Киевском повете кгрунтом лежачое промежку речки Бобрици и другое речки, Оленевки, ку манастырю свтого Михайла церкви Золотоверхое игумену отцю Семеону и всей еже о Христе брати того манастыря за певную суму пнзей, за тридцат коп гршей личбы литовское по десети пнзей в грош з землями бортными, з лесы, дубровами, даню медовою и грошовою, и зо всеми доходы и пожитки того селища прислухаючими, ничо от него на себе не оставуючи, одно так яко ся тое селищю здавна и тепер само в себе в землях, обыходех и пожиткох своих ся мает. И яко теж предкове мои и я сам его держал аж до сих часов, обель вечне // (арк. 170 зв.) к тому манастырю святого Михайла настоятели и старцы, тепер и на потом будучие, тое Гливацкое селищю держати и его со всим вживати мают вечными часы. А я, Семен сам, жона моя, дети и некоторые близкие нши того селищы, земли и пожитков к нему прислухаючих, ниякими причинами от манастыря свтго Михайла настоятелей отнимати не маем на веки вичные. А хто бы ся колве з нас самих, детей, близких нших або теж и посторонних людей и сосед обapolных до того селища Гливацкого земли и пожитков прислухаючих якими причинами або вымыслы своими от того манастыря отнимати мели. Ино таковой каждый на гедря короля его млсти за руки пятьдесят коп гршей, а на пна воеводу его млсти киевского тридцат коп гршей винен будет вины замковое заплатити, а особливе шкоды наклад того манастыря своим накладом заступуючи заплатити и тое селищю, земли и пожитки их от таковых сусед и людей обapolных, такжо своим накладом очистивши его ку тому манастырю за ся поступити и подати маем на вечные часы. Ведь же я тое селищю вышеписаное со всим ни для которое иное

причины або продаваня и теж браня сумы верху помененое игумену и чернцом манастиря свтго Михайла спустил. Леч для бгомолена вечистого своего и родителей своих, а наболей теж и для того, иж тая земля Гливацкая к их некоторым манастирским землям об межу прилегла. Нижли што ся дотысет на оное селище листов и твердостей же и их ку тому манастирю церкви Божей не дал для причин тых же з ыншими зем // (арк. 171) лями именов моих оное селище Гливацкое сут описано. А при том были и того добре сведоми городничий гедря короля его млсти киевский пан Михайло его млст Петрович Девочка, дворенин князя воеводы его млсти киевского, пан Бгъдан Иванович Шовула, лантвойт на тот час места киевского, пан Степан Климович, яко ж его млст пан городничий и оные вышней писаные пнве на прозбу ншу то учинити и печати свои до того листу ншго приложити рачили. А при их млсти печатех и я, Семен, верху писаный, для лепшого сведома и болшого твердости и свою есми власную печат до онога листу ншго купчого приложил. Писан у Киеве лета Божего нароженя тисеча пятсот шестдесят третьего, мсяца декабря двадцат третьего дня. А так я за оповеданем Семена Гринковича онога листу их купчого достаточне выслушавши и за прозбою его, тот лист слово от слова до кнг замковых записати казал, с которых и выпис под печатю моею отцю игумену Михайловскому и всей брати того манастиря дан есть.

Писан у Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 169 зв.–171. Копія.

№ 134

1608 р., листопада 10. Київ. –

Выпис з гродських книг Київського воєводства запису листа воєводи Костянтина-Василя Острозького від 12 жовтня 1586 р. про розмежування глеваських ґрунтів Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря із білогородківськими жителями
“Выпис с книг кгородских воеводства киевского.

Року тисеча шесть сот осьмого, мсяца ноябрия десятого дня.

На вряде его королевское милости кгородском киевском // (арк. 171 зв.)
Передо мною Михайлом Мышьком Холоневским, ротмистром его королевское милости, подвоеводитим киевским, ставши обличне в Бозе велебний его милость отец Иоасаф Мировский, игумен светого Михайла Золотоверхого, оповедал и покладал лист добровольный запис ясне освещеного небожчыка славное памяти его милости кнежати Костентина Острозького, воеводы киевского, с печатью и с подписом власное руки его ему самому и капитуле его даный на ограничене маестности их Глевахи и почынене и означенье границ, яко о том шырей тот лист в себе мает, которого передо мною положывши, просил, абы был прынят ку книги кгородские киевские, уписан, которого я до ведомости свое и для вписаня до книг прыймуючи, перед собою читати казал и тые суть его слова:

“Костентин, кнежа Острозкое, воевода киевский, маршалок земли Волынское, староста володимерский. Ознаймуем сим листом нашим, иж будучи нам на сес час бытностю на столицы воеводства нашего Киевского, прыточыласе справа за жалобою игумена и чернцов монастыря светого архистратига Михайла церкви Золотоверхое, которые покладали жалобу свою перед нами на подданих наших белгородских о подране бчол и захоженье кгрунту их глевацкого и сеножатей, врываючысе свовольне через певные, а старожытные дей границы наши и просили нас же быхмо сами на тот кгрунт их выехали, хотечы границы кгрунту своего глевацъкого слушными доводы и знаки певными показати и вывести перед нами, чога мы и сами хотечи пилно досмотрети, выехали есмо на тот кгрунт, маючи пры себе немало людей добре // (арк. 172) того кгрунту ведомых и подданных наших белгородских, на которых черницы михайловские жалобу чынили. А кгдысмо на тые кгрунты их выехавшы, стали на селищу Глевацком, у гребли над речкою Глевакою, тамже показали перед нами игумен и чернцы право свое купное от пана Семена Грынковыча на писме в монастыр Михайловский на тот кгрунт глевацкий даное, и постановившы люди старые, кгрунту того границы добре ведомые, просили абысмо им допустили границы их одводить, нижъли мы не хотели, абы болш нам в том докуку чынили. Прысмотревшисе тому писаному праву их, а в границах давшы веру людем добрым, их ведающим, которые границы за певные монастырова от белгородчан наших тые люди быть прызынавали. А меновите тыми врочыщами, почавши от самое річки Веты нижей гребли долиною до дороги Белоцерковской, Белоцерковскою дорогою до куръгана, што на Белокнязком поли, от кургана уверх Оленовъки речъки, полем, Оленевкою в Бобрыцу речъку, а Бобрыцею на низ, от Бобрыцы зас возьмъшы вгору речъкою Глевакою граница в Бобредь речъку пошла, Бобредью до валу прышьла, валом в лес, аж до другого конца тогож валу, оттоле в Черленую руду, Черленую рудою у Вету. И прызынавши тогды им, мы з розсудку нашего тот кгрунт глевацкий в тых звыш помененых певных границах зоставившы его вечными часы той церкви Божой монастыра светого архистратига Михайла на памет бытности ншое и сес лист наш Селевестру, игумену, и чернцом монастыра Михайловского под печатью нашою и с подписом властное руки наше дали есмо. Писан у Києве літа Божого нароженья тисеча пятьсот осмьдесят шостого, мсца октебра дванадцатого дня”. У того листу печать // (арк. 172 зв.) прытисненая и подпис руки кнежати его млсти тыми словы: “Костентин Острозкий, власная рука”. Который же то лист кнежати его мл. Острозкого выше помененый за прозьбою игумена михайловского до книг кгородских киевских ест записано, с которых и сей выпис под печатью кгородскою киевскою року теперешнего тисеча шестьсот чотырыдесят первшого, мсца августа першого дня ест выдан.

Писан в Києве.

Войтек Рилский, войский житомирський, писар кгородский киевский.
Корыкговал Чапчынский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 171–172 зв. Копія.

№ 135

1604 р., серпня 4. Острог. –

Наказ кийвського воєводи Костянтина-Василя Острозького підкоморію Самійлу Горностаю про заборону білогородківським жителям вступати в глеваські ґрунти і “дерево бортне”

“Костантин, кнежа Острозское, воевода киевский.

Его млсти пну Самуелию Горностаеви⁹⁹, подкоморему нашому киевскому, в небытности кто на місцу его ест, в маетности нашей Белогородце, иж нам дал справу отец Иоасаф Мировский, игумен стго Михайла Злотоверхого киевский, же некоторые мешчане белогородские вступуются му в кґрунт глевацкий и в дерево бортное мимо лист наш, якохмы тамо заездили за бытности свое. Хотемо теды міти, абысте в тен лист наш, кґди его отец игумен покажет, возріли и водлуг него подданым нашим белогородским заказали ни во што далей не вступатися над заезд наш, кґдиж не хочемо церкви Божой наймнейший ущирбок чинити. А кто бы ся упорне над тен там лист наш тиснул и перешкоду отцу // (арк. 173) игумену чинил, на таковых покладамы заруки двадцят коп, опроч если бы ся так, яковое вонпливости показало, абысте нам давали знат.

Писан в Острогу дня 4 августа, року [1]604.

Kostanty K.O. m.p.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 172 зв.–173. Копія.

№ 136

1629 р., липня 3. Київ. –

Выпис з земських книг Кийвського воєводства про розгляд протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та свідчення возного Тереха Пашинського у спірній справі з княжичем Самуїлом Каролем Корецьким щодо глеваських ґрунтів

“Выпис с книг земских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот двадцать девятого, мсца июля третего дня.

В роки судовые земские киевские в року теперешнем на дате менованом назавтрее по светой Троци, святе римском, прыпалые и судовне отправоват зачатые. Перед нами, Стефаном Акьсаком, судею, а Петром Злотополским, подьсудком, урядниками судовыми земскими киевскими, становшы очевисто в Бозе велебные отец Костантый Негребецький⁹⁹ и отец Макарый, диякон два с капитулы монастиря стго Михайла церкви Золотоверхое киевское превелебного в Бозе его млсти отца Иова Борецкого¹⁰⁰, митрополита киевского, игумена монастиря Михайловского и всее брати чернцов того ж манастыря именем ускаржали и соленитер протестовалися на ясне освещеного кнежати его млсти Кароля Корецкого, сына его млсти, яко лет еще не маючого, о то иж кнежа его млсть пан вольнский по смерти // (арк. 173 зв.) годное памети кнежны Анны Ходкевичовны Корецкое, матки свое⁰, зоставшы дедичом добр белогородских,

⁹⁹ На полі напис: “Констант. Негребецк.”

¹⁰⁰ На полі напис: “Иов Борец.”

неслушне и квалтовне хотечи себе в дедицтво привлащит власные добра церкви Бжое пререченого монастыра з веков давных в поссессі и уживаню спокойном церкви Бжое будучих в року теперешнем тисеча шест сот двадцат девятом, мсца иуня двадцать осмого дня, кнежа его млсть пан волынский, наславши слуг и подданных своих белгородских, кгрунт увес огулом власный з вечистых до церкви Бжое монастыра [...] ¹⁰¹ Михайловского, названный Вобчие лозы, а з тых Вобчих лоз аж до Черленое річъки поля, сеножати, дубровы, до села протестуючих, Глевахи, належачие, осегнул и забрал и протестующих с того кгрунту пререченого власного церковного выгнал и до добр белгородских села Буддиевъщынцы неслушне, неправне и квалтовне прывернул, привлещыл ку великой кривде и шкоде дому Бжого, которых шкод кгрунтов в то, с которых сут выбытие не вкладаючи толко за неужыванем тых пол, сеножателей и в порубаню дерева бортного и иншого розмаитого менят себе быти, жалуючие на тры тысячи золотых полских, о которые вси кривды и шкоды оферовали его млсти отца митрополита и капитулу чернцов монастыра своего Михайловского с кнежатею его млстю пном волынским и сыном его млсти кнежатею Самуелем Корецким^в правне чынити, а верыфікуючи тую свою протестацію, ставили перед нами, судом, возного енерала воеводства Киевского шляхетного Тереха Пашынского, который перед нами очевисто становши, явне и доброволне сознал, иж року теперешнего тисеча шест сот двадцать девятого, мсца иуня трыдцатого дня, за прыданем урядовым, маючи пры себе шляхетных панов Станислава Ясинского и Крыштофа Соколницкого, был на справе и потребе превелебного в Бозе его млсти отца Иова Борецкого, митрополита киевского, игумена монастыра Михайловского и всее капи // (арк. 174) тули чернцов того ж манастыра, где до села Глевахи, маетности протестующих, с помененою шляхтою прыехавши з урядником тамошним паном Стефаном Шымоновичом на тые поля, названные Вобчие лозы, выехавши, видел и урядовне огледал сеножать покошоную, на которой возов сена быти могло две тисечи, а далее поехавши с полмили до Черленое річки, видел дерева бортного и иншого розмаитого окилка сот порубаного, также и поля пооранные. А заставшы на полях и дубровах менованных подданных кнежати его мл. пытал: “Чый бы то кгрунт был?” Теды они повелили, же з давных веков кгрунт был церковный монастыра Михайловского до села Глевахи належачий. Але тепер кнежа его млсть казал его себе до села Буддиевъщыны захвати и нам уживати. А подданных церковных казал одсюль быти, што я, ввозный, слышачи, шляхтою при мне будучою то осведчившы, проч с тамтьоль одехал и то, яко се діяло, правдиве до книг сознаваю. Просилы пры том протестуючие, абы тая их протестація и возного реляція до книг прыняты и записано было, што отрымалы с которых и сес выпис под печатми нашими ест выдан.

Писан у Києве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 173 зв.–174. Копія.

// (арк. 174 зв.–184 зв.) – чисті.

// (арк. 185) “Кріпости на землю Юревскую”

¹⁰¹ Одне слово у тексті пропущено.

1602 р., лютий 25. Київ. –

Випис з міських книг Київської ратуші
тестаменту міщанина Семена Мелешковича

“Видымум с книг местских ратушных киевских.

Літа Бжого нарожения тисеча пятсот шестдесят третего, мсца апреля десятого дня.

Діялося в ратушу киевском, перед нами, Степаном Климовичом, войтом, бурмистром, райцами и присяжными в книгах местских ратушных киевских описаними, славетный Семен Мелешкович, мещанин места киевского, оповедал и покладал перед нами дховницу, тестамент остатний воли своей, написавши под печатми людей добрих и ведле права справивши, просил, абы тот тестамент до книг меских ратушных киевских был записан; и мы, войт, бурмистр грядские (?) с присяжниками тот тестамент, перед нами покладаный, оглядавши и читат перед собою казавши, бачечи быст реч слушную, тестамент ведле права справеный, до книг записат казали есмо, который тестамент так се в себе мает:

“Во имя Светыя Живоначалныя Тройце, Отца и Сна и Светого Дха, амин.

Я, раб Бжий Семен Мелешкович, // (арк. 185 зв.) мещанин киевский, визнаваю и явно ділаю тым моим тестаментом ку вічної памети нынешним и потом будучим, кождому доброму, ни от оного не намовеный, ани примушеный, але сам по своей доброй воли будучи на Бжой воли фор, еще в доброй, а достаточной памети и полного розуму свого, паметаючи то, иж на сем свете, кождый члк певнейший напред часу смерти, нижли продлужене живота на ком ми, што взят и кому што отдати, найпервей, естли се надо мною воля Бжа станет, з сего света млстивый Бог дшу мою зберет, я напред Господу Бгу дшу свою поручаю, а тело свое грешное поховати памети и имени по души раздати и вси потреби по животе моем справити приказую, прошу де я в моц и опеку зятю своему старшому, Андрею Кошкондею, пну Василю Черевчею, пну Яцку Руту, пну Митку Богдановичу, а пну Яну Викгуре, зятю своему, мают они тело мое положить у монастыри светое Пречистое Печерском, а по моей дши отца моего матки и жоны моее первое Устини за упис вечистый поминник за место, где мое тело положить мают, теж за сорокоуст и за вси пошлины, доходы монастырский, по животе своем на монастыр Печерский даю и отписую имене свое власное добре, а цнотливе набитое, купленое, ничим никому не пенное на имя Вишенки у повіте Киевском со всим на все вечно, при том теж Печерском на церков Бжу светое Тройци Болницкий монастыр от чотырех душ, на сорокоуст и упис вечистого поминаня отписую имене свое, также купленое власное свое со всим на имя Чотанов¹⁰², на светого Архистратига Михайла монастыр церкви Золотоверхое, под тым же обычаем за упис и за вси памети вечистые имене куплю теж власную на имя Юревцы, на монастыр светог Николы монастыр Пустынский, так же за упис и на сорокоуст и памет вичистую оных чотырех душ имене мое закупленое, от пна Павши, землянина киевского, у суме пнзей на имя Подгорцы, а где бы пан Павша або близкие его тое имене Подгорцы откупити мял, тогды оную суму пнзей сполна водле запису // (арк. 186) своего на монастыр светого Николы отложить, а оные старцы того имени ему поступит

¹⁰² На полі напис: “Чотанов”.

мают, потом теж по животе своем даю, дарую и отписую жоне моей Настасии Василевне Пацкевиче за внесене ее двух сот коп грошей от матки на именах ей записаных, которых именей я з mocy из них платов, на которых от матки ее не брал, ани их уживал, напротив того внесена ее на дворянине гдрском, на пне Семене Александровичи Кмитичи, на записе его власных своих рукоданных пнзей двесте коп гршей, на Михайле Лещинском и на жоне его, а матце ее Мари Охновне на запис их сто коп грошей, а особливе на той теж матце ее Мари, власных пнзей по записе тридцат коп и три копы грошей, на которых листах имена свои под сведомом и печатми людей добрых ширей записали, ино жона моя по моем животе от мене записаную суму пнзей на листех вызнанных мает се противку их заховати во всем водле оных записов их власных, теж жоне моей шат невестих саян адамашковый черлений, другий саян куфтеру черленого, два саяны влоского сукна черленые саян китайки двое личное, саян влоский зеленый, поес сребренный позлотистый, а готовых пнзей шестдесят сем коп грошей адамашки черное шуба, брушками лисими подшита, другая шуба влоского сукна брунатного, белками подшита, а штом был две татарки жонки власные, купленые Отвдотку а Маро ей дал, ино я тепер их от нее и от всех детей и приятелей отимую и по животе своем волными их чиню вечне, а ей, жоне моей, на челяд дванадцат коп гршей отписую дати, а особливе по животе своем на памети и на потребы належачие по души справовати и шафовати, млстия давати двесте коп гршей, а на поправоване светых церквей киевских сто коп гршей ку тому за оные ж чотыры души упис вечистый и на сорокоусты отписую дати на великий собор светого Софея крылошаном неделним пят коп гршей на собор стого Николи в замку пят коп грошей особно на церкви Бжи // (арк. 186 зв.) киевские на упис и за Сорокоуст теж чотырех душ кождому по две копы гршей церковных с кнзей светого Ивана пят коп гршей пятницкому попу Симеону отдати застава сут пна Федора Тиши, сребра кубков три а саблю со серебром у дванадцати копах гршей литовских пна Семена Гринковича сребра кубков пят у двадцати копах и копе гршей литовских поес сребренный, а чепец золотый муравский у одинадцати копах гршей того ж Гринковича селищо Глевацкое записано в заставе у десяти копах гршей небощика Фридриха пояски сребренные до острох у двох копах грошей, а особно кнзя воеводы его млсти у петидесят копах грошей заставы пятьдесят рублей московских денег, то сут на записные листы свои люди пнзей винни найпервей Митко Пилецкий шестдесят коп и три копы грошей готовых, Иван Бей из сыном старшим тридцат коп грошей литовских, Ларион Сырага тридцат коп литовских грошей, на то суть листы их вызнанные, которые грши, долги по записех теж и за заставы по своем животе справяти поручаю тому ж зятю своему Андрею и теж пном опекою их млсти и на оные памяти на пришлые часы оборочати их мают ку тому теж што ест властного справованя и купленого, а добре, цнотливе набытого сребра моего поголовя девет кубков, чарка малая, панагия, ложок тридцат, што чинит тузины два и шест ложок ино яко оное серебро, также и девет комор на власном отчизном и купленом пляцы дому моего, при месте, моим накладом побудованые, по животе своем поручаю тым же пном опекуном, близким и детем своим роздати, найпервей зятю моему старшому, Андрею Кошколдею, на вечност отписую две коморы, ложок тузин один, кубок позлотистый с покрывкою один, паногия, шуба адамашкова гвоздикова кунами подшита, жоне его, а дочце моей старшой Гасце два кубки позлотистые, а конь рыжий

звездочолый з седлом, другому зятю // (арк. 187) зятю моему, Матфею Черевчевичу, две коморы, тузин ложок, два кубки жоне его, а дочце моей Васи, два кубки, а шуба китайки чорное кунами подшита, а кони два также лепших из седлы брату моему старшому Якову, комора одна, кубок один, ложок три, шуба гвоздикова лисами подшита, другому брату Степану комора одна, кубки два, ложки три, шуба лисяя, крыта влоским сукном со серебром, Ивану Квачу, брату моему, комора одна, из местцом, Гришку, теж брату моему, кафтан китайки двучное, зятю моему Викгуре по животе моем панцыр добрый и прилбица, жоне его, а моей сестре Гасце, шуба бурнатная с пугвицами, футром белинним подшита, хоте новой жене с вести моей первое жоны сестре Гани давного долгу, штом ей винен был десет коп грошей дати, а што се дотычет, еще осталось две коморы, тые коморы по животе своем отписую на вси болницы месткие киевские, с которых комор покоморщина брана быти и на болницкие по потребы навбожество з ведомом пнов опекунов моих давано и шафовано быти мают вечными часы, также комор и всех речей у той дховницы моей вышепомененых и по моем животе от мене детям моим и брати записаных мают они сами и их потомки вечне во упокой держати и вживати, а по дши моей памяти чинити мают, которая челяд моя неволная купленая и теж закупленая, тая вся по животе моем под справою моцо и дозренем зятя моего Андрея и пнов опекунов в дому моем до зуполного року мешкати и послужити мают, а по онем року выслуженом тую челяд свою неволную купленую и закупленую и теж татарки вси по животе своем от всего вызволяю и волными их чиню вечне, нижли особливе закупу моему Пинчуку детине Сергейцу полкопы грошей готовых, также по року выслуги отписую дати и от тых двох коп., за него даных, волным его чиню, а што се дотычет дому моего, у котором // (арк. 187 зв.) я сам мешкал, ку тому кони мои вси, седла, зброи, теж быдло рогатое и иные розные остатки домовые и также цын, оловеники, фляжи, масы, тарелы, котлы белые малые и великие котлы броварные, железо всякое, постели, ковры, полавотники, плате белое, речи рухомые и нерухомые, вси статки домовые от мала и до велика, што колвек ест, яко властное свое и жены моее первое добре, а цнотливими вчинки набытые, тоя все при своем животе отдаляючи ото всее брати своей близких крвных и от жоны своее Настаси Василевны отримуючи, з моцы даю, дарую и отписую на часы вечные дочкам своім, Гасце и Васи, и мужем их, а зятем своім, Андрею а Мафею за доброе, а цнотливое заховане их ко мне им самим и их потомком, яко отчичом и детям своим вечне не порушено, наполы, и вжо братия моя никоторая и ништо иный з близких и прироженных, также и жона моя Настася до того дому моего статков, маетностей, у той дховницы по животе моем от мене зятем и дочкам меновите вышей записане, никоторого дела и вступу мети не мают, але жона моя Настася по животе моем на том престати и к своим рукам побрати и того запису моего держати мает штом я ей первой село записал ку той теж дховницы своей вышей за внесене ей дал и даровал. А хто бы се у тот дом статки, маетности мои упирати и того на них, детей моих, яко власное отчизны их, доходити, поискивати и ку шкоде, а накладу их приводити и тую дховницу мою нарушати мял, на таковых буди клятва светых отец триста и осм надесят в сий век и будучий, а потом розсудитсе зо мною пред млстивым Бгом на Страшном Суде, што все то по своем животе в моц и опеку приказую, даю и поручаю зятю своему Андрею, а пну Василию Черевчевичу, пну Яцку // (арк. 188) Руту, пну Митку Богдановичу, мешаном киевским, а зятю

своему пну Яну Викгуре, которые опеку водле сее дховницы моее ни в чом не отменяючи заховати тило мое поховати, долги справяти и памяти по моей дши чинити, а на болей зяти мои, дочки не запаметаючи и не запускаючи, тые памети полнити мают так, яко им Бог млстивый допоможет и молодцом годовым наемным за службы их, штобы мело которому прийти зят мой Андрей за плату им вчинити мает, не покладаючи того на моей дши, а при той дховницы моей люди добрые были и того сут добре сведоми, отец мой духовный, свещеник Матер Божский Хома, а войт места киевского пан Степан Климович, землянин гдрский, пан Богуш Ленкович, служебник кнзя воеводы его млсти киевского пн Богдан Иванович Шавула, мешчане киевские, Онофрей Власович, а Гришко Максимович, яко ж вышей меновите описанные пнове для лепшого сведомя и болшое твердости за прозбами и чоломбитем моим и печати свои до тое власное дховницы моее приложити рачили.

Писан в Киеве при мне в дому будучи, лета Божого нарожения тисеча пятсот шестдесят третего, мсца апреля осмого дня”.

У того тестаменту печатий запечатованных пят и за прозбою пна Семена Мелешковича тот тестамент у книги месткие ратушны киевские записано ест, на што и видимус с книг под печатю местскою ратушною киевскою и с подписом руки писарское велебному в Бзе отцу Иоасафу игумену и чернцем михайловским монастыря Золотоверхого киевского, в року тисеча шестсот втором, мсца февраля двадцат пятого дня ест выдан.

Писан в Киеве.

Гарасим Лазоревич, писар местский киевский, рука власная.

Корикговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 185–188. Копія.

№ 138

1599 р., березня 19. Київ. –

Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи

Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина

Павла Монтвида-Дорогостайського за наїзд на мاستок Юрівка,

село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта

// (арк. 188 зв.) “Выдимус с книг кгородских воеводства Киевского.

Лета Божего нарожения тисеча пятсот деведсят девятого, мсца марца девятого надцат дня.

На рочкох кгородских киевских от дня десятого мсца марца, в року нинешнем тисеча пятсот деведсят девятом припалых и судовне отправованых передо мною, Яном Аксаком, подвоеводим, а Филоном Стрыбyleм^а, чашником и судею, врьдниками судовыми кгородскими киевскими, постановившисе очевисто у суду Михайло Констанентинович, игумен и два чернъцы: Оксентей Орля, Марко Лукьянович¹⁰³, сами от себе и иных брати своее капитулы монастыря светого Михайла Золотоверхого ку записаню до книг вызнали, иж

¹⁰³ На полі напис: “Михайло Конст. игум. Авксент, Марко”.

што в року прошлом тисеча пятсот деведьдесят осмом, обьвынили и протестацію у суде кгородском тутошном учинилисмо были заданем нам справы на его млсти пна Павла Монвида Дорогостайского, дворенина его королевское млсти, якобы о наехане квалтовное на имене наше Юревку и дворец Юревский, так же на селце Глеваху и корчму над речкою Ветою ку манастыру, духовенствваного к светому Михайлу належачие и о побране и пограбене у оном то дворцы ншом Юревском немало речей, маетностей и отняте у нас тых именич, яко о том в протестацій нашой // (арк. 189) есть описано и доложено, а так мы, узявши ведомост от его млсти пна Дорогостайского, иж его млсть нам жадного наезду на дворец Юревку и тое сердце, также и на корчму не чинил и жадных нам грабежов и шкод не делал, толко имене Глеваху не квалтовне, але за уступенем и поданем от кнежати его млсти пна воеводы киевского, яко власную отчизну свою, до себе зо всими приналежностями, яко се в себе мает, взял, теды мы стороны двора и селца Юревки, так же тое корчмы, яко теж и зо всех шкод и грабежов, которые се нам не стали его млсти пна Дорогостайского, квитируем, вызволяем и волным чиним, не хотечи о то его милости жадное правное трудности часы вечными задавати, а што се дотычет селца Глеваки, которое его млсть пан Дорогостайский своею власною быти менит, теды в том себе узяли есмо на вгуду и на сес час его млсти с позву вызволяем, а если се не погодим, теды волное право о Глеваку зоставуем, и просили особы помененые тое зезнание их принято и до книг записано, с которых тых книг и сес видимус под печатю моею мене, Вацла Вингорского, подвоеводего киевского, року тисеча шестсотного, мсца июля пятого дня чернцом Михайловским на то ест выдан.

Писан у Киеве.

В небытности на сес час у Киеве его мл. пана Андрея [С]урина¹⁰⁴, кгородского киевского писара, Гаврило Грикович подписок. Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печатю”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 110, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 188–189. Копія.

№ 139

1630 р., березня 14. Київ. –

Выпис з міських книг Київської ратуші свідчення возних Павла Гуторовича та Тереха Пашинського щодо розмежування Юрівських маєтностей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
// (арк. 189 зв.)“Выпис с книг меских права майдебирского ратуша киевского.

Літа Бжго нарожения тесеча шестсот трыдцатого, мсца марца чотырнадцатого дня.

На вряде его крол млсти меском, в ратушу киевском перед нами, Стефаном Кривковичом, на месцу пана Иоана Евсеевича, войта киевского, будучим^а, а Яцком Балькою, бурмыстром^б, и перед райцами и лавниками в

¹⁰⁴ Пропущено першу літеру “С”.

зуполности заселыми, поостановившисе очевисто шляхетные Павел Гуторович и Терех Пашынский, возные енералове воеводства Киевского, под час ваканцьи кгородов киевского и овруцкого и завартю книг до акт нинешних признали квит реляцьи свое, писаный тыми словами:

“Я, Павел Гуторович, и я, Терех Пашинский, вознове енералове воеводства Киевского, маючи пры себе сторону шляхту пана Мартина Климовича и пана Павла Красовича, будучыми в року теперешнем, тисеча шестсот трыдцатом, мсца генвара петнадцатого дня по новому, з уряду прыдаными, коморникови земли Киевского воеводства его мл. пану Иоану Грузевичу, в обезд кгрунту церкви Софейское за поводом его млсти ксендза руского, державцы кгрунтов софейских з едное, а за поводом освещеного кнжати его // **(арк. 190)** млсти Кароля Корецкого, каштеляна воынского, слуг и державцов белгородских з другое стороны от Белгородки, выведечи дукт кгрунтов, выхавши с Киева гостинцем великим Василковским в Золотые ворота и так тым гостинцем с Киева, маючи по левой руце до броду Лыбеди и за Лыбедю аж до тесных улиц кгрунт софейский, а по правой руце с Киева от самых Золотых ворот по Лыбед и за Лыбед, аж до тых же тесных улиц кгрунт василевский на горнее мурованное старое церкви ехалисмы до початку до дороги путисча старого, што от тесных улиц з гостинца великого взялася до Лыбеди, до броду Костевского ку Киеву назад, которое то путисче з верха мает, з едной стороны от гостинца великого церкви речоное Василевский, а з другое стороны з дубровы кгрунт монастыра Михайловского церкви Золотоверхое, который от Лыбеди, аж до Борщовки идет и там пята свою мает и звечисто до того монастыра Михайловского служит, вышедшы ж с тесных улиц на дорогу Заполскую, по правой руце мимо кгрунту речоный Михайловский Золотоверхое церкви, с которого теж монастыра два з брати, од его млсти отца игумена и капитулы михайловское высланные тому обездови постерегаючи цалости кгрунтов церкви менованое монастыра Михайловского прыпатровались и особе перед его млстю паном коморником відомост чынили. А по левой Жилянский ку Борщовце и за Борщовку, аж ку Смучовине долины Днепръца, которая гатенский Николский з жилянским кгрунтом делить. За тым Николский Пустынский киевский и кгрунт Крывковсчызны в право зас от Борщовки мимо кгрунт василевский церкви мурованное нагорнее аж до долины глубокое у верх Северки речки, отътол тою ж Заполскою дорогою вправо, мимо кгрунт софейский отъделне и влево мимо кгрунт также софейский и мимо кгрунт юревский церкви Михайловское Золото // **(арк. 190 зв.)** верхое аж до самое речки Виты, гдѣ ставшы высланные от его млсти ксендза руцкого^в туды и поты свого софейского кгрунта границу до гребелки на Вѣте до самых бояр вѣтских з кгрунтом михайловским пету быти поведали; тут же и капитулы михайловское высланные братя, оповедаючи перед его млстю паном коморником земли Киевское своим розездным и розграничоным листом воеводским, автентыще тое ж освещали, оповѣдуючи, иж мы, михайловские законницы, ведлуг старожитного ограниченя до села Юревки з обох сторон речки Юревки в границах описаных не упорне, але правне кгрунтов своих уживаем, яко то и в том самом дукте державцов софейских ясне указывается, с которыми нам граница по самаю дорогу Заполскую, почавши од дороги до верху долины глубокое, а посполите речоное Туровы, тою долиною в Юревку речку, зась Юревкою речкою вниз до Веты речки, Ветою речкою Живцем угору знов до дороги Заполское до гребелки на Вѣте, и то граница звечистая и описаная и уживаная

манастыра Михайловского до села Юревки, што мы возновя на тот час маючы пры себе сторону шляхту видечы и слышечи на той реляцый нашой за реквизицыею их млсти отца игумена и капитулы манастыра Михайловского и державцов белгородских и иных особ. А за росказанем его млсти пана коморника земли Киевское, справедливе списавши ку записаню до книг уряду нинешнего прысяглого (поневаж юрыздика кгроду киевского вакуе и книги заверты, также и кгрод овруцкий за зейством с того свѣта его мл пана старосты вакуе), прызнаваем еднак же за наеханем его млсти пана воеводы киевског перед належным урядом, албо и судом земским была бы того потреба прызнать готови будем. А на тот час тую реляцию нашу с печатми нашими и с подписом // (арк. 191) руки мене, Тереха Пашынского, подам”. Діялося в Киеве, который же квит реляцый и очевистое сознание возных енералов з вышменованных до книг меских киевских есть прынято и записано, с которых и тот выпис под печатью мескою радецкою киевскою их млсти отцу игумену и капитуле манастыра Михайловского есть выдан.

Писан в ратушу киевском.

Иов Дробышевич, писар меский киевский, рукою власною.
Корыкговал с книгами Павлович”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 189 зв.–191. Копія.

// (арк. 191 зв.–194 зв.) – чисті.

// (арк. 195) “Кріпости на землю Борщовську”

№ 140

1570 р., травня 26. Київ. –

Выпис з книг Київського замку про скаргу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Свято-Микільський Пустинний монастир щодо спірних ґрунтів села Борщовка

“Выпис с книг замку гдрского киевского.

Літа Божого нароження 1570, мсца мая двадцат шостого дня.

Пришедши до замку гдрского киевского, перед мене, Василя Рая, намесника киевского от княжати его милости Константина Острозского, воеводы киевского, маршалка земли Вольнское, старосты володымерского, игумен с чернцами монастиря светого архистратига Михайла Золотоверхого, и жаловали на игумена светого Миколы Пустынского и чернцов его тым обычаем, иж, дей, они ніт ведома з яких мер в меню нашом церковном, Борщовце, которое з давных часов церкви Божой прислушает на вутчине Идубю тесны ночным обычаем, поклали и немало земли церковной тыми тыми тесними заходят и били чолом, штоб, дей, им велели перед собою игумену и старцом миколским прийти, ино я, послав своего замкового посла по игумена и старцов миколских, абы о том деле з собою в очи говорили, а коли, дей, игумен и старцы миколские до замку // (арк. 195 зв.) пришли, тоги, дей, игумен михайловский з миколским розговор передо мною чинили, што, дей, за дело о том отче игумене

миколский, што старцы твои с твоим ли ведомом или своим домислом по вутчине нашой Борщовской Идубю ночным делом тесны делают, што, дей, и наш старец иона¹⁰⁵ скажет, который тую отчину догледает, ино пак игумен миколский з старцами своими на тое поведи: “Я, дей, сам и старцы о том деле не знаем и штоб, дей, ночным делом на их вутчине Идубю тесны клали не ведаем. Бо ты и сам, отче игумене михайловский, ведаеш о гранях вечистых промеж селища и отчины михайловское и миколское, як они идут, з речки Борщовки у луговину, а оттоля у вербе, з вербя уверх напрост Лыбеди, а мы за гран вашу не міли дела и не маем. А отц игумен михайловский з старцами своими мовил: “Добре, дей, отец игумен миколский, перед тобою, пане намеснику, сказал, такая промежку имения и вутчины нашой звечистая гран ест, на што и твердость господарскую укажем, а коли, дей, не признаются до тых теснов, вели нам, пане намеснику, загубити, а што, дей, отец игумен миколский з старцами своими сказав, нехай тое тобі, пане наміснику, памятно будет, да и в книги тое впиши, ино я, выслушавши и вину на господара заложив рублей десет, а на пана воеводу рублей пят, штоб так уживали, як сами передо мною гран признали, а тые тесны велел погубити и тое все слово от слово до книг замковых уписавши, под печатю моею отцу игумену михайловскому и всей братіи в монастыр с книг про памят дал есми.

Писан в Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

В правовому нижньому куті арк. 195 зв. помітка Маріана Горшковського польською мовою: “*Sliczny proces eryt[...] go 1857 r. w. Kijowie. Marian Gorzkowski*”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 195–195 зв. Конія.

№ 141

1646 р., серпня 13. Київ. –

**Выпис з гродських книг Київського воєводства протестації
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у судовій справі
проти київського підчашого Криштофа Тишкевича за наїзд
на монастирські борщовські ґрунти**

// (арк. 196) “Выпис с книг кгородских воеводста Киевского.

Року тысеца шест сот сорок шостого, мсца августа тринадцатого дня.

На рочьках судовых кгородских киевских од дня осмого мсца августа в року на дате звыш написаном припалых и судовне одправоват зачатих, перед нами, Алексаньдром Ленъкевичом, подвоеводим, а Теодором Гуменицким, судьбою, урядниками судовыми кгородскими киевскими, становши очевисто велебный отец Методиуш Кустовский¹⁰⁶, законник монастыря Михайловского Золотоверхого, своим и велебного в Пану Богу его мл. отъца Иосифа Кононовича Горбацкого¹⁰⁷, игумена михайловского злотоверхого киевского,

¹⁰⁵ На полі напис: “Иона”.

¹⁰⁶ На полі напис: “Методиуш Кустовск.”

¹⁰⁷ На полі напис: “Горбац.”

и всей капитулы монастыра Михайловського именем сведчил и протестовалсе, а то прихилиячючисе до акту дня дванадцатого июля року теперешнего занесеного противко урожоному его мл. пану Криштофови з Логойска Тишкевичови, подчашему киевскому, в тот способ: Иж его мл. пан подчаший, не паметаючи на право посполитое и вины в нем на взрушающих покой суседский судове описанные скоро зоставши за привилеем его кр. мл. // **(арк. 196 зв.)** добр жилинских посесором в року теперешнем, тисеча шестсот сорок шостом, мсца июля одинадцатого дня, мощно кгвалтом. с купою людей немалою з села Жилин до килка сот козаков и хлопов з розным оружием, войне належачим. на кгрунът боршчовский власный монастыра Михайловского Золотоверхого з веков давных належачий, и в своих певных границах знайдуючисе, смел и важилсе не ведеткъ – во претътекъсту дукъту насълат и той помененый кгрунът, почавши од Тесных улиц до груши Володимеровой, а од груши Володимеровы старою дорогою к лозам Жилинским, а од лоз над курган Жилинский, а од кургана – к Боршчовъце, од Боршчовъки – на низ около селищъча Борщовского неправъне, неслушъне и овъшем кгвалтовъне осегнуть пожитъки вшелякие, сено, збоже, одно жатое, а дъругое – в полю стоячее зо всею кресценциею забрат и на свой пожиток обернуть подданных монастырских, с поля их власного, с плугами побивши, поранивши, зогнать, а помененых отъцов михайловских кгвалтовне спокойного держаня и уживаня выбили, вытиснули, а собе до пожитку тые кгрунъты неправне, неслушне и овшем кгвалтом и упорне привлашьчить, якож и тепер помененые кгрунъты в держаню своим мает, през которое то выбите великую шкоду монастыр Михайловский поносит, шацуючи собе на три тисечи золотых польских кгрунъту в тое въкладаючи, о што все так о выбите тых кгрунътов, яко и о шъкоды през ных учинене, правъне о тое чинит оферовалися, заховуючи той свой протестации волное велебному его мл. отцу игуменови, есьли бы того потреба была поправене, а на довод того всего тен же протестанс ставил возного енерала воеводству // **(арк. 197)** Киевского, Волынского, Браславского и Чернговского шляхетного Мелентия Бабинца, который у моц свой правъдивой реляции сознал, иж он зарек визициею велебной капитулы монастыра Михайловского Золотоверхого, маючи при собе шляхъту, людей веры годних, панов, шляхетного Яна Родкевича и Войтеха Стрелбицкого року тисеча шестсот сорок шостого, мсца июля одинадцатого дня, на кгрунъты выш помененые, с которых ексъпульчия стала, зезджал и тые кгрунъты пред выш помененого его мл. пана Криштофа Тишкевича, подчашого киевского, с посъсесии и спокойного уживаня поменую капитулу тепер свежо узятые и кгвалтовне однятые видел и огледал, о чим тую свою реляцию правъдивую созънавши просил, абы принята была, што отримал. С которых и сес выпис под печатью кгородскою киевскою ест выдан.

Писан у Києве.

Войтех Рилский, войский житомирский, писар кгородский киевский.

Корыковал Выговъский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 196–197. Копія.

1703 р., квітня 16. Київ. –

Декрет духовного суду про розмежування спірних борщовських ґрунтів між Свято-Михайлівським Золотоверхим та Свято-Микільським Пустинним монастирями

// (арк. 197 зв.) “Року тисяща сімсотного третего, мсця априля 16 дн.

По блсвению ясне в Бгу преосщенного его млсти отца Варлаама Ясинского, православного архиепспа, митрополиты киевського, галицкого и всея Россіи, гспдна пастира и добродія ншего, мы, нижей именованные на подписі, ездилismo на розсмотр кґрунтов борщовских, о которие міли спор законники мнастира сто-Михайловского киевского Золотоверхого з законниками мнстира сто-Николского Пустинно киевского. Где выехавши на менованные кґрунта, пыталиismo, если которая сторона міет якое право, з которого бы мы, выезджи, могли ся информовати и увидіти границы для розеднния, по якое врочище чії кґрунта. На тое отозвалися отцеве николские, так мовячи: “Нехай нас отцеве братия сто-Михайловские з своего права провадят границею около своих кґрунтов”, против чого отцеве братия мнастира сто-Михайловского показали нам старинное право от короля полского Стефана, року 1578 данное, потвержаючи от инних прешлих королев права, данные на вишше реченные кґрунта борщовские мнастиреви сто-Михайловскому наданные, а кгда глянулиismo в право, вышше реченное старинное, аж там так описано:

“Первое врочище за Либедю Тісние улиц, где починаються кґрунта по лівом боку сто-софийские жилианские, а по другом, правом, боку – сто-Михайловские; от Тісних улиц ехалиismo старою дорогою межи жилианскими кґрунтами и межи михайловскими граничачою, ку другому врочищу, прозиваемому Володимерова груша, от Володимеровой груши до третьего врочища к лозам жилианским поступилиismo, од лоз над курган Жилианский, который в кґрун // (арк. 198) тах жилианских лежит и не той курган межи кґрунтами жилианскими и михайловскими, леч старая дорога граничит, которая любо поорана была отцами михайловскими, еднак мы, выезджи, велілиismo оную знову для границі оставити и на ней для памяти копці викопати, от кургана Жилианского к Борщовці, где Борщовскою річкою вниз около селища Борщовского в луговину, луговиною до вербя, от вербя до дороги Борщовской, дорогою на верх Либеди и до гатки, гаткою вверх в долину глубокую, з глубокой долины на старое путище, путищем знову до Тісних же улиц, кгда теды от кургана Жилианского Борщовкою речкою границею и врочищем понад річкою около кґрунтов борщовских сто-Михайловских ехалиismo до пол селища Борщовки, не доездячи врочища Луговины, аж отцеве братия сто-николская на дорозі стали и крикнули: “Не заеджайте далій. Мы готови на ншом кґрунті и умирати, уже то нші кґрунта”. Пытаем мы, выезджие: “Маете ли якое право?” На якое пытане отцеве николайские показали пысмо, в котором описанно свари давние о тих же кґрунтах, где когдас давно потай копці покопано. По вычитаню того писма николского подали нам свою протестацию отцеве михайловские, учиненую року Бжого 1570 наппротив и игумена николского от игумена михайловского з братиею, а то з тоей причини, иж вночи поробили законники

сто-никольские тесна на Дубю и на отчинах сто-Михайловских, в которой протестації кгородской замку киевского описано, иж отц игумен сто-никольский, ставши очевисте з братиею в кгороді зреклся того и повиділ: “Не видаем мы о том ночном ділі и теснях починених. Мы знаем границі вши и яко в праві старинном вчистие описано границі кгрунтов михайловских, так в кгороді киевском пред Василием Раем, на он час намістником, признал игумен Никол // (арк. 198 зв.) ский урочища, а не копці якие, що и записано тамже в кгороді киевском, якую протестацію вычитавши, мы, выезджые, любо нам и не позволяли отцеве никольские глядiti болш границ и врочищ кгрунтов михайловских, еднак мы пастира его млсти ординансу досит чинячи, поихалисмо далій понад тую ж річку Борщовку до врочища в праві михайловском описаного Луговины, тоєю Луговиною іхалисмо до вербя, от вербя до дороги Борщовской, где скончилс той кгрунт, о котором межи мнастирами спрека бывала. Оттол повернулисмо до законников сто-никольских, ожидающих нас, которые повиділи нам: “Едте з нами вы, мы вам покажем урочища”. А кгда впровадили нас в кгрунта михайловские, показали нам лозки на долині, которою члвк жилианский, Иван Чоботко, найменовал Луговиною, около которой всі кгрунта михайловские. И повідал, же тие лози тая, мовит, Луговина ест врочищем, которое граничит межи кгрунтами михайловскими и никольскими, на що мы отповіділи, же тое врочище не ест границею, бо каждая граница бывает межи такими кгрунтами, которые сут не единой державы и власти, аже сее врочище Иваном Чоботком показанное, лежит межи кгрунтами единой державы и власти михайловской, прето врочище тое не ест границею и не положеное так в праві старинном михайловском, яко и в протестації. Мы теди, яко там на розсмотрі, так и тут, на сем писаню, зрозумивши з права старинного и з протестації и своими очима видівши врочища граничние, признаем, же той кгрунт, о котором был спор, zde выраженный, ест ціле мнастира сто Михайловского, а не сто-Никольского и на том руки наши подписуем. // (арк. 199)

Иеромонах Варлаам Страховский, игумен сто-Михайловский выдубицкий киев.

Иеромонах Гедеон Савицкий, игумен сто-трсцкий кирилский кивский м.рр.
Феофан Яндзоровский, намістник катедралний сто-софийский киевский.

Иеромонах Товиа Петрашко, казнодія и консисториста митрополитанский киевский.

Евстратий Самборович, нотариий к. т. к. м. р.

Якинф, економ мот. видубицкого.

Иеромонах Кирилл Лієневич”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати катедры Стой софийской”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 197 зв.–199. Копія.

// (арк. 199 зв.–202 зв.) – чисті.

// (арк. 203) “Крпости на землю Орининскую и Девич гору”

1572 р., грудня 8. Київ. –

**Судовий лист київського намісника Василя Рая про розмежування спірних
Орининських ґрунтів та Дівич гори між Свято-Михайлівським
Золотоверхим монастирем та зем'янином Максимом Панковичем**

“Я, Василий Рай, наместник киевский, вызнаваю сим моим листом напотом и завжды, кому того потреба будет ведати, иж за росказанем очевистим и устным ясне велможного освецоного княжати Костентина Костентиновича Острозкого, воеводы киевского, маршалка земли Вольнское, старосты володимерского и белоцерковского, пна моего млистого, выезчал есми на землю, прозываемую Оринынскую и Девич гору, а при мне в той час на той земли были служебники его млсти кнзя воеводы, пна моего млствого, товариши мои: пан Ян Викгура, пан Сидор Яковицкий, пан Семен Мякиш, пан Григорей Чиж, возный киевский, и иньших людей добрых немало. Смотрели есмо того дела: жаловал перед нами на оном, вышей помененом, кгрунте отец Изосим¹⁰⁸, игумен еже о Христе, з братею чернцами монастыря светого архистратига Михайла Золотоверхое церкви // (арк. 203 зв.) в Киеве на земенина гдрьского повету Киевского Максима Панковича о том, што ж, дей, он безправне а праве кгвалтовне и ни маючи листов, ани якого права, землю монастырскую Оринынскую, Девич гору от монастыря отнял и всі пожитки и десятины с тых пол на себе берет, а нам, яко властности церковное за напоминальными листы гдрьскими поступити, также выезду чинити, а и права свого, естли бы мел, показати не хочет, вже непооднокротне рок з нами врядовне приймуючи завитый по чотыри недели нас о шкоду приправует, а сам ся з доводом своим не становит. Мы пытали игумена и чернцов: “Чим того доводят, иж бы Панкович рок з ними приймалъ на выезд о тую помененную землю?” Они повідили, иж мели есмо выписи, але за недбалостью предков нших, где погинули з листами записными от кнгни Орины, дедечки, и надавцы в монастыр тое земли Девич горы Орининское, але, дей, мы, доведечи тое земли значное кривды церкви Божей, стати при листех гдрьских напоминальных и при першой жалобе своей держанья земли Оринынское и Девич горы водле показаня границ, а видечи вже то непооднокрот, иж Панкович рок приймуючи з нами на земли ся не становит и знати особе не дает, просим, абысмы ведле артикулу семьдесятого в розделе четвертом захованы были. Мы, видечи то, иж сторона жалобливая к доводу ся берет, а противнее стороны, хто бы спор чинити мел, будучи через возного в року завитом очевисте обема сторонам перед его млстью кнзем воеводою зложеном на земли с правом и доводом своим ся // (арк. 204) не постановил, а бачечи то вже на листех гсдрьских впоминальных, иж от колка лет на Панковичу игумен и чернцы справедливости дойти и довести за неправными его вымовами и причинами неслухными не могли, порадившиися есмо в статуте от стороны жалобливое поданого артикулу семдесятого в розделе четвертом, у котором пишет, иж хотя бы выводу и доводу правного з обоих сторон не было на листех и границах явных и слухных, тогды поводова сторона при жалобе своей мает быти припущона ку доводу; к тому еще игумен и чернці михайловские повідили, иж, дей, мы при листех своих упоминальных, хочечи старовічные границы тоей земли Орининское Девич горы сведецтвом слухным

¹⁰⁸ На полі напис: “Зосима игум.”

и явным людьми добрыми, веры годными соседями околичными, показавши держане тое земли Орининское, Девич горы водле права довод вчинити, иж тую землю обрубную на манастыр Михайловский еще до збуреня Киева от княгини Орыни надано, вживано и держано было, а к тому еще брали собі на помоч артыкул тридцат шостый в разделе третем, хто бы чого за короля Казимера и за Александра и отца нашего короля его млсти Жикгимонта был в держаню, таковой кождый бы добре и листов на то нияких не мід, тот тое што держал, вечно держати мает, а иж се игумен и чернцы водле права ку доводу на тую землю слушне, а пристойне домовляли, сказали есмо им первой, абы они границы тое земли обрубное свое значне показали, которые стороны свое границы явные нам показуючи, повели, взявши от ставу стго Михайла Золотоверхого от млинка своего // (арк. 204 зв.) на реці Лыбеди, річкою Моричанкою вверх до старое гребелки, от гребелки и к колодезищем студенцом тым потоком, долиною до Вычовки, где сходитсе чотырох земель границы, печерская граница Троецкая, Багриновская стго Михайла Выдубицкого манастыра, а по другой стороні земля Орининская Девич гора стго Михайла Золотоверхое церкви от тых границ долиною вверх живца крыницы Лукарца, Лукарцем вверх озера Лукарецкого от озера в перевал, перевалом у Днепр просто, вверх Днепром до Лыбеди вверх, Лыбедю до млынка Михайловского. Мы, видечи показане слушных, а явных границ земли Орининское и Девич горы стго Михайла Золотоверхого, сказали есмо игуменови и чернцом на держанье тое земли водле права осмьнадцот светков ставити людей добрых, веры годных, соседов околичных. Которых они светков пред нами ставили, мы ни в чом статуту не отступуючи, водлуг артыкулу першого в розділе девятом, где пишет кого суд близшого ку доводу найдет кождого стану, вышей менованых, мает и с шестма світками сам семей присягнути на своем кгрунте. Которые светки Михайловского манастыра, люди добрые, веры годне, светчили тыми словами, Данило Вокрик сознавалъ, иж девеносто лет сам паметае, а у отца своего слышавши, кажет, иж земля Орининская, Девич гора ку манастыру Михайла Золотоверхое церкви держаня была; Гаврило Будурин, подданный митрополита его млсти, человек летний, светчил, иж паметуе от осмидесят лет, што тая земля на манастыр Михайловский держана была. Яков Ивано // (арк. 205) вич з места киевского, з горы, подданный митрополита ж его млсти, теж осмьдесят лет в той же манастыр пометуе: тая земля Орининская держана была. Тарас Томиленко, человек Печерского манастыря, светчил осмьдесят лет держаня в манастыр Михайловский земли Орининское. Зенко Мащенко, подданный Печерского ж манастыря, светчил тое земли держаня Орининское в манастыр Михайловский полшестадцать лет. Гришко Глущенко с Печерского манастыря пятьдесят лет на держане тое ж земли в манастыр Михайловский светчил. Васко Ложееденко подданный Печерского манастыря, тот и границы земли Орининское обоводил и повідил, высветчаючи, што от пятидесят лет пометуе, як тую землю Орининскую спокойно игумен и чернцы Михайловского манастыря держали и вживали, а дядку его и пасеками с куницы в той земли стояти позволявали. При котором сведецтве своем оные светки мощне стоячи, на то еще телесную присягу вчинит, там же на земли оной вчинити были хотели, а иж их ку присязе вести не было кому, а Панкович, ведаючи о року завитом, на тую землю з доводомъ ся своим сам не становил и о себе знати стороне не давал, якобы теж по доброволне тое земли Девич горы Орининское к манастыру Михайловскому

уступиль. Мы за доводом слушным и границами явне значными землю Орининскую и Девич гору с полми засеянными и незасеянными и зо всякими пожитками водле стародавного наданя тую землю // (арк. 205 зв.) за непослушенство вряду в его недбалости к праву посполитому належное, куторое учинити был и себе повинен, а не вчинил и сторону свою к немалой шкоде преж немалые часы приводити не переставал, за то тую землю Орининскую, Девич гору, которую он был землю безправне, а впорне от монастыря отнял и на себе, през час немалый ее держачи, всі пожитки к собе брал, опят есмо к монастырю Михайла светого Золотоверхое церкви на вечность присудили, а што ся тычет от Панковича за колко лет шкод стое земли, иж пожиток монастырский на себе брал, часу права, на чом игумен и чернцы слушний довод вчинят Панкович и што платити будет повинен. Яко ж умоцняючи тую справу и суд межи оных сторон, покладаем на сем листу заруку на его мл. кнзя воеводу киевского, пна моего млствого, пятьдесят коп грошей, а монастыр Михайловский, хто бы против тому листу мел мовит, другую пятьдесят коп грошей. И на то я, Василей Рай, наместник киевский, игумену свето Михайла Золотоверхое церкви и всім в нем мешкающим ченцом теперешни[м] и напотом будучим, дал сес мой судовый лист под печатю и с подписом властное руки моее.

Псан в Киеве літ. Бож[ого] нарож[еня] 1572, мсца декабря, 8. в субботу.
Василий Рай, наместник киевский, властная рука”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 203–205 зв. Копія.

№ 144

1572 р., грудня 12. Київ. –

Привілей кийвського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських ґрунтів та Дівич гори за розмежуванням в спірній справі з Максимом Панковичем та згідно з судовим листом Василя Рая від 8 грудня 1572 р.

“Костентин, кнже Острозское, воєвода киевский, маршалок земли Вольнское, старост[а] Володимирский.

Били нам чолом игумен и всеи, еже о Христе брата монастыря светого Михайло Золотоверхой церкви и жаловали нам на земенина киевского Максима Панковича, о том, иж, дей, он землю власную церковную того монастыря, прозываемую Орининскую и Девич гору, не ведати за которым правом, от монастыря упорне и квалтовне отнял и ее уживает. Которая, дей, земля здавна приналежит от ста літ и болшей ку тому монастырю светого Михайла Золотоверхое церкви и принявши з собою тот игумен и чернцы з Максимом Панковичом рок, на тую землю выехати просили нас, абысмо кого з рамени нашего на тот розезд выслали. Мы з рамени нашего выслали есмо на тот кгрунт ку розезду и догледаня справедливости намесника нашего киевского, пна Василя Раю, а службеников наших Яна Викгуру, Сидора Яковицкого, Семена Мякиша, которые там на том розезде будучи, во всем слушне а пристойне водле

права поступовали и оную землю Орининскую и Девич гору ку // (арк. 206 зв.) ма[на]стырю стого Михайла Залотоверхой церкви привернули и листом своїм резездным достаточне границы описали. Который розезд и лист тых слуг наших бачачи быт слушний и сим листом нашим потвержаем игумену и чернцом того монастыря светого Михайла Золотоверхого под печатю и с подписом руки наше даем.

Писан в Киеве мсца декабря, 12 дня, року 1572”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 206–206 зв. Копія.

№ 145

1563 р., липня 30. Київ. –

Позов кременецького старости Миколи Збаразького і київського намісника Йосипа Немирича зем'янину Максиму Панковичу про повернення Орининських ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“От Миколая Андреевича Збаразского, старосты кременицкого, справцы воеводства Киевского, от Есифа Немирича, намеснака киевского^а.

Земени гедрьському повіту Киевского, пану Максиму Панковичу. Поведаем тобі тых часов, пришедши перед нас отец игумен со всею братею своею монастыря свтого Михайла Золотоверхого в Киеве, жаловали нам на тебе, иж, де, ты землю пашенную ис сеножатми, на имя Орининскую, запустую со всеми пожитками на себе, дей, еси забрал и теперече держиши и вживаеш, а им, дей, не поступиеш, а тая, дей, земля звечная того монастыря свтго Михайла Золотоверхого, лежачая кґрунтом своим за Либедю прожив монастыря Печерского граню своею межи землею Печерскою и выдубицкою по чом от // (арк. 207) ставу свтго Михайла Золотоверхаго речкою Маричонкою вверх по дороге Гостинец, што от млына Чихачовского идет мимо ниву Куриловскую дорогою около нивы Чопахи, а около Чопахи в долину тою долиною вливу на колодезики студенци, тым потоком в Лукарец, от Лукарца в перевал, перевалом у Днепр просто, вверх Днепром до Лыбеди, вверх Лыбедю, яко ж, дей, на он час все ся покажет достаточне, на которой же земли греб[л]я и млын свтго Михайла Золотоверхого стоит церковних. А так мы з містка воеводскаго тебе сим ншим листом навпоминаем, яко они нам жаловали будет ли так, абы еси им поступил по доброй своей воли и сыи ми бы еси во в покою ся заховал, пак ли ж бы еси не хотел из себе по доброй воли того вчинити, тогда они мают тобі рок положить, до которого року маеш з ними у згуду приходити, а если бы еси до того року з ними у згуду прийти, тогда они мают тебе перед нас позвами ншими припозвати.

Псан в Киеве лет Бож[ого] нарож[еня] 1563, мсца июл, 30 ден”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 206 зв.–207. Копія.

1633 р., грудня 15. Київ. –

**Випис з гродських книг Київського воєводства запису судового листа
Василя Рая від 8 грудня 1572 р. на підтвердження прав Свято-
Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських
грунтів та Дівич гори**

// (арк. 207 зв.) “Випис с книг кгородских воеводства Киевского.

Літа Божого нароження тисеча шест сот тридцать третего, мсца декабря, пятьнадцатого дня.

На вряде кгородском замку его кор мл. киевском, передо мною, Станиславом Викгурою, городничим и наместьником замьку Киевского, ставши очевисте велебные в Богу отьцове Пафьнотий Олшаньский и Илия Торьский¹⁰⁹, законницы черньцы светого Михайла Золотоверхого манастыря, для вписаня до книг кгородских киевских пер облятам подали комисию присуженя кгрунтьу Орининьского з Девич горою през некгды зошлого с того света Василя Рая, наместника киевского, помененом манастырови святого Михайла Золотоверхого киевському даную и служачую с печатю и с подписом руки помененого пана Рая, наместьника киевского, о чом тая комиссия ширей в себе мает, просечи, абы принята и в книги уписана была. А так я, вряд, оную для вписанья до книг приймаючи, перед собою читати казалем и так се в себе мает.

“Я, Василей Рай, намесник киевський, визнаваю сим моим листом напотом и в завжды, кому того потреба будет ведати, иж за росказаньем очевистым и устьным ясне вельможного освецоного кнежати Костентина Костентиновича Острозкого, воеводы киевского, маршалка земьли Волянское, старосты володимерского, и белоцерковского, пана моего милостивого, выезждал есьми на землю, прозываемую Орининскую и Девич гору. А // (арк. 208) при мне в тот час на той земьли были служебники его мил. князя воеводы, пана моего милостивого, товариши мои: пан Ян Викгура, пан Сидор Яковицький, пан Семен Мякиш, пан Григорей Чиж, возный киевский, и иньших людей добрых немало, смотрили есмо того дела. Жаловал перед нами на оном, вышей помененом кгрунте, отец Изосим, игумен еже о Хрсте, з братьею черньцами манастыря светого архистратига Михайла Золотоверхое церкви в Киеве на земенина господарского повету Киевского Максима Панковича о том, што ж, дей, он безьправне, а упорне кгвальтовне и не маючи листов и ниякого права, земьлю манастырскую Орининьскую, Девич гору од манастыря однял и всі пожитьки и десятины с тых поль на себе берет, а нам, яко власьности церковное за напоминальными листы господарскими поступити, такъже выезду чинити, а и права свого, если бы мел, показати не хочет, вже непооднокротъне рок з нами урядовне приймаючи завитый, по чотыри недели нас о шкоду приправует, а сам ся з доводом своим не становит. Мы пытали игумена и черньцов: “Чим того доводят, иж бы Панькович рок з ними приймав на выезд о тую помененую земьлю?” Они повесели, иж мели есмо выписы, але за недбалостью продков наших гдесь погинули з листами записьными од кнегины Орины, дедичьки и надавьцы в манастыр тое земьли Девич горы Орининское, але, дей, мы, доведечи тое земьли значьное кривди церкви Божое, стоечи при листех господарских напоми // (арк. 208 зв.) налных и при першой жалобе своей держаня земьли Орининское и Девич горы водле показаня границ,

¹⁰⁹ Напис на полі: “Пафнут., Иля”.

а видечи то вже непооднокрот, иж Панькович рок приймуючи з нами, на земли не ставит и знати о себе не дает, просим, абысмы водле артикулу семьдесятото в розделе четвертом захованы были. Мы, видечи то, иж сторона жалобливая ку доводу се берет, а спротивное стороны, хто бы спор чинити мел, будучи через возного в року завитом очевисте обема сторонам перед его мл. князем воеводою зложоном на земљи с правом и доводом своим се не становил, а бачечи то вже на листех господарских впоминальных, иж од килка лет на Панковичу игумен и чернѣцы справедливости дойти и довести за неправными его вымовами и причинами неслушными не могли, порадивши есмо в статуте од стороны жалобливое поданого артикулу семьдесятото в розделе четвертом, в котором пишет, иж хотя бы выводу и доводу правного з обоих сторон на листех и границах явньных и слушьных тогды поводова сторона при жалобе своей мает быти припущона ку доводу к тому еще игумен и чернѣцы михайловские поведили, иж, дей, мы при листех своих упоминальных хочем старовечные границы тое земљи Орининское Девич горы сведецтвом слушьным и явньным людьми добрыми и вери годьными, суседи околичными, показавши на держанье тое земљи обрубное Орининское Девич горы водле права довод учинити, иж тую земљу, манастыр Михай // (арк. 209) ловский, ешче до збуреня Киева од кнегини Орины надано вживано и держано было. А к тому еще брали себе на помоч артикул тридцать шостый в розделе третем, хто бы чога за короля Казимера и за Олександра и отьца нашего, короля его мл. Жикгмуньта, был в держанью, таковой кождый бы добре и листов на то нияких не мел, тот тое што держал, вечне держати мает, а иж ся игумен и чернѣцы водле права и доводу на тую земљу слушьне и пристойне домавляли, сказали есмо им первой, абы они границы тое земљи обрубное свое значье показали. Они з стороны свое границы явные нам показуючи, поведьли, взявши од ставу светого Михайла Золотоверхого и од млынъка своего на реце Лыбеди, речкою Морычанкою вверху до старое гребелки, од гребелки к Студенцом тым потоком и к Колодезищом, долиною до Вычовьки, где сходитсе чотырох земъл границы, Печерская граница Троецькая, Багриновская светого Михайла Выдубицького манастыра, а по другой стороне земља Орининская Девич гора светого Михайла Золотоверхое церкви, од тых границ долиною уверх Живца криницы Лукарца, Лукарцем уверх озера Лукарецкого, од озера в перевал, перевалом у Днепр просто, уверх Днепром до Лыбеди, уверх Лыбедю до млынъка Михайловского. Мы, видечи показане слушьных и явньных границ земљи Орининское и Девич горы светого Михайла Золотоверхого, сказали есьмо игумену и чернѣцом на держанье тое земљи водле права осмьнадцат сведковъ ставити, людей добрих, вери годних, су // (арк. 209 зв.) седов околичных. Которых оны сведков перед нами ставили. Мы ни в чом статуте не одьступуючи, водле артикулу першого в розделе десятом, где пишет кого суд близшого ку доводу пойдет кожьдого стану, вышей менованых, мает из шестьма сведками сам семей присегнути на своем кгрунъте. Которие сведки Михайловского манастыра люде добре, вери годные, сведчили тыми словами: Данило Вошчик сознавал, иж девеносто лет сам паметае и у отьца своего слышавши, кажет, иж земља Орининская Девич гора к манастыру Михайла Золотоверхое церкви держана была, Гаврило Будулин, подданный метрополита его млсти, чоловек летьний, сведьчил, иж паметуе от осмидесят лет, што тая земља на манастыр Михайловский держана была. Яков Иванович з места киевского, з горы, подданный метрополита ж его мл. теж осмудесят лет, в той же

манастыр паметуе тая земля Орининская держана была. Тарас Томиленко, чоловек Печерского манастыра, сведьчил семьдесят лет держанья въ манастыр Михайловский земли Орининское. Зенько Машченко, подданный Печерского ж манастыра, сведчил тое земли держанья Орининское в манастыр Михайловский польшостацат лет. Гришко Глущенко, з Печерского манастыра, пятьдесят лет на держане тоеж земли в манастыр Михайловский сведьчил. Васко Ложееденок, подданный Печерского манастыра, тот и границы земли Орининское объводил и поведил, высведьчаючи, што от петидесят лет паметуе, як тую землю // **(арк. 210)** Орининскую спокойне игумен и чернъцы Михайловского монастыра держали и уживали, а дядку его и пасеками с куницы в той земли стояти позволявали при котром сведецестве своем оные сведки мощно стоечи, на то еще телесную присягу учинити там же на земли оной учинити были хотели, а иж их ку присязе вести не было кому, а Панкович ведаючи о року завитом на тую землю зь доводом се своим самъ не становил и себе знати стороне не давал, яко бы теж по доброволне тое земли Девич горы Орининское к манастыру Михайловскому уступил, мы за доводом слушьным и границами явне значьными землю Орининскую и Девич гору з полми засеянными и незасеянными и зо всьякими пожитьками водле стародавного наданя тую землю за непослушенство уряду его недбалости ку праву посполитому належное котрое учинити был и себе повинен, а не вчинил и сторону свою ку немалой шкоде през немалые часы приводити не переставал, за то тую землю Орининскую Девич гору, котрую он был землю безьправне а упорьне од манастыра однял и на себе през час немалый ее держачи, всі пожитьки к себе брал опьять есмо к манастыру Михайла светого Золотоверхое церкви на вечность присудили. А што ся тычет од Панковича за колко лет шкод стое земли, иж пожиток манастырский на себе брал часу права на чом игумен и чернъцы слушьный довод учинят Панкович им то платити будет повинен, яко ж умоцьняючи тую справу и суд межи оных сторон покладаем на сем листу за руку на его мл. князю воеводу киевского, пна моего милостивого, пятьдесят // **(арк. 210 зв.)** коп грошей, а манастыр Михайловский, хто бы против тому листу мел мовити другую пятьдесят коп грошей и на то я, Василей Рай, намесътник киевский, игумену светого Михайла Золотоверхое церкви и всим, в нем мешкающим чернцом теперешьним и напотом будучим, дал сес мой судовый лист под печатю и с подписом власное руки моее. Писан у Киеве, літа Божого нароженя тисеча пятьсот семьдесят второго, мсца декабря, осмого в соботу. У тое комиссії печат помененого пана Василя Рая, намесника киевского, притисеная, а подпис руки в тые слова: “Василей Рай, намесник киевский, власная рука”. Которая ж то комиссия за поданем и прозбою вышречоных особ, а за принятем моим врядовым до книг кгородских киевских есть вписана, с котрых и сес выпис под печатю кгородскою киевскою есть выдан.

Писан в Киеве.

Stanisław Wigura, no. i namiesnik kijowski.

Корыкговал Стривянский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 207 зв.–210 зв. Копія.

// **(арк. 211–212 зв.)** – чисті.

// **(арк. 213)** “Кріпости на землю Уведенскую”

1602 р., травня 27. Київ. –

**Випис з міських книг Київської ратуші тестаменту
київського міщанина Василя Йосиповича Черевчя**

“Видимус с книг местских права майдеборского ратуша киевского.

Літа Божего нароження тисеча шесть соть второго, мсца мая, двадцать сегого дня.

Перед нами, Яцкомъ Балыкою, вйтом, Федором Митковичом, бурмистром и райцами с присяжники, которых имена и прозвища в книгах меских киевских по достатъку описани и выражены сут судом зуполне заселым в ратушу киевском, постановившиися очевисто славетный пан Василей Есифович Черевчый, мещанин и старый бурмистр места киевского, очевисто явне и доброволне вызнал и при очевистом сознанию своем показовал и покладал перед нами на вряде тестамент еше за доброе памети целого и зуполного розуму своего справлений, под печатью своею и с подписом вла[с]тное руки своее и с под печатми и с подписами рук людей зацных, просечи абы тот тестамент до книг местъских киевских // (арк. 213 зв.) актыкован был. Што мы, видечи реч бытъ слушную, казали есмо до книг местъских ратуша киевского уписати. Который тестамент от слова до слова так ся в себе мает:

“Во имя Отца и Сына и Светого Духа стансе ку вечной памети. Амин.

Иж вси sprawy часом с памети людское сплывают и в забытье приходят для того есть вынайдено, абы писмом обянено было ку ведомости тепер и на потом будучым людем, прото я, раб Бжый Василей Есифович Черевчый, мещанин его кр. млсти места киевского, будучы в летех зошлый, але в доброй памети в целом зуполном и досконалом розуме своем, помнечи и ведаючи, то, иж кождый члвк, который ся на свет родит, смерть его минут не может, и хотечи я за живота своего слушне, а порадне межи детьми моими росправити убогую маетность мою, абы по животе моем межи ними жадное зайстье не было, але жебы каждый на своем перестал, кому се што зостало, або еше зостанет. Напрод душу мою поручаю в руки милостивому в Тройцы единому Гсду Богу, а тело мое грешное земли и учтивому погребу хрестяньскому при церкви монастыру светого арханъгела Михайла Золотоверхого тым ся старети мают о похороне тіла моего грешного, так о уписе в духовницы и в поминках водлуг звычайу хрестяньского, зять мой пан Станислав Викгура и дочка моя, а малжонка его, пни Полагья; а што ся дотычет убогое маетности моее лежачое, теды и сим тестаментом остатное воли моее дал, даровал и сим тестаментом отписал дочце моей, паней Полагии, и малжонку ее, а зятю моему, пану // (арк. 214) Станиславу Викгуре, дворец мой властный отчизны и з млынком на речцы Серцы из селищом во всем, яко се сам в себе з давных часов тот дворец мает; а што ся дотычет з стороны речей рухомых по небожчицы малжонце моей Овдотьи Яковицковне внесена ее властного при мне зосталых, то есть сребра лыжок шестнадцать, кубков два, поес позлотистый один, тканка жемъчуговая, ковер чирвоный, шубка пупъцов соболих, сукном бурнатным критая, шубка беля на голецыну, коновок три, фляша великая одна, то есть властное унесене небожчицы жоны моее второе, Овдоти, дочки Яковицкого, тое все яко властную материзну той дочце моей Полагии Викгуриной и зятю моему, пну Викгуре, належачую отписую и отдаю. До которых тых речей вышъпомененых и до того дворца и млынка на Сырцы дочка моя другая, Евхимья, першое небожчицы,

жоны моее, ани муж ее Михайло, зят мой, и ништо иный, никоторого дела не мают мет вечными часы, кгдаж той то дочце моей Евхими, выдаючи ее замуж, унесене маетност ку небожчицы матки ее, а жоны моее, усе ей до рук отдал, однак же помененой дочце моей Евхими, также учтивие спложеной с першою жоною моею, небожчицою Оленою Сапоновною, отписую и дарую дом мой властный отчизный, в месте киевском лежачый под горою Уздыхалницею, под узвозом, пляц з будованем и зо всим на все; а што ся дотычет также властного учтливого набытя моего властное, маетноски моее, речей рухомых, то есть: чарок сребранных чотыри, в которых чарках вагою сребра гривен полсемьщину, мис великих и малых шестнадцат, талерок чотырнадцат, фляша одна, конов одна, меди котлы два, панви дві, дерга турская одна, шуба лисся чорным // (арк. 214 зв.) сукном критая, панцыр с прилбицою, лук сагойдаковое, седел тры, тые вси речи властност якоу, тепер помененую, отписую и даровалом обудвум дочкам моим, пней Полаги Викгуриной и паней Евхимьи Михайловой, по смерти моей мають на двечасты, то ест по половицы, з собою поделити, а иншою маетности гршей готовых золота, серебра, ни товаров, ни шат, ани быдла статку болш того, што ся поменило, ничого не маю, хоч што дробезков, начиня домового, и скотин со двое было, том обернул на отправоване челяди, которые мне служили, а которая челядка была у мене заслужоная волная, Яцко молодец, а молодица Вася з дитем, тых волно пускаю и по смерти моей дочки, ани зяты мои никоторого дела до них не мают, волно им служить, у кого оны сами похочут; той Васи молодицы даровал есми корову з телем за послуги ее. А Яцку молодцу заплатилом урочистое. А нивы мои дедовские, которые за манастырем светого Михайла Золотоверхого, за валом, прозываемые Уведенские над Хрещатиком¹¹⁰, тые отписую для своего душевного спасения вечне и непорушне отдаю и отдалом на манастыр светого архангела Михайла Золотоверхого отцу Иоасафу Миrowsкому, игумену, и всей еже о Христе брати, а их мл. душу мою, также души родителей моих у вечистый сорокоуст уписат и поминат, а на монастыр Пустынский светого великого чудотворца Христова Николы, так же для своего душевного спасения отписую и вечне далом отцу игумену и всей еже о Христе брати старцом сеножат мою власную дедовскую за рекою Днепром под бором на глинищах межи се // (арк. 215) ножатми того ж манастыра светого Николы и сеножатыю панов Ленковичов, однак же тая маетностка моя а по смерти моей на них спасти мает, а хто бы сес тестамент остатнее воли моее, у яком же колвек артыкуле и пунькте нарушит мел, буд которая межи собою з дочок моих, албо з зятей моих, албо уряд який колвек и хто бы колвек инший, буд с кровных моих родичов або отчих, теды на такомом каждом нехай будет от Гсда Бга Всемогущого помста, также и клятва и неблагословение светых апостол Господних и светых отец триста и осмь надесят Никейского собора и кождый таковой нарушател сего тестаменту моего розсудитя со мною на страшном суде перед млстивым Богом и нам то я, Василей Есифович Черевчий, остатнее воли моее для веры лепшого свидетельства сес вечистый мой тестамент пану Станиславу Викгуре, зятю моему милому, и паней Полаги, дочце моей милой, а жоне его, далем под моею печатю с подписом власное руки моее, до которого за устною и очевисто прозбою моею того всего будучи добре сведоми, печати свое приложит и руки свое подписат

¹¹⁰ На полі напис: “Уведенские нивы за валом над Хрещатиком”.

рачили их мл панове его мл пан Яцко Балыка, войт места киевского, а его млсть пан Федор Миткович, бурмистр, и пан Матюшко Василевич Черевчий, мещане места господарского киевского. Писан в Киеве, року Божего нароженя тисеча шест сот второго, мсца мая, двадцат четвертого дня”. У того листу тестаменту печатей притисненых чотыри, а подпис рук тыми словы: “Василей Черевчий, рука власная, Яцко Балыка, войт киевский, рука власная, Федор Миткович, рука власная, Матфей Черевчий, рука власная”. Который же то тестамент и очевистое добровольное сознание пна Василя Есифовича Черевчия ест до книг меских киевских записано, с которых и сес // (арк. 215 зв.) видимус под печатью мескою радецкою киевскою велебному отцу Иоасафу Мировскому, игумену светого архангела Михайла Золотоверхого киевского, зо всею еже о Христе братею в сем же року тисеча шест сот втором, мсца июня, третого дня ест выдан.

Писан в ратушу киевском.

Jacob Dm. (?) Zakrzewski, reg[ent] canc[elarii] k[ijowskiej], m[anu] p[roprio]”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 301, 216 Г, по оп. № 121, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 213–215 зв. Копія.

№ 148

1602 р., серпня 15. Київ. –

Выпис з гродських книг Київського воєводства запису свідчення возного Станіслава Карського про надання Введенської ниви Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю за тестаментом Василя Йосиповича Черевчя

“Выпис с книгъ кгородских воеводства Киевского.

Року тисеча шест сот второго, мсца августа, пятнадцатого дня.

На вряді кгородском киевском передо мною, Войтехом Соколовским, поднамісником киевским, от его млсти пна Вацлава Вилгорского, подвоеводзего киевского, на местцу врядовом будучим, становши облично возный енералный воеводства Киевского, шляхетный Станислав Карский, сознание свое на писме при квите под печатью и с подписом руки своею ку записанию до книг кгородских киевских учинил в тые слова:

“Я, Станислав Карский, енералный возный земли Киевское, сознаваю // (арк. 216) тым моим сознанием на писмі, иж року тепер идучого тисеча шестсот второго, мсца июня, двадцать второго дня, пан Станислав Викгура, земенин земли Киевское, зят зешлого небіжчика, славетного мещанина киевского пна Василя Есифовича Черевчя, заховуючися ведле тестаменту, духовницы остатнее воли пана тестя своего небожчика пна Василя Черевчя, сам очевисто выехавши водлуг тестаменту и от акту по зестью с того світа помененого пна тестя свого через мене, вишьпомененого енералного возного, и шляхту людей добрых, при мне будучих, пна Северина Куропатвича, пна Григоря Мацевича и пана Василя Кривковича, подал в моц, держенье и спокойное уживанье на вечные часы велебному отцу Иоасафу Мировскому,

игуміну монастиря киевского светого архангела Михайла церкви Золотоверхое, теперешнему игуміну, и по немъ будучим игуміном, и всім, еже о Хрсте брати чернцом помененого монастиря киевского Михайловского, поле, ниву под містом киевским¹¹¹, за монастирем Михайловским и за валом, лежачую уз самый вал вздолж аж у конец узвозу Хрещатицкого, а тут зас уверх через стіжку, куды пешо ходят люди до монастиря Печерского и Миколского, такъже до валу клином прилеглуу, прозываемую Уведенъскую¹¹², так, яко се сама в себе з давных часов мела и тепер мает, яко ж при поданю оное помененый пан Станислав Викгура з жоною своею, панею Полагъсю Василевною Черевъчевною, яко опекунове и тестамент зешлого небожчика пна Василя Черевчя под печатю и с подписом руки его властное, так теж под печатми и с подписами рук людей добрих и на отписанье вечистое оное // (**арк. 216 зв.**) нивы на монастир киевский Михайловский, мне, возному, и людем добрым вышъпомененым, при мне будучим, показовали и того се зрели о оную ниву на монастир Михайловский водлуг тестаменту пане тестя своего вечне подали и пустили, которого поданя и увязаня оное выш помененое нивы на монастир Михайловский через мене, выш помененого возного, и шляхту, при мне будучую, сее сознанье мое под печатю моею и с подписом власное руки моее до книг кгородских киевских далем”. Которое ж тое очевистое сознанье возного до книг кгородских киевских ест записано, с которых и сес выпис под моею печатю его млсти отцу Иосафу, игуміну и всій капитулі монастиря Михайловского киевского выдан.

Писан у Києве.

В небытности на тот час у Києве писара кгородского киевского, его млсти пана Андрея Сурина, Гаврило Кратович, подписок.

Корикговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 12, арк. 22–22 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 215 зв.–216 зв. Копія.

№ 149

1602 р., жовтня 7. Овруч. –

**Выпис з земських книг Київського воєводства запису
з гродських книг від 15 серпня 1602 р. про надання Введенської ниви**

Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

// (**арк. 217**) “Выпис с книг справ земских воеводства Киевского.

Лета от нароженя Сына Божего тисеча шестсот второго мсца, октебра семого дня.

На роках судовых земских киевских от дня свтого Михайла, римского свята, в року теперешнем, вышъ помененом прыпалых и судовне в замку Овруцком отправоват зачатих, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом

¹¹¹ На полі напис: “Нива за монастирем”.

¹¹² На полі напис: “Введенская”.

Сурином, подсудьком^а, врядниками судовыми земскими воеводства Киевського, постановивься очевисто у суду славетный Василей Кривькович, оповедал и покладал именем отца Иоасафа, игумена монастыра Михайловского Золотоверхого, выпис кгородский киевський сознанья возного увезанья и доданья нив поля за валом и у валу на вечистое держанье и уживанья отцу игумену михайловскому даный, и просил Василей Кривкович, абы то выпис до книг земских киевских прынят и уписан был. Которого мы, суд, для уписованья до книг прямуочи, перед собою читати казали и так се в себе мает:

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского, року тисеча шестсот второго, мсца августа пятнадцатого дня.

На вряде кгородском киевском передо мною, Войтехом Соколовским, понаместником киевским, от его млсти пана Вацлава Вилгорского, подвоеводего киевського, на местцу врядовом будучим, ставши облично возный енералный // **(арк. 217 зв.)** воеводства Киевского, шляхетный Станислав Карский, сознанье свое на писме при квите под печатю и с подписом руки своее ку записаню до книг кгородских киевских учинил в тые слова:

“Я, Станислав Карский, енерал возный земли Киевское, сознаваю тим моим сознаньем на писме, иж року тепер идучого, тисеча шестсот второго, мсца июня двадцат второго дня, пан Станислав Викгура, земенин земли киевського, зять зешлого небіжчика, славного мещанина киевского, пана Василя Есифовича Черевчя, заховуючисе водле тестаменту духовницы остатное воли пана тестя своего, небіжчика, пана Василя Черевчя, сам очевисто выехавши водлуг тестаменту и опису по зестю с того света помененого пана тестя своего через мене, вышьпомененого енералного возного, и шляхту людей добрых, пры мне будучих, пана Северына Куропатвича, пана Григоря Мацевича и пана Василя Кривковича, подал в моц, в держанья и спокойное уживанья на вечные часы велебному отцу Иоасафу Мировскому, игумену монастыря киевського свтого архангела Михайла церкви Золотоверхое теперешному игумену и по нем будучим игуменом и всим, еже о Христе братьи чернцом помененого монастыря киевского Михайловського поле, ниву под местом киевском за монастыром Михайловским и за валом лежачую уз самый вал з долж аж у конец узвозу Хрещатицкого. А тут зась уверх через стежку, куды пешо ходять люди до монастыра Печерского и Миколского, так же до валу клиномь прилеглуу // **(арк. 218)** прозываемую Уведенськую так, яко се сама в себе з давных часовь мела и тепер маеть, якож при поданю оное нивы помененый пан Станислав Викгура з жоною своею, панею Полагею Василевною Черевчевною, яко опекунове и тестамент зешлого небожчика пана Василя Черевчя под печатю и с подписомь руки его властное, так теж под печатми и с подписами рук людей добрых на отписане вечистое оное нивы на манастир киевский Михайловский мне, возному, и людем добрым вышьпомененым, при мне будучим, показывали и того се зрекли и оную ниву на манастыр Михайловский водлуг тестаменту пана тестя своего вечне подали и пустили. Которого то поданья и увезанья оное вышьпомененое нивы на манастыр Михайловский через мене, вышьпомененого возного, и шляхту, при мне будучою, сее сознанье мое под печатю моею и с подписом властное руки моее до книг кгородских киевских далом”. Которое ж тое очевистое сознанье возного до книг кгородских киевских есть записано,

с которых и сес выпис под моею печатю его млсти отцу Иоасафу, ігумену, и всей капитуле манастира Михайловского киевского выдан.

Писан у Києве”.

У того выпису печат притиснена одна, а подпис руки подписка кгородского киевского в тые слова: “небытности на тот час у Києве писара кгородского киевского его млсти пана Андрея Сурина, Гаврыло Кратович, підписок”. Который же то выпис за прозбою Василя Кривковича слово от слова до книг земских киевских есть уписан, с которых и сес выпис под нашими // (арк. 218 зв.) печатми на то ест выдан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал с книгами Александре Шышка”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 301, 216 Г, по оп. № 124, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 217–218 зв. Копія.

// (арк. 219–220 зв.) – чисті.

// (арк. 221) “Кріпости на землю Ветянскую и на мито”

№ 150

1602 р., липня 23. Люблін. –

Випис з трибунальських книг Київського воєводства декрету Головного люблінського трибуналу на право збирати мито в маєтностях Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в судовій справі із земським суддею Яном Аксаком

“Випис с книг справ головных трибуналских воеводства Киевского.

Літа Бжъего нароженъя тисеча шест сот второго, мсца июля двадцать третего дня.

Перед нами, депутаты суду головного трибуналу Любелского, на рок теперешный, тисеча шестсот второй, зо всьих воеводег Короне Полское, обраными и высажоными, кгда з реестру судового мижи урожоным его млстью пном Яном Акъсаком, судею земским киевским, яко поводом одное, а велебным отцем Иоасафом Мировским, ігуменом и всею капитулою манастира свтого Михайла Золотоверхого киевского, позваными з другое стороны, приточилася справа, а то ест за приповом от повода по позваных на трибунал нинешный выданный, иж позваные не боичисе вин, в праве посполитом описаних, в маєтности своей манастирской Ветиграх, которие тепер назвиском Новим Ветою позывають и мыто, // (арк. 221 зв.) яко бы новое незвыкное на людех переижих и подданных шляхетних, посадивши там слободу над речкою Ветою, берут и вытегають против волносьтям шляхетським, праву посполитому, ку немалым шкодам скарбу его к.мл. своволне то чинят и просил повод, абы позваных вины в праве посполитом описане, оных мытах, ужаленые наказаны были. До которое справы озававшисе, умоцованный от позваных урожоный пан

Мацей Прибинский з моцю зуполною ку той справе на зыск и страту даною поведил новых мыт жадных на тамтой маетности церковной на Вети або Ветицы, ани теж на дедичах сторона не вытекают и не дерут, але што се тычет от людей переездных торговых купецких, теды стародавних вечистых часов за наданем от кнежат киевских в дом пнов Рожиньских того мыта от воза по грошу брано и с тым же правом з дому пнов Рожиновских на церков Божою манастыр светого Михайла Золотоверхого надано и того продкове мой, игуменове и чернцы капитулы, заживали и по грошу з воза людей торговых купецких и всяких переездных брали и тепер тое ж берут, ани иньшое новозмышленое мыто берут, яко ж тут же, у суду нынешнего, очевисто ставши пан Юрей зе Сквиря Рожиновский, до тых же справы се отозвавши се и показал привилей наданя имения Ветиц продку его от Мономаха Володимера, кнежати киевского, и вам те дано и инших кнежат киевских привилей и конформацый их мл. королей полских тых всих прав, при которых слушностях наданья того гроша домовялсе, абы был при том захован суд нынешний головный трибуналский. Просмотривши се той всей справе слушности самой и праву от позваных перед нами покладаное и оказованое, а бачичи то з держаня и уживаня и привилей и справ через пна Рожиновского перед нами показованых // (арк. 222) слушност права и того мыта з давных часов и оного, ни в чом не нарушаючи, по грошу з воза от людей купецких торговых и всяких переездных в той маетности манастырской, называемым Ветичах, або Вети, вечно брано быт мает сим нынешним декретом отьцу Осафу, игумену, и капитиле манастыра светого Михайла Золотоверхого киевского и по нем держачим тые добра, присужает и заховует волно од вин, через повода на позве менованых, позваных волных чинит и сим нынешним декретом учинил вечными часы. И то все для памети до книг справ головных трибуналских воеводства Киевског ест записано, С которых и сес выпис на то есть выдан.

Писан у Люблине.

Opalinski, marszałek tribun[alski]^a. Jerzy Horślug Druzly(?), deputat wojew[odztwa] Kijowskiego, m[anu] p[ropria].

Adam Prusinowski spr[awca] pow[iatu] Włodz[imierskiego] i Wolyński[ego].

Hodorscki, sta[osta] roza[nski] (?) i macejowski (?) D.W. mazowiecki.

Тарас Лозка, писар зем[ский] киев[ский].

Корыкговал с книгами Гунистицкий”.

П о м і т а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 122, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 221–222. Копія.

1602 р., жовтня 7. Овруч. –

Выпис з земських книг Київського воєводства оповідання міщанина Василя Кривковича про покладання випису з гродських книг від 1 квітня 1602 р. щодо переводу прав Юрія Половця-Рожиновського на володіння селом Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю // (арк. 222 зв.) “Выпис с книг справ земских воеводства Киевского.

Лета от нароженя Сына Божего тисеча шестсот второго, мсца октебря семого дня.

На рокох судовых земских киевских от дня свтого Михайла, римского свта, в року теперешнем, выше помененом, прыпалых и судовне в замку Овручком отправоват зачатих, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом Сурыном, подсудком, врядниками судовыми земскими воеводства Киевского, постановившисе очевисто у суду славетный Василей Кривкович, мещанин киевский, оповедал и покладал именем отца игумена манастыря свтого Михайла Золотоверхого выпис с книг кгородских киевских под печатю его млсти пана Вацлава Викгорского, подвоеводего киевского, на застановене и угоду с паном Юрем Рожновским о имене, называемое Втицы або Вету, манастыря свтого Михайла Золотоверхого киевского належное, просечи, абы до книг земских киевских записан был.

Которого выпису мы, суд, огледавши и его перед собою читаного вислухавши, до книг уписати есмо велели, который выпис так се в себе мает:

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского, лета Божего нароженя тисеча шестсот второго, // (арк. 223) мсца апреля первого дня, постановившисе обличне передо мною, Вацлавом Вилгорским, подвоеводим киевским, урожоный пан Юре Семенович Рожновский и сам устне сознаваючи в справе, по которую мел против его мл. отцу Иоасафу Мировскому, игумену, и капитуле манастыря свтого Михайла Золотоверхого киевского, о менье в тутошнем воеводстве Киевском лежачое, называемое Ветицы, и оную всю справу перевод свой у суду земского киевского на рокох трикролских в року теперешнем, тисеча шестсот втором, у Жытомиру одержаный, касуючи вечными часы лист с печатю и подписом руки своее и с печатми и с подписами рук людей добрых его млсти отцу игумену давши и тот лист передо мною на вряде положивши, просил, абы прынят и до книг уписан был. Который листь я з рук пана Юря Рожновского прынемъши, печате и подписов рукъ огледавши и его перед собою читаного вислухавши, а бачечи быт реч слушную, запис водле права учиненый, до книг записати казалом. Который так се в себе мает и тимы словы ест писаный:

“Я, Юрей зе Сквира Половец Рожиновский, визнаваю и явно чиню сим листом, доброволным записом моим, кожному, кому о том потреба будет ведати тепер и на потом завжди, иж што позвалем был позвем земским киевским на роки земские киевские о трех кролех, римском свтес, в року нинешнем, тисеча шестсот втором, в Житомиру отправованые, велебного в Бозе отца Иоасафа Мировского, игумена, и всю капитулу манастыря свтого Михайла Золотоверхого киевского, именье того ж менованого манастыря воеводстве и повете Киевском лежачое, прозываемое Ветиц, // (арк. 223 зв.) розумеючи его быт вышлую з дому и продковъ моих обичаем заставным, за которыми поэвы, а нестанем его млсти отца игумена и капитули того манастыря одержалем был

декрет суду земскому киевского прысужеле мне тое менованое маетности з одложеньем сумы в оном позве моем и декрете суду земского киевского менованое. За которым то декретом вже и на екзекуцью до тое маетности Ветиц возного енералного Остафья Русановского и шляхту, пры нем будучую, пана Мацка Закревского а пана Миколая Нечая посылал, которым отец игумен и капитула монастыра светого Михайла Золотоверхого увезаня учинит неведомостю се того переводу моего на них правного и не признаваючи мне там, опроч монастыра своего жадного права, не допустили и заборонили, яко о том увес поступок правный во всей той менованой справе в собе ширей и достаточне обновляет. А так я потом, будучи ужываный прозбами от его мл. отца Иосафа Мировьского, игумена, и всее капитулы монастыра светого Михайла Золотоверхого, абым оных и церкви Божое стороны того имени Ветиц, яко давно ку той церкви Божой належачого, трудности и до шкод за далшим зтягом правным приводити занехал том взглядом милости хвалы Божое и церкви его светое з доброй воли своее учинил и яко тое маетности Ветиц до котороем належност права мне с продков моих служачого быт розмел, так и того переводу права в суду земском, яко се вышей минуло, через мене за нестанем отца игумена и капитулы светого Михайла Золотоверхого, одержаного и всего поступку моего в той справе зажитого отсту // (арк. 224) пил, яко ж и сим листом добровольным записанным моим того имени Ветиц переводу звышъмененого и всего поступку моего правного сам и с потомками моими отступую, з них се добровольне зрекаю, декрет суду земьского поступок и все право мое, котором в той справе мел и мне належит на тую маетност розумел, касую умораю и в ни во што оборо чаю. А тое именье Ветицы зо всими его приналежностями, яко се одно само в собе мает и яко его монастыр Михайловьский здавьна и тепер уживает на тот дом Божый монастыр свтог Михайла Золотоверхого киевского вливаю часы вечными и на том его млсти отцу Иосафу Мировскому, игумену, и всей капитуле монастыра светого Михайла Золотоверхого киевского дал сес мой лист добровольный запис з моею печатю и с подписом властное руки моее до (ко)торого за куною, а очевистою прозбою моею его мл. пан Семень Рожиновьский, пан отец мой и их мл. пан Вацлав Викгорский, подвоеводий киевский, а пан Якуб Крусинский печати приложити и руки свои, которие писат умели, подписать рачили.

Писан у Києве, року тисеча шест сот второго, мсца марца тридцатого дня”.

У того листу печатей чотыры, а подпис рук тыми словы: “Юре Половец зе Сквира Рожиновский, рукою власною, Вацлав Викгорский, подвоеводий киевский, рукою властною, Якуб Крусиньский, рукою власною”. Который лист за очевистым поданем и прызнаньем пна Юря Рожновского слово от слова до книг кгородских киевских ест уписан и выпис с книг под печатю моею его млсти отцу Иоасафу, игумену, и всей капитуле монастыра свтого Михайла Золотоверхого киевского ест выдан. Писан в Києве”. У того випису кгородского киевского печат притиснена одна, а подпис руки писарское // (арк. 224 зв.) в тые слова: “Андрей Урын, писар кгородский киевский”. Который же то выпис за прозбою Василя Кривковича слово отъ слова до книг земских киевских ест уписан, с которых и сес выпис под печатми нашими на то ест выдан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал с книгами Александер Шышка”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 19, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 222 зв.–224 зв. Копія.

// (арк. 225–228 зв.) – чисті.

// (арк. 229) “Кріпости на луг и озера Корабльские”

№ 152

1610 р., листопада 10. Лісники. –

Запис підданого князя Корецького Павла Буцевича про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського у трирічне заставне держання острова Чагул на річці Дніпро

“Я, Пашко Буцевич, подданный княжети его мл. Корецкого, з Лесник, відомо чиню тым моим листом каждому, кому бы о том відати належало, то ест, иж арендовалем остров церковный, прозываемый Чагул, на низ Днепра лежачий против Роздоров, у их млсти в Бозе велебного отца Иоасафа Мировского, игумена Михайловского церкве Золотоверхое, и братии всее того ж манастыра в року тепер идучом, тисеча шест сот одинадцатом, на літ три по себе идучих на рок вышпомененый, тисеча шест сот одинадцатый, дванадцатый и тринадцатый, за певную суму грошей коп двадцат и чотыри готовых весь зо всем, яко се сам во себе мает кром свепетовых пчол з водами, з сеножатми, з крыницами, то ест речки Зубач, Иржавец алтернатем, по літам, озеро Чакул и Хрещатое и верх Веленского озера от дня и року певного, декабра шостого дня, светого Николы свята руского в року тепер идучом вышмененым, тисеча шест сот одинадцатом, до дня и року того ж, который припасти мает в року тисеча шест сот тринадцатом, которую суму пнзей повинен буду // (арк. 229 зв.) их млсти на рока и дни певныя платити ничим тых роков и дней не покидаючи, то ест коп чотыри грошей на ден Пресвятыя Богородица, а коп чотыри грошей на ден светого Петра, свята руского, а гді б им се их млсти отцу игумену михайловскому и братии его в той суме пнзей на назначонья рока и часы и с тих не хотел, а в том зволюку або трудност якую чинил, повинен буду кром жадного заживаня права, не одзываючисе пном ани правом, без жадное шкоды и трудности грош на грош половша совете заплатити и в том се уистити, на што и лист сес мой под печатми людей добрих, их млсти пнов Миколая Вавреского, державцу Лесницкого, а пна Матеуша Лупинского с подписом рук их мл. отцу игумену и братии далем.

Писан в Лесниках, в року тисеча шест сот десятом, мсца ноebra десятого дня.

Мукоłай Wawrzeczky, oczewiszćie proszony pieczantarz ręką swą”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 229–229 зв. Копія.

№ 153

1635 р., лютого 12. Київ. –

Запис Олексія Розвора, Філона та Омеляна Пінчука про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Ісаї Копинського у річне заставне держання озер на Кораблищах

// (арк. 230) “Я, Олексей Розвора, Филон, а я, Омелян Пинчук, всі три за едну особу відомо чиним, кому того відати будет потреба, ижес мы арендовали на Кораблищах озера Чакул, Веденского верховину, Подлузное, Лебедин, Хрещатое, Подтопульное, Ситниховатое зо всіми крыничинами и уловами рыбными вшелякими у его млсти превелебнійшого архиепспа гдна отца Исаи Копинского, игумена^а монастыря Михайловского, на целый рок от леду до леду в рок 1635, в которых то озерах маем рыбы ловити всіми своими посудками, неводом, сідми жаками и челядю, а с того всего улову весенного, літнего, осінного, свіжое, вялое и солоное рыбы третью част до монастира под сумнієм давати маем. А що варовал себі его мл. волное ловене рыб жаками в тих же озерах тылко без прешкоды еден другому и закутное озеро Хрещатое перший раз неводом своим зволючи без даня жадное нам части волно будет его млсти и поки не зволючат першей раз до закоту в ступу не повинни будем міти. Еднак по зволюченю зараз мает нам его мл. уступити и Зубан річку, которую для стану лучников и улову осетрового его мл. себі варовал, не маем там жадного вступу міти и ни в чом им не прешкажати, а скоро они з лук зыйдут, теды зараз и тую річку зізом мает нам его мл. до тых же озір прилучити. Що все mezi собою постановивши и словом добрым прирекши, щире а вірне церкви Божой послужити обіцуемся. На що и сее писане наше для достовірности и упевнения // (арк. 230 зв.) его мл. упросивши добрых людей о подпис рук и печатей притиснене выдаем в монастыру Михайловском року 1635, мсца феврал, 12 дня”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, в котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 230–230 зв. Копія.

// (арк. 231–236 зв.) – чисті.

// (арк. 237) “Кріпости на шуриу, близ обители обрїтающуюся”

№ 154

1645 р., травня 20. Київ. –

Випис з гродських книг Київського восводства привілею польського короля Владислава IV Вази на ігуменство та право володіння мастностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Року тисеча шест сот сорок пятого, мсца мая двадцатого дня.

На рочкох судовых кгородских киевских од дня семнадцатого мсца мая, в року на дате звыш написаной припалых и судовне отправовать зачатих, перед нами, Яном Вытиньским, подвоеводим^а, а Теодором Гуменицьким, судею, урядниками судовыми кгородскими киевскими, ставьши очевисто велебный в

Бозе отец Исакий Свирчевский¹¹³, именем велебного в Бозе его мл. отца Иоасафа Кононовича Горбацького для вписанья до книг нынешних пер облятам подал привилей от его кр. мл. с печатю коронною меншее канцелярии и с подписом руки его кр. мл. помененному велебному его мл. отцу Кононовичови Горбацькому на игуменство монастыра светого Михайла Золотоверхого киевского данный и служащий, о чом тот привилей ширей в себе опевае, просечи, абы принят и до книг уписан был, которого мы, суд, прии // (арк. 237 зв.) муючи, читали, и так се в себе мае:

“Władysław Czwarty z łaski Bożej król polski, wielki książę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmódzkie, inflandzkie, smoleńskie, czernihowskie, szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i koźdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, że mając sobie dobrze zaleceną wielebного в Bodze Jozepha Kononowicza Horbackiego, tak в науках biegłość, jako i pobożność żywота законного, umyśliliśmy mu manaster ś. Michała Złotowierczego nazwany, religiej greckiej przy mieście naszym Kijowie leżący, по добровольном уступieniu иresignacieй wielebного в Bogu Filareta Kizarewicza wakujący, даć i conferować, jakoż и niniejszym listem dajemy и conferujemy, за którym тенже zwysz mianowany Jozeph Kononowicz Horbacki przereczony monaster ze wszystkimi до него zdawna służącими добрами, gruntami, przynależытоściami и поытками подług oryginalnych przywilejów opisanymi trzymać и używać spokojnie będzie до ostatniego kresu żywота swojego, obiecując за нас и najasniejszych następców naszych, królów polskich, iż go з помиеonego manastera не ruszemy и niko [mu] inszemu ruszyć не pozwalamy и owszem całe и нienaruszenie zachowamy przy prawie доżywотным и wszystkich attinenciach, talże przy поытках manastera tego, co и najasniejszy następcy нашы учыня, права jednak наше królewskie, Rzeczy Pospoliteй и kościoła katolickiego wcale zachowując, на co dla lepszej wiary list ten ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazali // (арк. 238) śmy.

Dan в Warszawie dnia XV msca marca, roku Pańskiego MDCXLV, panowania naszego polskiego и szwedzkiego XI. Manaster wielebному Kononowiczowi Horbackiemu в Kijowie świętego Michała Złotowierczego по уступieniu Kizarewicza добровольном. У того привилея его кр. мл. печать коронною меншее канцелярии ест притиснена, а подпис руки его кр. мл. тыми словы: “Vladislaus rex. Adamus Joes (?) de Komorow[ski], can[cler] crac[owski] regens cancel[ari] m[anu] p[ropr]ia”. Который же то привилей за поданьем выш речоное особы, а за принятем нашим судовим увес слово в слово до книг нынешних ест уписан, с которых и тот выпис под печатю кгородскою киевскою ест выдан.

Писан у Києве.

Войтех Рилский, войский житомирский, писар кгородский киевский m[anu] p[ropr]ia].

Корыкговал Выговский, m[anu] p[ropr]ia”].

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, в котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 237 зв.–238. Копія.

¹¹³ На полі напис: “Исакий Свирчевский”.

1670 р., травня 16. Луцьк. –

**Випис з гродських книг Луцького замку привілею польського короля
Михайла Корибута Вишневецького на володіння корчмою
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві**

“Wypis z ksiąg grodzkich zamku łuckiego.

Roku tysiąc¹¹⁴ sześć set siedmdziesiątego, miesiąca maja szesnastego dnia.

Na urządzie grodzkim w zamku jego król. mści łuckim przede // (арк. 238 зв.) mną, Krzysztophem Peretiatkowiczem, namiestnikiem burgrastwa i zamku łuckiego i księgami niniejszymi grodzkimi łuckimi stanąwszy^a personaliter wielebny w panu Bogu jeo mśc ociec Ignacy Sakiewicz¹¹⁵, zakonnik monastera Pieczarskiego kijowskiego, dla wpisania do ksiąg niniejszych hrodzkich łuckich podał per oblatam confirmatią praw od jeo krol. mści monasterowi święto Michała Złotowierczego kijowskiego na karchme, pod tem monasterem będącą, z pieczęcią mniejszej cancellariej koronną i z podpisami rąk jak jeo krol. mści, jako i secretarskiej, daną i confirmowaną, a o tem wszystkim szerzej w sobie obmawiająca, prosząc, aby przyjęta do ksiąg, przyjmując, czytałem i temi jest inserowana słowy:

“Michał z Bożej łaski król polski, wielkie książe litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kijowskie, wołyńskie, inflandskie, smołeńskie, siewierskie i czernihowskie.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na pokorną supplikę wielebnego ojca Theodosego Sofonowicza, ihumena monastera Michajłowskiego Złotowierczego, i wszystkiej braciej jego, także za przyczyną niektórych panów rad naszych, a nie zycząc, aby dobra cerkiewną do jakiej kołwiek brały incrementa, pomienionemu ihumenowi michajłowskiemu i braciej jego, karcznię na gruncie michajłowskim wedle przrze // (арк. 239) czonego monastera świętego Michała Złotowierczego zbudować i postawić antecessorowie nasi najaśniejci pozwolili i my niniejszym listem naszym pozwalamy. Z której karczmy wolno im będzie wszelakie pożytki do tej że karczmy należące, sobie przywłaszczają wiecznymi czasy. Co jednak ma być bez żadnej przeszkody i propeditiej tak od samego wielebnego metropolity kijowskiego, jako też i od mieszczan tamecznych kijowskich, obiecując za nas i za nasze najaśniejsze successory, iż do pomienionej karczmy i jej należności wzwysz mianowanego ojca ihumena i braci jego zakonnej, także i po nim następujących ihumenów monastera świętego Michała Złotowierczego oddalić nie będziemy, ale przy tem wszystkim onych że zachowamy, co i najaśniejsze successorowie nasi uczynią. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV miesiąca kwietnia, roku Pańskiego MDCLXX-o, panowania naszego pierwszego roku”. Confirmatia prawa monastera świętego Michała Złotowierczego kijowskiego na karcznię pod tem monasterem będącą i zdawna nadaną. W tej confirmatjej przy pieczęci koronnej mniejszej cancellariej podpisy rąk tak jego kroll. mści, jako i secretarskiej, w tę słowa: “Michał król, Joannes Wołowski varm [iński] et culm[eński], can[cłerz] cus, secret[ar] regia mty”. Któraż to confirmatia za podaniem i proźbą wysz mianowanej osoby podawającej, a za moiem

¹¹⁴ Написано над рядком олівцем: “1670”.

¹¹⁵ На полі написано: “Ігнатій Сакевич”.

urzędowym przyjęciem // (арк. 239) do ksiąg pomienionych jest wpisane, z których i ten wypis pod pieczęcią grodzką łucką jest wydany.

Pisany w zamku łuckim.

Szymon Postrupeński, pisarz grodzki łucki, m.p.

Corresit Jasiebski.

Lectum per Wołkowicz, m.p.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 238–239 зв. Копія.

№ 156

1727 р., липня 27. Санкт-Петербург. –

Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

“Указ его величества императора и самодержца всероссийского из высокого сената Малоросійской колегії юня 4 дня, сего 1727 году, по посланному его императорского величества из высокого Сената в оную колегію указу веліно киевского Михайловского Золотоверхова мнстря игумену Алексію^а з братиею позволенную им издревле и по жалованным грамотам 190 и 1700 годов определенную на пищу и на протчие мнстрские потребности иміющуюся при том мнстре продажу пива, меду и вина отдать в тот мнстр по прежнему и в Малоросійскую колегію того доходу не збирать и по оному указу в Малоросійской колегії что учинено о том сего июля по 27 число в Сенат не отвітствовано и по указу его императорского величества и по приказу высокого Сената велено о том в Малоросійскую колегію послат потвердителной указ и Малоросійской колегії // (арк. 240) учинить о том по прежде посланному и по сему его императорского величества указу, а что учинено будет, о том в Сенат репортовать.

Обер секретарь Аврам Сверчков.

Секретарь Иван Богданов.

У сего указу его императорского величества печать печатные, пошлин с сего указу взять в Малоросійскую колегію. Написан в приход, ибо в Сенате от того мнстря челобитчиков не іміється.

Секретарь Иван Богданов.

Іюля 27 дня, 1727 году.

Канцелярист Алексій Остафьев”.

П о м і т к а: На арк. 239 зв. на лівому полі: “№ 3989”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 270, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 239 зв.–240. Копія.

1727 р., серпня 25. Санкт-Петербург. –

**Указ Малоросійської колегії ігумену Свято-Михайлівського
Златоверхого монастиря Олексію про дозвіл не брати податок в казну
за продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря**

“Указ его величества императора и самодержца всероссийского и Малороссийской колегії киевского Златоверхова Михайловского мнстря игумену Алексію з братьею в нинішнім, 1727-м году, іюля 15 дня, в указе его императорского величества и з верховного тайного совіта в высокий Сенат, а из высокого Сената в Малороссийскую калегію написано его императорского величества указа по доношению твоему позволенную вам издревле и по жалованным грамотам 190 и 1700 годов определенную на пищу и на прот // (арк. 240 зв.) чие мнстрские потребности иміющуюся при том мнстре продажу пива, меду и вина отдать в тот мнстр по прежнему, а в Малороссийскую калегію того даходу не збирать, а за гербовую бум агу и с челобитчу пошлины по указу велено взят у тебя и іюня 24 дня, сего 1727 году, по его императорского величества указу и по определению Малороссийской калегії велено по силі приказного его императорского величества указу и з высокого Сената означенного мнстря с продажи вина, пива и меду на прешлые с 722 по сей 724 год и вперед по 2 куховных днг в Малоросійскую калегію не збырат и оной збор отдад в тот мнстр по прежнему и в том послат к тебї указ и киевского Михайловского мнстря игумену Алексію з братею о том ведат, а к надзирателю Василю Лосминскому и к зборщиком указ о том послан.

Афанасей Арсеньев.

Петр Кошелев.

Андрей Колычов.

Григорей Волков.

Секретарь Григорей Шарычин.

Августа 25 дня, 1727 году.

Букгалтер Яков Булчаков.

П о м і т к а: На арк. 240 на лівому полі: “№ 2560. в з.”

IP НБУВ, ф. 420, № 119, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 240–240 зв. Копія.

// (арк. 241–244 зв.) – чисті.

// (арк. 245) “Крїности на футор Ленковычовский, нині Ризовщина под Викгуровщиною називающийся”

1656 р., липня 5. Київ. –

Випис з міських книг Київської ратуші про передачу у заставне держання Мариною Ходичанкою Баликоююта її сином Мартином Баликоюю острова Меленевського (Ленковщина) біля села Вигурівщина Андрію Биримовичу та його дружині Огрефіні Огризковній

“Випис с книг міських права майдеборского ратуша киевского.

Року тисеча шестсот петдесят шостого, мсца июля пятого дня.

Перед нами, Богданом Сомьковичом, войтом, а Федором Тадрыною, бурмистром, и перед райцами и лавниками в ратушу киевском становши очевисто велебная госпожа Марына Ходычанка, першого малженства Михайлова Балычыная, а тепер в стане иноческом названая Марта, инокини монастыра паненского Печерского киевского, и Мартин Михайлович Балыка, сын помененое госпожы Балычыное, обоє сполне и згодне для вписаня до книг нынешних міских киевських подали и очевисто признали лист добровольный заставный вливковый запис свой с печатю и с подписом руки помененого Мартина Балыки, такъже с печатми и с подписами рук людей зацных од себе, урожоному пну Аньдрею Биримовичу и пней Огрефине Огризковне Аньдреевой Биримовичовой, малжонком, на реч певную в том записе нижей инсерованом, // (арк. 245 зв.) меновите выражоную данный и служачий. Которого во всем устным, очевистым и добровольным сознанем своим ствердивши и зміцнивши, просили абы прынят и до книг нынешних уписан был. А так мы, врад, тот запис впрод перед собою чытат, а по прочытаню, яко реч слушную, до книг уписат казали есмо. Который од слова до слова увес вписаный писмом руским, так се в собі мает:

“Я, Марына Ходычанка Михайлова Балычыная, першого малженства, а тепер в стане иноческом именем Марта, при Лавры Печерской монастыру киевском паненском застаючая, а я, Мартин Михайлович Балыка, пререченое госпожи Балычыное зешлых отца своего Михайла сын, а брата Яна Яцковича Балыков сукцессор, обоє здоровые будучы на теле и умысле, одступивши свое власное юрисдикции якого ж колвек форум права, а под тот лист добровольный запис свой заставный вливковый себе самых з добрами своими и всеи кондиции ликгимента, паракграфы и обовязки, нижей выражоные и описане, поддаючи и втеляючи явне, ясне и добровольне зезнаваем, иж мы, маючи добра певне, то ест остров, названный Меленевский, за рекою Днепром от міста Киева сугран села Милославсчыны, названое Викгуровсчыны и кгрунту воскресенском и николисского од урожоных пнов Алексанра Ленъкевича и Погорского, подвоеводего и писара земского мозырского, и синовцов его, панов Ерого Казимера и Романа Ленковичов и Погорских зешлому Михайлу Балыце, малжонкови, мене, Марыни Ходычанки, а отцу моем мене, Мартина Балыки, и шляхетной зешлой Марине Козариковне Яцковой Балычиной и сынови ее Яну Балыце, а брату стриечному, правным записом в суме трохсот и тридцати золотих // (арк. 246) полских в певных границах в записе и в зезнаню возного реляции подавана того острову в посессию през пнов Ленкевичов певными терминами и роками до окупна онерованый и записаный яко о том запис пнов Ленкевичов орыинальный достаточный в себе описует, которые добра в непрерываной посессии нашей аж по сес час зостают и на том кгрунте, острове Ленковсчизне, небожчик Михайло Балыка и зешлая Козариновна з сыном своим певные будынки постановили и кошт наложили. А под. час tych заверугов

и войны зпущтошный и зепсованый и юж з тых добр острова Ленковсчыны од року тысяча шестсот чтырыдесят осмого през осм літ жадного пожитку не приходило. И до того и звышпреречоная Яцкова Балычыная з сыном своим Яном под час повітрія стертю з того света зешли, которых погребаячы и поминки по них ведле обрадку хрестиянского чынечи, до полтораэта золотих выложили и част их на нас припала. А маючы мы волност с права п. пятого из того запису Ленковичовского, же волно нам тыми добрами, островом, диспонувати и од себе оного таковым же правом пустит и заставит. Прето будучы, я, Марта Ходычанка, в стане законничом на выживене свое, а я, Мартин Балыка, на далшое континуване науки школ и розныи потребности сумы пнзей потребны. Теды преречоную суму свою прынципалную трыста трыдцат золотых яко взглядом за неуживане през так долгий час, літ осм, пожитков з того острову и за прыбудынки золотых сто сімдесят, всего в суме пятсот золотых полских од урожного пна Аньдрея Бирымовича и малжонки его, пне Огріфіны Огрызковичовны, взявши и реалитер одле // (арк. 246 зв.) чывши, которую суму преречоную прынципалную и за кошты свои од них взятую пятсот золотых полских тым записом ншым на тых же добрах, острове Ленковсчызне Меленевском, ведле запису их, нам служачого, вносим, записуем, вкладаем и одвязуем и яко шперунком правным обтяжаем их млстям пну Андрею Биримовичу и Огрефіне Огрызковичовне, малжонком, тот остров Меленевский Ленковсчизну, ту ж, под Киевом, за Днепром и рекою Чарториєю лежачый, никому од нас первой сего не заведеный, правом и способом таковым же заставным до трех літ нерозделне по себе и других, аж до оддания помененое сумы в реалную и спокойную посесию през вижов урадовых любо сторону людей зацных, которых собі панове Биримовичове способит когут, пускаем и вздаем. Которая то застава от дня нинішнего, то ест от свтых верховных апостол Петра и Павла ведле календару руского, року теперешнего, тисеча шестсот пятдесят шостого, дня двадцат девятого иуния, почынается, а кончытся мает о таковом же часе и дня стых апостолов Петра и Павла ведле того ж календару, в року, даст Пн Бг прешлым, тысяча шестсот петдесят девятого. А гді бы пнове Ленкевичове на термине ве трех летех того ж дня и години, яко нам ся описали, сумы ведле запису своего прынципалное трохсот трыдцати, яко за провизию и за прыбудынки и кошты ста сімдесят, всей суме пятисот золотых полских, пном Биримовичом, малжонком, не отдали и помененого острову Меленевского не откупили, теды тые добра остров знову в непрерываной поссессии до такового ж дня и часу, до трех літ, а потом также субсеквентер от тредох трех нерозделне по себе идучых літ аж до // (арк. 247) окупы, (которое окупно при уряде и книгах в Киеве мает быт) того острову пры пререченых особах пнов Биримовичов малжонков без препедиции зостават мает и с того острову не уступоват аж се им достаточная сатисфакция во всем станет, который остров Меленевский Ленковсчизну мы, звыш менованые особы, Ходычанка и я, Мартин Балыка, сын ее, заводим и заставуем ведле права и запису пновь Ленкевичов зо всеми его пожитками, повинностями и приналежностями, кгрунтами, полями, сеножатми, розробками, дубровами, озерами и зо всеми ин енере менеными и не менеными пожитками и прыналежностями, ничего на себе самых и сукцесоров близких и крвных своих не зоставуючы, яко се тот остров в кгрунтах и обходах своих перед тым міл и тепер мает, который то остров Меленевский Ленковсчизну волно будет пном Биримовичом, малжонком, также

кому хочечи таким же правом и до такового ж часу в той суме пятисот золотых завести и заставить. А иж нам сума помененая сполна оддана о од преречонных особ дошла, теды мы з одданя оное квитируем и волных пнов Биримовичов, малжонков, вичне чыним. Который то остров од часу и акту даты запису заставного преречонные малжонкове спокойне, без вшелякое препедиции и импедименту держат и уживат мают аж до одданя зуполне помененой сумы пяти сот золотых, а до того часу екъ с пированя самого термину назначоного в держаню того острова и браню пожитков жадная перешкода от панов Ленковичов, сукцессоровъ их, ани теж нас са // (арк. 247 зв.) мых, близких и сукцессоров ншых и субордынованных особ пном Биримовичом, малжонком, чынення быт не мает и овшем мы од вшеляких импедиментов, которые бы под час того острову держаня заходили от сукцессоровм близких и покровных ншых, боронит и заступоват маем и повинни будем. А если бы их млст пнове Биримовичове што колвек будынков новых постановили прибудовали, теды волно им будинок свой новопрыбудованный, гди хочечи знести, продати и самый остров од себе кому хочечи таким же правом пустити заставить и цедовати, на который остров Меленевский Ленковсчызну запис орыинальный заставный интромисию од их млстей пнов Ленкевичов малжонкови и отцеви ншому, также зешлым Марине Яцковой Балычыной и снови ее Яну, а покровному ншому, на тот остров даний и до книг кгородских киевских прызнанный, их млсти пном Андрею Биримовичу и Огрефине Огрызковне, малжонком, и все право, яко нам служило, отдаем, вливаем и трансфудуем на потомные часы и яко нам тот запис и право на ост[r]овъ служило, так и пном Биримовичом служит и належат мает, которые то кондиции вси огулом и каждую зособна в сем записе ншом и в записе пнов Ленкевичов на нас стороны острову стежающую выполнит и здержат маем и повинни будем, а по нас сукцессорове ншы под закладом пятисот золотых и нагорожене шкод на голове речене слова, кром присеги и доводу ошачованных о што все и о нарушене або невысполнене того запису и якое кондиции даем моц и волне нас будет до вшелякого якого нам прыналежачого права и суду позват где // (арк. 248) мы позваны нгде инде не отзываютчысе перед кождым врадом и судом ин стати усправедливит и тому запису во всем досыт учынит повинни будем, одписуючыс всих ин енере оброн и добродійств правных, жадною давностю не засланияючыс и на то даемо тот нш лист добровольный заставный и вливковый запис пном Биримовичом, малжонком, с подписом власной руки мене, Мартина Балики, также с печатми и с подписами рук их млстей пнов прыятев ншых, от нас обоих очевисто упрошонных, на подписах рук имени и про[з]висками выражонных. Писан у Киеве, року Бжия тисеча шестсот петдесят шостого, місеча июня дня двадцат девятого”.

У того запису печатей прытысненых чотыры, а подпис рук тыми словы: “На местцу и именем пнее матки своее писат не умілое и сам от себе подписуюся Мартин Балика, рукою власною, очевисто прошоный от госпожи Балычыное и сна ее, Мартина, Павлович Богдан Думбьяга, рокою. На сведество до того запису от вышменованных особ за прозбою их подписаломсе Василей Дворецкий, рукою власною. На сведетво до того запису од выш менованных особ за прозбою их подписаломсе Даниил Полоцкий, рукою. За устною и очевистою прозбою госпожи Марыны Ходычанки и пана Мартина Балыки, сна ее, до того запису вечыстое продажи их подписаломсе Иван Яримович, на тот час полковник наказный киевський, рукою”. Который же то запис за очевистим

поданем признанем и прозбою вышменованых особ, а за прынятем ншым урядовым увес слово в слово до книг нинешних міських киевских ест уписан, с которих и сес выпис под печатю міскою киевскою ест вы // (арк. 248 зв.) дан.

Писан в ратушу киевском.

Улас Железкович, писар міський киевский, рукою власною.

Корыкговал Хмелевич”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 245–248 зв. Копія.

№ 159

1670 р., січня 22. Київ. –

Выпис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро кийвському войту Данилу Полоцькому

“Выпис с книг міських права майдеборского ратуша киевского.

Року тисеча шест сот семъдесятого, мсца генваря двадцат второго дня.

Перед нами, Яном Быковичом, субделегатом войтовства киевского, для sprawy пна Данила Полоцкого, войта киевского, заседалым, а Прокопом Сахновичом, сегорочным бурмистром, и перед райцами и лавниками в ратушу киевском ставши очевисто пан Григорий Биримович, войтович переяславский, будучи лет зуполных и сам всіх добр по небіжчику, пну Андрію Биримовичу, войту переяславском, отцу своїм, собі натуралным правом належачих власным дідичем и поссессором, явне, ясне и доброволне до книг нинешних міських киевских сознал тыми словы, иж маючи при иных добрах менованого пна отца своего себе лекгованых, небожчика пана Андрія Бири // (арк. 249) мовила, футор, прозываемый Ленковский, правом заставнымъ и отцу его и ему служащий за рекою Днепром от места Киева з границ села Вигуровщины лежащий, яко о всіх границ певном и досконалом положеню и оцеклюваню футора того Ленковского, бору, лесков, прилузок, заков (?), поля, сеножатей и озер так грамота его царского пресвітлого величества на тот же футор небожчику еще пну Андрію Биримовичу, войту переяславскому, наданая, яко и давние права всі опевают и презъначают футора, теды того себе належную част третюю, маючи моц як хотіти власными диспонувати добрами продал и пустил славетному его млсти пану Данилу Полоцкому, войту киевскому, малжонце, дітем и потомком его таким правом, яковым отец его небожчик, а он по отци держал за певную суму пнзей, то есть за двісте золотых полских, з которой суммы отданя отобравши ее руками своими его млсти пана Данила Полоцкого, войта киевского, сим же урадовным квитуем сознанем и уже от часу сего пан Даниел Полоцкий, войт киевский, волен ест и будет частью третеею тоею вышеописаного футора Ленковского яко власностю своею владіти, кому хотя также дать, дароват, продати, таким же правом заменит, фундоватисе, садовину садить и як хотячи водлуг уподобаня своего пустити и оборочат в части той третьей бором стоячим, гайками, сеножатми и озерами и в их вловом рыбным // (арк. 249 зв.)

ово згола всіми кгрунтами и землею, пожитками. А пан Григорей Биримович от часу того з оное третее части цале зрекает се и отстует всіх близьких, кривних, сестри рожоные дви, и далеких повинных от части тое власне себе по отцу своем належачое, где отцевский будынок стоял отдаляючи и оттручаючи посессию споконое держане, кром всякое перешкоды на пана Даниела Полоцкого, малжонку, дети и потомки его вливает и трансфундует о нарушене от кого колвек нинешнего сознания и продажи, покладаючи заклад на кождый урад, где б о том справа приточитисе міла, золотых двісте полских, такъже на сторону пана Даниеля Полоцкого, войта киевского, другая двісте золотых полских, а пред се сее сознане доброволное и непримушоное постановленя, продажи и пущеня всюды при зуполной моци и твердости оставати повинно, которое пред урадом нинешним доброволное сознане продажи части третее футора Ленковского от пна Григория Биримовича, войтовича переясловского, пану Даниелю Полоцкому, войту киевскому, малжонце, дітем и потомком его для памети до книг міских киевских ест записано. С которих и сес выпис под печатю міскою киевскою ест выдан.

Писан в ратушу киевском.

В небитности писара міского киевского реент подписался Нестор Кононович, рукою.

Корикговано с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183 а, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 248 зв.–249 зв. Копія.

№ 160

1670 р., січня 22. Київ. –

Выпис з міських книг Київської ратуші грамоти білоозерського воєводи Василя Борисовича Шереметева від 27 липня 1668 р. переяславському війту Андрію Биримовичу на Ленковській остров за річкою Дніпро
// (арк. 250) “Выпис с книг меских права майдеборского ратуша киевского.

Року тисеча шест сот семьдесятого, мсца генвара двадцать второго дня.

Перед нами, Данилом Полоцким, войтом, а Прокопом Сахновичом, рочным бу(р)мистром, и перед райцами и лавниками в ратушу его пресвітлого црского величества меском киевском постановивъшис очевисто пан Григорей Биримович, войтович переясловский, для вписаня до книг нинешних меских киевских подал пер облятом грамоту, даную небожчику Андрею Биримовичу, войту переясловскому, служащую од его млсти пана Василя Борисовича Шереметева, боярина и воеводы и намісника белоозерского на футор, меновите на Ленковсчину за Днепром кгрунтом лежачий, просечи, жебы принята и до книг уписана была а так мы, урад, тую грамоту впрод перед собою // (арк. 250 зв.) читать, а по прочитанью, яко реч слушную до книг нинешних вписат казали. Которая грамота писмом рускимъ писаная, так се в себе мает:

“Бжию млстию великого гдря цря и великого князя Алексія Михайловича, всея Великия и Малыя и Білыя Росии самодержца и многих гдрств и земел восточных и западных и сіверных отчича и дідича и наслідника и гдря и обладателя его црского пресвітлого величества боярин и воеводы и намісник белоозерский Василей Борисович Шереметев с товаришчы в нынешнем, во сто шестьдесят осмом году, июня во тринадцатый день, великого гдря цря и великого князя Алексія Михайловича всея Великия и Малыя и Білыя Росии самодержца, в грамоте писано к боярину и воеводам и наміснику белоозерскому Василью Борисовичу с товаришчы бил чолом великому гдрю его црскому пресвітлому величеству переясловской войт Андрей Биримов, чтоб великий гдрь его црское пресвітлое величество пожаловал ево, велъл ему дать свою црского пресвітлого величества грамоту на купленной ево Андреев двор и на землю на Лінковскуй остров, что на рекі Днепрі, почему ему, Андрею, тімім купленным двором и земљею, Линковским островом, владіт, а купчая де у него на тот двор и на землю есть и великий гдрь црь и великий // (арк. 251) князь Алексій Михайлович, всея Великия и Малыя и Білыя Росии самодержец, пожаловал ево, войта Андрея, веліл до смотра купчей тім ево купленным двором и землею Линковским островом, на реці Днепр владіт по прежнему и по указу великого гдря его црского пресвітлого величества боярин и воеводы и намісник белоозерский Василей Борисович с товаришчы у переясловского войта, у Андрея Биримова, до смотра купчей дваром и земљею Линковским островом владіт велили по прежнему боярин и воевода и намісник белоозерский Василей Борисович печат свою приложил. Писань у Киеве, літа семь тисечей сто шестьдесят осмого, июля в двадцать семьй день”.

У тое грамоты печать боярина и воеводы и намісника белоозерского Василя Борисовича Шереметева есть притиснена, которая ж то грамота за поданем и прозбою вышей менованое особы, пана Григория Биримовича, а за принятъем нашим владовым уся слово в слово до книг нинешних меских киевских есть уписана, с которых и сес выпис под печатью міскою киевскою есть выдан.

Писань в ратушу киевском.

В небытности писара міского киевского подписался реент Нестор Кононович, рукою.

Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 250–251. Копія.

1693 р., серпня 5. Київ. –

**Выпис з міських книг Київської ратуші про заповіт київської міщанки
Марії Полоцковни-Рижової ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Сильвестру Головчичу третини Ленковського
хутора за річкою Дніпро біля села Вигурівщина**

// (арк. 251 зв.) “Выпис с книг міських права майдеборского, ратуша киевского.

Року тысяча шестсот деведсят третьего, мсца августа пятого дня.

Их црского прсвтлого влчства в ратушу киевском перед нами, Яном Демидовичомъ Быковичом, упривилийованимъ войтом, а Василием Зименком, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками постановившиися очевисто пни Мария Полоцковна, першого малженства Петрова Луцковичова, а второго – Рызиная, мещанька киевская, с притомностю сна своего рожоного Евстафия Петровича явне, ясне и доброволне ку записаню до книг ннешних міських киевских внесла и признала, иж она, маючи в спокойном диспонуваню и посессии своей третнюю часть футора, называемого Ленковичовского, за рекою Днепром близко села Выгуровщины певным граньц оцирклованем лежачую, ни в чом никому не пенную и не заведенную и жадними не онерованную призисками помененой Марии по отцу еі небожчику пну Даниелю Полоцкому, войту киевском, правом спадковым и сукцессиею належитою спалую, а небожчик отц // (арк. 252) еі, пн Даниел Полоцкий тую третнюю част оного Ленковичовского футора міл купном от Григория Быримовича, войтовича переясловского, набатую. Которое купно есть записано в книгах міських киевских в року тысяча шестсотъ семьдесятю, мсца генваря двадцат второг дня, и з книг небожчику пну Полоцкому при иных на тот футор служачих записях выдана, будучи теды она, пни Мария Полоцковна, з права посполитог волна, добрами собі по отцу належачими, як хотечи диспонувати тую третнюю част футора Ленковичовского, зо всіми до неі прислушаючими належитостями и пожитками, якими небожчик отц еі владіл и она по сес час владіла, то ест борком, гайком, полями, сеножатми и озерами и до того из дворцем на той же части футора побудованым доброволне продала от себе и на вічньост уступила превелебному в Бгу его млсти гспдну отцу Силвестру Головчичу, ігумену мнстра Михайловського Золотоверхого киевского, и всей того мнстра велебной капитуле и братии за певную и юж зуполне до рук своих отобраную сумму пнзей, то есть за триста золотых полских доброй монети. А так уже от сего часу волно есть и будет превелебному в Бгу его млсти отцу ігумену и всей капитуле Михайловской теперешней и в потомъние часы наступуючей, тоєю купленою третєю частью Ленковичовського футора з приналежачими к ней выш менованными кгрунтами и землею волною и з дворцем, там же на футоре сто // (арк. 252 зв.) ячим, як хотечи владі ті, ново фундоватися, дерево овощное кревити в озерах рыбу ловит и ведлуг найліпшого уподобаня на потребу мнстрскую диспонуват и корыстит вічними часы, кром жадной ни от кого перешкоды пни Мария теж Полоцковна, як сама от тое проданое части футора и ее пожитковъ всіх зрекається и уступает и всіх близких своих и далеких крвних, особливе сна вышреченного Евстафия Петровича отдаляет, так

заступоват и боронити от всіх імпедиментов и трудностей. Если б кто о проданую часть того футора труднит отозвался превелебного млсти отца игумена и всю капитулу своим коштом власным и накладом обликгует и записується до літ в праві посполитом описаных от продажи кгрунтов то под закладом в спротивленося ннешней продажи таковое ж суммы трох сот золотых на урад, где бы справа приточится міла, особливе на сторону укривжоную и под нагороженем шкод и накладов правных словне, кром присеги ощацованых. Сяа однак вечистая продажа и купля и по заплаченю закладу и шкод нагороженю во всіх своих пунктах без нарушеня зоставити маеть вічне и тая купленая часть футора от мнстра Михайловского нияким способом нигде вічними часы отходити в посъсессию футора третюю часть служачие ораз превелебному отцу игумену михайловскому отдала в руки. Потом зараз // (арк. 253) за потребованем обоих сторон превелебного в Бгу его млсти отца Поликарпа Тарнавского, намістника михайловского, яко и пни Марии Полоцковни для поданя и интромаиртованя в вікуистую поссессию монастиреви Михайловському той части футора Ленковичовского зо всіми кгрунтами были приданы з майстрату старший райца пн Иван Малченко и урадник сегорочный присяглый пн Сава Можневский, которые подлуг злеценя урадового сполне з превелебным отцем Тарнавским, намістником и продавцею пни Мариею іздивши на тую част футора проданую, оную з озерами, сіножатмі, полями, борками, гаями и всіми кгрунтами, до той части належачими, в моц, держане и спокойную поссессию превелебной капитуле Михайловської и их сукцессором урадовъне отвели, подали и інтромаиттовали на вічніе часы. А тое інтромаиссии иж никто не бороныл и никто до оної части футора и всіх вышемененных кгрунтов з жадным правом долъгом з близостю и ни з якою належностю не отзываются и не приповедал, прето превелебный отц намістник тое все преречоними урадовыми особами освідчивши, паметним заложил и за тоею интромаиссиею правною в поссессию и област част футора Ленковичовського з кгрунтами до мнстира Михайловського отобрал вечисте. Которая ж то продажа, третее части вышей змінкованого Ленковичовського футора пни Марии Полоцковны, а куплю превелебного в Бгу его млсти отца игумена михайловського и всеї капитули такъже и інтромаиссия урадовъне // (арк. 253 зв.) в тую част футора сталая для памети и літ пришлых в книги міские киевские есть записана. З которых и сес выпис под печатю міскою киевскою выдан.

Писано в ратушу киевском.

На містцу писарском застаючий, Иван Александрович Пыка, подписуюся рукою власною.

Корикговано з книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 51, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 251 зв.–253 зв. Копія.

// (арк. 253 зв.–261) “Кріпости на млин в Переяславі обрїтаюційся”

№ 162

1688 р., лютого 21. Баришівка. –

**Оборонний універсал генерального осавула Войця Сербина
перяславському полковнику Дмитрашці-Райчі на місце для млина
на річці Трубіж на Переяславській греблі під селом Попівці**

// (арк. 261) “Я, ниже на подписі выражоный, чиню відомо сим моим писанем, у каждого суду и права, кому о том відати будет належало, иж рекспектом давней, не розерваной ку собі братерской зычливости, его млсти пна Думитрашка Райчы, полковника Войск их црского пресвітлого величества Запорозкого перяславского, купленное місце на млын о трох заставках на реці Трубешу, на греблі міской под Попувцами, за певную суму от небожки пни Качановской, обывателки перяславской, его млсти пну полковнику перяславскому вічними часы дарую. Волен теди его мл. пн полковник на тым місцу млыни будовати и з них собі вшелякие пожитки винайдовати, и кому хотіт, постройвши млын, дати, даровати, люб за гроши продати, о которое місце ежели бы его мл. пн Дмитрашка Райча, полковник перяславский, міл бы міт от кого якую турбацию, я сам от каждого такого турбатора винен буду его млсти пна полковника у каждого суду и права боронити и заступовати. С тим для ліпшое віри и певности даю его млсти сее мое писане з притисненем печати и подписом руки моей.

Писан в Баришовці д[ня] 21 февруария року 1688.

Войца Сербин^а, асаул Войска их црского пресвітлого // (арк. 261 зв.) величества Запорозкого енералный”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 46, 1 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 261–261 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 30–31.

№ 163

1691 р., листопада 20. [Київ]. –

**Церограф Родіона Дмитрашка-Райчі
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю
на млин на Переяславській греблі**

“Року тысяща шестсот деветьдесят первого, мсця ноеврия 20 дня.

Відомо чиню сим моим цірографом, я, ниже именно виражений Думытрашко Райча, иж на пилную велце мою потребу вызичилем в его млсти гспдна отца Силвестра Головчича, на тот час игумена монастира стога архистратига Михаила Златоверхого, грошей монастирских тысячу золотих доброю монетою в року 1689-м, по котором то моем визиченню взглядом того стога монастира нищети и убожества позволилем своим млином и всім до него приходячими розмірами для виживленя своего завідовати и обладати всякими приходами им доброволне яко хотіти на греблі перяславской крайним от Попувец з двома колами мелними и з третим ступним колом суконним стоячим.

Теды кди люде міючи добрую певност и к певной прилеглости хотіли они под свою власт за ціну тисячу золотих и двісті золотих от мене купити, я, яко міючи от давних времен горливість к тому стому Михайловському монастиреві, не чигаю на тот наддаток золо // **(арк. 262)** тих двісті, але за тот визиченний дом тисячу золотих попускаю тому стому монастиреві млин, на греблі переясловской из трома колами стоячий, в вічную поссесію и доживотное держане, которому стому монастиреві уже волне власне яко своим добром владіти, продати и заставити, и як хотіти на свой ліпший пожиток обернути, а я, наслідники мои, не повинен жадною мірою до него утручатися, що в сем моем запису для достовірної памятки и в часы потомние ретелне доложивши, печатю и подписанием имени моего и повторе стержаю.

Думитрашко Райча.

И я, Алексій Маркович Райча, подписую руку свою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у якому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 261–261 зв. Копія.

// **(арк. 262 зв.–268 зв.)** – чисті.

// **(арк. 269)** “Кріпости на земли Кривковскую и Даниловскую”

№ 164

1700 р., червня 5. [Київ]. –

Грамота київського воєводи Петра Івановича Хованського про розмежування сіл Крюківщина та Данилівка, які надані за указом царя Петра I від 24 травня 1700 р. у володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

//**(арк. 269)** “Лета 1700, июня в 5 д., по указу великого гсдря цря и великого князя Петра Алексіевича^а, всея Великия и Малыя и Білыя Росіи самодержца, и по приказу боярина и воеводы киевского и намісника югорского князя Петра Ивановича Хованского с товарищи. В ннешнем 1700-м году, мая в 24 д., великого гсдря в жалованьной грамоте за приписю дьяка Михайла Родостамова, какову объявил боярину и воеводе киевскому и наміснику югорскому, князю Петру Ивановичу Хованскому, Михайловского мнстря игумен Захаріи Корнилович, а в ней написано: пожаловал великий гсдр того Михайловского мнстря Златоверхого игумена з братією и хто впред по нем игумены и братия будут, велено по уневерсалу подданого, Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетмана и славного чина свтаго апостола Андрія коваліра Ивана Степановича Мазепы, видя того Михайловского мнстря скудост и убожество, владіт внов двумя выше помянутыми селищи пустыми кото // **(арк. 269 зв.)** рые к их же мнстрским грунтом прилеглые со всіми границами, межами и положеннями, как изстари в себі содержатца и впред будущие времена к той обители быть ненарушимо, и мая в 25 ден бил челом великому гсдру црю и великому князю Петру Алексіевичу, всея Великия и Малыя и Білыя Росіи самодержцу, а в Киеве в приказной полате боярину и воеводе киевскому и наміснику югорскому князю Петру Ивановичу Хованскому того Михайловского

мнстря игумен Захарей Корнилович подал челобитную, чтоб поданой ему великого гедря жалованной грамоте, какова им дана в ннешнем 1700-м году ті вышеписанные пустые два селища с их приналежностями о весть в дачю ему, игумену, з братиею и по указу великого гедря и по приказу боярина и воеводы киевского и намісника югорского, князя Петра Ивановича Хованского, с товарищи, велено салдацкого строю маеору Семену Вишину да киевские приказные полаты подячему Гаврилу Паршину на ті пустые два селища іхат, а приехав к тім селищам пустым, взяти с собою околных людей и которые на тіх селищах живутъ в пасеках, которые тім селищам границы знают тіх дву селищ с их приналежностями подлинно всего досмотріт и описат, а вписав ті выше помянутые два селища со всіми их прилежностями, полями и пахотными землями и с лесами отвесьт в дачю того выше помянутого Михайловского мнстря Златоверхого игумену За // (арк. 270) харию Корниловичю з братиею и по тому великого гедря указу салдацкого строю маеор Семен Вишин да подячей Гаврила Паршин приехав к тім дву селищам пустым, взяв с собою околных людей и пасечников, которые тім селищам границы знают, тіх пустых дву селищ Кривковщины и Даниловки с их принадлежностями по отводу околных людей и пасечников подлинно всего досматривали и описывали, а по описы и по отводу Киево-Печерского мнстря подданого Сенки Степаненка селища Кривковщина от Киева восьми верстах, а по ограниченю, почав от криницы Днепрца дорогою Гатенскою до дороги Юровской, а дорогою Юровскою до далины Журавлицы и доброго дуба при Журавлицях, Журавлицею в річку Гатенку, а Гатенкою вниз до платины мелничной Шархаевского, а от плотины Шархаевского в верх річкою Кривковскою до дороги что идет чрез село Кривковщину тою ж дорогою мимо градов лесок вправо на Кривковском поли, а вліво подле копцов на шархавской земли до вершины Туровой долины, от Туровой долины до Киева повернувшись, боярскою дорогою мимо самой вершины Кривковской там же и подле копцов вправо на земли Кривковской сыпанных, просто тою ж дорогою аж до Днепрца, Днепрцем в верх до дороги Гатенской селища Даниловка от Киева в двадцати пяти верстах, а по отводу ограничением Печерского местечка жителя, которий живет в пасеке на Даниловской земли, такъже и Печерскога ж мнстря подданных села Кожуховки жителей Андрюшки Мос // (арк. 270 зв.) товничего, Оски Кривченка, Стенки Лазовицкого, почав от платины Кожуховской на річке Бобрице и тою ж Бобрицею в верх до вершины по правую сторону земля Даниловская¹¹⁶, а по лівую – Кожуховская от вершины Бобрицы луговинною долиною чрез лесок Барин, а по ограничению тот Барин в стороні к земли Даниловской тою ж долиною подле поля Салтановское до озера, ис которого вышла річка прозванием Хлібча, тою річкою вниз до ріки Стугны по правую сторону той річки до Даниловки належащая земля Салтановская, а по лівую Василковская от річки Хлібчи в верх Стугною по отводу выше помянутого Пашки Герасимова до дороги Мотовиловской, которая лежитъ до Даниловки чрез вал тою дорогою, идучи к Даниловки, по правую сторону земля Даниловская, а по лівую Плесецкое тою ж дорогою до леска, названого Круглица, Даниловского, от того леска Круглица дорогою до Княжич по правую сторону до далины Гниловод земля Даниловская, а по лівую Плесецкое долиною

¹¹⁶ На полі напис: “граница Даниловская”.

Гниловодом в верх к новоселкам до річки Кладовы, а от Кладовы до селища Лысовки, от Плесецкой границы до реки Рпени, рекою Рпенем вниз к Княжичам, мимо Княжич Рпенем до річки Бобрицы, гді в Ирпен впал тою Бобрицею вверх к мелничной платине, на которой мито беретца, от платины тою Бобрицею в верх до селища Забура вправо земля Даниловская, а вліво Белогороцкая тоюж Бобрицею до селища Даниловки и платины Данилов // (арк. 271) ской до платины Кожуховской. И июня в 4 ден бил челом великому гсдрю и великому кнзю Петру Алексіевичу, всея Великия и Малыя и Білыя Росіи самодержцу, а в Киеве в приказной полате боярину и воеводе киевскому и наміснику югорскому, кнзю Петру Ивановичу Хованскому вышепомянутого Михайловского мнстря Златоверхого игумен з братиею подал чебитную, чтоб великий гсдр пожаловал ево, веліл на ті выше помянутые пустые два селища со всіми их принадлежностями для владіния им вічного з доізду и описи вышеписанных посылщиков дать выпис. И по указу великого гсдря тебі, Михайловского мнстря Златоверхого ігумену, Захарию з братиею во владіние вічное тіх пустих дву селищ со всіми их прележностями, полями и пахотными землями и с лесами дана сия выпис, к сей выписи боярина и воеводы киевського и намісника югорского, кнзя Петра Ивановича Хованского печать приложена.

Дяк Иван Невіжин.

Справил Макарко Калачников”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 269–271. Копія.

// (арк. 271 зв.–276 зв.) – чисті.

// (арк. 277) “Крїности на землю Крехаевскую”

№ 165

1699 р., вересня 22. [Крехаїв]. –

Купчий запис крехаївської громади про передачу лісу Малий Кормил ігумені Кисво-Печерського Свято-Вознесенського та Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалені Мазепиній
“Року 1699, септеврия 22 дня.

Я, Кондрад Жагло, на сей час будучий войт крехаевский, з усею громадою чиним відомо сим нашим записом тепер и на потомнии часи, иж ми, громада крехаевская, всі єдиностайне не с примушенням, тилко по самой доброй волі нашой, зхилившись на прозбу ясне в Богу превелебной добродійці нашей, ей милости госпожи Марии Магдалені Мазепиной, игуменки манастирей девичих Печерского и Глуховского, позволилисмо в грунті нашом крехаевском ей милости ліс заняти, прозиваемий Урочишщами, за болотом Скриплинским, половину Кръмелика Малого, которим волно будет ясне в Богу превелебной добродійці нашой тим лісом владіти и на свои пожитки, якии колвек хотіти оборочати вічными часи, позволяем. А ми уже от сего часу сами, яко теж и діти наши, не повини в тот ліс жадною мірою втручатися и его пустошити без

благословення на свої пожитки, покладаєм вини сами на себе талярей десят и караня не отпусного в той мірі и шкоді нашої справуючихся, на що для ліпшої віри и певности даем сей наш запис, вишменованой ясне // (арк. 277 зв.) в Богу превелебной добродійці нашої, млсти госпожи игумені манастирей девичих Печерского и Глуховского з подписом имен наших:

Кондрат Жагл, во[й]т, Васил Тавлуй, Марко Старий, Потап Старий, Михайло Санатор, Яков Борч, Петро Чамро, Дацко Гоголювец и иных у громаді и в раді той немало будучих, яко не уміетних писма, подписуем руки свои крестом святым + ”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 38, арк. 75–75 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 277–277 зв. Копія.

№ 166

1700 р., березня 23. Омелянів. –

Купчий запис омелянівського жителя Нестора Лавреньова про продаж крехаївської ниви Дмитру Кирдановському

“Року 1700-го, мця марта 23 дня.

Я, на имя Нестер Лавренев, зят Боярин, жител Омеляновський, міючи свою власную ниву, ані заставную, ані пенную, межи шляхами, межи Стибинским и межи Савинским, продалем пану Димитрию Кирдановському за талярей десят вічними часи, а тая нива в головах подле Якима Говорухи помеж, що теж на имя Нестер, даю мою сию карту пану Димитрию Кирдановському для ліпшої віри при людех зацних и віри годних, при Саві Міненку, атаману омеляновському, и Роману Сіталу и Лавъріну Топісі, товариствами сотні Острицкої, а с посполитих людей Семен Семикупъний и Силі Марченку тая купля сталася. А ежели би могл хто в тую ниву инътересоватися, так з близких, яко и далеких, покъревъних моіх, а на уряд наш Омеляновський талярей десят, на що // (арк. 278) для ліпшої віри и певности даю мой сей запис до рук пану Димитрию Кирдановському с подписом руки моеї власної.

Писан в Омелянові, року и дня вишменованого¹¹⁷”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 48, арк. 93. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 277 зв.–278. Копія.

№ 167

1711 р., березня 11. Крехаїв. –

Купчий запис Дмитра Кирдановського про передачу ниви Свято-Троїцькій церкві в обмін на Пікарівський пляц в селі Крехаїв

“Року 1711, марта 11 дня.

Я, Дмитро Иванович Кирдановский, чиню відомо сим моим писаня кождому в соби о том відати належало тепер и в потомніе часи, иж я, иміючи власную свою ниву, нікому не пенную, ані заведенную миже шляхами Стибином и Савином лежачую, которую то ниву отдадем до храму Святой

¹¹⁷ В оригіналі в кінці тексту стоїть “+ ” замість підпису, в копії – відсутній.

Живоначалной Троицы в селі Крехаеві стоячої, в заміну пляцу, прозиваемого Пікаровского, громадою крехаевскою мні даного на оселя. А вже я сам, так жона моя, близкие и далекие покровние мои, жадною мірою не повини в тую ниву интересоватися и от церкви Божой отдаляти, але вічними часи зрікаемся под виною правною на врад евминский талярей 20, а на врад крехаевский талярей 10 неотпусно повини заплатити. А если би также хто імїл, так з духовного стану, тамошного священника парафіяльного крехаевского, а особливе з посполитих людей, жителей крехаевских, оную ниву от церкви Божой крехаевской отторгну // (арк. 278 зв.) ти и на свои пожитки оборочати, таковий каждый Бога запамяталий человек заплатит вини на церков Божью крехаевскую талярей трицят и проклят будет анафема и не наслідит Црства Небесного вовіки віком. Амин. На що для лучшего увірення и памяти даю сию мою карту до рук громаді крехаевской з подписом руки моей власной.

Писан у дому моем у Крехаеві, року и дня вишписаного.

Дмитро Кирдановский.

Иерей Конъстантин, священник крехаевс(кий).

Васил Тавлуй.

Павел Полулях.

Васил Марченко. И иних немало на тот час будучих при отдаю сего запису до рук громадських”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 48, арк. 93 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 278–278 зв. Копія.

№ 168

1711 р., березня 11. Крехаїв. –

Купчий запис крехаївської громади Дмитру Кирдановському про дозвіл на обмін ниви на Пікарівський пляц в селі Крехаїв “Року 1711, марта 11 дня.

Мы, громада крехаевская, всі единостайне чиним відомост сим нашим писаным кожному, кому бы о том відати належало, тепер и в потомние часы, иж мы, схилившиися на прозбу пана Дмитрия Кирдановского, позволисмо на власном нашем громадском пляцу, прозиваемим Пікаровским, межею з одной стороны от Василя Санатора, а от другой стороны межею и до города Яцка Бараненька, ему пану Дмитрию поселитися, а то в тот способ же он пан Дмитрий, імїючи власную // (арк. 279): свою ниву нікому не пенную, ані заведенную, межи шляхами Стидином и Савином лежачую, которую то ниву в заміну того выш помянутого пляцу нашего громадского дал пан Дмитрий до храму Стой и Живоначалной Троицы, в селі Крехаеві стоячої. А вже ему самому, пану Дмитрию, так жені его и наслідію, волно будет тим пляцом, як власним своим добрим владіти, дати, продати и на який колвек свой пожиток оборо чати. А так мы, громада, самы, яко жоны, діти наши, близкий и далекие покровние наши, не повинни до того пляцу интересоватися и домовиска непотребніе чиніти под виною с каждого нас в той вині показавшиися повинни будем заплатити на врад евминський талярий двадцать, а на врад наш

крехаевский талярый десять, але уже од сего часу жадного права до того пляцу, як не мієм, так и не повинни будем міти, на вічніе часи зрікаємся, и сим рукодайним нашим писмом ею пана Димитрия Кирдановского огорожаем и руки наши крестами стими пописуем:

Иерей Конъстантин, сщенник крехаевский.

Иван Богдановский, на тот час будучий староста евминский.

Стефан Пекур, войт крехаевский +

Павел Полулях +

Иван Потапенко +

Хведор Горбач +

Петро Кушка +

Стефан Москаленко +

Тимух Шурика +

Василь Марченко +

Петро Чамро +

Пилип Ковал, ктитор +

Писан в дому пана Димитрия, при нас, нижей менованых особах, року и дня вышписанного”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 51, арк. 97. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 278 зв.–279. Копія.

№ 169

1714 р., травня 15. Київ. –

Купчий запис ніжинського сотника Івана Пироцького

та його дружини Агафії Забіли про продаж лісу Старий Кормил

**біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сениютовичу**

// (арк. 279 зв.) “Року тисяча сімсот четвертогонадцать, мця мая пятогонадцет дня.

Я, Иван Пироцкий, сотник полковий ніжинский^а, моим и супруги моей іменем Агафії Забіловни Ивановой Пироцкой, сукъцессорове добр небожчика его млсти пана Константия Дмитриевича Солонини, нижей спецификованних, чиним відомо сим нашим доброволним и ні в чом не примушеним писанем, кому бы о том відати належало тепер и в потомние часи, иж mezi иними добрами лежачими, природним правом по небожчику пану Конъстантию Солонині, дідусеви нашом^б, на нас спадлими и подлуг духовници небожки ей млсти паней Агафії Самойловни Константіевоу Солониновою, бабусі нашой, в посессію нам данними за виразним ясне велможного добродія его млсти пана гетмана універсалом, міючи мы ліс наш власній от давних літ през небожчика его млсти пана дідуса нашего занятій, и с килкадесят літ за оборонами ясне велможних их милостей панов гетманов Войска его царского пресвітлого величества Запорожского, хованых и вирощеных, лежачий неподаль села Крехаева, маєтности обьители стой Михайловской Золотовер // (арк. 280) хой киевской, прозиваемий Кормил, которого у коло болото, mezi Старим и Новим Кормілем будучу, обходит, а не могучи мы саамы, продавцы ліса помененьнаго

сукцессією нам спалого, Великаго Корміля, для отлеглости мешканя нашего заживати и звичайнаго собі з того ліса пожитку употребляти, частю на бгомоліе за дши покойних их милостей панов Костантия Димитреевича Солонини и паней Агафії Костантиевой Солониновой, прародителей наших, от которых и тот ліс нам, яко родним унучатам, достался и вічное о них во стой обители поминование, частю за сумьму, то ест семьсот золотих монети литовской, висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иваникию Сенютовичу, игуменови обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской, и по нем будучим игуменом и братіи тоей же стой обители продалисмо и на вічную их превелебностям и помененной стой обители Михайловской поссесию уступили, которую то суму золотих семьсот усю сполна руками нашими одобравши, ліс помененний, Кормил Старий, в моц и спокойное владіние висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игуменови Михайловскому теперешнему и по нем будучим игуменом и братіи обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской, одаем и уступуем, зрекаючися так мы самы продавци вышей помененъние, того // (арк. 280 зв.) од нас частю проданного, частю дарованъного на стые молитви ліса, Корміля Старого, на вічніе часи. Яко теж потомков и сукцессоров наших и крвних близких и далеких моих и жони моей сам доброволним и ні в чом не примушеньним записом нашим, в потомъние вічные времена отдаляючи. Волно теда есть и будет висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаннікию Сенютевичу, игуменови сто Михайловской обители Золотоверхія киевскія, и братіи тоя ж стия обители тим од нас частю проданным, частю дарованным лісом, Кормілем Великим, яко своїм и стой обители власным, ведлуг своего уподобаня владіти, дати, продати, заміняти и на якії хотячи пожиток свой а обители стой его употребляти. А мы уже, продавци, и сами, и потомъки наши, так теж и крвние наши близкие и далекие, жадной и найменшой належитости да того у вічную поссесию пущеньного ліса Корміля Старого, ані теж хто инший вічными часи интересоватися не повинен будет, под зарукою на ясне велможного добродія его млсти пана гетмана Войска его царского престлого величества и до шкатули войсковой тысячи золотих и позвинами правними оттоль походячими. А если бы хто міл их милостей о той проданъний от насъ ліс турбовати, так я сам и по мні будучие потомъки мои, долъжны будут в кожного суду и права отвітovati, заховуючи обитель стую // (арк. 281): без всякоя ея турбациі и кошту, при спокойном и навсегда ненарушном от нас проданного кгрунту владініи, и на тое даем сее писание наше з подписом рук наших и при звиклой печати.

Діялося в богоспасаем граді Києві, року и дня вышей писанних.

Я, вышей написанный Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинский, сей вічистой продажи запис, зознаваючий моим и супруги моей Агафії Забіловны именем подписуюся Ивановой Пироцкой¹¹⁸.

ІР НБУВ, ф. 420, № 84, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 279 зв.–281. Копія.

¹¹⁸ В оригіналі є печатка, в копії запис про печатку відсутній.

1714 р., травня 16. Київ. –

**Выпис з міських книг Київської ратуші купчого запису
ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж лісу Старий Кормил
біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

“Выпис з книг міських права майдебурского ратуша киевского, року тысяча сімсот чотирнадцатого, мая шестогнадцят дня.

Его свщеннійшого царского пресвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривілюованним войтом, а Михайлом Малченком, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками, презентовал купчую пн Іосиф Конніский, значний товариш войсковий, з притомністю честного отца иеромонаха Паиссия Тарнавского, и мнаха отца Дезидерия, законников обители стаго архистратига Михаила Золотоверхой // (арк. 281 зв.) киевской и просили пн Коніский именем его млсти пна Иоанна Пироцького, сотника полку Ніжинского, а отцеве честній именем висоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца Иоанникия Сенютовича, игумена помянутое обители стаго архистратига Михаила Золотоверхой киевской, аби была пер облятам до книг міських киевских принята и уписана. И мы, майстрат царского пресвітлого влчства киевский, склонившися прошению их, тую купчую первие перед собою казали в кляр вичитати, а по вичитаню яко річ слушную до книг вписати и так ся в собі миег:

“Року тысяча сімсот четвертогонадцят, мсця мая пятогонадцят дня.

Я, Иван Пироцький, сотник полковий ніжинский, моим и супруги моей именем Агафії Забіловни Ивановой Пироцькой, сукцессорове добр небожика его млсти пна Костантия Дмитриевича Солонини, нижей специфікованних, чиним відомо сим ншим доброволним и ни в чом не примушенним пысанем кому бы о том відати надлежало тепер и в потомние часи, иж межи инними добрами, лежачими природним правом, по небожщнику пну Константию Солонині, дідусеви ншом, на нас спадлими и подлуг дховниці небожщки ей млсти пні Агафії Самойловни Константиновой Солониновой, бабусі ншой в посесію нам данними, за виразним ясне велможного добродія его млсти пна гетмана універсалом, міючи мы ліс нш власний от давних літ през небожчика его млсти пна дідуса ншого занятый, и с килкадесят літ за оборонними ясне велможних их млстей пнов // (арк. 282) гетманов Войска его царского пресвітлого влчства Запорожского, хований и вирощений, лежачий не оподал села Крехаева, маетности обители свто Михайловской Золотоверхой киевской, прозиваемий Старий Кормил, которого у коло болото, меже Старим и Новим Кормилем будучие, обходит, а не могучи мы сами, продавци ліса помененного, сукцессиею нам спалою, Великаго Кормила, для отлеглости мешканя ншого заживати, и звичайного собі з того ліса пожитку употребляти, частю на бгомоліе за дши покойних их млстей, пнов Константия Дмитриевича Солонини и пней Агафії Константиновой Солониновой, прародителей нших, от которых и тот ліс наш, яко родним унучатам, досталься, и вічное о них во свтой обители поминование частю за сумму, то ест сімсот золотих монети литовской, висоце в Бгу превелебному, его млсти гспдну отцу Иоанникию Сенютовичу, игуменуви обители свтой Михайловской Золотоверхой киевской, и по нем будучим игуменом и братіі тоей же свтой обители, продалисмо и на вічную их превелебностним и помененной свтой обители Михайловской посесію уступили, которую то сумму золотих сімсот всю сполна руками ншими одобравши, лис помененний,

Кормил Старий, в моц и спокойное владіние, висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игуменови Михайловскому теперешно // (арк. 282 зв.) му и по нем будучим игуменом и братіі обители свто-Михайловской Золотоверхой киевской отдаем и уступуем, зрекаючися так мы сами, продавци вишей помененние, того от нас частью проданого, частью дарованного, на свтие молитви, ліса Кормиля Старого, на вічніе часи, яко теж потомков и сукцессоров нших и кривних, ближних и далеких, моих и жони моеї, сим доброволним и ни в чом не примушенним записом ншим, в потомние вічніе времена отдаляючис. Волно теде ест и будет висоце в Бгу превелебному его млсти господину отцу Иоаннікію Сенютовичу, игумену свто-Михайловской обители Золотоверхитя киевския, и братіі тоея ж святія обители тим от нас, частью проданным, частью дарованным лісом Кормилем Великим, яко своим и свтой обители власним ведлуг своего уподобаня владіти, дати, продати, заміняти и на який хотячи пожиток свой, а обители свтой его употребляти, а мы уже продавци и сами, и потомки нши, так теж и кривные нши, блиские и далекие, жадной и наименшой належитости до того у вічную посессию пущенного ліса, Кормиля Старого, ани теж хто инший, вічними часи інтересоватися не повинен будет под зарукою, на ясне велможного добродія его млсти пна гетмана Войска его царского пресвітлого влчства, и до капитули войскової тисячи золотих, и под винами правними оттол подходячими. А если бы хто міл их млстей о той проданный от нас ліс турбувати, // (арк. 283) так я сам и по мні будучие потомки мои, должни будут в каждого суда и права отвітovati, заховуючи обител свтую без всякоя ея турбаціі, и кошту при спокойном и навсегда ненарушном от нас проданного кгрунту владініі, и на тое даем сее писание нше з подписом рук нших и при звиклой печати.

Діялося в бгоспасаемом граді Києві, року и дня вишей писанних”. У тое купчое печат на червоной смулці притиснена. А подпис руки тими виражен слови: “я, више написанный, Иван Пироцкий, сотник полковий ніжинський, сей вечистой продажи запис зознаючи моим и супруги моеї Агафіі Забіловни именем подписуюся Ивановой Пироцкой”.

Которая купчая ест на вікопотомние часи до книг міских киевских вписана, а для болшое твердости, сам его млст пн Иоан Пироцкий, сотник полку Ніжинского, на той своей продажи ліса рукою своею подписался в книгах м. к. повторне так: “До сей продажи вічної помененного ліса Кормиля до книг міских майдебуріі киевской уписанной, я, Иван Пироцкий, сотник полковий ніжинский, моим и жони моеї, Агафіі Забіловни Ивановой Пироцкой, именем власною моею рукою подписуюся”. А самий оригинал купчое честному в Бгу монаху Дезидерію отдали и он в отобраню своем и росписался: “Принял самий оригинал купчое и росписался мнах Дезидерий, рукою власною”.

А з книг сей випис по прошеню потребуемой стороні висоце // (арк. 283 зв.) в Бгу превелебному его млсти, гспдну отцу Иоаникію Сенютовичу, игумену мнастира Свтого Архистратига Михайла Золотоверхого киевского, при подписі руки самого его млсти пна войта, и при печати міской киевской ест видан.

Писан в ратушу киевском року и дня вишьписанного.

Менованъный войт рукою власною.

Корикгова л з книгами Николай Ракгуцкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 85, 4 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 281–283 зв. Копія.

№ 171

1715 р., січня 29. [Крехаїв]. –

**Цесійний запис Марії Кирдановської на двір в селі Крехаїв
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю**

“Року 1715, мсца іануарія 29 дня.

Я, Марина Дмитрова Кирдановская, з мужем моим покойним Дмитрием Кирдановским, міючи двор наш власный в селі Крехаєві, на ґрунті от нас купленим нашим коштом, со всім, як ся в собі маєт, построеный. На який по смерти мужней, овдовівши, и універсал рейментарский імїю. Стосуючись до волі остатней покойного мужа моего, Дмитрия Кирдановского, чрез дховного отца обявленый доброволне без жадного примусу и // (арк. 284) намови легую в вічність до обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской на поминание дши преставлшагося мужа моего, отдавши им купчие на той двор права, и уже от селінія сама, ниhto з крєвних, близких и далеких, моих и мужа моего до того двора жадного не может імїти інтересу, зрекаючися всіх правних моих до него претенсий, но братия обители стой, яко правниї господарі того двора, як хотят по своей волі и потребі да владіют. Сим моим цессиональным обявляю писанием.

Я, Марина Димитриєва, яко не вмїючи писма, клади крест святїй +.

Я, при том будучий и упрошений от пні сестри моеї во свідителство єї доброй волі, подписуюся. Феодор Петрович, бурмистр К.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 100, 1 арк. Ориґінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 283 зв.–284. Копія.

№ 172

1729 р., квітня 1. Боденьки. –

**Уступний запис Григорія Ярмаченка на заставну ниву за млином
Ольшанка економу Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Захарію**

“Року 1729 априля числа 1.

Я, Григорий Ярмаченко, чиню відомо сим писанием моим, иж міючи я ниву свою отцевскую за млинком Олшанкою про нужду // (арк. 284 зв.) свою міючи притрудност в хлібі, заставил я ниву свою Костюку Храпченку за осм золотих в року 1728. А понеже тая нива прилегаля ку монастирскому лану, принял отц економ Захарий оную нивку к тому ж лану за відомом моим, а вмїсто тоей нивки Костюку Храпченку дано заміну в Кормелі. А ежели Бг мні поможет, то поволно мні будет без жаднаго препятія тую ниву викупити, которую ему Костюку Храпченку в заміну дано з монастира, а в тую нивку в лан монастирский принятую не повинен жадним способом я, ані брат мой Иосиф, ані з дітей інших, близких и далеких, интересоватися крєвних. Діялося в селі Боденках при людех вірятних, при войту затиначному Грицку Бабиченку, Павлу Ковшуну, Івану Бабиченку, Семену Прочченку и прочиих про том часі будучих.

По прошению Григория Ерьмаченка, яко не вміючи писати, я, Иван дяк Василювич, руку приложил”.

*ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 68, арк. 134, арк. 140 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 284–284 зв. Копія.*

№ 173

1730 р., січня 23. [Крехаїв]. –

Заповіт крехаївського жителя Василя Тавлуя на ниви біля озера Стибин та маєтності в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Року 1730-го, мця генваря 23-го дня.

Я, Василий Тавлуй, житель крехаевский, чиню відемо сим моим писанием тепер и в потомние часы кому о том віда // (**арк. 285**) ти надлежатимет, иж видячи я от синов своих таковую синовную о них немилостивую показующуюся немало и несиновъное повиновене, но еще и рук простиране и вигнание з моего власного дому многократное, того ради, не терпячи я уже болше таковаго от синов своих изъносити немилосердия, по давнему моему обіщанию при таковой крайней старости мої легую при битности отца економа обителі сто-Михайловской Золотоверхо киевской, кгрунта свои власне купление лежачие в містцех розних, именно ниву в первых лежачую над Стибином, прозиваемая Желевская, другую ниву тамъже неподалеце лежачую от озера, прозиваемого Стибина, Ерковская осідост, в том же селі, де я живу зо вьсею до нея оселею такъже легую, во вічне святой обителі заживанне, а по смерти моей на поминание дши мои и діда и отца моего в воной обителі на вічне поминование оних дш записую и легую, и том при людех, нижей показанных, сей мой легованный лист при подписанию имен их о собе подаю, чтобы въпред о таковой моей доброволной легації, оних грунтов не повинни они сами и кривніи мої о таковой моей доброволной легації турбоват в том святой обителі, под неблгословеніем на такових турбаторов Бжіему предаю.

К сей оной его доброволной легації ми подписуемося, того ж села жителі, именно Лукян, войт того села, Остап, ктитор, Иван Потапенко, Иван Киящ, Костя Храпченко, Степан Пекур, Вакула Гаменко, Пархоменко Иван, Данило // (**арк. 285 зв.**) Луцешко, Андрій Воробій, Петро Горбаченко, Самуйленко Яцько, Демько Гладкий, и при протчих на сей мой легації при случившихся людех.

А к сейей мои пысменной легації, яко не умыетний писати, крест святой рукою моею прилагаю. Василий Тавлуй +.

Я, син его Стефан Тавлуенко старший, чуючи о таковую отца своего легацію доброволную, також не уміющий писат, к сему писанию рукою моею написал крестъ +.

Я, иерей Иоан, по прошению Василя Тавлуя и всей громади крехаевьской рукою своею подписуюся”.

*ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 72, арк. 138–138 зв. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 284 зв.–285 зв. Копія.*

№ 174

1730 р., січня 23. [Крехаїв]. –

Зобов'язання Івана та Василя Тавлуєнків стосовно заповіту маєностей їхнього батька Василя Тавлуя Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

“Того ж году, мсця и дня помянутого.

Я, Иван и Василь Тавлуенки, поневаж по легації отца нашего, Василия Тавлуя, досталося ншого ж отца осідлост двора нашего отчевского со всею осідльостию, лежачого в том же селі Крехаєві, и наміненого поля, нив и до обытели святой Михайловской Золотоверхо киевской, в вічне владініе надал он, того ради ми, помянутие его сини, найдучиєся тепер в воном жилищи до волі оной святой обители его преподобья отца игумена и з братиєю будем мешкати без жаднаго опустошеннаго онаго дворца, на що в то и далшую // (арк. 286) певност на сем нашем поданном писанию имена свои при написанию, яко не умієтне писат, крести руками своими пишуем.

Иван Тавлуенко +.

Василь Тавлуенко +.

По прошению Иоана и Василя Тавлуенков я, Иоан Строцький, прєзбитер крехаєвский, рукою власною подписуюся”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 72, арк. 139–139 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 285 зв.–286. Копія.

// (арк. 286 зв.–292 зв.) – чисті.

// (арк. 293) “Кріпости на землю Боденьковскую”

№ 175

1675 р., червня 29. Козелець. –

Універсал кийського полковника Костянтина Дмитровича Солонини про підтвердження продажу боденьківським жителем Кузьмою Панченком місця для млина на річці Видриці з городами, сіножатями та озером остерському жителю Івану Коростешовцю

“Конъстантин Дмитриевич Солонина, польковник Войска его црского прєсвітлого величества Запорозского киевский.

Ознаймуем тим писанем нашим, кому о том відати потреба будет, тепер и напотом будучой старшини Войска его црского прєс. вел. Запорозского, и урядовим людем в містах, где бы колвек могла ся справа приточитися, особливе атаману и вуйту боденковскому и жителем тамошнім, иж в року тепер идучом, тисеча шєстсот сємьдєсят пятом, мсця іюня 29 дня, ставъши явъне и добровольне Козма Панъченко, товариш сотъни Острицькой а жител боденковский, оповіл и сознал нам продажу свою вечыстую, млыновое місце на реці, прозиваемое Видрици, з огородами, сіножатъми, садовиною, озером и зо всіми при належитостями до того млына, яко свой власный и никому ни в чом не заведеньний, Ивану Коростешевъцу, обывателеви острицькому за талєров двадцать, котърые гроши власними своими руками отобрал Кузма и подал в вічне уживанъе Ивану Коростешовъцови, жоні и дітями по // (арк. 293 зв.) томъком его, варуючи сумъненъем своим и становячи свідков з своей стороны, котърие при той продажи Кузминой, а купъли Ивана млынового з

приналежностями місця були, а то Богдана Лавьрененка, войта боденьковського, Оника Удовиченка, Павла Удовиченка и иньших многих тамошних жителей, же в той купли Ивановой жаден з ближних его, кривных и далеких, турбовати Ивана Коростешувьца не будет и наименшой перешькоды чинити не важитиметься. А волно будет Ивану Коростешувьцови тое млыновое місце на свой пожиток обернуть и там млын постановить, даровать, продать и як хотит его зо всеми принадлежностями уживать. А если бы хто хотіл Ивану Коростешувьцови в той купли своей перешькоду чинити, на такового закладаем вины талеров сто, у котьрого суду и права припозваний будетъ Иван от кого, на що мы для спокойнйшого уживанья Иванови Коростешувьцови и стверженья тоей справы даемо тое наше писане з подписом руки и притисненьем печати польковой.

Диялося в Козелцу, року и дня виш описанного.
Вишменованный полковъник киевський, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 42, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 293–293 зв. Копія.

№ 176

1695 р., червня 21. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Иваном Коростешовцем млина на річці Видриця у селі Боденьки Агафії^а Костянтиновій Солонині

“Випис с книг справ міських в ратуші острицькой, в року тысяча шістсот девядьдесят п’ятого, мсяця июния дня 21. // (арк. 294)

Перед нами, Павълем Власовичом, войтом острицьким, Василием Михайловичом, бурмистром рочним, Феодором, райцею рочним старшим, Семионом Моркитнем и Иваном Слідиком, лавниками в ратуші острицькой засілими для суженя справ, постановивъшися очевисто Иван Ермоленко Коростешувец, зознал явно доброволне, иж мйючи я свой млин, стоячий на ріці Видриці у Боденках, на продажі свой власний и никому ни в чом заведений, продадем у вічное спокоение паней Константиновой Солониной у вічное ей спокоение, за готовую ей суму рукоподанную за тысячу золотих. Которую тоя суму отобралем своими руками личбы литовской золотих тысячу, а ей у вічное спокоение оний млин злецаю у вічности у вічное спокоение, оний млин више описанный з едним каменем и иступьником, волно паней Костянтиновой оний млин дат продат дароват и на свой пожиток вічний деспоноват ей самой, дітям ей и унучатам и правънучатам и ближним ей волно. А от сего часу вічными часи зрекаюся оного млина и не повинен отселі жадних трудностей задават паней Костянтиновой не тилко я сам, але и жона моя, діти мои, унуки, правнуки, не повинен трудностей жедних задават з близких моих и далеких, у вічност зрекаюс оной своей продажи а куплі паней Костянтиновой Солониной. На що з ураду острицького сей мой рукоподанный запис даю, з ураду міста Острицкого и заведенного до кьниг уредовихъ острицьких также у вічное спокоение и с подписом рук и притиснением печати звиклой маестрату острицького.

Року и дня вишеописаннаго.

Павел Власович, войт острицький, рукою власною.
Феодор Рижко, райца старший рочний.
Василий Михайлович, бурмистр рочний з маестратом Острицьким рукою.
Семион Моркитен и Иван Слідик, райці рочние”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 53, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 293 зв.–294. Копія.

№ 177

1697 р., лютого 5. Боденьки. –

**Купчий запис боденьківської жительки Насті Євхимихи
про продаж двору з хатою в селі Боденьки ніжинському полковому писарю
Івану Пироцькому**

// (арк. 294 зв.) “Року Божого 1697, мсца февраля дня 5.

Я, Настя Евхимиха, жителка боденковская, с притомностью отца моего, Хвеска Вуйниченка, чиню відомо сим моим писанем, кому бы о том відати належало, тепер и на потомные часы, иж не міючи я чым живитися з дітками моими, продалам двор свой власный в селі Боденках будучий, с хатою и сінми и с хижею, повіткою и стайнею и зо всім дворовым порядком и с огорожею и с пляцем, нікому не пенный ні заведений, але свой власный, его млост пну Ивану Пироцькому, писарови полковому ніжинскому, за суму готовых грошей, то ест золотих двадцет, которые того ж часу при людях зацных и віри годних, то ест Павлу Тимущенку, войту боденковскому, Ивану Коростешувцу, Опанасу Ярмаченку, Ивану Шинкару, и при бытности на тот час будучого гостя Ивана Алексієнка Березовского, Ивана Корнієнка, жителей боденковских, всі сполна одобравши, двор помененный зо всім, як в себі ест, в моц и в спокойное держане помененному пну Пироцькому, жоні и потомком его и сукцесором его отдаю и отступую моццю сего рукодайного писаня моего, отдаляючи от того двора так себе самую, як теж и дітей моих и повторного мужа моего, который, запомнивши боязнь Божею, мене з детками моими покинул и пошол проч, и всіх кривных моих, близких и далеких, сим доброволним писанем моим на вічные часу. Волно теди ест и будет от сего часу ему, пну Ивану Пироцькому, жоні и потомком его и сукцесором его, тим двором владіти, дати, продати и на який // (арк. 295) колвек свой пожиток оборо чати. А я уже от сего часу жадного права до того двора як не мію так и не повинна буду міти на вічные часы.

Писан в селі Боденках, при людях зацных и віри годних вишменованых и при пну Иані, дозорци села Евмынки и инших сіл, за указом ясне велможного его мл. пна гетмана зостаючом.

Я, яко не уміетная писма, подписую руку свою, Настя Евхимиха вышменованная +”.

П о м і т к а: У кінці документа намальоване коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 37, арк. 74–74 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 294 зв.–295. Копія.

№ 178

1699 р., березня 30. Боденьки. –

**Купчий запис боденьківського жителя Леска Івановича
про продаж городу в селі Боденьки ніжинському полковому сотникові
Івану Пироцькому**

“Року 1699, марта 30 дня.

Я, Леско Іванович, жител буденковський, чиню відомо сим моим писаням, кому би о том відати належало тепер и на помние часи, иж продалем огород неогорожений свой власний, нікому не пенний, ані заведений, его милости пану Иоану Пироцькому, сотникови полковому ніжинському, за суму и готовие гроши, то ест зол. 6, которые того ж часу при людех зацних и віри годних, то ест Павлу Тимошченку, войту боденковскому, Ивану Макаренку а Панасу Ярмаку, жителей буденковских, всі сполне одобравши, огород помелений, як сам в собі ест, в моц и спокойное держаня, помененному пану Пироцькому, жоні, потомком и сукцессором его, отдаю и уступую, моццю сего рукодайного писма моего, отдаляючи от того огорода так себе самого, жену и потомки мои, и всіх кривних моих, близких и далеких, сим доброволним писаням моим на вічъние часи. Волно теди ест и будет от сего часу ему, пану Ивану Пироцькому, жоні, потомком и сукъцессором его, тим огородом владіти, дати, продати и на який колвек свой пожиток оборо чати. А я уже от сего часу жадного права до того // (арк. 295 зв.) огорода як не мію, так и не повинен буду міти, на вічъние часи.

Писан в селі Буденках при людех зацних и віри годних, вишменованних.

И для ліпшой віри и певности даю сей мой запис з подписом руки моеї власной, яко не уміетного писма +.

Року и дня вишписаного”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 39, арк. 76–76 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 295–295 зв. Копія.

№ 179

1699 р., червня 15. Ніжин. –

**Випис з міських книг Ніжинської ратуші купчого запису
ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж гребельного млина
на річці Видриця, двох лодейних млинів на річці Десна під селом Боденьки,
хутора та інших маєтностей ігумені Києво-Печерського
Свято-Вознесенського і Глухівського Успенського дівочих монастирів
Марії Магдалині Мазепиній**

“Выпис з книг міських ратуша ніжинского права майдебурского.

Року тысяча шестсот девятыдесят девятого, місяця іюня дня пятогонадцят.

За відомостю его црского прсвѣтлого влчства столника Войска Запорожкого полковника ніжинского его млсти пана Иоанна Обідовского^а, перед нами, Лукьяном Жураковским, судею^б, Семеномъ Хомичем, отаманом городовым, Андреем Васютинским, войтом, Кондратом Івановичом, бурмистром сегорочним, райцами, лавниками, на справах міських засідаючими, ставши персоналитер пан Иван Пироцький, сотник полковый ніжинський, устне

публичне и ретелне а доброволне зезнал, иж кгрунта свои власне, нікому ні в чом не заведенные и не пенны, нижей околичностями выразне описане, ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі монастырей девичих Киево-Печерского и Глуховского продал на вічные часы, на що и запис власною рукою написаный, и цале на тое зготованный положил перед нами // (арк. 296) и подал ку актикованю до книг міських, который от слова до слова так ся в собі мает:

“Року тысяча шест соть девятыдесят девятого, місяця июня дня девятого.

Я, Иванъ Пироцкий, сотник полковый ніжинський, чиню відомо сим моим писанем, кому бы о том відати належало тепер и на потомные часы, иж міючи я з жоною моею млыны свои власне, еден на реці Выдриці под селом Боденками гребелный з трома колами, двома мучными, а третим ступным, а два млыны лодейные на байдаках, под тым же селом на Десні, по небожчиці блаженной памяти ей млсти паней Костантиевой Солониной, родной бабусі нашой, правом дідизным нам и дітем нашим належачие, и висоце поважным ясне велможного его млсти пана гетмана універсалом в поссессию и спокойное владіние нам и потомком нашим потверженые, а при тых млынах и хутор, тамже у Боденках, моим власным коштом куплений и працею сооруженый, то ест двор з будынком, шпихліром, винницею, трома казанами, трубами притрубками, кадками и всяким винничним и дворовым посудком, такъже огород в доброй огорожи и поле, прозываемое Садки, которое небожчик блженной памяти его млсть пан Константиний Солонина, дідус наш, владіл, и особно двор шинковный в селі Крехаеві зо всіми будинками огородом и садом, и у млыні лодейном, що колвек ест Солониновского, то ест клітка, каміне, желіза, все тое продадем ясне в Бгу превелебной добродійци ей млсти гспжи Марии Магдалені Мазепиной, игумениі монастырей девичих Печерского и Глу // (арк. 296 зв.) ховского на вічные часы за суму и готовые гроши то ест полторы тысячи золотых монети литовской, которые всі сполна отобравъши, хутор помененный, з млынами и всім що колвек до него належит, и що вышей выражено, в моц и спокойное владіние ясне в Бгу превелебной гспжи игумениі печерской паніенской отдаю и уступую правом таковым, яковым я сам тые млины поменение з хутором держалем, на вічные часы, ліса, однак у Крехаеві будучого през небожчика блжной памяти его мл пана Костантия Солонину, дідуса нашего, от літ давних занятого, любо не продаю, еднак же владіти, завідовати и на всякие так млыновые, яко и домашные потребы деревню з него рубати ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі печерской не збороняю. Волно теды ест и будет тыми млынами гребелным и лодейными и всіми до того хутора приналежностями ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі печерской и глуховской самой и кому ей превелебность вручити изволит, яко своим власным добром владіти, дати, даровати, продати, реставровати, и всякие водлуг уподобаня своего пожитки в том хуторі Боденковском и млынах приспособляти. А я уже от сего часу, а ні сам, а ні жона моя, ані потомкове, ані кривне, близкие и далекие, мои и жоны моей, жадного приступу и права до тых млынов и хутора и до всіх приналежитостей под виною тысячи талярей міти не повинни будутъ. И на тое даю сей мой рукоданный доброволный запис ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи игумениі печерской паненской з подписом руки моей власной, хотячи его такой ваги и моци міти власне, як бы на уряді яком же колвек был // (арк. 297) зознанный.

Діялося в Борзні, року и дня менованных.

Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинский, своими жоны своей Агафии Василиевны Забіловны Ивановой Пироцкой подписуюся именем”.

Якое то устное а доброволное мы, уряд ніжинский полковый, сполне и майстратовый пана Пироцкого зознанае выслушавши, и запис его власною рукою написанный на тое ж данный, по публичном в кляр вычитаню, яко річ слушную, принявши для спокойнійшого, а дай Бже ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи Марії Магдалені Мазепиной, игуменії монастырей девичих Киево-Печерского и Глуховского, премилостивой добродійце и патронце нашой, долголітнего при добром здоровю помешканя и щасливого тыми кгрунтами владіня, до книг міських ратуша ніжинского интродуковати и записати казалисмо и ест записан. З тых же книг тот вышей выражоный рукоданный пна Пироцкого запис екстрактом при печатех з подписами належными потребующей сторони выдан ест часу як вышей.

Лукиян Жураковский, судя полку Ніжинского.

Аньдрей Филипович Васютинский, войт города Ніжина, з вим майстратом.

Семен Хомич, атаман городовий ніжинский, руку приложил на сем записі.

Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинский.

Александр Драбковский, писар п. м. н.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “*місто печати*”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 57, 4 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 295 зв.–297. Копія

№ 180

1712 р., вересня 29. Київ. –

**Купчий запис ігумені Кисво-Печерського
Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів
Марії Магдаліни Мокієвської про продаж млинів на річці Видриця
та річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєностей
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

// (арк. 297 зв.) “Року тысяча сімсот дванадцятого, септеврия двадесят девятого дня.

Я, Мария Магдалина, игуменія печерская и флоровская, со всіма о Хрсті сестрами моїми, чиним відомо сим нашим доброволным писаним, кому бы о том відати належало, тепер и на потомній часы, иж міючи мы кгрунта, купленії от его млсти пана Иоанна Пироцкого, сотника полкового ніжинского, то ест млин на реці Видриці под селом Боденками гребелный з трома колами, двома мучными, а третим ступным, и два млины лодейній под тым же селом на Десні, и двор у Боденках з світлицею, пекарнею и прочіім, винницу з трома казанами, трубами и притрубками, кадками и со всякими винничными дворовыми посудками, там же и город в доброй огорожи, в том же городі клуня, солодовня и поле, прозываемое Садки, озеро, названое Копятин, ліс в Крехаєві и двор шинковный со всіми будынками, огородом и садом. У млинах лодейных що

колвек ест, клітка, камяня, желіза, байдак, на березі стоячий, сіножат при млині гребелном и що колвек в том же млині камяня, желізо, все тое продалисмо в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену Сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, и всей о Хрсті братіі того мнстра на вічныи часы за суму готовых грошей полтори тисячи золотых монеты литовской. Которіі всі сполна // (арк. 298) одобравши, хутор помененный з млинами и со всім до него що колвек належит, и що выше выражено, в моц и в спокойное владііе в Бгу превелеб[ному] его млсти отцу игумену и всей братіі отдаем и уступуем правом таковым, яковым мы сами тыи млины помененніи из хутором держалисмо, на вічныи часы. Волно теды ест и будет тыми млинами гребелными и лодейными и всіма до того хутора приналежитостями в Бгу превел[ебному] его млсти отцу игумену з братіею и по нем наступуючим, яко своим власным, за власную суму купленых добр, владіти, даровати, продати и реставровати и всякіі ведлуг своего уподобаня пожитки в том хоторі Боденском и млинах приспособляти. А я, Мария Магдалина, игуменія вышеписаных мнстрей, и по мні будучіі игуменіі и прочіі законници того ж мнстра, жадного приступу и права до тих млинов и хутора и до всіх належитостей под виною тисячи талярей міти не повинни будем и на тое даем сей наш рукоданный добровольный запис в Бгу превел[ебному] его млсти гдну отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену мнстра Сто-Мих[айловского] Золотоверхого киевского, со всею о Хрсті братіею, при печати мнстрской з подписом рук наших власных.

Діялося в мнстры Сто-Флоровськом дівичом в Києві на Подолі, року и дня вишписанного.

Мария Магдалена Мокиевьская, игуменія киево-печерская и флоровская со всіми о Хрсті сесьтьрами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 297 зв.–298. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 35–36.

№ 181

1712 р., листопада 24. Київ. –

Випис з міських книг Київської ратуші

про продаж ігуменує Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною

Мокієвською боденьківських маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (арк. 298 зв.) “Випис з книг міських права магдебурского ратуша киевского. Року тысяча сімсот дванадцятого, ноемврия двадцять четвертого.

Его священнішаго црского пресвітлаго величества в ратушу киевском

перед нами, Димитрием Полоцким, упривиліованним войтом, а Васи́лием Якимовычом, рочным бурмистром, и перед райцами и лавныками, ставши персоналітер пречстный иеромонах Захарый, економ мнстра стога архангела Михаїла Злотоверхого кїевского, покладал пысмо вечистої продажи, данное от всечстной гспжи Мариї Магдален Мокїевской, игуменыи мнастирей девычих киевских, Печерского и флоровского, за подписом руки ея власной и при печати мнастырской, выше в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаныкию Сениутовычу, мнастыра свтого архангела Михаїла Злотоверхого киевского игумену, и наслідныком его и всей братіі тое ж свтой обытели, на реч в том запысі ныжей выраженную. И при покладаню оногo просил уряду именованного его млсти отца игумена и всей братіі, абы тое купчое пысмо было перед урядом вычитано, а по вычитаню пер аблятам до книг принято и интродуковано. Кото // (арк. 299) рое пысмо за прозбою пречестного отца економа мы, уряд, первой казалы перед собою вычитати и по вычитаню яко річ слушную велілы до книг вписати и так ся в собі слово в слов міст:

“Року тысяча сімсот дванадесятого, септеврия двадесят девятого дня.

Я, Мария Магдалына, игуменія печерская и флоровская, со всіми о Хрсті сестрамы моїмы, чыным відомо сим нашым добровольным писанием, кому бы о том відати належало, тепер и на потомние часы, иж міючи мы кгрунта, куплений от его млсти пана Иоана Пироцкого, сотныка полкового ніжинского, то ест млын на реці Видрыці под селом Боденкамы гребелный з трома колами, двома мучными, а третим ступным, и два млыны лодейные под тым же селом на Десні, и двор у Боденках з світлыцею, пекарнею и прочыими, винныцю з трома казанами, трубами и притрубками, кадками и со всякими выннычными дворовыми посудками, там же и огород в доброй огорожы, в том же огороді клуня, солодовня и поле, прозываемое Садкы, озеро, названое Копятын, ліс вКрехаевы и двор шинковный со всіми будынками, огоро[до]м и садом. У млинах лодейных що колвек ест, клітка, камыня, желіза, байдак, на березі стоячий, сіножат при млині гребелном и що колвек в том же млині каминя, желіза, все тое продалысмо в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сениутовычу, игумену Свто-Мыхайловскому Злотоверхому Киевскому, и всей о Хрсті братіі того // (арк. 299 зв.) мнастыра на вічные часы за сумму готовых грошей пулторы тысяч золотых монеты лытовской. Которие всі сполне отобравшы, хутор помененый з млинамы и со всім що колвек денего належит, и що выше выраженно, в моц и в спокойное владіные в Бгу превелебному его млсти отцу игумену и всей братіі отдаем и уступуем правом таковым, яковим мы сами тые млыны помененные из хутором держалысмо, на вічные часы. Волно теды ест и будет тыми млынами гребелными и лодейными и всіми до того хутора приналежытостямы в Бгу превелебному его млсти отцу игумену з братією и по нему наступуючым, яко своим власным, за власную сумму купленых добр, владіты, даровати, продати и реставровати и всякїи ведлуг своего уподобаня пожиткы в том хутори Боденском и млинах прыспособляти. А я, Мария Магдалына, игуменія выш пысанных мнастырей, и по мні будучыи игуменыи и прочыи законныцы того ж мнастыра, жадного прыступу и права до тых млынов и хутора и до всіх належитостей под выною тысячи талярей міти не повинны будем и на тое даем сей наш рукоданный добровольный запис в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаныкию Сениутовычу, игумену мнастыра Свто-Михайловского Киевского, Злотоверхого со всею о Хрсті братією, при печати мнастырской з подпысом рук нших власных.

Діялося в мнастрыру Свто-Флоровском девычом в Києви на Подолі, року и дня выше пы // (**арк. 300**) санного. У якого купчого листа подпис руки тыми выражен словы: “Магдалина Мария Мокіевская, игуменья киево-печерская и флоровская, со всіми о Хрсті сестрами”. А печат Вознесенія Гсдня на воску зеленом притысненна. По вписаню до книг того продажного пысма еще пры оном пречстный отц економ презентовал и экстракт выданный з книг міських уряду ніжинского пры печати міской и подписом рук многих урядовых особ, служачий на тую ж выше спецыфикованную продажу. Который экстракт мы, майстрат его священнійшаго царского пресвітлаго вельчества киевский, первой перед собою казала вычитати, а по вычитаню, яко річ поважную, велілы в книги вписати и так ся в собі міет:

“Выпис з книг міських ратуша ніжынского права майдебурского.

Року тысяча шестсот девятыся девятаго, місяця июня, дня пятого надцят.

За відомостю его црского пресвітлаго вельчества столника Войска Запорожського полковныка ніжынського его млсти пана Иоанна Обыдовського, перед нами, Лукияном Жураковским, судиено, Семеном Хомичем, атаманом городовым, Андреем Васютынским, войтом, Кондратом Ивановычом, бурмистром сегорочным, райцамы и лавныками, на справах міських засідаючыми, ставшыи персоналитер пн Иван Пыроцький, сотнык польковый ніжынский, устне, публичне и ретелне, а добровольне, сознал, иж кгрунъта свои власние, нікому ні вчом не заведенние и не пенны ныжей околычностями // (**арк. 300 зв.**) выразьне описаннии, ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжы игуменіи мнастрырей девычих Киево-Печерского и Глуховського продал на вічные часы, на що и запыс власною своею рукою напысаний и цале на тое зготованный, положил перед нами и подал ку актикованю книг міських. Который от слова до слова так ся в собі міет:

“Року тысяча шестсот девятыся девятаго, місяця июня, дня девятого.

Я, Иван Пыроцький, сотник полковий ніжынський, чиню відомо сым моім пысанием, кому бы о том відати надлежало, тепер и на потомные часы, иж міючи я з жоною моею млыни свої власние, еден на реці Выдрыці под селом Боденками гребелный з трома колесами, двома мучными, а третым ступным, а два млыны лодейные на байдаках под тым же селом на Десні, по небожчыці блженныя памяти еї млсти паней Конъстантьевыи Солониной, родной бабусі нашой, правом дідизным нам и дітем нашим належачые, и висоце поважным ясне велможного его млсти пна гетмана универсалом в посессию и спокойное владіние нам и потомком нашим потвержение, и при тих млынах и хутор там же, у Боденках, моім власным коштом куплений и працею сооруженный, то ест двор з будиньком, шпикніром, вынницею, трома казанами, трубами и притрубками, кадками и всяким выннычьным и дворовым посудком, так же и огород в доброй огорожи и поле, прозивемое Садки, которое небожчык блженныя памяти его млст пн Костянтый Солонина, дідусь наш, владіл и особно двор шиньковъный в селі Крехаеви зо всімы будинками и огоро // (**арк. 301**) дом и садом, и у млыні лодейном що колвек ест сотниковського, то ест клітка, камыня, желіза, все тое продадем ясне в Бгу превелебной еї млсти гспжы Маріи Магдалыні Мазепиной, игуменіи мнстирей девычих Печерского и Глуховского, на вічные часы, за сумьму и готовые грошы, то ест полтори тысячи золотых монети литовской, которие всі сполна отобравши, хутор помененный з млынами и всім, що колвек до него належит и що вышей выражено, в моц и во спокойное

владініе ясне в Бгу превелебной гспжи игуменіі печерской паненской отдаю и уступую правом таким, яко сам тые помененные млыни з хутором держалем на вічныя часы, ліса еднак у Крехаевы будучого през небожчика блженной памяти его млсти пна Костянтяя Солоныны, дідуся нашего, от літ давных занятого, любо не продаю, еднак же владіти, завідовати и на всякие так млыновые, яко и домашные потребности деревню з него рубати, ясне в Бгу превелебной еі млсти гспжи игуменіі печерской не збороняю, вольно теды ест и будет тыми млынами гребельным и лодейными и всіми до того хутора приналежитостями ясне в Бгу превелебной еі млсти гспжи игуменіи печерской и глуховской самой и кому ей превелебност вручити изволит, яко своим власным добром, владіти, дати, даровати, продати, реставровати, и всякие ведлуг уподобаня своего пожитки в том хуторы Боденьковском и млынах прыспособляти, а я уже от сего часу ані сам, ані жона моя, ані потомькове, ані кровные, близкие и далекие // (арк. 301 зв.) мои и жоны моеі, жадного приступу и права до тых млынов и хутора и до всіх приналежитостей под выною тысячи талярій міти не повинны будут. Я на тое даю сей мой рукоданный добровольный запис ясне в Бгу превелебной еі млсти гспжи игуменіі печерской паненской з подписом руки моеі власной, хотячы его такой вагы и mocy міти власне якъбы на уряді яком же кольвек был зознанный.

Діялося в Борзні року и дня вишей менованих.

Иван Пироцкий, сотник полковый ніжинський своим и жоны своей Агафії Васылиевны Забіловны Ивановой Пыроцькой подпысуоюя именем”.

Якое то устное и добровольное мы, уряд ніжинський полковый, сполне и майстратовый, пна Пыроцького сознаня выслухавъши и запис, его рукою власною напысанный, на тое ж даний по публычном в кляр вычитаню, яко річ слушную прынявъши для спокойнішого, а дай Бже, ясне в Бгу превелебной ей млсти гспжи Маріі Магдалені Мазепыной, игуменыи мнастирей девычих Киево-Печерского и Глуховского, промыловитвой добродійце и патронъце нашей долъголітного при добром здоровю помешъканя и щаслывого тымы кгрунтами владінія до книг міских ратуша ніжинського инътродуковати и записаты казалисмо и ест записан. З тых же книг тот вишей вираженный рукодаыный пна Пыроцького запис екстрактом при печатех з подписами належъными потребуемой стороні выдан ест часу, як вышей.

У того экстракту печат великая міская ніжинская на воску зеленом прытиснена, а малых дві, а подпис // (арк. 302) рук тымы виражен словы:

“Андрей Фылиповыч Васютыньскый, войт города Ніжина з всім майстратом.

Лулян Жураковскый, судя полку ніжинского.

Семен Хомыч, атаман городовий ніжинский, руку приложил на сем записі.

Иван Пыроцький, сотник полковый ніжинський.

Александр Дабковскый, пысар прысягълый майстрату ніжинського: manu propria”.

По вписаню до книг продажного лыста и экстракту выданного з уряду ніжинського еще и сама превелебная в Бгу гспжа Мария Магдалына Мокиевская, игуменыя мнастира девычого Киево-Печерского и Флоровьского, устною мовою тую свою продажу вышей поменурых кгрунтов з млынамы двома лодейными, а третым гребельным, стоячим на реці Выдриці именем своїм и всіх сестр потвердыла и сознала и для лучшого достовірыя и певности на своей продажи и сознаню росписалася в книгах тыми словы:

“Инокыня Мария Магдалына, игумения флоровская, подписуюся власною своею рукою со всіми о Хрсті сестрамы”.

Якая продажа и устное сознане всечстной гспжи Маріи Магдалини Мокиевской, игуменіи монастырей киевских // (арк. 302 зв.) Печерского и Флоровского, а купля висоце в Бгу превелебного его млсти гсдна отца Иоанькия Сенютовича, игумена мнастира стога архистратига Михаїла Золотоверхого киевского и всей братии тое стой обытели про памят для літ наступуючих в книги міские киевские ест запысанна. А з книг и сей выпис при подписі руки самого его млсти на войта и при печати міской киевской ест выдан.

Пысан в ратушу киевском року и дня вишей писанного.

Менованъный войт рукою власною.

Корикговано з книгами”.

“Уже post scriptum сего права честный иеромонах Захария, економ поменной стой обытели архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, еще презентовал висоце поважный декрет суду енералного войскового, ферованный року тысяча семсотного второгонадцят июня двадцят четвертого, у которого висоце поважного декрета децзізия таковая.

Зачим суд его црского пресвітлого величества Войска Запорожского енералный по вислуханю обоих сторон, скаржачой и отвѣтствующой, обширных контроверсіи и по вычитаню всіх трох купчих лыстов, подписов рук урядових особ и притисненем печатей утвержденных, стосуючися до права посполитого в статуті князства Лытовского в розділі четвертом, а в артикулі девятдесят первом, так описаних: у // (арк. 303) ставуем, иж хто бы о иміние лежачое или стоячое давност земскую чрез десят літ перемовчал, не позивал, ані лыстами упоминателными не отзивался, таковий вечисто уже молчати мѣт, розсуждаем, поневаж Тимофій Лопатин ані в тое время, когда его дядко Кузма Панченко Ивану Коросташовцю продал млин, не упоминалься о своем місцу млиновом, ані боронил продажи Ивану Коросташовцю, когда покойная пні Солониновая у него тот же млин купила, также жадного не вчинил отозву, як в той час, кгда тот же млын досталься подлуг легації пну Пыроцкому, так и потом, когда пн Пыроцкий продал гспжи игуменіи печерской киевской, жодной не учинил взмінки, леч в тридцят семи годах ощутившиися, стал упоминатися, теды суд войсковый енералный купчие лысти оние урядовие споражение важными и мощными чынит, а заховавше вовсе при честной гспжи Маріи Магдалыні Мокиевской, игуменіи бывшой печерской, а теперешной флоровской киевской, зо всіми мнстыра дывычого законницами, млин на реці Выдриці на греблі под бором близко села Боденков з иными купленимы кгрунтамы будучий, дает власть всякие з оного млына розміровие пожитки ку вспартю настырского гспдарства спокойне отбирати; а Тымофія Лопатина от оного млына учынивши чуждим, варуем, абы жадного не міл вперед до тоей греблі ані до млинов выдрицких интересу под выною на суд войсковый енералный тысячий золотих моцю // (арк. 303 зв.) сего декрету, который за волею звѣрхнійшою самого ясне велможного его млсти пна гетмана стороні потребуемой з подписом рук и з притисненем звыклой суду войскового енералного печати ест выдан в Глухові, року, мсця и дня вишей выраженных.

У того висоце поважного декрету печат судов войскових енералных на воску червоном притыснена. А подпис рук велможных их млстей пна Алексія Туранского, судіи енералного, и пна Петра Булавкина, писара судов войскових енералных, тымы выражен словы:

“Великого гспдна ншого его црского пресвітлого величества Войска Запорожского судия енералний Алексій Михайлович Туранский, рукою власною.

Петро Михайлович Булавкин, писар судов войскових енералних”.

Который декърет пред урадом вычитанный и децизию до къниг въписавъши на сем екстракѣти повъторе подписалемъся его священнѣйшаго царского пресвітлого величества прародителной отчыны бгохранима града Киева войт Димитрей Полоцкий, бурмистри и радци со всѣм майстратом. До которой децизии и повторе печат міськую приложено”.

П о м і т к а: Після слів “корикговано з книгами” на арк. 302 зв. та У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 73, 8 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 298 зв.–303 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документів до історії Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві XVII–XVIII ст. // Сіверянський літопис. – 2007. – № 5. – С. 36–39.

№ 182

1712 р., червня 24. Глухів. –

Декрет Генерального військового суду про спірну справу між ігуменею Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською і козелецьким жителем Тимофієм Лопатиним про право володіння млином на річці Видриці під селом Боденьки

// (арк. 304) “Року тисяча семсотного второгонадцет, мсца июня двадцят четверто[го] дня.

По злеценю его црского пресвітлого влчства Войска Запорожского обоих сторон Днепра гетмана ясневелможного его милости пана Иоанна Иллїча Скоропадского перед судом его ж црского пресвітлого величества Войска Запорожского енералним в заводу межи Тимофієм Лопатином, полку Киевського сотні Козелецкой войсковым члвіком, и межи законницами мнастира дівичого Флоровского киевского о греблі на реці Видриці под селом Боденками лежачой, точилася справа таковым способом.

Тимофій Лопатин, жител козелецкий, многократне скаржил ясне велможному его милости пану гетманови, прекладаючи, же міет он под селом Боденками на реці Видриці на греблі тамошной под бором, дідовские дві містца, до строения млинов угодние; з котрих на одном містцу покойний дід жони его Исай, построївши млын, лекговал оный дочкам своим и Кузмі Панченкови, жителеви острицкому, скаржачого Тимофія дядкові; тот прето // (арк. 304 зв.) дядко, помененный Кузма, любо продал свою часть млына Ивану Коростишовцеву за талярей двадцят одыан часты ему, Тимофієви, в том же млыні належные, якобы не были нікому проданны. А когда Иван Коростышовец,

чрез немалое время владючи тым своїм от Кузми Панченка купленным млыном, продал покойному пану Костантию Солонині за талярей сто, до яких талярей ста еще пан Солонина дал в заміну Коростышовцеву млын лодейный свой; в тот час покойный дід Тимофіев, хотячи знову тот же оный проданный млын одкупити, упоминался о приверженне оногo, прето покойный пан Солонина, обходячися лагодне з поменным Тимофіевым дідом до своей смерти, з того ж млына од Коростишевца купленого, веліл Исаеви, дідови Тимофіевому, давати на прокормлене з розмировых пожитков борошна. По смерти зас пана Солонины, кгда тот же млын леггациею достался пану Ивану Пироцкому от паней Агафії Солониной; а тым часом матка бывшего гетмана Мазепи завладіла всіма селами пана Солонины, в полку Киевском будучими, в тое время достался тот млын от пана Пироцкого поменной гспжи игуменії печерской, матце бывшего гетмана Мазепи, купленным способом з иньними, при том же млыні будучими угодиами, за полтори тысячи золотых; и так всю греблю Боденковскую законници мнастира Печерского бывшие, а н[и]нішние флоровские, завладівши, не допустили будто ему, Тимофіеву Лопатину, на его дідовских частех строїти млына по сее время, в чом // (арк. 305) он, узнаючи кривду, упросил был у ясне велможного его милости пана гетмана лист, позволяющий построити на тои ж греблі млын, за яким реїментарским листом кгда отвітуючая сторона, превелебная гспжа Мариа Магдалина Мокіевская, бывшая печерская, а теперешная флоровская игуменія, прислала перед суд войсковый енералный своих законниц: гспжу Мамелфу, намістницу мнастира Флоровского киевского, з иньшими для учинення очевистого о млині оном Боденковском; против занесенной Тимофіевой скарги отвіту был чинен розиск, то есть: презентовалы были перед судом енералным купчие листы, первый от Кузмы Панченка, данный на млыновое містце на реці Выдриці з огородами, з сіножатми, з садовоною, з озером и зо всіми до того млынового містца належными околичностями, Ивану Коростишовцу, жителю острицкому, за золотых шестьдесят, в року тысяча шесть сот семьдесят пятом, в мсцю июню 29, з якогo купчогo листу довелося, же Иван Коростишовец купленным млыновым містцем и млыном владіл літ двадцят; в якое время Тимофій не міл жадного до того млына интересу, ані до жадного суду не чиныл в том одозву. Потом Коростишовец продал покойной панюй Агафії Костантиновой Солониной тот же млын в року тысяча шестсот девятдесят пятом, в мсцю июню двадцят первом дню, не за талярей сто, як Тимофій в своей суплице выразил, леч за тысячу золотых; которим млыном покойная пані Солониновая владючи спокойне, // (арк. 305 зв.) чрез килка літ легговала тот млын на реці Выдриці под селом Боденками о двох колех мучных, а третом ступном построенный з иными своїми добрами пану Ивану Пироцкому, сотникови польковому ніжинскому, а пан Пироцкий в року тысяча шестсот девятьдесят девятом, в мсцю июню пятнадцатом дня, продал тот леггованный собі од пані Солониновой млын з иньными своїми кгрунтами (якие обширне выраженны суть в записі, выданном з уряду полкового ніжинского и з майстрату тамошнего ж) покойной гспжи Марії Магдалыні Мазепиной, бывшой игуменії мнстыря дівичогo Печерского киевского, за сумму польтори тысячи золотых, в якое время выш мененный Тимофій Лопатин о своем дідовском на

той же Видрицкой греблі млыновом містцу не упоминалься и на очевисто перед судом войсковым енералным ставці жадного не показал такого права, по яком бы могл приступ иміти до тоей Видрицкой греблі.

Зачим суд его црского прсвітлого влчества Войска Запорожского енералный по выслуханю обоіх сторон, скаржачой и отвітуючой, обширных контроверсий и по вычитаню всіх трох купчих листов подписом рук урядовых особ, и притисненнем печатей утвержденных, стосуючися до права посполитого в статуті кнзства Литовского в розділе четвертом, в артикулі девятыдесят первом, так описаннях: уставуем, иж хто бы о иміние лежачое или стоячое давность // **(арк. 306)** земскую чрез десять літ перемовчал, не позывал, ані листами упоминателными не отзивалься, таковый вечисто вже о тое молчати міет. Разсуждает: поневаж Тимофій Лопатин, ані в тіе время, когда его дядко Кузма Панченко, Ивану Коростишовьцу продал млын, не упоминалься о своем містцу млыновом, ані боронил продати Ивану Коростишевцу, когда покойная пані Солониновая у него тот же млын купила, так же жадного не учиныл одозву, як в той час, кгда тот же млын досталься подлуг лекгації пану Пироцкому, так и потом, когда пан Пироцкий продал гспжі игумениі печерской киевской, жадной не чиныл взмінки, леч в тридцяти семи годах ошутившиися, стал упоминатися.

Теды суд войсковый енералный купчие листи оные, урядовне спораженные, важными и мочными чинит, а заховавши ненарушне вовсе, причестной гспжі Маріі Магдалині Мокіевской, игумении бывшой печерской, а тепершной флоровской киевской, з всіми мнстира дівичого законницами, млын на реці Выдриці, на греблі под бором близко села Боденков з иньшими купленными кгрунтами будучий, дает власть всякие з оного млына розміровие пожитки ку веспартю мнастырского господарства спокойне отбирати, а Тимофія Лопатина, от ного млына учинивши чужьдым, варует, абы жадного не міл вперед до тоей греблі, ані до млынов выдрицких интересу под виною на суд вой // **(арк. 306 зв.)** скомый енералный тысяча золотих. Моцью сего декрету, котрый за волею звірхнійшою самого ясне велможного его милости пна гетмана стороні потребуемой з подписом рук и з притисненем звиклой суду войкового енералного печати ест выдан в Глухові, року мсця и дня вышей выраженных.

Великого гедря нашего его црского прсвітлого влчества Войска Запорозкого судия енералный Алексій Михайлович Турянский, рукою власною.

Петро Михайлович Булавкин, писар судов войковых енералных”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 304–306 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю. Нові документи та матеріали періоду гетьманування І. Мазепи та П. Орлика // Гетьман Іван Мазепа: постать, оточення, епоха. – К., 2008. – С. 372–375.

№ 183

1721 р., червня 2. Крехаїв. –

**Купчий запис крехаївського жителя Петра Борщенка
про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю
Павлу Ковшуну**

“Року 1721, місця июня 2.

Я, на имя Петро Борщенок, жител крехаевский, чиню відомо сим моим доброволним записом, кому о том, на потомніе часи извістно будет, иж продадем ниву свою отцевскую, и ні в чом нікому не заведенную, тилко свою власную, лежачую над озером у Стибина в помеж Василя Тавлуя, именно Павлу Ковшуну, жителю боденскому, за готовую сумму талярей десят, протож // (**арк. 307**): я, Петро виш писанный, отдаляю себе самого от оной продажи, и жону, и дітей, и жаден с покровных моих, близких и далеких, не повинен втручатися, тилко волно ему, Павлові, як своим добрим радіти, люб продати, даровати, а що найліпшой на свой пожиток оборо чати. А що для ліпшой віри и певности даю сей мой рукоданный вічистий запис прилюдне при Василю Петренку, войту на той час, и Василю Марченку, и Гаврилові Шевцеві, Ивану Хищенку, и при иних людей зацних и віри годних на той час будучих.

Діялос тое в селі Крехаєві, в дому панском.

Упрощоний о подписрук Яков Левитский Кусковский, дяк крехайловскій+.

Я, Петро, не знаючи писма, крест подписую при тих же людех.

Я, городничий крехаевский, подписую, Иерд. Евгений Н.С.О.”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/17632 П, № 65, арк. 124. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 306 зв.–307. Копія.

№ 184

1721 р., серпня 30. [Боденьки]. –

**Дарчий запис боденьківського жителя Івана Сорокана
на маєтності в селі Боденьки Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастирю**

“Року 1721, мсця августа 30 дня.

Я, нижей именованый жител боденский, подданий обьители Сто-Михайловския Золотоверхия киевския, всім, кому о том як тепер, так и в потомние часи, відати належати будет, сим моим доброволним писанием знати чиню, иж самоволне без жадного ні от кого примушена двор свой в Боденках з двома огородами, з трома покосами сіножатними и полем пахалним, чотирма нивами и частию озера, зовомого Крилів, на обьител Сто-Михайловскую Золо // (**арк. 307 зв.**) товерхую киевскую лікговалем и не иміет нікто з моих и моей жони крєвних нікогда, ані кто інший, о тие кгрунта упоминатися ствержаю подписом руки моея.

Иван Сорокан, не уміючи писати, крєть стый пишу +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 66, арк. 125–125 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 307–307 зв. Копія.

№ 185

1729 р., січня 31. [Крехаїв]. –

**Купчий запис крехаївського жителя Семена Тарасенка
про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю
Павлу Ковшуну**

“Року 1729, мсця генваря 31.

Я, именно Семен Тарасенко, жител крехаевский, чиню відомо сим моим писаним, иж по добровольной своей охоти продалем нивку Павлу Ковшуну, жителю боденковскому, ціною коп за три, а тая нивка у Стибина поміжник Василь Марченко, поиз могилки притягающую ко Павловой Ковшуна ниви. Которий то я, Семен Тарасенко, продаю оному во вічност, декларуючи о том, аби з крєвних моих, близких и далеких, до той нивки не интересовался, кром Павла, а оному Павлу Ковшуну волно будет продат, дароват или на свой пожиток оборо чат. Притом и даю писание з подписом рук.

За відомом честнаго отца Парамона, городничого крехаевского, и войта Лукяна Марченка и при людех Василю Марченка, Костя Храпченка, Кирило Міняленко и я, Семен Тарасенко, не иміючи писания, кладу крест стий +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/17632 П, № 70, арк. 136. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 307 зв. Копія.

№ 186

1730 р., січня 23. [Боденьки]. –

**Купчий запис боденьківського жителя Мартина
про продаж двору в селі Боденьки Михайлу Бабичу**

// (арк. 308) “Року тысяча сімсот тридцятого году, мсця генваря двадцять трето[го] дня.

Я, Мартин Маркучов зят, жител боденковский, чиню відомо сим моим добровольним продажем, тепер и в потомъние часи, иж продал свой двор из оселею, около того дворца найдуючояся, кромє хати, тестовский в том же селі Боденках лежачи, Михайлу Бабичу, тому жителю, за готовую суму монети доброй, за золотих тридцяд чтири, во вічное заживанне ему самому, жоні и дітем его и потомъком его. И волно ему, Михайлу Бабичу, оний двор кому хотя дат, продат, дароват, и як и к найлутшому своему припровадити пожитку, я теж, помянутый продавца, не повинен так я сам, яко и жона, и діти мои и с крєвних и близких моих, до оного дворца его Михайла турбовать и откуповат, на що в лутшую твердост и оборону сею моею рукоданною купчою, при ниже показанных людех стверждаю. Виданна сия моя рукоданная купчая року и дня више спецификованного.

По прошенью Маркуча, не умієтнього писания, подписуюся иерей Михаил, поп боденьковский, Вербицький.

Войт того ж села Сава Сарапня, Иван Радъченко, Грицко Бабич, Леско Применъко, Семен Грищенко, Грицко Ярмак, Яцко Мишщенко. // (арк. 308 зв.)

Я, продавца Мартин Маркучов зять, яко не уміетний писати, крест святей рукою моею написал +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 308–308 зв. Копія.

// (арк. 309–316 зв.) – чисті.

// (арк 317) “Кріпости на земли и млини в Острі обрїтающііся”

1663 р., жовтня 6. Остер. –

**Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем
Хомою Панушенком половини млина на річці Остер
в Старій слободі Богдану Войничу**

“Выпис с книг справ меских ратуша острицкого.

Року тисеча шестсот шестдесят третого, мсця октоврия шестого дня.

Перед нами, Иваном Гладким, войтом, и Иваном Янченком, рочным бурмистром, райцами и лавниками, сполным судом засідаючими для суженя справ.

В сем року, ставши очевисто в ратуши острицкой Хома Панушенко, мелник и обывател нш острицкий, признал в тые слова явне, ясне и доброволне ку уписаню до книг ратушних давши, иж продал половину млина своего власного камен одын задный ступниками, никому ни в чом не пеный и ни в какой сумі не заведеный, стоячий под містом Острем на реці Острі на слободі Старой, славетному пану Богдану Войничу, на тот час мешкаючому ув Острі, мешчанинови и обывателеви киевскому, то ест за коп шестдесят личбы и монети литовское, продал и на вечност пустил помененному пну Богдану, ему самому, жоні и потомком его, волно теды будет // (арк. 317 зв.) также тот менованный половинный млын кому хотечи продат, отдат, дароват, заменит, записат, заставит и самому в нем яко хотечи диспозоват и ко своему найліпшому пожиткови приспособлят и привлащат. И я уже, предреченный Хома, от сего часу того половины с млина продажного моего вічними часы зрекаюся и жадного упоминку чинит не маю и міти не буду так я сам, жена и потомкове моі, также ближные кривные моі и люде посторонные. При которой то продажі и куплі того продажного половины млына были люде зацные и віре годные, то ест Дмитер Рубец, так же мелник и обывател острицкий, и иных людей на тот час немало будучих, счосмо видечи вічное продажі и изречения того половины млына помененного Хомы и вічное куплі пна Богдана Войнича и до книг записат рассказали, счо и записано ест. С которых и тот выпис с под печатию міскою ратушною сторони потребующей выдат рассказали.

Писан у ратуши острицкой року и дня выш написанного.

Андрей Павлович, писар міський острицкий, рокою.

Корригвал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 34, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 317–317 зв. Копія.

Оубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастности в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 55

1664 р., червня 14. Остер. –

**Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж
мірошником Радком Санковичем половини млина на річці Остер
в Старій слободі Богдану Войничу**

// (арк. 318) “Выпис с книг справ меских острицких.

Року тисеча шестсот шестдесят четвертого, мсяця июня чотырнадцетого дня.

Перед нами, Федором Смоловицом, войтом, Петром Горбаченком, рочным бурмистром, и райцами, в сем року засідаючими в ратушу острицком для суженя справ, ставши очевисто Радко Санкович, обывател и мелник острицкий, в тые слова давши до книг ратушних записат, сознал явне, ясне и доброволне, иж продал половину свою млына власную, никому ни в чом не пенную и ни в какой суммі не заведенную, стоячий в слободі на реці Острі, камен передный у том же млыні, о котором ест запис и выпис с книг зуполный уже от сего часу, як сам в собі опеваает, славетному пну Богдану Войничу, мешканцеви острицкому, за певную сумму и сполна отданую, то ест за коп шестдесят личбы литовское, продал и на вічност пустил ему самому, жоні и потомком его, волно будет также тот млын пну Богдану Войничу цалый кому хотечи продат, отдат, дароват, записат, заменит, заставит и теж самому в нем, яко хотечи диспонуват и ку своему найліпшому пожиткови приспособлят и привлащат, а ми уже, предреченные у выпысах того продажного млына часы вічними зрекаемося и жадного упоминку чинит не маем и мочи не не будем так сами, жоны ипотомкове, кривные близкие нши и люде посторонные, под виною на вряд перед яким бы колвек тое отновитися міло, золотих пятсот, в право не вступуючи без отпустным заплаченным; счосмо видячи вічное продажи Радкови и товариша его Панушченка, віное куплі того // (арк. 318 зв.) млына пна Богдана Войнича, до книг острицких ратушных записат розказали, счо ест на прозбу их записано, с которых и тот выпис с под печатію міскою ратушною острицкою стороні требуючой выдат розказали.

Писан в ратушу острицком року и дня звыш написанного.

Андрей Павлович, писар міский острицкий, рукою власною.

Коррыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 35, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 318–318 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 55–56.

№ 189

1665 р., жовтня 4. Остер. –

**Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж
Іваном Сергієвичем ґрунту із пляцом і садом на Вовчій горі
козаку Феодосію**

“Выпис с книг справ меских ратуши острицкой.

Року тисеча шестсот шестдесят пятого, мсця октовърия четвертого дня.

Перед нами, Вихтором Ярмоленком, на той час месце войтовское засідаючи, Тимохом Кулаковичом, бурмистром, райцами, лавъниками, в сем року зуполне засідаючими в ратуши острицкой для справ суженья, ставъши очевисто Иван Сергієвич, в тые слова признал явне, ясне и доброволне, иж продал ґрунт свой власний отцевъский ис пляцом и с садьком, як то в себі належит, никому не пенний и ни в какой сумі не заведенний, лежачий на Вовчой горі, а помежником своим Курбієм, козаком и обывателем остріцким, славетному пну Феодосію, // (арк. 319) также козаку его царского пресвітлого величества запорозкого острицкому, обывателю нашему, за певъную готовую и рукодайную суму, то ест за золотих сто личъбы литовское, сполна отобраную, теды волно будет и пну Феодосію тую свою куплю кому хотячи продат, дат, заменит, записат, заставит и ку своему найліпшому пожиткови привлащат и приспособлят, як воля его будет, а я уже помененьний Иван, тоі моі продажы часы вічними отрекаюся и жадного упоминьку не мію и мочи не буду, так я сам, крєвъние близкие, далние и люде посторонъние, под советостю такоіж сумми, що мы видячи, урад, тую справу Иванову, а купълю вічную, пна Феодосіеву, до книг принят и записат розказалисмо, що ест на прозбу их записано, с которых и тот выпис под печатію урадовою сторони потребующей ест видан.

Писан в ратуши острицкой року и дня вишшей написанного.

Тихон Павълович.

Кориговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 36, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 318 зв.–319. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 56.

№ 190

1670 р., червня 8. Остер. –

**Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж
остерськими жителями Федором Силенком і Кіндратом Михайленком
чотирьох нив на Вовчій горі Богдану Войничу**

// (арк. 319 зв.) “Выпис с книг справ міських ратуша острицкой.

Року тисеча шестсот семдесятого, мсця июния осмаго дня.

Перед нами, Афанасием Чоріпком, войтом, Яковом Ивановичем, бурмистром рочным, райцами и лавьниками в ратуши острицкой засілыми для справ суженя, ставъши очевисто Федор Силенко, козак и мешканец острицкий, зобополне из Кондратом Михайленком, також и з жителем острицким, сознали явъне, ясне и добровольне, до къниг подавъши в тие слова, иже мы, міючи своих нив чотыри из дубровами лежачих на вьрочищах на горі Вовъчой поміжки до едноі нивы Матвѣй Довьгопол от другой нивы Конон Сомоненко, от третей зас нивы через дорогу, в святаго колодязя, четъверта от межи Вороненкови с хутора Булахова, до шляху Ельмынскаго, тым теж нивам огород служащий, лежачий в старом городі, в подол от реки Остря свої власный, никому не пенний, не заведений, продалисмо за певъную готовую и вже сполна суму нашими руками отобранъную, то ест коп за двадцат и чотыры копе личбы и монети литовской славетному пану Богдану Войничу, мешчанинови острицкому, ему сам[ом], жоні и потомьком его на всі вечный и векуістый, вольно теди ест и будет пну Богдану сию нашу добровольную продажу, а свою векуістую куплю також кому хотячи продат, дароват, заменит, зоставит на церков лекговат, вшелякий пожитки, отоля приходячий, привлащчат и диспонават, як воля его будет, а мы, вже вышей наменутый особи, от // (арк. 320) сего дня и року сеі нашой добровольной продажи, а векуістой купли п(а)ну Богдану жадной турбациі задоват не повинны и мочи не будем в том спокойном мешканю и оных зрекаемся часы вечными, як мы самы, так жоны и потомкове наши покровънїи наши близкий, яко и люди посторонний, о тую нашу продажу жадной турбациі задоват не мают и мочи не будут часы вечными под закладом альбо под зарукою другое таковоеж менованной суми и под нагороженем всех шкод и выкладов правъних, а по заплаченю вины то прется сия наша продажа при пану Богдану часы вечными, на счо для ліпшаго увіреня и спокойнаго мешканя просили нас, вряду, обадве стороне, жебы тая купля и продажа вечная до къниг меских острицких была принята и записана, счо ест на прозбу их и записана, с которых и тот выпис при печати міской острицкой и с подписом рук врядовых стороне потребуемой выдат изволили.

Писан в ратуши острицкой року, мсца и дня звышшей написанного.
Войт, бурмистр, райцы и весь маестрат міста Остра.
Корній Тимофіевич, писар міский острицкий, рукою власною.
Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 38, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 319 зв.–320. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 56–57.

1671 р., грудня 17. Остер. –

**Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж
остерською жителькою Марією Дубовичівною частини млина на
Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку
Петру Івановичу Домонтовичу**

// (арк. 320 зв.) “Выпис с книг справ меских ратуша острицкого.

Літа од Нароженя Бжаго тисеча шестсот семдесят перваго, декабра семнадцатого дня.

Перед нами, Иваном Василевичем Дворецким, сотником острицким^а, Грыгорием Донцем, атаманом такъже острицким^б, Гарасимом Козловъским, войтом острицким, Леоном Мартиновичем, бурмистром рочным, райцами и лавъниками, в ратуши острицкой засілыми, постановившис очевисто Мария Дубовичовъна Сергіиха Микитченкова, козачка и жителка острицкая, сознала явъне, ясне и добровольне, до книг меских острицких в тыї слова, иж я, міючи част млина, на мене од Боглая мелника належачую, до того теж млина коло заднее из застовъкою с каменем мучъным и половину ступника, свою власную, никому ни в чем не пенную и не заведеную, стоячую под местом Остром на реці Острі на греблі, лежачой в старом городі, ач я, Марія, будучи барзо пильна потребна грошей готовых, а же продала и на вечност пустилам тую част моего млина, на мене належачую, яком я пред часы ужывала, за певъную готовую и въже спольна суму моима руками // (арк. 321) отобранную, то ест за сорок талярей и два таляры личбы литовъской славетъному пну Петру Ивановичу Домонтовичу^в, пну писару енеральному польку Киевского, ему самому, малжонце и потомъком его на веки вольно теды ест и будет пну Петру тую мою добровольную продажу, а свою вечистую куплю також кому хотячи продат, дароват, замынят, зоставит на церков лекговат, вшелякії пожитки, одтоля приходячії, привласчат, як воля его будет, а я, вже, вышречоная Мария, од сего року и дня сеї мої добровольной продажи часы вечный зрекаюся и жадного упоминку міти не маю и мочи не буду на веки, як я сама, так потомкове мої покревънії мої блискії и далнії, яко и люди посторонный, о тую мою добровольную продажу пну Петру жадной турбациї задоват не повинны навики под зарукою другої такової менованной суми и под нагороженем всих шкод и выкладов правни[x], а по заплаченю вины то прется сия моя добровольная продажа мает зостават при пну Петру навеки; а если бы хто, отозвавшись близкостю якою колвек правом дедичным або купным, а міл бы пну Петру о тую мою продажу якую трудност задоват, теды я, Мария, вина зостаю пна Петра в каждого суду и права своим коштом зоступат и боронит до часу и літ ведлуг права посполитого, яко о таковых вечистых продажах описано ест, на счо про ліпшую віру и спокойного мешканя просили нас, ураду, обедве стороне, жебы // (арк. 321 зв.) тая купля и продажа до къниг меских острицких была принята и записана, счо ест на прозбу их и записано. С которых и тот выпис при печатіх и подписом рук врядовых стороне потребующей выдат рачили.

Иван Дворецкий, сотник Войска Его Цар. Прес. Вел. Запорозького острицкий с товариством.

Григорий Донец, атаман городовый острицкий.

Войт, бурмистр и райцы міста Остря.

Корній Тимофіевич, писар меский острицкий, рукою.

Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 40, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 320 зв.–321 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 57–58.

№ 192

1671 р., квітня 17. Остер. –

Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Олексієм Гарасимовичем ґрунту з пляцом, садом, городом, полями на Вовчій горі Богдану Войничу

“Выпис с книг справ міських ратуша острицкого.

Лета Бжаго Нарожения тисеча шестсот семдесят перваго, апріля семнадцатого дня.

Перед нами, Гарасимом Козловским, войтом, а Леоном Мартиновичем, бурмистром рочным, райцами и лавьниками, в ратуши острицкой засідаючими для суженя справ, втыкаючихся до суду // (арк. 322) нашего, постановившиися очевисто Олексьей Гарасимович, мешчанин и юриздитор наш острицкий, созьнал явѣне, ясне и добровольне до книг меских острицких в тые слова, иж я, міючи кґрунт купный од Феодосія Корсунца, лежачий в хуторе на Вовчій горі с пляцем, з садом, огородами, с полями и з дубровами, свой власный, никому ни в чем не пенный и не заведений, поміжным од Курбія, жителя вовчогорского, а же я, будучи пильно потребен грошей готовых на потребу свою домовую, теды продадем vzdalem и ведлуг прав посполитых тот мой менованій кґрунт зо всьими угодій як ся оный сам в себі міжах и границах опевае, на вечьност пустилем славетьному пну Богдану Войничу, мешчанинови и юриздиторови киевскому, за певьную готовую и вже спольна суму моїма руками отобраную, то ест коп за полпетадесят личбы и монеты литовской, ему самому, мальжонці и потомком его навеки, вольно теды ест и будет пну Богдану сию мою добровольную продажу, а свою вечистую куплю також, кому хотячи продат, дароват, заменят, зоставит, на церков лекговат, и в ним спокойне мешкавьши, вшелякиї пожитьки, отоля приходячий, привласчат и диспонуват, як воля его будет, а я, вже, вышнаречоный Олексей Гарасимович, тоеї мої добровольной продажи на часы вечьной зрекаюся и жадного упоминьку міти не маю и мочи не буду, як я сам, так молжонка и потомькове мої покревьнній мої блиский и дальний, яко и люди посторонный, о тую мою добровольную продажу, авес (?) тью куплю пну Богдану жадной турбациї задоват не мают и мочи // (арк. 322 зв.) не будут под закладом альбо зарукою другої таковое ж менованной сумі и под нагороженем всіх шкод и выкладов правных, а по заплаченю вины то предся сія моя добровольная продажа, а вечистая купля мае зостоват при пну Богдану навеки; а если бы хто отозватися міл до тоеї мої добровольной продажи, близкостю правом дедичьным и купным, а міл бы пну Богдану в том спокойном мешканю якую трудность задоват, теды я,

вышнареченый Алексей, в каждого вряду и права онаго своим коштом боронит и заступоват до часу и літ, яко о такихъ вечистыхъ записехъ в праві посполитом описано ест, при котором то очевистом сознаню вышнарочоний Алексей тоєі свої продажи зрекъшися права альбо рачей записы пну Богдану сукцесора своего оддал, на счо длі ліпшой віри и спокойного мешканя просили нас, вряду, обедве стороне, жебы тая добровольная продажа а вечистая купля до къниг міскихъ острицкихъ было принята и записано, счо ест на прозбу ихъ и записано. С которыхъ и тотъ выписъ при печати и с подписомъ рукъ стороне потребующей ест выдан.

Корній Тимофіевич, писаръ меский острицкий.
Корыкговал с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 39, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 321 зв.–322 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 58–59.

№ 193

1673 р., липня 3. Остер. –

**Запис остерського уряду про продаж остерським жителем
Іваном Баглаєм половини млина на Слобідській греблі на річці Остер
писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу**

// (арк. 323) “В року тысяча шестсот семдесят третего, мєца июля третего дня.

Перед нами, Иваном Василиевичем Дворецким, сотником острицким, Игнатом Проскурненком, атаманом городовым острицким^а, при бытности учтиваго товариства, в дому судовом на тот час засілаго, меновите Стефана Жука, Лазара Денисовича, Петра Киселя, Ивана Лапіки, Ивана Ермоленка, цехмистра мелницкаго острицкаго, постановившия персональне, явне, ясне зизнал доброволно Иван Богдай, жител острицкий, же продал половину млына своего власного камен передный и с пулступником, стоячий на греблі слободской, никому ни в чом не пенный и не заведенный, славетне урожону пну Петрови Домонътовичу, пну писарови полку Киевского, за певную и рукодайную суму, то ест за талярый шітьдесят грошми личбою и монетою литовскою его у вічные и вікуистые часы волно будет и ест од сего часу и дня вышей поменутому пну Петрови Домонтовичу, пну писарови киевскому, тот млын кому хотечи продат, дароват, заменят или ку якому колвек найліпшому пожиткови своему обернут и диспонуват, а я юж, предреченный Иван Баглай, зрекаю вічными часы тоєі мої продажи, так я сам, жона и потомкове мої, так з близких моихъ крєвныхъ, яко и далекихъ, жадної трудности, кривды и перешкоды в доброволной моей продажи, // (арк. 323 зв.) а вічистой купли пна Петра чинит

не мают под заплаченем другой таковоїж суми, що если бы хто наймнішую трудност міл в уживаню того млина албо перешкоду пну писарови чинит на его млсти пну полковника киевского, кождый таковой платит мает вышюю обвизанную суму, про ліпшую віру и певност и спокойнішого уживаня, в том даю сие мое писане с подписом рук врядовых и пре печатех.

Дан в дому судовом в року, мсцу и дню звиш описаном.

Иван Дворецкий, сотник Войска Его Цар. Прес. Вел. Запорозкого острицкий с товариством.

Игънат Проскуръненко, атаман городовый острицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 41, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 323–323 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 59.

№ 194

1676 р., червня 11. Остер. –

Купчий запис писаря Київського полку Петра Івановича Домонтовича про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер остерському сотнику Івану Дворецкому

“Я, нижей подписаный, відомо чиню тим моим писаньем тепер, кождому потребуячому, и в потомние часи, иж пну Ивану Дворецкому, сотникови на сей час острицкому, млын куплений, стоячий под морованою церквою на слободі, посредьку межи двома товаришами, пном Богданом Войничом и пном Отрофимом Подтеробом, з трома колами, двома мучними, а третею заставкою ступною, за симсот золотих личби литовской на вічност ему са // (арк. 324) мому, жоні и дітам продалем, и в кого купилем, міючи права, подавалем, чим мает пн Иван Дворецкий щититца, а я, жона моя и потомькове, отрикаючися продажи добровольной, даю и сее мое писанье, волно будет пну Ивану Дворецкому, жоні его и дітем продат, даровати и на свой куда хотя обернути пожиток, хто бы міл отезватися з добровольной моей продажи, втрое тоєі сумми повинен на уряд войсковий и міський заплатити.

Дан в Остріюня 11 дня 1676.

Петр Иванович Домонтович, писар польковий киевский.

Леонтий Терешъченко, войт, зо всім маестратом острицким при печати міської ратушъный подписался”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, в котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 43, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 323 зв.–324. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 59–60.

1686 р., вересня 14. Остер. –

Запис остерського уряду про підтвердження прав на мастності в місті Остер Івану Богдановичу Войничу

“В року тисяча шестсот осмьдесят шестом мсця септеврия 14 дня.

Перед нами, Иваном Дворецким, сотником острицким, Иваном Сидком, атаманом городовым^а, Павлом Власовичем, войтом, // (арк. 324 зв.) Евхимом Квачевичом, бурмистром рочним, Стефаном Ивановичем, райцею старшим, и з лавниками, в ратуши острицкой сполне засілыми, постановившиися персоналитер славетний пн Иван Войнич, міщанин киевский, покъладал писмо праватное самого ясне велможного его млсти пна гетмана, общого нашего добродія, до нас, ураду, писаное, приказуючи нам, жебисмо свідоцтво достовірное скутечне виразили ведлуг признаня людий зацних сторони кгрунтов небожчика пна Богдана Войнича, лежачие при городі нашом Остру, як давно пн Иван Войнич оние кгрунта од небожчика, родича своего, в посессіи своей вцалі отримал, а оние то кгрунта вечисто купъние от розних посессоров, на которое то признате призвалисмо пред себе жителей вовчогорских и старогородских, що овие то вовчогорці сознавали под сумъленем Стефан Коровицкий, Гришъко Шумер, Гаврило Курдіев зят, и Остап Пакрішен, же мы, мовит, владіли и пахали оние кгрунта от давних літ, еще задоволенем небожчика пна Богдана Войнича и ему самому, из ових же кгрунтов десятину давалисмо (а то юж літ десят из оних же полькгрунтов отдавалисмо десятину вцалі пну Ивану Войничу не токъмо из кгрунтов и из садовини, вшелякие користи собі озбирал пн Иван Войнич, так тиж и всіми сіножатми обладал), на щосмо о том всі досконале свідоми, то ж сознавали старогородские жителі слово в слово неотмінъно: Хвеско Питъкун, Гришъко Корсун, Гаврило // (арк. 325) Лисий, которий то Гаврило над оними кгрунтами всіми належачими и над сіножатми был дозорцею еще от небожчика пна Богдана Войнича и сам на пожиток свой пахалем; и десятину з пол од вовчогорцов, в то ж и од старогородцов, одбиралем, а то юж тому літ десят за полковництвом и владою его млсти пна Костантина Солонини, же у вічність оддал и ликговал пн Богдан Войнич при нас пну Ивану Войничу, снови своему, яко то поля, займища, гаі, дуброви, сіножати купъние, лежачие в городі Острі и ям, вишъименованный Гаврило, од того часу одбирал юж десятину з пол и вшелякие приходи по сей час пну Ивану Войничу и од тих часов не был юж ув Острі пн Богдан Войнич, небожчик, ни пні Зіновия Войничовая, ані челяд их, тилко всі кгрунта, як ся в собі сами ограничают, вцалі при пну Ивану Войничу в приказном дозори моем zostавали, еднак же мы, урад више виражоний, вислухавши опасно од оних свідетелей сознане, а про ліпъшую віру и певност казалисмо до къниг нинешъних міских острицких записат, а по записаню на жадане стороні потребующей пна Ивана Войнича, сию нашу свідетелствованную атестацию видат зезволилисмо с подписом рук наших и притисненем звикълых печатий наших урадових.

Дата в ратушу острицком року и дня виш положоного.

Иван Дворецкий, сотник острицкий.

Иван Сидко, атаман городовой острицкий.

Павел Власович, войт острицкий.

Евъфим Квачевич, бурмистр рочний з маестратом.

Максим Максимович Вертелевич, писар міский острицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 324 зв.–325. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 60.

№ 196

1686 р., вересня 17. Київ. –

Выпис з міських книг Київської ратуші запису листа гетьмана Івана Самойловича від 9 вересня 1686 р. про підтвердження прав київському жителю Івану Богдановичу Войничу на мастності в місті Остер // (арк. 325 зв.) “Выпис з книг міських права майдебурского ратуша киевского.

Року тисеча шестсот осмьдесят шестого мсця септеврия семнадцатого дня.

Перед нами, Яном Демидовичом Быковичом, войтом, а Иваном Софоновичом, на містцу рочного бурмистра, пна Василя Зименка, бурмистром, и перед райцами и лавниками, в ратушу киевском постановившыс очевисто пн Иван Богданович Войнич, мещанин киевский, подал лист, писаный од ясне велможного пна его млсти, пна Ивана Самойловича, гетмана Войск их црского пресвітлого величества Запорозских, до всего киевского майстрату. По прочитаню теды в майстраті того панского рейментарского листа, пн Иван Войнич просил, абы оный яко в его справі писаный, был пер облятам в книги міськые киевские принят и уписан, до которое прозбы пна Ивановы мы, урад, схилившыся, а лист тот поважне принявши, в акта нинешние міськые киевские вписат позволилисмо и так ся в себі маат:

“Мой ласкавый приятелю, пне войте киевский, бурмистри, райцы и всі майстрато // (арк. 326) вые тамошние.

На лист нш писанье от в.мс. вычиталисмо, в котором пишете признане Зіновії Богдановое о кгрунтах острицких, якобы от небожчика Богдана, бурмистра вашого, на манастир Межигорский лекгованых, которое то признане, яко ані от небожчика Богдана впрод ретелне волею его не видимо быти постановленое, так теж ані тепер яковых особ, віры годних, свідецтвом потверженое, а жебы міли быти по смерти старшого сна Войничового Юрка на манастир Межигорский (яко она нам прекладает) тые острицкие кгрунта лекгованые, зачим сквапливости увазі в той міре велце дивуемься в.мс., же противко доводов правных, повіривши тилко единым білоголовским словам, без жадного слушного документу (яковых бы много по змерлой руці в таковом заводі повиньно быти) важылися голое признане в книги свои приймати, не уживаючи того, же мачоха з злости своей могла тое чинити, яко и доводится, поневаж небожчика Богдана, бурмистра вашого, воля о таковой леггації не оказується, овшем доводное нам ест предложено свідоцтво от Ивана Войнича з Остра з подписом рук сотника, атамана и всей старшыни тамошной, же теми острицкими кгрунтами от килканадцат літ Иван Войнич и по смерти брата своего владіет и пожыткует; а претож мы, так свідоцтву тому ясному прихилившыся, яко и не видячи слушного доводу, голое Зіновии Богдановое

призна // (арк. 326 зв.) не, хиба бы Иван Войнич сам доброхотне за дшу родича своего міл тые кгрунта острицкие на помененьный манастир лекговати, то так важеное будет тое до книг внесене. А кгда его в том неохота, теды не міет міти моци и валиору таковое голое Зіновии Богдановое до книг вших признане, але Иван Войнич ведлуг самое слушности, яко дідич и сукцессор, тыми острицкими кгрунтами міет владіти и при них зоставати. Якую волю ншу предложивши, зычим доброго здоровья.

Дан з Батурина септеврия девятого, тысяча шестсот осмьдесят шестого”.

У того листу при подписе рейментарское руки самого ясневелможного его млсти пна гетмана доложено такими словы: “В. мс. зычливый Иван Самойлович, гетман^а Войска их црского пресвітлого величества Запорозского”. А на титуле зверху, где и печать звыклая Малой Росії Войска их црского пресвітлого величества Запорозского на другом боку притиснена, таким текъстом написано: “Моему ласкавому приятелеви, пну Ивану Быковичу, войтови киевскому, пном бурмистром, райцам и всім майстратовым тамошним”, который же то лист за поданем и прозьбою пна Ивана Войнича, а за принятем и росказанем ншым уродовым вес, от слова до слова, в книги міские киевские ест уписан. З которых и сей выпис под печатью міскою киевскою выдан.

Писан в ратушу киевском.

В небытности писара міского киевского за відомом майстратовым подписалемся Иван Александрович Пыка, канцеляриста на тот час старший міский.

Коррыкговано з книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 45, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 325 зв.–326 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 61–62.

№ 197

1687 р., квітня 15. Батурина. –

Випис з міських книг Батуринської ратуші про заяву Зіновії Войнич на право володіння остерськими маєтностями Свято-Преображенському Межигірському монастиреві

// (арк. 327) “Випис с книг міських ратуша батуринского року Бжого тысяча шестсот вусимдесят семого мсця априля пятнадцятого дня. В ратушу великих гсдрей міском батуринском при бытности пана Гордія Хрисановича, атамана городского, пред нами Климентием Лукяновичом, войтом батуринским, Лукяном Филоновичем, бурмистром, постановившис очевисто славетная Зіновия Войничовая, мешанка киевская, доброволне сознала и облекгацію дала, иж мію, скоро прибувши до Киева, того ж часу повиннам права на кгрунта

стрицкие служачие от черцов межигорских отшукать и Ивану Войничу отдат до рук. А если бы не міла тих прав вскорі вишукат, то вини талярей сто закладает и вязенем карать; ми, уряд, того вислухавши, на аффектацию до книг казали записат и с книг потребующей стороны при печати міскої видалисмо.

Писано в ратушу року и дня звиш описаного.

Леонтий Климович, писар міский батуринский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 327. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 62.

№ 198

1697 р., листопада 24. Козелець. –

Запис козелецького уряду про угоду кийвського жителя Федора Івановича Войнича з остерськими жителями стосовно ґрунтів під містом Остер

“Року 1697 мсця ноеврия 24 дня за відомом самого добродія нашого, его млсти пана Константина Мокієвского, полковника Войска его црского престлаго величества Запорозского киевского^а.

Перед нами, Петром Івановичем Борсуком, сотником козелецким^б, Михайлом Івановичем, атаманом городовим козелецким^в, в дому судовом козелецком, сталася угода вечистая и неотмінная mezi сторонами: Феодором Івановичом Войничем, обывателем киевским, поводом, а сторонами позванними Грицком Шумарем и Иваном Погукаленком, жителями острицкими, которие то як Грицко Шумар, так и Иван Погукало, без відома мененного Ивана Войнича, отца Феодорового, кгрунта его власние, коло Остра лежачие, без відома пана Войнича поорали и позасівали, за чим мененний Феодор по вказу отца своего доносил его млсти пану полковникові, ускаржаючися на мененних острани. Теди ж мы, по вказу добродійском, их обох сторон, як поведовой, так и позванной, вислухавши контроверсий, прикрилисмо их декретом нашим таким, жебы оние острани за свое преступление Феодора Івановича во всем погодили и наклады правние за тим походячие, // (арк. 328) нагородили. А от того часу абы юж оних кгрунтов без відома пана Войнича не важилися орати. Теды оние на том собі руки давши, една другую сторону простили и квітовали вечисто под такими варунками и обовязками правними кладучи вини, ежели би от сего часу важилися без відома пана Войнича тие кгрунта орати, теди повинны вини заплатити на его млсть пана полковника нашего киевского талярей двадцат, а на уряд наш войсковий козелецкий талярей десят, що для ліпшой віри и далшей памяти казалисмо их угоду записать и видаемо стороні потребующей при звиклой печати судової козелецкої.

Писан в дому судовом козелецком року и дня вишей описанного.

Петр Іванович Борсук, сотник козелецкий, рукою.

Михайло Іванович, атаман городовий козелский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 327 зв.–328. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський
літопис. – 2008. – № 3. – С. 62.

№ 199

1703 р., жовтня 6. Київ. –

Угода Івана Войнича із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно двох військових частин млина на Слобідській греблі під містом Остер

“Ми, нижей на подписах менованние особи, відомо чиним тим писанием нашим, всім обще и кождому зособна, кому бы о том відати належало, тепер и на потомъные часи, иж що нам был светой памяти зошлий з того світа его млст п. гетман и теперешний ясне велможный его мл. пан Иван Мазепа, гетман Войска црского // (арк. 328 зв.) пресвітлаго величества запорозский, надали у млині пана Ивана Войнича дві части войскових до монастира нашого стого архистратига Михайла Золотоверхого киевского, на греблі слободской и под Остром, которие то части до виш менованого млина належачие, универсалами изтвердили, абисми Гсда Бга так за дшу зошлого его мл. пана гетмана, яко и теперешного, за щасливое панования просили. Маючи ми еднак на тое взгляд, иж пан Войнич своим коштом и накладом млин побудовал, за тое ему за блгословением и совітом ясне в Бгу преощенного его мл. отца Захарій Корниловича, епспа переяславского, и всей братиі сто-Михайловской поколіщину и покабанщину отпускаемо, так же третью часть виміру и один сад каміня монастирского повинен бути; а пан Войнич и сн его Феодор Войнич повинни щороку з своей части, а не монастирской, млин направовати и греблю, а до направи млина харч обоіх сторон, а ежели бы которого року млина не міли поправляти, так теж и греблі, теди повинни будут поколіщину и покабанщину до монастира отдавати. Що ся тичет до накованя каміня, о скарб и лою, которие належат до двох сторон, повинен кошт быти, в чим обоя сторона зистити, стримати мает и виполнити. На що для ліпшой віри и певности при печати звиклой монастирской руки наши подписуемо.

Писано в монастиру стого архистратига Михайла Золотоверхого року 1703 мєця октоврия дня 6.

Иван Войнич, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 60, арк. 1. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 328–328 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський
літопис. – 2008. – № 3. – С. 63.

1707 р., серпня 11. Київ. –

Наказ^а Генерального військового суду про підтвердження угоди між Федором Войничем і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно млина на Слобідській греблі під містом Остер

“Року тисяча семсот сегого мєця августа одинадцятого дня.

Сей контракт з совіту всей братії мнастира стога архистратига Михайла Золотоверхого киевского ясне в Бгу преосвщенным гедном его млстю отцем Захариєм Корниловичем, епсом переяславским, з небожчиком Иваном Войничем, міщанином киевским, о належитом в млыні его, Войничовом, на греблі слободской, под Остром будучой, всіх млынових порядков устроєній, о направованю греблі, и одданю з того млына его двох войскових частей на помененный сто-Михайловский мнстир з ласки ясне велможного его млсти пна гетмана и кавалера наданых, учинєных и на писмі з подписом Ивана Войнича, небожчика, власной руки справлений з окказіи будто через позосталого Ивановаго сна, именно Феодора Войнича, того контракту недодержованя, заводной будучи перед судом войсковым енералным превелебний в Бгу гедн отец Никифор, намістнык сто-Михайловский з поменєнным Феодором Войничем на очних ставках презентовал; которий яко был на суді читаный, так просил он же, превелебний отец намістник, абы оный у суду без // (арк. 329 зв.) превращения был ствержденый. Суд тєды его царского прєсвітлого влчства Войска Запорожского енералный з відома и волі ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера ни в чом сєго контракту за зєзволенєм обоих сторон учинєнного не нарушаючи, всі в нем контєнта вираженєє, абы з обох сторон исполнитєльно всегда были додержаны, ствержаєт повагою своєю з таковым докладом и наказом, абы он, Феодор Войнич, в том поменєнном млыні своем опроч волного молотя припадающого з того ж млына розміру, иншим способом господарским придбаное собі збоже чи то до вынниці чили на харчовые домовые росходи, так молоты и такою порцією, як на инших греблях, по Острі будучих, мелники в своих млынах обходятся. Для чого и сей припис з полеценя его царского прєсвітлого влчства Войска Запорожского асаула енералного его млсти пна Иоанна Ломіковского^б и судом енералным справуючого подписом руки писарское и печати закріплен єст.

В городі Печерском року и дня вишей именованного.

Семен Савич, писар судов Войска Запорожского енералный^{бв}.

П о м і т к а: У кінці докумєнта намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 60, арк. 1 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 329–329 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З докумєнтації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 63–64.

№ 201

1704 р., травня 30. Остер. –

Церограф остерського диякона Прокопія Леонтовича про одержання п'ятисот золотих чеховою монетою від Федора Биковського

// (арк. 330) “Року 1704 мсця мая 30 дня.

Я, Прокопий Леонтиевич, диякон остраникий, чиню відомо, иж узялем у его млсти пана Феодора Бьковского сумму доброй монеты чеховой золотих пьтсот ис провизиєю, на що для ліпшой віри и певности даю на себе сей мой церекграф с подписом руки моеї власной, такою ж монетою чеховою отдати повинен, в року 1705-м на термин назначоний, то ест о празднику Вознесения Гспдня, без похибне неотволокаючи термину всему церекграфі назначоного рукою моею писанного.

Прокопий Леонтиевич, диякон острицкий, рукою власною”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 330. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 64.

№ 202

1705 р., вересня 11. Остер. –

Запис остерського уряду про продаж Зіновією Лесковною Курдасовою Стефану Хувричу двох городів під слободою в місті Остер з наступною їх передачею за купчим записом братів Стефана та Івана Хувричів ченцю Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Трифону

“На вradі нашом місцком острицким передо мною, Василием Сидоровичем, бурмистром рочним, и на сей час наказним войтом острицким, Феодором Рижком, старшим райцею, Сергієм Федоровичом и Максимом Ясковичом, райцами радними, сполне в ратушу острицком засілими, ставши очевисто Зіновія Лесковна Курда // (арк. 330 зв.) совна, прозиваемая Ицкова невістка, Федориха, жителка Дешковська, міщанка острицкая, зознала явно, ясне и доброволне до записаня и мовила в такий способ: мілам, мовит, два огорода в себе лежачие под слободою, отцевские, един в подолі межи поміжников, з одной стороны Семена Лиждвоя, а з другой стороны од Якова огорода Крамарева, а чолом под гору, на шлях, а з тилу од Войничовой околиці; а другий огород, на горі также лежачий, од помісников з одной стороны од огорода пана Вербицкого и Агафії Тарасовни Молоччихы, которими огородами не похотівши я, мененная Федориха, владіті, продалам у вічност п. Стефану Хувричу, жителю слободскому, за готови гроши вцале руками моїми одобранние, то ест в совіто золотих осм доброй монети, и юж од сего часу и дня волно ест и будет пану Стефану тими огородами як хотячи владіть, продать, дароват, замінит, заставит и як хотячи владіті, а я, предреченная Курдасовна, од тих проданних огородов вічне себе отдаляю и варую, аби з кьревних моих близких и далеких ништо жадной найменшой не важился чинити трудности под виною на вщинаючаго заплатити на вrad острицкий талярей пять, ми теди, урад міский острицкий, видячи доброволную продажу и куплю,

казалисмо записат, а ему, Стефану Хувричу, в крипость сее наше писмо при печати дати изволили и на нем же подписуемся.

Васил Сидорович, бурмистр, а на сей час наказний войт острицкий з маестратом.

// (арк. 331) Сию купчу я, Стефан Хуврич, отцу Трифону, законнику обителі свто-Михайловской Золотоверхой за денги монастирские з братом моім Иваном руками нашими одобранние, при честному гспну отцу Якиму, презвитеру свто-Михайловскому старогородскому острицкому, у вічност обителі продалисмо; яко неуміетние писма з братом моім знак покладаемо крести свтие + +”.

П о м і т к а: Після слів “войт острицкий з маестратом” в лівому нижньому куті арк. 330 зв. намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 64, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 330–331. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 64.

№ 203

1709 р., жовтня 20. Остер. –

Купчий запис священника Дмитра Родовича про продаж маєтностей в місті Остер, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина остерському дякону Прокопію Леонтовичу

“Року 1709 мсця октоврия дня 20.

Я, иерей Димитрией, презвитер старогородский острицкий, извістно творю сим моім добровольным записом кому бы о том відати належало, иж продадем кґрунт мой власный, то есть двор з світлицею и пекарнею, огородов два; другой двор з винницею и зо всім посудком, кромі казанов и пастовник, которіи никому ни в чом не пенные, ани заведенные; до которих то дворов, также сіножат з озером Уступним, з которой сіножати зполняется копиць триста, кґрунт полевой, то ест Войнилевщина, на котором то становится коп сто якого колвек засіву, за певную суму, за чт[и]риста золотих, чесному отцу Прокопію, дякону острицкому, волно ему или продати и жоні и потомком его, а хто би міл в тоє втручатися з моих покровних близких или далеких, в оние явно продание кґрунта, то повинен // (арк. 331 зв.) совито заплатити, а для ліпшой віри и певности даю сию карту з подписом руки моеї власной.

Діялося в дому честнаго отца Димитрия Родовича, презвитера старогородского острицкого, року и дня вишписаннаго.

Иерей Димитрий Родович, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 331–331 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 65.

№ 204

1710 р., березня 13. Остер. –

**Купчий запис Василя Вербицького про продаж двору в місті Остер
остерському дякону Прокопію Леонтовичу**

“Я, Василий Вербицкий, чиню відомо сим моим писанием, иж продал двор свой власний, наданий от небожчика отца моего и паніматки, злотих за полтора ста доброй монети чесному гспдну отцу Прокопию старогородскому острицкому во вічність жоні его и дітем и волно ему той двор продати или даровати, а для ліпшой віри и певности рукою моею власною подписуюс року и дня виш писаннаго.

Василий Вербицкий”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 331 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 65.

№ 205

1712 р., грудня 14. Київ. –

**Запис київських жителів Федора та Артема Войничів
про грошову позику в ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого
монастиря під заставу млина на Слобідській греблі під містом Остер**

“Року 1712 мсця декамрия 14 дня.

Я, нижей на подписі менований, даю писание мое сие игумену и братіи мнстира Свто-Михайловського Золот. киевского на суму, позиченую от їх, монети доброй талярей сто, которие при одданю сеей моей карти власними моими зараз ото // (арк. 332) бралем руками в року, мсцю и дню вишписанном, а вмісто тоей, от мене позиченой сумми, ставлю власний млин отческий мой з двома колами мучними, а третиими ступами на греблі слободской, под містом Остром стоячий, там же и двор мой власний в слободі при церкви свтого архистратига Михайла; которий так млин, яко и двор, зараз по наступуючом празднику Рждства Хрства, приїхавши в Киев з маткою моею, маю конечно учинивши слушний ведлуг с[о]знання и ухвали людской торг, продати, принявши остаток до суми позиченой грошей на вічност вишреченному мнстиреви, якая продажа не маєт далее протегатис, толко до року наступуючого 1713 от сего року 1712, до числа мсця сего ж декамрия 19, а если б я міл далее за сей термін проволוקати, власт мають братия обители свтой Михайловской безплатежно оний млин и двор в свою посессию взяти на вічност, на що я именем моей матери и своим и братним доброволне отцем свто Михайловским записую.

Феодор Войнич, мещанин киевский.

До сего свідителства подписался Кирил Драгомирецкий, писар судовий киевский.

На сем же облікгу я, нижей подписаный, добровлне извіствую, что продадем част третую з доходами всіма у млині моем отческом, сполним з

маткою моею Аккилиною Войничовою и братом моим Феодором Войничом, братьям мнстра сто Михайлов[ского] Золот[оверхого] киевского за талярей сто, з которой суми взялем золотих сто, // (арк. 332 зв.) а остаток маю грошей взяти совокупне з маткою и братом моим, прибивши в Киев з правами до того млина належними, где за отданем прав и одобранием суми тысячной за увесь млин и купчую з підписом рук и печатми нашими маем отцем сто-Михай[ловским] отдати, що не мает далій протігатися, тилко до ндлі православної или до средопостя в сем року тысяча сімсот тринадцат[ом], в чом записуюся; я, яко не вмючий писати, полагаю знамение стога крста рукою власною +.

Артемий Иванович Войнич, мещанин киевский”.

IP НБУВ, ф. 420, № 75, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 332–332 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 65–66.

№ 206

1712 р., листопада 29. Остер. –

Выпис з міських книг Остерської ратуші про продаж священником Прокопiєм Леонтовичем двору з пляцом, будинком й городами в місті Остер за несплачений борг полковнику Василю Танському

“Выпис з книг місцких острицких в року тысяща семсот второгонадцать мсця ноеврия двадцать девятого дня.

На уряді нашом зобополном козацким и місцком острицком передо мною, Сергием Солониною, сотником острицким^а, Павлом Хенцинским, атаманом городовим острицким^б, Василием Кирдановским, Романом Кононовичом, бурмистром рочним, Давидом Остапенком, старшим райцею, Кондратом Козменком и Стефаном Стасевичом, райцами радьними, а при битности на тот час як // (арк. 333) товариства так и міщан острицких сполне в дому ратуша острицкого засілими, ставши персональне честний гспдн отц Прокопий Леонтиевич, презвитер сто Михайловский старогородзкий острицкий, купно з паном Феодором Нестеровичом, ротмистром, который прислан от его млсти пана Василия Танского задля виправления должного у отца Прокопия Леонтиевича значной сумми, то ест пяти сот зол[отих] чеховой монети, за літералним обліком им же, отцем Прокопием, в паней Василиевой Танской, в позику тиі пятсот золотих не на долгий час взятих, и сумітовался о назначенъном термині у облиці, безпохибне уиститися, якого зас долгу вишеписанной сумми на термін в облиці назначенний отц Прокопий неуистивши и до сего дня, а и тепер присланному пну Феодору, ротмистру, не міючи чим отдати, леч сознал явне, ясне до записаня в книги місцкие острицкие и мовил в таковий способ: мію в себе двор мой власний з двома огородами, до того ж двора приналежащими, лежачий [в] старом городі Остру, где тепер нарицаетци слобода, межи помежниками, з одной стороны от Петра Петкуна, а з другой стороны от Семена Пушкаренка, з тилу от улиці идучой от Кононъца

Ивана, а чолом также на улицу и дорогу, лежащую под горою, Особливый огородец, так же под горою против двора, а до того зас имію винницу з пастовником, также на слободі лежащую, межею от винници Шкурчиной, а с другой стороны межа по стежку, вниз от речки Остра, которим то двором, то ест плечем, будинком, огородами, винницею и пастовником не хотячы я, преречоний иерей, владіти, а звлаща не міючи готових грошей, чим отдати присланному пану Феодору, рот // (арк. 333 зв.) мистру, за долг, мною в пані Василю Танской взятый, вручилием и пустил в диоцизию и вічное владіние тиі моі огороди, винницу и двор так теж и ниву из засівом, лежащую в хуторі Волевачеві славетне урожоному его млсти пану Василю Танскому за певную сумму, то ест за сто петдесят золотих доброй монеты; которим двором, огородами, винницею и нивою и пастовником волно ест тепер и в потомъние часы его млсти пану Василю Танскому, як хотячи продат, дат, дароват, или на церков Бжию легговат и диспонуват малжонце и потомъкам, его вічными часы. А я, иерей Прокопий, купно со женою моею и потомъками нашими от того мною за долг отданног[о] двора, от огородов, винници и нивки вічне себе отдаливши, зрекаемся и варуем, аби нихто з крвних моих близких и далеких и из посполитих людей не важился пану Василю Танскому жадной найменшой чинити перешкоди в спокойном его того двора, винници, огородов, пастовника и нивки заживанъню и могти не будут под закладом на уряд полковничества киевского талярей сто, а на наш зобополний козацкий і місцкий урад острицкий золотих сто и под нагороженем затим идучих шкод, а и по заплаченоу вины, то предся овая купля неотемлема бити мает от пана Василя вічными часы, леч ми, преречоная старшина, видячи отца Прокопия доброволную за долг оного двора леггацию, казалисмо до книг місцких острицких принят и записат, а стороні потребуемой, его млсти пану Василю Тан // (арк. 334) скому сей экстракт слов в слов з книг місцких острицких (из книг) виписавши в моц и державу дати изволилисмо и на нем же при звиклих печатех подписуемся. Діялося в ратушу острицком року и дня вишеписанного.

Иерей Прокопий Леонтиевич, презвитер стомихайловский старогородский острицкий.

Сергий Солонина, сотник острицкий.

Павел Хенцинский, атаман городовой острицкий.

Евстафий Григориевич, войт острицкий, з маестратом”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 74, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 332 зв.–334. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 66; № 5. – С. – 31–32.

1713 р., березня 30. Остер. –

**Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж
київською жителькою Акилиною Войнич і її синами Федором та Артемом
млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-
Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу**

“Випис з книг місцких ратуша острицкого року тысяща семсот третагонадцать мсяца марта дня тридцатого.

На уряді нашом зобополном козацком и місцком острицком передо мною, Сергием Солониною, сотником острицким, Павлом Хенцинским, атаманом городовим острицким, Сергием Феодоровичом, войтом острицким, Романом Кононовичом, бурмистром рочним, Давидом Богдановичом, Кондратом Козменком и Стефаном // (арк. 334 зв.) Стасевичом, райцами рочними, сполне в дому ратуша острицкого засілими, ставши персоналітер Аккилина п. Иванова Войничка, значная обывателка и міщанка киевская, купно з синами своїми Федором и Артемом Ивановичами Войничамы, сознали явне, ясне а доброволне ку записаню в книги ннішне місцкие острицкые и мовили в тот способ, міем, мовит, ми в себе млин з двома каменямы, а з третим ступником, стоячий на греблі слободзкой под городом Остром на реці Острі, позосталий нам ку Бгу зейшлом блжня памяти по родители нашом Иоану Войничу, никому не пенний и не заведенни, которим то млином з двома каменями и из ступном не хотячия, Аккилина Ивановна Войничка, и сні мої Федор и Артем Войничы, владіти, а будучи потребны пенезей, леч не з примусу, але з доброй волі нашої продалисмо оний молин и пустили в диоцизию и в вічне владіние законникам монастиря Сто-Михайловского Золотоверхого киевского за певную и готовую сумму вцале руками моїми Аккилинымы и синов моїх Феодоровымы и Артемовымы, отобранные, то ест з дві тысячи золотих личби и монети литовской доброй и уже от сего часу и дня волно ест и будет тепер и в потомъние часы превелебним в Бгу отцем монастыря сто-Михайловского Золотоверхого киевского тим от нас проданным млином, як хотячи владіты, также кому хотячи продат, дат, дароват, заменит и заставит, и ку найліпшому своему // (арк. 335) оборочат пожиткові и диспонават вічними часы, а я, преречоная Аккилина, купно з синами моїми Федором и Артемом Войничамы, от того, нами проданного млина вічне себе отдаливши, оного зрекаемся и варуем, аби нихто з кривних наших, близких и далеких, так теж и з посполитих людей не важился жадной наименшой законникам сто-Михайловским киевским задавати трудности и в спокойном их того млина уживаню и могти не будут под закладом вини заплатити на урад полковничества киевского лругих двох тысячей золотих и под нагороженем затим идучих шкод, а к заплаченю вины, то предся овая купля неотемлема быти мает от законников сто Михайловских киевских вічними часы, леч ми, преречоная зобополная и козацкая старшина острицкая, видячи паней Войничовой и синов еї доброволную того млина продажу, а превелебных отцев Сто Михайловских також доброволную куплю, казалисмо до книг міских острицких принят и записат, а стороні потребующей, превелебному в Бгу отцу гспдну его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому киевскому из братиею, сей екстракт з книг місцких слово в слов виписати в моц и державу дати

изволилисмо и на нем же при звиклих печатех подписуемься року и дня виш писанного.

Сергий Солонина, сотник остерский.

Иван Опошний, атаман городской остерский.

Сергей Федорович, войт острицкий, Роман Кононович, бурмистр рочный.

Корикговал с книгами Тимош Квачевич, писар місцкий острицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 77, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 334–335. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 32–33.

№ 208

1713 р., квітня 27. Київ. –

Випис з міських книг Київської ратуші про продаж кийівською жителькою Акилиною Войнич і її сином Федором млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу із записом купчої від 12 лютого 1713 року

// (арк. 335 зв.) “Въпис з книг місцких права майдебурского, ратуша киевского, року тысяча семьсот тринадцатого априля двадцят сегого дня.

Его священнішаго царского пресвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованним войтом, а Романом Тихоновичом, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками, ставши персоналітер пні Акилина Ивановая Войничовая, вдова мешчанина киевского, з сном своїм старшим Феодором Ивановичом Войничом, з притомністю в Бгу превелебних иеромонахов, отца Захаріі Йозефовича, економа, и отца Нафанаила Русіновича, законников мнстира стога архистратига Михаїла Золотоверхого киевского, именами своїми, также и именем протчійх дітей своїх, меншого сна Артема Ивановича, и двох дочок выпосажених и отділених, Феодори Кириловоє Дрогмирецкой, и Анни Феодоровой, а третее самое меньшее пни Марии, еще не выпосаженое, яко сукцессоров по діду и отцу своем, а ее, сознаючой, свекру, всіх добр наслідников, сознали, иж оны, міючы млин на греблі под Остром, прозиваемой слободской, на реці Острі стоячий, ей пні Ивановой по мужу и свекру и дітем по отцу и діду, небожчику, славетному // (арк. 336) пну Богдану Войничу, бурмистру киевскому, сукцессиве стали(й) и належачий, а куплею доброволною набытий през того ж Богдана Войнича, бурмистра киевского, еще мешкаючого на тот час в Острі в военные часи; той теды поменутий млин, за единомисленною порадою и позволением всіх дітей своїх продали и уступили превелебнійшому гспдну отцу Иоаникію Сенютовичу, игумену обывтели стаго архистратига Михаїла Золотоверхого киевского а всей братії тоя ж стия обывтели за певную готовую и руками своїми отобранную сумму, то ест за дві

тысячи золотых доброе монети, при яком своем добровольном сознанию и права ставши перед нами в маестрате его царского пресвітлого влчества киевском до рук помянутим отцем отдады; виданние екстрактом з книг острицких первое за уряду пна Ивана Гладкого, войта, а Ивана Янченка, тогорочного бурмиистра, року тысяча шестсот шестдесят третего, октоврия шестого; а другое право за урядом пна Феодора Смоловича, войта, а Петра Горбаченка, тогорочного бурмиистра, року тысяча шестсот шестдесят четвертого, июня четвертого надцят; и при отданю прав сознаваающие твердили то, что тую свою продажу теперешную устно мовою на уряді острицком сознавали и на писмі от себе купчую за руками своими пер облятам до книг подали; которую так самую купчую, яко и екстракт оний з книг острицких выданий, року сего тысяча семсот тринадцатог[о] марта тридцатого, тут же на уряді покладаючи, просили обі стороні, абы тая купчая была до книг принята и вписана, которую купчую за прозбою обоих сторон мы, уряд, первой в кляр веліли вычитати, а по вы // (арк. 336 зв.) читаню, яко річ слушную казали до книг ннешних міських киевских вписати и так ся в собі слово в слово иміет:

“Року тысяча сімсот тринадцатого мсця февруар. второго надцят.

Мы, ниже на подписі менованние, явно и ясно пред всяким судом и правовом сознаем сим ншим рукоданным пысанием, что добровольне, без жадного примусу и намовы всякой з порады общей нашей согласной и единовольной мелницу о трох колах, двома мучными, а третими ступами, на реці Острі стоячую на греблі слободской под городом Остром, по родители ншом Иоанну Войничу нам, двом братом, Феодору и Артемию, и матері ншой Аккилині, каждому по равной части належачую, никому ни в чом не заведенную, продалисмо иноком мнастира сто-Михайловского Золотоверхого киевского за тысячу золотых доброй монети, якую тысячу зараз власными ншими руками выличенную, одобравши, оний вышписанный млин подаем в вічное мнастиреви сто Михайловскому Золотоверхому киевскому владіние и всіх з него пожитков зрекаемся и всякого права и належитости, якую до его міли, ціле уступаем и засвідитілуем, что от сего часу ни ми сами, ни хто з кривних и повинних нших, ни з кредитором, которие б колвек могли тепер и потом одозватися, оных отцев в спокойном владінии того проданого от нас млина и мало не мают турбовати, и хто бы міл з якую колвек претенсиею до того млина одозватися, мы должны зостаем з такимим у належного расправитися суду. А пререченние отцеве, яко прамие и правие посессорове, міют оным млином владіті деплано, як ся им подобает, якую ншу добровольную продажу // (арк. 337) отцем сто-Михайловским в свідителство потомним часом записуем и руками ншими подписуем и печатю утверждаем.

Діялося в Києві року и дня вишписанного. В той купчой подпис рук тыми виражен словы: “Я, иерей Симеон сто-Рождественский Бобруковский, упрошоний от пні Аккилини Войничовой, руку свою подписую. Феодор Войнич, рукую власною”.

По вписаню до книг того продажного лыста, поневаж сами продавци пні Акилина Ивановая Войничовая з сном своїм старшим Феодором Ивановичом тую свою продажу млина очевисто в майстраті созналы, для лучшего достовірия и певности (абы напотом от кого не было трудности и турбациі) уряд веліл им на своей продажы власными своїми руками подписатся, которие в книгах и подписалися тыми словы:

“На сей добровольной млина продажи вмісто пні Акиллины Ивановой Войничовой, вдови, мешчанки киевской, и сна еї меншого Артема Ивановича, яко писат не уміючих, по їх прошенію подписалемъся Симеон Чекановский, рукою власною. На сей ншой добровольной млина продажи сам за себе и за сѣтр¹¹⁹ моїх вишей писанних подписалемъся Феодор Войнич, рукою власною”.

Якая продажа и устное сознане пні Акилины Войничовой, вдови, мешчанки киевское, з позволеня и відома сна еї старшого, Феодора Ивановича Войнича, и менших всіх дітей еї, а купля висоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца Иоаникия Сенютовыча, игумена мнастири стога архистратига Михаїла Золотоверхого киевского и всей братіи тое ж стия обуѣ // (арк. 337 зв.) лы про памет для літ наступуючих в книги міские киевские ест записана з совітостю сумми подлуг прав теотоніцких майдебурских. А з книг и сей выпис при подписі рук самого его млсти пна войта и при печати міской киевской ест выдан.

Писан в ратушу киевском року и дня вишей писанного.
Менованный войт рукою власною.
Корикговано з книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 79, 4 арк. Оригінал.
ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 335 зв.–337 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 33–35.

№ 209

1713 р., січня 4. Остер. –

Церограф остерського священника Прокопія Леонтовича Василю Танському про заставу двору та винокурні в місті Остер за несплачений борг Федору Биковському

“Року тысяча семсот 13, мсця ануария 4 дня.

Я, иерей Прокопий Леонтиевич, священник старогородский острицкий, чиню відомо, кому би о том відати належало, иж мні будучи винному ку Бгу зейшлomu пану Федору Биковскому золотих пѣтсот, на которіи то гроши отобрал от боку его млсти пана Василя Танского присланный пленіпотенъта пан Феодор Нестерович, ротмистр, двор и винницу талярей за пѣтдесят готових грошей от шинкара его и з напоєм золотих сто; а фант под арешт принял за полсемадесят золотих. На которіи то фанти заложилismo термін до стой великой Чотиредесятниці, а на позосталие еще гроши сколько на отцу // (арк. 338) Прокопию доводится неуищенних ведлуг обліка писанъного, то повинен я, Прокопий, уистити пану Василю Танскому неоткладне. А для ліпшой віры и певности даю сию карту пану Федору с подписом руки властной, а если би на термин назначоний оной суми не отдал, то повинен буду и вини заплатит на

¹¹⁹ Пропущена літера “с” в слові “сестр”.

урад полковий козелецький золотих сто, а на урад козелецький и міський острицький золотих п'ятдесят.

Иерей Прокопий старогородський острицький.

За відомом панов урадових острицьких сей облік печатю маестратовою ствердили.

На пені золотих сто у шинькара принятих отобрал я, Феодор ротмистр, грошей золотих п'ятдесят, а другиі зол.: п'ятдесят повинен будет Федор Корсун отдати недел за дві сего ж мсця ануаря 19.

Во свідителство власною мою подписую руку знаменіем крста + ”.

П о м і т к а: Після слів “маестратовою ствердили” намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 337 зв.–338. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєстності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 66.

№ 210

1713 р., лютого 12. Київ. –

Купчий запис київських жителів Акилини Войнич та її синів Федора та Артема про продаж млина на Слобідській греблі під містом Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Року тисяча сімсот тринадцатого мсця февруар. второгонадцят.

Ми, нижей менованние, явно и ясно пред всяким судом и правом сознаем сим нашим рукодайным писанием, что доброволне, без жадного примусу и намовы всякой, з порады общей нашей согласной и единоволной мелницу о трох колах, двома мучними, а третими ступами, на реці Острі стоячою на греблі слободской под городом Остром, по родители нашом // (арк. 338 зв.) Ивану Войничу нам, двум братом, Феодору и Артемию, и матері нашой Аккилині, каждому по равной части належачую, никому ни в чом не заведенную, продалисмо иноком мнастира сто-Михайловского Золотоверхого киевского за тысячу золотих доброй монети, якую тысячу зараз власними нашими руками выличенную, одобравши, оный вышписанный млин подаем в вічне мнстиреви сто Михайлов. Золотовер. киевскому владіние и всіх з него пожитков зрекаемся и всякого права и належитости, якую до него міли, ціле уступуем и засвідитіствуем, что от сего часу ни мы самы и никто з кривных и повинних наших, ни з кредитором, коториих б колвек могли тепер и потом одозватися, оных отцев в спокойном владінії того проданого от нас млина и мало не маюг турбовати, и хто бы міл з якою колвек претенсиєю до того млина одозватися, мы должны зостаем з таковым у належного расправитися суду. А предречение отцеве, яко прамые и правие поссессорове, міют оным млином владіти депляно, як ся им подобает, якую нашу доброволную продажу отцем сто-Михайлов. в свідителство потомным часом записуем и руками нашими подписуем и печатю утвержаем.

Діялося в Києві року и дня виш писанного.

Я, иерей Симеон сто-Рождественский Бобруйковский, упрошоный от паней Акилини Войничовой, руку свою подписую.

Феодор Войнич, рукую власний”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 76, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 338–338 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський
літопис. – 2008. – № 5. – С. 35.

№ 211

1714 р., червня 11. Київ. –

**Купчий запис товариша Київського полку
Івана Петровича Дворецького та його дружини Христини
про продаж двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

// (арк. 339) “Року тысяча сімсот четвертого надцят мсця июня первого
надцят дня.

Я, Иван Дворецкий, товариш полку Киевского, а обыватель острицкий, з
жоною моею Христиною Ивановною явно, ясно сим нашим рукодайнм
записом сознаем всякому суду и праву, тепер и на потомние часы, что міючи мы
млын о трох колах, двома мучними, а третим ступньним на реці Острі на греблі
Слободской середний, под городом Остром стоячий, по небожчиках блаженной
памяти Иоанну, дідусеви, и родичу нашом Петру Дворецким, нам позосталий,
нікому ні в чом не пенный, ані заведенный, розділений частью одною, то ест
колом задним мучним, дядкови моему Тимофію Губці, а другою, передним
колом мучним и другим ступньним, нам, якую мы часть свою, а именно коло
передное мучное, а другое ступньное, з своей власной доброй волі продали
обывтели сто-Михайловской Золотоверхой киевской висоце в Бгу превелебному
гспдну отцу Иоаникію Сенютовичу, игумену, и всей братії за певную сумму
тысячу золотих доброй монеты, а отобъравши зараз оную сумму власнима
наши[ми] руками, подаем помянутие дві колі мучное и ступньное зо всім, як ся в
собі маєт, обывтели сто-Михайловской отцу игумену и по нем будучим игуменом
и братії в вічне владіние и всіх з того млина пожитков зрекаємося и жадной
уже належитости, якую ціле мілісмо у оном, уступуем, отдаляючи
// (арк. 339 зв.) нас самих, крвных наших, близких и далеких, и от оного
вічними часи, а предреченой обывтели сто-Михайловской игуменови и по нем
будучим игуменом и братії всякии належачіи пожитки и приходы як з власного
своего оного млына з части, от нас проданной, отбирати и як самим хотіти
владіти. Я теж сам, жона моя и по нас будучое потомство и жаден близкий
крвний и далекий не повинны их пререченой стой обывтели превелебных отцев
ні в чом турбовати под зарукою на ясне велможного добродія его млсти пна
гетмана тысячи золотих. А еслы бы хто впред міл честних отцев в тую проданую
часть млына о двох колах, едним ступньним, и другим мучним, перед ним
турбовати, теды так я сам, жона моя и по нас будучие потомьки, должны будут у
каждого суду и права отвітовати, заховуючи обывтел стую без всякое ее
турбаціи и кошту при спокойном и навсегда ненарушоном от нас продажной
части владінію.

Діялося в Києві року и дня выш писанного.

А для ліпшой віри и певности подписуюся рукою своею власною Иван Петрович Дворецкий”.

IP НБУВ, ф. 420, № 89, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 339–339 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 66–67.

№ 212

1714 р., червня 11. Остер. –

Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Дворецьким та його дружиною Христиною двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (арк. 340) “Выпис з книг міських ратуша острицкого.

Року тысяча семьсот четвертогонадцят июня первого надцят дня.

На вradi нашом зуполным войсковом и міском острицком перед нами, Сергьем Солоньною, сотнымком острыцкым, Иваном Опушным, атаманом городовым тамошным, Павлом Боровыком, войтом острицким, Хведором Комарецкым, бурмыстром, Афанасием Илленком, Сергием Кузменком и Максимом Коравым, раднымы, сполне в дому ратушовом засілимы, ставшы персоналне Иван Дворецкий, товариш полку Киевского, з жоною своею Христиною, сознал явне, ясне а доброволне в тые слова мовячы:

Міючы мы млын о трох колах, двома мучнымы, а третім ступным на реці Острі на греблі слободской середный под городом Остром стоячий, по небожчыках блженной памяти Ивановы, дідусевы, и родычу нашем Петру Дворецкым, нам позосталый, нікому ні в чом не пенный, ані теж заведенный розділений частью едною, то ест коло едно заднее мучное дялковы моему Тymoфею Губці, а другую передным колом мучным, а другим ступным нам, якую мы част, а именно коло переднее мучное, а другое ступное, з своей власной доброй волі продалы обытели сто-Мыхайловской Золотоверхой киевской высоце в Бгу превелебному его милосты гспдыну отцу Иоаныкью Сенютовычу, игумену, и всей братьїи за певную суму и юж цале моими руками отобранную, лычбы и монеты доброй лытовской тысячу зол. // (арк. 340 зв.) и пятсот зол., которым то млыном волно ест и будет отцу игумену и посессором его з братиею моею стья обителы, яко власным монастырским купленным добром владіт, продат, дароват и ко найліпшому пожитковы ведлуг волі и сподобаня обителы стой обернут, а я, прерочоный Иван Дворецкий, жона, діти, кривные мої, близкие и далекие и прочые посполитие люде весма себе отдалившыс, варуем, если бы хто колвек з кривных моїх близких и далеких жадную и наименшую трудност в том спокойном владїнии того млына, мною добровлне проданного, важилса отцу игумену и посессором его братьею чыниты таковый неомылне выны на его мылост пана полковныка киевского тысячу зол., а на уряд нш войсковый и міский острыцкий талярей сто заплатят,

з нагороженем идучых правных накладов оправданной стороні. Прето мы, вышмянная старшына, так добровлную куплю отца игумена з братыею на обытел стую и Ивана Дворецкого продажу, усмотрівшы по прошенью обох сторон велілисмо в книги наши міские острицкые прынят, а екстракт из оных слов в слов выписавши, потребующей стороні висоце в Бгу превелебному его мылости гдну отцу Иоаныкию Сенютовычу, игумену з братыею во лучшее достовірство и защыщенные з подписом власных рук и притесненем звыклих печатый наших ствержаем.

Сергей Солонина, сотник остерский.

Иван Опушной, атаман городской тамошний.

Павел Боровик, войт острицкий з магистратом.

Корыкговал з книгамы Даныло Дадзінский, пысар острицкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 88, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 340–340 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 35–36.

№ 213

1714 р., червня 20. Київ. –

Купчий запис Максима Євминенка та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

// (арк. 341) “Року 1714 мєця июня 20 дня.

Я, Максим Евминенько, з жоною моею Мариєю Гришконою, видо чиним сим писаньем нашим всякому суду и праву, иж миючи мы ґрунта свої власній, никому ни в чом не заведенние и не пенние, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаникию Сенитовычу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевському и всей братії оной обители, то ест двор из хатою, огородов два, за певную суму куп двадцат доброй монети, моими руками отобраною, а хъто бы міл з близьких наших крєвних и далеких за оние ґрунта превелебних отцев турбовати, таковый повинен всякому суду и праву во отвіті стати и превелебним отцем Свято-Михайловским киевским нагрожати под зарукою на пна полковника киевського талярей тридцать, а на вьрад миский остріцкий талярей двадцати, що я сам и жона моя и діти наши зрекаємся и в вичност подаем обітели сто-Михайловской золотоверхой киевської волно им, превелебным отцем яко своїм власним и доброволним шафоват и яко на наилучший свой пожиток // (арк. 341 зв.) обернут.

Діялося в дому Свято-Михайловском, року и дня вышеписанного при людех зацних и віры годних.

При пану Макьсиму Стузі, жителю слободскому старгородскому и при

пану Івану Остапенку, жителю старгородському, мирочънику гребли Юсковської, и при пану Григорию Стефаненку Паламаренку, при Якимі Колосенку.

А я, Макъсим Евминенко, не умітний писма, крестом стим утверждаю +[?].

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 341–341 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 36–37.

№ 214

1714 р., червня 20. [Київ]. –

**Купчий запис Стефана Стуги та його дружини Марії
про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу**

“Року 1714 мсця іюня 20 дня.

Я, Стефан Стуга, з жоною моею Мариєю, відомо чиним сим нашим писанием, иж міючи мы кґрунта свої власние, нікому ні в чом не заведенные и не пенные, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Іоаникію, ігумену сто-Михайловському Золотоверхому киевському и всей братії тоей обители, то ест двор з хатою и огородец близ двору купленого пана Василя Танского на тую ж обител за певную суму коп пят доброй монети, моими руками отобранную. А хто би міл з близких нших крєвних и далеких за оные кґрунта турбовати, на такового покладаем вину на пна полковника киевского талярей десят и на врад міській острицький // (арк. 342) коп десят, що я сам и жона моя изрекаемся оных кґрунтов, и в вічност подаем обители сто-Михайловской киевской Золотоверхой.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних, при Хвеску Юценку, при Максиму Стуженку, жителєх старгородских и при иных людех.

А я, яко не уміючий писания стого, крестом стым руку свою потверждаю +[?].

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 341 зв.–342. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 37.

№ 215

1714 р., липня 3. [Козелець]. –

**Уступний запис остерського священика Прокопія Леонтовича полковнику
Василю Танському на двір з пляцом в місті Остер**

“В року 1714 мсця іюля 3 дня.

Я, нижей менований, чиню відомо сим моім писанием кому би о том відати належало тепер и на потомние часи, иж я ерей Прокопий Леонтович, презвитер старгородский острицький, еще застаючи винен его млсти пну

полковнику его црґго пресвітлого величества охочукомонному Василию Танскому ведлуг облігов моїх даних, рукою власною моею подписаних, на золотих пѣтсот доброй монети чеховой не без провизии, а не маючи готових грошей, одати двор мой власний с пляцом, куплений од Вербиченка Василя, швагра моего, в Остри, на Старом місті, стоячий межі помістниками: з одной правой стороны идучи, в двур Стефана Стуги, а з другой стороны – Ивана Щербини, тилом до болота, а // (арк. 342 зв.) воротами до дороги з Остра на греблю идучи, зо всімі до него принадлежностями, с правами належашими, за золотих сто тридцѣт, должних его милости виж менованому пану полковнику, я, предречений ерей, не хотячи оним владіти, даю во вічност я сам, жена моя, діти мои, покровние близкие и далние жадних претенсый до оного двора болш не миючи, еще болш ежели би и який должник найшолься на тен двор облігом моим поданим, теди не повинен на сем виж написаном двори долгу взискovati и упомінатися, тилко у мене облігуючися, каждого часу на каждом місці за долги мои отповедати, а его млсти пану Василию Танскому волно ест той двор виж писаний яко свое доброе дати, продати, даровати, люб собі на пожиток владіючи, обертати ясне, явне, доброволне зезволяю, що для лучшей твердости сей цесний моей его млсти пану полковнику и валору и подписі руки моей власний хочу, якоби до книг міских и ратушних записаний.

Діялося в дому его превелебнійшого отца протопопа козелецкого и острицкого при чесних отцех дня 2 июля року виж писаного.

Иерей Прокопий старогородцкий острицкий, рукою власною подписуюся на сем моем писани данном от мене его млсти пану Василию Танскому.

За упрошением гсподина отца Прокопия, священника старогородского острицкого, для увірення на сем же от его данному его // (арк. 343) млсти пану Василию Танскому писании подписуюс и печатю моею ствержаю. Семион Ласковский, протопопа козелецкий и остракъцкий.

Максим Григориевич Стаецкий, презвитер сто-Спаский козелецкий руку подписал.

Лазар Тарловский, презвитер сто-Николский козелецкий”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 90, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 342–343. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 37–38.

**Запис козелецького уряду про уступку остерським священиком
Прокопiєм Леонтовичем полковнику Василю Танському двору з пляцом
в місті Остер за несплачений борг**

“Року тисяча сімсот четвертогонадцят мсця июля третого дня.

На вradі нашом міском козелецким перед нами, Парфеном Ивановичем, войтом мастрату козелецкого, Фтеодором Княжолуцком, бурмистром рочним, Яковом Сичем, Фтеодором Юшенком, райцами, Савою Максимовичем, Данилом Ващенком, лавниками, ставши гспдн отц Прокопий Леонтович, презвитер старогородский острицкий, презентовал нам пер облятом запис свой, всему урядови от себе даний его млсти пну полковникови (его царского пресвітлого влчства) охочокомон., яковий теди запис велілісмо перед собою вичитати, которий так ся в собі міет:

“Я, нижей менованный, чиню відомо сим моим писанием кому би // (арк. 343 зв.) о том відати належало тепер и на потомние часи, иж я, иерей Прокопий Леонтович, презвитер старогородский острицкий, еще застаючи винен его млсти пну полковнику его царского пресвітлого влчства охочокомонному Василию Танскому ведлуг облігов моіх даних, рукою власною моею подписанних, на золотих пятсот доброй монети чеховой не без провизії, а не маючи готових грошей, отдати двор мой власний с пляцом, куплений у Вербиченка Василя, швагра моего, в Остри, на Старом місті, стоячий межи поміжниками: з едной правой стороны идучи, в двур Стефана Стуги, а з другой лівой стороны – Ивана Щербини, тилом до болота, а воротами до дороги з Остра на греблю идучи, зо всіми до него приналежитостями, с правами належащими, за золотих сто тридцят, должних его млсти виж менованному пану полковнику, я, предреченный иерей, не хотячи оним владіти, даю в вічност, як я сам, так и жона моя и діти мої, покровние близкие и далекие родичи свои, от того двора отдаляю, до которого двора болш нікто не повинен интересоватися, ані теж з должников моих, якии б могли отозватися и не повинен будет на сем виже написанном дворі долгу взискovati и упомінатися, тилко у мене облігуючися, кожного часу на каждом містці за долги мои повинен отповідати, а его млсти пану Василию Танскому волно ест той двор вижей писанный, яко свое доброе дати, продати, даровати, люб собі на пожиток // (арк. 344) свой як хотіти владіти, ясне, явне и доброволне зезволяю”, що ми, вижей писанная старшина, уваживши таковую данную от себе отцем Прокопием рукоданную покріпост, велілісмо тот запис для кріпчайшого умоцнення сей запис виписати и печатю звиклою майстрату козелецкого утвердивши, потребующей стороні при упису в книги видати, по написі року и дня вижей писанном.

Парфен Иванович, войт козелецкий.

Фтеодор Княжолуцкий, бурмистр рочний зо всіми урядовими”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 91, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 343–344. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 38.

№ 217

1714 р., липня 20. Остер. –

**Купчий запис Івана Щербиненка та його дружини Агафії Федорівни
про продаж хати та ґрунтів в Старогородській слободі міста Остер
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

“Року 1714 июля 20 дня.

Я, Иван Щербиненко, з жоною моею Агафиею Федоровною, відомо чиним сим писанием нашим, иж міючи ми ґрунта ми свої власні, нікому ні в чом не заведенние и не пенние, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютович, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, и всей братії тоей обители, то ест хату, огорода з околицею за певную суму коп десят доброй монети, моіма рукама отобранную. А хто би міл з близких наших краев и далеких // (арк. 344 зв.) за оние ґрунта превелебних отцев турбовати, таковий повинен всякому суду и праву во отвіті стати и превелебным отцем во всем нагорожати под зарукою на пана полковника киевского талярей тридцят, на пана сотника и на врад острицкий талярей двадцаты, що я сам и жона моя з діти зрекаемся отнюд оних ґрунтов и в вічност подаем обители сто-Михайловской золотоверхой киевской. Волно превелебним отцем яко своим власним и доброволним шафоват и яко на найслуш[н]ий свой пожиток обернут.

Діялося року и дня више писаннаго при людех зацних и віри годних, при пану Феодору Войничу, мешчанину киевскому, на тот час будучому у Вострі, при Максиму Стуженку, жителю слободскому старогородскому, при Ивану Остапенку, жителю старогородскому, мірочнику и греблы Юсковой, при Григорию Стефаненку при Паламаренку, жителю старогородскому, при Якиму Колосенку.

Я, Иван Щербиненко, не уміетний писма, крестом стим ствержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 344–344 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 38–39.

№ 218

1714 р., липня 22. Остер. –

**Купчий запис Тимофія Павловича Губки
та його дружини Марії Дворецької про продаж частини млина
на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу**

“Року тысяча сімсотьного четвертогонадцят мсця июля 22 дня.

Я, Тимофей Губка, товариш полку Киевского, а обивател острицкий, з женою моею Марєю Дворецковною, явно, ясно и доброволно // (арк. 345) сим нашим рукодайним записом сознаем всякому суду и праву тепер и на потомние

часи, что міючи мы коло едно мучное заднее у млині, стоячом на реці Острі на греблі слободской середном под городом Остром, по небожчиках блаженной памяти Иоанні, дідусеви и родичу нашом Петру Дворецких, жоні моей Мари наданъное, якое мы коло, яко свое власное и нікому ні в чому не заведеньное и не пенъное, продали до обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской игумену висоце в Бгу превелебному гедну его млсти отцу Иваникию Сенютовичу и по нем будучим игуменом и братиї за певную сумму коп триста доброй монети, а отобравши оную сумму власними нашими руками, подаем помянутое коло задное мучное в середном млині, котрий купили их честност у крвного нашого Иоанна Дворецкого, обители виш спецификованной в вічне владіние, зрекаючися всіх з того кола пожитков и владіния, якое ціле мілисмо, отдаляючи нас самих, крвних наших близких и далеких вічними часы, а пререченой обители належит пожитки и приходы як з власного своего оног кола, от нас проданного отбирати и як хоотя, владіти, я теж сам, жона моя и потомство и жаден близкий и потомство и жаден близкий и делекий не повинен их, честних отцев, и обытели стой ні в чом турбовати под зарукою на ясне велможного добродія его млсти пана гетмана тысячу золотих и во всяких турбациях если бы хто мів у тое помянутое коло интересоватися, должнисмы у каждого суду и права // (арк. 345 зв.) отвітовати, заховуючи обител стую без всякоя ея турбациї и кошту при спокойном и навсегда ненарушном от нас проданном владінию.

Діялося в Острі в дому чест. гспдна отца Иосифа Виноградского, священника церкви стога Иоанъна Предитечи, року и дня виш писанного.

А для лучшого и спокойнішого в потомние часы уживаня подписуюся рукою моею власною Тимофій Павлович Губка.

Сюю добровольную продажу так пана Тимофія Губки и жони его Мари и сина их Даниїла Максимовича Юшкевича, унука пана Иоанна Дворецкого, чуючи ми, нижей менованніи особи подписуемъся:

Я, упрошоний о подпис руки Иосиф Винородский, щенник сто-Иоановский остранский, подписуюся рукою моею власною.

Леонтий Котляр, бивший войт, устне прошоний от его млсти гспдина иконома и Тимофія Павловича, печантар Захарий Петруха.

Я, Феодор Антонович Дворецкий, не уміючи писати, крестом стим подписуюся рукою моею +”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 92, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 344 зв.–345 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 39.

1714 р., вересня 24. [Остер]. –

Купчий запис полковника Василя Танського та його дружини Анни Забіли про продаж двох дворів в Старгородській слободі міста Остер та поля на хуторі Волевачів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікію Сенютовичу

“Року тысяча сімсотного четвертогонадцят мєся септеврия двадцят четвертого дня.

Я, Василий Танский, полковник Войска его царского пресвітлого // (арк. 346) величества Запорожского охочокомонний, з супругою моею Анною Забіловною, чиним відомо сым нашим доброволним и ні в чом не примушоним писанем, кому бы о том тепер и в потомние часи відати надлежало, иж міючи мы дворов два в Старом городі Острі, един межи поміжниками: з правой стороны идучи, в двор Стефана Стуги, а з лівой стороны – Ивана Щербыни, тылом до болота, а з Остра на греблю идучи воротами на шлях, а другий двор з трома огородами и винницею межи поміжниками: з одной стороны Петра Петкуна, а з другой от Семена Пушкаренка, до того теж двора пастовник и поле пахарное, лежачое в хуторі Волевачові. Которие то дворы зо всіми до них описанными приналежитостями, мілисмо от священныка старгородского острицкого, именно Прокопия Леонтовича, за долг пятьсот золотих взятие и на вряді полковом козелецком, так теж и остранском записали вічными стверженние у поссессию и вічное владіние нам за вышпомененную сумму пущенние, тепер теды тие помянутие обадва дворы, яко моих з всіми приналежными кгрунтамы уживалы и записи вічние на их міли, продаем до обытели сто-Михайловской Золотоверхой киевской, висоце в Бгу превелебному гедну отцу Иоаныкію Сенютовичу, игумену, и братіи на вічние часы за певную сумму золотих полпятаста, зрекаючися тых дворов сами и з потомством нашим, отдаляючи и крєвних своих близких и далеких, а ему, отцу игумену, и по нем наслідником и всей // (арк. 346 зв.) братіи всіми тыми дворами и до них належашими кгрунтамы, волно яко власними своїми владіючи, дат, дароват, кому хотя заменят, продат и як к наилучшому пожитку обращат. Для наилучшого теды в потомние часы уживаня ствержаю печатю моею и рукою власною подписуюся.

Василий Танский, пол.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 94, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 345 зв.–346 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 39–40.

№ 220

1714 р., грудня 21. [Остер]. –

Купчий запис остерського священника Прокопія Леонтовича про продаж двох дворів, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина за несплачений борг Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю
“Року 1714 мсця декамврия 21 дня.

Я, иерей Прокопий старогородский острянский, чиню відомо сим моїм писаням, кому того надлежит відати, иж міючи я от небожчика Димитрия Родовича, презвитера старогородского бывшего острицкого, кгрунта купление за чотирыста золотих, то ест дворов два з світлицами, пекарнями, огородами, винъницею, до того теж сіножат з озером Уступним, поле Войниловщина, на котром становится коп сто засіву; тие кгрунта, то ест двори, его мл пану Василю Танскому за долг пятсот зол. пустилем в посессию вічную, а озеро Уступное з сіножатю и полем Войниловщиною також за долг пятьдесят золотих подалем все тое в вічную посессию мнстиру сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, до яких // (**арк. 347**) кгрунтов я сам, жона моя и нікто з близких крвних и далеких, аби жадного не иміли претенсу по(д) зарукою на архипастира совитой вини, в чому для лучшей віри рукою моею подписуюся.

Иерей Прокопий Леонтиевич, рукою власною”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 99, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 346 зв.–347. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 40.

№ 221

1715 р., липня 14. Київ. –

Выпис з міських книг Київської ратуші про продаж кийвським жителем Федором Войничем та його матір'ю Акилиною Войнич двох частин Вовчогірського поля та двору в місті Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

“Выпис з книг міських права майдебурского ратуша киевского.

Року тысяча сімсот пятогонадцят юля чотирнадцятого дня.

Его свщенійшого царского пресвітлого влчства в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилиованним войтом, а Артемом Холявкою, рочним бурмистром, и перед райцами и лавниками ставши персоналитер пн Феодор Войнич, урядник сегорочний присяглий, мещанин киевский, з притомностью честного отца Дезидерия, законника обывтели свтого архистратига Михаїла Золотоверхого киевской, именем своїм и именем родителки своей, пней Акилины Войничовой явне, ясне и доброволне ку записаню до книг ннешних міських киевских сознал, иж они, міючи у себе дві части // (**арк. 347 зв.**) поля неподалеку Остра лежачого, прозиваемого Вовчогурского, также и двор в Старом городі Острі на горі, ему, Феодору, куплею набытий, продали от себе и на вічност уступили висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаникію Сенютовичу, архимандриту лаври свтия чудотворния Киево-

Печерския, а игумену обители свтого архистратига Михаїла Золотоверхой киевской, и всей братії тоя ж обители зупольна до рук своїх отобранную сумму, то ест за золотих триста вусімдесят доброй монети, при яком своем добровольном продажи сознанию, що міли у себе права старие и мунімента з рожних урадов видання: первый мунімент в року тысяча шестсот девятдесят семом, ноеврия двадцят четвертого, виданий при печати ураду козелецкого; другой мунімент в року тысяча шестсот вусімдесят шестом, септеврия чотирнадцятого, виданий з ураду острицкого при печатех трох сотницькой, міської и атаманской, а прав пят: первое право, виданное з ураду острицкого в року тысяча шестсот шестьдесят пятом, октоврия четвертого дня, при печати міської; другое в року тысяча шестсот семьдесят, июня осмого дня, з ураду остьрицкого при печати міської; третее в року тысяча шестсот семьдесят первом, априля семнадцятого, з ураду острицкого при печати міської; четвертое право виданное з майстрату киевского в року тысяча шестсот осимдесят шестом, // (арк. 348) септеврия сегонадцят, за ураду славное памяти пна Яна Демидовича Биковича, войта, а пна Ивана Софоновича, на містці рочного бурмистра, пна Василия Зименка, засідаючого при печати майстратовой киевской; пятое право виданное з ратуша батурина в року тысяча шестьсот вусімдесятю при печати міської; пред урадом честному отцу Дезидерию до рук отдавши, то докладали, же сії права и мунімента не тилко на дві части, которие они продали обители свто-Михайловской, але и на третюю част ее пні Акилині сна, пна Артема Войнича, а брата родного пна Феодора, якая с поділу досталася служат; и просили ураду, абы тая третья част, яко при продажи ими не сознаваючая, при ему, пну Артему, зоставала. Урад, чуючи таковое их добровольное сознание, варует то, абы третья част, яко продажею през их тепер обители свто-Михайловской незаведена и не сознавали в майстраті, при ему, пну Артему, зоставала и не міет теперешний висоце в Бгу превелебний отц игумен и по нем наступуючие и вся братия, тоя обители свто-Михайловской интересоватися, але тилко дві части того поля Вовчогорского в области своей держати мают, на якой своей продажи и росписалися в книгах тими словами: “На сей пні Акилини, родителки моей и мене самого продажи двох частей поля Вовчогорского и двора сам за себе и за еї я, Феодор Войнич, подписалемься”.

// (арк. 348 зв.) А так уже от сего часу зараз в вікуистую посессию обител свто-Михайловская Золотоверхая киевская, яко власного, куплею набитого двох частей поля, прозиваемого Вовчогурского, приймует и уже волно оним превелебному в Бгу гспдну отцу игумену и всей братії тоей обители свто-Михайловской владіт и користат вічне, кроме жадное ни от кого перешкоди, а пні Акилина и сн еї, пні, Феодор Войнич, яко со всіми близкими и далекими кривными своїми от того проданного през их двох частей поля, прозиваемого Вовчогурского, зрекаются и уступуют так заступоват и боронит от кожного пе[ре]шкожаючого в спокойном владінію тих двох частей поля власним своїм коштом и накладом обликгуем субмітует и записуется тиле крот, иле бы того указовала потреба до вийстя літ в праві посполитом и описанних в продажи вечистих кгрунтов, то под закладом вспротивленнося ннешнему продажному праву таковое ж сумми золотих трох сот и вусімдесяти на урад тот, перед который бы сая приточит міла справа, а особливе на сторону уквивжоную и под нагороженем и заплаченем всіх шкод и накладов правних в том понеслих и словне кром присеги сшачованних, а по заплаченню закладу и шкод

нагороженню сая однак вечистая частей двох поля Вовчогурского продажа в кождом суде и ураде при своей зуполной повазі и валору застават мает на всі пришлые и потомние часи // (арк. 349) якая продажа двох частей поля, прозиваемого Вовчогурского, неподалеку Остра лежачого, так же и двора от пнии Акилини и сна еї, пна Феодора Войнича, урадника сегорочного присяглого, а купля висоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца Иоаникия Сенютовича, архимандрити лаври свтия чудотворниа киево-Печерские, а игумена обители свто-Михайловской Золотоверхой киевской, и всей братиї тоя обители свто-Михайловской для літ наступуючих про памят в книги міские киевские ест записанна, а з книг сей випис при подписі руки самого его млсти пна войта и при печати міской киевской ест видан.

Писан в ратушу киевском року и дня виш писаного.

Менованъный войт рукою власною.

Кирикговал Николай Рокгуцкий.

Честний отц Дезидерий, законник обытели сто-Михайловския¹²⁰ з маестрату два мунімента и прав пят отобрал и росписался в книгах тими словы: “иермонах Дезидерий, економ с. мих.”. А понеже тие мунімента и права не тилко на сїї дві части поля Вовчогурского, которие на обител сто-Михайловскую куплени, але и на третюю част сна еї, пні Акилини, пна Артема, а брата родного пна Феодора Войнича, служат и того ради на оную третюю част Вовчогурского з обители стога архистратига // (арк. 349 зв.) Михаїла Золотоверхого киевской при печати и подписі рук писание им дали”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 103, 4 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 347–349 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 40.

№ 222

1715 р., січня 1. [Остер]. –

Купчий запис Іванихи Рідкої про продаж двору з хатою та городом і ниви в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

“Року тисяча сімьсот пятогонадцят мсця генвара во первий ден.

Я, Іваниха Рідкая Петровна, со чади своїми відомо чиню сим писанием моим всякому суду и праву, иж міючи я кгрунт свой власний, то ест двор из хатою, огород, помеж Петкуновим огородом, нивка поміж Стефана Стуги, на чвертку посіяти, з доброй своей волі продаю висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу Иоаникію Сенютовичу, ігумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братиї оной обители за певную суму готових

¹²⁰ На полі напис: “Дисидерій иконом”.

грошей, талярей десят доброй монети; которие гроши я, вишше писанная Иваниха, своими власними руками отобрала и в вічност оним отобрала и в вічност оним законникам свои кгрунта пустила, волно им яко своим добром владіти. А хто би міл з близких и далеких нших крєвних висоце в Бгу превелебного отца игумена и братию турбовати, таковий немилно вини на пна гетмана заплатит талярей сто на пна полковника киевског[о] талярей двадцят, на врад міський острицкий талярей десят, а я, вишше писанная Иваниха, зрекаюся оных кгрунтов и в вічност подаю обытели сто-Михай // (арк. 350) ловской Золотоверхой киевской при людех зацних и віри годних, при Хомі Старому, жителю старгородскому, при Ивану Бородавці, при Кузмі Рідченку, старгородских жителей.

Я, Иваниха вишшей писанная, вмісто подпису руки своей крстом стим ограждаю +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 349 зв.–350. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 40.

№ 223

1715 р., січня 2. [Остер]. –

Купчий запис Оникія Опанасенка про продаж двору з хатою та ґрунтів в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу

“Року 1715 мєся генвара 2 дня.

Я, Оникий Опанасенко, відомо чиню сим писанием моим, кому би колвек о том відат надлежало, иж продалем кгрунт свой власний никому ни в чом не заведенний и не пенний, то ест двор з хатою и з околицею, край двору една, друга подлі Петкуновой околиця, огородець подлі двора там же близ хати висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игумену Иоаникию Сенютовичу, сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому за певную суму талярей двадцят доброй монети; которую суму я, Аникий власними своими руками отобралем и оние кгрунта у вічност попустилем висоце в Бгу превелебному его млсти отцу игумену и всей братії Золотоверхого Михайла киевского волно им яко своим власним владіти. А я, сам и жона моя и діти зрекаимся оных ґрунтов, и сей запис подам во вічніе часы при людех зацних и віри годних, при Ивану Бородавці, при Максиму Стузі, при Ивану Отапенку, при Петру Рубану, жителей старого[ро]дских острицких.

Року и дня вишше писаного.

Я теж // (арк. 350 зв.) не уміючий писания стого крстом стим руку свою подписую +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 350–350 зв. Копія.

№ 224

1715 р., січня 2. [Остер]. –

**Купчий запис Кузьми Васильовича Рідченка
про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі
міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

“Року тисяча сімьсот пятогонадцят мця генвара 2 дня.

Я, Кузма Васи́лиевич Рідченко, відомо чиню сим писанием моим, кому би колвек о том відат надлежало, иж міючи я позосталие кгрунта по небожчику, родичу моем и родителці, и не міючи себе чим виживлення чинити, з доброй своей волі и с порадую родичов своих продаю кгрунт свой власний, никому ни в чом не заведенный и не пенный, то ест двор з хатою и огород, застаючий на слободі в Старогородской, висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братії оной обители за певную суму готових грошей, коп двадцят доброй монети; которую то суму я, вишше помененный Кузма, своїми руками отобралем от превелебных отцев. А оные кгрунта в вічност пустилем оной обытели. Волно им яко своим власним и доброволним купленим владіт, яко на найлучший свой пожиток обернути. При людех зацних и віри годних, при Стефану Кононцю, жителю старогородскому, при Сави Пацюченку, бондару, жителю тоей слободи, при Семену Паламаренку и при иных людех зацних и віри годних.

Діялося року и дня вишше писанного.

Я, яко не уміетний писания стго, крстом стим руку свою ствержаю +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 350 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 42–43.

№ 225

1715 р., січня 5. [Остер]. –

**Купчий запис Грицька Карповича з братами про продаж
двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста Остер
ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

// (арк. 351) “Року тисяча сімьсот пятогонадцят мця ианурия 5 дня.

Я, Грицко Карпович, из братами своими согласившись, именно Василем и Миколаем, відомо чиним сим писанием ншим, кому би колвек о том відати надлежало, иж продалисмо кгрунт свой власний, никому ни в чом не заведений и не пенный, то ест двор з хатою, огородец з садком, за певную суму доброй монети коп пят; которую суму я своїми власними руками отобралем у висоце в Бгу превелебной его млсти гспдна отца Иоаникия Сенютовича, игумена сто-Михайловского Золотоверхого киевского. А хто би міл з крвних нших близких

и далеких за оный кгрунт превелебного отца игумена турбовати или обители тоей братию, таковий повинен всякому суду во отвіті стати и превелебному отцу з братиею нагрожати, а особливе на такого вини покладемо на ясне велможного его млсти пана гетмана талярей двадцят, а его млсти пана полковника киевского талярей десят, на пана сотника острицкого^а коп десят, на врад міський острицкий коп пят. Я теж, Грицко Карпович, из братом своим Василем отнюд изрекаемся оних кгрунтов и в вічност подаем обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Василю Тавлюю, при Матвію Родині, при Івани Бородавці // (арк. 351 зв.).

А я, не уміючий писания ст., крстом стим с[т]вержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 351–351 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 43.

№ 226

1715 р., січня 6. [Остер]. –

**Купчий запис Івана Федоровича Бородавченка
та його дружини Стехи Василівни про продаж двору з двома хатами
в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу**

“Року 1715 мсця генвара 6 дня.

Я, Иван Федорович Бородавченко, из жоною своею Стехою Василиевною, відомо чиним сим нашим писанием, иж міючи ми кгрунта свої власние, нікому ни в чом не заведенние и не пенные, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти гспдну отцу игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому и всей братії обители тоей, то ест двор, хат дві на том дворі стоячие на слободі старгородской острицкой за певную суму, талярей двадцят доброй монети, моима рукама отобранную. А хто би міл з близких нших крєвних и далеких за оные кгрунта превелебних отцев турбовати, таковий повинен всякому суду и праву во отвіті стати и превелебним отцем во всем под зарукою на его млст пна полковника киевского коп двадцят, на пана сотника и на врад міський острицкий талярей десят, що я сам и жена моя зрекаемся отнюд оных кгрунтов и во вічност подаем обители сто-Михайловской Золотоверхой киевской.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Хведору Петкуну и при Хомі Старому, и при иних людех зацних и віри годних на той час будучих.

Я теж, яко не уміетний писания стго, крстом стим ствержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 351 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 43–44.

№ 227

1715 р., січня 6. [Остер]. –

**Купчий запис Михайла Гречченка та його дружини Анни
про продаж двору з хатою та городом в Старогородській слободі міста
Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоаникію Сенютовичу**

// (арк. 352) “Року тисяча сімьсот пятогонадцят мєся генвара 6 дня.

Я, Михайло Гречченко, из жоною моею Анною, відомо чиним сим нашим писанием, иж продаем кгрунт свой власний, нікому ни в чом не заведенный и не пенный, то ест двор з хатою, огород на Подолі, поміж Яцка мірочника Вулнинця, за певную суму доброй монети золотих десят, моїма руками отобранную от висоце в Бгу превелебного его млсти гспдна отца игумена сто-Михайловского Золотоверхого киевского и братиї обители тоей. А хто би міл за оные кгрунта з близких и далеких крєвних нших турбовати превелебных отцев сто-Михайловских, таковий повинен всякому суду и праву во отвїті стати и во всем нагорожати под зарукою на всякий суд талярей десят.

Діялося року и дня вишше писанного при людєх зацних и віри годних при Ивану Кононцю, при Степану Кононцю, и при Семену Паламаренку.

Що я, вишше писанний Михайло, ведлуг певной віри не уміючий писания стго, вмїсто подпису руки своей крстом стим ствержаю +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 352. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сівєрянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 44.

№ 228

1715 р., січня 13. [Остер]. –

**Купчий запис Івана Кононенка та його дружини Марії Копацовой
про продаж двору з хатою та городом в Остерській слободі ігумену
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу**

// (арк. 352 зв.) “Року 1715 мєся иануария 13 дня.

Я, Иван Кононенко, из жоною моею Мариєю Копацовой, відомо чиним сим ншим писанием всякому суду и праву, иж міючи мы кгрунта свої власній, нікому ни в чом не заведенные и не пенные, з доброй своей волі продаем висоце в Бгу превелебному его млсти отцу Иоаникию Сенютовичу, игумену сто-Михайловскому Золотоверхому киевскому, и всей братиї обители оной, то ест двор з хатою, огород подулний з одной руки поміж Петкуна Хвеска на слободі острицкой застаючий, за певную суму коп за десят доброй монети, моїма руками отобранную. А хто бы міл з близких наших крєвних и далеких за оные кгрунта превелебных отцев турбовати, на такового под[к]ладаем вини на ясне велможного его млсти пна гетмана талярей тридцят, на пна полковника киевского талярей двадцят и на врад міский острицкий талярей десят. Которих кгрунтов я сам и жона моя зрекаємся и во вічност подаем обители сто-Михайловской.

Діялося року и дня вишше писанного при людех зацних и віри годних при Семену Пацюченку, при Петру Рубану, при Стефану Стуженку и при иних людех зацних и віри годних.

Я, яко не умітний писания стого подпису руки своей крстом стим потвержаю +”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 352 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 44.

№ 229

1718 р., лютого 15. Козелець. –

Постанова остерського уряду про угоду між ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаамом Ліницьким і київським полковником Антоном Танським про поселення людей в Остерській слободі

// (арк. 353) “Року тисяча сімсот осмогонадцят мсця февруария пятогонадесят.

В заводі висоце в Бгу превелебного его милости гспдина отца Варлаама Лиенніцкого, игумена свто-Михайловского Золотоверхого киевского, з его милостю паном Аньтониєм Танским, польковником киевским, и притомними урядовими острицкими жалобливого предложеня отвітов вислухали, як о том обширне вираженние свідителствуют пунькта, по яких обосторонних коньтroversиах вес уморивши завод, до згодного на том постановленю, превелебный его милост гспдин игумен и его млст пну польковник пришли поміркованю, что людей на купленних кгрунтах осаженних тринадцят члвка, и універсалом ясне велможного его милости пана гетмана обварованних, его милост пан польковник обіжати не иміет, взаєм теж и его превелебност вперед у слободці острицкой кгрунтов скуповувати жадних не повинен, ассекуровалься. Которой згоді мы, нижей менованнії, при том будучи в достовірие и хто би вперед міл уморенний оновляти завод, про лутчшую кріпост руки подписуем.

Писан в Козелці року и дня вижей вираженних.

Стефан Гарнавский, т[овариш] в[ойсковий].

Григорий Яснополский, к.в.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 353. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 44–45.

1719 р., серпня 18. [Остер]. –

**Ревізія купчих угод остерських жителів про продаж
грунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю
в справі з компанійським ротмістром Федором Нестеренком
щодо скуповування ним цих грунтів**

// (арк. 353 зв.) “Року 1719 мсця августа 18 дня.

По указу ясне велможного добродія его млсти пна Иоана Илича Скоропадского, обоих сторон Днепра гетмана его царского пресвітлого величества Войска Запорозского, и за відомом его млсти пана Антония Танского, полковника киевского, зездилем до Остра ведлуг ревизії в заводі превелебних отцев законников мнстира сто-Михайловского Золотоверхого киевского з паном Феодором Нестеренком, ротмистром компанійским, за поддание старогородские слободские острицкие, я, Василий Солонина, писар полку Киевского, з паном Яковом Борсуком, знатним товаришем полку Киевского, при битности теж пана Кондрата Чешуйки, войта острицкого, и по злеценю его ясне велможности тих людей, о которых завод ест, mezi поменутиими особами, велілем перед себе призвати и таким порядком чинити з них ревизію и вопрос:

Во первых, по распросу ншему Иван Бородавченко сознал, что торъговалься он будто за грунт свой и двох братов своих, з его млстю превелебним отцем игуменом бившим сто-Михайловским, теперешним висоце в Бгу превелебним гспдином отцем архимандритом печерским, именно за двор и хат дві, на том дворі стоячих, и будто // (арк. 354) продал тот грунт без битности братов своих и их части за двадцят талярей. А когда допрошувано: если тиї гроши он или брат его отобрала, под совістію сознал, же единой копійки за тот грунт не дано ні ему, ни его братам, кроме тог[о], что он же, Иван Бородавченко, позикою взял рубл грошей + а когда [...] тот рубл грошей¹²¹ о[т]цу А[р]хиппу, городничому, отдавал, отказал ему, же тие гроши дано тобі задатку на грунт, а и доселі тих грошей ему, ні братом его, не дано и сознал на тое, же под написом крста стаго дал на себе запис превелебному в Бгу отцу игумену сто-Михайловскому; по написанию пункта сего пришедши брат другий Илия з братовою Семенихою, сознали под совістію, же всіх трох братов согласиєм за тот грунт учинили торг з его млстю отцем игуменом сто-Михайловским.

Тие ж Бородавченки, Иван и Илия, признали, что тот же кгрунт без битности старшого брата Семена Бородавченка на опослі продали пану Федору Нестеренку, ротмистру, за десят тал., вимовивши старшого брата Семена хату з пляциком и в тот час также жадного шеляга не брали, потом уже в три четверти по торзі прислал им п. Нестеренко гроши Ивану талярей 3, а Илий зол. десят и до сего часу больш грошей не брали, а Семенова частъка кгрунту не продана зостаєт.

Кузма Родченко сознал, же бил пред его млстю отцем сто-Михайловским бившим, теперешним в Бгу превелебним гспдином отцем

¹²¹ Дописано над рядком : “а когда (...) тот рубл грошей”.

архимандритом печерским, торгом двор з хатою и огородом попустил во владініе за пятьдесят зол. и дал на тоє записний лист, але и до // (арк. 354 зв.) сего часу единого золотого з тих грошей не дано ему. Он же, Кузма, признал, же потим в три чверти тот же грунт продал пану Федору Нестеренку за десят тал., от которого также в тот час грошей не брал, а и запис на тот грунт ему дал, тилко в три чверти прислал ему п. ротмистр грошей талерей три.

Иван Кононец таким же способом признал, же продал двор свой з хатою превелебному в Бгу его млсти отцу игумену сто-Михайловському бившому, того ж часу, яко и прочіі, за коп десят, а з тих грошей и единого шеляга не дано ему и дал на себе записний лист з подписом руки своей крстом стим, а огородчика подульного не продавал. Он же, Иван Кононец, признал, же потом в три чверти тот же грунт свой продал п. Нестеренку за осім куп, от которого в тот час грошей не взял, а запис на тот грунт дал ему, тилко в три чверти на опослі прислал ему грошей п. ротмистр тал. три, а больше и до сего часу не давал ему грошей.

О Иванисі Рідкой тиеж вишмененніі люде признали, же торговалася з его млстию гспдином отцем игуменом бившим сто-Михайловским за свой грунт, двор з хатою и огородом и нивку на чвертку и змовилася за десят тал. доброй монети, але жадно зол. ей не дано, а она на тот грунт дала под крстом стим запис.

От пана Феодора Нестеренка тие ж люде признали, же она тот же грунт продала за коп десят; и также в три чверти по том торзі прислал ей три копи грошей, а болш и до сего часу не давал // (арк. 355) Грицко Карпович з братами своїми Василем и Николаем согласившись, били пред его млстию отцем игуменом бившим сто-Михайловским, продали двор з хатою, огородец из садком за коп пят, и в тот час единого шеляга не дано, а и запис дали на тот грунт з написанием крста стаго. Оние ж менованние Грицко Карпович з братами своїми Василем и Николаем по том торзі в три чверти тот же грунт продали пану Нестеренку за десят коп, и в тот час грошей не взяли, тилко в три чверти на опослі прислал им грошей тал. пят, а больше и до сего часу не давал им грошей.

Вышмененние люде, каждый ставши персональне, так говорили под совістию, як описано в пунктах, чога ради для достовірнійшого увірення подписуемся свої руки.

Василий Солонина, писар полковый киевский.

Яков Борсук, отаман куріний сотни Козелецкой.

Иеромонах Захарий.

Иеромонах Силвестр Пясецкий.

Не уміетний писания Феодор Несторович, крстом святим руку я мою подписую +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 353 зв.–355 зв. Копія.

Опубликовано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 45–46.

1719 р., серпня 19. [Остер]. –

Запис миролюбної угоди між Свято-Михайлівським
Золотоверхим монастирем і компанійським ротмістром
Федором Нестеренком щодо остерських ґрунтів

// (арк. 355 зв.) “Року 1719 мєся августа 19.

По росказаню ясне велможного его млсти пана Иоанна Скоропадского его царского пресвітлого величества Войск Запорожских обоих сторон Днепра гетмана зехавши мы, нижеименованние, в Остер місто, для вислуханя заводу велебних отцев сто-Михайловских киевских з паном Феодором Нестеренком, ротмистром компанійским, таковий учинилисмо початок о подданих пяти члвках заводних, именно Ивану Бородавченку з братими Семеном и Илиєю, Кузмі Рідченку, Ивану Кононцю, Иванісі Рідкой и Грицку Карповичу з братами, по єдину пред себе вишеменних приводячи, под совістю дешевною питали, кому би оны першей змовили свої ґрунтики з огородами в продажу. Едностайне под клятвою сознали, же в року 1715, будучи нужни на хліб, самоволне ходили до ясне в Бгу превелебнійшого его млсти отца архимандрити печерского киевского гспдна Иоанникия Сенютовича, на тот час будучого игумена сто-Михайловского Золотоверхого киевского и всяк як сторговался, так и лист дал под написом крста свтаго его превелебности, пушаючи во вічне обители свтой Михайловской тую свою продажу владіние, леч доселі жадного задатку до року 1719 им и на еден золотий не дано. И того ради под (?) даних записях о себе велебним отцем михайловским, будучи потребние грошей в три // (арк. 356) чверті подле того другой стороні тие ж ґрунта з даными от себе купчими продали пану Феодору Нестеренку, ротмистрови компанійскому, торгом и задатки побрали всякій, тилко аж доселі до приезду ншого и еден з них вцалі грошей за свою продажу не отобрал, як з совітного их сознатя довелося и тому обідві стороны велебные отцеве михайловские фалши не задавали. Хотячи мы по указу ясне велможного завод тот их обоих сторон в згодное привести помірковане, уважили первій, что люб велебним отцем оны свої ґрунта приговорили и на документ слов своих подавали записи, але жадного задатку и платежи не взяли, несовершенную быти куплю пан ротмистр, люб у оних же тие ж кґрунта зторговал, задатки подавал, але до сего часу совершенно и єдиному не доплатил до чотирох рок и сия купля от двох причин не принята за досконалую: єдно, же уже так поважною особою ясне в Бгу превелебнійшим его млстию гспдном отцем архимандритом печерским зторгованих кґрунтов не треба было отважатися и торговати и платити им, задатков давати; другая, же исторговавши, до сих час и одному члвку сполне змовленных, не отдал грошей поменутий пан ротмистр. Однако ж, дабы тая болшей межи обоими // (арк. 356 зв.) сторонами не ширилася распра, особливе ясне велможнійшему млсти пану гетману, даби не заходила в том заводі турбация, таким штилем и правым наказом их млстей велебних отцев на сей час в пленипотентах зостаючих велебного отца Захарию, економа сто-Михайловского киевского и велебного отца Силивестра Пясецкого, законника тоей же свтой обители, з паном Феодором Нестеренком, примирили по многих между собою дистракциях совітом нашим их милост велебные отцеве за тое, что и турбовался своими поездками до ясне велможного его млсти пана гетмана килко кротне пан Нестеренко, и что задатки подавал поменутиим мужикам, дали ему при конечной згоді, доброволне, без жадного примусу полтораста золотих грошей з

приговором таким правим, же всякому з тих поменутих пяти члвк повинны уже честные отцеве, як стался в торгу приговор, доплачувати, а тими людьми више менованними стою обителю без жадной уже от пана ротмистра перепони владіти, яко своїми заплаченими грунтами вічне, и мы присудилисмо и они на тот примир любовне соизволилися.

Що колвек міет пан ротмистр в слободце своей фортуни, именно двор, где сам живет подле церкви Божественной, брата его двор, подданих, именно: Грицка Онокала, Стефана Хуврича, Петра Отраду, Ивана Падалицю, Алексія Головка, Гришка // (арк. 357) Шипула, Алексія Бурима, Опанаса Старченка, до тих не иміют жадних претекстов их милост велебные отцеве интересоватися, под немлстию ясне велможного и под зарукою на его панускую повагу тальярей тисячі, варуем и вмісто ассекурації неизменной их млст отцеве михайловские, свои руки подписали и мы, по росказаню ясне велможного их заводу примирителі, для далшого и достовірнішого утверждения и непремінного тоей згоді события, подписуем свои руки власние.

Писанно сие примирение року, мсця и дня виш писанного.

Василий Солонина, писар полковий киевский.

Яков Борсук, отаман куріний сотни Козелецкой.

Иеромонах Силвестр Пясецкий, послушник с[вято-] м[ихайловского] з[олотоверхого] к[иевского].

Яко не уміетний писма Феодор Нестерович, ротмистр, крестом святым, руку мою подписую +.

Кондрат Чешуйка, войт острицкий”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 355 зв.–357. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 46–47.

№ 232

1721 р., жовтня 8. [Київ]. –

Запис кїївського уряду про спірну справу Тимофія Лопатіна із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем щодо боденьківських грунтів

“Року 1721 октоврия 8.

Указом рейментарским ясне велможного пана гетмана вручил мні, будучому в Седневі на колиски, велможний его млст пн Яков Лизогуб, бунчучний енералний^а, многократние чолобытние // (арк. 357 зв.) от Лопатини, товариша сотні Козелецкой, ясне велможному пну поданние на превелебних отцев обителі сто-Михайловской киевской законников в грунтах боденковских, и писал через мене лист до велможного его млсти пна польковника киевского, абы з польку придал мні товариша полькового для розиску прав и купчих тих грунтів, которих Лопатина допоминается. Прето за присланем от пна польковника товариша полькового, жителя гоголювского, п.н. Незамая, розискувалем всі права и купчие, з которих послалем розиск до его млсти пна польковника, який так ся в себі міет:

“Року 1675 июня 29 продал Кузма Панченко, товариш сотні Острицкой, Ивану Коростешовцу, жителю острицкому млын з грунтом и со всіми

приналежитосми, як право опіваєт, котрий владіл літ двадцят, а Харитон, свояк Кузмин, а тест Лопатинин, як продажи тоєй не боронил, так в Коростешовца не впоминалься. Иван Коростешовец продал небощиці Солонинісі за зол. тисячу року 1695, а он, Харитон, и тогда не впоминалься, и осталися тие груннта по смрти покойной Солонихи п. Пиродзкому, а когда и пн Пиродзкий продал в року 1699 небощиці игуменії печерской Мазепісі, и тогда жадного отозву не чинил Харитон з близкостю и доводится, же нікогда тими добрами он, Харитон, не владіл, а в року 1703 умираючи, он, Харитон, тест Лоптинин, тие боденские добра здавна куплею через руки // (арк. 358) переведенние, дховницею ему, Тимофію Лопатині, определіл, а от Кузминой продажи до дховниці Лопатиной числяется літ 48, в котрих годіх он, Харитон, тих груннтов боденских сам не вживал и отозву жадного з близкостю не чинил, а в духовниці тоєй написано глухо так (в млыні черничином дві части), а подпис рук одного отца Василия, священника сто-Вознесенского, а другого небощика Барановского, тилко и то власне як една подписувала, котрая и духовницу писала, по которой духовниці неслушне и безправне споряженной, отнюд бы не довелося трудностей наносити не тилко Лопатині, леч хоч бы сам Харитон, тест Лопатинин, жив был, то бы не повинен впоминатися за свое промолчание так давнее и неотозв подлуг артиколов в Статуті Великого князства Литовского в розділе первом, артикуле 91, а болш вышшому разсуждению в. млсти м.м.пна, и добродія, предлагаю, а поневаж превелебние гспдинове чстнии законники сто-Михайловские оправдаючи себе купчими правдивими и невинною турбацию узнаючи себі быти от его Лопатини (на которого декрет суду енералного міют, точачийся в року 1712 о сем заводі еще з законницами мнстра Хлоровского, яким декретом слушне и обширне спораженным, отсужен он, Лопатина, от тих груннтов, и зарукою обложен на суд войсковый енералний золотих тысяча, як обширній декрет опіваєт) для наступуючих літ, потребовали и просили сего розиску, мною учиненного и отосланного // (арк. 358 зв.) до его млсти пна полковника; списком себі до обытелі, которим слушного требования не отмовивши, и слово в слово виписавши, дадем с подписом руки моеї власной.

Діялося року и мсця вишписанного.
Феодор Нечай, бурмистр киевский”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 357–358 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 47–48.

№ 233

1722 р., серпня 20. [Остер]. –

**Запис остерського уряду про надання жителями Остерської слободи
грунтів біля річки Остер священнику Григорію Вербицькому**

“Року 1722 мсця августа 20 дня.

Передо мною, Сергием Солониною, сотником острицким, и Гнатом Вербицким, атаманом городовим острицким, ставши персональне честный гспдин отец Григорий Вербицкий, презентовал легованние ему огороди из

садками, з померших парафіян своїх, жебы по смерти их як належит по християнському обыкновению поминок чинил в молитвах своих. Первий, Стефан Бойченко, жител Юсковой греблі, про смерти своей легговал околицю, лежачую под слободкою за рікою Острем, поміж Кузми Рідкого, з другої сторони от дороги лежачой от Юсковой греблі, з третьої сторони от п. Феодора Нестеревича, рохмистра комонноохочого, з четвертої сторони от Самсонового броду, при людех на тот час будучих: Данилу Бойченку, брату своєму родному, Омеляну Вакуленку, Михайлу Ситнику и при многих на тот час будучих.

Вдругое, за небожчика Вакулу Рубленка по смерти его жена его ж, зовемая Мария, из сестрою его, небожчика, Стехою, з любви // (арк. 359) и волі своей полезили пляц, лежачий на слободі, из садком, за поминание дші его, лежачий поміж одной сторони Гаврила Пелюна, з другої сторони от Михайла Ситника, при людех на тот час будучих: Максиму Вовку, ктитору слободскому, Семену Бородавці, Демяну Отрадї и при многих людех на то час будучих.

Третье, небожчик Иван Пацюченко по смерти своей легговал огородов два на слободі из садками во вічност за поминок дші своей поміж одной сторони Василя Пинчука, з другої сторони поміж Гришка Гончара, з третьої сторони Грицка Заїки при честному гспдину отцу Афанасию, законнику мнстира переясловского катедрального и при Ивану Слинку и при многих на тот час людех будучих.

На якое лекгование огорода показовал нам честний отец Григорий записки, данние ему от оних парафіян померших, и жоны их перед нами устне сознали, же з своей охоты мужі наши при смерти своей оние огорода вручили отцу Григорию за поминание душ своих.

Мы теж, вишшей помянутая старшина остерская, утверждаючая отца Григория вічними часи оними огородами владіти, так теж жоні и потомству его, же ему волно, отцу Григорию, продат, заменят, дароват и як ку найліпшому своєму ужитку диспонуват. А міл би хто чинити отцю перепону в тих огородах легованных, таковий заплатит вины на его милост пна полковника киевского золот. сто на врьяд судовий остерский золот. пятьдесят // (арк. 359 зв.) кромі послідующих шкод и накладов правних, що велелисмо записати и на сем же екстракті утвердилисмо подписом рук и притисненем звиклих печатий наших так судовой, якео и міской острицкой.

Року и дня звиш писанного.

Сергий Солонина, сотник острицкий.

Павел Василиевич Боровик, войт остерский з маестратом”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 117, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 358 зв.–359 зв. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 48–49.

1730 р., листопада 10. [Остер]. –
**Купчий запис дружини Артема Войнича Агафії
на продаж двору біля Слобідської греблі
в місті Остер Гнату Вербицькому**

“Року тисяча сімсот тридцятого мєця ноеврия дня десятого.

Перед нами, Михайлом Солониною, сотником остерским^а, Иваном Дворецким, атаманом городовим^б, Федором Коммарецким, войтом, Семеном Бородавкою, бурмистром рочним, Федором Василенком, Михайлом Зоринцем, Стефаном Остапенком, райцями, ставши очевисто Агафия Артемова, Войничова жона, в майстраті остерском, предложила в тот интерес:

Міючи я свой власний двор, нікому ни в чом не заведений, стоячий в слободі близ греблі тамошної, сторони ему граничні лежат з одной от шляху, з другой // (**арк. 360**) от води Остра зовемого, а третій от водного оболоня низового по дорогу зимную, и будучи денег потребна, за добрую рускую монету вот вічност пустила продажею п. Игнатию Вербицькому руб. за сорок, Киевского полку товаришеві знатному, означенний двор, яким двором ему, пну Вербицькому, так самому, жоні, волно диспонуват его вікуисте, якож дат, дароват, или як хотя на свой пожиток обернут. А міл би хто з близких и далеких моих крєвних в тот мною запроданний двор втручатися власний, взимати с такого вини упрєсила на пна полковника киевского з старшиною полковою рублей 100, а до обопоной городской остерской старшини руб. 50 без иних ходячих в том ділі интрат. Яковую річ вислухали в разсмотрєніи своем, о слушного того више помінєнного двора проданного слова документального с книг міських остерских потребующей стороні при обиклих печатєх с подписом рук своїх екстракт веліли видати.

Року и дня вишписанного діялося.

Михайло Солонина, сотник остерский.

Иван Дворецкий, атаман городовой.

Федор Коммарецкий, войт.

Семен Бородавка, бурмистр рочний, з маєстратом.

А вмєсто их писар майстратовий Павел Запісоцкий подписал”.

П о м і т к а: У кінці докумєнта намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 122, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 359 зв.–360. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 докумєнтації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сівєрянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 49–50.

1731 р., березня 4. Остер. –

**Дарчий запис Гната Вербицького на двір біля Слобідської греблі
в місті Остер брату своєму, священнику Григорію Вербицькому**

// (арк. 360 зв.) “Року тисяча сімсот тридцят первого мсця марта четвертого дня.

Перед нами, ниже подписанними старшинами, в дому ратуша остерского ставши очевисто пн Игнатий Вербицкий, Киевского полку знатний товариш, жител остерский, презентовал річ такову:

“Міючи двор свой, прошлого 1730 году в мсці ноевр. 10-м дні, за сумму рускую добрую рублей сорок купленний от Агафії Артемовой, жени бившой Войнички, а теперешной Красноперского, писаровой, жителки остерской, на слободі в Подолі стоячий близ греблі тамошной, сторони ему от одного шляху, з другой от води Остра зовемого, з третьей от волного оболоня низового по дороге зимъную, а сего вишше изображенного року, мсця и дня, единоутробному брату старшему своему, честному отцу Григорию Вербицкому, презвитерові слободскому сто-троецкому пн Игнат Вербицкий во вікуистое владіние по благности своей даровал с таким словом, иж я отцу Григорию тим двором тепер и впрעד, так самому, гспжі и наслідником их волно як хотя владіт, дат, дароват, заминят, // (арк. 361) продат и ку найліпшому своем пожитку обернут, а он, пн Игнат, себе от того двора зрікае и чужда творит, и ниhto з других его, пна Игнатия Вербицкого, кром отца Григория, гспжи и наслідников их, з близких и далеких крєвних втручатися, также и зо всякого чина людей и жадних трудностей чинити не важился под зарукою на властей пна полковника нашего киевского з старшиною его полковою рублев ста, а до зобополной городской остерской старшини рублев пятдесят без иних ходячих з турбатора интрат”.

Потребуючої же сторони с подписом его пна Игната Вербицкого и наших старшинских рук при обиклих печатех екстракт з книг ратушних остерских видати веліли року и дня вишше писанного.

Игнат Вербицкий, товариш полку Киевского.

Михайло Солонина, сотник остерский.

Иван Дворецкий, атаман городовий.

Феодор Комарницкий, войт.

Семен Бородавка, бурмистр, з маестратом.

Павел Записоцкий, писар майстратовий остерский”.

П о м і т к а: Після слів “товариш полку Киевского” намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 120, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 360 зв.–361. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. З документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (мастності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 50.

1731 р., травня 3. [Остер]. –

**Уступний запис священника Григорія Вербицького
на двір біля Слобідської греблі в місті Остер
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю**

// (арк. 361 зв.) “Року 1731 мая третого дня.

Я, иерей Вербицкий, презвитер церкви архангела Михаїла слободской остерской, даю сию мою карту доброволно во всякие суда и права в том, что будучи я должен в мнстр Михайловский Златоверхий киевский, суму знатную денег сто рублей копейками, которые визичилем себѣ на посвящение иерейства и на строение нового дому и двора еще в прошедшем 718 году мсця июня 30 у превелебнѣйшаго отца игумена на тот час будучаго Варлаама Леницкого мнастирских денег и оние одолжался в том же году с подякованіям отдат, як кріпос тая саморучная явствует, а понеже не отдал и нні, не иміючи чим отдат такових денег, того ради за всякую суму уступую двор свой власний, куплений братом моим, паном Игнатом Вербицким, у Агафії Артемовой Вуйнічки, рублей за сорок, а мні легований во вічност, жені и дітем моим, Игнатием Вербицким, товаришем полку Киевского, жителем остерским, на который и кріпости отдаю в тот // (арк. 362) мнастир свободно, доброволне и оним двором отцеве михайловские законники силни и волни ннішние и по них будучи владіти вікуісте безпрепятственно, как хотя диспонуват к лутшему своему пожитку мнастирскому, а я не тилко от двора сего самого себе отрікаю, но жену и дітей, близких и далеких, и не повинен ни я сам, жена моя, ані теж діти мої и нихто з кривних, близких и далеких, их честности отцев михайловских нимало за тот двор турбовати и втручатися под зарукою двісті рублев на пана полковника киевского и до скарбу майстрату остерского пятьдесят рублев, кромѣ других интрат и уронов за ослушност доброволной моей уступной карти, которая мѣт бити силна и важна во всякого суда и права, понеже доброволная и непримушона як рука моя собственная показывает и сию мою доброволную цессию куда пожелають отцеве законники михайловские гдѣ в книги записат во вящное укрѣпление, теде иміют слушний и свободний приступ по сей моей уступной картѣ, якая от мене дадеся року и дня вишше писанного.

Иерей Григорий Вербицкий, презвитер стаго архангела Михаїла старогородьцкий остерский, своеручно подьписуюся”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 361 зв.–362. Копія.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 5. – С. 50–51.

// (арк. 362 зв. – 368 зв.) – чисті.

// (арк. 369) “Кріпости на землі Бодаковскою, Хрулевскую з млинами и з хутором Ведкаловским”

1691 р., лютого 8. Сенча. –

Купчий запис хрулівського жителя Івана Проценка про продаж млина на річці Сула та інших ґрунтів Григорію Гамалії

“Року Бжого тисяча шестот девятдесят первого, мця февруария осмого дня.

Перед нами, Леонтием Василиевичом, сотником сенъчанским^а, Панком Дейнекою, атаманом городовим^б, Лавріном Пятчанином, войтом и Омелком Лемаком, бурмистром, притом ти ж згодившихся особ Петра Петрушенка, атамана бодаковского, Гриня Коломийця, Иляша Василенка, Василя Проценка, Михайла Хая, Ничипора Мелниченъка, Яцка Березовця, Павла Савченка, Семена Перетиадченка и иных учтивих особ товариства войскового, яко и посполитих людей притом было немало, станувши на вradi нашом Иван Проценко, жител хрулевський, а подданий маестности его млсти мосці пана Григория Гамалії сознал ку запису явне, ясне и доброволне, в тие слова маючи, нехай то будет свидомо млстем вашим, иж я, міючи кґрунъта отцевьския у своем селі Хрулях сего вашего повіту Сенчанъского, меновито млин на реці Сулі¹²², на той же греблі знайдуючийся, в котором плужит (?), ставидел три, плец з двома хатами, огород з садком и луг там же, лук дві сінокосних и поля // (арк. 369 зв.) пахарного нив пят, а до того усю мою осідлост все от мала до велика, що тилко уживалем, то з доброй волі моеї ні от кого не будучи примушоним, а с порадою рожоного брата моего старшого Василя Проценка, поневаж того мні потреба указала, то усі тие осідлости в сем записі в ураженнние продалем, пускаючи у вічне диспунованя славетному и с породи честное урожоному его млсти мці пану Григорію Гамалії, державному пану нашему, яко ж пні малжонце и потомком их у вічност за готовую и певную сумму власными моїма рукама отобранную, за тисячу золотих монети доброй, личби полское сполна ні без одного чеха. До того и кармазину на кунтуш локтий пят принялем з тих же рук панских, от которого то звиш помянутого ґрунту и всей моеї проданої осілости я сам себе, малжонку с потомками нашими, як же и с покровних наших близких и далеких отдаляючи, в том твержу слови ясними и доброволним моим зознанем, же волно добродієви нашому, его млсти мці пану Гамалії, тими от мене продажними добрами як хочачи ку своему оборочати пожиткові, як же пані малжонци и потомком их часи вічистими. Ми теж враз звиш помянутий сенъчанский с присидячими особами, чуючи такое от реквіруючого продавци Івана Проценка доброволное ку запису зознане, а на поважную аффектацию его млсти мці пана Григория Гамалії, заведши тое записом до книг міских ратуша сенъчанского чинячи то для вікуістое памяти и оттоля вунявши екстрактовим способом, а змоцнивши печатю міскою, до рук панских // (арк. 370) тот запис его млсти мці пану Григорію Гамалії подаем с подписом руки писарское.

Писан в Сенъчи року мця и дня звиш намененного.

Писар міський сенъчанский Филип Кулієвич руку свою подписал”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 48, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 369–370 зв. Копія.

¹²² На полі напис: “млин”.

1691 р., квітня 14. Сенча. –

**Купчий запис хрулівських жителів Василя Проценка
і Павла Мурашка про продаж ґрунтів Григорію Гамалії**

“Року Божого тисеча шестсот девятдесят первого, мсця априля четвертого надцят дня.

На вradі нашом сенъчанском перед нами, Леонтием Василиевичом, сотником сенчанским, Панком Дейнекою, атаманом городовим¹²³, Лавріном Пятчанином, вуйтом, и Омелком Богданенком, бурмистром, а з духовних особ в Бгу превелебнаго гдна отца Петра Иоановича, протопопи лохвицкого, отца Симеона Иоановича, презбитера Свто-Прчского лохвицкого, у Петра Петрушенка, атамана будаковского, Романа Бута, вуйта бодаковского, Леска Вовька, жителя хрулевского¹²⁴, Павла Савченъка, Яцка Березовця, жителей бодаковъских и иных учтивих особ при том было немало. Станувши учтивие особи Ва // (арк. 370 зв.) сил Проценко, а другий Павло Мурашъка, жителя хрулевъские, поддание его млсти пна Григория Гамалії, а повіту нашего сенъчанского, сознали ку запису явне, ясне и доброволне в тие мовячи слова: “Ласкавий наш пне вrade! Нехай то будет свідомо млстем вашим, иж з доброй наше волі, кгди нам того указала пилная около домовок потреба, то міючи я Васил, тут же, в Хрулях, плец з лужьком, а сей Павло Мурашка также узмоє помеж Лебедем слинучих ґрунътов и свою осідлост міючи, пустилисмо и продали у вічноє а спокойное держане его мл. мсці пану Григорию Гамалії державному ис породы честное, урожоному пану своему, якож пні малжонце и потомъком их у вічноє за певную, а власними нашими руками отобранную сумму я, Васил, за десят талярей сполна, а сес Павло Мурашъка свое добро за полшости копи продалисмо, от которых то предажних наших добр ми юж сами ж себе отдаючи, обвариваем, же от сего часу там жаден с покровних нших близких и далеких, впоминатися мочи міти не будет, чуючи теж ми враз с присидячами особи от звиш помянутих продавцов такое доброволное ку запису зознане. А на поважную аффектацію его млсти мсце пна Григория Гамалії, казавши тое записом обваровати, а змоцнивши притисненням печати вradовое до рук его панских подаем.

Діялося в Сенъчи року, мсця и дня звыш описаннаго.

Писар міський сенъчанский Филип Куліевич руку свою подписал”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 49, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 370–370 зв. Копія.

¹²³ На полі напис: “Дейнека”.

¹²⁴ На полі напис “Вовк”

№ 239

1691 р., червня 11. Сенча. –

Запис сенчанського уряду про продаж хрулівським жителем

Ониском Гриценком луки в селі Хрулі Григорию Гамалії

// (арк. 371) “В сем же року 1691, июня 11 д.

Пред тим же врадом городовим сенчанским, вишей описанном, при том ти ж згодившихся особ Петра Петрушенка, атамана бодаковського, Романа Бута, войта бодаковського, Василя Проценка, Грицка Лавріненка, Михайла Хая и інших учтивих особ было при том немало, сознал ку запису доброволне Ониско Гриценко, жител хрулевський, подданий его млсти мсці пана Гамалії, иж продал луку свою власную з лугом тут же, в Хрулях, знайдуючийся подле Василевого Проценка, що тепер пану продано аж по плут Рубановский, то и тож панское добро. А то продадем его млти мсці пану Григорию Гамії, державьному нашему пану, з доброй моей волі за готовие гроші, за десят коп литовьской сполна, як же и пан малжонце пні тепер нашой и потомьком их у вічност; которое то его ку запису доброволное зознане на сем же врадовом записі записати веліли, що ест и записано при атаману хрулевьскому Иляшу Коверзі”.

IP НБУВ, ф. 420, № 49, арк. 1 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 371. Копія.

№ 240

1693 р., січня 3. Сенча. –

Випис з міських книг Сенчанської ратуші про продаж

хрулівським жителем Михайлом Хаєм частини млина

на Хрулівській греблі на річці Сула Григорию Гамалії

“Випис з книг міських ратуша сенчанского року Бжого тысяча шестсот девяност третего, мсця ануария третего дня.

На врадї нашом сенчанском, именно перед нами, Леонтьем Василюевичом, сотником, а Панком Дейнекою, атаманом городовим¹²⁵, Лавріном Пятчанином, вїйтом, и Омелком Богдановичом, бурмистром, // (арк. 371 зв.) при нас ти ж на тот час будучих особ Сергия Криштоповича, Ивана Подорожного, Михайла Москаля, Семена Гасюка, Петра Петрушенька, атамана бодаковського, Романа Бута, вуйта бодаковського, Васка Лисана, Ониска, Гриші, Андрія Лисана, Трохима Кузменка, Лукяна Дзюби, Яреми Федоровича, дяка бодаковського, Иляша Коверги, атамана хрулювского, Василя Проценка, мелника хрулювського, и інших учтивих особ товариства войскового сотні Сеньчанское, яко теж и учтивих особ обох сюл маетности его млсти мсци пна Григория Гамалії, при том было немало, которих болш и не именуем. Подал нам ку запису о то, станувши явно, ясне и очевисто Михайло Хай, обивател хрулевський, той же маетности паньской подданий с притомностю малжоньки своей, таковими мовячи слова: “Нехай то будет свідомо в. мстем, иж міючи я тут, в маетности добродія нашого, его млсти пна Гамалії, на греблі хрулевской на реці Сулі млин клітку одну¹²⁶, в котрой клітце аж по тот час и коло мучное

¹²⁵ На полі напис: “Дейнека”.

¹²⁶ На полі напис: “млин”.

едно тилко знайдовалося, бо так и належало. А тепер за щасливим владініем и за его ж добродійским дозволением сооружилем был и другое коло у той же клітці ступньое, еднaк же поневаж так ми долгу на собі міючи, же з иншої сторони нічим ся поратовати, и щоби мощно увистити, так взглядом то пилной нам потреби ні от кого не будучи примушони, але нарадившись сами з собою пустилисмо тот наш млин нікому ні в чом не пенний. Сему ж, державному пну нашому, его млсти мсци пну Григорию Гамалії, яко теж пні малжонці и потомьком их у вічне и спокойное уживан // (арк. 372) не за готовую и власними нашими руками отобранную сумму личби полское за триста золотих без десяти талярей, от якого то продажного нашего млина ми сами з жоною и теж з дітками нашими вырекаемся и не повинни будем ми сами и теж с покровних наших близких и далеких в тот проданный юж вечисто от нас млин впоминатися, ані сумми откладати”. Мы прето, выжей намененый врад с присидячими особами, чуючи от реквіруючого продавци, Михайла Хая, ку запису такое добровольное сознате, а на поважъную афектацию славетне квітнучого ис породы честной зацне уроженого его млсти мсци пна Григория Гамалії и того вірне зичачи а щире прияючи, щоби сая ново нам то свідъчаная купья для вікуистой памятки в потомние часи ненарушьне могла трвати, то казавши до книг міських ратуша нашего сеньчанского завести, а оттоля вунявши екстрактот и ствердивши печатю міскою до рук паньских его млсти мсци пну Григорию Гамалії подаем с подписом руки писарьское.

Писан в ратушу сеньчанском. Року, мсця и д. звыш описанного.

Писар міський сенчанский Филип Федорович руку подписал”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 50, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 371–372. Копія.

№ 241

1694 р., листопада 16. [Лохвиця]. –

Тестамент Григорія Гамалії

// (арк. 372 зв.) “Во имя Отца, и Сна, и Стого Дха. Аминь.

Я, Григорий Михайлович Гамалія, тепер будучи от Хрта Бга моего на тілі моем болестию знятий, от которого Бг вість аще прийду ку первой перфекціей здоровья моего или ніт, еднaк подлуг декрету Самого Хрта Влдки “Будіте, – рече готови”, так и я, памятаючи, жеб мя смертная квота зненацка от світа не розлучила, тим остатное волі моеї себі готовост показуючи тестаментом вірною працею набыток мой распоряжаю. Того запобігаючи, абы по зейшлости моеї з сего временного світа ниhto з кривных близких и далеких приятели моїх сему моему тестаменту небыл спречный, впрод Хрсту Бгу самого мя з дшею полецивши тіло многогрішное тож землі, яко землю пре пославши, міти хочу по моеї малжонъце, жеб оное было при храмі Рождества Прчстой Двы Бцы по звичаю християнскому поховано. Теж она, малжонька моя, будет відати, як за душу мою до стых міст и црквей лохвицких леггацию отдати, а що як много ест набытков, котрих през килка десят літ з милим моим, малжонькой нажили, всі ей до шафования подаю, и яко вишей описалося, о

жадную найменшую річ не повинен її ніхто турбовати, так а не иначей міти хочу и тим тестаментом под // (арк. 373) клятвою стых отц триста и осм на десят в Некеї собранных упоминаю. Тут же докладаю, кди даст Бг моей малжонце по смерти моей килка часый віка сего прожити, в тот час на кончині своей, так же подлуг декрету Бжого міет тестаментом ствердити кому що подлуг волі своей, а найбарзей тому, кто її будет шанувати, леггацию чинити позволяю. Такую волю мою обявивши, тут на сем тестаменті особ выражених на прозбу мою до моего дому прибувших старших и менших, остатным жекгнаннем прошу, жеб для лепшого уверення до сего тестаменту руки и печати свої приложили.

Діялося в дому моем року 1694 ноеврия 16 д.

Петър Иоанович, протопопа лохвицкии, при печати моей руку свою подписую.

Симеон Иоанович, щеник пречистий.

Григорий Рак руку свою подписую.

Никита Мартисенко, атаман городовий лохвицкий^а.

Никита Юрченъко, войт з бурмистрами, при печати ратуша лохвицкого подписуемся.

Марко Климентович руку свою подписую.

Яков Яремович руку свою подписую.

Павел Мартус рукою своею подписую.

Юско Шимченъко и многих било людеи віре годних при том било немало”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 52, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 372 зв.–373. Копія.

Опубліковано: Сохань С.В. Актові документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі // Рукописна та книжкова спадщина. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 273–275; Доба гетьмана Івана Мазепи в документах / С. Павленко. – К., 2007. – № 817. – С. 976–977.

№ 242

1695 р., липня 29. Лохвиця. –

**Купчий запис пісківського жителя Андрія Пучки про продаж
Ветхалівської долини за селом Піски під селом Коновалове
Григорію Гамалії**

// (арк. 373 зв.) “Року 1695, мсця июл 29.

Пред нами, Федором Кретченком, атаманом городовым лохвицким, Никитою Юрченком, войтом, з Михаїлом Кузменком и Хвеском Даниленком, бурмистрами майстрату лохвицкого, с притомностью на могоричу бывших Петра Петрушенка, атамана бодакувского, Матвія Коваленка, атамана пісковского, Яреми, дяка бодакувского, Хведора Поливаного, Семена Резниченка, жителей коноваловских, Ивана Москаля, пісковского, Ониска Грищенка, Трохима Кузменка, Лукяна Дзюби и инных многих особ зацных и віре годных, на тот час при нас будучих, постановившис учтивий пн Андрій Пучка, товариш сотни

Лохвицкой, жител пісковский, при битности своего рожоного брата Василя Пучки, доброволними без жадного насилства до запису сего нашего екстракту визнал словы, рекучи: “Мсці пне уряде лохвицкий. Не з якого насилства, але з власной воли и порады своей жоны доброволне кгрунт лежачий за селом Пісками под Коноваловкою, то ест долину з байраком, прозиваемую Ведкаловку¹²⁷, за готовую сумму руками моїми одобранную, то ест за золотих двісті сполна з пороуди ченой славне урожоному его млсти пну Григорию Гамалії и милой пані малжонце его на вычност и спокойное владіние продалем, от которого теж проданного мною кгрунта так я сам, яко жона и дыти мої, так же всі кривные роду моего вічистим вироком отдаливши, его млти пна Гамалію и его милую пны малжонку до жадного суду и права // (арк. 374) ні жадном до того близкостю одезванні турбовати нікди не хочу, але, яко вышей виразилос, его млст пн Гамалія вічисто міет волю, яко власним своїм добром поменути кгрунтом, як в собі ся міет, диспонувати, ні от кого не поносячи утиску и жадное кривди”. Мы теды, више виражений уряд, слишачи его млсти пна Григория Гамалії доброхотную куплю а продажу Андрія Пучки на аффектацию обох сторон про ліпшую певност записат велілисмо, що и печаттю ратуша лохвицкого при подписі руки писарской ствердивши, до рук ласкавого добродія нашего, его млсти пна Гамалііних видали року, мсця и дня вышей положоного.

На тот час лохвицкий писар Гаврило Данилович рокою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 54, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 373 зв.–374. Копія.

№ 243

1699 р., червня 9. Лохвиця. –

Купчий запис середняківських жителів Василя та Максима Бойченків про продаж Ветхалівського лісу з дібровою, облогом та сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії

“Року Бжого тысяча шестсот девяност девятого, мсця июн., числа девятого.

Пред нами, Мартином Василиевичем Мартосом, судиею его црского прстлого влчства Войска Запорозкого полковым лубенским^а, Петром Филоновичем, атаманом городовым лохвицким^б, Микитою Юрченком, войтом, з бурмистри, при бытности пречстного отца Симеона Иоановича, презвитера сто-пречиского лохвицкого // (арк. 374 зв.) и при многих людях зацных и віри годных на тот час при нас будучих, ставши очевисто Васил и Максим Бойченки, рожоние брати, жителі середняковские, уезду Гадяцкого, явне, ясне и доброволне до запису сего тими зознали словы: “Иж, мсці пне уряде, тепер, часу дорожнети, ліс стоячий з дубровою и облогом и з долиною сінокосною,

¹²⁷ На полі напис: “Ведкаловка”.

прозиваемий Ведкаловка¹²⁸, за селцом Коновалом знайдуючийся, нікому ні в чом не пенний, власний наш отцовский кгрунт, як в собі міст ся зо всіми ужитками, я, Васил, свою частку за сорок таяров, а я, Максим, свою частку за сто таяров славетной єї млти пні Григориевой Гамалііной Марії Василювні на вічност продалисмо; у которой єї млсти пні Гамалііной всю преречную сумму сполна руками нашими одібравши, тот проданный нами кгрунт пни Гамалііной у вічную посессию и спокойное владіние пускаем. Варуем однак тое, если бы хто колвек до того проданного нами кгрунту, близкост показуючи, міл єї млст турбовати, теды таковий даремный турбатор в каждого суду и права, где ся тое станет, пятсот золотих за руки заплатит. А мы, юж више менованние Васил и Максим Бойченки, з жонами и дітми нашими и зо всіми кривними близкими и далекими єї млст пні Гамалііною в потомние часи турбовати нікгда не будем, але, яко вишей описалос, спокойне пні Гамалііная оным кгрунтом міет владіти и вічисто пожитковати”. Мы прето, вишей виражений уряд, єї млсти пні Гамалііной добротную куплю, а Бойченков доброволну продажи чуючи, веліли про певност лучшую записати и аффектуючой єї млсти пні Гамалііной при печатех звиклих до рук видати. Писася в рату // (арк. 375) шу лохвицком року, мця и дня звиш менованного”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 56, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 374–375. Копія.

№ 244

1690 р., грудня 12. Лохвиця. –

**Купчий запис лохвицького жителя Якіма Резніченка
про продаж млина на Хрулівській греблі на річці Сула
Григорію Гамалії**

“Року Бжго тысяча шестсот девят десятого, мця декаврия 12 дня.

Их црского пресвітлого величества Войска Запорозского передо мною, Михайлем Андрієвичом, сотником лохвицким^а, Федором Критьченком, атаманом городовим, Яремою Иосифовичом, вуйтом, Михайлом Моляром и Демком Андрієньком, бурмистри, а з духовних особ при бытности превелебного в Бгу его млти гдна отца Петра Иоановича, протопопи лохвицкого, отца Семеона Иоановича, презвитера свто прчского лохвицкого, отца Романа Богдановича, священька бодаковского, Петра Петрушенка, атамана бодаковского, Романа Игнатенка, вуйта, а з мелников хрулевских Василя Проценка, Ивана Проценка, Михайла Хая, Левька Вовька и иньших учтивих особ при том было немало. Станувши очевисте, Яким Резниченко, жител лохвицкий, сознал ку запису явно,

¹²⁸ На полі напис: “Ведкаловка”.

ясне и доброволне, в тие слова мовячи: “Нехай то будет свидомо млтем вашим, иж я, міючи млин свой власний, никому ни в чом не пенний, але отцевський, на реці Сулі, на греблі Хрулевської стоячий, в котром млині, ставидел чотирі знайдуется. Которий то мой млин купилной моей потребі // (арк. 375 зв.) доброволне пускаю и продаем вічисто именно славетному ис породы честное урожоному его млти мосці пану Григорию Михайловичу Гамалії, якож пані малжонце и потомьком их у вічност за готовую и певную сумму, власними своїми руками отобранную, личби полской за пясот золотих сполна. От которого то продажного моего отцевського млина, яко ж и хатка, в том же селі стоячая, и що в млині приналежитая, под суми все от мала до велика, у вічнуу пустивши поссесию, я самого себе, малжонку, с потомки нашими и теж покровних наших, близких и далеких, отдаляючи, о том мощное чиню потверження, аби так нікто впоминатися не сміл и жадной моци міти не будет, но его млти мсці пану Гамалії, як хочачи тим продажным млином и в нем знайдуючимися ставидлами чотирма владнути вечисто”. Мы теж, звиш наменний врад лохвицкий, яко ж и сенчанский, чуючи от реквіруючого Якима такое ку запису доброволное зознання, а на поважную аффектацию его млсти мці пана Григория Гамалії обваровавши врадовим записом а ствердивши обома печатми міскими – лохвицкою и сенчанською, до тих же панских рук подаем с подписом руки писарское.

Писан в Лохвици року, мця и дня звиш наменнаго.

Міський писар сенчанский, Филип Федорович, руку свою подписал”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 47, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 375–375 зв. Копія.

№ 245

1702 р., березня 30. [Лохвиця]. –

Купчий запис лохвицького дяка Івана Капустенка про продаж ґрунту в селі Хрулі Марії Гамалії

// (арк. 376) “Року Бжого тисяча сімсот второго, марта числа тридцятого.

Пред нами, Мартином Василиевичем Мартосом, судею его црскго прстлого влчства Войска Запорозского полковым лубенским, Павлом Мартосом, сотником лохвицким, Михайлом Лисогором, атаманом городовым^а, Никитою Юрченком, войтом, з бурмистрами, при бытности всечстного гедна отца Симеона Иоановича, презвитера сто-пречиского лохвицкого, Трофима Пештича, дозорци добр рейментарских в полку Лубенском, Василя Пештича, Павла Яремовича, мешчан лохвицких, и многих людьй зацных, при том будучих, постановившиися очевисто Иван Капустенко, на сей час дяк бгоявленский лохвицкий, до запису того нашего екстрату явне, ясне и доброволне, в тие зознал слова: “Мці пне уряде. Иж что был небожчик блженной памяти отц Иосиф Рубан, монах, а бивший полковник комонный, по смерти отца моего, порубом луга, лежачого в Хрулях нижей греблі, літ тому ведется з двадцят, не

відат яким правом собі завладіл, а завладівши, тот мой отцовский поруб луга тож зейшлому в Бгу небожчикови, блаженной памяти пну Григорию Гамалії, подаровал, а вмiсто того собі от пна Гамалії на заміну на том боку Днепра в Тарасовці кгрунт взял. Я теды пред смертю отца Рубана, вийшедши з літ дитинных, // (арк. 376 зв.) и дошедшы совершенного возраста, будши в отца Рубана, своей отчизны, речоного порубу, упоминаемсы, а же он, отц Рубан, з побжности своей моего сиротинного не хотячи заводити, отмовил, чтоб ей млст пні Мария Василевна Григориева Гамалііна свой кгрунт в Тарасовці до себе взяла, а мой отцевский зруб луга мні привернула, чогом по ей млсти пні Гамалііной вимагал и ціле хотіл отстояти. Еднак, порадившися добрых людей, же тот зруб едно в маетности преречоной пней знайдуется, мні там не курститися, другое, же чрез немалое время тим порубом пні Гамалііна за живота пна своего и по смерти оного владнучи, у великое дерево виховала, третое, что куплеными в розных людей кгрунтами тот мой отцевский кгрунт обняла и огорнула и тих рады причин ей млти пні Гамалііной болше не турбуючи, на вічност тот свой отцевский кгрунт еї млсти за двісті золотих личбы литовской монети доброй продадем, и грошы всі сполна при виш писанных особах руками моїми одобраем. Волно теды еї млсти пні Гамалііной, як тогочным в Тарасовці кгрунтом, поневаж отц Рубан от оного зрікся, так и сим порубом в дерево великое вихоханым и от мене проданным, яко хотя владнути пожитковати кому колвек дати, продати, даровати и записати, а я, гроши одобравши, сам и всі мої пртели, близкие и далекие, не міем пні Гамалііной и наслідников еї, и не хочем турбовати и в право жадное не заставуем, але вічними часи еї млст спокойне міет заживати, не дознаваючи ні от кого найменшого утиску”. Тое // (арк. 377) мы, ннішний вишей специфікований уряд, от Ивана Капустенка доброволне продажу зознаючого, слишачи на аффектацию пні Гамалііной, записати и печатми нашими урядовими ствердити й до рук належных видати розказалисмы року, мсця и дня звиш менованного.

Писар того купчого запису Гаврило Данилович рукою.

Продавец сего грунту Иван Капуста, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 58, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 376–377. Копія.

№ 246

1704 р., липня 10. Лохвиця. –

Купчий запис середняківського жителя Івана Тарана про продаж двох луків із сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії

“Року Бжого тысяча сім сот четвертого мсця июля десятого.

На уряді нашем ннішнем лохвицком предо мною, Яковом Яремовичем, атаманом городовым^а, Марком Климентовичем, войтом, Иваном Сінником, Романом Воскобуйниченком, бурмистрами, при бытности в Бгу пречестного гдна его млсты отца Симеона Иоановича, протопопи лохвицкого и сенчанского,

и чстного гедна отца Филиппа, сшенника бодакувского, и при многих инных зацных людех, постановившихся очевисто Иван Таран, жител и козак села Средняков, повіту Гадяцкого, явне, ясне и доброволне до запису сего тьми визнал словы: “Мці пне уряде городовий лохвицкий. Будучи я потрібным грошей з доброй моей волі грунт мой власный, який мі // (арк. 377 зв.) лем за власние свої гроши куплею от Димитра Обуховского, лежачий за селом Коновалом, то ест двох лук сінокосных, якие котят одногою в Татарин, з ставищем, з дворищем, з ланами, з долинами и и зо всіми ужитками, як ся в собі міет, славетной еї млсти пней Григориевой Гамалііной самой и потомкам ея, за готовую сумму моїми руками всю сполна одобранную, меновите за двадцет коп личбы литовской и монети доброй до спокойного уживання на вічност продаем. И продавши от оного грунту з жоною моею и из дітми моими и и зо всіми крєвними, близкими и далекими, моїми, уступивши, вічисто зрікаюся, и до того грунту проданного мною, собі самому, жоні моей и дітем моїм и ні жадным покрєвным жадного найменшого права не оставую, и турбації еї млти пни Гамалііной и потомкам ея чинит вічними часи не хочу и не буду. Але яко ся вишей описало, всім тым проданным и от мене показаным грунтам, еї млст пні Гамалііная з своїми поссессорами спокойне вічисто, не дознаваючи ні от кого найменшой кривди, міет владнути, користовати и ку найліпшему своему пожиткови приводити”. Мы прето, уряд городовий лохвицкий, Ивана Тарана доброволное и доброхотное продажи кгрунтов сознатте слишачи, и поважное желание еї млсти пні Григориевой Гамалііной полнячи, до сего записного екстрату про лучшую в далший час певност и память, соизволили наши урядовие печати приложити.

Діялос в Лохвиці, року, мсця и дня на дате положоного.

Его млсти пна Михайла Гамаліі, бунчучного енералного^б, дворский и сего екстрату писар Гаврило Данилов, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 61, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 377–377 зв. Копія.

№ 247

1712 р., травня 12. [Лохвиця]. –

**Дарчий запис Марії Гамалії на хутір Ветхалівка
Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю**

// (арк. 378) “Року 1712 мая 12.

Я, ниже именовання, чиню відомо сим моїм писанием, иж з доброй волі своей, отдаю власний мой хутор, прозиваемий Ведкаловка, а стоячий за Пісками под селищем Коновалом, зо всіми до его належитостями на монастир сто-Михайловский киевский. До котрого хутора по смерти моей не повинен ніхто так з ближних, яко и з далеких крєвних моїх ні в чом интересоватися, а мене, поки еще Гсдь Бг на сем світі в живих подержит, то мні яко властителці своим добрим волно во всем радіти; а по смерти моей мощно будет обители стой як хотіти, своим уже добрим владіти, радіти, люб продати, а на який колвек пожиток обернути, на що для фундамєнталнійшого увірення, сей мой запис з

подписом имени моего и притисненнем печати моей написати велілам. Року и дня вижей положенного.

Мария Григориева Гамалііна +”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420. № 70, 1 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 378. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 383. (Док. № 250). Копії.

Опубліковано: Мицик Ю.А. 3 документації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря XVII–XVIII ст. (маєтності в Острі) // Сіверянський літопис. – 2008. – № 3. – С. 67.

№ 248

1716 р., серпня 17. [Лохвиця]. –

Тестамент Марії Гамалії

// (арк. 378 зв.) “В имя Отца и Сна и Стого Дха.

Я, Мария Василиевна Григориева Гамалііна, застаючи в старости літ а зближаючи к смерти, памятаючи, когда повелінием Бжиім будет мні отіти от временной сей жизни, дабы потом не было турбації наслідником, по мні будучим, о кгрунтах и набытках покойным мужем моім, Григориєм, за власние наши гроши купленых, которие я прежде сего по прошению честного отца Филарета Коцаковского, игумена монастыра Мгарского, з правами и записами всі в своїх (яко нижей описано) положеных застающие до тоей обители леговала, всіх моіх кривных отдаливши, что як без совіту ясне велможного пана гетмана учинилося, так без универсалу его ж реементарского, видячи быти не крі[п]ко и разсуждаючи тую стую обител во всем избылующую по смерти выш реченного отца игумена, по намові и прошению кривных моіх оным же моі всі кгрунта тестаментом записала, леч и по сем когда зайшло мене поважное рейментарское писание, так же ясне в Бгу преосвященный митрополит киевский словесно мні прекладал прошение висоце в Бгу превелебного его млсти отца Иоаникиа Сенютовича, игумена сто-Михайловского киевского, тепер архи // (арк. 379) маньдрити стья великия Лавры Киево-Печерския. Теди я здала на разсуждение и волю прежде реченных высокоповажных особ, дабы по своему изволению кгрунта тые распорядили не отдаляючи еднак от оных и моіх кривных, якое распоряджение кгрунтов моіх учинивши ясне велможный пан гетман изволил и мні чрез писание ознаямिति, я прето тепер тое за слушное принявши и блгоразумному тому разсуждению склонившись, жадными не вводячися намовами за доброй моей и здравой памяти преждные обідві моі легации так монастыреві Мгарскому, яко и своим кривным данные касую, уничтожаю и на кріпкие впред быти извіствую, а одну остатню, тепер написаную, изявляю и утверждаю, которая так в собі зостаєт: млини на греблі Хрулевской в полку Лубенском в сотні Сенчанской на реці Сулі з шестма

каменні і трома колами ступними, село Хрули з людми, з дворцем и з належитими до оного озерами, луками, сіножатми, лісами, полями пахарними, футор Ведкаловку, стоячий под Коновалом, зо всіми до него належитостями стой обители Михайловской киевської надаю, на що все и універсал рейментарский потвержателный и грамоту царского величества подлуг тогож універсалу виданую отци михайловские імїют, пану Иоанну Михайловичу Гамалії, внуку моему, даю в вічне уживане на той же вышписанной греблі млини с чотирма каменми и двома колами ступними, сад под Христиновкою и слободку з людми, // (арк. 379 зв.) там же поселеную, что так вічними часи непрїмїнно и неподвижимо быти хотячи записую и утвержаю, дабы ніхто так с крвных моїх далных и ближных, як теж и з властей всяких сїю мою остатную легацию не важился касовати и перемїняти, якої аны я сама, поки в живых застаю, отміняти и разоряти вже власти такової не імїю и отрицаюся, а особливе діти пана Михайла Гамалії, брати пана Иоанна, дабы оного ні в чом против сего писания не турбовали, а если би хто мїл противо сеей вираженной моеї волї учинити, тому обykleм запрїщенням запрїщаю, анафема буди.

Писано року 1716, августа 17.

Во увїрєние и извїстые, яко не умїючая писат, своєю рукою вмїсто имени крест напїсую и печат прилагаю +.

Я, умислне прошенний, до сеей духовниці руку мою подпїсую: Павел Петрович, презвитер преображенский лохвицкий.

На прошение госпожи Гамаліевой притомним будучи сїей духовниці подпїсуюся иермонах Модест Илнї[ц]кий¹²⁹, намїсник печерський.

Иеромонах Евстратїй на изволение паней Амаліевой к сей дховниці руку мою подпїсую.

Стефан Пештыч, сотник лохвицкий^a.

Того ж року и мїсяця присутствующу мнї в обители свтой // (арк. 380) Киево-Печерской на прошение отцов михайловских з сибїрских стран и аз грїшний на сей легації ей млсти Марїї Гамаліевой руку мою подпїсую архиерей схимонах Федор, митрополит сибїрський^b.

Вклад блгодителки похваляя и прошению отцев михайловских довле творя, руку мою підписах Иосаф Кроковский, митрополит киевский”.

П о м і т к а: Після слів: “крест напїсую и печат прилагаю + ” намальовано коло, у котрому напїсано: “мїсто печати”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 261, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 378 зв.–380. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 386–387. (Док. № 250). Копії.

Опубліковано: Сохань С.В. Актіві документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря на Бодаківські, Хрулівські і Ведкалівські землі // Рукописна та книжкова спадщина. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 273–275.

¹²⁹ Так в оригіналі. В копії пропущено літеру “ц”.

1717 р., травня 26. Хрулі. –

Децизний лист Стефана Максимовича

**щодо розмежування хрулівських та бодаквянських мастностей
з Іваном Гамалією за тестаментом Марії Гамалії**

“Року тисяча сім сот сегогоднацят, мсця мая, дня двадцят шостого¹³⁰.

Будучи я, нижей именованный, нарочно от боку ясне велможного Войск его царского пресвітлого влчства Запорожских обоїх сторон Дніпра гетмана его милости пана Иоанна Скоропадского ординован для отведеня и определения добр покойной паней Марії Григориевой Гамалиїной, остатнею еї ж духовницею, так на обытел свтую Михайловскую Золоверхую киевскую, яко и на его милости пана Ивана Гамалії, знатного товариша войскового, природного тих добр посесора лекгованних, зездилем в села Хрулі и Бодакву при обещности висоце // **(арк. 380 зв.)** в Бзи превелебного его млсти отца Варлаама Ленніцкого, игумена виш реченного монастыра Михайловского киевского, з превелебными отцами михайловскими ж, Захарием, бывшим намісником красногорским, и Гавриилом, лівого крилоса уставником, и при его милости пну Ивану Гамалії по обосторонной угоді и комплянації сїї власне з помянутой лекгациї в вікуистую посессию, моц и державу до обытели Михайловской Золоверхой киевской, як в премоцнійшой монаршой грамоті и в поважном ясне велможного его милости пана гетмана изображено універсали, оприділилем добра:

Села Хрулиов в лівой стороні от церкви улицю, почавши от Ивана Лебеда аж за Максима Кравця, где граничная учинена уличка, всіх человека пахарних и непахарних двадцят пят, а міют тие хрулевчане, поддание монастырские, як и прежде на пісковском держави пна Ивана Гамалії поля пахати и сіна косити, тилко з тим варунком, чтобы тие люде на помянутом пісковском полю болш себе землі не принимали и не орали, и в сінокосний степ не залізали и не вдиралися, але по прежнему контентувалися.

Дворец хрулевский зо всім около него осілем: з винницею, з лісом купленным Капустовщиною, стоячим понад сагою протягом аж до ріки Сули, з другим лісом Онисковщиною, стоячим просто через сагу до самой Сули, з третим лісом Василіовщиною, стоячим просто довжинею до Сули, з ланом на Пісков // **(арк. 381)** ском полю лежачим паном Иваном Гамалією уступленным до держави того монастырского дворця.

На греблі Хрулевской, на реці Сулі будучой, кліток дві о шести колах млива, а трох ступних в середині стоячих, з лісом Лебедувщиною понад Сулою будучим, ліса гребельного не повинен ніхто на потребу дворовую пустошити, але тилко оного употребляти для гаченя гребельного.

Греблю Хрулевскую надлежит монастырскими подданими по учиненном уже постановленю три части гатити у реченного времени, тилко ж под знатю и неотпустною виною, если бы за нестаранем з якої стороны учинилас на греблі шкода.

В дворці за греблею, где мірочник мешкает, невозбрано пну Ивану Гамалії свою дробину держати.

Из один на Сулі, ближший сюда, к Хролюм, надлежит до дворца монастырского.

¹³⁰ На полі воскова пляма.

Хутор Ведкаловку зо всіми до него приналежними гаями, полями пахатними и сінокосними, з таким власне определением, як покорная пні Гамалієвая владіла, и вигони в степу для статков своїх міла.

Село Бодакву зо всіми тяглими людми з подданскою належитостю там же в трох змінах ланов три, ставок з гребелкою за селом, сад Кривопустовщина купленний з лісом, над Сулою стоячий, по своей ку обители святой Михайловской склонности пн Иван Гамалія даровал з купчим записом, дубник под селом Бодаквою пн Иван Гамалія в державу монастирскую уступил, а себі от законников // (арк. 381 зв.) михайловских за волею милости отца игумена в заміну гай, под Хролями стоячий, березовий волний з лісом, почавши от самого рога понад сагою стоячим по дороге через сагу, лежачую з шматом ліса Капустовщини, граничними знаками по деревах чиненними, уз хату боярина из ставком, аж по самие людские огороди определенним в свою вікуистую принял посессию, в котором березняку намінил себі пни Иван Гамалія и дворец строіти.

Из один поблизу Бодакви, до дворця монастирского належит трох козакув, якие usługовали двору покойной пни Гамалієвой, именно Данило Кривопуст, Васил Опліт, Федор Бгомол, определено до дворця монастирского по их соизволенію. Бодаквяне не повинни в купленние пна Ивана кгрунта роспаханем поля влзати и на оних орати, леч що прежде за річку зайшовши, в куплю пна Иванову влзли, конечно міют того уступити, и далій к заводу не чинит оказий.

Що зас бодаквяне за одной держави в Пісковские вдралися поля, минувши свої луки, теди тепер, як стала розност держави, повинни у пісковских жителей люб куплею тих полюв набувати, или з десятини пахати, albo уступити, а о свой от полчан гадяцких, комишанцов, степ границею оприділленный доходить, чим бы могли бодаквяне в паханю поля доволними бути.

Потом определено между бодаквянами и пісковцями поле пісковское поуз горб далій понад Бодаквою урочищем через горб до дороги и до чуй, до березовой луки, от Пісков идучи, в лівую руку пісковцям, на яком полю в правую руку бодаквяне, пахаючи землю, повинни да // (арк. 382) ват за відомом пісковского державци на церков пісковскую десятину.

Якие всі з посессії добр Гамалієвских виексклюдованние во вся добра по леггачіі покойной пані Гамалієвой, а по злагоді з паном Иваном Гамалією в державу монастиреви Золотоверхому киевскому указом високой звірхнійшой власти отділенней в вікуистую посессию отданние для достовірия и в потомном часу на сем децизияльном писаніі, стороні монастирской виданном, подписуюся.

Діялося в селі Хрулях, року и дня вижей написанних.

Стефан Максимович, канцеляр. войсковый^а”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 62, арк. 116–118 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 380–382. Другий список – ф. 307, № 535/1763, арк. 387 зв.–389. (Док. № 250). Копії.

1720 р., січня 19. Київ. –

**Випис з міських книг Київської ратуші
наміснику Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеону
про підтвердження прав на маєтності в селах Хрулі, Бодаква, хуторі
Ветхалівка, наданих Марією Гамалією монастирю із записом її дарчої та
тестаменту, двох універсалів Івана Скоропадського, децизного листа
Стефана Максимовича та трьох листів різних осіб**

“Випис з книг міських права майдебурского ратуша киевского.

Року тисяча сім сот двадцятого, иануария девятнадцатого дня.

Его священнішого црского пресвітлого вличества в ратушу киевском перед нами, Димитрием Полоцким, упривилииованъным войтом, а Василием Якимовичом, рочным бурмистром, // (арк. 382 зв.) и перед райцами и лавниками, персональне постановившихся превелебние их милост отц Захарий шафар, и отц протерий духовный¹³¹, законники мнастиря свтого архистратага Михайла Золотоверхого киевского, вносили прозбу именованном превелебного его млсти отца Гедеона, намыстника тоя ж де обители сто-Михайловское, покладаючи самие оригинальные писма, леггацию покорне Маріі Гамалиіное, універсалов два ясне велможного добродія пна гетмана, еї ж пні Гамалиіное духовнику, децизияльное писмо и листов три, абы пер облятам до книг приняты и уписанны были, а з книг пер екстрактум выданно. И майстрат црского пресвітлого вличества киевский, міючи на аффектациі их превелебных отцев именованном в Богу превелебного его млсти отца намістника внесенное прошение, первой перед собою казал вычитати, а вычитаню до книг вписати и так ся в собі слово в слово міют:

“Я, ниже именованная, чиню відомо сым моім писанием, иж з доброй волі своей, отдаю власний мой хутор, прозываемий Вейдаловка, а стоячий за Пісками под селищем Коновалом, зо всіми до его належитостями на мнастир свто-Михайловский киевский до которого хутора по смерти моей не повинен нікто так з близких, яко и з далеких кривних моїх ні в чом интересоватися. // (арк. 383) А мене, поки еще Господ Бог на сем світі в живих подержит, то мні яко властителці своим добрим волно во всем радіти; а по смерти моей мощно будет обители стой як хотіти, своим уже добрим владіти, радіти, люб продати, а на який колвек пожиток обернути, на що для фундаменталнійшого увірення, сей мой запис з подписом имени моего и притисненнем печати моей написати велілам. Року и дня вижей положенного.

Мария Григорева Гамалііна”.

Універсал висоце поважний реїментарский леггацию кгрунтов в сотні Сенецкой найдуючихся конфірмуючий:

“Пресвітлійшого и державнійшого великого гедря ншего его црского священнішого вличества Войск Запорожских, обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всеі старшині и черні Войска его ж црского пресвітлого вличества Запорожского, а особливе пну полковникові лубенскому^а, старшині его полковой, тут же и сотникові сенецкому з урадом тамошним, всему старшому и

¹³¹ На полі напис: “Захарий шафар, протерий духовный”.

меншому того полку товариству и кожному, кому колвек тепер и в потомние часы будет відати належало, сым ншим ознаймуем універсалом, любо пні Мария Васылевна Григорева Гамалііна сквапливе, без відома ншого учинила была легацию, записавши певную част кгрунтов по небожчику славной памяти мужу своем Григорию Гамаліі позосталых и юй в посессию и диспозицию тестаментом утвержденных, монастиреві Мгарскому отдаляючи всіх мужевых от tych кгрунтов близких крвних, однак тепер по смерти небожчика // (арк. 383 зв.) отца Кошаковского, игумена мгарского, розмислившися, и тую свою отмінивши легацию, а розсудивши, иж тая обител изобилует всякими ку выгоді и в спартю своему кгрунтами и угодиями, за персвазиею ншою листовне повторе юж, tych же част кгрунтътов помінила и леговала при многих годних людех до мнастира Свето-Михайловского Золотоверхого киевского, то ест млинов два середних, о девяти колах: шести мучних и трох ступних, на греблі Хрулевской на реці Сулі в сотні Сенецкой стоячих, хутор там же под греблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившимися дватцятми хатами, и зо всіми до его принадлежностями, з лугами и сінокосними луками и з хутором, менуемим Ведкаловкою, з пасіками, под селом Коновалом будучим, еще прежде сего в року тысяча сім сот дванадцатом, мсца мая, дванадцатого, до тоей же Свето-Михайловской обители одной пней Гамалііной в посессию дати декларованним, о чом нам висоце в Богу превелебний его милост отц Иоанникий Сенютович, того ж мнастира Свето-Михайловского игумен, словесно доносил и просил ншого на тое потверженя, и сама она, пні Гамалііна, чрез писма свої освідчала и тую свою повторную легацию до дыспозиції ншой полецила, не отдаляючи и крвних небіжчика, мужа своего, а особливо пну Ивану Гамаліі уділяючи tych же своїх кгрунтов.

Мы прето, гетман, слушали его превелебности прошению давши у себе містце, а респектуючи на тое, же яко в інших, так и в той святой обители непрестанные у престола Божия за монаршое достоїнство пана гетмана и за все Войско Запорожское приносятся моления, // (арк. 384) яко всі тие, вижей помянутие кгрунта, непремінно волею пней Гамалііной лекгование в спокойное и вічне мнастиреві Свето-Михайловскому киевскому владіние, сым ншим ствержаем універсалом, позволяючи з оных всякие отбырати користи и приходы так, абы ніхто з старшини и черні войсковых и посполитых людей, а особливе з крвних еї пней Гамалііной, когда пререченое кгрунта достанутся обители Свето-Михайловской в посессию, жадной найменшой в том не важился чинити трудности, перепони и препятія. Тут же и село Будакву в державі пней Гамалііной найдуючоеся, в сотні Сенецкой будучое, до помянутих кгрунтов з особливого ншого респекту в подданство до тоей же святой обители определяем, зачим абы войт того села з посполитими людми всякие мнастиреві Свето-Михайловскому подданское отдавали послушенство міти хоцем и реїментарско приказуем.

Дан в Русанови, октоврия 15, року 1713.

У того висоце поважного універсалу подпис руки реїментарское таковой: “Звишменованный гетман, рукою власною”. А печат войсковая на чирвоном воску притисненна”.

Другий висоце поважний реїментарський універсал тие ж всі и инние кгрунта в сотні Сенецкой найдуючиєся, мнастиревѣ Свѣто-Михайловскому киевскому и всей тоя ж обители братіи конфирмуочий:

“Пресвѣтлийшого и державнѣйшого великого гсдря цря, его црского священнѣйшого влчества Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадський.

// (арк. 384 зв.) Всеї обще старшині и черні его црского пресвѣтлого влчества Войска Запорожского, а зособна паном полковникам киевскому и лубенскому^б з старшиною их полковою, сотником, атаманом городовим, войтам з протчими урядовими и кому бы колвек о том тепер и в потомние часы відати надлежало. Сым ншим універсалом ознаймуем, иж просил нас висоце в Бозі превелебний его милост отц Иоанний Сенютович, игумен мнастиря Свѣто-Михайловского Золотоверхого киевского, з братиею, дабысмо потвердили ншим універсалом от нас же наданние власною суммою мнастирскою купленние и от инних до тоей же свтой обители леггованние добра, имянно мнастирец Красногорский, власним коштом ншим сооруженный, а за согласиєм и совѣтом архипастира ншого, ясне в Бозі преосвещенного его млсти отца Иосафа Кроковского, митрополита киевского, в присудствие Свѣто-Михайловской обители опредѣлений з селцем Пісками в сотні Чорнуской наданьним, и искупеньним до него млыном на ріці Удаї на гребі Воробювской о трох колах: двох мучних, а третем ступном з валушею, з лугом ниже того ж млына и ліщанкою понад ворю межи Воробьями и Биевцами в купчой на уряде лубенском справленной ограниченою в сотні Сенчанской на ріці Сулі, на греблі Хрулевской млинов два середних, в девяти колах, шести мучных, а трох ступных. Там же хутор над греблею, прозиваемий Хрулевский, з поселившиміся двадцят хат людми и зо всіми до него належними угодиями: лугами, луками сінокосними и хутором, // (арк. 385) именуемим Видкаловкою, за Пісками под селом Коновалом будучим, от пни Маріи Григоровой Гамалііной легованними, так же и село Бодакву, в той же Сенчанской сотні в державі еї ж пней Гамалііной найдуючоєся. А до помянутих кгрунтов от нас наданное в полку Киевском под горо[до]м Киевом село Выггуровщину з кгрунтами, давно, еще за антецессора ншого славной памяти Богдана Хмельницкого Василиєм Дворецким, на тот час полковником наказним киевским, от Троещины отграниченними, и писмом его ж обварованними. А потом тепер недавно по той же границі розїздом высланным з духовного консисторийского митрополіи Киевской суду особ отновленними и писмом за руками тых же высланных и печатю коньсисторскою утвержденними, в сотні Острицкой села Крехаев и Боденки з кгрунтами до Крехаева, лісом, прозываемим Малий Корміл, и з сіножатю, а до Боденок полем пахарним и сіножатю належними под тим же селом Боденками млин на ріці Видриці о трох колах и два млины на реці Десні лодейние, двор з свѣтлицею, пекарнею и винницею з огородом, полем, прозываемим Садки, и з озером, Копятин называючимся, ліс в Крехаеві и двор шиньковний з будиньками и садом, у законниц киевских флоровских купленіе. Там же под Крехаевом ліс, прозываемий Старий Корміл, от пна Ивана Пероцкого, сотника полкового ніжинського, частью проданный, а частью дарований. Млынов три на реці Острі под самим городом Остром на греблі Слобоцкой о девяти колах: шести мучных, а трох ступных, один от по

// (арк. 385 зв.) койних Григория Карповича Волского, и сина его Федора Волского, полковника киевского лекгованний, другой – у Войнича киевского, а третий – у Ивана Дворецкого и Тимофея Губки, товаришов полку Киевского, купленные. Мы, теди, гетман, принявши тое превелебного отца игумена свто-Михайловского з братиею прошение, за слушность, а по должности ншой реїментарской стараючися, иж тая свтая обител так давностию времени, як барзей нетлінними свтия великомученици Варвари мощами чудодійственні в ней обрїтаючимися прославленная, до объветшеня не приходила, але бы для болшой хвалы Божой умножения и неуставаючих у престола его о монаршом достоинстві от нас, гетману, и о всем реїменту ншого Войску приносимих молений належитое имїла доволство, видалисмо сей нш в далшую крїпост універсал, которого повагою яко всі тые вишей спецификованние добра: маетности, млыни, хутори, поля, лісы, озера, сіножати и протчое кгрунта, які мїют в своем ограниченю, ствержаем во вечное помянутой обители владіние и посессию, так абы в волном и спокойном оных заживаню и в отбыраню належитих з них пожитков ништо з старшины и черні, войскових и посполитих людей жадной наименшой ему, отцу игумену свто-Михайловскому, з братиею и сукцессором его превелебности перешкоды и перепоны чинити не важился, мїти хочем, упоминаем и реїментарско приказуем.

Дан в Глухови, июля 28, року Божия 1714.

У того висоце поважного универсалу подпис // (арк. 386) руки реїментарской таковой: “звиш менованный гетман, рукою власною”, и печат реїментарская на чирвоном воску притисненна”.

Тестамент Марїи Василиевни Григоревой Гамалиїной таковой.¹³²

“Во имя Отца и Сина и Святаго Духа. Я, Мария Василиевна Григорева Гамалиїна, застаючи в старости літ, а зближаючися к смерти, памятаючи когда повелінием Божиим будет мні отїти от временной сеї жизни, дабы потом не было турбациї наслідником по мні будучим о кгрунтах и набытках покойним мужем моїм Григорием за власние наши гроши купленных, которие я прежде сего по прошению честного отца Филарета Кошаковского, игумена мнастира Мгарского, з правами и записами всі в своих, яко нижей описано, положенных застаючие до тоей обители леговали всіх моїх кривных отдаливши, что як без совїту ясне велможного пна гетмана учинилося, так без универсалу его ж реїментарского, видечи бити некрїпко й разсуждаючи тую святую обител во всем изобилующую по смерти виш реченного отца игумена, по намові и прошению кривных моїх, оним же мої всі кгрунта тестаментом записала, леч и по сем, когда зайшло мене поважное реїментарское писание. Так же ясне в Богу преосвященный митрополит киевский словесно мні прекладал прошение висоце в Богу превелебного его млсти отца Иоаникия Сенютовича, игумена свто-михай // (арк. 386 зв.) ловского киевского, тепер архимандриты свтия великия Лаври Киево-Печерския, теды я здала на разсуждение и волю прежде реченных високоповажных особ, дабы по своему соизволению кгрунта тые распорядили не отдаляючи, еднак от оных и моїх кривных. Якое распоряжене кгрунтов моїх учинивши, ясне велможный пн гетман, изволил и мні через писание ознайти, я, прето тепер тое за слушное принявши и благоразумьному тому разсуждению

¹³² На полі напис: “выше на 379-м листу есть”.

склонившись, жадними не вводячися намовами за доброю моєю и здоровою памяти преждние обідви легкації, так мнастиреві Мгарскому, яко и своїм кривним данние, кассую уничтожаю и некріпкие вперед быти извіствую, а одну остатную тепер написаную изьявляю и утверждаю, которая так о собі зостає: млыні на греблі Хрулевской в полку Лубенском, в сотні Сенчанской на реці Сулі, з шестма каменей и трома колами ступними; село Хрулі з людми, з дворцем и з належитими до оного озерами, луками, сіножатми, лісами, полями пахарними; футор Ведкаловку, стоячий под Коновалом, зо всіми до него належитостями, стой обители Михайловской киевской надаю, на що все и універсал реїментарский потвержателный, и грамоту црского вличества подлуг того ж універсалу виданную, отцы михайловские иміют. Пну Иоанну Михайловичу Гамалії, внуку моему, даю в вічне вживане на той же вишей писанной греблі млины с чотирма каменми и двома колами ступними, сад под Христиновкою и слободку з людми там же поселенную, что так віч // (арк. 387) ними часы непремінно и неподвижимо быти хочачи, записую и утверждаю, дабы ніхто так з кривних мої, далних и ближних, яко теж и з властей всяких сию мою остатную легацию не важился кассовати и переміняти, якої ани я сама поки в живых зостаю, отміняти и разоряти вже власти такової не имію и отрцаюся. А особливе діти пна Михайла Гамалії, брата пна Иоана, дабы оного ні в чом против сего писания не турбовали, а если бы хто міл противо сеї выраженной моеї волі учинити, тому обиклим заприщением заприваю, анафема буды.

Писанно року 1716, августа 17, во увірене и извістие, яко не уміючая писат, своєю рукою вмісто имени крест написую + и печати прилагаю”.

А подпис рук у сего тестаменту таковий: “я, умислне прошеный до сей духовниці, руку мою подписую, Павел Петрович, презвитер преображенский лохвицкий; на прошение госпожи Гамалііной притомним будучи сиеї духовниці, подписуюся, иеромонах Модест Илніцкий, намістник печерский; иеромонах Евстратий на изволение пней Гамалііной к сей духовниці руку мою подписую; Стефан Пестич, сотник лохвицкий. Того ж року и мсця присутствующу мнш в обители святой Киево-Печерской на прошение отцев михайловских з сібирских стран и аз грішний на сей легациі ей мл. Маріі Гамаліевой руку мою подписую, архиерей схимонах // (арк. 387 зв.) Феодор, метрополит Сібирский. Вклад благодітелки похваляя и прошению отцев михайловских дозветворя, руку мою подписах, Иосаф Кроковский, метрополит киевский”.

Писмо децизиальное на тие ж кгрунта служащее таковое.¹³³

“Року тысяча сім сот сегонадцят, мсця мая, дня двадцят шостого.

Будучи я, нижей именованный, нарочно от боку ясне велможного Войск его црского пресвітлого вличества Запорожских обоїх сторон Дніпра гетмана его млсти пна Иоанна Скоропадского ординован для отведения и определения добр покойной пней Маріі Григоровой Гамалііной остатнею ею ж духовницею, так на обител святую Михайловскую Золотоверхую киевскую, яко и на его млсти пна Ивана Гамалії, знатного товариша воскового, природного тых добр поссессора, легкованных, зездилем в села Хрулі и Бодакву при обещности висоце в Бозі превелебного его млсти отца Варлаама Ленніцкого, игумена виш реченного

¹³³ На полі напис: “*выше есть*”.

мнастира Михайловского киевского, з превелебними отцами михайловскими ж, Захариєм, бывшим намістником красногорским, и Гавриїлом, лівого крилоса уставником. И при его млсти пну Ивану Гамалії по обосторонной угоді и комплянції сиї власне з помянутої легації в вікуюстую possessию, моц и державу, до обители Михайловскої Золотоверхой киевскої, як в премошнійшой монаршой грамоті, в поважном ясне велможного его млсти пна гетмана изо // (арк. 388) браженно універсали определілем добра села Хрулиев в лівой стороні от церкви, улицею почавши от Ивана Лебеда, аж за Максима Кравця, где и граничная учинена улочка всіх человека пахарных и непахарных двадцят пят, а міют тые хрулевчане подданние мнастирские, як и прежде на Пісковском, державы пна Ивана Гамалії поля пахати и сіна косити, тьлко з тим варуньком, чтобы тые люде на помянутом Пісковском полю болш себе землі не принимали и не орали, и в сінокосний степ не залізали и не вдыралися, але попережнему контентовалися. Дворец хрулевский зо всім около него осілем, з виньницею, з лісом купленным Капустовщиною, стоячим понад сагою протягом аж до ріки Сули з другим лісом Онискорщиною стоячим, просто через сагу до самой Сули, з третим лісом Василювщиною, стоячим просто довжиною до Сули з ланом на Пісковском полю лежачим, пном Иваном Гамалією уступленным, до державы того мнастирского дворца, на греблі Хрулевской на реці Сулі будучой кліток дві о шести колах млива, а трох ступних, в середині стоячих, з лісом Лебедувщиною, понад Сулою будучим, ліса гребелного не повинен никто на потребу дворовую пустошити, але тьлко оного употребляти для гаченя гребелного.

Греблю Хрулевскую надлежит мнастирскими подданными по учиненном уже постановленю три части гатити у реченного времени, тилко ж под знатною и неотпустною виною. Если бы за нестаранем з какой стороны учинилас на греблі шкода, в дворці за греблею, где мирочник мешкает, не возбрано пану Ивану Гамалії свою дробину держати, із один на Сулі ближший сюда, к Хрулям, надлежит до дворца мнастирского // (арк. 388 зв.) хутор Ведкаловку зо всіми до его приналежними гаями, полями пахарными и сінокосними з таким власне определением, як покойная пані Гамаліевая владіла, и выгони в степу для статков своих міла. Село Бодакву зо всіми тяглими людми, з подданскою належитостю там же в трох змінах, ланов три, ставок з гребелкою за селом, Кривопустовщина, купленный з лісом, над Сулою стоячий, по своей ку обители сто-Михайловской склонности, пн Иван Гамалія даровал з купчим записом, дубник под селом Бодаквою пн Иван Гамалія в державу мнастирскую уступил, а собі от законников михайловских, за волею его млсти отца игумена в заміну гай под Хролями стоячий, березовий волний, з лісом, почавши от самого рога понад сагою, стоячим по дороге, через сагу лежачую, з шматом ліса Капустовщины граничными знаками по деревьях чиненными, уз хату боярина из ставком, аж по самие людские огороды определением, в свою вікуїстую принял possessию, в котором березнику намінил собі пн Иван Гамалія и дворец строїти, із один поблизу Бодакви до дворца мнастирского належит, трох козаков, якие услуговали двору покойной пні Гамаліевой, именно Данило Кривоуст, Васил Опліт, Федор Богомол, определенно до дворца мнастирского по их соизволеню. Бодоквяне не повинни в купление пна Ивана кгрунта распаханем поля влазити, и на оних орати, леч що прежде за річку зайшовши в куплю пна Иванову влізли,

конечне міють того уступити, а далій заводу не чинит окказіі, що зас бодаквяне за одной державы в Пісковские вдралися поля, минувши свої луки, теды тепер як стала рожност державы, повинъни у пісковских жителей, люб куплею // (арк. 389) тых полюв набувати, или з десятины пахати, албо уступати, а о свой от полчан гадяцких комишанцов степ границею определенний доходити, чим бы могли бодаквяне в паханю поля доволними бути. Потом определено между бодаквянами и пісковцами поле пісковское поуз горб, далій понад Бодаквою урочищем через горб до дороги идучой до березовой луки от Пісков идучий, в лівую руку пісковцам, на яком полю в правую руку бодаквяне, пахаючи землю, повинны дават за відомом пісковского державци на церков пісковскую десятину, якие всі за поссессіі добр Гамаліевских, виекслюдованние во вся добра по легаціі покойной пні Гамаліевой, а по злагоді з пном Иваном Гамалією в державу мнастиреві Золотоверхому киевскому указом высокої звірхнійшой власти отділенние, и в вікуистую посессию отданние, для достовірия и в потомъност часу, на сем децизалном писаніі, стороні мнастирской выданном, подписуюся.

Діялося в селі Хрулях, року и дня вижей написанних.

У того децизального писма подпис руки таковий: “Стефан Максимович, канцеляр войсковый”.

А листы таковыє:

Первый лист:

“Ясне велможный мсці пне гетмане, мой велце милостивий пне, пне и всенадежный добродію. Висоце поважный лист писанный до мене от велможности вшой, достался рук моїх, в котором велможност ваша легкование на записі моем на мнастир Мгарский добра припомнити мні соизволил, абым оние мнастиреві Свто-Михайловскому киевскому отдала, в чом як не естем // (арк. 389 зв.) спречна, так тое в одной воли и ласце велможности вшой вручаю, просячи навсегда милостивого на мене призриния”.

У того листа при маренесі так написано: “Велможности вшой, пну моему милостивому и всенадежному добродіеві, поволная до услуг Марія Григоріева Гамалііна”.

А подпис того листу так написан: “Его црского священнішого величества Войска Запорожского гетману, ясне велможному его млсти пну Иоанну Скоропадскому, моему велце милостивому пну, пну и всенадежному добродіеві”.

Другий лист:

“Ясне велможный милостивий пне мой. На лист поважный велможности вшой таковий отвіт чинит пні Григоріева Гамалііна. Взглядом кгрунтов своїх купленных, которие лелековала тестаментом своїм на мнастир Мгарский лубенский, прето ж любо так и сталося, еднак она, пні Гамалііна, тую свою легацію первую рада б тых час перемінити, а на Свто-Михайловскую киевскую обител тые свої добра помівивши, знову ж вторим бы тестаментом своїм потвержати, в яком то двояком легкованю не может себе пні Гамалііна рассудити, и все ціле кончити того діла волею своею весма все тоей легаціі своеї премінение на волю велможности вшой, аки отцевскую, здает, що и листом своїм обявляет велможности вшой, а при том и себе я пнскої милостивой полцеюся ласце”.

А при маренесі так написано: “Велможно // (арк. 390) сти вшой, милостивому пну и великому добродієві, найнижший слуга и подножок Федор Олшанский”.

А подпис того листу так написан: “Его црского священнійшого вличества Войска Запорожского гетману ясне велможному его млсти пну Иоанну Скоропадскому, моему милостивому пнові и великому добродієві”.

Третий лист:

“В Богу превелебний мсці отче игумен мнастиря Свто-Михайловского киевского, мой велце ласкавий господине отче и приятелю. З листовного донесеня вшой превелебности извістилися, что в легкованных небожкою Григориевою Гамалііною на обител Свто-Михайловскую и внукові своему, пну Ивану Гамаліі, добрах в Хрулі и Будақві лежачих, высланный од нас пн Стефан Максимович, канцеляриста войсковый, праведное учинил определение, которого и вша превелебност естес контент, теды и мы тую его, пна Максимовича, похваляючи справност, на определение помянутие кгрунта в писмі рукою его ж закріпленном выраженние універсал нш потвержательний посилаем и зичим вшой превелебности доброздравственнного узнавати поведения.

З Глухова июня 6, року 1717”.

У того листа при маренесі так написано: “Вшой превелебности зичливий приятел Иван Скоропадский, гетман Войска его црского пресвітлого вличества Запорожского”. А подпис сего листа так написан: “Превелебному в Богу его млсти господину отцу Варлааму Ленніцкому, игумену мнастиря Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, моему велце мсцівому господину, отцу и прия // (арк. 390 зв.) телеві подати”.

Що все про памят для літ наступуючих в книги міские киевские ест записанно, тогож часу превелебний в Богу отц протерий духовний тоя ж де обители Свто-Михайловския киевския всі презентование писма отобравши з майстрату киевского и росписался в книгах тыми словы: “Иермонах, протерий, духовник Михайловского монастыря отобралем и подписуюся”.

А з книг и сей екстракт при подписаніі руки самого блгородного его млсти пна войта и под печатю міскою киевскою на прошение превелебного его млсти отца Гедеона, намістника обители свтого архистратига Михаіла Золотоверхого киевского, и всея тоя ж де обители святаия братіі ест виданн.

Писанн в ратушу киевском, року и дня виш писанного.

Менованный войт, рукою власною.

Корикговал и подписувол Николай Рокгуцкий, писар”.

П о м і т к а: Після тестаменту Марії Гамаліі на арк. 387 намальовано коло, в якому написано: “місце печати ея” та в кінці документа намальовано коло, в якому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 114, 10 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 382–390 зв. Копія.

Опубліковано частково: Мицик Ю.А. Гетьман Иван Скоропадський – покровитель Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві // Сіверянський літопис. – 2000. – № 5. – С. 69–70, 72–73.

1724 р., серпня 19. Глухів. –

**Указ Малоросійської колегії про ревізію реєстрів козаків
Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква, які вписані в козацькі
компуты та тяглих людей, які є підданими Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря за донесенням економа Захарія**

“Указ его величества императора и самодержица всероссийского ис Коллегии Малой Росіи киевского Михайловского мнастиря игумену з братиею.

В поданном в коллегию Малой Росіи доношении того ж мнстря економа, иерманаха Захарія¹³⁴, написано определенны // (арк. 391) е де в Лубенском полку ревизоры Василей Кочюбей с товарищем Сенецкой сотни села Бодаквы, того ж манастиря подданных без подлинного свидетелства написали в казаки и оных подданных деды и отцы были подданные и живут на грунтах мнастирских, а другие на купленных от себя мужицких и чтоб о том указ учинит. А по розыском посыланных ис коллегии Малоросіи глуховского гарнизона прапорьщиков Белянина и Вонжина, да бунчукового товарища Рамановского, показано из оных подданных деды и отцы, а некоторые и самы в том же полку служили казацкую службу, а имянно: Василей Нещадин, Мартин Сметанко, Иван Мироненко, Иван Жмайло, Костентин Чернобай, Алексій Жмайло, Никито Покотило, Остап Колесник, Степан Сметанченко, Павел Жученко, Петр да Степан Ильяшенки, Демко Родченко, вдовы Мары Пилипенково дети Гаврило да Трофим, вдовы ж Катри Вернеиси дети. И по его императорскаго величества указу по приговором коллегии Малой Росіи велено помянутым казакам быт попережнему в казацкой службі и ис того подданства выключить, а писать их в ряд с их братею в казацкие компуты, и о написании их в казацкие компуты и о виключеніи ис подданства послать промеморию в Войсковую Генералную канцелярию. А того ж села обывателех, которые по розыску явилис мужиками и были в подданстві, а о других о казатстве их сторонние люди показали, что о казатстві их подлинно несведомы, а имянно: Прохору Луценку, Се // (арк. 391 зв.) мену Руденку, Юске да Ивану Жмайленкам, Опанасу Даценку, Ивану Сметанченку, Петру Шияку, Федору Швецу, Юске Дмитренку, Савке Корасю, Семену Мурашке, Павлу Мурашке, Лукьяну Авчереньке, Антону Пугачю, Якову Сидоренку, Ивану Сашотке, Федору Мурашке, Сергию Филоненку, Кондрату, Демку да Семену Рудаченком, Василю Горкавенку, Грицку Жмайлеву, Максиму Вергуну, Денису Силинку, Ивану Мазеке, Ереме Мазеке, Василю Молчану, Федору Русаченку, Никите Гинке, Ивану Семененку, Тимофію Игнатенку, Климу Куличенку, Никите Малому, Павлу Подгрушному быт попережнему в подданстві за помянутым Михайловским манастром, и о том дать вам ис коллегии Малой Росіи его императорского величества указ, и по тому, его императорского величества, указу о показанных казаках в Войсковую Генералную канцелярию промемория послана, и киевского Михайловского мнстря игумену з братиею о показаннѣм відать.

Петр Кошелев.

Исай Сухорев.

Лаврентей Хрипунов.

Петр Кроковський.

¹³⁴ На полі напис: “Захарий, иконом”.

Терентей Заплатин.
У сего указу его императорского величества коллегії Малой Росии печат.
Канцелярист Иван Артїлной.
Августа 19-го дня 1724”.

П о м і т к а: На арк. 391 на лівому полі: “№ 126 в к з”, “секретар”.
У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 390 зв.–391 зв. Копія.

№ 252

1724 р., жовтня 5. Глухів. –

Указ Генеральної Військової канцелярії за надісланим указом з Малоросійської колегії про уточнення реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква та тяглих людей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

// (арк. 392) “По присланному его императорского влчества указу и по приговору Малороссийской Коллегії из Войсковой Енеральной канцелярії в вес полк Лубенский для всяких розискних діл присланными, гспднм прапорщиком Тихоном Ивановичем Волжином и Василием Романовичем, товаришем бунчуковим, которие в сотні Сенецкой, в маестности мнстры Свято-Михайловского Золотоверхого киевского в селі Бодакві определении в мужики из новоуписних козаков в подданство к оному мнстру попрежнему, нижей сего именно означает. И оные мужики вписанни в компут польковой посполитий и городничому села того вручени сут.

Пархом Луценко, Семен Руденко, Юско и Иван Самойленки, Опанас Даценко, Иван Сметанченко, Петро Шиян, Федор Швец, Юско Дмитренко, Савка Карас, Семен Мурышка, Павел Мурышка, Лукян Овчаренко, Антон Пугач, Яков Сидоренко, Иван Шешодка, Федор Мурышка, Сергій Филоненко, Кондрат, Демко да Семен Руденченки // (арк. 392 зв.) Васил Горкавенко, Грицко Имайленко, Максим Вергун, Денис Силенко, Иван Мазюка, Ярема Мазяка, Васил Марченко, Федор Русаченко, Никита Гунка, Иван Семененко, Тимош Игнатенко, Никита Маляр, Клим Куличенко, Павло Подгрушний.

До исправки указу присланного з Малоросійської Коллегії Юска и Ивана Имайленков атаману и законникам ні в чом их и не употреблят, до присланного о оних впрעד указу. Того ж села маестности в селі Хрулях удова Евдокия Федорова Винникова з дітми своїми по справкі козацких и мужицких компутах и по признаттю ея самой и по свідителству сторонних людей, оная удова означенна, что написанна ест в компуті мужицьком, и оние по розиску определении по прежнему в подданство до оног мнстры Свято-Михайловского Золотоверхого киевского.

Прапорщик Тихан Ивонжин.
Васил Романович, товариш бунчуковий.
1724-го году, мсця октовр. 5.
Справил Василий Балинский, писар роменський”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 392–392 зв. Копія.

1725 р., грудня 11. Глухів. –

Указ Генеральної Військової канцелярії лубенському полковнику

Андрію Марковичу про перевід 15 козаків у підданство

Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква

// (арк. 393) “Указ ея императорского величества самодержици всероссийской з Войсковой Енеральной канцелярії полковникові лубенскому, гспдну Андрею Марковичу, обявляється.

Мнастира Свто-Михайловского Золотоверхого киевского игумен отц Алексій Петрина з братиею доношением в Войсковую Енеральную канцелярию показали. В прошлом, 1723, году доносили они в Коллегию Малороссийскую, что Василий Кочубей, товариш бунчуковий, с товарищи, будучи на ревизіи в полку Лебенском сотні Сенецкой в селі Бодакові, многих подданных мнастирских без подлинного свидительства написали в компут козацький. По котром доношению послани были для розиску з Коллегии Малороссийской глуховского гарнізона прапорщики Білянкин и Волжин да бунчуковий товариш Василий Романович. И по тому розиску явилося з оних людей 14 члвк, что діди и отци их в том полку служили козацкую службу, которих приговором Малороссийской Коллегии и виключено ис подданства, а 32 человек оставлено и написано в компут мужицкий, а покамест де о том указ міл з оной коллегии видати, приказали и запретили оние розищики им, законникам, и сотникові сенецкому до тих мужиков не интересоватис, но он, сотник, не слушая того запрещения з означен // (арк. 393 зв.) них мужиков 15 человек в поход Терковский вислал. Когда же указ блженниа и вічнодостойниа памяти его императорского влчтва з Малороссийской коллегии видан, чтоб тие 32 человека попрержнему непременно подданными мнастирскими были и всякую повинност мужицкую отбували, тогда помянутие розищики, Волжин да Романович, не веліли тих 15 человек ні в чом не чепат, покамест з походу возвратятя. Которие де еще пришлого септеврия мсця з оного походу в дома свої возвратилис, толко и до сих час жадного послушенства не хотят отбуват, о чом де он, отцеве законники, любо и били челом вам и указ з коллегии Малороссийской виданный обявляли, однак вы ніякого рішення по тому не учинили. Да сверх де того в селі Хролях той же сотні вдова Евдокия Винниковна по свидительству старинних людей и по розиску тих же розищиков и по сознати самой же еї определена по прержнему в подданство, а и по се время жадного подданского послушенства не отдает, в чом всем отцеве законники просили в Войсковой Енеральной канцелярії рассмотрения. Прето сим ея императорского влчтва указом вам предлагается, дабы вы више означенних 15 члвка по повернувшихся з походу ежели они тие сут, которим Малороссийской коллегии указом велено быт в подданстві, не веліли до козацкой службы чепат, но найдовалися б оние по тому указу в подданстві и всякую повинност и послушание им, законни // (арк. 394) кам отдавали, також и више помянутой вдові Евдокиі Винниковні, буде подлинно она доводится быт в подданстві, приказали б подданскую повинност им же, отцем законникам, з прочіими посполитими людми отбуват безпречно. И вам бы, полковникові лубенському, гспдну Андрею Марковичу, о висше писанном чинит исполнение по сему ея императорского влчтсва указу непременно, а что учинено будет, о том міете в Енеральную Войсковую канцелярию отвітствоват доношением без замедления. Дан в Глухові, декабра 11 д., року 1725.

Войсковой Генеральной канцелярии правителі:
Иван Мануйлович з товарищи.
Старший канцеляриста Данило Покорский.
Канцеляриста Григорий Юркевич”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано:
“місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 393–394. Копія.

№ 254

1725 р., грудня 11. Глухів. –

Указ Малоросійської колегії лубенському полковнику Андрію Марковичу стосовно підданих Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодакві

“Указ ея императорскаго величества самодержици всероссийской з
Войсковой Генеральной канцелярии полковникові лубенскому, гспдну Андрею
Марковичу, обявляється.

Мнастиря // (арк. 394 зв.) Свто-Михайловского Золотоверхо киевского
игумен отц Алексій Петрина з братиею доношением своїм в Енералную
Войсковую канцелярию присланным обявили, что в полку Лубенском в
Сенецкой сотні посполитих людей иміється кроме их села Бодакви в той сотні
будучого 446 дворов, з яких даються порції и рації тилко на 9 компанійцов, а з
помянутого села Бодакви, в яком 120 дворов, дається на 6 компанійцов, отчего
де немалая тяжест подданным их чинится. Також посусідки де оного села
Бодакви ухиляючися от подачи и повинностей поподавалис под козаки, на котрих
де любо и одержали от вас указ, жебы по прежному повинности всякие и подати
отбували, однак де оны тому не повинуются и их ні в чом не слушают. Да он же
отц игумен з братиею в помянутом своем доношеніи показали, что по
універсалах покойного гспдна гетмана Скоропадского и вашом (з которих дани
в Войсковую Енералную канцелярию копії) определени до мнастиря
Красногорского ктиторами Лукиан Шостаченко, Лаврін Колот з братом, да
вдова Касяниха з сотні Чарнуцкой. А нні де старшина тамошня чарнуцкая тих
ктиторов от послушания мнастирскаго отставили, в чом всем суплікуючие
просили в Войсковой Енеральной канцелярии разсмотрения. А по справці в оной
канцелярии компанійцов по расположению внов учиненном в сотню Сенецкую
не определено. Того ради предлагается вам, дабы вы компанійцов з той сотні из
села Бодакви свели, ежели оние // (арк. 395) в той сотні от вас определени и
впред бы в тую сотню компанійцов не налагали, а стояли б оние компанійци в
тих містцах, где им в прежде посланном до вас указу квартири определени.
Також подсусідки оного села Бодакви не поддаваючис под козаков, попережнему
повинности всякие и подачи в купі з громадою отбували б непременно. А о више
означенних ктиторах по гетманскому універсалу учинили бы определение и до
оного мнастиря Красногорского тих ли самих, якие в том універсали выражени
или вмісто оних других, кого пристойно определит старшині чернуцкой

приказали бы, и вам бы, полковникові лубенському, гспдну Андрею Марковичу, о више писанном чинит исполнение по сему ея императорского величества указу непременно, а что учинено будет, отвѣтствоват в Войсковую Енералную канцеллярию.

Дан в Глухові, декабра 11 д., року 1725.

Войсковой Енеральной канцеллярії правителі:

Иван Мануйлович з товарищи.

Старший канцелляриста Данило Покорский.

Канцелляриста Григорий Юркевич”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 394–395. Копія.

№ 255

1726 р., квітня 4. Глухів. –

**Указ Малоросійської колегії від 16 березня 1726 року
наглядачу Нелидову про заборону підданям Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря забирати майно і переходити в підсусідки
до козаків**

// (арк. 395 зв.) “Копія.

Указ ея императорского величества и самодержицы всероссийской ис Коллегии Малой Росии Лубенского полку надзирателю Нелидову марта 16 дня, сего 726 году. В Коллегию Малой Росии в доношении Киево-Михайловского мнстря игумена Алексея Петрина з братиею написано, оногo мнстря Лубенского полку села Будоквы ис подданных их, которым велено по указу ея императорского величества по приговору Коллегии Малой Росии быт за оным мнстром своею волею и по приказу того полку сенецкого сотника пошли на службу с прежними козаками в Терковской поход, а иние подданные, побрав с мнстрских грунтов дворовое свое строенья, перешли жить к козакам в подсоседки, а оставшие того села подданные фураж и правиянт плотят бездоимки, от чего пришли во всесовершенную скудост и разорения и мнстрских работ и протчего весьма отправлят некому, а хто имянны оные подданные, при оному доношении приобщен реестр. И апреля 2 дня по указу ея императорского величества, по приговору коллегии Малой Росии велено к тебѣ послат ея императорского величества указ, чтоб ты помянутого Киево-Михайловского мнстря данным Лубенского полку села Будаковы Прохору Луценку, Семену Руденку, Яску Жмаленку, Михал // (арк. 396) Петру Шияну, Юску Дмитренку, Семену Мурашке, Павлу Мурашке, Антону Пугачю, Якову Сидоренку, Федору Мурашке, Сергию Филоненку, Максиму Вергуну, Василию Молчану, Павлу Покрушному, которым по розыску и по приговору коллегии Малой Росии велено быт за оным мнстром в подданстве. Так же оногo ж мнстря монастыря и прежним подданным, о которых в непослушании при челобытье показаны в реестре: Семену Кученку, Павлу Авчаренку, Кондрату Рудаченку, Самойле

Курченку, Даниле Чюхне, Дацку Литвину, Остапу Порохненку, Ивану Бансенку, Игнату, Левку, Даниле Чорномуренку, вдові Денисихи, вдові Болосихи, Самойле Косяченку, Троцку Семенову, Никите Телеге, Антону Косяченку, Ефиму Соловцову зятю, Сергею Лисеченку, Ивану Яненку, Юрку Немчину, Харку Козябову, Остапу Будинки, Куценову сину, объявил я императорского величества указом, чтоб они с мнстрских грунтов дворового своего строения не брали и к козакам в подсоседки не переходили, а которые побрав строения перешли, та оным веліт итьти жит на прежния свої жилища и быт помянутому мнстру в послушаніи и отбыват всякую подданческую повинност, как и протчие подданные того мнстра отбывают, а ежели впред к оному мнстру учинятця непослушны, то оные жестоко наказаны будут по ея императорского величества указу. И надзирателю Нелидову учинит о том по сему ея императорского величества указу”.

У подлинного ея императорского величества указу пишет тако:
// (арк. 396 зв.) Полковник Рудаков, Алексій Фуников, Яков Молчанов.

За секретора регистратор Иван Ломакин.

Канцелярист Афонасей Серпуховитинов.

Апреля 4 дня 726 году

Нелидов.

С подлинным ея императорского величества указом чел Иван Леввицкой”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 395 зв.–396 зв. Копія.

№ 256

1728 р., березня 10. [Бодаква]. –

Купчий запис комісару Вергуненку на ліс Клімі

“Року 1728, мєца марта 10 числа.

Дается купча на лісок Клімі комісару Вергуненку, нашому подданому манастирскому, а именно ціною коп шіст грошей готових дал коп чотири, а овес з соломою в рублі взявем, а тот лісок отбіглий и не маш з его користи до манастира и на тое дается ему писание при войту Даниленку и при боярину нашему Лукияну и при Яхимі Шевцю, чтоб нічто не интересовався до того ліска проданого. А будет хто интересоватся, то даст удвое ему коп дванайцят за той лісок вишше положенний. А тее ділалося при войту при Лукияну, при цехъмистру и при шевцю Юхиму, котории не умиючи писания, свтого креста прикладают руками своїма +++.

Для свидительства я подписую руку свою. Иеромонах Варнава Бялковский, городничий бодаковский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 396 зв. Копія.

№ 257

1728 р., жовтня 1. [Бодаква]. –

**Купчий запис бодаквянського поповича Прокопія Филиповича
про продаж селедувського пляцу ігумену Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Олексію Петрині**

// (арк. 397) “Року тисяча сім сот двадцят ос мого, октоврия первого дня.

Я, Прокопий Филипов сн, попович бодаковский, чиню извѣстно всѣм, кто о том похощет відати, иж продадем плец свой отеческий власный, нікому ні в чом не заведенный, з доброй волі, а не примусом, за цену пяддесят золотих доброй монети превелебнійшому гспдну Алексію Петрині, игумену мнсря Свто-Михайловского Золотоверхого киевского, и братіи ннішной того ж мнсря и вpled будучой. Которий то плец, прозиваемый Селедувский, граничит от црковного паркана з правой стороны, а з лівой – от Прокопа, Полуянова зятя, а з тилу – от Павла Мурашки, а з переду – от дворца мнсрского. И волен отц игумен михайловский тот пляц, проданный мною, дати, продати, даровати, заложити и на лучший як хотя пожиток мнсрский обернути. А я и жена моя и діти мої и ниhto от крвних моїх, близких и далеких, его превелебности отца игумена и братіи михайловской за виш означенный плец не силен турбувати, ани теж в заміну гроши отложит и ниhto от дітей и от крвних, близких и далеких. Что далших ради времен и віроятия подлинного при людех знатних и віро годних я, Прокоп, Филипов сн, попович, саморучно подписуюс. Року и дня виш положенних. Прокопий Филипович руку приложил.

Я, Антоний Пештич, презвитер блговіщенский василкувский, будучи // (арк. 397 зв.) притомный при обоїх сторонах доброволной продажи и куплі, в достовірие руку приложил.

Я, иерей Иосиф Иоанович, пзвитор села Бодакви, к сей купчуй во свідителство руку приложил.

Я, иерей Иоаким Михайлович, бодаковский, будучи при той доброволной продажи и куплі, свідетелствую подписом руки свой власной”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 67, арк. 128. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 397–397 зв. Копія.

№ 258

1728 р., жовтня 2. Бодаква. –

**Купчий запис бодаквянського жителя Павла Филиповича
про продаж двору з ґрунтом Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастирю**

“Року тисяча сім сот двадцят ос мого, мсця октоврия 2 д.

Я, ниже подписанный, видячи, иж брат мой старший Прокоп Филипов продал част свою, наданную от отца, то ест двор з ґрунтом, и я част, належашую до мене, двор и ґрунт зо всѣм до свтой обытели Свто-Михайловской доброволне ні от кого не принушений, продадем за певную сумму доброй монети за золотих полтораста. Которіи денги отобравши своїми руками власными, пущаю в посессію вічную. Волно им будет дати, даровати, продати и в найліпший собі

пожиток оборочати, и я, и жена, и діти нші, крєвній, близкій и далекій, не иміют в предній часи обытел свтуго турбовати.

Тое діялося в селі Бодакві, в том же дворі продажном, при чесних и віри годних людях. Року и дня вишше положенного.

На что длі ліпшой віри и певности своєю власною рукою подписуюс.

// (арк. 398) Павло Филипович, рукою власною.

Будучи мні на сем могоричу и я, слишавший доброволний могорич обоіх сторон, в достовірие подписуюся рукою моею Антоний Пештич, поп василкувский.

По прошению о[бо]іх сторон я, иерей Иосиф Иоанович, руку подписал.

Я, иерей Иоаким Михайлович, подписуюся рукою.

Я, Прокопий Филипович, видячи брата своего доброволную продажу, руку приложил.

Андрій Еремієв руку подписал.

Иван Калиниченко, жител василковский, не уміючи писати, крест стий кладу +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 67, арк. 129. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 397 зв.–398. Копія.

№ 259

1729 р., вересня 2. Бодаква. –

Купчий запис бодаквянського жителя Мирона Оплітова про продаж ґрунту та пляцу з хатою Леонтію Лихоцькому^а

“1729 году, мсця септеврия в 2 ден.

Я, Мирон, Оплітов зят, жител бодаковский, даю сию купчу Леонтию Лихотцкому, жителю бодаковскому, же я продал ему свой ґрунт, плєц ис хатою за ціну за чотирнадцят коп сполна, и з доброго умислу, а не в силовленню, иж продал я ему на вічніе часи, чтобы в той ґрунт ж между их ніхто не вчіпалься, а хто би міл в той плєц з его роду присвоїв ат, на такового штрафу десят рублев, и в том подписуем при людех на // (арк. 398 зв.) тот час бивших, а именно при чесному отцу городничому, иерамонаху Гедеону и при честному отцу Иосифу, презвитеру бодоковскому, и при иних людех и віри годних.

Я, иерей Иосиф, на тот час бивший, на тот запис руку приложил.

И при вдові¹³⁵ Біличци Евдокиї Власихи.

К сей записі подписуюся, Васил Опліт з женою своєю Феодорою.

И я, Васил, не уміетний божественного писания, крст прикладаю +.

Григорий, войт бодаковский, руку приложил +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 69, арк. 135–135 зв. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 398–398 зв. Копія.

¹³⁵ Далі чорнильна пляма.

№ 260

1739 р., вересня 4. Бодаква. –

**Купчий запис бодаквянського жителя Леонтія Лихоцького
про продаж ґрунту з хатою Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастиреві**

“1739 года, мсця септеврия 4 дня.

Я, Алексій Лихуцкій, чиню відомо сим моім рукоданим писаням, кому указоватимет потреба, иж з доброй волі моеї продалем ґрунт мой власний и нікому ні в чом не пенний ні заведений, в обител Свто-Михайловскую Золотоверхую киевскую ис хатою за ціну коп чтиринадцят сполна во вічніе часи, в том варуючи, абы ніхто з близких и далеких крєвних моїх в мененений ґрунт не интересовался жадною мірою. А в лучшее достовірие и твердост крестом подписуюся року и дня положенного вишше при людех, на сей час згодившихся.

По прошенію Леонтія Лихуцкого Яким Афтанасиев во місто его подписуюся.

// (арк. 399) По прошенію Леонтія Лихуцкого я, иерей Иосиф, бодаковский, подписуюся.

По прошенію Леонтія Лихуцкого я, поп Антоний Пештич, василкувский, подписуюся”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 398 зв.–399. Копія.

№ 261

1731 р., лютого 19. Лохвиця. –

**Запис лохвицького уряду про продаж токарівської жительскою
Пелагесію Пєвнихію жителю села Піски Герасимові Олещенку
лісу під селом Бодаква**

“Року тысяча сімсот тридцят первого, мсця феврєля, девятигонадцят дня.

Пред нами, врадєвими лохвицкими, нижей имено подписавшимися, ставши очевисто на ратушу городовом лохвицком Пелагия Півниха, жителка токарувская, явне, ясне и доброволне предложила тие слова, мєвячи: “Мсці врадєвие лохвицкие. Відомо чиню в. мстем, мсці пнству, и кому колвек в потомние часи відати надлєжатимет, иж міючи я власний ліс свой дідичний и отчизний под селом Бодаквою, з едной стороны от чернцов бодаковских ліса и дворца, з другой стороны – от Данила Поддячого, жителя бодаковского, понад рікою Сулою стоячий, з доброй своей волі, а не с примушення, пустилам в продажю и во вічне владініе жителєві Пісочок малих Герасимові Олещенкові за готовую и певную сумму доброй монети коп двадцят сполно, за кие то денги, виш писанную // (арк. 399 зв.) сумму до рук своїх отобравши, вічне самую себе и мужа моего, и дітей моїх и всіх крєвних, близких и далеких, от того, доброволне мною проданного ліса, отдаляю, и не повинен нихто з них в тот ліс, доброволне мною проданный, интересоватис и жадной претенсії міти, а ему, Герасиму Олещенкові, даю таку моц и силу, якую я прежде в оном імїла, и волно ему будет, кому хотя продати, дати, заміняти, и ку найлутшему своему диспєновати пожиткові, не узнєючи ни от кого жадного препятствия и

перешкоди. Но овшем и я сама повинна его, Гарасима, у всякого суду и права одстоєвати, на взрушителя справи покладаю другую такую сумму, и за тим идучих шкод и накладов правних, хтобы міл его, Герасима, неналежне турбовати. Мы теди, урядовие, вислухавши єї, Пелагії Півнихи, доброволную помянутого ліса продажу, а его, Гарасима Олещенка, охочую вічистую куплю, и по обосторонном прошению росказалисмо, в книги міськіє записати, а с книг винявши екстрактом, слово до слова на сем папіру спорадити и при звиклой городской печати, с подписом имен нших и руки писарской, требующой стороні, Гарасиму Олещенку, видати року, мсця и дня выш писанних.

За сотника лохвицкого правящий Михайло Кирилович^а.

// (арк. 400) Роман Яковлев, атаман городской^б.

Хведор Щербина, воит міський.

Сидор Яковенко, Мойсїй Панасенко, бурмистри.

Писар сотенный лохвицкий Александер Загоровский^в при печати міской подписался”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 399 зв.–400. Копія.

№ 262

1731 р., липня 30. Степ біля р. Бодаква. –

**Угода між гадяцьким полковником Григорієм Грабянкою
і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем
про розмежування землі в селі Бодаква**

“Року тысяча сім сот тридцят первого, июля тридцятого дня.

За відомом велможного его млсти пна Григория Грабянки, полко[в]ника гадяцкого^а, а з другой – в Бгу превелебних отцев иермонахов монастира Свто-Михайловского Золоверхого киевского, ниже вираженних персон, контроверсії границі степу, при Бодакви річци зостаючого, о которий степ между сторонами в року 1716, в июні 4-м дню, обширнійше о том розьграниченю свидителствует извѣстие, о сем помененом 1731-м году, на афектацию зобополную зехавши мы, вислание на поменений степ и там увідавши подлуг кріпостей границу о разсмотрением совістним таковое между собою о тоє поле учинили примирение таковою специфікуюше нинішнюю ншою прикметою и признаками, зачавши от лу // (арк. 400 зв.) ки Ивана Кирсти, жителя комишанского, по крайнюю могилку маленькую, а от маленькой под болшую могилу, од которой косо зміраючи до шляху Ромоданова до могил жидовских понад Буйволицею долиною зростаючих. Которой границы ншей нинішней, совокупно учиненной, поменение отци всячески уступичи и содержат по сему розиску в цілости сего дотримати изволили. К чому и ми, сторона склонившиися ко другой, однако ж до далшого рассмотрения и уваги в несподобаню сего розиску, якої колвек стороні аппеляцию и волное себї заховуем позволение, то ест до права цитацию на сее нше розиску рассмотрение для ліпшого увірення и згоди собственно зособна укріпляем рокою.

Писан на помененном степу, вижей вираженного року и дня.

Иермонах Захарий, економ сто-Михайловский.

Иеромонах Филарет Чарницкий, городничий с.-михайловский
Золотоверхо-киевской обители¹³⁶.

При сем разделену был в притомности А. П. П. василкувский.

Комишанский дозорца Степан Новицкий.

Во місто атама[на] городского комишанского Ивана Крупки Васил
Печерский, жител комишанский, руку подписал.

При сем розиску будучий Константин Миколай Слонімский, m[anu]
p[gorgia].

Писар городовий комишанский Роман Николаев подписался.

// (арк. 401) При сем будучие жители козаки комишанские Яким
Панченко и Марко Шленчак, комисар сотенный.

Села Остаповки люде Трофим Радченко, Яско Піший.

Жителі бодаковские: Леско Лихутченко, Панко Подгрушний, Иван Рева”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 399 зв.–401. Копія.

№ 263

1738 р., вересня 25. [Лохвиця]. –

Купчий запис жителя села Піски Герасима Олешенка про продаж лісу під селом Бодаква Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві

“Року тысяча сем сот тридцет ос мого, мсця септеврия, двадцет пятого дня.

Я, ниже подписанный, жител Малих Пісочок, чиню відомо сим моім
доброволним писанием, и кому колвек в потомние часи відати надлежатимет,
иж пустилем иміющийся власний свой ліс, куплений у Пелагії Півнихи,
жителки токаровской, под селом Бодаквою прилеглий к лісу обители Свто-
Михайловской, а з другой стороны – поміжн от Данила Подячого, жителя
бодаквянского, за готовую сумму доброй монети коп двадцет. Которий ліс по
волі своей, а не з примужения пустилем в продажу и в вичное владіние честним
отцем свто-Михайловским за готовую сумму коп шестнадцет, якие то денги
отобравши до рук своїх, вичне самого себе, жену и дітей моїх, и всіх кривних,
// (арк. 401 зв.) близких и далеких, от того доброволенного мною проданного
ліса отдаляю, и ни повинен нікто в тот ліс, мною проданный, интересоватся и
жадной претенції иміти. На що ради лутшой твердости и владіния купчую, мні
виданную из уряду лохвицкого за подписанием рук и печати городской
лохвицкой, им, честним отцам, вручаю. На чом и своеручно яко не уміющийся
свтаго писания, крест полагаю.

Року и дня више писанного.

Герасим Олешенко +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 401–401 зв. Копія.

// (арк. 402–408 зв.) – чисті.

// (арк. 409) “Кріпости на земли разние мнстра Красногорского”

¹³⁶ На полі напис: “Захар., Филарет”.

№ 264

1705 р., лютого 15. Чорнухи. –

Запис чорнуського уряду про продаж чорнуськими жителями лісу над річкою Удай настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію

“Року 1705, мєця февруарія 15 дня.

Перед нами, Яковом Христичем, сотником чорнуским^а, Петром Усенком, атаманом городовим^б, Григорием Лукьяновичем, войтом, Андрієм Сміловцем и Гарасимом Забудком, бурмистрами, и иных особ зацних и віри годных на тот час будучих, постановившия очевисте Степан Вірченко, явне и доброволне сознал в тие слова: “Пне вряде, чиню відомо, так тепер, яко и на потомние часы хто бы о том відати потребовал, иж во иеросхимонасех пречестный гсдн отц Григорий схимник мїет себї обїтацию и жителное пребывание в лісі, стоячом над Удеом рекою, в моем бувшом, а теперешнего часу мененному пречестному гсдну отцу Григорию той свой ліс продадем вічними часы за дванадцет куп грошей”. Также и Гарасим Кумличенко. Я, мовит, там же ліса своего продал за дванадцет куп до того ж ліса Степанового, Кондрат // (арк. 409 зв.) Ващенько там же своего ліса продал тож за дванадцет куп грошей, Яско Шиленко там же своего ліса продал за десят золотих. Которие всі персони: Стефан Вірченко, Гарасим Кумличенко, Кондрат Ващенько, Яско Шиленко вишминенние, яко единими усты визнали в такий цел: “Пне вряде! Не толко мы самих себе вічисте от своей продажи отдаляем, але з близких и далеких крєвных наших, абы жадною мірою пречестному гсдну отцу Григорию в тих лісах ніхто не важился алтеркації зодавати и наименшее перепони чинити. Тым нашим записом варуем, хто бы мїл иньтересоватися в тие ліси продажние под выною паньскою и на вряд прилучайтїйся заруки талярей пятдесят на такового декляруем”. Мы, вряд, выслухавши обох сторон коньтроверсії, казалисмо тое записати и при печати міської радецкой тот запис зміцнивши, сторонї аффектующей позволилисмо выдати.

Писан в Чорнухах, року, мєця и дня звыш положенного.

Мартиниан Янковский, писар чорнуский^в”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 409–409 зв. Копія.

№ 265

1705 р., жовтня 30. Чорнухи. –

Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Юрієм Чумаченком лісу біля Маківського яру Федору, зятю Крищини // (арк. 410) “Року 1705-го мєця октоврїя 30 числа.

Перед нами, Яковом Христичем, сотником чорнуским, Петром Усенком, атаманом городовым, Григорим Лукьяновичем, войтом, Овдієм Ващеньком, бурмистром, и при битности мїщанына зацного Карпа Дейнеки и Юска Гончара

и при иных особах зацних и віри годных при том немало будучих, постановившыся пред нами, урадом, Хведор, Крищин зят, из Ювком

Чумеченком, жители чорнуские, в такой матерыы, иж я, будучи Хведор, сеы прошлой зімы на том боці Днепра в Межирычі купецким ділом, и там же познавши жыд Мелех межирицкий мене, Хведора, забрал за Ювков побой лофицкий, и гди Хведор не міючи як ся от жида вимірыти, мусіл Мелеху, жиду, заплатити коп девят без пол золотого за виклад жидовский, который виложил у Лофиці на Ювка Чумаченка. Теды тепер, припозвавши пред нас Хведор Ювка Чумаченка, упоминался о свою утрату тамобочную пред нами, врадом, и так Ювко Чумаченко отповідал: “Пане Феодор, поневаж я не міючи чым в. млсти // (арк. 410 зв.) отдати, пушаю ліс свой в цені золотих у восмы, который зруб у Макувского яру стоячий, и жебы нікто не важился Хведора ні в чом турбовати, ані жона моя, ані діти моы, ані с крвных жадных близких и далеких моіх, а хто бы важился з крвных и з близких моих и далеких пана Феодора турбовати, то на такового декляруем вины панскоы его млсты пану полковныку лубеньскому, добродіеві нашому, талярей десят, а на врад міський талярей пят”. На що для липшого имовірства и певности подаем сей наш доброволный запис пану Феодору, Крыщинуму зяту, при людех зацних и віры годных року, мсця и дня выш положенного.

Писан в ратуші чорнуском.

Даныло Семеновыч, писар чорнуский, подписался.

Тут же и тое докладам, же вже ціле далисмо еден другому руки по запысі, которые люде давалы за тот зруб золотих сім, а я, Хведор, приняем за вусім золотих, а остае мні, Феодору, еще Ювко Чумаченько виноват таляров тры повинен уиститы”.

П о м і т к а: Після слів “*писар чорнуский, подписался*” намальовано два кола, у котрих написано: “*місто печати*”.

IP НБУВ, ф. 420, № 65, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 410–410 зв. Копія.

№ 266

**1711 р., травня 29. Свято-Троїцький Красногірський
Чорнуський монастир. – Церограф сухоносівського священика
Якима Федоровича про заставу ґрунту та частини млина настоятелю
Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря
Григорію Гаджію**

// (арк. 411) “Року 1711 мсця мая 29.

Я, ниже подписанный, честный господин села Сухоносовки, уезду и протопопіі Чорнуской, чиню відомо сим моим цереграфом, иж взяем в честного иеросхимонаха отца Григория позикою коп сто, которые гроши винен и повинен я всечестному господину о святых верховних апостол Петра и Павла без жадной турбаціі, леч с подякованем отдати, а вмісто имовірности власний мой ґрунт, ні в чом нікому не пенный ані теж заведенный, то ест став з греблею, да на той же греблі млин з едною кліткою, около того ж ставу помежду лісками и

сіножат до тоєи ж греблі належачая, в заставу подаю до вижей реченного речинцу. А если би я не могл о том вижереченном речинцу вижей специфікованную суму коп. сто, вистачити, то в цале тот мой власний ґрунт облікую на мнстир в вічност, волно им як користовати и на пожитки манастирские обвѡрочати, а я вже не повинен буду до того ґрунту интересоватис, на що для лучшей віри и певности сей мой облик с подписаннем руки моеи власной, крест святий прекладаю, вручаю.

Діялос в скитку Святогорском при зацних и віри годних того ж містца ктиторах, при п. Лукяну Шостаченку и при п. Климу Касяненку, при п. Колотенках Лавріну и Ивану.

+ Священний иерей Иоаким Федорович, рукою власною велілем писати // (арк. 411 зв.) Я, на тот час будучи в том же скитку, Демян Мазаракий на прошение отца Иоакима сей облик писалем”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 411–411 зв. Копія.

№ 267

**1712 р., лютого 10. Свято-Троїцький Красногірський
Чорнуський монастир. – Грамота ігумена Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича про передачу заставного
ґрунту та частини млина сухоносівського священика
Якима Федоровича монастирю**

“В року 1712, февруария 10 числа, показовал сей обліг перед мною от пастыра его млсти на той час высланим иеромх. Иоаникием, игуменом Сто-Мих. Золот. Киевским, и призован должник, поп Иоаким Сухоносковский, котрий по долгом розговору, не маючи чим долгу заплатити, упросил старца отца Григория, схимонаха строїтеля красногорского, займодавцу своего, о продолжение терміну до праздника Хва Воскресения в сем же року 1712, на який час, если би поп Иоаким долгу в облігу сем писаного, не міл отдати, теди застава, як ся описала, міет от того часу вічне, ненарушно зостават в владіні мнстра оного Красногорского чорнуского без жадного продолжения термшну и без придатку к позиченому долгу сумми болшой, а если должник и зможе на термін выш реченой отдати долг, мает оний виплачеват ни в кого не запозичаюся, з своей власной худоби платити. Так же и выплативши, ежели потом похощет той свой ґрунт продават, не имат власти никому иному, толко обители стой Красногорской продати, для того, что оного мнстра начальник, міючи той ґрунт у себе завставний и уже по вистю терміну ему правне належний, доброволне оний ему продолживши термін за отобранеєм грошей изволяет уступи // (арк. 412) якую их умову и крайнее постановление, я, выш писаний игумен Иоаникий при отцу протопопі ператинском Максиму и при иных многих утвржаю в мнстру Красногорском чорнуском рукою власною.

Мсца феврур. 11 дня, року 1712”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 411 зв.–412. Копія.

№ 268

1711 р., червня 2. Чорнухи. –

**Купчий запис чорнуського жителя Леонтія Хейла
про продаж ґрунтів з дібровою та сіножаттю Саві Онищенкові**

“Року тисяча сем сот первогонадцет, мсця июня, второго дня.

Я, на имя Леонтий Хейло, обивател чорнуский, чиню відомо сим моим писанием кождему суду и праву, и хто бы о том міл потребовати, тепер и на потомние часы, иж продалем кґрунт свой власный не пенный и ні в чом не заведенный, яр з дубовою и из сіножатию по дороге, округ з горбами, просто яр Мушка, Саві Онищенкові ціною золотих за пядесят. И подаю до вічного спокійного пожиткованя ему, Саві Онищенкові, жені его и потомству по нем будучому, що я не повинен яко сам, так жена моя и потомство в тот, вижей положений кґрунт интересоватися жаднею мірою, але волно то ему будет дат, продат, замінят и куди хотя на свой пожиток и уживане обернут, и в том его спокійном уживаню не повинен ніхто перешкоды чинити и утиску. Тут же варую и записую, абы ніхто з близких кривних моїх и далеких сукцессий до того кґрунту знаходячися не // (арк. 412 зв.) повинни интересоватися. Тиди я сей мой запис при битности его млсти пана Лаврентия Якововича, сотника чорноского^а, пана Кирила Григориевича, атамана городского^б, п. Феодора Якововича, войта, Авдія Вашенка и Андрія Яценка, бурмистров, и всего уряду чорнуського и за відомом подаю, Саві Онищенкові, жителю тож чорнуському, з подписом руки писарской и з притисненем печати городской.

Року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городской чорнуский^в, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 67, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 412–412 зв. Копія.

№ 269

1711 р., грудня 17. Чорнухи. –

**Декрет полкового лубенського суду та чорнуського уряду
про продаж нащадками подружжя Івана та Марії Карбанів
двору з садом та двома хатами Свято-Троїцькому Красногирському
Чорнуському монастирю**

“Року тисяча седм сот первогонадцет, мсця декамврия, сегогонадцет дня.

Відомо да будет кождему суду и праву и хто бы о том хтіл потребовати, тепер и в потомние часы, иж по змертю Івана Карбана и Марії, жени его, жителей козлувских, фолварков города Чорнух, по злеценю ясне велможного добродія его млсты пна Иоана Скоропадского, Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетмана, так теж и его млсти пна Василя Савича^а, полковника лубенского, прибувши у Чорнухи я, Максим Троцкий, судия // (арк. 413) полковий лубенский^б, по небожчику Івану Карбану и Марії, жени его, позostalими кґрунтами усіми, як лісами, луками сінокосними, нивям лежачим и

всім набитком, ділиты крєвних братаничов Ивана Карбана и Мариї, жени его, сестру, понеже безпотомние були змерлие. Прето на розділі ннішнем моем склонившия обї сторони змерлих покрєвние предо мною, судиею полковим лубенським, по согласию своему доброхїтне, ані от кого примушоне в едност змежи усіх кгрунтов поліцили во вічистую поссєсию двор з садом, з хатами двома и пастовнык тамож на обитель свтую мнстр Красногорский чорнуский, яко Ивана, небожчика, Карбана покрєвние, так и жени его, Мариї, сестра рожоная, там же совокупне част нікоторая еще садка прикупленого до діичного коп за вусюм. За котрую частку з мнстра реченного садка зплативши, тие коп вусюм отдали гроши на обї сторони покрєвние змерлих при битности пана Лаврентия Якововича, сотника чорнуского, Романа Андрїєвича, атамана городского, Феодора Якововича, войта, и всего уряду чорнуского, я теж, судия полковий лубенский, обох сторон Ивана, небожчика, Карбана и жени его Мариї покрєвних доброхотную их, Ивана и Андрия, братаничов, и Мариї Лемїщихи, сестри, легкацию свтобливост до обителї свтой заховуючи, сий запис при крїпости в потомние часи, аби ні в чом ненарушен зоставал, подаю усей братїї мнстра пререченного печатми // (арк. 413 зв.) утверждений року, мсця и дня виш писанного.

В Чорнухах.

Максим Троцкий, судия полку Лубенского, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 68, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 412 зв.–413 зв. Копія.

№ 270

1712 р., лютого 1. Чорнухи. –

Запис чорнуського уряду свідчень чорнуських жителів про продаж лісу Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві за гроші, надані гетьманом Іваном Скоропадським

“Року тисяча седм сот второгонадцет, мсця февраля первого числа.

Перед нами, урядом, Лаврением Якововичем Христичем, сотником чорнуским, Романом Андрїєнком Грушкою, атаманом городовим^а, Дмитром Романенком, войтом, Андрїєм Яценком и Павлом Манченком, бурмистрами, бувши превелебний его млст отц Григорий, иеросхимонах строител мнстра Красногорского чорнуского, купно з п. Григорием Шкорупою, п. Петром Усенком, знатним товариством войсковим полку Лубенского, братством мнстра своего, свідчал жителей чорнуских и сілских доброволную поблизу мнстра лісов стоячих продажу, и за оние ліси заплаченно грошми ясне велможного добродїя его млсти пна Иоанна Скоропадского Войск Запорозских гетмана, з милостивой ласки его панской, же ниже написание люде ко // (арк. 414) торие всі по имени и в реестрах при печати будучих, міючи поблизу мнстра лісы, приняли гроши доброволне подлу торгу и ціни належитой от рук прєдреченних особ, п. Григория Шкарупи и п. Петра Усенка, сумми з підвищенням пятьсот шєстдесят

зол. и коп три. Зде ставши очевисте, именованние люде сознали свою добровольную продажу и подлу ціни и торгу приймоване гроший над прод.

- Давид Харетченко, жител чорнуский, за яр з дубиною коп...6
Кондрат и Грицко Ващенко, брати родние, за дві части ліса коп...14
Яско Ященко за третью част ліса коп...6
Матвій Сліпий за ліс коп...5
Хвеско Пономаренко за ліс золотих...3
Стефан Червенко за ліс коп...5
Дмитро Мищенко за ліс зол...3
Ганна Петриха за ліс...3
Саймуйло Луценко за ліс зол...3
Марко Ханатенко за ліс коп...5
Тимуш Гаплик за ліс коп...8
Данило Швець за ліс золотих...3
Васил, Макушин зять, за ліс коп...8
Леско Хейло за половину ліса золотих...5
Яков Пшикало за ліс золотих...9
Оксен Козинець з Недовбою, два их, за ліс коп...5
// (арк. 414 зв.) Охрім Калюжной за ліс коп...6
Андрій Ткач за ліс золотих...5
Луцик Сахненко за ліс золотих...3
Стецько Падалченко за ліс золотих...6
Гарасим Постулненко за ліс золотих...3
Тарас Поліщенко за луку з гаєм коп...15
Данилу и Якову Андрієнки за ліс коп...20
Сезко Швець за ліс золотих...10
Фома Гончаренко, жител поставмуцький, за сіножат з дубиною коп...5
Семен, жител поставмуцький, за сіножат и за зруб золот...4
Левко, жител сухонососовский, за ліс талярій...30
Петро Охріменко, жител сухонососовский, за ліс зол...10
Ганна Дорошувна, жителка сухонососовская, за ліс зол...60 без копи
Дмитро Загинайло, жител пісковский, за сіножат з гаєм коп...7
Михайличенко, жител гнідинский полку Прилуцкого, за ліс коп...6
Лавріну Булді Шевцю, жителю села Оробюв, заплатил за ліс зол...5
Хоми Хвененкові, жителю сухновскому, за ліс коп...5
Иван Хвененко, жител сухновский, за ліс золотих...5
Андрій Петренко, жител поставмуцький, за ліс коп...13

Принял. Якие то вижей писанние лісы и сіножати отдали во вічне владіне и спокойное уживане братіи всей мененного // (арк. 415) мнстра, волно то будет куди хотя на мнстрскую потребу обернути, вічне уступили и изреклися помянутих лісов и сіножатий; не міют жени и потомки обителі стой и братіи в нем пребивающих за тое турбовати. Ми теди, вижей писанный уряд городовий чорнуский, добровольну продажу мененних людий сим записом ншим урядовним во вічние роды кождому суду и праву дховному и свіцкому висвідчаючи, хотячи, аби в потомние часи мененних людий продажа тверда и непохибна стала. Видаем его млсти, превелебному отцу Григорію, строїтелю

предреченного мнстра и братии всей тамошной з подписом руки писарской и печатми городовою и сотенною ствержаем.

Року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 413 зв.–415. Копія.

№ 271

1712 р., травня 2. Чорнухи. –

Декрет виїзного чорнуського уряду про підтвердження прав на млин із ставом та ґрунти настоятелю Свято-Троїцького Красногiрського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію, що належали сухоносiвському священику Якиму Федоровичу за несплачений борг

“Року тисяча седм сот второгонадесят, мсця мая, второго дня.

По злеценю и по указу високоповажном ясне в Бгу преосвященійшого его млсты гспдина отца Иоасафа Кроковского, митрополити Киевского, Галицкого и всея Маляя Росії, так теж и его млсти // (арк. 415 зв.) мосци пна Василя Савича, его црского прстлого влчства Войска Запорожского полковника лубенского, я, Максим Федорович, протопоп ператинский и чорнуский, ради блготребних своїх вин и нужних на занесенную скаргу в Бгу превелебнаго отца иеросхимонаха Григория Илиїча, строїтеля мнстра скитка Красногорского чорнуского, и всей братії тамошной, у Чорнухи зехати за должное з отцем Иякомом сухонососовским не мог, зліцилем тую справу розискат честному отцу Никиті Климоновичу, наміснику чорнускому, копно з урядом тамошним и вистановилем от боку своего отца Патапія Павловича, свщеника василкувского, той же справі присутствії; Нні теж, прибувши превелебний отц Григорий Ілліч, иеросхимонах строїтел мнстра предреченного, пред нас иерея Никиту Климоновича, намісника чорнуского, Потапія Павловича, свщеника василкувского, дховних особ, так теж и пред уряд Лаврентия Якововича Христича, сотника чорнуского, Романа Андріевича Грушку, атамана городового, Дмитра Романенка, войта, Тимоша Качана и Павла Манченка, бурмистров, презентовал нам обліки отцем Якимом Федоровичем сухонососовским ренкодание, яко кредиттом на застовленне млинка вешняка з ставком, и до того ставка на чолновой з приналежащими кґрунтами, то ест лісами, гаями, луками сінокосними и нивям пахарним за сто коп, не тилко тот облік, який з уряду городового чорнуского видал на себе превелеб // (арк. 416) ному отцу Григорию Іллічу, вірителю своему, але и своею рукою вираженний, и на том же обліку руки подпisanние в Бгу превелебного его млсти отца Иоанния Сенютовича, игумена мнстра Золотоверхого киевского на тот час, от архипастирской свтині бувшому посланному и пречестного отца Максима Федоровича, протопопи ператинского, в котром обліці отц Ияким Федорович сухонососовский заложил термін, позичивши сто коп в превелебного отца Григория, иеросхимонаха, до стих верховних апстол Петра и Павла, о яком часі субмітовался всі сполна сто

коп отдати непохибне, а став з кгрунтами заставний собі отобрати року 1711. А дочекавши праздника стых апостол Петра и Павла, охибивши час терміна должного, не уїстил превелебному отцу Григорию кредитор, теды он, отц Яким сухоносковский, повторе упросивши превелебного отца Григория, иеросхимонаха, покорне, жеби виждал должного ему, субмітовался отдати о світоносном праздниці Воскресені Хрством ввес долг свой року 1712: “Еслы – мовит – о том праздниці не отдам, ото виречися могу млинка и ставу своего и всіх вижей мененних кгрунтов ціле и приверну во владіние вічное обителі свтой Красногорской”. И тот час терміну завитого пришол, не отдает должного вірителю своему, за якое должное припозивал отц Григорий, иеросхимонах, отца Якима сухоносковского пред нас, вижей мененних особ, духовних и свіцких, доправуючи на нем своего должного сто коп. Он, отц Ияким сухоносковский, хотячи фортелне еще час який сумму заваковати през цілий // (арк. 416 зв.) тиждень при упорі станувши, час справі обволікаючи, не станул за посланними многими пре суд виставленний и крился того много дний. Прето ми, ннішний суд, купно дховние и уряд городовий чорнуский, на скаргу превелебного Григория, иеросхимонаха, чинилисмо виезд на вижей мененние кгрунта заставние и там разсмотр учинивши, противо упартости и непослушания отца Иякима сухоносковского и за неуищення долгу вірителю привертаем тот млинок з ставом и оба поли ставка, сінокосние луки, по правой руці от города поле з гайком и дубиною по ліс, прозиваемий Супруносковский та по Кадянувшину; по лівой стороні от греблі, луки тож з лісами по горбах и у двох ярах аж по гай великий и рув закопаний отца Андрея Иегоргиевича по луг его ренкоденних обліков превелебному его млсти отцу Григорию, иеросхимонаху, строїтелю мнстра Красногорского чорнуского, и всей братії тамошной во вічистое владіние и всеспокійное уживание и поссессию, волно то будет ему, превелебному отцу Григорию, иеросхимонаху, и всей братії куди хотя на мнстирский пожиток и потребу обернути, а он, отц Ияким сухоносковский, не повинен в тот ставок и вижей мененние кгрунта жадною мірою интересоватися, так жена его и потомки по нем будучие и обителі стой турбовати под винами значними на архипастира декляруем. Ми теж, вижей мененние, як дховние особи, купно и уряд городовий чорнуский, ствержаючий сей запис во вічние роды видаем превелебному отцу Григорию Иллічу, иеросхимонаху, строїтелю мнстра скитка Красногорского чор // (арк. 417) нуского и всей братії его, отдаляючи отца Якима Феодоровича, свщеника сухоносковского, весма от помянутого кгрунту вічисте под притисненням печати.

Дан у Чорнухах, року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано чотири кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 69, арк. 1–2. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 415–417. Копія.

1712 р., липня 8. Лубни. –

**Універсал лубенського полковника Василя Савича
про підтвердження прав на маєтності сухоносівського священика
Яким Федоровича настоятелю Свято-Троїцького Красногірського
Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію**

“Року 1712, мсця июля 8 дня.

Обявил нам, Василию Савичу, полковникови Войска его црского првтлого влчтва Запорожского лубенському, в Бгу превелебний отци, иеремонах Григорий Ілліч, стройтел мнтира скитка Красногорского чорнушского, сей декрет от уряду дховоного и городского чорнушского на грунота отца Якима сухоносоского на обител свтую привернення, данний в такий способ: визичил отц Яким на потребу свою з обители свтой грошей коп сто и дал первій облік пред урядом чорнушским и по том обліку на назначенний термін не уйстил, а далій, упросивши, своею рукою церереграф написал субмітуючися о дню стих апстол Петра и Павла в року 1711 отдат, на яком церерегра // (арк. 417 зв.) фі и руки по прошенію отца Якима в Бгу превелебного его млсти Иоаникия Сенютовича, игумена мнстира сто-Михайловского Золотоверхого киевского на тот час, от архипастирской млсти zesланного и чесного отца Максима Федоровича, протопопи пирятинского, подписание, а когда тот термін свтих апстол Петра и Павла пришол, то он, отц Яким, того долгу не отдал и упросил отца Григория, аби до Вскрния Хсва того долгу виждал сего року 1712 под такою кондицією, же если би в помянутом терміні Вскрния Хва того долгу не міл отдати, то от всіх грунтов (то ест млина з ставом и оба поли ставка, сінокосние луки, по правой руці от города поле з гайком и дубиною по ліс, прозиваемий Супруносоский, та по Кадянувшину, по лівой стороні от греблі луки тож з лісами по горбах и у двох ярах аж по гай великий и рюв закопанный) вирекаюся и до обители свтой вічне попускаю. А поневаж того должного и в той термін не уїстил, але еще засідших у Чорнухах дховних и свіцких особ фортелне хотіл ошукати, от того долгу ухилиючися и не стал с тижден на право, а когда стал, то ведлуг его ж рукоданных обліков усі тие грунота его до мнстира привернення зостали. Так и ми, полковник, видячи, же он хочет обители свтой гроши невинне завладіти, тие его мененние грунота до обители свтой приворочаем и вараем, аби впред так он, отц Яким, як жона и діти его, в тот грунт утручатися не важилися, якое // (арк. 418) потверження для лучшей кріпости печатю ншею полковою ствердивши, до обители свтой Красногорской видати розказалисмо.

В Лубнях, року, мсця и дня више специфікованного.

Григорий Кулябка, писар полковий лубенский^а, т.р.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 69, арк. 3–4. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 417–418. Копія.

1712 р., серпня 10. Лубни. –

**Випис з міських книг Лубенської ратуші
купчого запису жителів села Дащенки Пирятинської сотні
Миколи і Василя Федоренків-Гончаренків про продаж млина
на річці Удай на Горобіївській греблі гетьману Івану Скоропадському**

“Випис с книг міських ратуша лубенского на купленю млина ясне велможному добродієви его млсти пну гетману у селі Оробях купленного.

Року тисяча сім сот второгонадцят, мсця августа десятого дня.

Пред нами, Василием Савичем, полковником Войска его црского прсвтлого влчства Запорожского лубенским, Леонтием Кийкаровским¹³⁷, судиею полковим^а, з притомністю уряду городового лубенского Григория Ивановича Шкарупи, сотника^б, Демяна Василиевича, атамана^в, Тихония Пархомовича, війта, з бурмистри, ставши Миколай и Васил Хведоренки Гончаренки, жителі села Дащенко сотні Пиратинской, чинили такое добровольное сознятя: “Мсци пнове. Продали ми млин свой власний отческий, не пенный и нікому ні в чом не заведенний, стоячий на реці Удай на греб // (арк. 418 зв.) лі Воробювской в сотні Лубенской, в конці греблі от села Воробюв, а з другой стороны от млина пні Василевой Світчиной, в трох колах: камений два, а третій ступи, а четвертий валуши и лужок нижей млина над Удаем и ліщинка на пагорю межи Воробьями и Биевцями, до того ж млина належачие, самому ясне велможному добродієви его млсти пну Иоанну Иллічу Скоропадскому, Войск Запорожских обоих сторон Днепра гетманови, за певную сумму золотих, за сім сот, которий млин яко добровольне продалисмо, так от оного ми, жени и діти нши, всю сполна сумму принявши, вічне вирекаємся и волно ясне велможному добродієви его млсти пну гетману, оним диспонуючи, даровати, албо куда воля его пнская будет повернути”. Сlišачи ми, више специфікованние, такую их Гончаренков добровольную продажу, сим ншим купчим записом обваровуем, аби впред так они сами, яко діти и крєвние их тоей добровольной продажи отновляти не важилися, якую продажу для лучшей крєпости до книг міських ратуша лубенского вписавши, а сей випис звиклими печатми ствердивши с подписом руки писарской, ясне велможному добродієви его млсти пну гетману видаем.

Діялося в Лубнях, року, мсця и дня више писанного.

Іван Шаргородский, писар суду полкового лубенского^г”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “*місто печати*”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 72, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 418–418 зв. Копія.

¹³⁷ Так у документі. Див. коментар.

1712 р., серпня 24. Лубни. –

Запис чорнуського уряду про розмежування лісу, що належить Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

// (арк. 419) “Року тисяча сім сот второгонадцят, мсяця августа двадцят четвертого дня.

По злеценю и росказаню ясне велможного добродія его млсти пна Иоанна Иллїча Скоропадского, его црского прсвтлого влчтва Войск Запорожских обоїх сторон Днепра гетмана мні, Василю Савиву, полковникови Войска его ж црского прсвтлого влчтва Запорожского лубенскому, посилаем до обители свтой Красногорской чорнушской тщанием и власним коштом самого ясне велможного добродія его млсти пна гетмана новостроячоїся, пана Григория Ивановича Шкарупу, сотника лубенского, Лаврентия Якововича, сотника чорнушского, Романа Грушки, атамана городского чорнушского, Дмитра Загинайла, атамана пісковского, Петра Усенка, товариша сотні Чорнушской, и многих для ограничєня и слушного оцєркиюваня лісов, за его ж пнскої велможности власние гроши купленних, стоячих около тоєй же свтой обители. Которие там прибивши и ку себї всєчстнаго отца иєросхимонаха Григория, стрїтєля тоєй свтой обители з братиєю и из многими людми заживши, около всїх тих лісов, чинячи границу, обиходили, где помїжники найдуютьсє по их разсмотрєнию от села Пісок и Воробїєв Миско Кайдасєнко, Михайло // (арк. 419 зв.) Лобас, Улас Снігир, Гаврило Губа, Иван Кравец; от села Поставмук помїжники Васил Панщиский, от Удаєя рїки горою, от того ж села помїжник Хома Хвенєнко, Грицко Мормоленко, Ярмолиха вдова, Демян, Рудого зят, Охрїм Левченко, Гапун Бутєнко, сухановский житєлі; от города Чорнух помїжники Стецко и Иван Червенки чорнушские и Дорош сухоносовский, а у вершинї яров Иван Левченко, атаман гулецкий; от пустоєго городища и от Курїнки помїжник Лаврїн Колотєнко. Такое ограничєня и совершєнное зреєстрованя помїжников за поворотом виш вираженних посланних, я, полковник, виписавши и печатми полковою и мїскою лубєнскою ствердивши, до книг мїських лубєнських и чорнушских подали, а сєй випис с книг мїських самому ясне велможному добродїєви его млсти пну гетману до поважных его пнских рук отдаєм.

В Лубнях, року, мсяця и дня виш писаннаго.

Иван Шаргородский, писар суду полкового лубенского”.

П о м і т к а: У кінці докумєнта намальовано два кола, у котрих написано: “*місто печати*”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 419–419 зв. Копія.

№ 275

1713 р., квітня 25. Чорнухи. –

**Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем
Леонтієм Хейлом ґрунтів з дібровою та сіножаттю сину Яремі**

“Року тисяча седм сот третогонадесят, мця априля двадцет пятого дня.

Перед нами, урядом, Лаврением Якововичем, сотником чорнуским, Романом Андрієвичем, атаманом городовим, Дмитром Ро // (арк. 420) маненком, войтом, Іваном Евтушенком и Павлом Манченком бурмистрами, ставши доброволне и явно Леонтий Хейло, обивател чорнуский, освідчал свою волную, а ні от кого не примушоную продажу, иж мовит: “Бувши должен п. Исаю Фукалу, знатному обивателю чорнускому, позиченим способом талярий сорок гроший и не мівши чим уїстити должного, продалем сину своему, Яремі Леонтиевичу, кгрунт свой власний отчистий, то ест дуброву по границу Сави Крамара от Артополота и луку сінокосную там же ціною за сорок талярий вічисте. Которої дуброви и луки отнюд вирекся и не повинен в тое яко сам я, тако и діти мої, еще мнійшне жадною мірою интересоватися и его, Ярему, турбовати, але волно то ему дат, продати и куди хотя на свой пожиток обернути, и подаю до вічистого уживаня”. Зде же ставши и Ярема Леонтиевич, син Хейлов, претендовал свою куплю, же купил в родича своего вишше мененний кгрунт яко дідич и сукцесор, дубину и луку сінокосную за певную сумму талярий сорок вічними, хотячи в своей области иміти. И просили нас оби стороны урядовного на тое запису. Теди давши прозбі их в себе містце, казалисмо записати и печатю городовою зтвердити.

Року, мця и дня виш положенного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 78, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 419 зв.–420. Копія.

№ 276

1713 р., жовтня 24. Чорнухи. –

**Запис чорнуського уряду про продаж чорнуською жителькою
Анастасією Євстафіївною двору з пляцом ігумену Свято-Троїцького
Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському**

// (арк. 420 зв.) “Року тисяча седм сот третогонадесят, мця октоврия, двадесят четвертого дня.

Пришедши пред нас, Лаврентія Якововича Хриistica, сотныка чорнуского, Романа Грушку, атамана городового, Дмитра Романенка, войта, Павла Манченка и Илка Василенка, бурмистров, уряд городовий чорнуский, в Бгу превелебный гспдин отц Пахомий, игумен мнстра Красногорского чорнуского, ознаймовал блгопотребную свою куплю, же в Анастасии Евстафиевни дияконихи, жителки чорнуской, доброволне купил двор з плецом в ринку стоячий противко комор крамарских ціною за тридцят талярий монети доброй копийчаной для мнстирских потреб, и с приездом в город опочивку

спокойного на вічные часы. На которую куплю хотячи ншого урядовного твердого он, превелебный отц игумен, запису пред нами ж, урядом, предстала Анастасия Евстафиевна, диякониха, освідчаючи свою доброволную а ні от кого примушонную продажу. В таковой отвіт пане уряде хочай то в помянутую хату Пригодяк, жител пиратинский, интересуется, якобы то он хату купил отцу Феоктисту, рожоному брату моему, а своему бывшему зятю, хотячи оную // (арк. 421) в свое вічистое завідоване принять, за позвом до суду полкового лубенского. Еднак же я заудовівши и купно з отцем, братом своїм, мешкаючи, много у мене запозичившися готових грошей, не иміючи чим уистити оного долгу, отходячи во мнстир, поліціл мні за мой долг хату више писанную во вічистое владіние за рукописанним своим записом при печати городской обыклой, по котором запису не повинен мене, удову бідную, Григорий Пригодяк турбовати и до жадного права потягати, але он позисковат на отцу, брату моем, законнику Феоктисту, міет, а я, теж в сиростві премного літ жиючи и в послідней нищети не могучи чим оного двора устроити, продала вишше писанный двор з плецом в Бгу превелебному отцу игумену красногорскому на мнстир вічисте за ціну талярий тридцят во всегдашное владіние и попускаю у спокойное уживане мнстирское, в которий то двор не повинна яко сама, так кривные мої близкие и далекие жадною мирою интересоватися и упоминатися. Мы прето, уряд предреченный городской чорнуский, яко куплю превелебного отца игумена мнтра Красногорского, тако и продажу Анастасії, дияконихи, доброволную твердячи во вічные годи сим ншим записом, подаем мнстру Красногорскому при печатех обиклих за подписом руки писарской.

Року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городской чорнуский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 420 зв.–421. Копія.

№ 277

1714 р., березня 10. Городище. –

Запис городищенського уряду про продаж воронківськими жителями Павлом і Охрімом Жученками ґрунтів під слободою Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

// (арк. 421 зв.) “Року 1714, мця марта 10.

Пред нами ураду нашего, меновите Петром Леонтиевичем, сотником городовим Городиским, Павлом Вишневым, отаманом городовим, Тимком Хвалієм, отаманом воронковским^а, ставши очевисто пред нас и пред уряд наш Павло Жученко, козак славетный и жител воронкувский. Повідал нам, урядови виш описаному, иж продал ґрунт свой отцевский на мене и на брата моего належачий, а стоящий у слобудці под селом оним Слубудкою из одного боку Мерзлякув луг, а з другого боку по рув, а в долготу аж у село и с хатою там у селі стоячою, пофоре, мовячи: “Я, Павел и Охрім Жученки, продалисмо на обител стую Красногурскую у вічност за суму назначенную за коп сто, и волно их милостем державцом стой обители оним ґрунтом обладати. И на який

лучший пожиток свой обернути, що теж я, Павел и Охрім Жученки, козаки сотні Городиской, а жителі села Воронкув, продалисмо у вічност при владу виш описанном и при людех зацних при том будучих, именно Іван Молукаленко Никифорович, Олекса Миндоренко, Иван Мироненко, прозиваемий Мацела, и Грицком Зозулею и при иних людех, на тот час при том будучих и ми, Павел и Охрім Жученки, яко не умиетние // (арк. 422) писма стого, крест стый рукою своею подписуем”.

Чинилас овая справа року и дня виш описанного и при владу и при особах на то зобранних. ++”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 421 зв.–422. Копія.

№ 278

1714 р., квітня 8. Чорнухи. –

**Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем
Лескою Хейлом ґрунтів з Чорним лісом, дібровою, сіножаттю та облогами
біля міста Лохвиця ігумену Свято-Троїцького Красногирського
Чорнуського монастиря Пахомію Печковському**

“Року тисяча седм сот четвертогонадцет мця априля осмого дня.

Перед нами, урядом, Лаврентием Якововичем, сотником чорнуским, Романом Грушкою, атаманом городовим, Данилом Семеновичем, войтом, Овдієм Ващенком и Андрієм Яценком, бурмистрами, в Бгу превелебний его млст отц Пахомий Печковский, игумен на тот час будучий мнстра Красногорского чорнуского, чинил оповід зо всею своею братиею, же за відомом висоце в Бгу превелебного гспдина его млсти отца Иоанникия Сенютовича, игумена Свто-Михайлувского киевского, купили доброволне дуброву з Чорним лісом, сінокосною лукою, з облогами за Артополотом к городу Лохвиці, у Леска Хейла, обивателя чорнуского, за певную сумму шест сот золотих на вічніе часи во област мнстирскую. Которому кґрунту початок ест от востоку дуброві з гори у долину от берези граничной в долину по криницю, а поміжник отгуду Грицко Щербанен // (арк. 422 зв.) ко и Иван Телюк, там же и облоги от востоку за ровом перший лежачий облог гонами на восток от рову, при котором на зворотах у рові граничит куц калиннику, поміжники з лівой руки на всход Грицко Щербаненко, от сівера Дмитро Пономаренко.

Другий облог тож гонами на восток с правой руки поміжник – дорога Логвицкая по могили, з лівой стороны поміжник Иван Телюк и тим облогам вершина стоячий осняк.

Третий облог гонами поміж тогож осняка с правой руки, на восток з лівой стороны Юско Забара.

Четвертий облог на другой стороні осняка гонами лежит на полуден от сівера от полуденной страні и доброви той же, на могилу от востока по шлях Лохвицкий облоги, на которих понемногу дубини ест, да по рув, а чрез ров от

востоку по дорожку и березу на горі стоячую граничну тие ж облоги понад дубровою от з восточної сторони к полудню по шлях Лохвицкій кончат от сторони заходной. Поміж Хведор Резник по дорожку мілкую, там же по дуба, на горі стоячого, и по косовщину от тогож дуба з гори понад яром от заходу, где поміжник Иван Телюк, граничат копці и дуб другий сухой чрез долину, где и сінокосная лука аж на сівер. Там же на страні сіверской облог первий гонами лежит на заход от востоку, поміжник Иван Телюченко и Матвій Приймак.

Другий облог за долиною гонами от полудня на сівер, при концю хутор Илка Палюри и Роман Нагай. // (арк. 423) На той же страні сіверской хутор з лукою сінокосною и долиною легкований на обител Ониском Ястребским, а проданий Грицком Лейбою безналежне, за которий гроши отложили Гаврилови Сенику, жителю позницкому, а хуторец привернен ест мнстру. Третий облог на той же сторони гонами лежачий на восток поміжник Грицко Кривошия и з гори, а з долини Роман Нагай.

Луку сінокосную от востока Ярмущенко граничит полем своим по дорогу, и ставочок на долини до мнстирской дуброви належит, а от сівера лука аж под гору на тот бок долини, на которой границі от всіх чотирох стран везд чинили около дуброви, луки и облогов. Его млст пн Лаврентий Яковович, сотник чорнуский, честний отц Никита Климович, презвитер храма Воскресения Хрстова, иерей отц Феодор Климентиевич, свщеник козлувский, Лаврін Ярмущенко, Грицко Щербаненко, и Леско Хейло з Яремою, сыном своїм, и Иляш Супруненко.

Пред нами ж, пререченним урядом городовим чорнуским, станувши и Леско Хейло з Яремою, сином своим старійшим, обивател чорнуский, освідчал свою добровольную, а ни от кого примушоную продажу, мовил: “Панове уряде, иж з доброй волі своей продалем власний свой кгрунт не пенний и ні в чом не заведенний превелебному отцу Пахомию Печковскому, игумену Красной Гурки и братіи на вічніе часы, а на заживане во вічніе роди и користи висоце в Бгу превелебному мсці отцу Иоаникию Сеньютовичу, игумену Свто-Ми // (арк. 423 зв.) хайловскому киевскому под власт того ж мнстра звірхнійшую за суму шест золотих, дуброву з лісом Чорним, долинами сінокосними и облогами, як вишей наменено, в которий кгрунт не повинен, яко Леско Хейло сам, так жена его и потомство, жадною мірою интересоватися и виреклися вічист, а обителем свтим да будет во віки от рода в роди в спокойное заживане и владіние”.

Теди ми, пререченний уряд городовий чорнуский, потвержаем сым ншим записом вічисте при обиклих печатех урядовних з подписом руки писарской року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар городовий чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 81, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 422–423 зв. Копія.

№ 279

1714 р., травня 28. Чорнухи. –

Заповіт чорнуських жителів Парасковії Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина з сіножаттю та облогами Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

“Я, Параскевия Ивановна Лукьяновая Шостачка, жителка міста Чорнух, а титорка мнастира Красногорского, из сином своїм Афанасием чиню відомо тим моим доброволным записом каждому, кому о том відати будет належало тепер и в потомние часи, иж я з доброй своей воли явне, ясне, доброволне легкую и записую ліс з сіножатю и з облогами названний Щербанявщину на мнстир Красногорский чорнуский, стоячий за Артополотом в яру, с поміж // (арк. 424) никами з одной стороны Ивана Телюка, жителя чорнуского, а з другой Андрія, зятя Гринкового, жителя козлювского, которие кгрунта ни в чом нікому не заведенніи, що я варую и ствержаю сим моим доброволным записом, абы ніхто з моїх покровных далеких и близких и небожчика, мужа моего, жадного препятія и перешкоди в уживаню кгрунтов тих оным законныкам не чинили под зарукою на уряд міський талярей сто, а оным законныком волно як своїм владіти, уживати во вичний часи, що діялося в дому моем в городі Чорнухах при людех зацных и віры годных ниже на подписі вираженных року 1714, мсця мая 28 т.

Иерей Никита Клімонович, презвитер воскресенский, подписуюся рукою.

Андрей, поп мокиовский.

Ониско Иванович.

Феодор, поп козлувський.

Лаврентий Колотенько, ктитор. М. К.”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 87, арк. 1. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 423 зв.–424. Копія.

№ 280

1714 р., травня 28. Чорнухи. –

Запис чорнуського уряду про підтвердження заповіту Парасковії Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю

“Року тысяча седм сот четвернадесят, мсця мая двадесят осмого дня.

Нам, урядови городовому чорнуському, Лаврентию Яково // (арк. 424 зв.) вичу, сотникови, Роману Грушці, атаманови городовому, Данилови Семеновичу, войтови, Овдію Ващенко и Андрію Яценкови, бурмистрам, превелебний отц Пахомий Печковский¹³⁸, строїтел мнстра Красногорского, зо всею своею братиею презентовал легкацию доброволную Параскевни Лукьянихи Шостачки, обивателки чорнуской, и запис от неї данний и сина еї Афанасія, више писанний, на ліс стоячий за Артополотом, там же и луку сінокосную з облогами поміж Ивана Телюка и Андрія, Гриневого зятя, жителей чорнуский, который тот помянутий кгрунт више писанний даровала в поссесию мнстрскую во вічніе роды и владіние спокойное в уживаню оногo, и виреклася вічисте яко она сама,

¹³⁸ На полі напис: “Пахомий Печковский”.

Парасковея Шостачка, тако и Афанасий, сын ея и ніхто не повинен будет в оный кгрунт з крвних ея близких и далеких сукцесии интересоватися и перешкоди обителі свтой важитися чинити. И таковую доброволную леггацию Параскевни Лукянихи Шостачки и Афанасия, сына ея, на прошение превелебного отца Пахомия, строїтеля мнстра Красногорского чорнуского, и всей братїї тамошной, мы, преречений уряд городской чорнуский, казалисмо для лучшего и крїпкого потверженя записати з подписом руки писарской и з притисненям печати // (арк. 425) городской року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар чорнуский рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 87, арк. 2. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 424 зв.–425. Копія.

№ 281

1714 р., жовтня 13. Пирятин. –

Запис чорнуського уряду про продаж мокіївським священиком Андрієм Димитрієвичем заставних ґрунтів, ставу та млина на річці Човнова наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію з наступною передачею їх в посесію Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю

“Року тысяча седм сот четевртогонадцет, мсця октоврия третогонадцет дня.

Я, нижей подписанный, на сей продажі моеї відомо чиню сим моим доброволним записом тепер и в потомние часы, кому бы колвек о том відати будет належало кождему суду и праву, иж міючи я кгрут, именно млинок вешняк на річці Чолновой з ставком и окрест того ставка прилеглие кгрунта, ліси з сіножатми и полем пахатним заставлений в пол пятаста золотих обварованный обліками, от иерея, отца Якима Феодоровича, свщеника сухоносковского, в таком способе, аще бы не мог викупити своїми власними грошми ні в кого не позичаючи о свтом прроці Илиї, то волно мні люб даровати кого или продати на вічніе часы. Теды я, Андрей, свщеник мокиевский, за охибленя термінов, як в облукгациях виражено, ускаржался на отца Якима сухоносковского пред отца протопопу пиратинского. Он за посланными от превелебного отца протопопа на право не // (арк. 425 зв.) стал на устную коспретендацию, чего ради его ослушания позволено мні тот кгрунт ведлуг волі судовой тот вижей помянутий кгрунт по охибленю термінов и рукоданных обліков кому хотя продати на вічност, еднатк же за обварованим протопоским декретом з дховного суду данним, продалем тот вешняк млинок з ставочком и зо всіми пренадлежитими кгрунтами до мнстра свто-Михайловскому Злотоверхому киевскому превелебному отцу Иоаникию Сенютовичу, игуменови, за полпятаста золотих на вічност, в которий уже отц Яким сухоносковский кгрунт не повинен интересоватися жадною мірою, на взрушителя права вини сугубої кладем на архипастира подлуг вираженя в обліку, як в нем указано. И подаю сей мой запис пречестному отцу Захарію, наміснику красногорскому, при битности превелебного отца протопопи ператинского и прочих иереев, тое потверждаючи,

даби из крєвних близких и далеких не мїл в тот кгрунт интересоватися и обителї стие не нарушати. Що для лїпшой певности записалем до книг мїських в городї Чорнухах року, мсця и дня виш писанного.

Дїялося в Пиратинї.

Иерей Андрей Димитриевич, поп села Мокиевки рукою.

На сем же записї, данном от отца Андрея, свщника мокиевского, ми, старшина городова печатно городовою чорнускою, // (арк. 426) ствержаем.

Лаврентий Яковович, сотник чорнуский.

Роман Грушка, атаман городовой.

Данило Семенович, вїйт, з бурмистрами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 425–426. Копія.

№ 282

1714 р., жовтня 13. Пирятин. –

**Запис пирятинського священника Максима Федоровича
про дозвіл продажу заставного млину і ставу з ґрунтами на річці Човнова
священником Андрїєм Димитрієвичем наміснику Свято-Троїцького
Красногїрського Чорнуського монастиря Захарїю**

“Року тисяча седм сот четвертогонадцят, мсця октоврия тринадцатого дня.

Предо мною, Максимом Федоровичем, протопопоу пирятинским, при битности честных иереев, отца Михаїла сто-вознесенского пирятинского предмїского, отца Иоанна Давидовского, отца Тимофея з Прилуцкого полку села Подащ, жалобливе ускаржался честный отц Андрей, презвитер села Мокиевкы, на отца Якима, презвитера села Сухоносовки, же бувши ему, отцу Андрею Мокиевскому, яко кредитору, должен отц Яким полпятаста золотых запозичившися готових грошей для откупленя млина и ставу и около ставу стоячих ґрунтов в превелебного отца Григория Гаджїя¹³⁹, схимника, уничтожуючи свои рукоданние облїкы отц Яким сухоносовский, охибившы завитие терміны до сих отцу Андрею Мокиевскому не уистил должного полпята ста золотих, и не висвободил, в заставу отдавши мли // (арк. 426 зв.) на и ставка и ґрунтов, там около стоячих, в отца Андрея Мокиевского легуючих по охибленню терміна во вїчное владїние. Чего рады отц Андрей Мокиевский за охиблення перве едного облїка и терміну припозивал пред нас протопопу пирятинского, отца Якима сухоносовского, яко кредитор за должное свое по нїкоторогосмо посилалы позовне, аби становился пред нас на усправедлиwienie многократне отц Яким из отцем Андреем Мокиевским, он преслушаючи нас, протопопу, и прочїих духовних, не становился на право духовное и не бувал в нас. Повторный облїк дал отц Яким сухоносовский на себе ему ж, отцу Андрею Мокиевскому, року 1714, июня 7 дня, заложивши термін до стго пррка Илїї под такою кондицією: “Если – мовил – о стом пррці Илїї не уищу должного отцу

¹³⁹ На полі напис: “Григорий Гаджїї”.

Андрею, кредитору своему, полпятаста золотих, то млин и ставок з грунтами наменными отцу Андрею Мокиевскому во вичное владіне попускаю, позволяючи ему даровати кому хочачи и продати”. А поневаж отц Ияким, сухоносковский презвитер, и повторний завитий термін охибыл и облік уничтожил за подписанием пречестних отцев рук и своеї там же приложенної, а ему, отцу Андрею, не уистил должного полпятаста золотих, за которий долг отц Андрей Мокиевский на отца Якима сухоносковского, вірителя своего, повторне пред нас, протопопу, припозивал, теды мы, протопоп пірятинский, з предреченными присидящими духовными особама на жалобу отца Ан // (арк. 427) дрея Мокиевского давалисмо позов отцу Якиму сухоносковскому, аби зараз становился пред суд нш духовний в Пірятин един раз, и повторе, он, отц Яким сухоносковский, не тилко ншего протопопского указу преслушател и диякона ншего, от нас посланного до его с позовом, в которм позві было написано вины совитой на архипастира и на нас, протопопу, золотих сто, упевнялисмо такого противника, он бы намній того и не стал на суд, прето отц Андрей Мокиевский болше долгу своего не продолжаючи, доправуючи на отцу Якиму сухоносковскому, просил нас, протопопи и прочіих духовных неотступне о стую справедливост, при которой сей духовной справі прилучился пречестний отц Захарія, бивший економ мнстира Золотоверхаго Сто-Михайловскаго киевскаго, а на сей час намісник мнстира Сто-Троецкого Красногорского чорнушского, обявлял нам, протопопі пірятинскому, записи, данние еще отцу Григорию иерсхимнаху, початковому строїтелю Свето-Троецкому Красногорскому, на тот млин и ставок и до него приналежащим грунтами, его млсти пна полковника бившого лубенского пана Василия Савича, так теж и уряду городского чорнуского, в которих виражено ест, же отц Иоаким сухоносковский, будучи должен превелебному отцу Григорию, иерсхимнаху, позиченной сумы готових грошей немало, и по обліках своіх прежних рукоданных не уистил, отдал бил тот млин и ставок и на него приналежитие грунта, зовомое Човновуу, мнстиреві Сто-Троецкому Красногорскому, во // (арк. 427 зв.) вичное владіне и поссесию. А поневаж отц Григорий, схимник, з млстивой своей ласки отческой, не помнівши на облікы его рукоданные на должное, в которих отц Яким асекуровался власными своіми грошмы, не позичаючи ні в кого иного, отцу Григорию уистити, принял от него за грунта гроши много належало, звернул паки отцу Якиму во област млин и ставок и грунта, а от того часу позиченой сумы полпята ста золотих доселі отцу Андрею Мокиевскому тож по обліках данных отц Яким долг не уистил. Усматриваючи мы, протопоп, ведлуг обліку рукоданного отца Иакима сухоносковского, в которм написано было волно дати и продати, яко свое власное, чинилисмо о том розиск слушний, и по совіту братії против первых записов данных отцу Григорию, схимнику, велілисмо отцу Андрею Мокиевскому продати тот грунт, паки во владіне мнстиру Свето-Троецкому Красногорскому чорнускому в спокойное уживане, а пречестному отцу Захарію, намісникові, положить полпятаста золотих, которие гроши я, Андрей, презвитер макиевский, припринялем своими руками и ведлуг обліку рукоданного отца Якима сухоносковского, в которм написано: “волно мні дати и продати, теди я млин и ставок из грунтом належачим до его, пускаю во вичную поссесию и владіне мнстиру Сто-Троецкому Красногорскому чорнускому, аби ніхто не важился

турбовати от моих сродников и близких и далеких”. Теди мы, протопопа пірятинский, из братиею таковую изгуду видячи, а еще до того и знаючи, же отц Иаким // (арк. 428) сухоносовский подал в посесию отцу Андрею Мокиевскому аще ли не викупит до стго пррка Илиї, волно отцу Андрею продати и даровати. Теди мы для ліпшого потверження в вічност подаем сей нш запис з притисненнием печати моеї из подписом рук ншых.

Діялося в Пірятині, року и дня вишше писанного.

Максим Феодорович, протопоп перятинский.

Михаил Феодорович, поп вознесенский піратинский.

Андрей Димитриевич, поп мокиевский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 536/1762, № 59, арк. 110–111 зв. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 426–428. Копія.

№ 283

1714 р., жовтня 13. Пірятин. –

Купчий запис священника Андрія Димитрієвича про продаж ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу, заставлених сухоносівським священником Якимом Федоровичем

“Року 1714, мсця октоврива третогонадцят дня.

Я, нижей именованный на подписі, відомо чиню сим моим доброволным записом кожному, кому бы о том відати будет належало, тепер и в потомные часы, иж міючи я ґрунт, именно млин на ріці Човновой з принадлежностямы его, заставлений в пол пята ста золотих от иерея Якима Феодоровича, презвитера сухоносовского, в таковий способ, аще лы не викупит до стого пророка Илиї, то волно мні дати или продати и даровати. Теды позивал я его пред суд духовный до протопопы піратинского, а он не стал на тот суд. Теди позволено мні тот ґрунт ведлуг его рукоданного писания, // (арк. 428 зв.) на которий и декретовано и позволено продати, а на отца Якима аще бы могл озватися вины сумы сугубої на архипастира колко он мні виноват. Которий то млин и став и прочий ґрунта, до его належитие, продадем до мнастира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского отцу игумену Іоаникію Сенютовичу за золотих полпятаста во вічне владіние. Що варую и записую при людех честных, при протопопі пірятинском и прочих иереов, абы ніхто из моїх кривных, близких и далеких, не міл турбовати отца игумена и братию, и по нем будучих игуменов и братіі. Для ліпшої віры и певности даю сие мое писание.

Дан в Пірятині року и дня више писаного.

Иерей Андрей Димитриевич рукою своею власною”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 96, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 428–428 зв. Копія.

1714 р., жовтня 13. Чорнухи. –

**Випис з міських книг Чорнуської ратуші про підтвердження
продажу священником Андрієм Димитрієвичем ґрунтів та млина
на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Іоанікію Сенютовичу**

“Випис с книг городових чорнуских, слов в слов переписаний, на кґрунт куплений до мнстра Красногорского.

Перед намы, урядом, Лаврентием Якововичем, сотником чорнуским, Романом Грушкою, атаманом городовим, Данилом Семоновичем, войтом, Тимошем Качаном и Андрієм Яценком, бурмистрами, станувши пречестний отц Захария, намісник мнстра Красногорского¹⁴⁰ чорнуского, презентовал купчую, данную иереем отцем Андреем Димитриевичем, свщени // (**арк. 429**) ком села Мокиевки на кґрунт проданный, то ест ставок з вишняком млинком, стоячим на реці Челновой, из приналежащим окрест того ставка пахатним полем, сіножатми и лісом. В которой купчой выражено ест, же за двома обліками, даними на себе отцем Якимом Феодоровичем, священником села Сухоносовки, не мог вижей реченного кґрунту заставивши в отца Андрея, мокиевского священника, откупити, поневаж и терміни многократне охиблял, не міючи гроший откупити, и за припозванем до отца протопопи пиратинского перве отдал отц Яким сухоносковский тот кґрунт помененний отцу Андрею мокиевскому у вічност за полпята ста золотих, уступаючи оноґо кґрунту доброволне и изрекшися. А он, отц Андрей мокиевский продал за тую ж сумму полпята ста золотих и тот же кґрунт з млином вешняком, ставком, сіножатми и лісами пречестному отцу Захарию, намісникови красногорскому, прислушающому до мнстра Золотоверхого Сто-Михайловского киевского, во вічност в посессию мнстирскую, а владіние спокойное отдавши и вирекшися оноґо кґрунту зо всею фамилією своею от рода в роди. По какой купчой пречестний отц Захария, намісник красногорский, просил и нас, уряду городского чорнуского, яко до книг наших міских записати, так и с книг естрат виписати слово в слово. Мы теж, преречений уряд чорнуский, не прозрівши прошения яко в том слушного отца намісника красногорского потвержаючи для лучшей вірности и певности во вічніе роди, казалисмо записати року // (**арк. 429 зв.**) 1714, октовр. третогонадцет дня.

Григорий Звірака, писар чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 95, 2 арк. Ориґінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 428 зв.–429 зв. Копія.

¹⁴⁰ На полі напис: “Захария, намістник Красногорский”.

№ 285

**1714 р., червня 2. Свято-Троїцький Красногірський
Чорнуський монастир. – Купчий запис Йосипа Соляниченка
про продаж Ліплянівського ґрунту монастирю**

“Я, нижей на подписі вираженный, чиню відомо тим моим писанием кожному, кому о том відати будет належало, иж я продал свой власний кґрунт (лежащий подле дороги Поставницкой, названный Ліпляновский) до мнстра Красногорского чорнуского за золотих пят надцять. Которим кґрунтом волно законным мнстра вишше вираженного владіти, уживати во вічніе роды, що для ліпшого увірення даю сие мое писание с подписом руки моя, не уміючи писма, крт кладу.

Діялося в мнстру Красногорском року 1714, июн. 2.

Иосиф Соляниченко +”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 429 зв. Копія.

№ 286

**1714 р., листопада 5. Чорнухи. –
Запис чорнуського уряду про продаж кринським священником
Онисифором Ястребським долини з сіножаттю наміснику
Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію**

“Року тысяча седм сот четвертонадцет, мсця ноемврия пятого дня.

Перед нами, урядом, Лаврентием Якововичем, сотником чорнуским, Романом Грушкою, атаманом городовим, Данилом Семеновичем, войтом, Тимошем Качаном и Андрієм Яценком, бурмистрами, пречестний отц Захария¹⁴¹ намісник мнстра // (арк. 430) Красногорского чорнуского презентовал легкацію Онисифора Ястребского, свщеника кринского, а жителя бившого чорнуского, в котором оний свщеник виразил, легкуючи отчистую свою долину з сіножитю в листу писаном мнстру Красногорскому на вічніе часи в поссессию отдаючи доброволне, ради спасения своего. А поневаж знаходячися в кривности Грицко Лейба по отшествиі з Чорнух Онисифора Ястребского помянутую долину продал прежде легкаціі Гаврилу Сеникови, обивателю позницкому, тож на вічніе часи, а не давал от себе запису на свою продажу, аже тепер пречестний отц Захарий, намісник красногорский, по той данной легкаціі, поискуючи той долини на мнстир, припозвал Грицка Лейбу, продавцу, а Гаврила Сеника, обладателя той долини, до права ншого городского, прекладаючи о том, же, мовит, обявлял о сем его млсти добродієви пну полковникови лубенскому, а же Грицко Лейба, міркуючися з Гаврилом Сеником за оную долину и не міючи зараз где взявши гроший Сенику отложить, просил отца намісника, жеби Гаврилу Сеникови свои гроши заложил до вижиданя. Теды пречестний отц Захарий, намісник, усмотриваючи Гаврила Сеника труди, же тамо на долині много приобрітох користей и тратил ложеня, вернул гроший з нагородою за Грицка Лейбу талярій десят Гаврилу Сеникови, который принявши гроши, уступил долину зо всіми тамо пожитками на вічніе часы, отдаючи во вічніе

¹⁴¹ На полі напис: “ Захария”.

роди мнстру Красногорскому и област належитую, помитикговалися между собою обі стороні приятелско. И ми пред то, уряд чорнуский, по такой их приятелской згоді обох сторон привертаем во вічистое владіние мнстру Красногорскому // (арк. 430 зв.) чорнускому и всей тамошной братії в посессию, поневаж Гаврило Сеник уступил оной долини, лекгованой Онисифором Ястребским, в которую уже не будет интересоватися сам Сеник, жена его и чада, и на прошение пречестного отца намісника красногорского потвержаем во вічност сим ншим урядовним записом и печатю городового покріпляем за рукою писарскою року, мсця и дня виш писанного.

Григорий Звірака, писар чорнуский, рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 98, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 429 зв.–430 зв. Копія.

№ 287

1715 р., січня 9. Київ. –

Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського про підтвердження прав мокіївського священника Андрія Димитрієвича на сухоносівські ґрунти та млин на річці Човнова

“Йосаф Кроковский, Бжиєю млстиею православный архиепскп митрополит Киевский, Галицкий и всея Малыя Россіи.

Вам, пречестному отцу протопопі піратинскому и всему дхвенству тамошнему при блгсловеніи ншем пастырском обявляем, иж презентовал нам превелебный в Бгу отц Иоаникий Сенютович, игумен мнстира Сто-Михайловского Золотоверхого киевского, універсал ясне велможного его млсти пна Иоанна Скоропадского, его црского превтлого влчства Войск Запорожских и обоіх сторон Днепра гетмана, потвержающий всі купчій и лекгаціи кґрунтов, так в повіті Прилуцком, яко и в Чарнуцком, между которими потверждает ся купчая от отца Андрея Димитриевича, сщенника села Мокиевки, на // (арк. 431) ставок з млыном верхняком на річці Чолновой стоячий з приналежащим окрест того ставка пахатним полем, сіножатми и лісом, которий то млынок достался отцу Андрею от отца Иоакима, презвитера села Сухоносовки, за дом пол пятаста золотих, за тую ж сумму продал ест от его, отца Андрея, превелебному отцу игумену Сто-Михайловскому, которий просил и нас, архиерея о потверждение. Мы, послідующе волі ясне велможного его млсти пна гетмана и міючи певный интерес, понеже от дховных особ под властію ншею сущих, тые кґрунта обители Сто-Михайловской досталися ствержаем купчую от отца Андрея данную ншим пастырским писанием во вічные роды, варуючи того пилно и под неблгсловением архиерейским приказуючи, абы ніхто так з близких, яко и далеких, крвных, дітей, внучат и праунучат, так первого посессора отца Иоакима сухоносковского, яко и другого отца, Андрея Мокиевского, поменений млынок со всіми его циркумстанціями или купным, или иным яким способом от

обители Сто-Михайловской во владение отбирати не дерзал, ані жадной найменшой в пожитках и приходах з того млынка имущих быти из его околочностей перешкоди и напасти не творил. Для лучшего достовірия в потомные часы сей нш патент рукою ншею архиерейскою и печатію катедральною митрополитанскою утвердися.

Року тысяча сімсот пятнадцатого, мсця иануаря девятого дня.

При церкві // (арк. 431 зв.) сто-Софійской митрополитанской киевской. Звыш менованый митрополит Киевский, рукою власною”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 430–431 зв. Копія.

// (арк. 432–438 зв.) – чисті.

// (арк. 439) “Кріпости на Лисковщину или Лысковцы”

№ 288

1544 р., серпня 10. Київ. –

Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці та Погонне

“Мы, Януш Юревич, кнже Голшанское^а, воевода киевский, державца острицкий, смотрели есмо того діла. Стояли перед нами очивисто. Жаловал нам игумен Свтго Михайла Золотоверхого в Киеве Филарет¹⁴² на десятника роты киевское Лаврина в тот обычай, штож, дей, которое имине на Припяти у Ворявичох дві службы людей на ймя Лысковщину, а погонную предок мой, небощик Макарей, игумен Свтго Михайла Золотоверхого, купил на вечност за сто коп грошей литовских к цркви Божей Свтому Михайлу у цтя его, толмача киевского Макара арменина, што был он на гсдри короли его млсти выслужил, которие имене было по смерти игумена Макария и по смерти толмача Макара арменина к той цркви через колко лет в покойном держаню то пак тот Лаврин нет відома, в который обычай дан медовую с того имени церковного сими разы недавно минулыми моцно кгвалтом побрал и к пожитку своему привлащил. И мы пытали Лаврина, десятника, штобы к тому за отпор чинил и Лаврин на то повідил, што ся дотычет жалобы игумена Филарета, што он менит, якобых я оную дан з ыменя монастырского побрал, ино я не з ыменя манастирского, // (арк. 439 зв.) але з ыменя моего власности своее тую дан за вижом врядничим побрал, которое имене на мене по смерти небощика, цтя моего Макара арменина, толмача, и от тещи моее, жоны его, по жонце их правом прироженным пришло и спало. Которое ж имене тест мой, небощик Макар арменин¹⁴³, на гсдри короли его млсти выслужил и лист потвержене его млсти гсдрское мел. Где ж Лаврин тую данину, лист гсдрский, на тое имене цтю его даный на паркгамине писаный под завісистою печатю, перед нами положил и повідил, иж

¹⁴² На полі напис: “Филарет, игум. Михай.”

¹⁴³ На полі напис: “тест”.

того имени тест его, Макар арменин, толмач, игумену Макарию к монастырю Свѣтго Михайла Золотоверхого николи не продавал и игумен Филарет к тому повѣдил, иж яком первой сего менил, так и тепер поведам, иж тест твой, Макар, тую выслугу свою, имене вишей мененое, предку моему Макарию, игумену к цркви Свѣтго Михайла за сто коп грошей продал и лист купчий весполк с тым привилем датою гдрскою, которое ты тепер перед кнзем воеводою его млстю покладаеш и себе ку помочи береш предку моему тому игумену был дал, и было тое имене за живота Макария игумена¹⁴⁴ и по смерти его за колко игуменов через немалый час колко лет к цркви Божей тому монастырю во в покой держано, а ни от кого к тому упоминаня не было, нижли небощик пан Андрей его мл. Немирович, воевода киевский, за живота своего тое привиле от цркви Божей свѣтго Михайла до себе в заховане свое, яко подавца оного монастыра взял, а ты о том жадного припоминаня не чинил. А потом вже // (арк. 440) по смерти его млсти пана воеводине, пан Станислав Довойна на сес час будучий воевода полоцкий, через руки Фронцковы, тещи твоей Макаровой, арменце, его вернул. За которым она вже по смерти Макария, игумена, в колку летех за упоминати, а вед же оный игумен Гарасим листы купчий, через которыи на вечност к цркви Божей Макар, арменин, продал, покладал перед теперешним старостою луцким, маршалком гдрским, на он час будучим, справцею воеводства Киевского, кнзем Андрием Михайловичом Коширским, и перед иншими многими людми добрими, земляны киевскими, который тый листы купчий видели, а потом, кгда оный игумен Гарасим змер^a, тогды кнз Коширский тот монастыр неякому Подоприсвету¹⁴⁵ дал. Который же в том монастыри через пол рока мешкавши, з оного монастыра проч втек и тый листы купчий на оный люди и на нивы црковныи, што в Киеве за валом и в валу, с собою побрал, албо нет відома, где их поде вал. Где ж кнз Андрей Коширский весполк з ыншими земляны киевскими, паном Ивашком Волковичом, а паном Тишою, а паном Василем Панковичом, а паном Тимохою, на то и лист под печатми своими цркви Божей дали. На котором сознане свое описали, иж тый листы сами видели лист и тот их лист вызнанный игумен Филарет перед нами покладал и Лаврин повѣдил як тест мой, Макар арменин, к монастырю Свѣтго Михайла игумену Макарию того имени не продавал, так и Гарасим, игумен, листов купчий // (арк. 440 зв.) перед кнзем Коширским не покладал, ани о них відаю. И игумен Филарет положил перед нами лист потвержене гдрское, в котором описует тот лист вызнана кнзя Коширского и с оных землян киевских, потвержаючи и тое ымене при мастири Свѣтго Михайла Золотоверхого зоставуючи, леч мы, заховываючися в том ведля статуту земского, пытали есмо игумена Филарета, если бы он ведля права доводнити хотел, абы мел Макар, арменин, тое имене к цркви Свѣтго Михайла игумену Макарию на вечност продати. На што и лист купчий с привилем гдрским дал, а тый бы листы под тым способом, яко вышей описано, міли з монастыра згинути и игумен Филарет повѣдил на то светками людей добрых, зацных, шляхту, который тому имену сут звідоми, иж его Макар, арменин, к монастырю Свѣтго Михайла продал, на што и листы купчий за игумена Гарасима видели, а при игуменстве Подоприсветові¹⁴⁶ тый листы згинули и давал светками напервей архимандрита прчстое Бгомтри монастыра Печерского отца

¹⁴⁴ На полі напис: “По Макарии много было игум. до Филарета”.

¹⁴⁵ На полі напис: “Подоприсвет”.

¹⁴⁶ Теж само.

Васяна¹⁴⁷, который на он час наместником у Києві от митрополита Иосифа¹⁴⁸ был и пнязи Макару, арменину, за тое имене сто коп грошей через руки свои от игумена михайловского давал от Макария над то повідил земян гсдрских киевских пна Ивана Немирича, а пна Тимофея Проскуру, а пна Ивана Вялковича, а пна Федора Тишу, а пна Тимоху, а пна Василя Панковича и к тому при тых светкох сам хотел и готов был право поднести на том, иж тое имене Макар, арменин, на вечност к манастыру Свтго Ми // (арк. 441) хайла Золотоверхого продал за сто коп грошей игумену Макарию, на што и листы купчїї вже за игумена Гарасима были, а по смерти Гарасимові тьї листы за игуменства Подоприсветова з манастыра згынули. Где ж мы пытали десятника Лаврина, если бы он игумена Филарета на том, ку присяже, так теж и оных светков веде статуту прав земских ку сведецтву допустил, и Лаврин яко игумена ку присяже так теж и иных светков ку сведецтву допустит не хотел. Прото мытых всих речей их достаточне вислухавши и не хотїли были есмо сами никоторой стороне коротко вчинити, дали были есмо то на вырок всих их листи панов рад гсдрских Великого князства Литовского, и кгда ж есмо тыми разы у Литве при панех их м. были и тую жалобу игумена Филарета и отпор десятника Лаврина перед их млстю яко в том ншом листе стоит чести казали, причом и сам тот Лаврин, десятник, у панов их млсти на тот час был и панові их мл., вырозумевши з жалобы з жалоби и отпору обыдву сторон и ведля сведецтва князя Коширского и земян киевских, што на листе свем описали, же тьї листы купчи на тое имене при игуменстве Гарасимові сами видели, а за Подоприсвита¹⁴⁹ тьї листы згынули, и теж видя потверженя гсдрского, а иж Лаврин и на свитки сластися не хотел, панові их мл. поспол з нами в том имен игумена михайловского Филарета правост знашли, а Лаврина винного и тое имене, вышей реченное, к манастыру Свтго Михайла Золотоверхого вечне держати присудили: мает тот игумен Филарет и по нем будучи игуменові оное имене, к тому мана // (арк. 441 зв.) стыру вечне и навїки непорушно держати и его вживати со всякими пожитки, платы и доходы доброволне. А вже через то Лаврин, десятник, з жоною своею и с тещею Макаровою, арменина, и по них будучий щадки не мают в тое имене вышей реченное ничим ся вступовати и никоторыми причынами нине и на потомнїи часы под игумены михайловскими поискивати, але то мает спокойно к тому манастыру держано быти, и на то дали есмо манастыру Свтго Михайла Золотоверхого и игумену его Филарету и по нем будучим игуменом тот наш лист судовый з ншою печатю. А при том были городничий киевский, пан Иван Григоревич Служка, а ротмистр киевский пан Петр Пруцкий.

Псан у Києві под лет. Бож. нарж. 1544, мсца август. 10 ден індикт[а] 2”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 91, 4 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 439–441 зв. Копія.

¹⁴⁷ На полі напис: “Васиан, арх. печер.”

¹⁴⁸ На полі напис: “Йосиф II, митроп. киевск.”

¹⁴⁹ На полі напис: “Гарасим, Подоприсвет”.

1550 р., жовтня 24. Київ. –

**Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Сави маршалку Миколаю Нарбуту на князя Дмитра Романовича****Любецького за наїзд його підданих села Острогляди на монастирську землю**

“Велможному пану гспдну и брату моему милому, пану Миколаю Войтеховичу Нарбуту^а, маршалку гдрьскому, старосте мозырскому и кревскому, а дворянину гдрьскому пану Федору Тиши^б. Тых часов стояли передо мною очивисто. Жаловал за позвы моїми игумен Свтго Михайла Золотоверхого Сава^в и вся // (арк. 442) брата чернцы того манастыря на кнзя Дмитрея Романовича Любецкого и кнгню его млсти жону Полозовну^г о том, иж люди его кузцовский отнимают луг в людей их манастырских в лысковцов. В котором лугу всякий входы и пожитки им з людми его бывали и в том же лузе река, в которой бобровыи гоны, езы, дерево бортное, земля пашьная и сеножати, ловы звериныи и пташечьи и со всего того, повіда, людей их вон вытискают и там им входов мети не допускают, свиньи домовыи побили, жита потоптали и сена побрали и многии иншии кривды и шкоды починили. К тому теж люди кнзя Дмитреевы остроглядовцы в члвка их манастырского Ходоса в погонном острове вчале дубье бортное со бчолами отнимают, бчолы дерут и свои знамена новыи на дереве бортном кладут, а их старыи казят и коли тыи люди манастырский о тыи кривды и шкоды свои вряднику его жалуют, он их збивает, отповеди и похвалки чинит, а справедливости им николи с поддаными его учинити не хочет кнз Дмитрий за листом моцованым кнгни своее напротивку жалобы игумена михайловского отказ чинил тым, повіда, людем манастырским там в тот луг никоторого уступу ні не волно им там, яко езов бити, до реки ходати и бобровых гон гонити, земли похати, ани синожатеи косити, одно, дей, в том месте волно людем манастырским два озера, поле там з людми моїми волочити, а иньших никоторых входов и пожитков им // (арк. 442 зв.) там ніт. Где ж я, выслухавши жалобы игумена михайловского и с отказу кнзя Дмитреева и бачечи на то, же то есть реч земленая, которая тут жадного конца приняти не могла, не кончилом того права и казал им обеюм сторонам на землю выехати и судеи себе на то з обу сторон побрати. На што они обедве стороне призволили, яко ж игумен михайловский и чернцы, брата его, з свое руки судьями взяли твою млст, пне староста, а пна Федора Тишу, а кнз Дмитрий так же на то з свое руки судьями взял дворян гдрских пна Криштофа Кмитича, а пна Федора Елца и рок певный завитый там выехати и судей своих вывести приняли по святе прошлом Велицедни, которое будет ув ындикте девятом у двух неделях, а так и я вшой млсти за то прошу и желаю, абы вша млст згодившиися с тыми судьями кнзя Дмитреевыми на тот луг и остров земли и сеножати, где ся игумену и чернцом кривда видит, выехали и того межи ними досмотрели и справедливост том водле обычая права статуту земского вчинили, а я о том до кнзя Дмитрея писал, жебы он на тот рок сам там выехал и судей своих вывел и твердости и доводы свой, который на тот луг и остров в себе мети будет, перед вами оказал и в том ся з ними росправил и праву был послушно во всем. Естли ж бы кнз Дмитрий сам там выехати и судей свой вывести не хотел, вша бы млст предся з руки игумена михайловского судьями, там выехавши на том року, яко на зави // (арк. 443) том своеи стороне выслухавши жалобы и доводу его справедливост и сказанье наконец въделали и в том ся справовали, ничим статуту земского не отступуючи

и не откладаючи, болши того на иншии часы ести ж бы хто з вас з руки игуменовы судиею быти не мог, тогда он мает на то мети иньших судей собе побрати, который будут мети таковую ж моц судити и справовати, яко и вша млст, в сем моем листе описаный.

Писан у Киевѣ под літ Бож[ого] нарож[еня] 1550, мсца ок. 24 ден, индик[та] 9”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 442–443. Копія.

№ 290

1555 р., вересня 9. Київ. –

Судовий лист Фенни Любецької-Полозівни про розмежування спірних лисковських ґрунтів з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеоном

“Я, Фенна Дмитреевая Любецкого, Полозовна, явне чиню тым моим листом, кому будет потреб того выдати або чтучи его слышати, што отец игумен Семион¹⁵⁰ Стго Михайла Золотоверхого бил чолом его млсти пану Григорью Ходкевичу, воеводе киевскому, о кривды людей своих церковных лысковских, который люди земли свої мают поспол судеревныи з людми кнзя, а малжонка моего кузцовскими, яко земли пашныи, бортныи, сеножати и всякие входы и пожитки с тыми людми ншии. Ино его млт пан воевода за прозбою и чолом битем его рачил ему тут на тые земли придати ему судьями пна Богуша Дешковского, а пна // (арк. 443 зв.) Богдана Шавулу и кды тые суди выехали там на тые земли церковные на рок зложеный на ден Рожества Пречистое, ино я в небытности кнзя своего, кнзя Дмитрея Любецкого, на тот же зложеный рок там выехала и з руки своее судей своих вывела, пна Богухвала Павшу а пна Тихна Коркошку и кды ся тые суди нши з убу сторон выехали, люди церковные лысковские за листом его млт. пна воеводиным мні на люди мої ся жаловали о земли судеревные, яко бы им от людей моих кривда ся діяла в земли пашной, бортной и сеножатех и во всяких уходех и пожиткох. И тые суди, слухавши жалобы людей церковних, пытали: “Чи поспол вам тые земли пашные и бортные и сеножати з людми кнзя Дмитреевыми?” И люди церковне, так теж и люди мої кузцолские то з obu сторон вызнали, иж им всякая річ посполитая по половине, и тые суди нши так нашли, иж кождый члк свои входы, дерево бортное, зличити мает и под ким што больше будет, тот мает оповедати под присегою, а што ся дотычет земли пашне, хто мает ниву пашную, тот сябру своему мает дати против тое нивы толко ж тертежу, а под ким дерева бортного болшей, тот против того сябру своему мает дати дерева углядя и подтербов и кремного и в долобов, иж бы ему также против того ся наполнило. А што ся тыче яко сеножателей и ловушок рыбных, што в лузе яко ся их млсть записали, то мают держати водле записов своих перших, яко и // (арк. 444) перед тым, кром озер, што неводы ходет, а о иншии всякие sprawy мужицкие. Я, жена Дмитреевая Полозовна, и отец игумен Семион справедливост есмо на обедве стороне

¹⁵⁰ На полі напис: “Симеон”.

вчинили, а которая бы сторона нарушила тую вгуду ншу, тот мает заплатит сторона стороне петдесят коп грошей, а если бы который члк наш з обу сторон то нарушил, таковой мает заплатити пану своему вины дванадцат коп грошей. И тому есмо ділу межи подданих нших рок зложили ден стго Дмитрея, который ма быт в року пятсот пятдесят пятом и на то есми отцу игумену Семиону дала сей мой лист под печатю моею, и под печатми судей моих, пна Богухвала Павши а пна Тихна Коркошки.

Писан літ. Бож. 1555, мсца сеп. 9 ден.”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печатю”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 443–444. Копія

№ 291

1555 р., серпня 27. Київ. –

Лист київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича до князя Дмитра Романовича Любецького про заборону чинити кривду в землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

“От Григоря Александровича Ходкевича, воеводы киевского, подкаморьего гсдрского, державци кормяловского, кнзю Дмитрею Романовичу Любецкому и малженце его кнгни Фенне Полозовне. Жаловал мні игумен Стго Михайла Золотоверхого отц Семион¹⁵¹ и вся братья того монастыря о том, што ж де и твоя млсть озера Летовиша, наданое от гсдря его млсти на тот монастыр, в котором де и твоя // (арк. 444 зв.) млст част на себе маеш и вжо по два годы сам и люди твої волочат, а ему и подданным монастырским жадного вступу до того озера мети не допушаеш и того озера волочити борониш и ку тому еще и другое озеро, которое здавна того монастыря властное ест, именем Подворное, межи землями людей монастырских в то ся, дей, млст вступуеш, не маючи до того никоторого дела, ани жадных листов и тое, дей, озеро монастырское отнимаеш. Ку тому теж жаловали мне, иж, дей, который луг и крыницы по половицы с тобою деланный тому монастырю, яко ловы зверинныи и пташи, дерево бортное то, дей, еси все себе забрал и тым подданным гсдрским монастырским в тот луг ходити не допушаеш и поданным своим кажеш, дей, твоя млст людей монастырских збивати и имаючи их и вешати, которые люди их часом ледве от людей твоих кгды приидут до озер, або до тых входов ловити, повтекают, о чом жо, дей, первой сего за кнзя Пронского о то мело право быти вы, дей, с обу сторон не вступуючи в право, вгуду мели и листы едналными под заруками гсдрскими о том ся записали, иж мели вечне супокойне мети то пак, дей, ты, не дбаючи о тьи заруки а вгуду на рушаючи, пред ся кажеш кривду тому монастырю и людем монастырским чинити. Где ж, дей, и тых часов того прошлого лета людем црковным лысковцом и в погонном казал, дей, твоя млст людем своим з ыменя Хабенского проса пожати // (арк. 445) с пол третяста коп, и маку так же немало потресено, в чом же игумен и вся братья великую кривду и шкodu и втиснене немалое тому монастырю быти поведают и просили мене за

¹⁵¹ На полі напис: “Симеон”.

то, абых о том мой лист до твоее млсти писал и навпоменул и служебника, которого своего ку тому им придал, иж бы он з ними в тих кривдах их манастырских до твоее млсти ехал, а так з руки их придал им земянина гдрьского пана Бгуша Дешковского и служебника моего Богдана Ивановича Шавулу, с которыми аж бы твоя млст там до тых озер, до Летовища и Подворотного, так теж и до того лугу, и што ся там найдет, справедливого суду сторон будут ли то озера манастырскіі аж бы твоя млст сам и люди твои ничим ся не вступовали и никоторых кривд тому манастырю и людем их манастырским болшей того не чинили и во всем ся супокійне ведлей запису вашого и зарук захавали, в чом бы отц игумен и брата того манастыря и люди манастырскіі через то никоторых кривд и шкод от твоее млсти самого и от людей твоих не міли.

Псан у Києве под лет. Бож. нарж. 1555, мсца август 27 ден.”

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 444–445. Копія.

№ 292

1556 р., грудня 19. Київ. –

**Выпис з судових книг київського воєводи
Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона
князю Дмитрію Романовичу Любецькому за гвалтівний наїзд
на село Лисковці**

// (арк. 445 зв.) “Выпис с книг суда его млсти пна Григоря Александрович Ходковича, воеводы киевского, подкоморего гдрского, державци кормяловского, под лет Божя нарож. 1556, мсца декабрия, 19 день.

Што позывал позвы перед пана его млсть игумен монастиря святого Михайла церкви Золотоверхое Семион¹⁵² князя Дмитрея Романовича Любецкого о квалтовное наслане и пожате збожя в року пятдесят четвертом на земли церквньої села Лысковского и к тому теж позвал был на том же позве, иж в року пятдесят пятом перед Божим нароженем люди князя Дмитриевы села Остроглядовского, вшодши в землю лысковскую тридцятеро бчол з дерева бортного выдрали и тыиж, дей, люди остроглядовские невинне копу собравши, на оной копе людей церковных лысковских обухи позбивали и помордовали. Ино кнз Дмитрей, будучи припозван перед его млстю паном очивисте з игуменом ставши, на то повідил тым обичаем, што, дей, ожаловал мене отец игумен, абых я наслал людей своих на землю их а збоже квалтовне пожати козати мел, тогм, дей, николи церкви Божей а людем их церковным не чинил. А што ся, дей, дотычет жалобы отца игуменови на людей моих села Остроглядовского о подране был и о збыте людей манастырских тое село Остроглядовичи не ест у повете Киевского воеводства, але Троцкого повету, не повинен бых тут с того имени отказывати, а иж игумен таковыи кривды

¹⁵² На полі напис: “Семион”.

подданым монастырским от людей моих менит быти, нижли николи в мене о тые вси жалобы на людей // (арк. 446) моих не жаловал справедливости не просил, и я, дей, теж сам и люди мои кузцовские и хвойницкие от подданных церковных так веле кривды нам, а так и тепер я на подданных моих яко о пожати збожя и подранье бчол и збите людей и о иншие вси крив[ды] черес право людем их монастырским там на одно местцо зъехавшися, право дам и справедливост вчиню, также бы ми игумен нехай о кривды людем моим поделанные на подданных монастырских право дал и справедливост вчинил игумен тут же перед паном его млсти стоячи, кнзю Дмитрею и людем его на людей монастырских справедливост уделати через право обещал. И зложили на то собе рок рожества Пречистое Бци свято напред пришлое, в року пятьдесят семом, и просили пана его млст о вижа ку пригляданю оных прав, его млст пан придал им на то вижом наместника своего завского Ивана Колонтая. И то для памяти его млст пан у книги свои записати козати рачил, на што и выпис с книг под печатю его млти панскою игумену михайловскому отцу Семиону ест дан.

Писан в Киеве”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 445 зв.–446. Копія.

№ 293

1556 р., грудня 19. Київ. –

**Выпис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича
Ходкевича про розгляд справи щодо відмови від озера Подворне
в селі Лисковці на користь Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря між ігуменом Симеоном
і князем Дмитрієм Романовичем Любецьким**

“Выпис с книг суда его млсти пана Григоря Александрович Ходковича, воеводы киевского, подкоморего гедрского, державцы кормаловского, под літ.

Бож. нарож. 1556, мсца дек. 19 дня

Пан его млст того дела смотрети рачил, а при его млсти на тот час были посол его кролевской млсти великий ордынский, кнз Андрей Семенович Одинцевича^а, а городничий киевский пан Александро Дмитрович жаловал за позвы своими игумен манастиря святого архангела Михайла церкви Золотоверхое Семион со всею братею чернцы того манастиря на дворянина гедрского кнзя Дмитрея Романовича Любецкого о том, што ж, дей, он в луг посполитый наш и людей наших монастырских селца Лыковского, где здавна оные люди наши и мы сами вход мевали, а тепер там в тот луг вжитку жадного тым подданым ншим монастырским и нам самим міти не допускает, а озеро, дей, ншо церковное того ж селца Лыковского на ймя Подворное мочно кгвалтом за себе забравши, зволочити казал, до которого, дей, озера его млст сам, а не предки его от давных чсов уступу никотрого не мевали. Княз Дмитрей тот жо, стоячи перед паном его млстю очивисто, оказ на то чинил тым обычаем, што ся, дей, дотычет лугу посполитого вашего монастырского и в нем вжитку всякого

в дереве бортном, в сеножатах, у криницах людей ваших лысковских з людми моими и жоны моее кнгни Фенны Полозовны села ншого Кузцовского того, дей, сам и жона моя и люди нши вам самым и людям вашим во всем входу міти по поло // (арк. 447) вине с тыми людми ншими кузцовскими не забороняем и заборонят не хочем; нехай там в том лузе тые люди ваши всего наполы з людми нашими вічне уживают, яко есмо ся и перво сего с предком твоім, игуменом того манастыря Ионою, перед судьями ншими выслаными там на тот луг от воеводы киевского его млсти небощика кнзя Фредриха Глебовича Пронского^б, паном Федором Елцом^в, а паном Солтаном Стецковичом^г, а с стороны манастырское служебниками его млсти пана воеводиными, паном Федором Тишою, а Григорем Василевичом в том едналным обычаем записали того ничим нарушати не хочем, одно што ся дотычет в том лузе гонов бобровых в реце езов, луки, осетрее озера, во лугова, аустетини (?) в твое ся вам и людям вашим не вступати, а озеро, которое называется Поддворное, ач в том там листе ншом на ймя не описано, але иж ся так упираете, жебы было церковное, хотя ж то достаточне вим, иж тест мой небощик, пан Полоз, того озера во вживани был. Мы и того озера церкви Божей к манастырю святого Михайла поступуем и в то ся я сам, жона моя и діти вічне уступовати не хочем, так теж и игумен з братею чернцами перед его млстю паном гонов бобровых в том лузе, езов по реце, луки, осетрее озера, во лугова вырен в том вжитку никоторого собі на манастыр и людям своим лысковским не міти ведля описаня предка своего Ионы игумена, яко то и на листе от кнзя Дмитрея // (арк. 447 зв.) и от кнгни Фенни, малжонки его, к манастырю даном игумен перед паном его млстю описано показал. А так пан его млст с obu сторон выслухавши межи ними тых тих речей, яко ся то пред его млстю точили, рачил то для памяти у книги свои казати записати, на што и выпис с книг игумену Семиону и брати черньцом у манастыр святого Михайла к церкви Золотоверхой под печатю его млсти панскою ест.

Дан писан у Києві”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 446–447 зв. Копія.

№ 294

1569 р., березня 1. Люблін. –

Лист Сигізмунда II Августа Щасному Харлинському із забороною чинити кривду в лисковських землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря

“Жикгимонт Август, Божю млстю корол полский, руский, пруский, жомътский, мазовецкий.

Дворанину нашому Щасному Харлинскому^а. Жаловал нам игумен со всею братею чернцами манастыря светого Михайла Золотоверхого с Киева о том, што ж, дей, ты имениа их манастырскому на ймя Лысковцов в зобраню кгрунту того имениа их властивого в побраню без винности яловиц, баранов, гусей, кур и инших реч в подданных их того ж меня сам кривдиш, ураднику слугам и подданным своїм хабенским тому имению и подданным их кривды и

шкоды чинити допускаеш и великий им утиск чиниш, в чом они собе от тебе, от врядника, слуг и подданных // (арк. 448) твоїх хабенских кривды и шкоды немалые быти поведают, и били нам чолом, абыхмо им таких кривд и шкод безвинных от тебе, врядника, слуг и подданных твоих хабенских терпети не допускали и през лист наш тебе навпоменули. Прото будет ли так, яко они нам жаловали невдячне то от тебе приймаем, навпоминаем и приказуем тебе, абы еси будет ли што того кгрунту их за себе забрал им в целости отдал и к тому имену их засе привернул, а вряднику, слугам и подданным своим хабенским тые вси грабежи яловицы, бараны, гуси, куры отдати и поворочат, албо за то поплатити казал. А гдебы того поворочат або поплатит не хотели и ку тому бы ся не знали, ты бы з них игумену и чернцом того монастыра справедливост слушную без отволоки учинил и болше того безправне кгрунту их не забирал, вряднику, слугам и подданным своїм забирати и таковых невинных грабежов подданным их чинити не казал, а было л бы тебе до них якое дело, ты ся з ними правом ся обыходил конечно.

Писан у Люблине лета Божего нароженя тисеча пятсот шестдесят девятого, мсца марца, первого дня.

Лаврин Война, подскарбий и писар”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 447–448 зв. Копія.

№ 295

1602 р., серпня 15. Київ. –

Выпис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Станіслава Карського в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця

// (арк. 448 зв.) “Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Лета Божего нароженья тисеча шест сот второго, мсца авьгуста, петнадцатого дня.

Пришедши до владу его кр. мл. кгородского киевского до мене, Станислава Викгуры, на сес час будучого на местцу урядовым у Киеве, от его мл. пна Вацлава Вилгорского, подвоеводзего киевского, велебный в Бозе отец Иоасах Мировский¹⁵³, игумен монастыра киевского светого Михайла аргангела церкви Золотоверхое сам от себе и именем всих еже о Христе братии черньцов капитули помененого монастыра Михаловского, так яко и первой сего, авьгуста третего дня, жаловал и оповедал на его мил. пна Миколая Харлинского, подкоморича киевского, о том, иж пропомневши постановеня его мл. небожчика пна подкоморего киевского, пна отца свого, и вины межи нами сто коп положеное року тепер идучого, тисеча шестсот второго, мсца авьгуста, первого

¹⁵³ На полі напис: “Иоасаф Мировский”.

дня за росказанем и ведомостью его мл. пна Миколая Харлинського наехавши мощно квалтом врадник остроглядовский на йме Войтех Кгромацкий з ыншими слугами и поддаными его мл., так остроглядовскими, яко и красноселскими, которых всех слуг и подданных своих его мл. сам лепей знает и имена их ведант, квалтовне озеро наше власное монастырское церкви Светого Михайла Золотоверхой киевской, здавна служачое, меновите прозываемое Подворное и озеро другое з его мл. нам, монастыру Михайловскому по лету служачое, прозываемое Осетрыца, которые на сес рок власне нам, на монастыр Михайловский прихо // (арк. 449) дило, поволочил, которы же то врадник з слугами и с поддаными его мл. пна Миколая Харлинського з волею и ведомостью его мл. квалтовне помененые озера нам, монастыру Михайловскому служачие лисковские, поволочил и волочит, шкоду нимилую учинил и чинит и спокойного стародавного нашего уживанья оных озер наших церковных в кгрунте сполно з его млтлю нашом квалтовне и безправне выбил и выбивает, за которым выбитем спокойного держаня к уживаню и поволоченя и половеня в оных озерах нам, монастыру Михайловскому киевскому, належачих шкодуем, дей, собе от его млти сто коп гршей и просил мя, ураду, его мл. отец игумен михайловский, от себе и именем всех еже о Христе братий монастыра Михайловского о возного нашего леда не оного квалтовного озер поволоченя и половеня рыб, я его млсти на то енерала возного земли Киевское шляхетного Станислава Карского придал, который енерал возный там бывши и пришедши на врад, до книг кгородских киевских в року теперешнем тисеча шестсот втором, мсца августа, пятонадцат дня квит сознания своего под печатю и с подписом руки своее тыми словы подал: “Я, Станислав Карский, енерал возный земли Киевское, сознавам на сем квите моем, иж будучи мне приданым на потребы его милости отъца Иосахва Мировского, игумена монастыра киевского светого Михайла архангела церкви Золотоверхое и всей еже Христе брати капитуле помененого монастыра Михайловского, яко ж року тепер идучого шестсот второго, мсца августа, сегого дня, был есми во йменью их млсти в селе Лысковцах и там же под селом Красноселским за оказанем атамана // (арк. 449 зв.) их мл. лысковского на мя Дронка Калениковича и инших подданных их мл. лысковских видел есми озеро зволоченое подле Припети уступное, прозываемое Осітрица, зволоченя тут же на березе того озера знаки сохи, што сети висили, луски и слену немало, што там же и рыба чинена, а в другое озеро, прозываемое Подворное подворнуем (?) красноселским знаки ест, жело власне и жаки под тим озером стоят, которыми в том же озере рыбы ловят, и оповедали предо мною, возным, тот атаман лысковський Дронько и вси подданные лыковськіе, иж, дей, пне возный тые озера квалтовне зволочены и волочат урадник остроглядовский Вотех Кгромацкий от его мл. пна Миколая Харлинського через иншии слуги и подданные и входники свои. А так я, возный, што и видел, и в поведаню от них слышал, то на сем квите моем ку записаню до книг кгородских киевских его млости отъцу Иосахву Мировскому, игумену светого Михайла церкви Золотоверхое киевскому, и капитуле того ж монастыра Михайловского дал есми, которое ж то сознание возного до книг кгородских киевских ест записано, с которых и сес выпис под моею печатю на то ест выдан.

Писан у Києве.

Андрей Сурин писар кгородский киевский.

В небытности на тот час у Києве его млсти пна Андрея Сурина, кгородского киевского писара, Иван Высоцкий, подпосокок¹⁵⁴.

Корикгован с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 449–449 зв. Копія.

№ 296

1602 р., листопада 23. Київ. –

Випис з гродських книг Київського воєводства про примирення Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським стосовно розмежування озер Подворне й Остриця та сіножаті в селі Лисковці

// (арк. 450) “Випис с книг кгородских воеводства Киевского.

Лета Божего нароженя тисеча шестсот второго, мсца ноябра двадцят третего дня.

На рочкох кгородских киевских дня третегонадцат мсца ноябра, в року звыш описаном прыпалих и судовне отпраовати зачатих, перед нами, Вацлавом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрибылем, чашником его кор. млти судьею, врадниками судовими кгородскими киевскими, ставши очевисто у суду их мл. в Бозе велебный отец Иосаф Мировский, игумен свтго Михала Золотоверхого киевский, сам от себе и именем всее брати капитулы манастира Михайловского, яко повод з одное, а его мл. пан Миколай Харлинський, яко позванный з другое стороны ку записаню до книг кгородских киевских сами устне и доброволне вызнали в тые слова, иж што пропадала справа межи нами за позвом кгородским киевским в жалобе манастира Михайловского по мене, Харлинского, на нинешние рочки выданым, а то якобы зловене озера, назвиском Подворного, и другого Осетрица, также покошене сеножатей в лугу межи именами нашими, то ест манастирського Лысковщины, а мене, Харлинского, Красносея // (арк. 450 зв.) и о вибите спокойного держаня о заруку и шкоды зознанем урядовым небіжчика, пна подкоморого киевского, пна отца моего Харлинского, на то заложонные, яко ширей тот позов в себе обьмовляет, а так мы, не приймаючи тое sprawy на розсудок правный рознялисмь межи собою на угоду и померковане приятелское до часу певного, то ест мсца августа первого дня, в року пришлом тисеча шестсотном третом водлуг нового календару на местце певное, то ест на кгрунты межи поменеными именами лежащие у озера Подворного, где обе стороне маем и будем повини становитисе и высадивши с кождое стороны по дву приятел, перед оными право одержанье свое стародавнее показати и через выналязок их померковатисе и розницы так кгрунтовые, яко и поточные успокоити буд ростятем кгрунту и лугу буд теж один другому стародавнее держанье признавши листами записами умоцнити, а гды басми се

¹⁵⁴ Так у документі, писар помилково написав два рази закінчення “ок”.

на оном року и местцу не погодили. Тогда за тым же позвом перед судом кгородским киевским на рочках кгородских, которые напервей потом выездом нашом сужоны будут, о то все правне росправити будем повинни, заховавши собе на обе стороне вцале вшелякие обороны правные и просили, абы тот розейм до книг кгородских киевских было записано, што ест записано. С которых и сес выпис под нашими печатми на то ест выдан.

Писан у Києве.

// (арк. 451) “Андрей Сурин, писар кгородский киевский.
Корыкговано с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 20, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 450–451. Копія.

№ 297

1603 р., жовтня 20. Київ. –

**Выпис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного
Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського
та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа
Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця**

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Літа Божого нароження тисеча шестсот третего, мсца октебра, двадцятого дня.

На рочкох судових кгородских киевских, которые от дня пятогонадцат мсца октебра, в року теперешнем тисеча шестсот третем припали и судовне отправоватисе зачали, перед нами Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врядниками судовыми кгородскими воеводства Киевского, ставши очевиста возный енералный Александер Пирогович ку записаню книг кгородских киевских через квит свой сознане учинил, в тые слова: “Я, Александер Пирогович, енералный возный земли Киевское, сознаваю тым моим квитом, иж року тепер идучого тисеча шестсот третего, мсца августа, второго дня от него и положил есми позов кгородский киевский в ымену и дворцу его млсти пна Миколая Харлинского Красноселю, который позов увотугнувши у двери сененные в том дворе, дворни само и челяди в том дворцу будучой оказалем, в жалебе // (арк. 451 зв.) в Бозе велебного отца Иосафа Мировского, игумена и капитулы монастыря светого Михайла Золотоверхого киевского, по его млсти пна Миколая Харлинского выданный. А то о кгвалтовное выбите спокойного держаня з луга сполного монастыру Михайловскому от имени их Лысковского и Лучичов з ыменем его млсти п. Харлинского Кузницовцами, новопрозываемым Красноселем, из озер, прозываемых Подворного и Осетрицы и теж о нестане, яко на завитом року на кгрунте преречоным лисковским и красноелским и нечинене досит ведле розейму на местцу певном у озера монастырского Подворного о заруки и шкоды за тым походячие, яко жалоба и вся справа на том позве описана и достаточне доложена и рок ку праву на рочки пришлые кгородские киевские дня

п'ятнадцятого, мсца октебра, в року теперешнем тисеча шестсот третем становитисе зложон ест и того положена позву ку записаню до книг кгородских киевских далем сес квит с печатю моею и с подписом руки". Писан у Киеве року тисеча шестсот третего, мсца октебра, шестогонадцат дня. Которое ж то очевистое возного на квите с печатю и с подписом руки его поданое сознане до книг кгородских киевских ест уписано, и сес выпис под нашими печатми отцу игумену и чернцом ест выдан.

Писан у Києве".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: "місто печати".

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 451–451 зв. Копія.

№ 298

1603 р., листопада 10. Красносілля. –

Лист-примирення між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

// (арк. 452) "Я, Миколай Щаснович Харлинский, ознаймую сим листом моим, кому бы того ведати належало, иж што которые розници и споры от часу немалого бывали в кгрунтех и лузех сполных села нашего Красноселского, а имени их млсти велебного в Бзе отца Иосафа Мировского, игумена и всее еже о Христе братії капитулы манастыра Михайловского Золотоверхого киевского, села Лысковского, с которых то розници проходило до частых за торжек грабежов и розных кривд. А то для непорядного розделеня а суместного уживаня тых половиц на обе стороны служачих лугу и пожитков, в них будучих, зачим межи нами позвы и процессы правные уростат мусели. Тогды мы, прихилияючисе до згоды, абы вже болш межи поддаными нашими сваров и ростыркков не было, заложеном себе часу и року певного, то ест в року теперешнем тисеча шестсот третем на ден десятый мсца ноebra на тие кгрунты звеш менованого имени нашего з их млстию велебным отцем Иосафом, игуменом и всею о Христе братиею, капитулою манастыра Михайловского обе стороне выехали, приятелское померковане, згду и статечное ростяте тых обудвух половиц наших, лугов, пожитков в них будучих, на часы вічные // (арк. 452 зв.) учинили, таковым обычаем, иж што подданные нши указовали и менили быт имену нашему Красноселскому от села Лысковского, в каждом от чотырох островов судерев, то ест меновите остров Лысковщину, на котором село Лысковцы седят и Пужир, другой остров в дереве бортном, в нивах пашных, в реках, речках, болотах, лузе, озерах ровно по половицы и во всяких инших пожитках, выневши толко на сторону звичные наши бобровые гоны и берег реки Припети, до которых и предки их, и их млст сами ничего не мели. Противным зас обычаем имену их млсти велебного отца Иосафа, игумена, и всее братії капитулы манастыра Золотоверхого церковному Лысковцов от села нашего Красноселя остров Узлуже и Засторожече, другой остров, также в дереве

бортном, в нивах пашных, в реках, речках, болотах, лузе, озерах, сеножатех, по половицы и во всяких иных пожитках. То мы признавши себе зобополне и злучивши вси острова заодно з obu сторон на узнане приятелское пустивши, оные выш помененные острова, которых есмо межю собою непорядне уживали, островали межю себе есмо розобрали, а меневите острова два: Узлуже и Засторожече, яко се сами у собе здавна з віку мают зо всіма землями бортными, з нивами пашными, проробками, з реками и речками, болотами, ловы звериными и пташными з перевестем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданные наши з подданными церковными монастыра Золотоверхого киевского уживали, и лугу половицу з озеры и речками в ним лежачими, ловы рыбными и сеножатми от границы села Масанов их млсти велебно // (арк. 453) му отцу Иосафу, игумену, и всей братиї капитуле монастыра светого Михайла церкви Золотоверхой киевской, в моц, держене и вічное уживане, ничего с тых выш помененных островов и лугу и озер и пожитков, в них тепер будучих и на потом через нашу сторону вынайденых на себе не оставуючи вічными часы, кром подданных, а гонов бобровых пустилем и поступилем, яко ж для помешки певне, а не омыльные знаки границ в лузе покул хто знал половицы кгрунтов своих уживати мает, через тых же з обополных нижей помененных приятелей наших починили знаками рубежов в дереве и копцами земляными оточили есмо. А напервей над речкою Вязем на Пете первый копец засыпали и тны три у дубе натяли, от тое Вязя – речки через греду к глыбокому вертебу, тут другой копец коло дубов и тны три у вербе з глыбокого вертебу в Перенобитку речку, поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе и четвертый копец и тны три у вербе с Перенобитки к Озередишом, тут за Озередищами пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у кривую долину за дорогу, тут за тою дорогою шостый копец усипали и тны три у дубе зарубали, тою кривую долиною у переволоку Осетрицкую, тут семьй копец и тны три у дубе, тут же и осмій копец над тоюю кривую долиною и тны три у дубе, оттоле к вербю над рекою Припетю, тут великий копец нарощный и тны три у вербе, з вербья у реку Припет, зоставуючи толко нам волный берег реки Припети на себе вічными часи Припетю рекою на низ до границы Масановское, яком сам держал и спокойне уживал. Так же на другую сторону против тых островов острова два: Лысковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашными и проробками з реками и речками, болота // (арк. 453 зв.) ми, ловы звериными и пташиними, з перевозем (?) и всякими иншими пожитками и половицу лугу з озеры в ним лежачими, и бобровыми гонами и сеножатми от границы села Оревич, их млст мне, Миколаеви Харлинскому, в моц держане и уживане вічное, кром подданных их маетности, которые яко их были и быти мают, пустит и поступит рачили. И так се то за узнанем приятелским на обе стороне, сполное и вечистое померковане учинило, и на вечные часы постановило и заварло, што собе на вси пришлые и вічные часы здержати и на рочках близко пришлых кгородских киевских мсца декабра, десятого дня, в сем року шестсот третем припадающих, признати и змоцнити маем и будем повинни, особливо то варуючи, если бы которое колвек стороны мимо сее постановене наше, взрушаючи его подданный, который перешкоду якую в кгрунте, в дереве и пожитках яких колвек подданным другое стороны чинити мел, таковой кождый

пну своему заруки коп двадцят, а стороне ображоной другую коп двадцят и вси шкоды нагородити мает. И сее постановене нше вічно и непорушно держано быти мает, и на то есми дал их млсти отцу игумену и всей братиї о Христе капитуле манастира Михайловского киевского, сес мой лист под печатю моею и с подписом власное руки мене, Миколая Харлинского, до которого листу за устною прозбою моею их млст пнове приятели и едначи наши зобополные на той справе будучие, печати свої притиснути и руки свои подписати рачили, меновите его млст пн. Ян Ондил Струккас и дворенин его к. мл. его мл. пан Миколай Воронецкий, его мл. пан Давыд Солтан, и возные енералные воеводства Киевского Ян Соколовский, енерал, Александер Пирогович, енерал.

Писан у Красноселю по нароженю Сна Бжго року тисеча шестсот третего, мсца ноебра, десятого дня // (арк. 454).

Mikolay Chalesky^a, nostro blas.(?), reka swa,

Dworanin Strukcas jeo.k.mści, ręką swą.

Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kyowsky, ręką swą.

Mikołai Woroniecky, ręką swą.

Печатар прошоный Двд Солтан, рукою swą власною.

Александер Пирогович, власною рукою”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано шість кіл, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 23, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ ф. 307, № 535/1763, арк. 452–454. Копія.

№ 299

1603 р., листопада 10. Красносілля. –

Мирова угода між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель за островами Лисковщина, Тужир, Узліжжя й Засторожиче

“Сталосе ест певное, а неотменное постановене межи нами, Миколаем Харлинским, з одное, а отцем Иосафом Мировским, игуменом, и всею капитулою манастира светого Михайла Золотоверхого з другое стороны, таковым способом, иж што мы обоя сторона межи подданими своими мели розные кривды заяст и розницу от именей своих пна Харлинского Красноселя, а манастира Михайловского Лысковцов в сполных кгрунтех, лузех и разных пожиткох по половицы на обе стороне належачих, а то для непорядного а сполного уживаня нашего отколе и зятяги правные за позвы манастирскими межи собою есмо мыли, тогды за зложенем згодным року и местца, то ест дня нынешнего мсца ноебра десятого, в сем року тисеча шестсот третем на месцах розним станувши, через приятил своих зобополных згду и поровьнане в кгрунтех, лузех, озерах и иных всих пожиткох суместных учини // (арк. 454 зв.) ли и межи себе островами землю для помешки розобрали знаки певние способом границ водою и суходолом положили. А меновите на сторону отца игумена и капитулы манастира Михайловского Золотоверхого киевского

зосталисе островы два: Узлуке и Засторожече зо всіми их приналежностями, а на сторону зас его мл. пна Миколая Харлинского зосталися два островы Лысковщина и Пужир, теж зо всіми пожитками и приналежностями, яко се в себе мают одному от другого обрубом, яко о том достаточные листи записы на обе стороне даны в себе обмовляють, а иж подданные обудвух сторон тых именей розно и непорядно яко кузцовцы або красноселцы, так лысковцы и лучичи седели, тогды за згодным теперешним постановенем нашим себе обовезуемсе тых подданных кожда з нас сторона на свои островы перенести, то ест я, игумен, и капитула село Лысковцов и Лучичов з острова Лысковщины и Тужира на Узлуке або Засторежене, а его мл. пан Харлинский – з острова Узлужя и Засторожеця дворец свой и село Красноселе на Лысковщину и Тужир певного часу скоро, даст Бог, зима зыйдет навесні, в року пришлом, тисеча шестсот четвертом, з домами и зо всім будованем без всякого омешканя так, як бы ся одному в другого островех ничего перешкоды не зоставало и што кому в его островех, в обрубе пожитков пришло, тот мает власности пожитков своих уживати, а в речках, болотех и иных живцах, которые ты подданные обеюх сторон заровно уживати мают, варуючи того, иж если бы которая колвек з нас сто // (арк. 455) рона тому постановеню досит учинит не хотела, подданих не знесла албо постановене нарушила, тогды за припозванем перед кождым судом кгородским, земским и трибуналским бы и неналежным, не заживаючи жадных зволон и оборон правних и неправных, скутечне усправедливитеся, закладу коп двесте грошей литовских и вшелякие шкоды за тым поднятиє укривжоному упорный и не чинечий досит сему постановеню нашому заплатити и нагородити мает и будет повинен. А по заплаченю пред ксец (?) постановеню нашому досит во всем чинити маем и будем повинни, якож и судови кождому и неналежному моц и належност суду той справе сим записом даем и обовезуем аж до скутечного досит учиненя одному от другого обеюх сторон, што все себе здержати под вышречоными обевязки обовезуючи на змоцнене тоей речи сее постановене под печатми и с подписом рук своих, также с печатми и с подписом рук своих, также с печатми и с подписом рук еднаго на той справе будучих от нас устне прошоных нижей помененых особ их мл. его мл. пна Яна Ондиля Струкцаса и дворенина его кр. мл., а пна Миколая Воронецкого, пна Давыда Солтана ку записаню до книг есмо дали.

Писан у Красноселю, року тисеча шестсот третего, мсца ноебра десятого дня.

Иосаф Мировский, игумен михайловский золототерхий киевский, рукою власною.

Mikołaj Charłysky na Ostrohlas., ręką swą. // (арк. 455 зв.)

Jendziło Jan na Krzemienicy, ręką swą.

Dawid Sołtan, ręką.

Mikołai Woroniecky, ręką swą”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано п'ять кіл, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 420, № 22, 1 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 454–455 зв. Копія.

1603 р., грудня 20. Київ. – Выпис з гродських книг
 Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського
 та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського
 та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
 Йосифа Мировського про розмежування лисковських
 та красносільських земель

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Божого тисеча шестсот третего, мсца декабра, двадцатого дня.

На рочках судовых кгородских киевских, которые от дня десятого, мсца декабра, в сем року тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоватисе зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врядниками судовими кгородскими киевскими постановившисе очевисто у суду возные енералные воеводства Киевского урожоные Ян Соколовский и Александер Пирогович, квит свой под печатми своими и с подписом рук до вписаня до книг кгородских киевских перед нами признали, писаный в тые слова: “Я, Ян Соколовский, а я, Александер Пирогович, возные енералные воеводства Киевского, сознаваем сим нашим квитом ку записаню до книг, иж року тепер идучого // (арк. 456) тисеча шестсот третего, мсца ноebra десятого дня, за зложенем року и месца от его млсти пна Миколая Харлинского и его млсти отца Йосафа Мировского, игумена, и всее капитулы чернцов светого Михайла Золотоверхого з обудвух сторон, то ест mezi именями их млсти, называемым Красноселем и Лысковцами, былисмь на справе их млсти выш речоных особ, а зъехавши на помененые кгрунты на местца розниц з их млстю обема сторонами и приятelmi их млсти з обополными до справы нижей помененое высажонными, гдѣ их млсти обоя сторона, чинечи о вси розницы кривди и затыги правные, вечистий покой mezi собою и поддаными своими тые кгрунты, луги и вси пожитки, в них будучие, через тых приятел своих, то ест их млсти пна Яна Ондила Струкцаса и дворенина его кр. млсти пна Миколая Воронцекого, пна Давида Солтана, при бытности нас, возных, и сторон шляхтичов, пна Марка Тишевского, пна Василя Черкаса, а Калпора Сутковского, при нас будучих, розобрали, поделили, а меновите острова два Узлуже и Засторожече, яко се сами у себе здавна з віку мают зо всими землями бортными, з нивами пашными, проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевелем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданые его млсти пна Миколая Харлинского з поддаными церковными монастыря Золотоверхого киевского уживали, и лугу половицу з озеры и речками вним лежачими, ловы рыбны // (арк. 456 зв.) ми и сеножатми от границы села Масанов их млсти велебному отцу Йосафу, игумену, и всей братии капитуле монастыря светого Михайла церкви Золотоверхой киевской в моц, держане и вечное уживане, ничого с тых вышпомененых островов и лугу и озер и пожитков, в них тепер будучих, и на потом через его млсти сторону вынайденых, на себе не оставуючи, вічными часы, кром подданных, а гонов бобровых его млст пан Миколай Харлинский пустити и поступити рачил, яко ж для помешки певне, а неомылные знаки границ в лузе покул хто з их млсти половицы кгрунтов своих уживати мает через тых же зобополных

вышпомененых приятелей своих починили, знаками рубежов в дереве и копцами землеными оточили, а меновите над речкою Вязем на Пете первый копец засыпали и тны три у дубе на тямю, от тоее Вязя речки через греду к глыбокому вертебу тут другий копец коло дубов и тны три у вербе, з глыбокого вертебу в Перенобитку речку, поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе, и четвертый копец и тны три у вербе с Перенобит к Озередишом, тут за Озередищами пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у Кривую долину за дорогу, тут за тою дорогою шостый копец усыпали и тны три у дубе зарубали, тою Кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семей копец и тны три у дубе, тут же и осмый копец над тою Кривою долиною и тны три у дубе, от толе к вербю над рекою Припетю, тут великий копец нарожный и тны три у вербе // (арк. 457) з вербя у реку Припет, зоставуючи толко волный берег реки Припети на себе, его млст пан Харлинский вичными часы Припетю рекою на низ до границы Масановское, яко его млст пан Харлинский держене свое быт меновал. Так же на другую сторону против тых островов острова два Лисковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашними и проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташиними, з перевелем и всякими иншими пожитками, и половицу лугу з озеры, в ним лежачими, и бобровыми гонами, и сеножатми, от границы села Оревич их млст, его млсти пну Миколаю Харлинскому в моц держене и уживане вечное, кром подданных и их маетности пустит и поступит рачили. Яко ж змцнивши, то все записали на обе стороне, заклад на подданных своих в нарушеню того постановеня своего обе стороне по двадцати коп на пна, а по другой двадцати коп на сторону ображоную подданным своим зложили и так то скончили, то все себе здержати описавшисе. А так мы, возные, штосмы видели и слышели того постановеня их млсти, далисмы сознания нашего сес наш квит с печатми и с подписом рук наших. Писан даты выш писаное”. У того квити печатей притисненых две, а подпис рук тыми словы: “Jan Sokółowsky, ienerał ziemie Kiowsky, ręka swą. Александер Пирогович, генерал, власною рукою”. Которое то очевистое сознание возных вышреченых и тот квит их до книг кгородских киевских ест записано, с которых и сес // (арк. 457 зв.) выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и капитуле монастыра светого Михайла Золотоверхого Киевского ест выдан.

Писан и Киеве.

Андрей Сурин, писар кгородский киевский.

Корыкговано с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 455 зв.–457 зв. Копія.

1603 р., грудня 20. Київ. –

**Выпис з гродських книг Київського воєводства мирової угоди
від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлінським та ігуменом
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським
про розмежування лисковських та красносільських земель**

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Бжого тисеча шестсот третего, мсца декабра, двадцатого дня.

На рочках судовых кгородских киевских, которые от дня десятого мсца декабра в сем року, тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоватисе зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врадниками судовыми кгородскими киевскими, постановившисе очевисто в Бзе велебный его млст отец Иосаф Мировский, игумен манастира светого Михайла Золотоверхого Киевский, з одное, а его млст пан Миколай Харлинский з другое стороны, устне и доброволне ку записаню до книг кгородских киевских подали лист постановеня своего, межи ними даного и на обе стороне служба // (арк. 458) чого под печатми и с подписами рук своих и иных людей зацных, приятелей своих оных, упрошоных на справе, ниже помененой, будучих просечи, абы был принят и до книг кгородских киевских уписан. Которого мы огледевши и читаного вислухавши, приняли и до книг кгородских киевских уписати казали. Который слово от слова так се в себе мает: “Сталосе ест певное а неотменное постановене межи нами, Миколаем Харлинским, з одное, а отцем Иосафом Мировским, игуменом, и всею капитулою манастира светого Михайла Золотоверхого з другое стороны, таковым способом, иж што мы обоя стороны межи поддаными своими мели розные кривды, застя и розницы, от именей своих пна Харлинского Красносея, а манастира Михайловского Лысковцов в сполных кгрунтех, лузех и розных пожиткох по половицы на обе сторене належачих, а то для непорядного а сполного уживаня нашого, отколи и затыги правные за позвы манастирскими межи собою есмо міли, тогды за зложеном згодным року и местца, то ест дня нинешнего мсца ноебра десятого, в сем року тисеча шестсот третем, на местцах розних станувши, через приятел своих зобополных згду и поровнане в кгрунтех, лузех, озерах и иных всих пожиткох суметных учинили, и межи себе островами землю для помешки розобрали, знаки певные способом границ водою и суходелом положили, а меновите на сторону отца игумена и капитулы манастира Михайловского Золотоверхого киевского засталисе острова два, Узлуже и Засторожече, зо всими их приналежностями, а на сторону зас его млсти пна Мико // (арк. 458 зв.) лая Харлинского засталисе два острова, Лысковщина и Тужир, теж зо всими пожитками и приналежностями, яко се в себе мают одному от другого обрубом, яко о том достаточне листы, записы на обе стороне даные в собо обмовляют. А иж подданные обу двух сторон тых именей розно и непорядно, яко Кузцовцы або Красноселцы, так Лысковци и Лучичи седели, тогды за згодным теперешним постановенем нашим себе обовезуемсе тых подданных кожда з нас сторона на свой острова перенести, то ест я, игумен, и капитула село Лысковцов и Лучичов з острова Лысковщини и Тужера на Узлуже або Засторожече. А его млст пн Харлинский з острова

Узлужа и Засторожечя дворец свой и село Красноселе на Лысковщину и Тужир певного часу скоро, даст Бог, зима зыйдет навесні в року пришло, тисеча шестсот четвертом, з домами и зо всим будованем без всякого омешканя так, якобы се одному другого островех ничего перешкоди не зоставало, и што кому в его островех в обрубе пожитков пришло, тот мает в своей власности пожитков своих уживати, а в речках, болотех и иных живцах, которые тых островов ділят, подданные обеюх сторон заровно уживати мают, варуючи того, иж если бы которая колвек з нас сторона тому постановеню досит учинит не хотіла, подданных не знесла, албо постановене нарушила, тогда за припозванем перед кождым судом кгородским, земским и трыбуналским, бы и неналежным, не заживаючи жадных зволок и оборон правных и неправных skutecne усправедливитися закладу коп двесте // (арк. 459) грошей литовских и вшелякие шкоды затым поднятые укривжоному упорный и не чинячий досит сему постановеню нашому, заплатити и нагородити мает и будет повинен. А по заплаченою пред се сему постановеню нашому досит во всем чинити маем и будем повинни, яко ж и судови кождому и неналежному моц и належност суду в той справе сим записом даем и обовезуем аж до skutecного досит учиненю одному от другого обоях сторон, што все себе здержати под вышречоными обов'язки, обовезуючи на змоцнене тоея речи, сее постановене под печатми и с подписом рук своих, так же с печатми и с подписом рук еднако ж на той справе будучих, от нас устне прошених, нижей помененых особ их млсти, его млсти пна Яна Сондила Струкцаса, и дворенина его р. млсти, а пна Миколая Воронцекого, пна Двда Солтана ку записаню до книг есмо дали. Писан у Красноселю, року тисеча шестсот третего, мсца ноебра десятого дня". У того листу печатей притиснених пят, а подпис рук тыми словы: "Иоасаф Мировский, игумен михайловский золотоверхий киевский, рукою власною; Mikołaj Charłesky na Ostrobladowiczach, ręką swą; Iundziło Ian na Krzeminiicy, ręką swą; Mikołaj Woroniecky, ręką swą; Davyd Soltan, ręką swą". Который же лист признания их млсти у суду принятый с початку аж до конца до книг кгородских ест уписан и сес выпис с печатми нашими отцу игумену и капитуле ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурин, писар кгородский киевский.

Корыкговано с книгами".

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: "місто печати".

IP НБУВ, ф. 420, № 24, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 457 зв.–459. Копія.

1603 р., грудня 20. Київ. –

Выпис з гродських книг Київського воєводства листа-примирення від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

// (арк. 460) “Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Бжго тисеча шестсот третего, мсца декабра двадцатого дня.

На рочках судовых кгородских киевских, которые от дня десятого, мсца дека бра, в сем року тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоитесе зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врадниками судовими кгородскими киевскими, станувши обличне у суду его млст пан Миколай Харлинский, сам устне и доброволне ку записаню до книг кгородских киевских при очевистом сознаню своим подал лист запис на розделене кгрунтов и всех пожитков в добрах, нижей в записе поменены, в Бозе велебному его млсти отцу Иоасафу Мировскому, игумену, и всей капитуле манастира светого Михайла Золотоверхого киевского служачи, под печатю и с подписом руки своее, также под печатми и с подписом рук людей зацных, еднако ж на той справе будучих справлений, которого сознанем своим ствердивши, просил, абы был принят и до книг кгородских киевских уписан. Которого мы огледавши и читаного вислухавши, ку уписаню до книг приняли и слово от слова так се в себе мает: “Я Миколай Щаснович Харлинский, оз // (арк. 460) наймую сим листом моим, кому бы того відати належало, иж што которые розницы и споры от часу немалого бывали в кгрунтех и лузех сполных села нашего Красноселского, а имена их млсти велебного в Бзе отца Иоасафа Мировского, игумена, и всее еже о Христе братии капитулы манастира Михайловского Золотоверхого киевского села Лысковского, с которых то розниц приходило до частых заторжек, грабежов и розных кривд. А то для непорядного розделеня а суместного уживаня тых половиц на обе стороне служачих, лугу и пожитков, в них будучих, зачим межи нами позвы и процессы правние уростат мусели. Тогды мы, прихиялючисе до згоды, абы вже болш межи поддаными нашими сваров и ростыркв не было, за зложенем себе часу и року певного, то ест в року теперешнем, тисеча шестсот третем, на ден десятый мсца ноебра, на тые кгрунты звыш менованого имени нашего з их млстю велебным отцем Иоасафом, игуменом, и всею о Христе братиею капитулою манастира Михайловского обе стороне выехали, приятелское померковане, згду и статечное ростяте тых обудвух половиц наших, лугов, пожитков, в них будучих на часы вычние учинили таковым обычаем, иж што подданные наши указовали и менили быт имени нашому красноселскому от села Лысковского в каждом от чотырох островов, судерев, то ест меновите остров Лысковщину, на котором село Лыковци сядят, и Тужир другой остров, в дереве бортном, в нивах пашных, в реках, речках, болотах, лузе, озерах ровно по половицы и во всяких инших пожитках, выневши толко на сторону звичные наши бобровые гоны и берег реки Припети, до которых и предки и их млст сами // (арк. 460 зв.) ничего не мели. Противним зас обичаем именно их млсти велебного отца Иоасафа, игумена, и всее братиї капитулы

манастыра Золотоверхого церковному Лысковцов от села нашего Красноселя, остров Узлуже и Засторожече другий остров, также в дереве бортном, у нивах пашных, в реках, речках бололотах, лузе, озерах, сеножатех по половицы и во всяких иных пожитках, то мы признавши себе зобополне и злучивши вси острова заодно з obu сторон на узнание приятелское пустивши оные выш помененные острова, которых есмо межю собою неприятели уживали, островами межю себе есмо розобрали, а меновите острова два: Узлуже и Засторожече, яко се сами у себе здавна з віку мают зо всими землями бортными, з нивами пашными, проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевесем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданные наши з подданными церковными манастыра Золотовер. киевского уживали, и лугу половицу з озера и речками, в нем лежачими, ловы рыбными и сеножатми от границы села Масанов, их млсти велебному отцу Иоасафу, игумену, и всей братиї капитуле манастыра светого Михайла церкви Золотоверхой киевской в моц держене и вічное уживане, ничего с тых вышпомененных островов и лугу и озер и пожитков в них тепер будучих и напотом чрез нашу сторону вынайденых на себе не оставуючи вічными часы, кром подданных, а гонов бобровых, пустилем и поступилем яко ж для помешки певные а неомылные знаки границ в лузе покул хто знал половицы кгрунтов своих уживати мает, через тых же зобополных, ниже помененных, приятелей наших починили, знаками рубежов в дереве и копцами земляными оточили есмо. А напервей над речкою // **(арк. 461)** Вязем на Пете первый копец засыпали и тны три у дубе натяли, от тоое Вязя речки через греду к глыбокому вертебу, тут другий копец коло дубов и тны три у вербе, у вербе з глыбокого вертебу в Перенобитку речку поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе, и четвертый копец и тны три у вербе, с Перенобитки и озередашом, тут за озередашами пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у Кривую долину за дорогу, тут, за тою дорогою, шостый копец усыпали и тны три у дубе зарубали, тою Кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семьй копец и тны три у дубе, тут же и осмый копец над тою Кривою долиною и тны три у дубе, оттол к вербю над рекою Припетю, тут великий копец нарощный и тны три у вербе, з вербья у реку Припет, зоставуючи толко нам волный берег реки Припети на себе вічными часы Припетю рекою на низ до границы Масановское, яком сам держал и спокойне уживал. Также на другую сторону против тых островов острова два, Лысковщину и Тужир, яко се сами у себе мают з деревом бортным, з нивами пашными и проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевелем и всякими иншими пожитками и половицу лугу з озера, в нем лежачими, и бобровыми гонами, и сеножатми от границы села Оревич их млст мне, Миколаеви Харлинскому, в моц, держене и уживане вічное, кром подданных и их маетности, которие яко их были и быти мают, пустит и поступит рачили. И так се то за узнанем приятелским на обе стороне сполное и вечистое померковане учинило и на вічные часы постановило и заварло, што себе на вси пришлые и вечные часы здержати, и на рочках близко пришлых кгородских киевских мсца декабра десятого дня, в сем року, шестсот третем, припадающих признати // **(арк. 461 зв.)** и змоцнити маем и будем повинни, особливе то варуючи, если бы с которое колвек стороны мимо сее постановене наше, взрушаючи его, подданный который перешкоду якую в кгрунте, в дереве и

пожитках яких колвек подданым другое стороны чинити мел, таковый кождый пну своему заруки коп двадцят, а стороне ображоной другую коп двадцят и вси шкоды нагородити мает. И сее постановене наше вично и непорушно держано быти мает, и на то есми дал их млсти отцу игумену и всей братии о Христе капитуле манастира Михайловского киевского сес мой лист под печатью моею и с подписом власное руки мене, Миколая Харлинского. До которого листу за устною прозбою моею их млст пнове приятели и едначи наши зобополные, на той справе будучие, печати свои притиснути и руки свои подписати рачили, меновите его млст пн Ян Ондило Струккас и дворенин его кр. млсти, его млст пан Миколай Воронецкий, его млст пан Давыд Солтан и возные енералные воеводства Киевского: Ян Соколовский, генерал; Александер Пирогович, енерал. Писан у Красноселю по нароженю Сна Бжого року тисеча шестсот третего, мсца нообра, десятого дня”. У того листу печатей притисненых шест, а подпис рук тыми словы: “Mikołaj Charłezsky na Ostrobladowiczach, ręką swą; Iundziło Ian na Krzēmienicy, dworanin Strukcas jeo k. Mści, ręką swą; Mikołaj Woroniecky, ręką swą; печатар прошоный Давыд Солтан, рукою власною; Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kiowsky, ręką swą; Александер Пирогович, власною рукою”. Который же тот лист, добровольный запис, через его млст пна Харлинского признанный, до книг кгородских киевских от слова до слова ест уписан и сес выпис с печатми нашими отцу игумену и капитуле светого Михайла Золотоверхого ест выдан.

Писан у Киеве.

Андрей Сурин, писар кгородский киевский.

Корыкговано с книгами”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. 130, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 460–461 зв. Копія.

№ 303

1604 р., жовтня 5. Овруч. –

Выпис з земських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель

// (арк. 462) “Выпис с книг справ судовых земских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Божого тисеча шестсот четвертого, мсца октебра, пятого дня

На рокох судовых земских киевских от дня светого Михайла, римского свята, в року теперешнем, вышей помененом, припалых и судовне отправоват в замку Овруцком зачатых, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом Сурином, подсудком, врядниками судовыми земскими воеводства Киевского, постановившисе очевисто у суду в Бзе велебный отец Иоасаф Мировский,

игумен, и при нем отец Иоил, дьякон монастыря светого архистратига Михайла Золотоверхого киевского, сам от себе и именем всех еже о Христе братии чернцов капитулы помененого монастыря покладали выпис с книг кгородских киевских реч возных очевисто через квит их признаню на реч, меновите нижей в том выписе менованую, просечи, абы тот выпис кгородский киевский способом перенесеня до книг земских киевских был уписан. Которого мы огледавши и читаного добре вислухавши, приняли и до книг слово до слова уписат казали. Который так се в себе мает: “Выпис с книг кгородских воеводства Киевского, літа от нарожения Сына Божого тисеча шестсот третего, мсца декабра, двадцатого дня на рочкох судовых кгородских киевских, которые от дня десятого мсца декабра в сем року, тисеча шестсот третем, припали и судовне отправоватисе // (арк. 462 зв.) зачали, перед нами, Вацславом Вилгорским, подводем, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судиею, врьдниками судовими кгородскими киевскими, постановившисе очевисто у суду возные енералные воеводства Киевского, урожоные Ян Соколовский, Александер Пирогович, квит свой под печатми своими и с подписом рук до вписаня до книг кгородских киевских перед нами признали, писаный в тые слова: “Я, Ян Соколовский, а я, Александер Пирогович, возные енералные воеводства Киевского, сознаваем сим нашим квитом ку записаню до книг их року тепер идучого, тисеча шестсот третего, мсца ноебра, десятого дня, за зложенем року и місца от его млсти пна Миколая Харлинского и его млсти отца Иоасафа Мировского, игумена, и всее капитули чернцов Светого Михайла Золотоверхого, з обудвух сторон, то ест межи именями их млсти, называемым Красноселем и Лысковцами, былисмо на справе их млсти выш речоних особ. А зъехавши на помененые кгрунти на мстци розниц з их млстю обема сторонами и приятelmi их млсти зобополными до справы, нижей поменше, высажоними, гді их млст обоя сторона, чинечи о вси розницы кривды и затяги правные вечистый покой межи собою и поддаными своими, тые кгрунти, луги и вси пожитки в них будучие через тых приятел своих, то ест их млсти пна Яна Ондила Струцаса и дворенина его кр. млсти, пна Миколая Воронецкого, пна Давыда Солтана, при бытности нас, возных, и сторон шляхтичов, пна Марка Тишевского, пна Василя Черкаса, а Каспора Сутковского, при нас будучих, розобрали, поделили, а меновите острова два, Узлуже и Засторожече, яко се сами у себе здавна з віку мают, зо всими землями бортными, з нивами пашными, проробками, з реками // (арк. 463) и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевелем и всякими иншими пожитками, яко перед тым подданные его млсти пна Миколая Харлинского з поддаными церковными монастыря Золотоверхого киевского уживали, и лугу половицу з озера и речками, в ним лежачими, лови рыбными и сеножатми от границы села Масанов их млсти велебному отцу Иоасафу, игумену, и всей братии капитуле монастыря светого Михайла церкви Золотоверхой киевской в моц, держене и вічное уживане, ничего с тых выш помененых островов и лугу и озер и пожитков, в них тепер будучих и на том через его млсти сторону вынайденых, на себе не оставуючи, вічными часы, кром подданных а гонов бобровых его млст пан Миколай Харлинский пустити и поступити рачил, якож для помешки певные а неомылные знаки границ в лузе покул хто з их млсти половици кгрунтов своих уживати мает, через тых же з обополних выш помененых приятелей своих починили знаками рубежов в

дереве и копцами земленими оточили, а меновите над речкою Вязем на Петы: первый копец засыпали и тны три у дубе натяли, от тоее Вязя речки через греду к глыбокому вертебу, тут другой копец коло дубов и тны три у вербе, з глыбокого вертебу в Перенобитку речку, поперек речки, тут третий копец и тны три у вербе и четвертый копец и тны три у вербе, с Перенобитки к озередишом, тут, за озередищами, пятый копец над долиною и тны три у дубе, тою долиною у Кривую долину, за дорогу, тут, за тою дорогою, шостый копец усыпали и тны три у дубе зарубали, тою Кривою долиною у переволоку Осетрицкую, тут семьй копец и тны три у дубе, тут же и осмый копец над тою Кривою долиною и тны три у дубе, оттоле и вербю на рекою Припетю, тут великий копец нарощный и тны три // (арк. 463 зв.) у вербе, з вербя у реку Припет, зоставуючи толко волний берег реки Припети на себе, его млст пан Харлинский вічними часи Припетю рекою на низ, до границы Масановское, яко его млст пан Харлинский держане свое быт меновал. Также на другую сторону против тых островов, острова два, Лысковщину и Тужир, яко се сами у собе мают з деревом бортным, з нивами пашными и проробками, з реками и речками, болотами, ловы зверинными и пташими, з перевісем и всякими иншими пожитками, и половицу лугу з озеры, в ним лежачими и бобровыми гонами и сеножатми от границы села Оревич их млст его млсти пну Миколаю Харлинскому в моц, держане и уживане вычное, кром подданных и их маетности пустити и поступити рачили. Якож зміцнивши, то все записали на обе стороне заклад на подданных своих в нарушеню того постановеня своего обе стороне по двадцати коп на пна, а по другой двадцати коп на сторону ображоную подданным своим заложили и так то скончили, то все себе здержати описавшисе, а так мы, возные, што мы видели и слышали, того постановеня их млсти далис мы сознания нашего сей наш квит с печатми и с подписом рук наших. Писан дати выш писаное”. У того квити печатей притисненых две, а подпис рук тыми словы: “Jan Sokołowsky, ienerał ziemie Kiowski, ręką swą; Александер Пирогович, генерал, власною рукою”. Которое то очевистое сознание возных, выш реченых и тот квит их до книг кгородских киевских ест записано, с которых и сес выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и капитуле монастыра светого Михайла Золотоверхого киевского ест выдан. Писан у Києве”. У того випису кгородского киевского печатей судових две и подпис руки писарское // (арк. 464) тыми словы: “Андрей Сурин, писар кгородский киевский”. Которий же тот выпис слово до слова до книг земских киевских ест уписан и сей выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и всей капитуле монастыра светого Михайла ест выдан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал Кашинский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 26, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 462–464. Копія.

1604 р., жовтня 5. Овруч. –

Выпис з земських книг Київського воєводства мирової угоди між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель

“Выпис с книг справ судовых земских воеводства Киевского.

Літа от нарожения Сна Божого тисеча шестсот четвертого, мсца октебра, пятого дня.

На рокох судових земских киевских от дня светого Михайла, римского свята, в року теперешнем, вышей помененом, припалых и судовне отправоват в замку Овручком зачатых, перед нами, Яном Аксаком, судею, а Гарасимом Сурином, подсудком, врядниками судовыми земскими воеводства Киевского, постановившисе очевисто у суду в Бозе велебный отец Иоасаф Мировский, игумен, при нем отец Иоил, дякон монастыра светого архистратига Михайла Золотоверхого киевского, сам от себе и име // (арк. 464 зв.) нем всих еже о Христе братий чернцов капитулы помененого монастыра, покладали выпис с книг кгородских киевских з уписанем в нем листу зобополного, то ест интерцизы на розделене и поровнене кгрунтов и на знесене подданных з кгрунту одной стороне от другое позосталого, з уписанем обовязку и зарук на обеде стороне положонных и инших пожитков з его млстю пном Миколаем Харлинским меж иминями их млсти, нижей помеленими, даного, преречоному монастыру служачого и до книг кгородских киевских через обудвух сторон сознаного, просечи, абы тот выпис кгородский киевский способом перенесеня до книг земских киевских был уписан. Которого мы огледавши и читаного добре вислухавши, приняли и до книг слово до слова уписат казали. Который так се в себе мает: “Выпис с книг кгородских воеводства Киевского літа от нарожения Сына Бжого тисеча шестсот третего, мсца декабра двадцатого дня. На рочках судовых кгородских киевских, которые от дня десятого мсца декабра, в сем року, тисеча шестсот третем, припалы и судовне отправоватисе зачали, перед нами Вацславом Вингорским, подвоеводим, а Филоном Стрыбылем, чашником его кр. млсти и судею, врядниками судовыми кгородскими киевскими, постановившисе очевисто в Бзе велебный его млст отец Иоасаф Мировский, игумен монастыра светого Михайла Золотоверхого киевский, з одное, а его млст пн Миколай Харлинский з другое стороны, устне и доброволне ку записаню до книг кгородских киевских подали лист постановеня своего меж ними даного, и на обе стороне служачого, под печатми и с подписами рук своих и инших людей зацных, приятелей своіх, от них упрошонных // (арк. 465) на справе, нижей помененой, будучих, просечи, абы был принят и до книг кгородских киевских уписан. Которого мы огледавши и читаного вислухавши, приняли и до книг кгородских киевских уписати казали. Который слово от слова так се в себе мает: “Сталосе ест певное а неотменное постановене меж нами, Миколаем Харлинским, з одное, а отцем Иоасофом Мировским, игуменом, и всею капитулою монастыра светого Михайла Золотоверхого з другое стороны, меж подданными своими міли розные кривды, застя и розныцы от иміней своих пна Харлинского Красноселя, а монастыра Михайловского Лысковцов в сполных кгрунтех, лузех и розных пожиткох, по половицы на обе стороне належачих, а то для непорядного а сполного уживаня нашего, откол и зятяги правные за позвы

монастырскими межи собою есмо міли, тогды за зложенем згодним року и містца, то ест дня нинешнего, мсца ноebra, десятого, в сем року, тисеча шестсот третем, на містцах розниц станувши, через приятел своих зобополных згоду и поровнане в кгрунтех, лузех, озерах и иных всих пожиткох суместных учинили и межи себе островами землю для помешки розобрали, знаки певные способом границ водою и суходелом положили. А меновите на сторону отца игумена и капитулы монастыра Михайловского Золотоверхого киевского засталисе острови два, Узлуже и Засторожече, зо всими их приналежностями, а на сторону зас его млсти пна Миколая Харлинского засталисе два острова, Лысковщина и Тужир, теж зо всими пожитками и приналежностями, яко се в себе мают одному и другого обрубом, // (арк. 465 зв.) яко о том достаточне листы записи на обе стороне дание, в себе обмовляют. А иж подданные обудвух сторон тых иміней розно и непорядно, яко кузцовцы або красноселцы, так лысковци и лучичи седели, тогды за згодным теперешним постановенем нашим себе обовезуем се тих поданных кожда з нас сторона на свои острова перенести, то ест я, игумен, и капитула село Лысковцов и Лучичов з острова Лысковщины и Тужира, на Узлуже або Засторожече, а его млст пан Харлинский – з острова Узлужя и Заторожечя дворец свой и село Красноселе на Лысковщину и Тужир певного часу, скоро даст Бог зима зыйдет, навесні, в року пришло, тисеча шестсот четвертом, з домами и зо всим будованем, без всякого омешканя, так яко бы се одному в дроого островех ничего перешкоди не зоставало, и што кому в его островех в обрабе пожитков пришло, тот мает в своей власности пожитков своих уживати, а в речкам, болотех и иных живцах, которые островов ділят подданные обейх сторон заровно уживати мают, варуючи того иж если бы которая колвек з нас сторона тому постановеню досит учинит не хотила, подданных не знесла албо постановене нарушила, тогды за препознанем перед кождым судом кгородским, земским и трибуналским, бы и неналежным, не заживаючи жадных зволок и оборон правных и неправных, skutечне усправедливитисе, закладу коп двесте грошей литовских и вшелякие шкоды за тым поднятые, уквивжоному упорный и не чинячий досит сему постановеню нашому заплатити и нагородити мает и будет повинен, а по заплачено пред сему постановеню нашому досит во всем чинити // (арк. 466) маем и будем повинни, яко ж и судови кождому и неналежному моц и належност суду в той справе сим записом даем и обовезуем аж до skutечного досит учиненя одному от другого обейх сторон, што все себе здержати под выш речоными обовязки обовезуючи, на змоцнене тоее речи сее поставене под печатми и с подписом рук своих, также с печатми и с подписом рук едначов, на той справе будучих, от нас, устне прошоных, нижей помененых особ их млсти: его млсти пна Яна Ондила Струкцаса и дворенина его кр. млсти а пна Миколая Воронежского, пна Давыда Солтана ку записаню до книг есмо дали. Писан у Красноселю, року тисеча шестсот третего, мсца ноebra, десятого дня”. У того листу печатей притисненых пят, а подпис рук тыми словы: “Иоасаф Мировский, игумен михайловский золотоверхий киевский, рукою власною; Mikołaj Charłezsky na Ostrobladowiczach, ręką swą; Jundziło Jan na Krzemiency, ręką swą; Mikołaj Woroniecky, ręką swą; Dawyd Soltan, ręką swą”. Который же то лист признаня их млсти у суду принятый с початку аж до конца до книг кгородских ест уписан и сес выпис с печатми нашими отцу игумену и капитуле ест выдан. Писан у Києве”. У того выпису кгородского киевского печатей судовых две, и подпис руки писарское тыми словы: “Андрей Сурин, писар

кгородский киевский”. Который же то выпис слово до слова до книг земских киевских ест уписан и сес выпис под печатми нашими его млсти отцу игумену и всей капитуле монастыра светого Михайла ест видан.

Писан у Вовручом.

Тарас Лозка, писар зем. киев.

Корыкговал Пашинский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано два кола, у котрих написано: “місто печати”.

ІР НБУВ, ф. 420, № 27, 2 арк. Оригінал.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 464–466. Копія.

// (арк. 466 зв.) “За Филофеа Кизаревича”

№ 305

1639 р., липня 1. Київ. –

Выпис з гродських книг Київського воєводства про судову справу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича зі смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем за право володіння островами Узліжжя і Засторожиче

“Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот тридцят девятого, мсца июля, першого дня.

На рочках судових кгородских киевських от дня двадцят пятого, мсца мая, в року звыш написаном припалих и судовъне отправоват зачатих, перед нами, Яном Липльенским, подвоеводим, а Теодором Гуменицьким, судьею, урядьниками судовыми кгородскими киевскими, приточиласе справа з реестру судового за приволянем возного генерала, шляхетного Себестияна Монькошиньского, межы велебным в Бозе отцем Филофеем Кизаровичом, игуменом монастыра святого Михайла Золотоверхого киевского, и монастырей овъруцьких наместьника монастыра Печерьского киевского, и капитулою законьниками монастыра светого Михайла поводами, а вельможным его мл. паном Миколаем Абрамовичом^а, воеводичом смеленским, чашьником Великого князства Литовьского, позьваным, за позьвом кгородским киевским, од поводом попозьваних на рочьки нинешньние выданым, который за подьнесенем стороны поводовое у суду был читан и так се в себе мает: “Януш з Логойска Тышькевич^б, воевода и енерал земл // (арк. 467) киевских, житомирских, снятынских староста, вельможьному его мл. пану Миколаеву Абрамовичову, воеводичову смоленьскому, чешьникову Великого князства Литовьского, зо всьих добр в. мс. лежачих и рухомих из сум пнжних звирхностью его кр. мл., а владою уряду моего воеводского приказую, абыс в. мс. передо мьною самим або судом моим кгородским киевским на рочьках кгородских киевских, которые в року теперешнем, тисеча шест сот тридцат девятом, мсца мая, двадцат пятого дня, припадут и на местцу звыкълом в замьку его кр. мл. киевском сужони и отправованы быти мают, сам обличьне и завите, яко на року завитом стал на жалобу и правных поступок велебного в Бозе отца Филофея Кизаровича, игумена светого Михайла Золотоверхого киевского и

монастырей овъруцких наместника монастыра Печерского киевского, и капитулы законъников монастыра светого Михайла, которые в. мс. позывают о то, иж в року прошлом, тисеча шест сот третем, мсца ноябра, десятого дня, сталосе певное постановенье албо иньтерциза межи его милости паном Миколаем Харлинским з одное стороны, а з другое стороны з велебным отцем Иосафом Мировским, игуменом, и всею на он час капитулою монастыра светого Михайла Золотоверхого, таковым способом, иж што обеде стороне межи поддаными своими мели розные кривды зайстя от именей его мл. пана Харлинского Красноселя а монастыра Михайловского Лысковъцов // (арк. 467 зв.) в польних кгрунътех, лузех и розъних пожитьках по половицы на обе стороне належачих а то для непорядного, а спольного уживаня, через приятел постановили и на сторону монастыра Михайловского zostалисе, острова два, Узлужье и Застороженье, зо вьсими их приналежностями, а на сторону пана Миколая Харлинского zostали два острова: Лисковсчизна и Тужир зо вьсими пожитьками и преналежностями, якос в собе мают. Которые острова ограничившы, подданных зносит мели и особливими листами записалы, варовали под закладом в тих листах и той иньтерцызе заложеной двемасти копами грошей. Если бы которая сторона досыт тойму чинити не хотела, яко ширей на той всей справе описано и доложено ест, нижли в.мс. пане Миколаю Абрамовичу, набывшы тое маетности, от его мл. пана Харлинского, а будучи посесором досыт тому постановеню иньтерцызе к записом чинит не хочеш, але и овъшем умыслъне вытискаючи подданных лысковъцов с тых островов, шкоды немалые и грабежи чинит росказуеш, зачим водлуг листу запису и интересызы в оклад (?) двох сот коп грошей попал. А так поводе в. мс. на термин выш означеный позывают, абы в. мс. стал, заруку двесте коп грошей заплатил и во всем се на жалобу поводов, што ширей чту права, на термине декларовано, будет усправедливил. Писан в замку киевском року тисеча шест сот тридцат девятого, мсца априля, второго дня. Войтех Рилский, писар”. А по прочитаню того позву сторона поведовая домавя // (арк. 468) ласе, абы позваному на тот позов справитсе наказано было. А потом стороны позваное пленипотент, показавшы пленипотенцию автентычъную, с книг винятую, себе од принципала своего до бороненя справ даную и служачую, поведи, же тот пленипотент поведовое мниманое стороны, любо пленипотенцию ручную, себе теж належачую од принципалов своѣх, якоби служачую продукует, поневаж не ест неоселым водлуг статуту и права, которое выразне опевает, же пленипотент тылко оселых за ручною пленипотенциею мает быти до права припусчоных, ежели бы хотел якие справы автентов и то дедуковавшы вси бонифиция противко терминови форум акъторови и акъцыї, яко и в далшом прокгрессе правом вцале себе заховавшы домивяльсе, абы суд того пленипотенъта водлуг права, яко неоселого до бороненя справы не припустивши далших поступок на поведовой стороне, то ест инъевазионе оную вздават допустил, а стороны поведовое пленипотент поведал, иж пленипотенция ест добрая, абовем под. печатью капитульною с подьписом игуменъским наместниковым и иньших братьи с капитулы целнешых ест дана, што о виденътер верификовавшы и пленипотенцию ин медиум продуковавшы, просил аби суд позваному роспиратсе // (арк. 468 зв.) наказал суд нынешный кгородский киевский контроверсыѣ сторон обох поведовое през пана Бенедыкта Пельчицького а позваное през пана Матеуша Кгелбигута умоцованых их до суду нынешного

вношюных выслушавши пленипотента поводовое стороны, то показаную пленипотенциею до бороненя справи припустивши, сторонам роспиратсе наказует, од которого декрету умоцованого позваного до суду головного трибуналу коронного любелского апеловал, суд ему тое апеляцыйи допустивши, рок за него обом сторонам у менованого суду трибуналского в Люблине в тот час, кгда sprawy власного воеводства Киевского порядком инших коронних воеводств найпервей по дате декрету нинешнего и по вистю шести недел до суженя припадут и сужони будут ку росправе правной становитис зложил и нинешним декретом без припозву складает и назначает, протестовалсе актер о допусчене тое апеляцыйи суд сере протестовал, же так правне быт розумел, што все для памети до книг нинешних кгородских киевских ест записано. С которых и сес выпис под печатью кгородскою киевскою ест видан.

Писан у Киеве.

W niebytności jeo mści pana pisarza grodzkieo kiewskieo podpisali się Piotr Bruchnewsky, namiesnik zamku kiiowskiego.

Woyciech Rylski, woysky zytomirski, pisarz grodzki kiiowski, m[anu] p[gorpia].

Корыкговал Чапчынский”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано коло, у котрому написано: “місто печати”.

IP НБУВ, ф. II, № 6872, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 466 зв.–468 зв. Копія.

№ 306

1643 р., листопада 10. [Київ]. –

Выпис з гродських книг Київського воєводства протестації ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича проти завданих кривд смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем на монастирському острові Узліжжя

// (арк. 469) “Выпис с книг кгородских воеводства Киевского.

Року тисеча шестсот четирдесят третего, мсца ноябра десятого дня.

На вряде кгородском в замку его кр. мл. киевском передо мьюно, Войтехом Еньдвовским, понамесьником замьку киевского, постановивьшисе очевисто велебный в Бозе отец Аньтоний Горьбачевский, намесьник монастыра светого Михайла Золотоверхого, именем своим и велебного в Бозе отца Филатей Кизаревича, игумена михайловского, и всее капитулы соленитер сведчил и протестовалсе напротив ко урожоному его мл. пану Макьсимилиянови Брозовскому, подстолему киевскому, добр Остроглядович и иньших недавными юрисквезиторами чили дедичови о то, иж его мл. Не дбаючи ничего на рикгор интерьцызы албо постановенья межи зошлым паном Миколаєм Харлинским з одьное стороны, а з другое стороны Иосафом Мировским, на он час игуменом, и зо всею капитулою стого Михайла Золотоверхого сталое, которые аб утрин // (арк. 469 зв.) кве з выналезку приятелского постанове учинили были, абы в сполных кгруньтах, лузех и в врочисчас пожитках, по половицы на обедве стороны належачих, уживанье было, якож на он час в

добрах Лисковцах монастырови Михайловскому zostали острова два: Узлужье и Застороженье зо всіми приналежностями, а на сторону пана Харьлинського zostали острова Лысковсчизна и Тужир с приналежностями и абы жаден перешькоди не чинил з обох сторон заклад двесте коп грошей листов межи себе заложили и интьерьцызами варовали, которому закладови в интьерьцызе заложоному, так прошлый вельможный его мл. пан Миколай Абрамович, на он час воеводич смоленський, юрисквезитор от зошьлого пана Харлинського розные кривды в помененых островах чинил (шчо его мл. иньститута акцию) яко теж и его мл. пан подстолий в року теперешнем, тисеча шестсот чотырдесят третем, розных дней и мсцей перед греблю засыпал на острове монастырским Узлужью, озера власные на монастыр належачие половити казал, с пол и сеножатеи, так монастырских, яко и подданных виолентер повибиял, а потым на вьласным кгрунтье, с которых выбил подле Красносея, осадив слободу, назвьском Турьжин назвал, през што так // (арк. 470) в заклад выражоный в записе аньтецессоров своих попал, яко и до шкод протестующих взглядом выбитя с помененых кгрунтьов, которых потестующих менил себе быт на десет тисечей золотых польских кгрунтьу в тое не инклюдуючи поднятых попал, о счо все именем выш помененого его мл. отца игумена капитулы и своим итерем аткве итерум протестовалсе, оферуючи помененого его мл. отца игумена и капитулы правьне о то з его мл. чинити. А на тот час просил, абы тая протестация до актъ принята и записана, што и одержал. С которых и сес выпис под печатю кгородскою киевскою ест выдан.

Писан у Києве”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 469 зв.–470. Копія.

№ 307

1646 р., травня 22. Київ. –

Церограф Станіслава і Анни Бабських про одержання трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської

“Ja, Stanisław Babski, i ja, Anna Kaweckiego Babska, małżonkowie obcze spólnie i jednostajnie pod ten list dobrowolny, zapis nasz i iego niżej w niem wyrażone conditie z dobrami i successorami naszymi // (арк. 470 зв.) we wszystkim poddają się wiadomo czyniemy i zeznawamy tym naszym listem, dobrowolnym zapisem, koждemu, кому by о tem wiedzieć należało teraz y napotem zawždy, iż my ku pilnej a prawie gwałtownej potrzebie naszej wzięli pożyczone i ręкома naszymi własnymi odebrali pewną i rękodajną sume p(inę)ndzy trzy tysiące i trzydzieście złotych polskich ich mściow pp. Bohdana Somkiewiczza y Halszki Kaweckiego Somkiewiczowej spólnych małżonków, którą to sumę na wszystkię добра naszą, leżące i ruchомę, gdziekolwiek przez nas mające wnaszemy i assekurujemy i tę przrzeczoną summę wszystką spełna, monetą dobrą, iako na ten czas między ludzmi іść i brana będzie jako dług prawdziwy istotny tymże ich mściow pp. Bohdanowi Somkiewiczowi i małżonce jego i koждemu od nich ten list, zapis nasz, za wliwkem prawa w ręku mającemu oddać i skutecznie zapłacić mamy i powinni będziemy, а po nas potomkowie i successorowie dobr naszych mają i powinni będą на час i dzien pewny, to jest nazajutrz po niedziele kwietną według kalendarza stareo greckiego, w

roku tysięcznym sześćsetnym czterdziestym siódmym, na miejscu też pewnym, w domu ich mścio w Kijowie bę // (арк. 471) dącym, ni w czym tego terminu, dnia i czasu nie pochiwiając, bez żadnych zwłok, turbatiej i trudności na tę summe zachodzących, ani też przymowania ni od kogo żadnych arsztaw pod zakładem drugiej takowejże summy, trzech tysięcy i trzydziestu złotych polskich i nagrodzeniem szkod słownie krom przysięgi actejne (?) przez stronę ukrzywdzoną oszacowanych, który to zakład jako i samą istotną oryginalną summę w nieoddaniu i niezapłaceniu na czas naznaczony na dobra nasze wszelakie, leżące i ruchome, wniosszy i assccurowawszy też dobra i majątności przez nas słusnie nabyte w dzierzawie i possessiej na swej teraz będącę tą summą przerzeczoną onetiejemy upevniamy i tymże listem, dobrowolnym zapisem, naszym ich mściov pp. Somkieczom, małżonkom, potomkom ich i koźdeo od nich, ten zapis mającemu za wliwkem prawu zapisujemy. A ieśliby my sami, zeznawające wysz mienionę osoby, a po nas potokowie i successorowie dobr naszych w czym kołwiek i w namniejszej condity temu listowi, dobrowolnemu zapisowi naszemu, sprzeciwić się mieli, dajemy wolność ich mściov pp. Somkiewiczom małżonkom i koźdemu za mocą i prawe od ich mściov służącym do zapozwania w nie dosić uczy // (арк. 471 зв.) mieniu temuż zapisowi siebie samych potomkow y successorow naszych przed koźdy sąd i urząd naznaczając sobie wszędzie forum generale, gdzie tylko zapozwanę będąc na koźdym takowym terminie oczewiście stanąwszy, a nie zażywając żadnych wymówek, zwłok, dyllaty, appellaty, obron i benefity prawnych i niep(r)awnych z wymysłu i dowscipu ludzkiego wynajdzionych sprawić się my, zeznawające przerzeczonę osoby, mamy i powinni będziemy, a po nas potokowie i successorowie naszy i koźdy naruszyciel tego listu, zapisu naszego, mają i będą powinni to jest sume ustną (?) trzy tysiący tysiące i trzydzieści złotych polskich, tudzież zakład teje summie równy, szkody i wykłady prawne przez stronę powodową mieniające i podjętę oraz zmiesca sądowego nie schodząc, zapłacić, nagrodzić i we wszystkim dosyć uczynić i na to dajemy ten nasz takowy list, dobrowolny zapis społny, do koźrego przy pieczęci ręci nasze własne podpisali, tudzież i ichmściov pp. przyjacioł dla lepszej wiary na świadectwo uprosiwszy, koźrzy za oczewistą proźbą ręce swoje podpisali i pieczęci przyłożyć raczyli.

Pisan w Kijowe roku Pańskieo tysiąc sześćset czterdzieste szosteo, mca maja, dwudziestego wtorego dnia. // (арк. 472)

Stanisław Babski.

Anna Babska.

Oczewisto proszący zażyty od ich mściov panów Babskich dla świadectwa teo zapisie podpisują się Alexan(der) Kimbar Byszyński.

Ustnie proszony Alexander Kawiecki”.

П о м і т к а: У кінці документа намальовано три кола, у котрих написано: “місто печату”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 470–472. Копія.

№ 308

1660 р., січня 27^а. Переяслав. –

Випис з переяславських міських книг про одержання

Станіславом і Анною Бабськими трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської

“Року 1660, мца генвара дня, тот запис именем пни Катарини Влостовское, бывшее Богдановое Сомковичовое войтовое киевское, пн Игнатий Кгурский, приятел ее млсти, ку актикованю до книг подал міских переяславских ест уписаный.

Андрей Біримович, войт переяславский, из колегами.

List dobrowolny zapis Stanisława Babskiego i Anny Kawieckiego Babskiej, spolnych małżonków, dany ich mściom panóm Bohdanowi Somkiewiczowi i Haliszcze Kawieckiego Somkowiczowej, spolnym małżonkom, na pewną sumę rękami naszymi własnymi ku pilnej potrzebie naszej odliczoną, to jest trzy tysięce i trzydzieści złotych polskich. Którą summę wszystkę spelna i gotowemi pieniędzmi mamy i powinni będziemy oddać, a po nas successorowie // (арк. 472 зв.) dobr naszych w czas i dzien pewny nazajutrz po niedzieli kwietnej według kalendarza starego greckiego w roku tysiäcnym sześćsetnym czterdziestym siódmym, niczym tego terminu nie pochobiając pod zakładem drugiej takowejże summy y nagrodzenie szkod słownie oszacowanych i pod wszystkimi condycyiami obowiazkami na szrodku tego listu opisanemi”.

IP НБУВ, ф. II, № 6871, 2 арк. Оригінал.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 472–472 зв. Копія.

// (арк. 473–494 зв.) – чисті.

№ 309

1654 р., серпня 11. Під Смоленськом. –

Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння мастностями

// (арк. 495) “Бжию милостию мы, великий гсдр цр и великий кнзь Алексей Михайлович, всея Великия и Малия Россиі самодержець, московский, киевский, владимирский, новгородський, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнзь тверский, югорский, пертский, вятский, болгарский и иных, гсдр и великий кнзь Новагорода, низовския земли, чернеговский, рязанский, полоцкий, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский, мстиславский и всея северния страни повелител и гсдрь Иверские земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и иним многим гсдрствам и землям восточним и западным и северним, отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател.

Пожаловали есмя ншего црского величества бгомолца киевского, архангелскаго мнстря Золотоверхого игумена Феодосия Василевича з братиею, что в ннишним во 162 году прислал к нам, великому гсдрю, к ншему црскому величеству бити челом он, Феодосей, того ж мнстря старца Гавриіла, чтоб нам,

великому гсдрю, ншему црскому величеству, пожаловати ево, Феодосия, прежние привилия строения, которые от великих кнзей русских и королей полских имеют, велети подтвердить ншими црского величества жалованными грамотами и мы, великий цр гсдр и великий кнзь Алексей Михайлович, всея Великия и Малия Россиі самодержець, пожаловали ево, игумена Феодосия, з братиею велели на их маетности, которые им дани от великих кнзей русских и от королей полских по правилам и нне он, игумен Феодосей, з братиею теми маетностями владеют датися ншу црсаго величества жалованную грамоту, что им, игумену Феодосию з братиею, по ншей гсдрской млсти теми маетностями владети и доходи всякие, которые с тех маетностей на монастыр збивовали и нне збирают, имати попрежнему, дана ся нша црсаго величества // (арк. 495 зв.) жалованная грамота в походе, на ншем црского величества стану под Смоленском, лета от создания мира 7162, мсца августа, 11 дня”.

У подлинной грамоте назади пишет тако:

“Бжиею млстю великий гсдр цр и великий кнзь Алексей Михайлович всея Великия и Малия Россиі самодержець”.

На той же грамоте печать его царского величества краснаго воску”.

IP НБУВ, ф. XIV, № 5403, 1 арк. Оригинал.

IP НБУВ ф. 307, № 535/1763, арк. 495–495 зв. Копия.

№ 310

1660 р., грудня 31. Москва. –

Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маетностями

// (арк. 496) “Бжею млстю ми великий гсдр цр и великий кнз Алексей Михайлович всея Великия и Малия и Белия Россиі самодержець московский, киевский, владимирский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнзь литовский, смоленский, тверский, волинский, подолский, югорский, пертский, вятцкий, болгарский и иных, гсдрь и великий кнзь Новагорода низовския земли, чернеговский, рязанский, полоцкий, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский, витебский, мстиславский и всея северния страни повелитель и гсдр Иверския земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкасских и горских кнзей и инним многим гсдрствам и землям восточним и западным и северним отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател.

Пожаловали есмя киевсаго Михайловского мнстра Золотоверхово игумена Феодосия Софоновича з братиею, что в ннишнем во 168-м году били челом нам, великому гсдрю, они, игумен Феодосий з братиею, вновь к мнстру о шляхетских маетностях о Бородянке, о Новом гребле, Загалцах, да на Полесе за Припетю о дву деревенках: Масанах и о Красноселе, а те де деревни держал изменник Виговской и что б нам, великому гсдрю, пожаловать велет им теми маетностями владеет и дать им на те маетности ншу великаго гсдря жалованную грамоту за ншего гсдрскою печатью. И мы, великий гсдр цр и великий княз, Алексей Михайлович всея Великия и Малия и Белия Россиі самодержець, Михайловского мнстра игумена Феодосия з братиею пожаловали теми шляхетскими маетностями: Бородянкую, Новою Греблею, Загалцами, да на

Полесю за Припетю два деревенками: Мосанами и Красносельем со всеми доходи буде те маетности нне впусе и никто ими не владеет и впредь о тих маетностях спору и челобитя от казаков не будет велели владеть им и на те маетности велели владеть им и на те маетности велели им дат ншу великого гедря жаловалную грамоту за ншею гсдрскою // (арк. 496 зв.) печатью и по ншей гсдрской милости Михайловского мнстра игумену Феодосию з братиею и хто по нем иний игумен и братия будут теми маетностями, селцом Бородянком доходи всякия збирать попрежнему, как имано напред сего.

Дана ся нша царскаго величества жалованная грамота в ншем црствующем граде Москве лета от создания миру 7168 мсца, декабра 31 дня”.

У подлинной грамоти пишет тако:

“Бжиею милостию великий гсдр цр и великий кнзь Алексей Михайлович, всея Великия и Маляя и Белия Россіи самодержець”.

На той же грамоте его црскаго величества печать на той же грамоте приписано внизу:

Справил Якушко Поздишев”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 496–496 зв. Копія.

№ 311

1682 р., серпня 28. Москва. –

Жалувана грамота царів Івана V та Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря

// (арк. 497) “Бжиею милостию мы, великие гсдри цри и великие кнзи Иоанн Алексеевич^а, Петр Алексеевич, всея Великия и Маляя и Белия Россіи самодержцы, московские, киевские, владимерские, новгородские, цри казанские, цри астраханские, цри сибирские, гсдри псковские и великие кнзи смоленские, тверские, югорские, пертские, вятцкие, болгарские и иних, гсдри и великие кнзи Нова Града, низовские земли, чернеговские, резанские, ростовские, ярославские, белоозерские, удорские, обдорские, кондинские и всея северния страни повелители и гсдри Иверския земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и инних многих гсдрств и земель восточних и западных и северних отчичи и дедичи и наследники и гсдри и обладатели. Пожаловали есмы обители архистратига небесних сил Михаїла, что в ншей великих гсдрей, ншего црского величества, отчине в Киеве, зовомой Златоверхаго, игумена Феодосия з братиею и кто по нем в той обители впредь игумены и братья будут, повелели им дат сю ншу великих гсдрей ншего црского величества жаловалную грамоту по договорным статям на подтверждение універсала, каков они имеют у себя Владислава, короля полского, его королевского величества прошлаго, 154 году, в котором написано к тому вишепомянутому монастирю на потребу братіи питейная продажа на мнстрской их земли, для того в ннешнем 190-м году нам, великим гс дрем, ншему црскому величеству, били челом тои вишепомянутой обители игумен Феодосий з братиею, пожаловал де их Владислав, корол полской, его королевское величество, на пропитание и на потребу братіи велел им учинить на мнстрской земле близ мнстря питейную продажу и на тое продажу дал им универсал за своею королевскою рукою и за коронною печатью в вечное владение и нне они

тою продажею владеют и с той де питейной продажи имеют они братїи пищу и одежду, а ншей де великих гсдрей ншего црского величества грамоти на ту питейную продажу они у себя не имеют и чтоб мы, великие гсдри, // (арк. 497 зв.) нше црское величество, пожаловали их, повелели им дать ншу великих гсдрей ншего црского величества жалованную грамоту, почему им ту питейную продажу впредь иметь, а в универсале Владислава, короля полского, его королевского величества, каков дан того вишепомянутого мнстря игумену Иосифу з братїею в прошлом во 154-м году написано велено того вишеимянованного мнстря игумену и всей братїи того мнстря ис питейной продажи збирать в вишеимянованной мнстр на всякие строения и на потребу братїи и построїть велено для тое продажи на мнстрской земле близ мнстря карчму и велено быт тому строению безо всякого вредителства и помешки как от митрополита киевского, так и от мещан киевских от вышеимянованной питейной продажи со всеми к ней надлежащими прибилми того мнстря игумену и братїи и хто по нем впредь будет владеть, а никому у них не отимат, то все содержати с подкреплением того универсала, а в указе отца ншего блаженныя памяти великого гсдря цря и великого кнзя Алексея Михайловича, всея Великия и Малия и Белья Россїи самодержца его црского величества и в договорных статях, каковы постановлены в Глухове на раде в прошлом во 180-м году, во второй статї написано: “Били челом отцу ншему великих гсдрей блаженныя памяти великому гсдру Войска Запорожскаго генералная старшина и дховного чину и весь посполитой малороссийской народ, чтоб им быть в прежних своїх правах и волностях и чем пожалован был прежней гетман Богдан Хмельницкой и чтоб и им было то все подтвержено и отц нш великих гсдрей блаженныя памяти великий гсдр его црское величество пожаловал их все Войско Запорожское правами их и волностями по прежнему их праву и ни в чем права и волности их нарушени не будут, да по двадцать четвертий статье указал великий гсдр его црское величество против прав их и волности и своїх великого гсдря его црского величества жалованных грамот, также как и прежде сего надано сим // (арк. 497 а) и купленое и заслуженое дано против королевских привилиев и мы, великие гсдри цри и великие князи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич, всея Великия и Малия и Белья Россїи самодержцы, нше црское величество, пожаловали вишепомянутое обители архистратига Михаїла игумена Феодосия з братею и кто по нем впредь игумени и братья в том мнстри будут, повелели им держат в том мнстри про себя питье и по прежним своїм правам и волностям и по универсалу Владислава, короля полского, его королевского величества для своїх мнстрских потреб и на пропитание и на одежду братїи продават то питье как пристойно на прежнем месте и по нши гсдрской млсти, по сей нши црского величества жалованой грамоте того вишеимянованного мнстря игумену Феодосию з братїею тою вишеимянованною продажею владеет и доходи на мнстр збирать как напредь сего било.

Дана ся нша црского величества жалованная грамота гсдрствия ншего во дворе в царствующем велицем граде Москве лета от создания мира 7190, мсца августа, 28 дня”.

У подлинной грамоти на обороте пишет тако:

“Бжиею млстию великие гсдри цри и великие кнзи Иоанн Алексеевич, Петр Алексеевич, всея Великия и Малия и Белья Россїи самодержцы”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 497–497 а. Конія.

1700 р., квітня 1. Москва. –

**Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав
Свято-Михайлівського Златоверхого монастиря
на володіння маєтностями**

// (арк. 498) “Бжию поспешествующею милостию мы, пресветлейший и державнейший великий гсдр цр и великий кнзь Петр Алексеевич, всея Великия и Малыя и Белья Россиі, самодержец московский, киевский, владимерский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий князь смоленский, тверский, югорский, пертский, вятцкий, болгарский и иных гсдр и великий кнзь Новагорода, низовские земли, чернеговский, рязанский, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский и всея северния страни повелитель и гсдр Иверския земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинские земли, черкасских и горских кнзей и иных многих гсдр и земель восточных и западных и северных отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател, нше црское величество. Пожаловали бгомолца ншего, Михайловского Златоверхого мнстра игумена Захария Корниловича, з братиею, и кто впред по нем в том Михайловском мнстре иные игумены и братия будут, повелели ему дат сию ншу, великаго гсдря, ншего црского величества, жалованную грамоту на вотчины их и на земли, и на леса, и на озера, и на рыбные ловли, и на сенные покосы и на всякие угодыя и на дворовые места, и на грунты потому в ннешнем, 1700-м году, февраля в 8 д., был челом нам, великому гсдрю, ншому црскому величеству, он, бгомолец нш, чтоб мы, великий гсдр, нше црское величество, пожаловали ево, повелели на права и волности, к тому мнстру належашие по королевским привилиам и по гетманским универсалом и по иным, данным ото всяких чинов людей крепостям, в подтвржение дать ншу, великаго гсдря, ншего црсаго величества, жалованную грамоту. А в крепостях, каковы в приказе Малыя Россиі объявил он, игумен Захарий Корнилович, написано: “В привелиі Владислава, короля полского, 1646 году на подтвржение прежних привилиев королей полских Жигимонта да Степана 1523 да 1578 годов, также и иных началствующих в Киеви особ листов же, данных того // (арк. 498 зв.) Михайловского мнстра Златоверхого игумену з братиею на маєтности их и естли и на инья всякия угодыя, что дает он того мнстра игумен, црков запустелую стаго архистратига Михайла Златоверхого для строения ему, игумену, мнстра и собрания общины по их греческому закону з землями и со всеми к ней принадлежностями, а имянно: по самой вал и по Полские ворота и по Евсийкову долину, по старую дорогу, по Михайловской взвоз да двор тут же на земле для продажи волной всякаго питья, меду, пива и вина, которое то дело имеет быть от киевских воевод и от иных безо всякаго препятствия”. А в жалованной блаженней и вечнодостойныя памяти отца ншего, гсдрва великаго гсдря цря и великаго князя Алексея Михайловича, всея Великия и Малыя и Белья Россиі самодержца, грамоте, данной в тот Михайловской мнстр в прошлом, во 190-м году, написано: “Велено того Михайловского мнстра игумену Феодосию з братиею держат в том мнстре про себя питье и по прежним своїм правам и волностям и по универсалу Владислава, короля полского, 154 году, для своїх мнстрских потреб и на пропитание и на одежду братиі продават то питье как пристойно на прежним месте, в записи, какова дана в Киеве ис приказной избы того мнстра игумену з

братиею о той же земле в прошлом, в 207 году, февраля в 9 дня, что по досмотру и по мере против челобитя того мнстря игумена по привилию королевскому написано к тому мнстру в даче по урочищам от долины Евсейковой, которая сошла с того места к берегу реки Почаїни с Крещатицким взвозом обще, идучи старою набережною дорогою, от Крещатицкой башни и сквозь Крещатицкую башню по конец мосту, что нне внов построен близ к церкви Ржва Христа, против Михайловского взвозу, что нне против Михайловской калитки в длину двесте три сажени, а поперег от того Крещатицкого мосту прямо на гору к Михайловской же калитке сто шестдесят чотире сажени, по листу киевского воеводы, князя Острожского Костянтина, маршалка Волынские земли, старосты володимирского, 1560 году, генваря 12 дня, остров обрубный // (арк. 499) за рекою Днепром, на верхнем конце как тот остров изстари в себе содержитца с озером Петриковим и Плоским и жерло Тисяцкое с сеножатми, начав речкою Радонкою от верхняго конца даже до нижняго речки Радонки в Черторию, а другим концем к Днепру, которим уси от многих времен при предках ево свободно владели”. По его ж, киевского воеводи, князя Острожского, 1576 году, сентября 9 дня, гору Девичю, от нисколко сот лет данную в монастыр Михайловской, которая в мижах так содержитца (по межованю Яна Вегури да Сидора Яковицкого да Семена Мякиша, которы по челобитью мнстря Михайловского розїхали и розмежовали, что той Орининской гори отмежовано к тому мнстру), начав от ставу и от млина михайловского на реки Либеди, речкою Мариченкою в верх к Старой гребелки, к Студенцом, тем потоком и к колодязищем, долиною до Вычевки, где сходятца четирех земел границы: Печерская, Троецкая, Багриновская, стаго Михайла Выдубецкаго мнстря; а по другой стороне земля юриновская Девич гора стаго Михайла Златоверхового, от тих границ долиною в верх живца и с криници Лукарца, Лукарцем верх озера Лукарецкого, от озера в перевал, перевалом в Днепр прямо, в верх Днепром до Либеди, в верх Либедю до млина михайловского; земля Борщовское селище от князя киевского Михайла Стополка почав от тесных улиц к Володимеровой груше, от груши старою дорогою к Жилянским лозам, от лоз на курган Жилянской, от кургана к Борщовки, Борщовкою вниз около селища Борщовского, в луговину, луговиною к вербам, в верх и к дороге Борщовской, дорогою Борщовскою в верх Либеди, и к гатке, от гатки в верх в долину Глубокую, из Глубокой долини на старое Путище, Путищем опять к тем улицам. А в записи книг права суда магдебурского 1630, марта 14 дня, что по розизду Павла Гуторовича и Тереха Пашинского той Борщовской земли почалася межа от Либеди самой, броду Коневского, даже до Борщовки идет и там конец свой имеет, да землю юревскую от давных лет мнстру Михайловскому належашую, почав от болшой Белоцерковской дороги, на низ ричкою Шварнвою в речку Юревку, а от Юревки в долину Глубокою живцем к дороге Заполской, а дорогою к Вете речке, вниз Ветою к речке Юревке; а та Юревская земля куплена была // (арк. 499 зв.) в тот мнстр у Семена Гринковича в 1563-м году, априля в 9 ден, да к той же Юревской земле чрез сведителство старинных людей при розизде Федора Сусла и Степана Рязанского, висланних из замку Киевского, построена была михайловская корчма, и что гостинец Белоцерковский великий тот был, что и нне и ниже гребли дорога была и в брод (?) везживали, и что за Шварновку речку негде люди гатинские не вступались и межа с одной стороны Шварновки речки Николского мнстря, а з другой Михайловского, а написани те

им земли по листам того ж князя Острожского, воеводи киевского, 1572 да 1576 годов, им же написано: “По листу королевского люде Александра во владение остров церковный в низ Днепра и речку Ржавец, к тому ж мнстру Михайловскому, которым прежде их владел дворянин Михаило Гадич, в судовом киевском листу справчого Николая Збарского 1559 году, августа в 29 д., что по очной ставке Михайловского мнстра Златоверхового игумена с Андреем Анкевичем, отдал он Михайловского мнстра игумену з братиею все нивы подле валу в длину, лежащие за пробитим валом, того мнстра игумену и по нем будучим в вечния времена держат и в те нивы за Пробитым валом по правую руку в длину по Глеваху, велел он увязати служебнику их, Гарасиму Богдановичу, а ограниечение той их земли по правой стороне дороги подле самого валу их Кудравцу, в верх Кудравцом до долины Глибокой, а от Глибокой долины в Либедь, до Софейской долины, что идет от Либеди Софейскою долиною в верх самого валу”. В листу Андрея Богдановича Онковича того ж году, ноября 9 дня, что часть свою поля и все нивы, которые ему наделу достались и которые нивы в привилиї ево описаны, лежащие к грунтам ево за Пробитим валом по обеїм сторонам дороги и за жидовскими кладбищи, а подле самага валу, не оставляя себе ничего, за позволением воеводи киевского тому ж игумену к мнстру стаго архангела Михаила цркви Златоверховой за тридцять коп денег счету литовскаго, считая по десяти днг в грош, в вечные времена продал. В листу оборонителном Владислава Четвертого ж, короля полскаго, 1646 году, ноября 27 дня, что поволит он в маетностях мнстра Михайловского, имянно в Глевахе, Большой и Малой, се ест Малютинке и Юревке // (арк. 500) и в Борщовке войск конных и пехотных на становище не становить, также запасов никаких не имать и казаков записных из Борщовки вислать и вперед им в тех маетностях отнюд не жить. В выписи книг ратушных киевских 1602 году, августа 15 дня, какова дана з духовной Василья Черевченка, что он, Василей, по смерти своей дает в мнстр стаго Михаїла Златоверхового дедовские нивы и поля под местом киевским за мнстром Михайловским и за валом лежащие, у самага валу в дол даже до конца взвозу Крещатицкого чрез стежку, куди пеши люди ходят, в мнстр Печерской, Николской, также до валу клином прилеглую, прозываемые Веденские; в закладной игумена Михайловского Софрония 1590 году, ноября 8 дня, что заложил он, игумен, з братиею в двадцати во шти копах полскаго щету мещанину киевскому Матвею Мачехе двор на два года, в межах тот двор лежащей на горе под мнстром стаго Михаїла над мостом здешним киевским у урочища, прозиваемого Чортова беремища, межа той их земле почав от горы мимо дороги, куды ходят ис города в мнстр Михайловский лежащей, мимо того двора даже к саду Кучинскому под гору, з другой стороны валом к забору сщеника рожденственского под гору. В виписи с книг суда требуналского депутатов воеводства Киевского 1602 году, июля 23 дня, что по позиву пред них от суды киевскаго земскаго а Исака во иманїї в маетности мнстра Михайловского Вете и Ливтищах(?), нового места и того де мнстра игумен предложили прежние права кнзеи русских Владимирера Манамаха да иных им ко иманїї того места по обичаю с купецких людей, и они, депутаты, повелевают им мнстра Михайловского игумену з братиею там ми то имать по грошу с воза от торговых проезжих людей, в вечные времена. В выписи с книг ратушных киевских 1608 году, ноября 10 дня, какова дана по купчей Семена Гринковича 1563 году и по межеваню Константина, князя Острожскаго, воеводи

киевского, что он, Семен, продал селище Глеваху Михайловского Златоверхого мнстря игумену з братиею в вечные времена за тридцат // (арк. 500 зв.) коп счету литовского. Которое селище во ограничениі начинается от самой речки Вети ниже гребли долиною до дороги Белоцерковской, дорогою Белоцерковскою до кургана, что на Бело княжском поле, от кургана в верх Оленовки речки полем, Оленовкою в Бобрицу речку, а Бобрицею на низ, а от Бобрицы, идучи в гору речкою Глевахою, рубеж в Бобредь речку, пошед Бобредью до валу, пришед валом в лес даже до другога конца того ж валу, от туда в Червленую руду, Червленую рудою в Вету землями бортными пахатными, с лесами, и з дубровами, з дачею медовою днжною и со всеми доходи, и прибили, к тому селищу принадлежащими безо всякого от него и наследников ево препятія, да и для того, что та земля к их мнстрским землям прилегла. В купчей Дмитрашки Райчи 1621 году, ноября в 20 ден, что за заемные днги, за тысячу золотых чехами, поволит он Михайловского Златоверхаго мнстря игумену и братіи для нищети и убожества того мнстря владеет мелницею на гребле Переяславской, крайнею от Пуповец, з двумя жерновами, а с третім ступним колесом, и с суконною повалнею, в вечные времена и пожитки с неі употреблять безо всякого препятія. В откупном писме Алексея Розвори, Филона да Ильі Демянова Пинчука 1635 году, февраля 12 дня, ведомо они чинят, что откупили на Караблищах озера Чакуль, Веленского Верховитину, Подлузное, Лебедин, Хрещатое, Подтополье, Сытиховатое со всеми родниками и всякими рибными ловлями Михайловского Златоверховаго мнстря у игумена, в которых озерах имеют рибу ловит и третью част на мнстр под совестию дават, где ему, игумену, волно ест про себя рибу ловить в Хрещатицком. Которое писмо подтвердил того мнстря игумен таким же писмом. В уневерсале Богдана Хмельницкого 1649 году, ноября 12 дня, объявляет он сотнику василковскому и приказивает, чтоб около сел Глевахи, Малютинки и Юревки, маестностей мнстря Михайловского Златоверховаго киевскаго, жители не имели в их мнстрские дуброви и в леса визжат, а кто буде явится упорним, тот всяко нагорожен и жестоко наказан // (арк. 501) будет. В выписи с кнг киевских ратушных 1649-го году, октября 22 дня, что продала старица Ефросиния мнстря стих мученик Флора и Лавра, Михайловского Златоверховаго мнстря игумену двор отцовской за шестсот золотих полских, лежащей в городе Киеви при Днепре, с одной стороны двор Лаврина Осипова, з другой стороны улица от ринку до Днепра идущей и зади от переулка, мимо цркви стаго Николая набережного идучи, к дому Парфенову, а передом от Днепра, в вечное владение и свободное употребление пожитков. В уневерсале Богдана Хмельницкого 1654-го году, мая 22 дня, объявляет он листом своїм полковнику киевскому, также и казаком и мещаном городка Вигуровщини, что тот городок с прудами, с сеножатми, озерами, полями и инными всякими доходами, которыми перед войною дедичные гсда и их наследники владели, с от купами, укрепил в мнстр стаго Михайла Златоверхаго, приказивает, дабы того мнстря игумену и братіи живущие там люди послушание отдавали и казаки б в никакие доходи не вступались и покотелщину, как и везде казаки и мещаня безо всякого спорудовали. В листу Василя Дворецкого, полковника наказного киевскаго, 1657 году, июля 2 дня, что он по наданию гетмана Богдана Хмельницкого для вящаго убожества мнстря Михайловскаго Златоверховаго отдает тому мнстря село Вегуровщину после некоторого Вегури. Которое село по свидетелству

конечно належит к тому Михайловскому мнстру, почав от речки Радонки к концу Попова сенокосу подле Троеччини ко озерцу, которое над Черториєю, от озерца долиною к старому кладовищу вправо земля вугуровская, а влево троецкая, идучи к городищу прежнему подле борку, где городок и двор был князя Симеона Олейковича, а от городища также подле борку на поле прудок до трех курганов, на конец кривой ниви мимо селище до речки Угнору, Угнором идучи в вверх вправо земля вугуровская Береповица¹⁵⁵, а влево – троецкая, да болота Куречева, чрез Куречево подле Кривого дуба наперевес до Сторожевих гор, где сосна помечена // (арк. 501 зв.) крестами, от Строжевих гор долиною чрез озеро Колпит до болота Облукви и до Черной воды, от Черной воды долиною до шляху Басанского идучого, тим шляхом Басанским идучи к Киеву вправо, земля вугуровская, а влево – николская, до шляху, идущаго из Броварев в Вугуровщину, тем шляхом поворотя вправо, земля вугуровская, а влево – воскресенская мимо криници даже до Пещаних гор, Пещаними горами до болота Корчовки, Корчовкою до рубежа ровчака, текучаго из озера Мокрицкого, тем рубежом в Глинушу речку, Глинушею мимо Вугуровщину опять до речки Радунки. Которое село игумен михайловской з братиею держит свободно и пожитки всякие употребляет безо всякаго препятя, и дабы того села жители ему, игумену, и братиї и посланным их всякое послушание творили и должность свою исполняли, а казаки никакой помешки им чинить не дерзали. В выписи с книг киевских ратушних 1661 году, сентебря 11 дня, что бившаго киевскаго войта Самковича жена его, Екатерина, по смерти мужа своего отдала за сем тысяч золотих полских право на земли и грунты лежащие, именно на грунт волной, прозванием Телепнинской, под валом недалече рубежа, прозываемаго Бискупского колца, лежащей да другое право на сенные покосы на Оболонье меском между сенными покосы и рубежами подлинными в том же праве на сенные покосы купчем помянутими, лежащие прозванием Сверчковские, в мнстр стаго Михаила Златоверховаго для любви христианские, которыми помянутими грунтами игумен з братиею в вечные времена владеет, да и по спору брата ево, Самковича, те грунты в тот монастыр отдани ж, для чего и сия выпись ис книг киевских ратушних дана. В выписи с книг киевских ратушних 1678 году, февраля 26 дня, что Карп Остапенко, житель киевской, продал двор свой отцовской, в подлинных межах и гранях будучи с одной стороны чрез улицу от двороваго места Петра Луцковича, з другой стороны чрез улицу от двороваго места Козоруцкого, з зади двора Богдана Поповича, а воротами // (арк. 502) чрез тое ж улицу, что от Луцковича против двора ево ж, Карпа Остапенка, Лукяну Александрову, цехмистру кравецкому и мещанину киевскому, за пятьдесят золотих полских в вечное владение. По которой продаже тот двор ему, Лукяну, посланные урядовые отказали. В выписи с книг киевских ратушних 1693 году, августа в 5 день, что Мария Полоцковна с сном своім Евстафием продала Михайловского Златоверховаго мнстря игумену з братиею третю част хутора Ленковичевского со всеми к нему принадлежащими пожитками и угодыями, которым отц еї и она владели, се ест борком, розшицею, полями, сенокосами и озерами, а к тому и двор на той же земле лежащей, за триста золотих чехов. По которой продаже волно им владеть и строїтися, сады растить и в озерах рибу ловить и пожитки употреблять в вечные времена безо всякаго от кого ни есть

¹⁵⁵ Так у документі. Найвірогідніше – *Березовиця*.

препятия. В даной сщенника Ивана Иванова сна Бзовского 1699 году, марта 15 дня, что дал купленную отца своего греблю, лежачую под городком Баришевкою на реке Селичовке на шляху Переяславском, на мнстр стаго архистратига Михайла Златоверховаго игумену Захарию Корниловичу во владение в вечные времена безо всякого от него и роду ево препятия, толко он имеет на той гребле нужду свою домовую без очереди и без помолу, так же, как случитца в пруде уловление рыбы каковая ест. В выписи киевской, данной из приказной избы прошлаго 207 году, февраля в 28 день, велено Михайловского Златоверховаго мнстря игумену Захарию Корниловичу владеет торговою банею, которую купил было у киевского мещанина Федора Биковскаго жилец Иван Макаров сн Полянской для того, что баня построена на их мнстрской земле. А в уневерсалех Войска Запорозскаго обоїх сторон Днепра гетмана Ивана Степановича Мазепы, в первом, 1694 году, что Михайловского мнстря Златоверховаго игумен Силвестр Головчич купил часть земли близ маенности мнстря стаго Вигуровщины, на которой земли поселил несколько // (арк. 502 зв.) члвк волоских людей и дабы ништо из старшины и черни не дерзал тех новопоселенных волоских людей к воїнским податем и повинности привлекать; во втором, 1699 году, августа 26 дня, объявляет он, гетман, уневерсалом своім, всей старшине и черни и кому ни ест о том ведати належит, что показовал ему игумен мнстря Михайловскаго Златоверховаго киевскаго з братиею права старинные и ннешние на все грунты их мнстрские: одни от црского пресветлого величества, так же от королей полских и от предков их бывших, гетманов и от розных побожных ктиторов данные и утвержденные, другие купленные и совершенно набытиї с подлинными и имянными ограничениями мнстря их Михайловскому служащие, а имянно: на землю их мнстрскую, на которой црков и мнстр стоїт, даже до Хрещатика и скроз Хрещатицкую башню на двор подле мнстря Михайловского, на мнстрской же земле стоящий, на поля и нивы прозываемые Веденские, на дворовую землю, под горою лежачую у урочища, прозываемаго Чортова беремища, на другую у Ефросинїї Вавилучовни Солоневской купленную, на дворовую землю с строением хоромним сщенника Фроловского Мануїла и на дворовую землю, Анни, законницы бившей Лукяновой, лехкованы, данную, сеножат на Оболонье под Киевом от Екатерины Влостковской, войта киевскаго жени, данную на поля и нивы под городом за Львовскими воротами на землю Борщовскую с селищем, на селище Юоровку от Семена Мелешковича купленную и от него данную мнстру Михайловскому, на селище Глеваху от Семена Гринковича купленное, на Девич гору Орининскую, от кнгни Ирини данную, на луг Караблища в низ Днепра будучий, на остров названий Михайловщина против Киева, где озера и сеножате сут на селище Вигуровщину от Вигури данное, на хутор Ленковский у Мариї Полоцковны купленной, на греблю Слободцкую на реке Остре с мельницами от предков ево данную и подтвержденную, на мельницу у Дмитрашки на гребле Переяславской // (арк. 503) купленную и просил ево, дабы он, гетман, уневерсалом своим потвердил и он, гетман, посмотря во все те их крепости и склоняся на то ево, игумена, з братиею прошение, разсуждая, что ест истинное, по власти своей и мочи, велел ему дать сей уневерсал свой, которм как все те их грунты монастырские, земли, селища, дворовые земли, двори, мельницы, гребли, озера, сеножати, поля, нивы, рощи, леса и иния угодыя з границами, межами, знаками и всякими околичностями, которые подлинно ест описаны в канцеляриї войсковой утвержает и укрепляет, а к тому, видя того мнстря Михайловского во

всем скудость и убожество, и хотя, дабы хвала Бжия не уставала и млтва при безкровних жертвах отправлялася, даети внов два селища пустые, одно, зовомое Кривковщина, а другое – Даниловка, их же мнстрским михайловским грунтом прилеглие, со всеми границами, межами и положениями, как изстари в себе содержитца и чтоб в будущие времена к той обители ненарушимо пребивали, сохраняет, поволил ему, игумену, з братиею и по нем будучим игуменом и братиї теми всеми землями, селищами, полями, мелницами, озерами и инными угодиями со ограничением, как выше написалося, владеет и как похотят к наилучшему своему пожитку ображати, тут же докладывает, дабы в помянутом дворе, подле монастыра будучем, по грамоте великого гсдря волно было всякое питье, мед, пиво и вино всяким ротним гсдрским там живущим и иним приходящим людем, держати и продавати на их мнстрскую потребу без всякой препони, в чем дабы и старших и менших ведая о том не дерзал и не мел помянутым законником михайловским чинити никакой обиды и помешки и мети то хошет и региментарски приказивает, а особно тут же докладывает и жестоко приказивает, буде кто ни ест, хотя из ротных великого гсдря, хотя и с казаков, мещан и посполитих людей, на земли их монастырской у Хрещатика под городом над берегом двори и бани имеет и на дворових землях в нижнем городе живет, таковой всяк повинен отдавати мнстру Михайловскому куничную повинност, // (арк. 503 зв.) да и в грунти их мнстрские, озера, сеножати, поля, леса и иншие заимища без ведома их и повеления мнстрскаго никто дабы не имел вступати и пустошити, а кто если б упрамством своім имел что чинити ко вредителству мнстрскому, на таковаго дозорщики мнстрские имеют челобитье приносить к належашему суду, где имеет им быти учиненна скорая управа. В третем, 1699-м году, августа 26 дня, поволил он мнстря стаго архистратига Михайла Златоверховаго киевского игумену Захарию Корниловичу з братиею на речке Вете на гребле на мнстрской земле их иждивением построенной, с купецких людей им мыто брати, также, как из давних времен там оное збиралося, и приказивает, дабы никто им, законником михайловским, в збираниї того мыта не чинил помешки, а купецкие люди чтоб безо всякаго спору и отговорки оное платили. И мы, пресвитлейший и державнейший великий гсдр цр великий кнз Петр Алексиевич, всея Великия и Малыя и Белья Россиї самодержец, нше црское величество, слушав вишеписанной отца ншего гсдрва, блаженныя памяти великого гсдря, жалованной грамоты и королей полских привилиев и иных, данных тому мнстру старинных крепостей, и ннешних, данных тому Михайловскому мнстру, ншего црскаго величества подданного Войска Запорожскаго обоїх сторон Днепра гетмана и славного чина стаго аптла Андрея кавалера Ивана Степановича Мазепи универсалов и того Михайловского мнстря игумена Захария з братиею челобитя, пожаловали ево, игумена, з братиею велели на вышепомянутые того мнстря вотчины, а имянно на землю их мнстрскую, на которой црков стоїт даже до Крещатика и скроз Крещатицкую башню на двор подле мнтра Михайловскаго на мнстрской же земле стоящей, на поля и ниви, прозываемые Веденские, на купленную землю, что купил того Михайловского мнстря игумен Силивестр Головчич блиско маетности их же монастырской Вигуровщины, на которой земли поселил несколько волоских людей, на дворовую землю, под городом лежащую, // (арк. 504) у урочища, прозываемаго Чортова беремища, на другую, купленную ж у Ефросиниї Вавилучовни Солоневской на дворовую землю с строением хорощим сщенника

фроловского Мануїла и на дворовую землю Анны, законницы бывшей Лукяновой, лехкованих, данную сеножат на Оболонье под Киевом от Екатерины Влостковской, войта киевскаго жени, на поля, ниви за пробитим валом под городом за Лвовскими вороты, на землю борщовскую с селищем, на селище Юоровку от Семена Мелешковича купленную и от негож даную мнстрию Михайловскому, на селище Глеваху, от Семена Гринковича купленное на Двч гору Орининскую, от кнгни Ирини данную, на луг Кораблища вниз Днепра с озерами, будучий на острове названным Михайловщину, против Киева, где озера и сеножат сут, на селище Вегоровщину, от Вегури даное, на хутор Ленковский у Мариї Полоцковны купленный, на греблю Слобоцкую на реке Остре с мельницами, на греблю пустую от Иоанна, священника бзовского, данную, на мельницу у Дмитрашки на гребле Переяславской купленную, на два селища пустые: одно, зовомое Кривковщина, другое – Даниловка, и что им, игумену з братиею, и кто по нем впред иные игумены и братия, в том мнстри будут, питье, пиво, мед и вино держать и по прежним своім правам и волностям, по уневерсалу Владислава, короля полского, для своіх мнстрских потреб и на пропитание и на одежду братіи продавать то питье по прежнему на прежнем дворе подле мнстра и на греблю, что на реки Вете, которая на их же мнстырской земле построена их иждивением, со иманием с купецких людей мыта, дать сию ншу црскаго величества утвержающую жалованную грамоту и по сей ншей гсдрской грамоти бгмолцу ншему, игумену Захарию з братиею и впред по нем будучим в том мнстре игуменом и братіи вишеимянованными маестностями по вишеимянованным крепостям волностей со всеми их ограничениями и дворами и дворовими // (арк. 504 зв.) местами, владеть и доходи стого имать, и всякие пожитки употреблять во всем против того, как в вишепомянутых уневерсалах ншего црскаго величества подданного, гетмана и кавалера написано (на вечные времена неподвижно) и в грунты их мнстрские, в озера и в сеножати и в поля, и в леса, и в иние займища и во всякия их угодия, без ведома их мнстрскаго, никому не візжат и не вступатца и не пустошить, а если кто явитца в том ослушен и учинит им в чем какое насилие или обиды и тем по розиску от належащаго суда чинить наказание и обидиное возвращать з должною и доволною нагородою, чтоб никто никакой обиды и насилия чинити им не дерзал и то все вишеписанное силою сей нашей царскаго величества жалованной грамоти укрепляем на вечные времена неподвижно, а для вящаго о том утвержения, нше црского величества и млсти и вечного ради тому Михайловскому мнстрию вишепомянутыми волностями владения повелели сию ншу црского величества жалованную грамоту утвердит ншею црскаго величества гдрственнойю болшою печатю. Писана ся нша црского величества жалованная грамота гдрствия ншего во дворе в царствующем ншем велицем граде Москве лета от создания мира 7208-го а от рожества Хрства 1700-го, мсця априля, 1-го дня, гдрствования ншего 18 году”.

У подлинной грамоти на зади написано тако:

“По указу пресветлейшаго и державнейшаго великаго гсдря цря и великаго кнзя Петра Алексеевича, всея Великия и Малыя и Белья Россіи самодержца, его црскаго величества, сию его црского величества жалованную грамоту подписал гдрственного Посолскаго приказу дияк Михаило Родостамов”.

ІР НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 498–504 зв. Копія.

1716 р., лютого, 4. Санкт-Петербург. –

**Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
на володіння маєтностями**

// (арк. 505) “Бжиею поспешествующею млстию ми пресветлейший и державнейший великий гсдр цр и великий кнз Петр Алексеевич, всея Великия и Маля и Беля Россіи самодержец московский, киевский, владимерский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнз смоленский, тверский, вятский, болгарский и иные гсдр и великий кнз Новагорода низовские земли, чернеговский, резанский, ростовский, ярославский, белоозерский, удорский, собдорский, кондинский и всея северния стран повелител и гсдр, иверския земли карталинских и грузинских црей и кабардинские земли, черкаских и горских кнзей и иных многих гсдрств и земель восточных и западных и северных отчич и дедич и наследник и гсдр и обладател, нше црское величество, пожаловали киевсаго Михайловского Златоверхового мнстра игумена и братию повелели в тот мнстр дать сию ншу црсаго величества жалованную грамоту на ниже описанные данные и купленные маєтности для того прошедшаго 1715 году, мая в 31 д., нам, великому гсдру ншему црскому величеству, бил челом бывшей того мнстрыя игумен Иоаникий Сениутович з братиею, что за тим Михайловским мнстром сут данные вкладу и на мнстрыские денги купленные маєтности мнстриец Красногорский чернуский, мнстрыским иждивением построенный в присудствие Михайловском мнстрыя определенный с селцем Песками в сотне Чернуской и с мельницею на реке Удай на гребле Воробьевской о трех колесах дву мучних, а трете ступное с фальшею с лугом ниже той же мельницы и лещиною понад горью теж Воробьями и Биевцами ограниченою в сотне Сенчанской на реке Суле на гребле Хрулевской две мельници средних о девяти колесах, шти мучних, а тре ступных, також хутор над греблею, прозываемый Хрулевский, споделивши маєт (?) лготи и со всеми до него належащими угодами: лугами, луками сенокосними и с хутором, имянуемом Ведколовкою, // (арк. 505 зв.) за Песками под селом Коновалом будучим село Бодаква, в той же Сенчанской сотне, и ко оному в Киевскому полку под Киевом село Выкгуровщина с грунтами, в сотни Острицкой село Крехаев и Боденки з грунтами до Крехаева, лесом, прозываемам Малый Кормел, и сеножатю, а до Боденок полем пахатним и сеножатю належащими под тим же селом Боденками мельница на реки Видрице о трех колесах и две мельнице на реке Десне лодейные, двор с светлицею, пекарнею и винницею, с огородом, полем прозываемым Сатки, и озером Копятин называющимся, лес в Крехаеве и двор шинковный з будинками и садом, также под Крехаевым лес, прозываемый Старый Кормел, от сотника полкового нежинского Ивана Пиродсага частию проданный, а частию данный, три мельници на реке Остре под самым городом Остром на гребле Слобоцкой о девяти колесах мучних, а трех ступных и те все вышеписанные маєтности универсалом нашего црсаго величества подданого Войска Запорожсага обоіх сторон Днепра гетмана Ивана Ильича Скоропадсаго данным в Глухове, в прошлом, 1714-м, году, июля 28-го дня утвержены, а ншеи црского величества жалованной грамоты в крепчайшее подтверждение и владение они не имеют и дабы мы, великий гідр, нше црское величество, пожаловали их, игумена з братиею, повелели на вышеобъявленные

маетности для вперед будущего крепкого к тому Михайловскому мнстрию владения дать им из гедрственной нашей посолской канцеляриі ншу црского величества жалованную грамоту и при том челобитье в гедрственной ншей посолской канцеляриі объявлен вышереченной универсал подданного ншего, гетмана Ивана Ильича Скоропадского, данной в Глухове пришлого, 1714, году, июля 28-го дня, в котором написано: “Объявляет всей обще старшине и черни Войска нашего црского величества Запорожского, особливо ж полковником киевскому и лубенскому с старшиною их полковою, сотником, атаманом городовым, войтом // (арк. 506) с прочими урядовими и кому бы о том ведати належало, что просил его, подданного нашего, он, игумен, з братиею, дабы ему подтвердит универсалом данные на мнстирские денги купленные и от иных до тое ж обители уступленные добра, а имянно мнстрец Красногорский чернуский, власным его гетманским коштом сооруженный, а за согласиєм и советом преосвященного Иосафа Кроковского, митрополита киевскаго и галицкого и Малыя Росіі, в присудствие тоі Михайловской обители определенный с селцем Песками в сотне Чернуской наданными и купленными до него млином на реце Удаі, на гребле Воробювской, о трех колах: дву мучних, а трети ступным, с фалюшею, с лугом ниже того ж млина и лещанкою понад горою межи Воробьями и Биевцами в купчей на уряде лубенском справленной ограниченной в сотне Сенчанской на реце Суле на гребле Хрулевской млинов два средних о девяти колах: шести мучных а трех ступных, также хутор над греблею, прозываеміи Хрулевский, с поселившимися двадцят хат людми и со всеми до него належачими угодыми, лугами, луками сенокосними и с хутором, имянуемым Ведкаловкою, за Песками, под селом Коновалом будучим, от Мари Григоровой дочери Гамалеиной уступленные, также и село Бодакву в той же Сенчанской сотне во владеніи ея ж Гамалеиной обретающеся, а до помянутых грунтов от него, гетмана, наданное в полку Киевском, под городом Киевом село Викгуровщину з грунтами давно, еще при гетмане Богдане Хмелницком, Васильем Дворецким, полковником наказным киевским, от третины ограниченными, а потом недавно по той же границе розездами высланных дхвнаго консисторского митрополиі Киевской суду особ обновленными и писмом за руками тех же власных печатью консисторскою утвержденными в сотне Острицкой села Крехаев и Боденки з грунтами до Крехаева, лесом, прозываемым // (арк. 506 зв.) Малий Кормел и с сеножатью, а до Боденок полем пахатним и сеножатью належними, под тем же селом Боденками млин на реке Видрице о трех колах и два млина на реке Десне лодейние, двор с светлицею, пекарнею и винницею с огородами, полем прозываемим Садки, и с озером, Копятин называючимся, лес в Крехаеве и двор шинковной з будинками и садом, у законниц киевских фроловских купление, также под Крехаевым лес, прозываемый Старый Кормил, от Ивана Пероцкого, сотника полкового нежинского, частию проданный, а частию дарованный, млинов три на реке Остре под самим городом Остром на гребле Слобоцкой о девяти колах: шести мучных а трех ступных, один от Григория и сна ево Федора Волских уступленный, другой у Войничя киевскаго, а третий у Ивана Дворецкаго и Тимофея Губки, товарищев полку Киевскаго, купленные”. И он, подданный нш, гетман, приняв то игумена михайловского з братиею прошение за правдивое и по должности своей стараючися, чтобы та стая обител, так давностию времени, как нетленными свтия великомученицы Варвары мощами, чудодейственне в ней

обретающимися, прославленная до обетшание не приходила, но дабы для болшаго хвалы Бжией умножения и неустовающих у прстола Его о ншем црсаго величества и всего ншего црсаго дому здравіи у блгоповеденіи приносимых молений належитое имела доволство, выдал оной универсал и силою того, як все те вышеописанные добра, маетности, млины, хуторы, поля, леса, озера, сеножати и протчие грунта, как в своем имеют ограниченіи, утверждает в вечное той обители владение и поссесию так, дабы в волном и спокойном оных употребленіи и во отбираниі належитых с них пожитков никто из старшины и черни, войсковых и посполитых людей, нинайменшей игумену михайловскому з братиею прешкоды и препоны чинить не важился. И мы, пресветлейший и державнейший великий гсдр и великий кнз Петр // (арк. 507) Алексеевич, всея Великия и Малыя и Белья Росіи самодержец, нше црское величество, пожаловали того киевского Михайловского Златоверхового мнстря игумена и братию, повелели поданному в тот мнстр универсалу нашего црсаго величества подданного Войска Запорожского обоіх сторон Днепра гетмана, Ивана Ильича Скоропадского, и по правам и привилиям войсковим теми вышеписанными данными и купленными к тому мнстря маетности: мельницами, грунтами, дворами и всеми к ним приналежащими угоді владет игумену з братиею и пожитки с них употреблят, как в вышеозначенном универсале о том написано, и во утвержение того дана им сия нша црсаго величества за ншего црсаго величества печатью в ншем црствующем граде Санкт-Петербурге, лета от рожества Хрства 1716, февраля в 4 ден, гсдрствования ншего 34 году.

У подлинной грамоты пишет тако:

По указу его црсаго пресветлейшаго величества гсдрственной подканцлер и тайной советник Петр Шаферов”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 505–507 зв. Копія.

№ 314

1729 р., березня 31. Москва. –

Жалувана грамота царя Петра II про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (арк. 508 зв.) “Бжиею поспешествующою млтию мы, всепресветлейший и державнейший великий гсдр Петр Второй, император и самодержец всероссийский, московский, киевский, владимерский, новгородский, цр казанский, цр астраханский, цр сибирский, гсдр псковский и великий кнзь смоленський, кнзь эстлянский, лифляндский, корелский, тферский, югорский, пертский, вятский, болгарский и иных, гсдр и великий кнз Новагорода, низовския земли, чернеговский, рязанский, ярославский, белоозерский, удорский, обдорский, кондинский и всея северныя страны повелител и гсдр Иверския земли, карталинских и грузинских црей и Кабардинския земли, черкаских и горских кнзей и инных наследный гсдр и обладател.

Наше императорское величество пожаловали бгмолцов наших, киевсаго архангелского Михайловского Золотоверхового мнастыря игумена Алексея Петрина з братиею, повелели дат им сию ншу императорсаго величества жалованную грамоту. Для того прошлого 1728 году, октября в 3 д., нам, великому гсдрю, нашему императорскому величеству, били челом они, игумен Алексей Петрин з братиею, дабы мы, великий гсдр, наше императорское

величество, пожаловали их, повелели на прежние данные в тот мнастир жалованные грамоты предков наших и нашего вселюбезнейшаго гсдря, деда Петра Первого, императора и самодержца всероссийского, его императорского величества, и на универсалы гетманские и крепости в подтверждение дать ему ншу великого гсдря, нашего императорского величества, жалованную грамоту. А по справке в ншей гсдрственной коллегіи иностранных дел даны в тот Михайловской Золотоверховой монастыр жалованные грамоты в 1762-м году блженныя памяти цря Алексея Михайловича, самодержца // (арк. 508) всероссийского, его црсаго величества, да нашего вселюбезнейшаго гсдря, деда, Петра Перваго, императора и самодержца всероссийсаго, его императорского величества, в лета от сотворения мира в 7190-м году да от рождества Христа Спасителя, ншего Бга, в 1700-м да в 1716 годах, которми подтверждены того Михайловского Золотоверхового мнстря маетности, данные от великих кнзей российских и от королей полских по правилам и продажа питья близ мнстря на их мнстрской земли, также и по универсалом гетманским и по крепостям, маетности ж и земли и мельницы и всякия угодия. И мы, всепресветлейший и державнейший великий гсдр Петр Второй, император и самодержец всероссийский, и протчая, и протчая, и протчая, наше императорское величество киевского архангелского Михайловского Золотоверхового мнстра игумена Алексия Петрина жалуем маетности данные по привилиям великих кнзей российских и королей полских и продажу питья на их манастырские земли, также по гетманским универсалом и по крепостям маетности ж земли, мельницы и всякия угодыя утверждаем тому монастырю в вечное и неотемлемое владение, чего ради дана в тот монастыр сия наша императорского величества жалованная грамота из нашей гсдрственной коллегіи иностранных дел в Москве, лета от создания мира 7237-го, а от рождества Христа Сптля, нашего Бга, 1729-го, мсця марта, 31 дня гсдрствования ншего 2-го году.

У подлинной грамоти пишет тако:
канцлер граф Головкин”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 507 зв.–508. Копія.

№ 315

1742 р., грудня 11. Москва. –

Жалувана грамота цариці Єлизавети Петрівни про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями

// (арк. 508 зв.) “Бжиею поспешествующею млстию мы, Елисавет Первая^а, императрица и самодержица всероссийская, московская, киевская, владимерская, новгородская, царица казанская, царица астраханская, царица сибирская, гсдрня псковская и великая княгина смоленская, княгиня эстляндсткая, лифляндская, корелская, тферская, югорская, пермская, вятская, болгарская и великая княгиня Новагорода низовския земли, чернеговская, рязанская, ростовская, ярославская, белоозерская, удорская, обдорская, кондийская и вся северныя страны повелителница и гсдрня Иверския земли, карталинских и грузинских царей и Кабардинския земли, черкаских и горских князей и иных наследная гсдрня и обладательница объявляем чрез сие.

Понеже нам, нашему императорскому величеству, наши бгомолцы киевского Михайловского Золотоверхова мнстря архимандрит Силвестр

Думнецкий^б з братиею челобитем своїм всеподаннейше представили, коім образом вселюбезнейший нш племянник, блаженныя памяти император Петр Второй^в, в 729-м году нашего императорского величества предков, а особливо вседражайшаго нашего гедря родителя, императора Петра Великаго, пожалованы тому мнстру из нашей коллегіи иностранных дел от сотворения мира в 7162, в 7190-м да от рождества Хрства в 1700-м и в 1716-м годах грамоты того Михайловского Золотоверховаго мнстря на маэтности данные от великих кнзей российских и от королей полских по привилиям и продадажу питья близ мнстря на их монастырской земле, так и по универсалам гетманским и по крепостям маэтности ж // (арк. 509) и земли и мелницы и всякия угодыя подтвердит изволил, прося при том, дабы и мы, наше императорское величество, оное все по височайшей нашего императорского величества милости нашего жалованною грамотою подтвердит соблаговолили. Того ради мы, императорское величество, призирая на тот киевский архангелский Михайловский Золотоверхов монастыр млсти венше (?) жалует того монастыря вышепомянутого нынешнего архимандрита Силивестра Думнецкого з братиею и кто впред по нем иные архимандриты и братия в том монастыре будут, тому мнстру все маэтности, данные по привилиям великих кнзей российских и королей полских и продажу питья на их монастырской земле, также по гетманским универсалом и по крепостям маэностих земли, мелницы и инья угодыя, как о том выше имянованных и особливо вседражайшаго нашего гедря родителя, блаженныя и вечнодостойныя памяти Петра Великаго, императора и самодержца всероссийского его императорского величества, и любезнейшаго нашего племінника, императора Петра Втораго, жалованных грамотах, данных в тот монастыр изображенно, всемилостивейше подтверждаем и укрепляем и во утверждение того мы сию нашу всемилостивейшую грамоту нашему правительствующему Сенату подписат, государственною печатью укрепит повелели. В Москве, лета от рождества Хрства 1742-го, декабря 11 дня, государствования нашего второго году.

Подлинную грамоту подписалы:

Фелтмаршел княз Долгорукой // (арк. 509 зв.)

Генерал фелтмаршал и кавалер княз Иван Трубецкий

Генерал граф Григорий Петров син Чернишев

Генерал и гвардии подполковник и ковалер Ушаков

Обер-штельмейстер и кавалер княз Куракин

Вице-канцлер, действителный тайный советник и кавалер граф

А. Бестужев-Рюмин

Действителный тайной советник и ковалер Александер Нарискин

Генерал-лейтинант и сенатор, княз Михайло Голицин

Генерал-лейтинант и сенатор, княз Григорей Урусов

Генерал-лейтинант сенатор и ковалер Иван Бахметев

Тайной советник и ковалер Василий Новосилцов

Статский действителный тайной советник княз Алексей Голицин

Обер-секретар Павел Севергилов

Секретар Михайла Новоторжцов”.

IP НБУВ, ф. 307, № 535/1763, арк. 508 зв.–509 зв. Копія.



ДОДАТКИ

№ 1

1496 р., липня 27. Вільно. –

**Привілей литовського князя Олександра київському воєводі
Дмитру Путятичу про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого
монастиря в управління Гришку Поповичу**

“Сам Александр, Божю млстью.

Воеводе киевському кнзю Дмитрею Путятичу.

Бил нам чолом Гришко Григоревич Попович с Киева и просил в нас монастыра в Киеве Светого Михаила Золотоверхого, и поведил перед нами, штож тот монастыр здавна ест наше подаванье и ты деи тот манастыр дал от себе держати старцу какомусь простому Ивану Смолнянину без нашеи воли и он того монастыра и надказил. Теж есмо здесе пытали о том наместника полоцкого пана Юря Пацевича, естли бы тот монастыр был наше поданье, и пан Юреи то перед нами поведил, иже издавна ест тот монастыр наше подане.

Ино коли то есть наше поданье, а ты его без нашего ведома дал был тому чернцу, и мы тот монастыр Светого Михаила Золотоверхого тому Гришку Поповичу дали держати до его живота, а он мает тым борздеи в закон постричися. И казали есмо его в тот монастыр увязати кнзю Ивану Дашковичу.

Псан у Вилни, июл 27 день, индикт[а] 14”.

Публікація за: Lietuvos Metrika (1454–1506). 6 księga wpisow. – Vilnius, 2007.– С. 147–148. Тексту документа передує запис упорядника даної книги Литовської Метрики: “Гришку Поповичу на манастыр в Киеве Светого Михаила Золотоверхого”.

Опубліковано: Акты ЗР. – Т. I. – СПб, 1846. – С. 164–165.

№ 2

1523 р., березня 15. Краків. –

**Привілей польського короля Сигізмунда I Старого київському воєводі
Андрію Немировичу про надання права ігумену Макарію на відбудову
Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування
монастирської общини**

“Жыкгигмонт, Божю млстью.

Воеводе киевському пну Андрею Немировичу и иным воеводам киевским, хто и напотомъ будет от нас Киев держати.

Бил нам чолом игумен с Киева Макарьи и просил нас, абыхмо дали ему црковь в Киеве Стого Архистратия Михаила Золотоверхого, ижъбы он там манастыр справил и общыну встановил, а поведал нам, штож тая црковь запустела, как жо и некоторыи бояре киевський о том нам повелили и нас за ним жедали.

Ино мы, з ласки ншое, тую црковь Стого Михаила Золотоверхого и з землями, и зо вьсим, как ся тая црковь здавѣна мает, ему дали, а он мает

манастыр збудовати и обшыну в нем справити подле их закону греческого по тому, как и по иньшым манастырем, и земли к тому манастыру мает держати по давньому, как и перед тым бывало, и по самыи вал и под Ляшгские ворота, и по Евськикову долину, по старую дорогу, по Михайловский уъвоз. А к тому игумен того манастыра от своего збожя, которое себе на живьность отькол колве будет провадити, мыта не мает городского ани обестки давати. Которого ж манастыра ты, пне воеводо, ани митрополит, ани хто с подданных нших, не мает подавати ани чым ся в него уступати, бо мы берем то на нас, гсдря. А как он тот манастыр справит и обшыну встановит, ино мають братья того манастыра по его смерти игумена межы собою обираючы, встановлявати и за нас Бга проити. А то есмо учынили для того, иж деи тая црковь Божя от вынетья киевского опустела и хвалы Божи в неи не было. А на твердость того и печать нашу казали есмо прыложить к сему нашему листу.

Псан у Кракове, под лет Бож[ого] нарож[еня] 1000 пятьсот 23, мсца мар. 15 день, иньдык 11.

Богущ, писар”.

Публікація за: Lietuvos Metrika (1521–1529). Книга записей 12. – Vilnius, 2001. – С. 211–212. Тексту документа передує запис упорядника даної книги Литовської Метрики: “Лист игумену с Киева Макарью на церков в Киеве Архистратия Михаила Золотоверхого и позволене там ему манастыр справити”.

Опубликовано: Акты ЗР. – Т. II. – СПб., 1848. – С. 152–153.

№ 3

1752 р., листопада 2. Київ. –

Лист архіандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникія Сенютовича до київського обер-коменданта про справу арештованих шинкарів Стефана Прача та Івана Гончара

“Высокородний и высокопочтенний господин бригадир и обер-комендант киевский, мой милостиводознанный добротворитель.

Присланим ко мне, ваше высокородие, писаним своїм, минувшого октября 29 дня настоящего 752 года, изволили обявить, яко де содержатся в Киево-Печерской крѣпости в остроге под караулом долговременно Киево-Золотоверхо-Михайловского монастиря поддание либедские, шинкаре Стефан Прач да Иван Гончар, толко де по единому полского местечка Лоева^а от ротмистра Рокицкого писму, якобы они разбойников на разбой собирали и поили, а точного де о том никакова ни от кого на них доказательства и избличения не имеется. И они де шинкаре во всем том запераются. И тем писанием, ваше высокородие, требуете, дабы от мене приказано было кому надлежит, что оних шинкарей взять на росписку под таким претекстом, когда де они впред по тому делу спросятца, тода бы поставлены были в киевскую губернскую канцелярию попржежнему, и о том бы писменно б ваше высокоблагородие уведомить, а для взятия оних, кого надлежит, означенного Михайловского монастиря из монахов прислано б было. По которому вашего высокородия писанию для взятия выше упомянутых содержащихся в Киево-Печерской крѣпости в остроге либедских шинкарей Стефана Прача да Ивана Гончара и для подачи во взятии оних росписки монастиря нашего Золотоверхо-

Михайловского монах Амвросий посылается. О поставки же за ними шинкарами Стефаном Прачем – жителствующие под монастырем Золотоверхо-Михайловским Иван Стелмах, Макар Бондар, а за Иваном Гончарем – жители киевские Иван Кучер да Максим Василив Ребенский, когда их востребуется в киевскую губернскую канцелярию, имеют в оной губернской канцелярии росписками обвязатся. О сем вашему высокородию объявив, с почтением остаюсь вашего высокородия милостиводознанного моего добротворителя всегдашний молитвенник и слуга архимандрит Иоаникий.

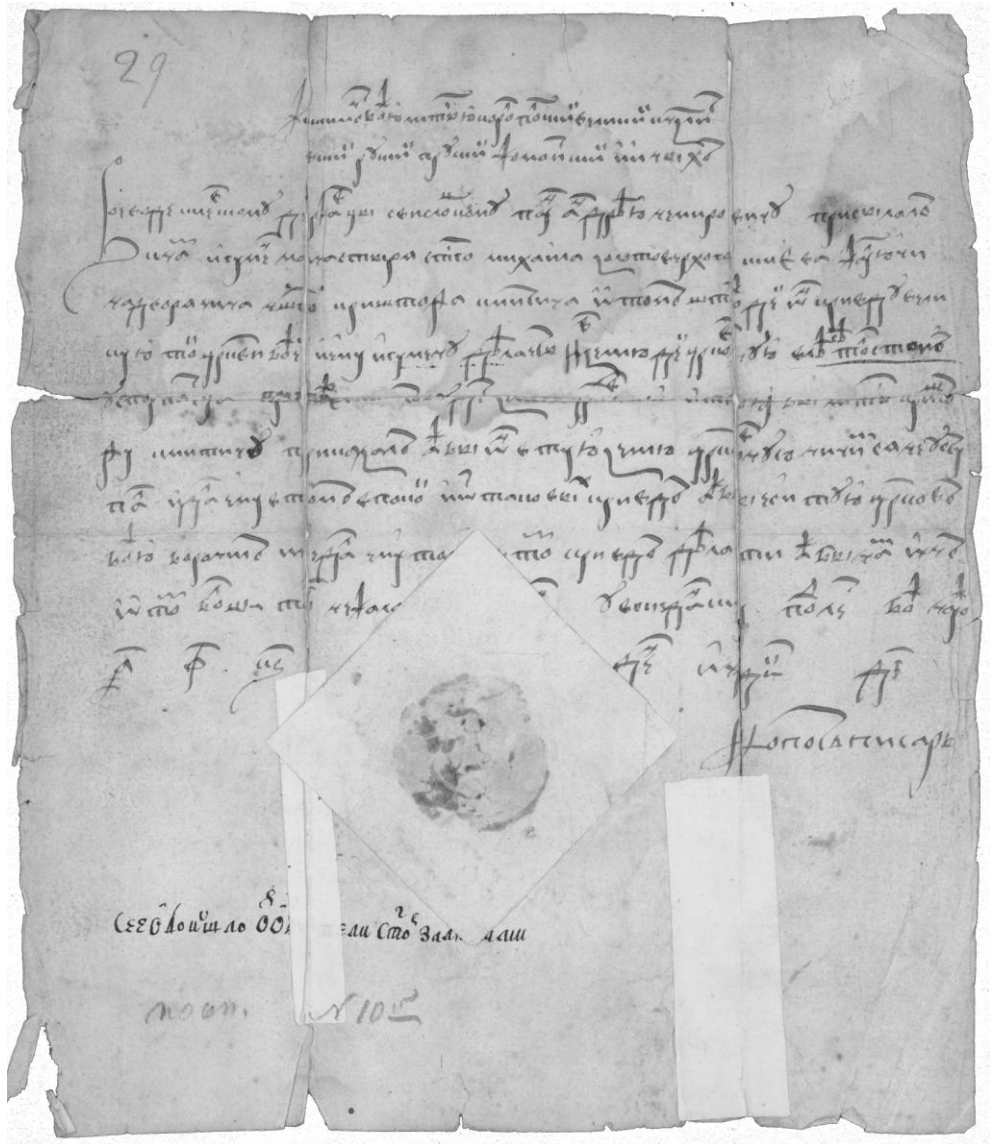
1752 года, ноября 2 дня.

Киев”.

Дніпропетровський історичний музей, Відділ рукописів, № Арх. 640/24. – Оригінал.

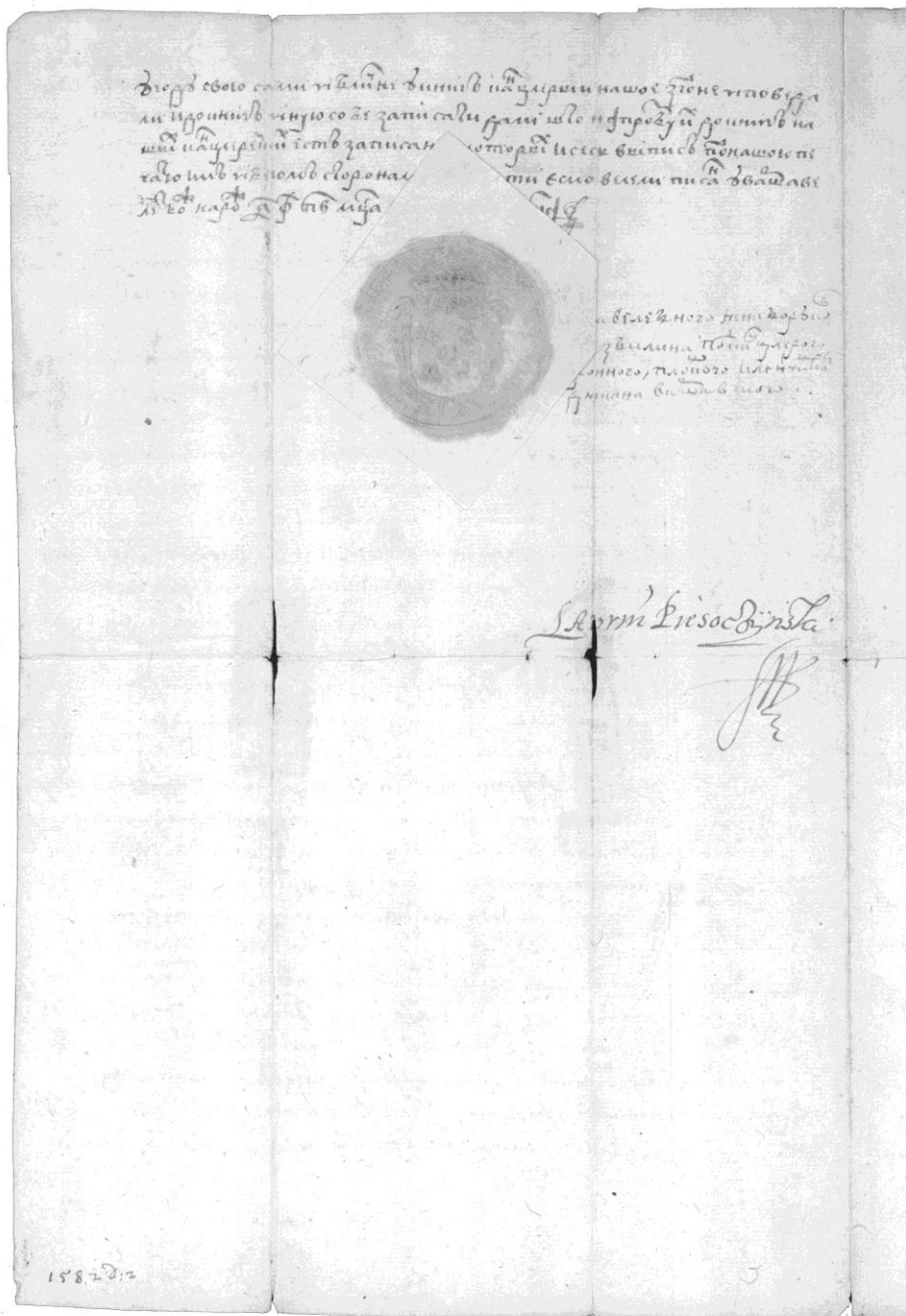
ІЛЮСТРАЦІЇ





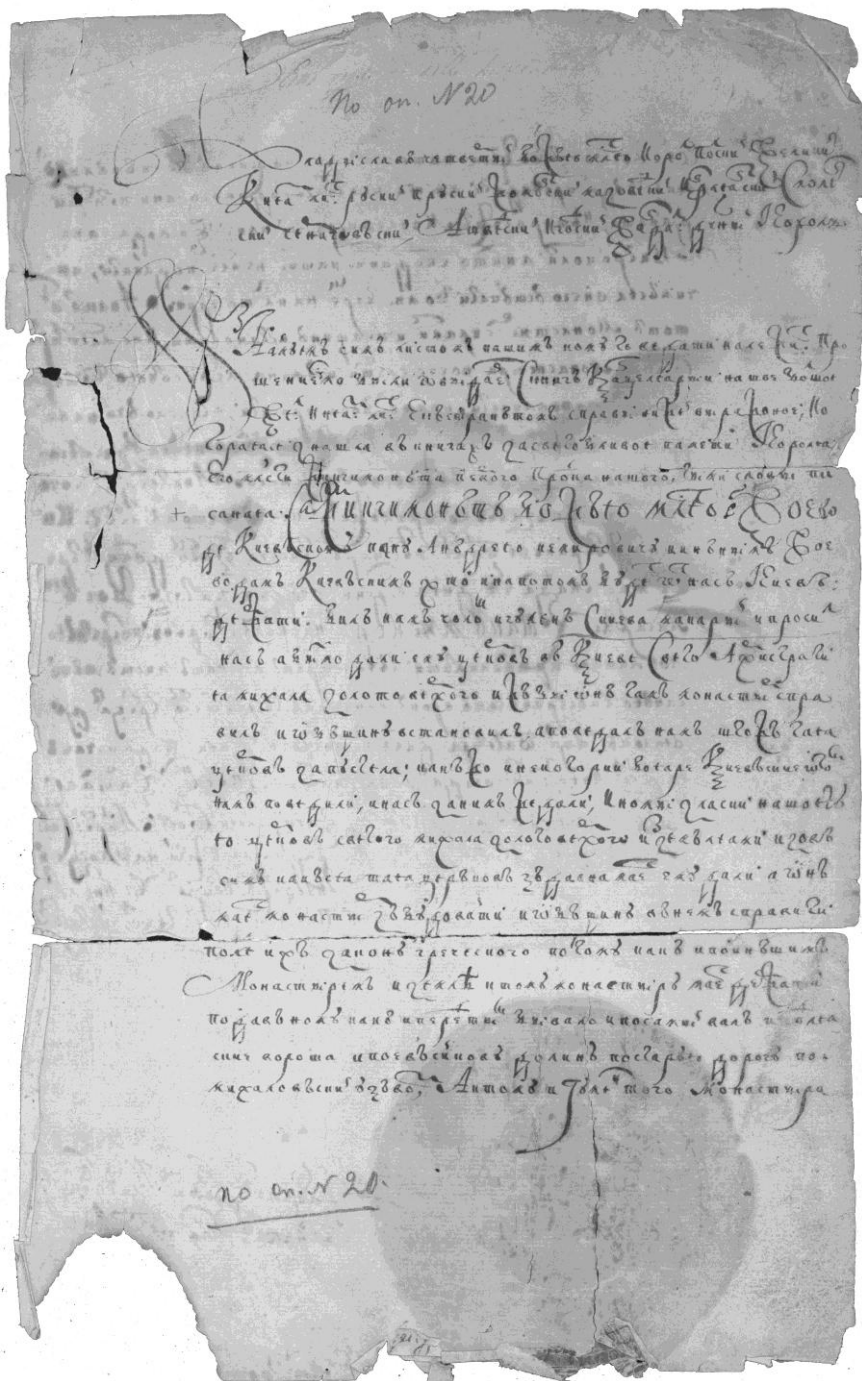
ил. 2

Привілей польського короля Сигізмунда I Старого про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс. 1526 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 10, арк. 1. Оригінал)



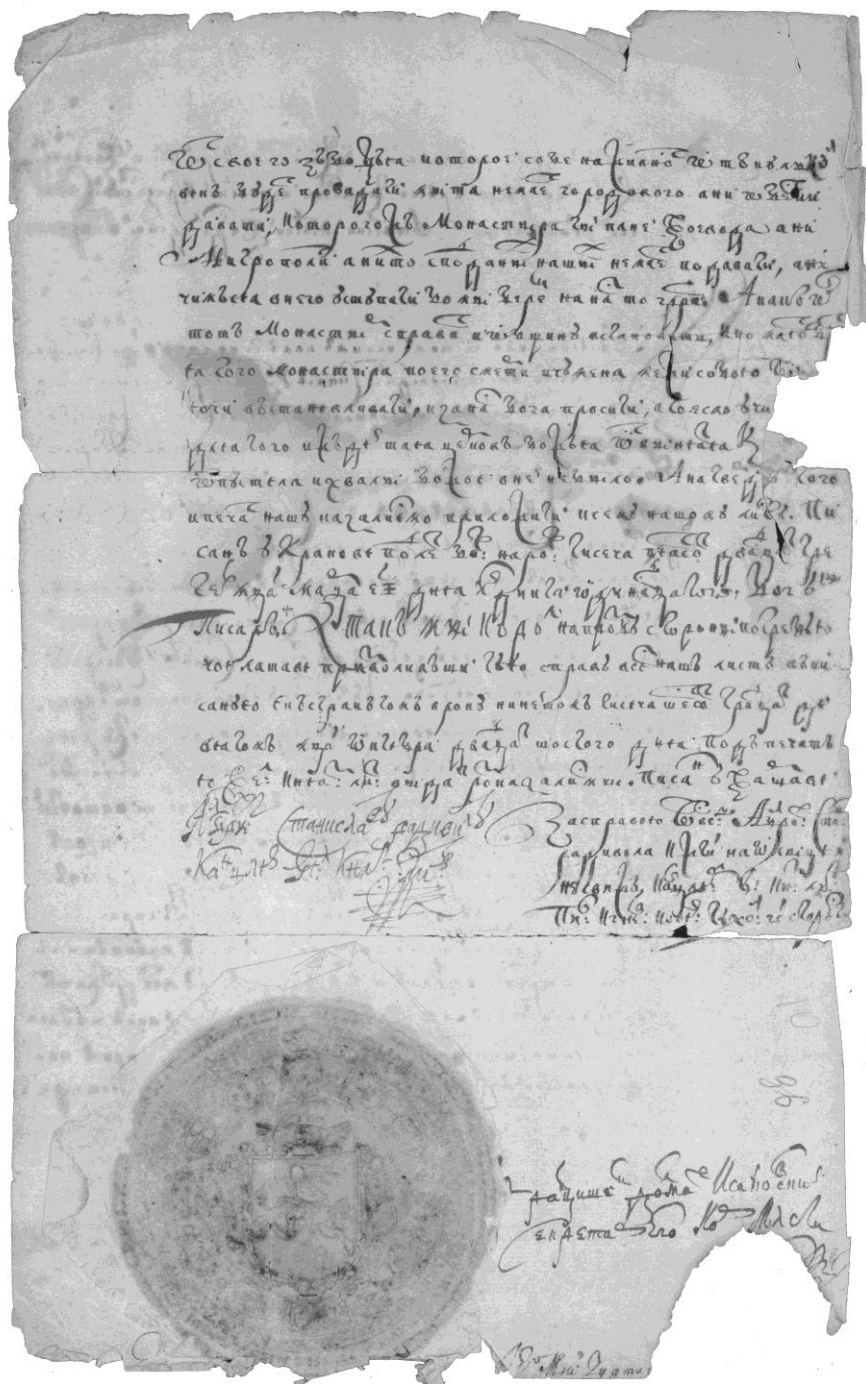
іл. 5

Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському
Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина. 1582 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216 Г, по оп. № 16, арк. 1 зв. Оригінал)



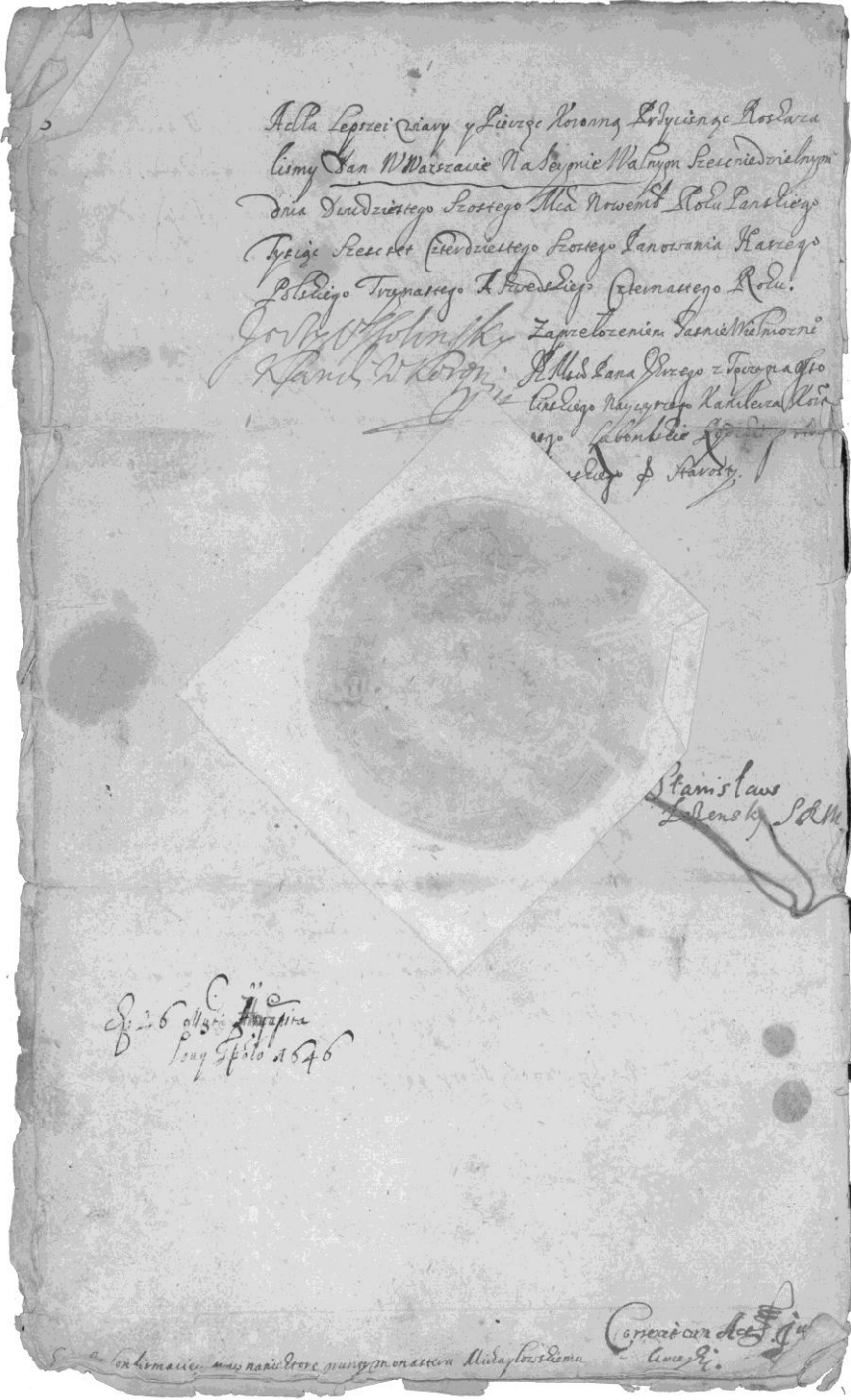
ил. 6

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини. 1639 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, арк. 1. Оригінал)



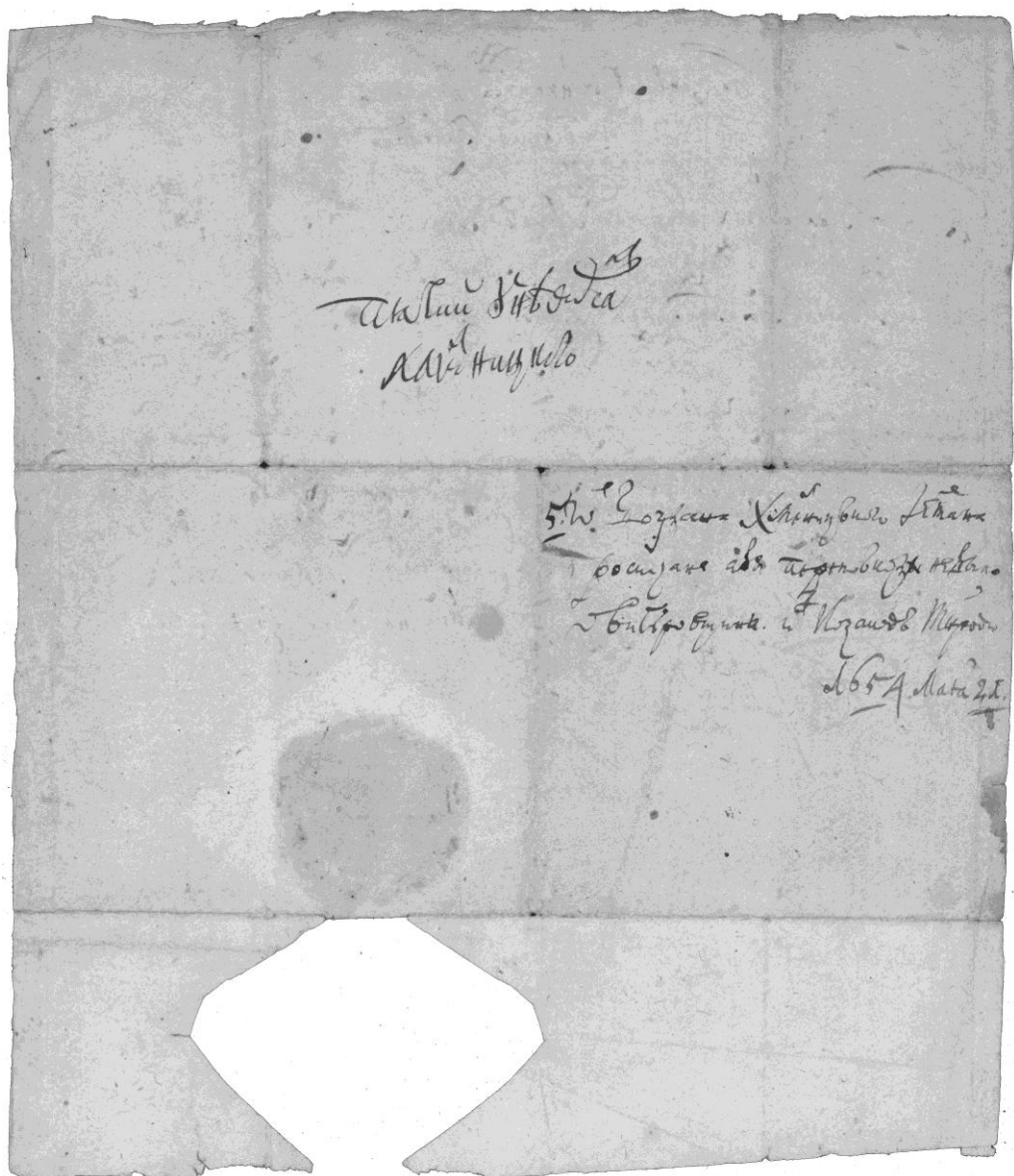
іл. 7

Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини. 1639 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, арк. 1 зв. Оригінал)



il. 9

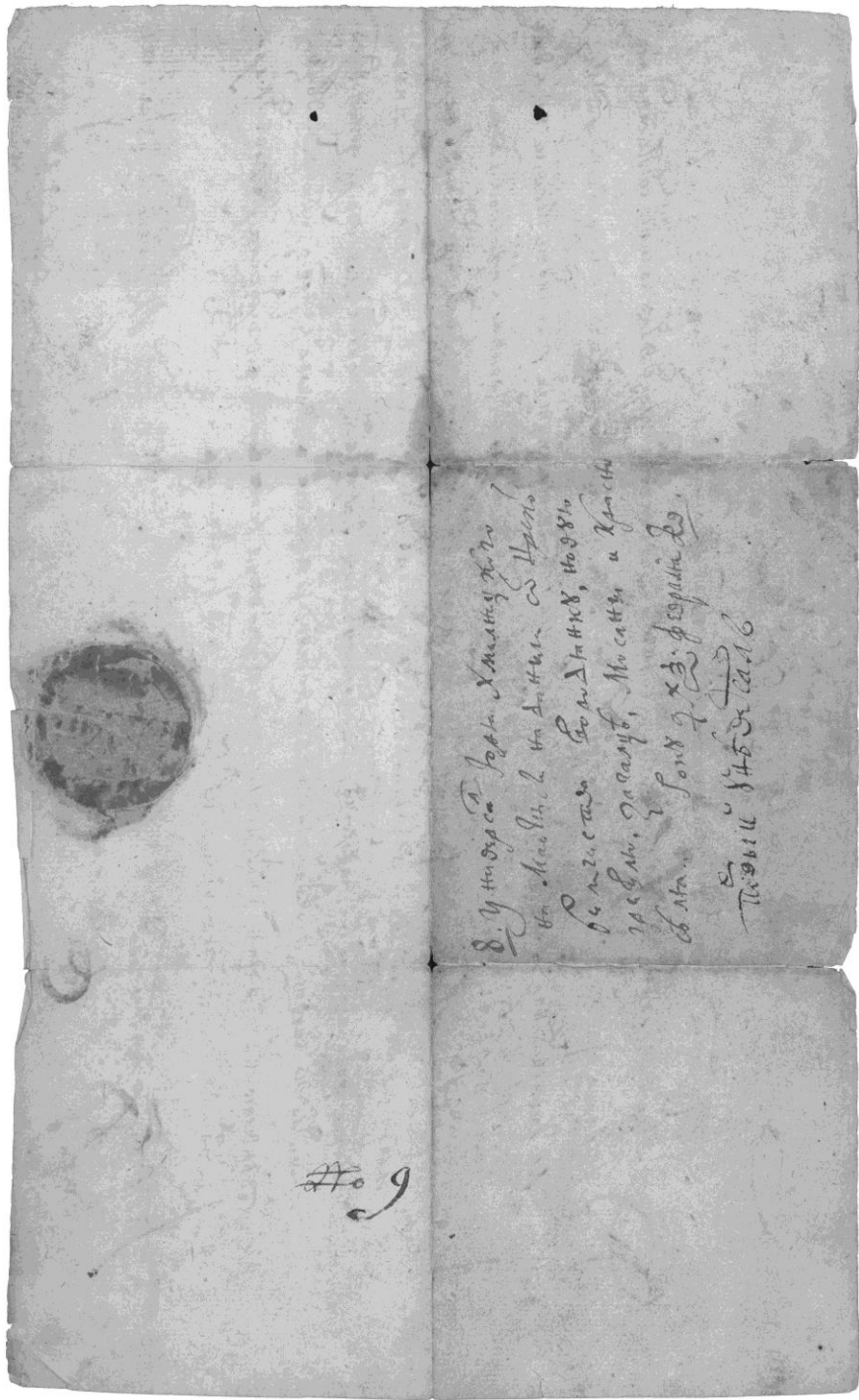
Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями. 1646 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 22, арк. 5 зв. Оригінал)



іл. 13

Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина
ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря
Феодосію Василевичу. 1654 р.

(ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216, Г, по оп. № 31, арк. 1 зв. Оригінал)



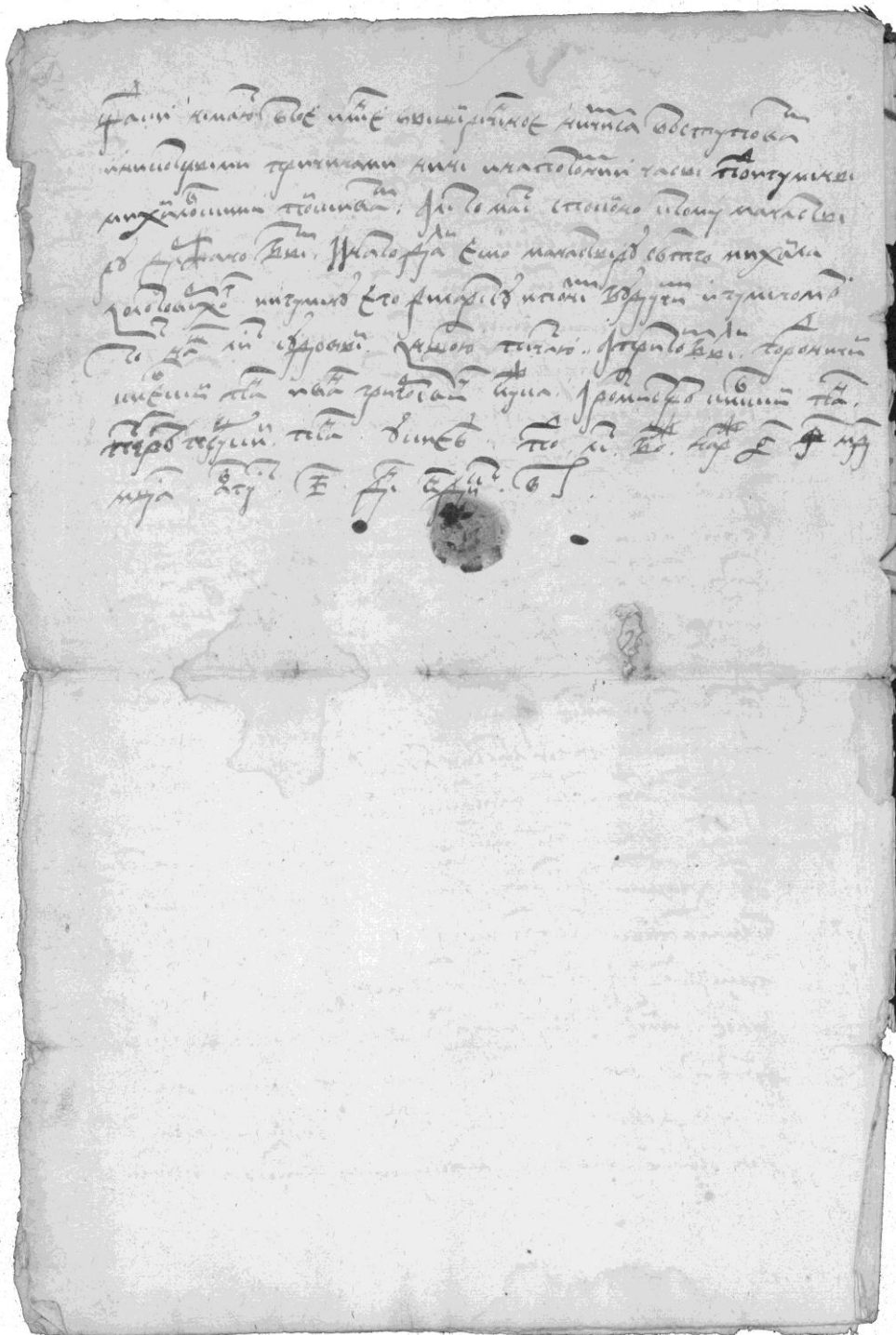
ил. 15

Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загалыці, Масани та Красносілля. 1660 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 38, арк. 1 зв. Оригінал)

1120, 48
Въ Царского протого Влгдвбсн
Запотоного Гетманъ Иванъ Мазепа.

Итакъ де смъ нашии Днбдвсао и Кордоидъ помвotto и
вдзати налери, а со солдъ Лнзъ Поподниоды ии
сидид, Состниови, Памошнотидъ, таице вото оцзо
всвми мастра товдми тмлошнми. И вб тоиель
на Прозвнни влгдъ Досподинъ оцъ Сидестаръ Дологи
Гвдмнъ Михаилоси ии всти, кр и втии онъ тастн
Земль илии мастности манастира вого села Ви:
и вдродуини, на которо тастн Земль осаидъ ии
Гидна Волошии Атоде, и тудои на, а вкслио ввони
ли тии вго Атоде о Податонв и встии ~~Сидестаръ~~
внносат. Межи ми Гетманъ тунтдми тое
Его юца Гвдмного прошенне, да вв емв естнми
Сидоронни Днбдвсаав, гддъ котори мб тикоте
и тринаддд, а вв ни таво зсташини и ввнв нвса
виста Поттататн тии вго Волошии Атоде, ~~Досподи~~
Податонв и Дорачнн повинносат. Данв втмидъ
Динв Голта Ла. Голд ~~Днбдв~~ ~~Сид~~

Иванъ Мазепа
Гетманъ
Днбдвсаав
Голта Ла



іл. 19

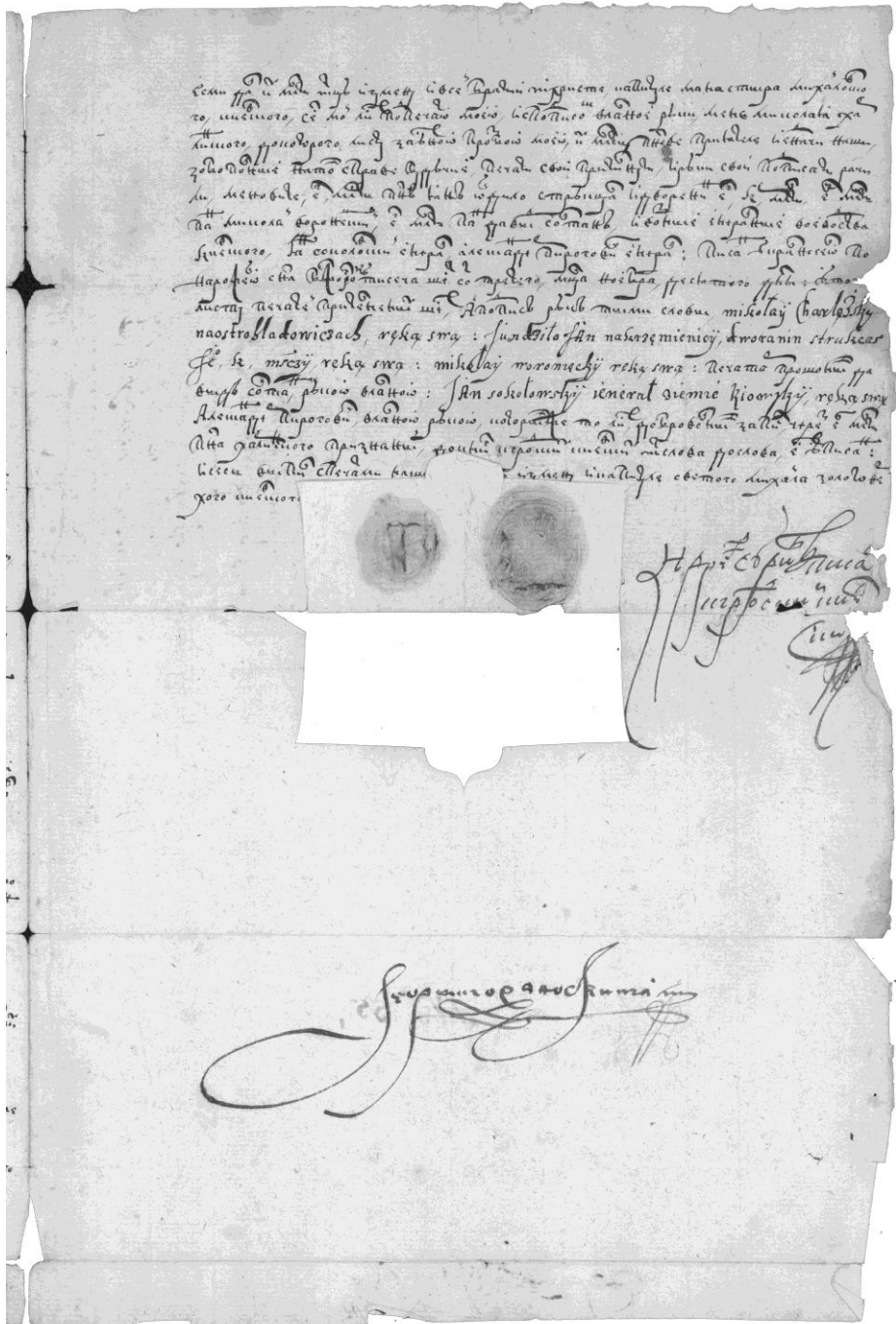
Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці і Погонне. 1544 р.

(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 91, арк. 3 зв. Оригінал)

Handwritten text in Church Slavonic script, likely a legal document or court record. The text is written in a cursive hand and is partially obscured by a large, faint watermark or ghosting of text from the reverse side of the page. The visible text includes words such as "роуи", "паша", "суд", "монастырь", "дворянин", "наезд", "масток", "Юривка", "село Глеваха", "монастырську корчму", "над річкою Віта", "1599 р.", "ІР НБУВ", "ф. 301", "№ 216 Г", "по оп. № 110", "арк. 1 зв.", "Оригінал".

іл. 21

Випис з гродських книг Київського воеводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида Дорогостайського за наїзд на маєток Юривка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта. 1599 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 110, арк. 1 зв. Оригінал)



іл. 23

Випис з гродських книг Київського воєводства із записом листа-примирення від 10 листопада 1603 р. Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель. 1603 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 130, арк. 2. Оригінал)

1132 №91
1866
Судовий документ
Позов князя Свѣто-Михайлѣвскаго Золотоверхаго монастыря Симеона князя Дмитрію Романовичу Любецькому за гвалтѣвний наїзд на село Лисковці.
1556 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, арк. 1. Оригінал)

іл. 24

Випис з судових книг київського воеводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Дмитрію Романовичу Любецькому за гвалтівний наїзд на село Лисковці. 1556 р. (ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, арк. 1. Оригінал)

***НАУКОВО-ДОВІДКОВИЙ
АПАРАТ***





КОМЕНТАРІ

№ 1

^a “Сигізмунда Старого Казимировича”. Сигізмунд I Старий, польський король у 1506–1548 рр.

^б “Андрію Немировичу”. Андрій Якубович Немирович, чорнобильський державець (1529), київський воєвода (1514–1540). (Білоус Н. Київ... С. 278).

^в “игумен... Макарий”. Як ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря згадується в документах з 1522 р. (Клос В. Історія... С. 323).

№ 2

^a “Батием”. Хан Батий (Бату) (1208–1255), внук Чингізхана, головнокомандуючий походу монголо-татар у Центрально-Східну Європу (1235–1242), завойовник Русі-України у 1239–1241 рр., правитель Золотої Орди.

^б “Констан[тин] Иван Остро[з]ьки”. Князь Костянтин I Іванович Острозький (помер у 1530 р.), видатний державний і військовий діяч ВКЛ, перший великий гетьман литовський (1497–1530).

№ 3

^a *Товстий Ліс* – село в Іванківському районі Київської області. До 1986 р. знаходилось у Чорнобильському районі Київської області (за 42 км від колишнього райцентру м. Чорнобиль). Село згадується в документах з 1447 р.

^б “дворянина ниего Криштофа Кмитича”. Йдеться про Криштофа Богдановича (Федоровича) Кмітича, який мав значні маєтності на Житомирщині та Овруччині. Як господарський дворянин він у 1534 р. отримав привілей на держання Овруцького замку (фактично користувався держанням протягом 1540-1547 рр.). (Яковенко Н.М. Українська шляхта... С. 178).

^в У копійній книзі відсутня інформація про наявність печатки. В оригіналі присутні залишки круглої воскової печатки Корони Польської червоного кольору.

№ 4

^a У документі йдеться про князя Дмитра Романовича Виденицького (див. коментар до документа № 289), очевидно копіїст зробив помилку при переписуванні тексту документа: “Андрій” замість “Дмитро”.

^б У копійній книзі відсутня інформація про наявність печатки. В оригіналі присутня відтиснена кругла воскова печатка червоного кольору під ромбовидною кустодією.

№ 5

^а “кнзю Андрею Михайловичу Кошерскому”. Андрій Михайлович Сангушкович Кошерський (помер у 1560 р.), господарський маршалок (1522-1547), справця Київського воєводства (1540–1542), луцький староста (1542–1560), луцький ключник, городничий і мостовничий (1546–1560). (Яковенко Н.М. Українська шляхта... С. 326).

^б “Еско а Васко а Феодор Черевчевичи”. Черевчейовичи – відомий київський міщанський рід, представники якого в різні часи обиралися радцями, бурмистрами. Так, Федір Черевчей був київським війтом у 1576–1580 рр., Василь Черевчей був київським війтом у 1566–1567 рр., радцею Старої ради у др. пол. 50-х рр. – 1562 рр. Їхній батько Іван Черевчей був радцею Старої ради у 1524 р., київським війтом з 30.VI.1528 р. по 30-і рр. XVI ст. (Білоус Н. Київ... С. 282–283). Цей документ дає можливість датувати смерть Івана Черевчя кінцем липня 1540 р., ймовірно зі смертю припинився період його війтівства. Наведені нижче документи (№ 129, 137), особливо заповіт Василя Йосифовича Черевчя (№ 147), проливає світло на подальшу історію роду Черевчєв, його зв’язки з родами Вигур та Балик.

^в “кнз Юр[уй] и Сем[ен] Слуц[кие]”. Йдеться про рідних братів – князів Слуцьких: Семена II Юрійовича (помер у 1560 р.) і Юрія II Юрійовича (помер у 1578 р.).

^г “кнз Иван Пол. Гарнастай.” Іван Остафійович Горностаї (помер у 1558 р.), господарський маршалок (з 1529 р.), справця великокняжої канцелярії і чорнобильський державець (1532–1545), новогрудський воєвода (1551–1558). (Яковенко Н.М. Українська шляхта... С. 170).

№ 6

^а В інших документах вживається назва – “Погодне”.

^б “игумен Филарет”. Філарет був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1543–1544 рр.

^в “небожчик Макарей”. Йдеться про вищезгаданого ігумена Макарія (див. коментар до документа № 1).

^г “игумен Гарасим змер”. Гарасим був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1542 р.

^д “ніякому Подоприсвіту”. Подоприсвіт був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря після 1542 р. (?).

№ 7

^а “Костентин Костентинович Острозский”. Князь Костянтин-Василь II Острозький (1526–1608), видатний український політичний і культурний діяч, волинський маршалок (з 1550 р.), волинський (володимирський) староста (1550-1579), київський воєвода (з 1559 р.), сенатор (з 1569 р.).

^б “отец Семен”. Ієромонах Семен (Симон, Симеон) був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у січні 1560 – жовтні 1563 рр. Оскільки нижче наводяться документи (№ 128, 129, 290), згідно з якими Симеон був ігуменом у 1553, 1558 і 1559 рр., то можна припустити, що його каденція охоплювала все десятиліття (1553–1563).

№ 8

^а “Жикгимонт Август”. Сигізмунд II Август, польський король у 1544-1573 рр.

^б “Миколай Нарушевич писар.” Миколай Нарушевич був у числі п’яти писарів Руської метрики у 1551–1566 рр. (Кулаковський П. Канцелярія... С. 130).

№ 10

^а “ігумен Захарія”. Захарія був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1570 р. (?)

^б “короля... Александра”. Олександр, польський король і великий князь литовський (1501–1506).

^в “кнзя Дмитрея Путятича”. Дмитро Іванович Путятич (помер у 1505 р.), брянський намісник (1487–1488), київський воєвода (1492–1504).

^г “ігумена Иона”. Про Іону, ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, в літературі згадується без вказівок на час його каденції, яка приблизно припадає на період правління польського короля Олександра. (Клос В. Історія... С. 323).

^д “Ольбрахта Мартиновича Кгаштолта”. Йдеться про Альбрехта (Ольбрахта) Мартиновича Гаштольда (помер у 1539 р.), видатного державного діяча ВКЛ, бельського (з 1513 р.) і мозирського старосту (з 1514 р.), віленського воєводу (з 1522 р.). Під його керівництвом було складено Статут ВКЛ (1529). (Вялікае княства Літоускае... С. 517).

^е “Семена Александровича Кмыты”. Йдеться про Семена Богдановича (Федоровича) Кміта (помер після 1561 р.), який мав значні володіння на Брацлавщині. (Яковенко Н. Українська шляхта... С. 178).

^є “селище..... Гливацкое”. Йдеться про с. Глеваху, що під Києвом. Уже в XVII ст. розрізняли Глеваху Велику і Глеваху Малу (Малютинку). Нині Малютинка є селом у Васильківському районі Київської області.

^ж “кнзя Николая Андреевича Збаражского”. Князь Миколай Андрійович Збараський (помер у 1574 р.), кременецький староста (1560-1574).

^з “Ławryń Piasoczyński, pisarz”. Лаврін Пісочинський (бл. 1550–1606), дипломат ВКЛ, писар Руської коронної метрики (1574–1586), брацлавський підкоморій (з 1583 р.), який у 1587 р. був послом на елекційний сейм від Брацлавського воєводства, королівський секретар з 1591 р. (Кулаковський П. Канцелярія... С. 59, 97, 140–146).

№ 11

^а “*Стефан*”. Стефан Баторій, король Речі Посполитої у 1576–1586 рр.

^б “*ігумен... Сергей*”. Сергій Трилевич був ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у 1578 р.

^в “*Василя Рая*”. Василь Рай – київський підвоєвода (1560, 1567–1569, 1571-1572).

№ 13

^а “*Сельвестром Ерусолемцом*”. Сильвестр II (Єрусалимець), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1582–1586).

^б “*Яна Боруковського з Билина*”. Ян Боруковський герба “Ноша” (помер у 1584 р.), коронний підканцлер (1578–1584), перемиський біскуп (1583–1584).

№ 15

^а “*Йосифа, ігумена*”. Йосиф (у деяких документах – Йосаф) Мирівський ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1602–1618).

№ 16

^а “*Яна Акьсака, суди нашого земского киевского*”. Ян Мартинович Аксак – київський підвоєвода (1592–1600).

№ 18

^а “*Wojciech Humiecki z Rycht*”. Войцех Гумецький, кам’янецький городський писар (1583), ловчий (1589–1601), стольник (1602–1611), каштелян галицький (1613), каштелян кам’янецький (1613–1617).

^б “*Zacharyasz Jałowiecki*”. Захарій Савич Єловицький (бл. 1570–1629), писар Руської канцелярії (1594–1629), кременецький війський (з 1609 р.), київський стольник (з 1619 р.). (*Кулаковський П.* Канцелярія... С. 155–160).

№ 20

^а “*Владыслав Четвертый*”. Владислав IV, король Речі Посполитої (1632–1648).

^б “*Албрехт Станислав Радивил*”. Альбрехт Станіслав Радзивілл (1593–1656), визначний державний діяч ВКЛ, мемуарист, канцлер ВКЛ (1623–1656).

^в В оригіналі рядок відсутній.

№ 21

^a “*Philothea Kizarewiczka*”. Філофей (світське ім'я – Філарет) Кизаревич (кінець XVI ст. – 1648 р.), сподвижник св. Петра Могили, визначний український письменник і богослов, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (1635–1643), намісник Києво-Печерської лаври (1625(?) – 1635, 1643–1648).

№ 22

^a “*Jerzego z Tęczyna Ossolińskiego*”. Єжи Оссолінський (помер у 1650 р.), коронний підканцлер (1638–1643), коронний канцлер (1643–1650), староста люблінський (1649).

№ 23

^a “*Jozepha Kononowicza Horbackiego*”. Йосиф Кононович-Горбацький (помер у 1653 р.), видатний український вчений і богослов, ректор Києво-Могилянської колегії (1642–1646), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (1646–1650), єпископ Мстиславський, Оршанський і Могилевський (1650–1653). (Києво-Могилянська Академія... С. 276–277).

^b “*metropolity kijowskiego*”. Йдеться про св. Петра Могилу (1595–1647), київського митрополита (1633–1647).

№ 27

^a “*Михал, корол полский*”. Михайло Вишневецький, король Речі Посполитої (1669–1674).

^b “*Вету, Борцовку..., Вігуровцину..., в Поліссі села Рудки, Молочки, Борцовку*”. Вета – неіснуюче нині поселення на р. Віта, що на Київщині. Вигурівщина пізніше стала з містечка селом (нині – мікрорайон Києва). Перша “Бортівка” – с. Борщагівка (нині – мікрорайон у Києві), а друга – це село у сучасній Білорусі. Поліські села над р. Прип'яттю Рудки і Молочки знаходились у південній Білорусі.

^b “*ocięc Sofonowicz Theodozy*”. Феодосій Софонович (поч. XVII ст.–1677 р.), видатний український церковний і культурний діяч, літописець і богослов, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1655–1677).

^г “*Stephan Hankiewicz*”. Стефан Казимир Ганкевич (бл. 1625–1701 рр.), підписок, потім (1653–1673), писар Руської канцелярії, секретар короля Яна Казимира, декретовий писар асесорського суду (1673–1700). (*Кулаковський П. Канцелярія... С. 173–175*).

№ 28

^a “*Яна Собеского*”. Ян III Собеський, король Речі Посполитої (1674–1696).

^b “*pod Brahuniem*”. Брагин – сучасний райцентр на півдні Гомельської області Білорусі.

^b “*Meletego Dzika*”. Мелетій (світське ім’я – Михайло) Дзик (помер у 1682 р.), відомий православний проповідник, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен Кирилівського (1657–1677), Михайлівського монастирів (1677-1682) у Києві.

^r Час панування Яна III Собеського вказано помилково: “VII” замість “XII”.

№ 30

^a “*Богдан Хмельницький*”. Богдан Хмельницький (бл. 1595–1657 рр.), видатний український державний і військовий діяч, гетьман України (1648–1657), керівник національно-визвольної війни українського народу проти гніту Речі Посполитої.

^b “*Сотникови василковскому*”. Очевидно мається на увазі Микита Бут, сотник васильківський у 1649 р. (*Кривошея В.В. Українська... С. 171*).

^b “*Юревки*”. Юрівка – село сучасного Києво-Святошинського району Київської області.

№ 31

^a “*митрополита*”. Мається на увазі Сильвестр Косов, київський митрополит (1648–1657).

^b “*Иоанн Виговский*”. Іван Виговський (поч. XVII ст. – 1664), видатний український державний діяч, генеральний писар Війська Запорозького (1649-1657), гетьман України (1657–1659).

№ 32

^a В опублікованих раніше текстах даного універсалу міститься інша дата його написання: “15 червня”. (*Акты ЗР. – Т.V.; Документи Богдана Хмельницького – К., 1961; Універсали Богдана Хмельницького – К., 1998*).

№ 33

^a “*Феодосию Василиевичу*”. Йдеться про Феодосія (світське ім’я – Пилип) Василевича-Басєвського (помер у 1678 р.), богослова і письменника, вихованця, викладача й префекта Києво-Могилянської академії, ігумена київських Свято-Михайлівського Видубицького (1650) і Свято-Михайлівського Золотоверхого (1650–1655) монастирів, архімандрита Свято-Троїцького монастиря в Слуцьку (1655–1669), єпископа Мстиславського, Оршанського і Могилевського (Білоруського) (1669–1678).

^b “*тамошнего михайловского*”. Йдеться про Слуцький Михайлівський монастир XIV ст.

№ 34

^a “*полковнику киевский*”. У той час (1653–1655, 1657–1659) київським полковником був Павло Яненко-Хмельницький. Можливо мається на увазі і Василь Дворецький, який був тоді (1653–1655, 1656–1659) наказним київським полковником, а пізніше і повноправним (1660–1662, 1663–1666).

№ 36

^a “*Юрий Хмельницкий*”. Юрій Хмельницький (1641–1684), гетьман України (1659–1663), претендент на гетьманство (1677–1681).

^b “*сотникови триполскому*”. Можливо йдеться про Семена Розстригу, який обіймав дану посаду у 1664 р., а може й раніше.

№ 37

^a “*Алексея Михайловича*”. Олексій Михайлович, цар Московської держави у 1645–1676 рр.

№ 38

^a “*по небожчику*”. Мається на увазі покійний чоловік Катерини – Богдан (Йов) Сомко (Сомкович), київський війт (1653 р. – початок 1660 р.), радця (1635), радця Старої ради (1638). Універсал Ю. Хмельницького було видано невдовзі по смерті Богдана Сомка, щоб уберегти удову від можливих посягань на її майно. Далі (*див.* документи № 307, 308) є цікаві згадки про Катерину Сомко та її заповіт.

№ 39

^a “*Иван Брюховецкий*”. Іван Брюховецький, гетьман Лівобережної України (1663–1668).

№ 40

^a “*Демян Игнатович*”. Дем’ян Многогрішний, гетьман Лівобережної України (1669–1672).

№ 41

^a “*Иван Самойлович*”. Іван Самойлович, гетьман Лівобережної України (1672–1687).

№ 42

^a “*Иван Мазепа*”. Іван Мазепа (1641–1709), гетьман України (1687–1709).

№ 43

^a За публікацією в “Актах ЗР” проходить назва цього лісу як “Крехаївський”.

^б “*Костантия Солонини*”. Костянтин Дмитрович Солонина, київський полковник (1669, 1671–1682).

№ 44

^a “*Думитрашка*”. Мова йде про Родіона Дмитрашку (Дмитрашку-Райча), переяславського полковника (1666–1677, 1672–1674, 1687–1688).

^б “*Сильвестр Головчич*”. Сильвестр Головчич (помер у 1697 р.), вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ректор Гойського колегіуму і одночасно ігумен Свято-Михайлівського монастиря у Гощі, ігумен Братського монастиря (1673–1683), Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у Києві (1683–1697).

№ 45

^a За копійною книгою дата написання документа – “22 серпня”, за описом 1837 р. та публікацією в “Актах ЗР” – “25 серпня”.

^б Інша назва – Кривкувщина, Кривковщина.

^в “*Захария Корнилович*”. Захарія Корнилович (помер у 1715 р.), вихованець Києво-Могилянської академії, намісник Софійського собору у Києві (до 1697 р.), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1697–1713), єпископ Переяславський (1700–1715). Останні роки життя провів переважно у Свято-Онуфріївському скиті (50 км від Києва), де й помер.

№ 48

^a “*Марианні монахині, своєї сестрениці*”. Йдеться про Маріанну Витославську, племінницю гетьмана Івана Мазепи (дочку його сестри Олександри від другого шлюбу). На схилі життя прийняла чернечий постриг під іменем Марти. Була інокінею дівочого Свято-Вознесенського Печерського монастиря у Києві. У 1712 р. як племінницю Івана Мазепи російський уряд заслав її до Горлицького монастиря.

№ 51

^a “*Иоанн Скоропадский*”. Іван Скоропадський, гетьман Лівобережної України (1709–1722).

^б “*отц Захария*”. Захарія Корнилович, про якого йшла мова вище (№ 45).

^в “*Княжичи*”. Село Княжичі на р. Ірпінь знаходиться під Києвом.

№ 52

^a *“Іоаникій Сенютович”*. Іоаникій (світське ім'я Йосиф) Сенютович (помер у 1729 р.), вихованець Києво-Могилянської академії, був певний час намісником Софійського монастиря у Києві, потім ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1713–1715), архімандритом Києво-Печерської лаври (1715–1729).

№ 53

^a За копійною книгою дата написання документа – “12 червня”; за описами 1786 р. та 1837 р. – “14 червня”.

№ 54

^a *“Григорія Карповича Волского”*. Григорій Карпович Коровка-Вольський, київський полковник (1682–1687, 1689–1691.)

^b *“полковникові... киевскому”*. Мається на увазі Антон Танський, київський полковник (1712–1742).

^b *“сотникови острянскому”*. Мається на увазі Сергій Солонина, остерський сотник (1709–1727).

^r *“Федор Григорьевич Волский”*. Федір Григорович Коровка-Вольський, київський полковник (1708–1712), київський наказний полковник (1706).

№ 55

^a *“полковникові... киевскому, тепер наказному”*. Мається на увазі вищезгаданий Антон Танський.

№ 56

^a У копійній книзі виправлено дату документа з “14” на “12”. За описами 1786 р. та 1837 р. дата написання – “12 червня”.

^b *“Троещиною”*. Йдеться про с. Троещина (нині – мікрорайон у лівобережній частині Києва).

№ 57

^a Дата написання документа за описом 1786 р. – “19 лютого”, за описом 1837 р. – “9 січня”, за копійною книгою – “19 січня”.

№ 59

^a *“полковникові лубенскому”*. Мається на увазі Василь Савич, лубенський полковник (1709–1714).

^b *“сотникови сенецкому”*. Кирило Криштопович (Криштопенко), сенчанський сотник (1710–1714, 1717–1723).

^в “*Григорию Гамалії*”. Григорій Гамалія, лубенський полковник (1668-1670, 1687–1688).

^г “*Пісками*”. Село Піски, що на березі р. Артополот, знаходиться в сучасному Лохвицькому районі Полтавської області.

^д “*києвського митрополита Йоасафа Кроковського*”. Йоасаф (світське ім'я – Олександр) Кроковський (помер у 1718 р.), вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, вчений, письменник і богослов, ігумен Пустинно-Микільського монастиря (1688–1697), Братського монастиря у Києві (1693–1697), архімандрит Києво-Печерської лаври (1697–1708), київський митрополит (1708–1718).

№ 62

^а “*сотникови чорнускому*”. Мається на увазі Лаврін Христич, чорнуський сотник (1710–1719).

№ 64

^а “*Івана Дворецкого*”. Йдеться про сина київського полковника Василя Дворецького – Івана, який був остерським сотником (1671–1677, 1680, 1682–1686, 1689–1690).

№ 67

^а “*полковника лубенського*”. Андрій Маркович, лубенський полковник (1714–1727).

№ 68

^а “*сотникам чорнускому и піратинському*”. Йдеться про Семена Максимовича, чорнуського сотника (1719–1731) і Григорія Огроновича, піратинського сотника (1719–1750).

№ 69

^а “*полковником...прилуцькому*”. Йдеться про Івана Носа або Гната Галагана, які обіймали посаду прилуцького полковника відповідно у 1708–1714 та 1714–1739 рр.

№ 70

^а “*Варлаам Лієницький*”. Варлаам Лієницький (Лєницький) (помер у 1741 р.), український церковний діяч і письменник, вихованець Києво-Могилянської академії, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1715–1719), єпископ Суздальський і Юріївський (1719–1724), Коломенський і Каширський (1724–1727), Астраханський і Терський (1727–1730, Переяславський (1730–1731), Псковський, Изборський і Нарвський (1731–1739), уже як архієпископ.

№ 71

^a “*Хоружовкою*”. Йдеться про с. Хоружівка сучасного Недригайлівського району Сумської області.

№ 72

^a “*полковникови лубенському*”. Мається на увазі Леонтій Свічка, лубенський полковник (1688–1699).

^b “*сотникови сенецькому*”. Мається на увазі Леонтій Слюз, сенчанський сотник (1687–1695).

№ 73

^a “*полковник гадяцький*”. Михайло Милорадович, гадяцький полковник (1715–1726).

№ 74

^a “*монастыр Мгарский*”. Чоловічий Спасо-Преображенський Лубенський Мгарський монастир був заснований єпископом Ісайєю Копинським у 1624 р. у с. Мгар на правому березі р. Сула при впадінні до неї р. Ольшанки.

№ 76

^a “*Даниїл Апостол*”. Данило Апостол, гетьман Лівобережної України (1727–1734).

^b “*Павлу Мартосу*”. Павло Мартос, лубенський полковий обозний (1712–1739).

№ 82

^a “*киевському сотникові Климовичеві*”. Трохим Климович, київський сотник (1708–1711).

№ 83

^a “*митрополиті киевському Йоасафові*”. Кроковський Олександр (чернече ім’я – Йоасаф, р. н. невід. – 1718 р.), видатний український церковний і культурний діяч, вихованець, викладач і ректор Києво-Могилянської академії, ігумен Пустинно-Микільського монастиря (з 1690 р.), ректор Києво-Могилянської колегії, яка при ньому стала академією (1701), архімандрит Києво-Печерської лаври (з 1697 р.), митрополит Київський, Галицький та всієї Малої Русі (з 1708 р.).

№ 91

^a “судия енералний, в Гадячом полковникуючи”. Іван Чарниш, генеральний суддя (1715 (?) – 1725), гадяцький полковник (1709–1715).

^b “полковник лубенський”. Андрій Маркович, лубенський полковник (1714–1727).

№ 94

^a “Семен Савич”. Семен Савич, генеральний писар (1709–1725).

^b “покойного старого Коровченка”. Йдеться про вищезгаданого Григорія Карповича Коровку-Вольського (див. коментар до документа № 54), київського полковника (1682–1687, 1689–1691).

№ 98

^a “Леонтий Полуботок”. Леонтій Полуботок, переяславський полковник (1689–1690).

№ 99

^a “Василий Кочубей”. Василь Кочубей, генеральний писар (1687–1699).

№ 105

^a “Алексій Туранський, судия генералний”. Олексій Туранський, генеральний суддя (1709–1716 (?), глухівський сотник (1689–1709). (*Gajesky G. The Cossack... P. 165, 662*).

№ 111

^a “сотник полковий и наказний полковник гад[яцкий] Иван Пиратинский”. Іван Пирятинський, гадяцький сотник (1715–1735). У цьому документі вперше згадується про нього як про гадяцького наказного полковника.

№ 112

^a “полковник лубенський Петр Апостол”. Петро Апостол, син гетьмана Данила Апостола, був лубенським полковником (1728–1757).

№ 114

^a “Есифом Ивановичом Немиричом, судею, Богуфалом Михайловичом Павшею, подсудком, Дмитром Федоровичем Елцом, писаром”. Єсиф (Йосиф) Іванович Немирич був київським суддею у 1566–1598 рр., а Богуфал Михайлович Павша – київським земським підсудком у 1574–1596 рр., Дмитро Федорович Єлець – київським земським писарем у 1574–1598 рр. (*Яковенко Н. Українська шляхта... С. 211*).

^b “Стефан”. Стефан Баторій, король Речі Посполитої (1576–1586).

№ 116

^a “*Яцьком Балыкою*”. Ясько Балика був київським війтом у 1593–1612 рр.

№ 122

^a “*Кирил Дрогомирецький, писар сотни Киевской*”. Кирило Драгомирецький вперше згадується як писар Київської сотні саме у цьому документі.

^b “*сотника киевского п. Трофима Климовича*”. Трохим Климович, київський сотник (1708–1711), наказний сотник Київської сотні (1707).

№ 125

^a “*Василий Дворецкий, полковник... наказный киевский*” (див. коментар до документа № 34).

^b “*июля 2 дня 1657 року. Филипп Стефанович Скороход, писар полку Киевского*”. Пилип Степанович Скороход, писар Київського полку (1657–1658). Цей документ дає можливість раніше почати його каденцію як писаря. Перша згадка про Скорохода як київського полкового писаря відносилась до жовтня 1657 р. (*Кривошея В.В. Українська... С. 168*).

№ 126

^a “*маючи от славной памяти гетмана п. Богдана Хмельницкого... село Вигуровищину для виживленя за небожчика отца Феодосия Софоновича, игумена михайловского ж року 1654 наданное*”. В документі помилково вказано “за небожчика отца Феодосия Софоновича”. Богдан Хмельницький надав Вигурівщину Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві наказом від 21.V.1654 р., але за ігуменства Феодосія Василевича-Баєвського (про це чітко сказано в наказі гетьмана), а не Феодосія Софоновича. (Документи Богдана Хмельницького... № 248).

^b “*кнзя Семена Олелковича*”. Семен Олелькович, останній удільний київський князь (1454–1470).

^b “*перед Каменеччиною*”. Йдеться про події 1672 р., коли турецькі війська захопили Кам’янець-Подільський.

№ 128

^a “*Миколай Андреевич Збаразский, справца воеводства Киевского*”. Князь Миколай Андрійович Збараський (помер у 1574 р.), кременецький староста (1560–1574).

^b “*Григорем Александровичом Ходкевича, воеводою киевским*”. Григорій Олександрович Ходкевич (помер у 1572–1573 рр.), підкоморій ВКЛ (1544–1549), воєвода вітебський (1554–1555), київський (1555–1559), каштелян троцький (1559–1564), віленський (з 1564 р.), гетьман польний литовський (1561–1566), гетьман великий литовський (з 1566 р.).

№ 132

^a “лантвойт на тот час места киевского пан Степан Климович”. У сучасних дослідженнях згадується Юрій Климович, київський вїт (липень 1565–1566 рр.), перед яким вїтував Богуш Ленкевич (др. пол. 1563–1564 рр.). (Бїлоус Н. Київ...С. 282–283). Даних про вїтів попереднього періоду (до середини 50-х рр. XVI ст.) джерела не згадують. У документі № 137 маємо перші згадки про Степана Климовича.

№ 135

^a “Самуелию Горностаеви, подкоморему нашому киевскому”. Самїло Горностаї, київський підкоморїй (1603–1618).

№ 136

^a “Иова Борецкого”. Йов (світське ім’я – Іван) Борецький (1560-1631), видатний український церковний і культурний діяч, письменник-полемїст, ректор Львівської та Київської братських шкіл, київський митрополит (1621–1631).

^b “кнежати ...Кароля Корецкого, сына его млсти, ...по смерти кнежны Анны Ходкевичовны Корецкое, матки свое”. Князь Ян Кароль Корецький (1588–1633), вінницький староста (1622), волинський каштелян (1622–1633). Син князя Юхима Корецького (помер у 1612 р.) і Ганни Іванівни Корецької (уродж. Ходкевич).

^b “кнежатем Самуелем Корецким”. Князь Самїло Юхимович Корецький (бл. 1586–1622 рр.).

№ 138

^a “Филоном Стрыбылем”. Филон Стрибїль, представник значного українського православного шляхетського роду, активний член Київського братства, київський підвоєвода, депутат на сейм від Київського воєводства (1598). Був прихильником київського митрополита св. Петра Могили, підтримав його намір щодо об’єднання Лаврської та Братської шкіл (внаслідок чого у 1632 р. остаточно сформувався Києво-Могилянський колегїум).

№ 139

^a “Стефаном Кривковичом, на месцу пана Иоана Евсеевича, войта киевского, будучим”. Іван Євсейович був київським вїтом з 10.ІІІ.1629 р. по лютий 1631 р., а Стефан Кривкович з 19.ІІІ.1631 р. по лютий 1633 р. (Бїлоус Н. Київ... С. 284).

^b “Яцком Балыкою, бурмыстром”. Яцько Балика – київський бурмістр (1622–1630). Не плутати з його родичем Яцьком Баликою, який був київським вїтом (1593–1612).

^b “ксендза руцкого”. Йосиф-Вельмін Рутський, київський митрополит УГКЦ (1613–1637).

№ 145

^a “*Есифа Немірича, намеснака киевского*” (див. коментар до документа № 114).

№ 149

^a “*Гарасимом Сурином, подсудьком*”. Гарасим Станіславович Сурин, київський земський підсудок (1597–1596). (Яковенко Н. Українська шляхта... С. 211).

№ 150

^a “*Opalinski, marsalek tribun[alski]*”. Йдеться про Анджея Опалінського (помер у 1623 р.), королівського секретаря, познанського біскупа (з 1607 р.).

№ 153

^a “*Исаѣи Копинского, игумена*”. Ісаїя Копинський (помер у 1640 р.), єпископ Перемиський та Самбірський (1620–1631), київський митрополит (1631–1633), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1634–1635).

№ 154

^a “*Яном Вытинъским, подвоеводим*”. Ян Вітинський був київським підвоеводою у 1643–1646 рр.

№ 155

^a “*Krzysztophem Peretiatkowiczem, namiestnikiem burgrastwa i zamku luckiego i księgami niniejszymi grodzkiemi luckimi stanąwszy*”. Криштоф Перетяткович (помер після 1670 р.), полковник Війська Запорозького, бургграф Луцька, сподвижник гетьмана І. Виговського. (Андреева Е. История... С. 713–719).

№ 156

^a “*игумену Алексію*”. Олексій Петрина, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1722–1736).

№ 162

^a “*Войца Сербин, асаул...енеральный*”. Сербин Войца (Войця), генеральний осавул (1687–1689).

№ 164

^a “*Петра Алексіевича*”. Петро І Олексійович, російський цар (1689–1724).

№ 169

^a “*Іван Пироцький, сотник полковий ніжинський*”. Іван Пироцький, сотник І Ніжинської сотні (1700–1725).

^b “*Конъстантию Солонині, дідусеви нашою*” (див. коментар до документа № 43).

№ 176

^a “*Агафії Костянтинівій Солонинової*”. Ім’я “Агафія” наводиться за оригіналом “*Випису из книг острицких о продажи млина Ивана беденковского пней Агафии Костантиевой Солониновой и потомком ей служачих*”. (ІР НБУВ, ф. 301, № 723, арк. 2 зв.).

№ 179

^a “*полковника ніжинського...Иоанна Обідовского*”. Іван Обидовський, ніжинський полковник (1695–1701).

^b “*Лукияном Жураковским, судею*”. Лук’ян Жураковський, ніжинський полковий суддя (1699–1707).

№ 191

^a “*Иваном Василевичем Дворецким, сотником острицким*”. Іван Дворецький, остерський сотник (1671–1677, 1680, 1682–1686, 1689–1690).

^b “*Грыгорием Донцем, атаманом такъже острицким*”. Григорій Донець уперше згадується в цьому документі як отаман остерський.

^b “*Петру Ивановичу Домонтовичу*”. У цьому документі (1671 р.) уперше говориться про те, що Петро Домонтович обіймав посаду писаря Київського полку. Він був на цій посаді як мінімум ще кілька років (до 1676 р.).

№ 193

^a “*Игнатом Проскурненком, атаманом городовым острицким*”. Гнат Проскурненко, був остерським городовим отаманом у 1672, 1677, 1682 рр. У цьому документі маємо свідчення того, що він обіймав дану посаду і в 1673 р.

№ 195

^a “*Иваном Сидком, атаманом городовым*”. Іван Сидко був остерським городовим отаманом у 1684, 1690–1691 рр. У цьому документі маємо свідчення того, що він обіймав дану посаду і у 1686 р.

№ 196

^a “*Иван Самойлович, гетман*”. Іван Самойлович, гетьман Лівобережної України (1672–1687).

№ 198

^a “*Константина Мокієвского, полковника... киевского*”. Костянтин Мокієвський, київський полковник (1691–1708).

^b “*Петром Ивановичем Борсуком, сотником козелецким*”. Петро Борсук, козелецький сотник (1676, 1696, 1703). У цьому документі маємо свідчення того, що Іван Борсук обіймав дану посаду і в 1697 р.

^b “*Михайлом Ивановичем, атаманом городовим козелецким*”. Михайло Іванович дійсно був козелецьким городовим отаманом у 1697 р.

№ 200

^a Мається на увазі документ № 199 “Угода”. В оригіналі “Наказ” записаний на зворотньому аркуші “Угоди”. (ІР НБУВ, ф. 301, № 730, арк. 1 зв.)

^b “*Семен Савич, писар ...енеральный*.” Семен Савич, генеральний писар (1709–1725).

№ 206

^a “*Сергием Солониною, сотником острицким*”. Сергій Солонина, остерський сотник (1709–1727).

^b “*Павлом Хенцинским, атаманом городовим острицким*”. Павло Хенцинський вперше згадується як остерський городовий отаман саме у цьому документі (1712). Досі вважалося, що цю посаду у період з 1710 по 1715 рр. обіймав Іван Опушний. (Кривошея В.В. Українська... С. 176).

№ 225

^a “*сотника острицкого*”. Мається на увазі Сергій Солонина, який був остерським сотником у 1709–1727 рр.

№ 232

^a “*Яков Лизогуб, бунчужний енеральный*”. Яків Лизогуб, генеральний бунчужний (1710–1728).

№ 234

^a “*Михайлом Солониною, сотником остерским*”. Михайло Сергійович Солонина, остерський сотник (1729–1757).

^b “*Иваном Дворецким, атаманом городовим*”. Іван Дворецький (внук київського полковника Василя Дворецького і син остерського сотника Івана Дворецького) був остерським городовим отаманом у 1728–1746 рр.

№ 237

^a “*Леонтием Васи́лиевичом, сотником сенчанским*”. Леонтій Васильович Слюз, сенчанський сотник (1687–1695).

^b “*Панком Дейнекою, атаманом городовим*”. Досі вважалося, що на цей період припадає каденція тільки Сергія Криштоповича, сенчанського городского отамана у 1688–1694 рр. (*Кривошея В.В. Українська козацька старшина... – С. 236*). Між тим, Пантелеймон Дейнека згадується як сенчанський городской отаман не тільки у 1691 р., але й 1693 р. (№ 240).

№ 241

^a “*Никита Мартисенко, атаман городовий лохвицкий*”. Микита Мартисенко вперше згадується як лохвицький городской отаман саме у цьому документі. Досі вважалося, що на цей період припадає каденція Федора Кратченка (Кретченка, Критченка) (1690–1693). (*Кривошея В.В. Українська... – С. 235*). До речі, Федір Кретченко згадується як лохвицький городской отаман у 1695 і 1699 рр.

№ 243

^a “*Мартином Васи́лиевичем Мартосом, суддею... полковым лубенским*”. Мартин Мартос, суддя Лубенського полку (1698–1705).

^b “*Петром Филоновичем, атаманом городовым лохвицким*”. Саме у цьому документі Петро Филонович згадується як лохвицький городской отаман.

№ 244

^a “*Михайлом Андріевичом, сотником лохвицким*”. Тут мається на увазі Михайло Андрійович Гамалія, лохвицький сотник (1690–1694). Як бачимо, він обіймав цю посаду і в грудні 1699 р., хоча вважалося, що на даний період припадає каденція Павла Мартоса, лохвицького сотника у 1698–1708, 1709–1712 рр.

№ 245

^a “*Михайлом Лисогором, атаманом городовым*”. Михайло Лисогор дійсно був лохвицьким городовим отаманом (вересень 1709 р.). Даний документ дозволяє продовжити каденцію Михайла Лисогора на півроку.

№ 246

^a “*Яковом Яремовичем, атаманом городовым*”. У цьому документі Яків Яремович вперше згадується як лохвицький городской отаман.

^b “*Михайла Гамаліі, бунчужного енералного*”. Михайло Гамалія, генеральний бунчужний (1701–1703). Даний документ дозволяє продовжити каденцію Михайла Гамалії на цій посаді. Раніше вважалося, що його замінив Дмитро Максимович вже у 1703 р.

№ 248

^а “*Стефан Пештыч, сотник лохвицький*”. Стефан Пештич, лохвицький сотник (1714–1718).

^б “*архиерей схимонах Федор, митрополит сибірський*”. Філофей (у схимі – Федір) Лещинський (1650–1727), вихованець Києво-Могилянської академії, митрополит Сибірський і Тобольський (1702–1711, 1715–1721). У 1716 р. дійсно приїжджав до Києва на богомілья, але змушений був знову повернутися до Сибіру за наказом Петра I.

№ 249

“*Стефан Максимович, канцеляр. Войсковый*”. Степан Максимович (помер до 1741 р.) був, як досі вважалося військовим канцеляристом у 1719–1722 рр. Даний документ є свідченням того, що цю посаду Степан Максимович обіймав уже в 1717 р., був також стародубським полковим писарем (1724–1725), управителем справ Стародубського полку (1730).

№ 250

^а “*полковникові лубенському*”. Василь Савич, лубенський полковник (1709–1714).

^б “*полковникам киевському и лубенському*”. Київським полковником був у той час (1712–1742) Антон Танський. У Лубенському полку перед цим відбулася зміна керівництва: замість Василя Савича полковником не пізніше червня 1714 р. став Андрій Маркович, який перебував на цій посаді до 1727 р.

№ 259

^а Інші написання імені та прізвища – Леонтій Лихоцький, Олексій Лихуцький, Леско Лихутченко (див. документи № 260, 262).

№ 261

^а “*За сотника лохвицького правящий Михайло Кирилович*”. На цей період припадає каденція сотника Василя Степановича Страховського (1729–1739). Михайло Кирилович як лохвицький наказний сотник уперше згадується в цьому документі.

^б “*Роман Яковлев, атаман городовой*”. Саме у цьому документі Роман Яковлев (можливо Роман Якович Христич) вперше згадується як лохвицький городовой отаман.

^в “*Писар сотенный лохвицький Александер Загоровский*”. Олександр Загоровський, лохвицький сотенний писар (1733–1740). Даний документ дозволяє продовжити каденцію Олександра Загоровського на даній посаді на два роки.

№ 262

^а “*Григорія Грабянки, полко[в]ника гадяцького*”. Григорій Грабянка (поч. 1670–1738) – видатний український літописець, гадяцький полковник у 1730–1738 рр. Досі не було відомо про участь Григорія Грабянки у розмежуванні земель біля р. Бодаква у 1731 р.

№ 264

^а “*Яковом Христичем, сотником чорнуским*”. Яків Христич, чорнуський сотник (1705).

^б “*Петром Усенком, атаманом городовим*”. Вважається, що Петро Усенко був чорнуським городовим отаманом у 1693–1694 рр. (*Кривошея В.В. Українська ... – С. 237*). Даний документ дає певні підстави продовжити його каденцію на цій посаді на десять років.

^в “*Мартиниан Янковский, писар чорнуский*”. Це перша згадка взагалі про писаря Чорнуської сотні до 1740 р.

№ 268

^а “*Лаврентія Якововича, сотника чорносого*”. Мається на увазі Лаврін Якович Христич, чорнуський сотник (1710–1719).

^б “*Кирила Григориевича, атамана городового*”. Це перша згадка про цього чорнуського городового атамана.

^в “*Григорій Звірака, писар городской чорнуский*”. Григорій Звірака на цій посаді фіксується вперше саме у цьому документі. Відомо було тільки те, що він обіймав посаду чорнуського городового атамана у 1725 р.

№ 269

^а “*Василя Савича*”. Василь Савич, лубенський полковник (1709–1714).

^б “*Максим Троцкий, судия полковий лубенский*”. Максим Троцький, лубенський полковий суддя (1710–1712).

№ 270

^а “*Романом Андріенком Грушкою, атаманом городовим*”. Про цю особу в документах (№ 274, 276, 278) згадано вперше як городового атамана в 1713–1714 рр. Відомо, що Андрій Грушка (можливо батько Романа Грушки) обіймав посаду чорнуського городового атамана у 1691 р.

№ 272

^а “*Григорій Кулябка, писар полковий лубенський*”. Григорій Кулябка, лубенський полковий писар (1710–1714).

№ 273

^а “*Леонтием Кийкаровским, судиею полковим*”. Леонтій Кичкаровський, лубенський полковий суддя (1690, 1712).

^б “*Григория Ивановича Шкарупи, сотника*”. Григорій Шкарупа-Шахфаростов, лубенський сотник (1712–1713).

^в “*Демяна Василича, атамана*”. Дем’ян Василієв уперше згадується як отаман у цьому документі. Досі вважалось, що на даний період (1701–1715) припадає каденція Нечипора Косинського.

^г “*Иван Шаргородский, писар суду полкового лубенского*”. Це взагалі перша згадка про писаря лубенського полкового суду до 1722 р.

№ 277

^а “*Петром Леонтиевичем, сотником городовим городиским, Павлом Вишневским, отаманом городовим, Тимком Хвалієм, отаманом воронковским*”. Дані особи вперше згадуються саме у цьому документі.

№ 288

^а “*Януш Юревич, кнже Гольшанское*”. Іван (Януш) Юрійович Добровицький (Дубравицький), князь Гольшанський (помер у 1549 р.), стольник ВКЛ (з 1540 р.), київський воєвода (1542–1544), троцький воєвода (1544–1549).

^б “*игумен Гарасим змер...неякому Подоприсвету*”. Тематична література відносить ігуменство у Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві Гарасима, а за ним і Подоприсвіта до 1542 р.

№ 289

^а “*Миколаю Войтеховичу Нарбуту*”. Микола Войцехович Нарбут (помер у 1556 р.), староста кревський (з 1538 р. чи з 1539 р.), мозирський (отримав дану посаду до 1542 р.), господарський маршалок (1546–1553), підляський воєвода (з 1551 р.).

^б “*Федору Тиши*”. Федір Григорович Тиша Биковський – київський підвоєвода (1565), київський земський підсудок (1566–1573). (*Яковенко Н. Українська шляхта... С. 211*).

^в “*игумен...Сава*”. Це єдиний документ, у котрому згадується Сава як ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, каденція котрого припадає таким чином на 1550 р.

^Г “кнзя Дмитрея Романовича Любецкого и кнгню его млсти жону Полозовну”. Князь Дмитро Романович Виденицький Любецький (помер у 1558 р.) був одружений з Фенною Полоз (Полозівною). (Яковенко Н. Українська шляхта... С. 322).

№ 293

^А “посол его королевской млсти великий ордынский, кнз Андрей Семенович Одинцевича”. Андрій Семенович Одинцевич (помер у 1566 р.), мінський городничий (з 1549 р.), ротмістр (1555), посол до татарського хана, господарський маршалок і оршанський староста (з 1560 р.).

^Б “небощика кнзя Фредриха Глебовича Пронского”. Семен (Фридрих) Глібович Пронський (помер у 1555 р.), житомирський намісник (1538–1539), вінницький намісник (1539–1541), київський воєвода (1544–1555).

^В “Федором Елцом”. Федір Єлець разом з братом Яцьком був державцем Чорнобиля (1530–1531).

^Г “Солтаном Стецковичом”. Солтан Стецькович був чорнобильським державцею (1549–1550).

№ 294

^А “Щасному Харлинскому”. Щасний Харлинський був київським підкоморієм (1580–1602). (Яковенко Н. Українська шляхта... С. 211).

№ 298

^А “Mikolay Chalesky”. Можливо це був Миколай Криштоф Халецький (бл. 1589–1653 рр.), мечник ВКЛ (1615–1650), волкиницький і лопушницький староста, новгородський воєвода (з 2.VI.1650 р.).

№ 305

^А “Миколаем Абрамовичом”. Микола Абрамович (помер у 1651 р.), військовий і державний діяч Речі Посполитої, дипломат, чашник ВКЛ (1638–1640), генерал артилерії ВКЛ (з 1634 р.). Його батько Ян (помер у 1602 р.) був смоленським воєводою (з 1596 р.).

^Б “Януш з Логойска Тышгкевич”. Януш Тишкевич (1590–1649), магнат та політичний діяч Речі Посполитої, житомирський староста (1626), снятинський староста, київський воєвода (1631–1649), генеральний староста київського краю. Тишкевичі отримали від короля польського і великого князя литовського Сигізмунда II Августа у 1569 р. титул графів “на Логойську”, яким користувалися нащадки.

№ 308

^a Дата документа в копійній книзі відсутня, наводиться за оригіналом. (ІР НБУВ, ф. II, № 6871, 2 арк.).

№ 311

^a “*Иоанн Алексеевич*”. Іван V, російський цар (1682–1696), співправитель свого брата, Петра I.

№ 315

^a “*Елисавет Первая*”. Єлизавета Петрівна, російська імператриця (1741–1761).

^b “*архимандрит Силвестр Думнецкий*”. Йдеться про Сильвестра IV Думинського, ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря (1740–1746).

^b “*император Петр Второй*”. Петро II, російський імператор (1727–1730).

Додаток № 3

^a “*полского местечка Лоева*”. Мається на увазі м. Лоїв (сучасна Гомельська область, Республіка Білорусь), яке стоїть на правому березі Дніпра при впадінні в нього р. Сож. Тоді дане місто було у складі Речі Посполитої.



СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ СЛІВ

Актикованя – запис документа до актових книг.

Бурмістр – голова міського управління.

Бургграф – управитель старостинського замку, заступник старости.

Винниця (гуральня, винокурня) – підприємство для виробництва горілки.

Війт – виборний голова міста

Вливати – (право) передавати комусь.

Возний – судовий урядовець, наділений функціями вручення викликів у суд, оголошення вироків, та огляду місць злочину, судовий виконавець.

Войський – одна з допоміжних земських посад у системі обласного управління у Короні Польській, Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій у XIV–XVII ст.

Гривна – монета, що становила 48 грошів.

Гриш – дрібна монета XIII–XVIII ст. Відомі руські, празькі, литовські, польські, середні та інші гроші.

Гребельне – оплата за проїзд через греблю.

Гостинець – велика дорога, широкий битий шлях із упорядкованою проїзною частиною.

Городничих (у монастирі) – чернець-управитель.

Декрет – постанова, ухвала, присуд.

Дерево “бортне” – дерево, в якому дупло виконувало функцію найпростішого бджолиного вулика.

Державець – умовний землевласник, який мав маєтність за правом приватного володіння: оренда, надання тощо.

Децизія – рішення, вирішення.

Децизний лист – лист-рішення стосовно окремої справи.

Донація – дарування, дарчий документ.

Дукт – лінії розмежування земель між сусідніми маєтностями.

Економ (у монастирі) – чернець-управитель господарським життям обителі.

Екстракт – стислий виклад документа.

Елекція – вибори.

Ерекція – пожертвування церкві нерухомого майна, документ про пожертвування нерухомого майна.

Завод – порушення судової справи.

Зем'янин – землевласник.

Злотий – польська грошова одиниця і золота монета XV–XVIII ст., застосовувався також в Литві та Україні. Злотий дорівнював 1/2 копи або 30 срібним грошам.

Інтерциза – угода, контракт, договір, деякі винятки або обмеження в дарчих і дільчих записах.

Інтродукція – внесення запису, впис документа.

Інтромісія – акція возного з офіційного введення у власність майном.

Карта – записка.

Квит – записка, розписка.

Ковчег – у православній церкві скринька для зберігання святих дарів.

Конфірмація – підтвердження вищою владою земельних надань.

Кона – грошово-лічильна одиниця, що дорівнювала 60 грошам (для Чехії була еквівалентом гривні).

Кріпость – запис, акт на право володіння.

Леговати, лекговати – заповідати, відписувати у спадщину.

Мандат – наказ, позов до суду з королівської канцелярії.

Маршалок – державний урядовець, що відав королівським чи великокнязівським двором, виконував певні судові функції.

Меліорація – “поліпшення” поданої протестації.

Мірошник – мельник, млинар.

Намісник – заступник або помічник настоятеля в управлінні монастирем.

Нотарій – писар, який складав від імені експонентів документи і їх зберігав.

Обліг (синграфа) – боргове зобов’язання, розписка.

Облята – будь-яка приватна справа, що записується до актової книги.

Пенязь – литовський денар. Один литовський гріш складався з 10 пенязів, а один польський гріш з 8 пенязів.

Пероблятам – добровільна пропозиція.

Піддячий – нижчий адміністративний чин в Москві в XVI – початку XVIII століття.

Підкоморій – суддя в межових справах.

Підсусідок – особа, яка не маючи власної землі, проживала у чужому дворі, але у власній хаті.

Підчаший – почесне шляхетське звання у Речі Посполитій XVI–XVIII ст.

Пляц – місце, майдан, поле.

Поколіщина – податок з млинових коліс.

Покуховне – податок з оптової торгівлі горілкою.

Показаницина – податок від виноварного казана.

Поміжник – сусід межа з межею.

Посесія – володіння, маєток.

Пресвітер – духовна особа, що має право правити богослужіння, у православній і католицькій церкві – священик.

Райця – радник, виборний член ради міста.
Реснт – управитель канцелярії гродського суду.
Розиск – розслідування.
Рочки – строки засідань в гродських судах.

Служба – селища.
Справця – діяч.
Староста – державна посада, у віданні якого була нижча адміністрація, що надавалася королями магнатам і шляхті за заслуги.
Староство – адміністративно-територіальна і господарська одиниця в державних володіннях.
Строїтель – настоятель невеликого монастиря чи пустині.
Сукцесія – спадкоємство, спадок, наступна.
Супліка – скарга, прохання.

Таляр – срібна монета.
Толмач – перекладач.

Ув'язання – увести в володіння.
Уступовати – втручатися, віднімати нерухоме майно.

Фундація – заснування або побудова якої-небудь споруди, установи на гроші благодійника.

Ховать – додержувати, зберігати.

Церограф – боргова записка.
Цесія – уступка нерухомого майна назавжди чи до викупу.
Цех – об'єднання ремісників однієї професії.
Цехмістер – цеховий майстер.

Чех (півторак) – срібна монета вартістю 1,5 гроша.

Шеляга – монета, що дорівнювала 3 грошам.



ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

До іменного покажчика включені усі прізвища, що згадуються в тексті, при чому деякі імена дані за іменами предків, переважно по чоловічій лінії (за патронімами) Наприклад: *Яремович Павло*.

Імена і прізвища, що в документах мають різне написання, наводяться в покажчику в залежності від кількості варіантів їх написання в документах. В іменному покажчику вживається більш сучасна форма написання прізвищ та імен, а його варіанти подаються у дужках (). Наприклад: *Думитрашка див. Дмитрашко-Райча*.

При зазначенні посад спочатку подаються назви посад, потім їх визначення територіальне: наприклад – *війт боденьківський, писар міський лохвицький, суддя полковий* тощо.

Абрамович Микола, воєвода смоленський – 305, 306
Авчаренко *див.* Овчаренко
Агафія Федорівна, дружина Щербаненка Івана – 217
Агафія, дружина Войничя Артемія – 234–236
Аксак Стефан, суддя київський – 136
Аксак Ян Мартинович, підвоєвода київський, суддя – 16, 138, 149–151, 312
Александров (Олександрович) Лук'ян, цехмістр кравецький – 312
Анастасія Євстафіївна, дякониха – 66, 69, 276
Андрієвич Михайло, сотник лохвицький – 244
Андрієнко Данило – 270
Андрієнко Дем'ян, бурмістр лохвицький – 244
Андрієнко Яків – 270
Андрій – 269
Андрій, зять Гринкового – 279, 280
Анна, дружина Греченка Михайла – 227
Апостол Данило, гетьман Лівобережної України – 76
Арсеньєв Афанасій – 157
Артільний Іван – 251
Архип, городничий – 230
Афанасій, законник Переяславського монастиря – 233
Афанасій, священник пісківський – 67
Афанасьєв Яким – 260
Афтанасієнко Вакула – 124

Бабинець Мелентій, генерал воєводства київського, волинського, брацлавського і чернігівського – 141
Бабич Михайло – 186

Бабиченко Григорій – 172
Бабиченко Іван – 172
Бабська Анна (Babska Anna), дружина Бабського Станіслава – 307, 308
Бабський Станіслав (Babskij Stanisław) – 307, 308
Баглай Іван – 193
Балика Мартин Михайлович – 158
Балика Михайло, бурмістр київський – 158
Балика Яків, війт київський – 116, 139, 147
Балика Ян Якович, син Балики-Ходичанки Марини – 158
Балика-Ходичанка (Козарикова) Марина (Марта), дружина Балики Михайла, інокія – 158
Балинський Василь, писар – 252
Бансенко Іван – 255
Бараненко Яків – 168
Барановський – 232
Барщевська Аврамія, монахиня Гамаліївського монастиря – 68
Батий, монгольський хан – 2
Бахмєтьєв Іван, генерал-лейтенант, сенатор – 315
Бей Іван – 137
Березовець Яків – 237, 238
Березовський Іван Олексійович – 177
Бестужев-Рюмін Олексій Петрович, граф, віце-канцлер, дійсний таємний радник – 315
Бикович Ян Демидович, війт, бурмістр київський – 131, 161, 196, 221
Биковський Тиша, пан – 6
Биковський Федір – 201, 209, 312
Биримович Андрій, війт переяславський – 125, 158–160, 308
Биримович Григорій Андрійович, син Биримовича Андрія – 159–161
Біличка Євдокія Власівна – 259
Білянкін, прапорщик Глухівського гарнізону – 253
Богданенко *див.* Богданович Омелян
Богданов – 44
Богданов Іван, секретар – 156
Богданович Герасим – 128, 312
Богданович Давид, райця остерський – 207
Богданович Микита – 137
Богданович (Богданенко) Омелян, бурмістр сенчанський – 238, 240
Богданович Роман, священник бодаквянський – 244
Богдановський Іван, староста євминський – 81, 168
Боговитинович Михайло Богуш, писар, підскарбій, маршалок – 11, 20, 22, дод. 2
Богомол Федір, козак – 249
Богуш *див.* Боговитинович Михайло Богуш
Бойченко – 68
Бойченко Василь – 243
Бойченко Данило – 233
Бойченко Максим – 243
Бойченко Стефан – 233
Болосиха, вдова – 255

Бондар Макар – дод. 3
Бондар Федір – 68
Борецький Іов, митрополит Київський – 136
Боровик Павло Васильович, війт остерський – 212, 233
Бородавка *див.* Бородавченко
Бородавченко (Бородавка) Іван Федорович – 222, 223, 225, 226, 230, 231
Бородавченко Ілля, брат Бородавченка Івана та Семена, житель остерський слобідський – 230, 231
Бородавченко (Бородавка) Семен, бурмістр остерський – 230, 231, 233–235
Бородавченко Федір – 65
Борсук Петро Іванович, сотник козелецький – 198
Борсук Яків, курінний отаман Козелецької сотні – 230, 231
Боруховський Ян (Boruchowsky Joannes), підканцлер коронний – 13, 22, 114
Борч Яків – 165
Борщенок Петро – 183
Брозовський Максиміліан – 306
Брюховецький Іван, гетьман Лівобережної України – 39
Будинка Остап – 255
Будурин Гаврило – 146
Булавка (Булавкін) Петро Михайлович, писар – 181, 182
Булавкін *див.* Булавка
Булчаков Яків – 157
Бурим Олексій, підданий Нестеренка Федора – 231
Бут Роман, війт бодаквянський – 238–240
Бутенко Гапун – 274
Буцевич Павло – 152
Бялковський Варнава, городничий бодаквянський – 256

Вавреський Микола, державець лісницький – 152
Вакинф (Якинф), ієромонах вигурівський – 126
Вакуленко Омелян – 233
Васеченко Михайло – 120, 123, 124
Василевич-Баєвський Феодосій, архімандрит Слуцький, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 33, 34, 172, 309
Василевич Феодосій *див.* Василевич-Баєвський Феодосій
Василенко Ілля – 237, 276
Василенко Федір – 234
Василиха Одарка – 118
Василієв Дем'ян, отаман – 273
Василієвич Іван, дяк – 172
Василій, священник церкви Вознесіння – 232
Василь – 16
Василь, брат Карповича Григорія – 225, 230, 231
Васютинський Андрій Пилипович, війт ніжинський – 179, 181
Вася, дочка Мелешковича Семена – 137
Ващенко Данило – 216

Веніамин, ієромонах Києво-Печерського монастиря – 56, 126, 127
Вербицький Василь – 201, 204
Вербицький Гнат, значний товариш Київського полку, отаман городовий остерський – 232–235
Вербицький Григорій, пресвітер – 232, 234, 235
Вербицький Іларіон, священник – 69
Вербицький Михайло, ієрей, священник боденьківський – 186
Вербиченко Василь – 215, 216
Вергун Максим – 251, 252, 255, 256
Вернеїс Катерина – 251
Вертелевич Максим Максимович, писар – 195
Виговський Іван, генеральний писар, гетьман Війська Запорозького – 31, 35, 36, 141, 310
Вигура (Викгура) Пелагея Василівна, дочка Черевчя Василя Йосиповича, дружина Вигури Станіслава – 147–149
Вигура Станіслав (Викгура, Wigura Stanisław), городничий, намісник київський – 146–149, 295
Вигура (Викгура) Ян – 11, 22, 125, 126, 137, 143, 144, 146
Виденицький Дмитро, князь – 4
Викгорський *див.* Вільгорський
Викгура *див.* Вигура
Вилкевич Іван, київський пан – 6
Виноградський Йосиф, священник церкви святого Іоана Предтечи – 218
Витинський Ян, підвоєвода – 154
Вишин Семен, майор – 164
Вишневський Павло, отаман городовий – 277
Вишпольський Микола (Wyszpolsky Mikołaj), староста білогородківський – 17
Вільгорський (Викгорський) Вацлав, підвоєвода київський – 115, 116, 138, 148, 149, 151, 295–297, 300–303
Вінникова Євдокія Федорівна – 259, 260
Вірменко Степан – 264
Вітславська Мар'яна Магдалена, племінниця Івана Мазепи, інокія Києво-Печерського Свято-Вознесенського дівочого монастиря – 48, 165
Владислав IV Ваза (Władysław IV), король польський, великий князь литовський – 20–26, 29, 154, 311, 312
Власій *див.* Железкович Улас
Власович Онуфрій – 137
Власович Павло, війт остерський – 176, 195
Влостовська Катерина *див.* Сомкович-Влостовська Катерина
Вовк Левко – 243
Вовк Левко, житель хрулівський – 238, 244
Вовк Максим, ктитор слобідський – 233
Войнич Акилина, дружина Войничя Івана Богдановича – 205, 207, 208, 210, 221
Войнич Артемії Іванович, син Войничя Івана Богдановича – 205, 207, 208, 210, 221
Войнич Богдан, бурмістр київський – 41, 187, 188, 190, 192, 194–196, 199, 208
Войнич Ганна, дочка Войничя Івана Богдановича – 208
Войнич Зіновія, дружина Войничя Богдана – 195–197

Войнич Іван Богданович, син Войнича Богдана – 195, 196, 199, 200
Войнич Марія, дочка Войнича Івана Богдановича – 208
Войнич Федір Іванович, син Войнича Івана Богдановича, урядник київський – 65,
198-200, 205, 207, 208, 210, 217, 221, 315
Войнич Феодора *див.* Дрогомирецька Феодора
Войнич Юрій, син Войнича Богдана – 196
Вокрик Данило – 143
Волжин Тихон Іванович, прапорщик Глухівського гарнізону – 251, 252, 253
Волков Григорій – 157
Волкович Іван – 288
Волчек Ян – 17
Вольський Григорій Карпович – 64, 250, 313
Вольський Федір Григорович, син Вольського Григорія Карповича – 54, 58, 64, 250, 313
Воробій Андрій – 173
Воронецький Микола – 298–304
Воскобуйниченко Роман, бурмістр – 246
Вошчик Данило – 146
Вуйниченко Федір, батько Євхимихи Анастасії – 177
Вялкович Іван – 288

Гавриїл, старець – 309
Гавриїл, уставник крилоса – 250
Гаврило – 16, 251
Гаджій Григорій Ілліч, схимник, настоятель Свято-Троїцького Красногірського
Чорнуського монастиря – 62, 77, 264, 266, 267, 270–272, 282
Гадич Михайло – 312
Гамалія Григорій Михайлович – 71–73, 237–242, 244, 245, 248, 250
Гамалія Іван Михайлович, троюрідний племінник Гамалії Марії, знатний товариш
військовий – 59, 70, 112, 248–250
Гамалія Марія Василівна – 59, 64, 70, 73, 74, 80, 87, 90–92, 106, 243, 245–250, 313
Гамалія Михайло, генеральний бунчужний – 246, 248, 250
Гаменко Вакула – 173
Ганко Михайлович *див.* Онкович Ганко Михайлович
Ганкович *див.* Онкович Андрій Богданович
Гаплик Тимофій – 270
Гарасим (Harasim), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 6, 10, 24, 288
Гарасимович Олексій, міщанин остерський – 192
Гарнастай *див.* Горностай
Гасця, старша дочка Мелешковича Семена – 137
Гасюк Семен – 240
Гачин Михайло, дворянин – 10
Гаштольд Альбрехт Мартинович (Gasztolt Albrycht Marcinowicz), воєвода віленський –
10, 24
Гедеон, городничий, ієромонах – 250
Георгійович Андрій, священник – 271
Герасимов Павло – 164

Герасимович Олексій – 192
Гервасій, законник Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря – 68
Гінка (Гунка) Микита – 251, 252
Гладкий Дем'ян – 173
Гладкий Іван, війт – 187, 208
Глібович Станіслав (Hlebowicz Stanisław), намісник вітебський, воєвода полоцький, маршалок – 10, 24
Глущенко Григорій – 143, 146
Гнат – 16
Говоруха Яким – 166
Гоголювець Данило – 165
Голіцин Михайло, генерал-лейтенант, сенатор – 315
Голіцин Олексій, дійсний таємний радник – 315
Головкін, канцлер – 314
Головко Олексій, підданий Нестеренка Федора – 231
Головнич Сильвестр, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 42, 44, 49, 86, 98, 99, 118, 126, 134, 161, 163, 312
Гольшанський Януш Юрійович, воєвода київський – 288
Гончар Григорій – 233
Гончар Іван, шинкар – дод. 3
Гончар Юрій – 265
Гончаренко *див.* Федоренко-Гончаренко
Гончаренко Фома – 270
Горбач Федір – 168
Горбачевський Антоній, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 306
Горбаченко Петро, бурмістр – 173, 188, 208
Горкавенко Василь – 251, 252
Горностай (Гарнастай) Іван Остафійович, писар, маршалок господарський – 5
Горностай Самійло, підкоморій київський – 135
Горшковський Маріан (Gorzkowski Marian) – 140
Грабянка Григорій, полковник гадяцький – 262
Грабянка Софія Петрівна (Grabianka Zofia Piotrowna), дружина Гриньковича Семена – 10, 24, 132, 133
Гречченко Михайло – 65, 227
Григорієвич Кирило, отаман городовий чорнуський – 268
Григорій – 16, 240, 259
Григорій, брат Коровок-Вольських Василя та Миколи – 65, 225, 230, 231
Григорій, брат Мелешковича Семена – 137
Григорій, священник – 233
Григорович Євстафій, війт остерський – 206
Грикович Гаврило, підписок – 138
Гринкевич Семен, намісник київський – 128–130
Гринковий – 279, 280
Гринцович Наум, боярин – 128
Гринькович Семен (Hrunkowicz Siemion), чоловік Грабянки Софії, зем'янин Київського повіту – 10, 14, 24, 45, 132–134, 137, 312

Гриценко Онисим – 239
Гришко Марія, дружина Євминенка Максима – 213
Грищенко Онисим – 242
Грищенко Семен – 186
Громика Григорій (Громука Нгунка) – 10, 24
Грузевич Іоан, коморник Київського воєводства – 139
Грушка Роман Андрійович, отаман городовий – 269–271, 274–276, 278, 280, 281, 284, 286
Губа Гаврило – 274
Губка Тимофій Павлович, товариш Київського полку – 64, 211, 212, 217, 218, 250, 313
Гуменицький Теодор, суддя – 141, 154, 305
Гуменський Войцех, кастелян кам'янецький, писар – 18
Гунистицький – 150
Гунка *див.* Гінка
Гурський Гнат – 308
Гуторович Павло, генеральний возний Київського воєводства – 139, 312

Давидовський Іоан, священник – 282
Дадзінський Данило, писар остерський – 212
Даниленко Федір, бурмістр лохвицький – 242
Даниленко, вїт – 256
Данило – 16
Данилов (Данилович) Гаврило, писар лохвицький – 242, 245, 246
Данилович *див.* Данилов
Дащенко Опанас – 251, 252
Дашкович Іван, князь – 25, дод. 1
Дворецька Марія, дружина Губки Тимофія Павловича – 218
Дворецька Христина Іванівна, дружина Дворецького Івана Петровича – 211, 212
Дворецький Василь, полковник наказний київський – 42, 44, 56, 64, 75, 125, 126, 158, 250, 312, 313
Дворецький Іван Васильович, сотник остерський – 191, 193–195, 234, 235
Дворецький Іван Петрович, товариш Київського полку – 64, 75, 211, 212, 218
Дворецький Іван, дід Дворецького Івана Петровича – 211, 212, 218
Дворецький Петро – 211, 212, 218
Дворецький Федір Антонович – 218
Дезидерій, економ Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, намісник Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря – 68, 170, 221
Дейнека Карпо – 265
Дейнека Пантелеймон, отаман городовий сенчанський – 237, 238, 240
Дем'ян *див.* Демко
Дем'янів Ілля – 312
Демко (Дем'ян) – 16, 126, 274
Денисиха, вдова – 255
Денисович Лазар – 193
Дешковський Богуш, зем'янин Київського повіту – 128, 129, 290, 291
Дєвочка *див.* Дівочка

Дзик Мелетій (Dzik Meletij), ігумен Свято-Троїцького Кирилівського, Свято-
Михайлівського Золотоверхого монастирів – 28
Дзюба Лук'ян – 240, 242
Димитрієвич (Мокієвський) Андрій, священник с. Мокіївка – 69, 281–284, 287
Дівочка (Дєвочка) Михайло Петрович, городничий київський – 132, 133
Дмитрашко-Райча Олексій Маркович – 163
Дмитрашко-Райча (Думитрашка) Родіон, полковник переяславський – 44, 98, 101, 105,
162, 163, 312
Дмитренко Юрій – 251, 252, 255
Дмитро – 16
Дмитрович Олександр, городничий господарський київський – 128–130
Довгопол Матвій – 190
Довгорукий, князь, фельдмаршал – 315
Довгяло-Завиша Ян, секретар – 25
Довойно Станіслав – 6, 10, 24, 288
Домонтович Петро Іванович, генеральний писар Київського полку – 191, 193, 194
Донець Григорій, отаман остерський – 191
Доромірецький Іван Олексійович – 118
Дорош – 274
Дорош Ганна – 270
Драбковський Олександр, писар Ніжинської ратуші – 179, 181
Драгомирецький *див.* Дрогомирецький
Дробишевич Іов, писар міський київський – 139
Дрогомирецька (Войнич) Феодора, дочка Войнича Івана Богдановича, дружина
Дрогомирецького Кирила – 208
Дрогомирецький (Драгомирецький) Кирило, писар судовий київський – 122, 205
Дрозденко Іван – 53, 118
Дрозденко Конон – 124
Дубина Василь – 117
Дублянський Богдан Степанович – 10
Дубовичівна Марія, дружина Микитенка Сергія, жителька остерська – 191
Думб'яга Богдан Павлович – 158
Думинський (Думнецький) Сильвестр, архімандрит, ігумен Свято-Михайлівського
Золотоверхого монастиря – 315
Думитрашка *див.* Дмитрашко-Райча
Думнецький *див.* Думинський

Євминенко Максим – 65, 213
Євсейович Іван, війт київський – 139
Євстафій Петрович, син Полоцковни-Рижової Марії – 161, 312
Євстратій, ієромонах – 248, 250
Євтушенко Іван – 275
Євхимиха Анастасія, дочка Войнича Федора, жителька боденьківська – 177
Євхимія, дочка Черевчея Василя Йосиповича – 147
Єлець Дмитро Федорович, писар земський київський – 114
Єлець Федір – 289, 293

Елизавета Петрівна, російська імператриця – 315
Єндвовський Войтех, понамісник Київського замку – 306
Єремів Андрій – 258
Єрмоленко Іван – 193
Єрусалимець Сильвестр, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 13, 14, 114
Єфросинія, стариця Свято-Флорівського дівочого монастиря – 312

Жагло Кіндрат, війт крехаївський – 165
Железкович Улас (Власій), писар міський київський – 158
Жиган Іван – 121
Жикалевич Іларіон, ієромонах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 119
Жикгимонт див Сигізмунд I Старий
Жикгимонт Август *див.* Сигізмунд II Август
Жикгимонт Третій *див.* Сигізмунд III Ваза
Жмайлев (Імайленко) Григорій – 251, 252
Жмайленко (Жмайло, Імайленко) Іван – 251, 252
Жмайленко (Імайленко) Юрій – 251, 252
Жмайло Іван *див.* Жмайленко Іван
Жмайло Олексій – 251
Жук Стефан – 193
Жураковський Лук'ян, суддя полковий ніжинський – 179, 181
Жученко Охрім – 277
Жученко Павло, козак воронківський – 66, 69, 251, 277

Забара Юрій – 278
Забіла Агафія Василівна – 169, 170, 176, 179, 181, 182
Забіла *див.* Танська
Забудько Гарасим, бурмістр – 264
Загинайло Дмитро, отаман – 270, 274
Загоровський Олександр, писар лохвицький – 261
Загура Василь, рибалка – 119
Заїка Григорій – 233
Закревський Мацько – 151
Запісоцький Павло, писар остерський – 234, 235
Заплатін Терентій – 251
Захарія (Корнилович) *див.* Корнилович Захарія
Захарія (Юзефович) *див.* Юзефович Захарія
Захарченко Яків – 68
Збаразький Микола Андрійович (Zbarazkij Mikołaj Andrzejewicz), князь, староста кременецький, справця Київського воєводства – 10, 24, 128, 133, 145, 312
Звірака Григорій, писар – 268, 270, 271, 276, 278, 280, 284, 286
Зиганенко Іван, житель вигурівський – 120
Зименко Василь, бурмістр – 161, 196, 221
Злотопольський Петро, підсудок – 136
Зозуля Григорій – 277
Золотушанка Федя (Тедя), сестра Дублянського Богдана Степановича – 10, 24
Зоринець Михайло, райця – 234

Зосима, ігумен – 143, 146
Зубикович Матвій, писар – 125
Іван – 16, 269
Іван V Олексійович, російський співправитель – 71, 311
Іванов Іван – 312
Іванович Йосиф, священник бодаквянський – 257–260
Іванович Кіндрат, бурмістр – 179, 181
Іванович Леско, житель боденьківський – 178
Іванович Михайло, отаман – 198
Іванович Онисим – 279
Іванович Парфен, війт козелецький – 216
Іванович Петро, протопоп лохвицький – 238, 241
Іванович Симеон, священник лохвицької церкви Різдва Богородиці, протопоп
лохвицький і сенчанський – 178, 238, 241, 243, 245, 246
Іванович Стефан, райця – 195
Іванович Яків, бурмістр остерський – 190
Іванович Яків, житель київський – 143, 146
Івашкевич Макар (Iwaszkiewicz Maкар), тлумач з татарської мови – 6, 10, 24, 288
Івонжин Тихон, прапорщик – 252
Ігнатенко Роман, війт – 244
Ігнатенко Тимофій – 251, 252
Ілленко Афанасій – 212
Ілля – 10, 16
Ілля, економ, ієромонах Києво-Печерського монастиря – 56, 126, 127
Ілляшенко – 16
Ілляшенко Петро – 251
Ілляшенко Степан – 251
Ільницький Модест, ієромонах, намісник Києво-Печерського монастиря – 248, 250
Імайленко Григорій *див.* Жмайлев Григорій
Імайленко Іван *див.* Жмайленко Іван
Імайленко Юрій *див.* Жмайленко Юрій
Іоаким Михайлович, ієрей, священник бодаквянський – 257, 258
Іоаким, піп сухоносівський – 267
Іоан, священник бзовський – 45, 312
Іоанікій, архімандрит – дод. 3
Іоїль, священник, дякон Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 303, 304
Іона (Jona), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 10, 24
Ірина, княгиня – 45, 312
Ісаковський Францишек Долмат, секретар краківський – 20
Ісяя – 182

Йозефович *див.* Юзефович
Йосип, брат Ярмаченка Григорія – 172
Йосиф *див.* Миrowsький Йосиф
Йосифович Ярема, війт лохвицький – 244

Казимир IV, король польський і великий князь литовський – 143, 146
Кайдасенко Михайло – 274
Калачников Макар – 164
Калініченко Іван, житель васильківський – 258
Калюжний Охрім – 270
Капушта *див.* Капустенко
Капустенко (Капушта) Іван, дяк лохвицький – 245
Карась Сава – 251, 252
Карбан Іван, житель чорнуський – 66, 69, 269
Карбан Марія, дружина Карбана Івана – 66, 269
Карпович Григорій – 225, 230, 231
Карський Станіслав, генеральний возний Київського воєводства – 148, 149, 295
Касяненко Клим, ктитор, житель чорнуський – 62, 77, 266
Касяниха, вдова – 254
Качан Тимош, бурмістр – 271, 284, 286
Качановська, жителька переяславська – 162
Квач Іван, брат Мелешковича Семена – 137
Квачевич Тимош, писар міський остерський – 207
Квачевич Юхим, бурмістр – 195
Кизаревич Філофей, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 21, 24, 154, 305, 306
Кирдановська Марія, дружина Кирдановського Дмитра Івановича – 171
Кирдановський Василь, бурмістр – 206
Кирдановський Дмитро Іванович – 166–168, 171
Кириленко Марко, отаман – 122, 123, 126
Кирилович Михайло, сотник лохвицький – 261
Кисіль Петро – 193
Кичкаровський Леонтій, суддя – 273
Киящ Іван, житель крехаївський – 173
Климентієвич Федір, ієрей, священник козловський – 278, 279
Климентович Марко, війт лохвицький – 241, 246
Климович Леонтій, писар міський батуринський – 197
Климович Мартин – 139
Климович (Климонович) Микита, пресвітер церкви Воскресіння Христового, намісник Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря – 271, 278, 279
Климович Степан, війт городничий, бурмістр – 132, 133, 137
Климович Трохим, сотник київський – 82, 122
Климонович *див.* Климович
Кміт *див.* Кмітич
Кмітич Криштоф, намісник чорнобильський, господарський дворянин – 3, 289
Кмітич (Кміт) Семен Олександрович (Kmit Siemion Aleksanrowicz), справця Київського воєводства – 10, 24, 130, 137
Княжолуцький Федір, бурмістр козелецький – 216
Коваленко Матвій, отаман пісківський – 242
Коваль Пилип, ктитор – 168
Коверга Ілля, отаман хрулівський – 239, 240

Ковшун Павло, житель боденьківський – 172, 183, 185
Кожодуб Павло, житель вигурівський – 117
Козак Андрій, мірошник вигурівський – 53, 118
Козак Кондрат, житель троещинський – 126
Козарикова *див.* Балака
Козинець Оксен – 270
Козловський Герасим, віт остерський – 191, 192
Козменко Кондрат, райця – 206, 207
Козорецький – 312
Козябов Харитон – 255
Колесник Остап – 251
Количов Андрій – 157
Коломієць Григорій, житель вигурівський – 53, 118, 237
Колосенко Яким – 213, 217
Колот Іван – 77, 266
Колот (Колотенко) Лаврін, ктитор, житель чорнуський – 62, 77, 254, 266, 274, 279
Колотенко *див.* Колот
Комарецький *див.* Комарницький
Комарницький (Комарецький) Федір, віт – 212, 234, 235
Кондратович – 25
Кониський Йосиф, значковий товариш – 170
Кононенко (Кононець) Іван – 65, 206, 227, 228, 230, 231
Кононенко Стефан, житель старогородський остерський – 224, 227
Кононець *див.* Кононенко
Кононович Нестор, реєнт – 159, 160
Кононович Роман, бурмістр остерський – 206, 207
Кононович-Горбацький Йосиф (Йоасаф) (Kononowicz Horbackij Jozeph), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 23, 26, 141, 154
Копачовна Марія, дружина Кононенка Івана – 228
Копинський Ісайа, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 153
Копоть Сидір Васильович (Корес), писар – 1, 3, 10, 24
Коравий *див.* Корявий
Корецька Анна Ходкевична, княжна, мати Корецького Самуїла – 136
Корецький Кароль, каштелян волинський – 136, 139
Корецький Павло Буцевич – 152
Корецький Самуїл – 136
Корибут-Вишневецький Міхал (Mihal, Михайло), король польський – 27, 29, 155
Корнилович Захарія, стрійтель, настоятель скиту Святого Онуфрія, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, єпископ Переяславський – 10, 24, 45–47, 51, 68, 83, 85, 95, 97, 100, 102, 104, 118, 119, 164, 199, 200, 250, 312
Корнієвич Петро, значковий товариш – 112
Корнієнко Іван – 177
Корнійович Йосиф, бурмістр – 119
Коровицький Стефан – 195
Коровка-Вольська Марія Христофівна – 100

Коровка-Вольський (Коровченко) Григорій Карпович, полковник київський – 54, 64, 65, 94, 97, 104, 250

Коровка-Вольський Федір Григорович, син Коровки-Вольського Григорія Карповича – 54

Коровченко *див.* Коровка-Вольський

Коростешувець *див.* Коростешовець

Коростешовець (Коростешувець) Іван, житель остерський – 175–177, 181, 232

Корсак Василь, зем'янин Мозирського повіту – 13, 114

Корсун Григорій, житель старгородський остерський – 195

Корсун Федір – 209

Корсунець Феодосій – 192

Корявий (Коравий) Максим, райця остерський – 212

Костянтин, ієрей, священник крехаївський – 167, 168

Косяченко Антон – 255

Косяченко Самуїл – 255

Котляр Леонтій, вїт – 218

Кочубей Василь, писар, генеральний суддя, товариш бунчуковий – 99, 102, 103, 251, 253

Кошелєв Петро – 157, 251

Кошерський *див.* Сангушкович-Каширський

Коширський *див.* Сангушкович-Каширський

Кошкондей (Кошкондей) Андрій, зять Мелешковича Семена, бурмістр – 137

Кошкондей *див.* Кошкондей

Кошачковський Філарет, ігумен Спасо-Преображенського Мгарського монастиря – 59, 106, 248, 250

Кравець Іван – 274

Кравець Максим, житель хрулівський – 70, 249, 250

Кравченко Йосип – 164

Крамар Сава, житель чорнуський – 275

Красович Павло – 139

Кратович Гаврило, підписок – 148, 149

Кретченко Федір, отаман городовий лохвицький – 242

Кривкович Василь, міщанин – 148, 149, 151

Кривкович Стефан, вїт київський – 139

Кривопуст Данило, козак – 249, 250

Кривопуст Євнух, житель бодаквянський – 80

Кривошия Григорій – 278

Кривченко Осип – 164

Криштопенко *див.* Криштопович

Криштопович (Криштопенко) Сергій – 240

Крищин, житель чорнуський – 265

Кроковський Йоасаф, архімандрит Києво-Печерської лаври, митрополит Київський – 60, 61, 64, 65, 83, 88, 107, 126, 248, 250, 271, 287

Кроковський Петро – 251

Крупка Іван, отаман городовий комишанський – 262

Крусинський Якуб – 151

Кузьменко Михайло, бурмістр лохвицький – 242

Кузьменко Сергій, райця – 212

Кузьменко Трохим – 240, 242
Кулієвич Пилип, писар сенчанський – 237, 238
Кулакович Тимофій, бурмістр остерський – 189
Куличенко Клим – 251, 252
Куличенко Стефан, брат Куличенка Тимофія, житель бодаквянський – 76
Куличенко Тимофій, житель бодаквянський – 76
Кулябка Григорій, писар полковий лубенський – 272
Кумличенко Герасим, житель чорнуський – 264
Куракін, князь, обер-штальмейстер – 315
Курбій, козак, житель вовчогірський – 189, 192
Курдасова Лесковна Зіновія (Феодориха), міщанка остерська – 202
Курдієв Гаврило, житель вовчогорський – 195
Куриленко Марко, козак вигурівський – 126
Куропатвич Северин – 148, 149
Курченко Самуїл – 255
Кустовський Методій, законник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 141
Кутневський Данило, знатний військовий товариш – 73, 91
Кученко Семен – 255
Кучер Іван – дод. 3
Кушка Петро, житель крехаївський – 168

Ліневич Кирило, ієромонах – 142
Лаврененко Богдан, віт боденьківський – 175
Лавреньов Нестор, житель омелянівський – 166
Лаврін – 16
Лаврін, десятник київської роти – 288
Лавріненко Григорій – 239
Лазовицький Степан, житель кожухівський – 164
Лазоревич Герасим, писар міський київський – 137
Лапик Іван – 193
Ласковський Симеон, протопоп козелецький і остерський – 215
Лебідь Іван – 70, 238, 249, 250
Левицький-Кусковський Яків, дяк крехаївський – 183
Левко, житель сухоносівський – 270
Левко, сотник – 16
Левченко Іван, отаман гулецький – 274
Левченко Охрім, житель сухоносівський – 274
Лейба Григорій – 278, 286
Лемак Омелян, бурмістр – 237
Леміщиha Марія – 269
Леницький *див.* Ліницький
Ленкевич – 158
Ленкевич Богущ, воєвода київський – 129, 137
Ленкевич Казимир – 158
Ленкевич Олександр, підвоєвода – 141, 158
Ленкевич Роман – 158

Ленкевич Федір – 114
Леонтієвич Петро, сотник городищенський – 277
Леонтієвич *див.* Леонтович
Леонтій Васильович *див.* Слюз
Леонтович (Леонтієвич) Прокопій, дякон остерський, ієрей, пресвітер старогородський
остерський – 65, 201, 203, 204, 206, 209, 215, 216, 219, 220
Лесницький, державець – 152
Лещинський *див.* Ліщинський
Лиждвой Семен – 202
Лизогуб Яків Юхимович, генеральний бунчужний – 232
Липленський *див.* Ліплянський
Лисан Андрій – 240
Лисан Василь – 240
Лисан Григорій – 240
Лисан Онисим – 240
Лисеченко Сергій – 255
Лисий Гаврило, житель старогородський остерський – 195
Лисогор Михайло, отаман городовий лохвицький – 245
Литвин Данило – 255
Лихоцький (Лихутченко) Леонтій (Олексій, Леско) – 259, 260, 262
Лихутченко *див.* Лихоцький
Ліницький (Леницький) Варлаам, ігумен Свято-Михайловського Золотоверхого монастиря – 70,
78, 91, 93, 94, 109, 110, 229, 236, 249, 250
Ліплянський (Липленський) Ян, підвоєвода київський – 305
Ліщинський (Лещинський) Михайло – 137
Лобас Михайло – 274
Ловейко (Ловенко) Андрій – 13, 114
Ложеєденко Василь, підданий Києво-Печерського монастиря – 143, 146
Лозка Тарас, писар земський київський – 16, 149, 150, 303, 304
Ломакін Іван, реєстратор – 255
Ломиковський Іван, генеральний осавул – 200
Лопатін Тимофій, товариш Козелецької сотні, житель козелецький – 181, 182, 232
Лосминський Василь, наглядач – 157
Лук'ян – 126, 256
Лук'ян, вїт крехаївський – 173
Лук'янова Анна, інокія – 45, 312
Лук'янович Григорій, вїт чорнуський – 264, 265
Лук'янович Климентій, вїт батуринський – 197
Лук'янович Марко, чернець – 138
Луценко Прохор, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252, 255
Луценко Самуїл – 270
Луцешко Данило – 173
Луцкович Євстафій Петрович, син Луцковича Петра – 161
Луцковичова *див.* Полоцковна-Рижова
Любецька-Полозівна Фенна, дружина Любецького Дмитра Романовича – 289–291, 293
Любецький Дмитро Романович, князь – 289–293

Мазаракій Дем'ян – 266
Мазека (Мазюка, Мазяка) Іван – 251, 252
Мазека Ярема – 251, 252
Мазепа Іван, гетьман Війська Запорозького – 42–51, 84–86, 99, 102, 103, 164, 182, 199, 312
Мазепина (Мазепа) *див.* Мокієвська
Мазюка *див.* Мазека
Макаренко Іван – 178
Макарій, дякон – 136
Макарій, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 6, 10, 11, 20, 22, 24, 113, 129, 130, 288, дод. 2
Макаров Іван – 312
Макарович Самійло, міщанин київський – 115, 116
Максимович Григорій – 137
Максимович Сава, лавник козелецького уряду – 216
Максимович Стефан (Степан), канцелярист військовий – 70, 249, 250
Малий (Маляр) Микита – 251, 252
Малченко Іван, старший райця – 161
Маляр *див.* Малий
Мальченко Іван, райця – 161
Мальченко Михайло, бурмістр – 170
Мамелфа, намісниця Свято-Флорівського дівочого монастиря – 182
Мануїл, священик Свято-Флорівського дівочого монастиря – 45, 312
Мануйлович Іван – 253, 254
Манченко Павло, бурмістр чорнуського уряду – 270, 271, 275, 276
Марія Охновна – 137
Марія, дружина Рубленка Вакули – 233
Маркович Андрій, полковник лубенський – 77, 78, 253, 254
Марковна Феодора, солдатка – 53, 121
Маркоцький Гедеон, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 89, 250
Маркучов Мартин, житель боденьківський – 186
Марта, інокія Києво-Печерського Свято-Вознесенського дівочого монастиря *див.* Балика-Ходичанка Марина
Мартин – 16
Мартинович Андрій, вікарій Свято-Спаського Пирятинського монастиря – 68
Мартинович Левон, бурмістр остерський – 191, 192
Мартисенко Микита, отаман городовий лохвицький – 241
Мартос Мартин Васильович, суддя – 243, 245
Мартос Павло, сотник лохвицький, обозний полковий лубенський – 76, 245
Марціянович Матвій Денисович, міщанин київський – 115, 116
Марченко Василь – 167, 168, 183, 185, 252
Марченко Лук'ян, війт – 185
Марченко Силя, посполитий с. Омелянів – 166
Матвієвич Герасим – 126
Матвій – 16
Матвійович Герасим – 126

Мацевич Григорій – 148, 149
Мачеха Матвій – 312
Машенко Zenko, підданий Кисво-Печерського монастиря – 146
Мелех – 265
Мелешкович Семен (Mielezskowicz Siemion), вїт київський, міщанин – 10, 12, 24, 45, 137, 312
Мельник Андрій, козак вигурівський – 53
Мельниченко Ничипор – 237
Микита, священник – 243
Микитченко Сергій – 191
Микола, брат Коровок-Вольських Василя та Григорія – 225, 230, 231
Миколай, ієродиякон, економ Свято-Михайлівського Золовершого монастиря – 119, 126
Милорадович Михайло, полковник гадяцький – 91, 93, 109, 110
Миндоренко Олекса – 277
Мировський Йосиф (Йоасаф, Mirowsky Jasaf), ігумен Свято-Михайлівського Золовершого монастиря – 15–18, 115, 116, 134, 135, 147–152, 300–306, 311
Мироненко Іван – 251, 277
Миткович Федір, бурмістр – 147
Михайл, ієросхимонах, намісник Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря – 67, 77
Михайленко Кіндрат – 190
Михайличенко – 270
Михайло – 50, 51
Михайло Іванович, отаман – 198
Михайло Константинович, ігумен – 138
Михайло, городничий, київський пан – 133
Михайло, писар – 6, 10
Михайлович Василь, бурмістр – 176
Михутченко Леско, житель бодаквянський – 262
Мишка-Холоневський Михайло, підвоявода київський, ротмістр – 134
Міненко Сава, отаман омелянівський – 166
Міняленко Кирило – 185
Міщенко Дмитро – 270
Міщенко Яків – 186
Многогрішний Дем'ян Гнатович, гетьман Лівобережної України – 40
Можневський Сава, урядник – 161
Мойсеєнко Федір, козак вигурівський – 53, 118
Мойсей – 16
Мокієвська (Мазепина, Мазепа) Марія-Магдалина, ігуменя дівочих Києво-Печерського Свято-Вознесенського, Глухівського Успенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів, мати Мазепа Івана – 57, 165, 179–182
Мокієвський *див.* Дмитрієвич
Мокієвський Костянтин, полковник – 198
Молочиха Агафія Тарасівна – 202
Молукаленко Іван Никифорович – 277
Молчан Василь – 251, 255
Молчанов Яків – 255

Молян Іван – 126
Монкошинський Себастьян, генеральний возний – 305
Мономах Володимир (Володимир II Всеволодович, Великий князь київський) – 150, 312
Монтвид-Дорогостайський Павло Якович, державотворець обухівський – 15, 138
Моркитний Семион, райця – 176
Мормоленко Григорій – 274
Москаленко Стефан, житель крехаївський – 168
Москаль Іван, житель пісківський – 242
Москаль Михайло, військовий товариш Сенчанської сотні – 240
Мостовничий Андрій, житель кожухівський – 164
Мурашка Павло, житель хрулівський – 238, 251, 257
Мурашка Семен – 251, 255
Мурашка Федір – 251, 255
Муха Кирило, священник київської церкви Воскресіння Христового – 125
Мякиш Семен – 22, 143, 144, 146, 312

Нагай Роман – 278
Нарбут Микола Войцехович, господарський маршалок – 289
Наришкін Олександр, дійсний таємний радник – 315
Нарушевич Микола, писар – 8, 9
Невіжин Іван, дяк – 164
Негребецький Костянтин, дякон Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 136
Негула (Некгула) Василь, зем'янин Мозирського повіту – 13, 114
Недовба – 270
Незамай, житель гоголівський – 232
Некгула *див.* Негула
Нелідов, резидент-наглядач – 255
Немирич Іван, зем'янин господарський київський – 130, 288
Немирич Йосип Іванович, суддя, намісник київський – 114, 145
Немирович Андрій Якубович (Niemirowicz Andrzej), воєвода київський – 1, 2, 3, 4, 6, 10, 11, 18, 20, 22, 24, 113, 129, 130, 288, дод. 2
Немчин Юрій – 255
Нероденко Іван, житель позняківський – 53, 121
Нестеренко *див.* Нестерович
Нестерович (Нестеренко) Федір, компанійський ротмістр – 79, 89, 206, 209, 230, 231
Нестерович Іван, канцелярист військовий – 73
Нечай Микола – 151
Нечай Федір, бурмістр київський – 232
Нещадин Василь, козак – 251
Никитенко Андрій, житель вигурівський – 124
Никифор, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 126, 199
Ніколаєв Роман, писар городовий комишанський – 262
Новицький Степан, дозорець комишанський – 262
Новосильцов Василь, таємний радник і кавалер – 315
Новоторжцов Михайло, секретар – 315
Носко Федір, козак Київської сотні – 122

Обідовський Іван, полковник ніжинський – 179, 181
Обуховський Дмитро – 246
Овчаренко Лук'ян – 251, 252
Овчаренко (Авчаренко) Павло – 255
Огризковна Огрефіна, дружина Биримовича Андрія – 158
Одарка, вдова – 53
Олейкович *див.* Омелькович
Олександр, польський король і великий князь литовський – 10, 24, 25, 143, 145, 130, дод. 1
Олександрович *див.* Александров
Олексій – 16
Олексій Михайлович, російський цар – 37, 160, 309, 310, 312, 314
Олексій, ігумен Свято-Михайлового Золотоверхого монастиря *див.* Петрина
Омелькович (Олейкович) Семен, київський князь – 125, 126, 312
Олеша Петро – 13, 114
Олешка – 16
Олещенко Герасим, житель с. Малі Піски – 261, 263
Олізар Анастасія, дружина підсудка мозирського – 13, 114
Ольшанський Пафнутій – 146
Ольшанський Федір – 250
Онищенко Сава, житель чорнуський – 268
Онкевич *див.* Онкович
Онкович (Ганкович, Онкевич) Андрій Богданович, боярин Київського повіту – 128–130, 312
Онкович Ганко Михайлович, дід Онковича Андрія Богдановича – 129, 130
Онкович Мартин, брат Онковича Андрія Богдановича – 129
Онокал Григорій, підданий Нестеренка Федора – 231
Опанас – 16
Опанасенко Вакула, козак вигурівський – 53, 118, 123
Опанасенко Оникій – 65, 223
Опліт Василь, козак – 249, 259
Оплітов Мирон, житель бодаквянський – 259
Опушний Іван, отаман городовий остерський – 207, 212
Орля Оксентій, чернець Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 138
Остап – 16
Остап, ктитор – 173
Остапенко Давид, старший райця – 206
Остапенко Іван, мірошник, житель старогородської слободи – 213, 217
Остапенко Карпо, житель київський – 312
Остапенко Стефан, райця – 234
Остафіїв Олексій, канцелярист – 156
Острозький Костянтин Іванович, князь, воєвода волинський, троцький – 2, 11, 22, 116, 134, 135
Острозький Костянтин-Василь Костянтинович, князь, воєвода київський – 7, 10, 11, 12, 14, 15, 19, 22, 24, 115, 116, 134, 135, 140, 143, 144, 146, 312
Отрада Дем'ян – 233
Отрада Петро, підданий Нестеренка Федора – 231
Охрім – 16
Охріменко Петро, житель сухоносівський – 270

Павленко Семен, житель троєщинський – 126
Павло – 16
Павлович – 139
Павлович Андрій, писар міський остерський – 187, 188
Павлович Потапій, священник васильківський – 271
Павлович Тимофій – 218
Павлович Тихон – 189
Павша Богухфал Михайлович, суддя – 114, 290
Павша, київський зем'янин, підсудок – 137
Падалиця Іван, підданий Нестеренка Федора – 231
Падалченко Стецько – 270
Пакрішен Остап, житель вовчогірський – 195
Паламаренко Григорій, житель старогородський остерський – 213, 217
Паламаренко Семен, житель старогородський остерський – 224, 227
Палюра Ілля, поміжник чорнуський – 278
Палюх (Палюшенко) Остап, житель вигурівський – 121, 124
Палюшенко *див.* Палюх
Панасенко Мойсей, бурмістр лохвицький – 261
Панкевич *див.* Панкович
Панкович (Панкевич) Василь – 6, 288
Панкович Максим, зем'янин київський – 9, 11, 22, 143–146
Панущенко Хома, житель остерський – 187, 188
Панченко Кузьма, товариш Остерської сотні, житель боденьківський – 175, 181, 182, 232
Панченко Яким, козак комишанський – 262
Панщиський Василь, поміжник поставмуцький – 274
Парамон, городничий крехаївський – 185
Парфенов – 312
Пархоменко Іван, житель крехаївський – 173
Пархомович Тихон, віт лубенський – 273
Паршин Гаврило, піддячий – 164
Пацевич Юрій, намісник полоцький – 25, дод. 1
Пацкевич Анастасія Василівна, дружина Мелешковича Семена – 137
Пацюченко Іван – 233
Пацюченко Сава, бондар, житель старогородський остерський – 224
Пацюченко Семен – 228
Пашинський – 304
Пашинський Терех, генеральний возний – 136, 139, 312
Певниха Пелагея, жителька токарівська – 261, 263
Пекур Стефан, віт крехаївський – 168, 173
Пелюн Гаврило – 233
Пенько Ян Петрович – 4
Перетятченко Семен, товариш військовий – 237
Перехристенко Іван Якович, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 53, 120
Перехристенко Федір, отаман, брат Перехристенка Якова – 53, 118, 123
Перехристенко Яків Якович, отаман вигурівський – 53, 118, 123
Песочинський Лаврін, писар, дипломат ВКЛ – 10, 11, 13, 22, 114

Пестич Стефан, сотник лохвицький – 250
Пеструха Захарій, печантар – 218
Петкун Петро, поміжник старгородський остерський – 206, 219, 222, 223
Петкун Федір, житель старгородський остерський – 195, 226, 228
Петрашко Товій (Товія), ієромонах, суддя консисторський – 56, 126, 127, 142
Петренко Андрій, житель поставмуцький – 270
Петренко Василь, вїйт – 183
Петрина Олексій, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 156, 157, 253, 253, 255, 257, 258, 314
Петриха Ганна, жителька чорнуска – 270
Петро – 16
Петро I Олексійович, князь, російський цар – 71, 164, 311–315
Петро II Олексійович, російський імператор – 314, 315
Петрович Павло, пресвітер лохвицький, священник церкви Преображення – 248, 250
Петрович Федір, бурмістр – 171
Петруха Захарій, печантар – 218
Петрушенко Петро, бурмістр, отаман бодаквянський – 237–240, 242, 244
Печерський Василь, житель комишанський – 262
Печковський Пахомій, ігумен Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря – 66, 276, 278, 280
Пештич Антоній, пресвітер васильківської церкви Воздвиження – 257, 258, 260
Пештич Василь, міщанин лохвицький – 245
Пештич Стефан, сотник лохвицький – 248
Пештич Трохим, дозорець Лубенського полку – 245
Пиковський Іван, писар майстратовий київський – 119
Пилецький Микита – 137
Пилип, священник бодаквянський – 246
Пилипенко Гаврило, козак Лубенського полку – 251
Пилипенко Марія, вдова – 251
Пилипенко Трохим, козак Лубенського полку – 251
Пирогович Олександр, возний – 297, 298, 300, 302, 303
Пироцький Іван, писар, сотник ніжинський – 64, 169, 170, 177–182, 232, 313
Пирятинський Іван, сотник Комишанської сотні Гадяцького полку – 111
Піддячий Данило, житель бодаквянський – 261, 263
Пінчук Василь – 233
Пінчук Омелян – 153
Пінчук Сергій – 137
Пінчук Філон – 153, 312
Піший Яків, житель остапівський – 262
Погорський, писар земський мозирський – 158
Погукаленко (Погукало) Іван, житель остерський – 198
Погукало *див.* Погукаленко
Подгрушний Павло, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, житель бодаквянський – 251, 252, 255, 262
Подоприсвіт, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 6, 10, 24, 130, 288
Подорожній Іван – 240

Подтереба Трохим – 194
Поздишев Яків – 310
Покорський Данило, старший канцелярист – 253, 254
Покотило Микита – 251
Покрушний Павло – 255
Поливаний Федір, житель коновалівський – 242
Поліщенко Тарас, житель чорнуський – 270
Половець-Рожиновський Юрій Семенович, шляхтич – 150, 151
Полозівна *див.* Любецька-Полозівна
Полоцковна-Рижова (Луцковичова) Марія, міщанка київська – 45, 161, 312
Полоцький Данило, вїт київський – 158, 159, 160, 161
Полоцький Дмитро, син Полоцького Данила, вїт київський – 119, 170, 181, 208, 221, 250
Полуботко Леонтій, полковник переяславський – 98
Полулях Павло, житель крехаївський – 167, 168
Полуянов – 257
Полянська – 312
Пономаренко Дмитро, поміжник – 278
Пономаренко Федір – 270
Понський Семен Глібович, воєвода київський – 291, 293
Попович Богдан, житель київський – 312
Попович Григорій Григорович, житель київський – 25, дод. 1
Порохненко Остап, підданий Свято-Михайлівського-Золотоверхого монастиря – 255
Постуленко Герасим – 270
Потапенко Іван, житель крехаївський – 168, 173
Прач Стефан, шинкар – дод. 3
Прибинський Мацей – 150
Пригодяк Григорій, житель пирятинський – 276
Приймак Матвій, поміжник – 278
Применко Леско – 186
Прокіп – 257
Прокопій *див.* Леонтович Прокопій
Проскура Тимофій – 288
Проскуренко Ігнат, отаман городовий остерський – 193
Прохоренко-Родимець Григорій – 126
Проценко Василь, брат Проценка Івана, мірошник, житель хрулівський – 237–240, 244
Проценко Іван, брат Проценка Василя, мірошник, житель хрулівський – 237, 244
Проченко Семен – 172
Пруцький Петро, ротмістр – 288
Пугач Антон, підданий Свято-Михайлівського-Золотоверхого монастиря – 251, 252, 255
Путятич Дмитро Іванович (Putiaticz Dmitro), воєвода київський, намісник Брянський – 1, 10, 4, 25, дод. 1
Пучка Андрій, товариш Лохвицької сотні – 242
Пучка Василь, брат Пучки Андрія – 242
Пушкаренко Семен, житель старогородський остерський – 206, 219
Пшикало Яків – 270

Пясецький Сильвестр, ієромонах, законник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 230, 231
Пятчанин Лаврін, вїйт – 237, 238, 240

Радзивїлл Альбрехт Станїслав, королївський секретар, великий канцлер литовський – 20, 25
Радченко Іван, житель боденьківський – 186
Радченко Трохим, житель остапївський – 262
Рай Василь, пїдвoсвoдa, намісник кїївський – 11, 22, 140 142, 143, 146
Райча *див.* Дмитрашко-Райча
Рак Григорїй – 241
Ребенський Максим Васильович, житель кїївський – дод. 3
Рева Іван, житель бодаквянський – 262
Резнік Федїр – 278
Резніченко Семен, житель коновалївський – 242
Резніченко Яким, житель лохвицький – 244
Рижко Федїр, старший райця остерський – 176, 202
Рильський Войтех, вoїський житомирський, писар гродський кїївський – 134, 141, 154, 305
Рїдка Іваниха Петрївна, жителька старогородська – 65, 222, 230, 231
Рїдченко (Радченко) Кузьма Васильович, житель старогородський остерський – 65, 221, 224, 230, 231
Рoгуцький Микола, писар – 170, 221, 250
Родина Матвїй – 225
Родкевич Ян, шляхтич – 141
Родович Димитрїй, святиник старогородський остерський – 203, 220
Родостамов Михайло, дяк Посольського приказу – 164, 312
Родченко *див.* Рудаченко
Родченко *див.* Рїдченко
Рожинoвський *див.* Половець-Рожинoвський
Розвoра Олексїй – 153, 312
Рокицький, ротмістр – дод. 3
Романенко Дмитро, вїйт чорнуський – 270, 271, 276
Романович Василь, бунчуковий товариш – 252, 253
Романович Дмитро, князь – 8
Ромоданoвський Григорїй Григорович, боярин – 71
Рубан Йосиф, чернець – 245
Рубан Петро, житель старогородський остерський – 223, 228
Рубець Дмитро, мїрошник остерський – 187
Рубленко Вакула – 233
Рудаков, полковник – 255
Рудаченко (Родченко) Дем'ян, пїдданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252
Рудаченко Кїндрат, пїдданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252, 255
Рудаченко (Руденко) Семен, пїдданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252
Руденко *див.* Рудаченко
Рудкевич Якїв – 10

Рудой – 274
Русанівський Остафій, генеральний возний – 151
Русаченко Федір, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252
Русинович Нафанаїл, законник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 208
Рут Яків, міщанин київський – 137
Рутський, ксьондз – 139
Рязанський Степан – 312

Сава, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 289
Савицький Гedeон, ігумен Свято-Троїцького Кирилівського монастиря – 142
Савич Василь, полковник лубенський – 269, 271, 272, 273, 274
Савич Семен, генеральний писар – 94, 95, 96, 101, 106, 200
Савченко Павло, житель бодаквянський – 237, 238
Самборович Євстратій, писар митрополичих духовних судів – 56, 126, 142
Самойленко Іван, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 252
Самойленко Юрій, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 252
Самойленко Яків, житель крехаївський – 173
Самойлович Іван, гетьман Лівобережної України – 41, 196
Санатор Василь, житель крехаївський – 168
Сангушкович-Каширський (Кошерський, Коширський) Андрій Михайлович (Koszyrski Andzzej), маршалок, справця Київського воєводства, староста луцький – 5, 6, 10, 24, 288
Санкович Радко, мірошник остерський – 188
Сапонова Олена, перша дружина Черевчя Василя Йосиповича – 147
Сарапня Сава, війт боденьківський – 186
Сахненко Лук'ян – 270
Сахнович Прокоп, бурмістр київський – 159, 160
Сашотка Іван, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251
Сверчков Аврам, обер-секретар – 156
Свірчевський Ісакій – 154
Світчина Василева – 273
Свічка Леонтій, полковник лубенський – 80
Святополк Михайло Ізяславович, великий князь литовський – 312
Севергілов Павло, обер-секретар – 315
Семен – 16
Семен, житель поставмуцький – 270
Семен, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря *див.* Симеон
Семененко Іван, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252
Семенович Данило, війт чорнуський – 265, 278, 281, 280, 284, 286
Семенцов Трохим, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 255
Семикупний Семен, посполитий с. Омелянів – 166
Сенатор Михайло, житель крехаївський – 165
Сеник Гаврило, житель позницький – 278, 286
Сенютович Іоанікій, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 52–59, 60, 61, 64, 65, 69, 82, 87, 92, 96, 101, 105, 107, 108, 122, 169, 170, 180, 181, 207, 208, 211–214, 217–219, 221–228, 231, 248, 250, 267, 271, 272, 278, 281, 283, 284, дод. 3
Сербин Войця, генеральний осавул – 162

Сергієвич Іван – 189
Сергій, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря *див.* Трилевич Сердюков – 126
Серпуховітінов Афанасій, канцелярист – 255
Сигізмунд I Старий (Жикгимонт), литовський – 1–6, 10, 11, 18, 20, 24, 126, 129, 130, 143, 146, 312, дод. 2
Сигізмунд II Август (Жикгимонт, Sigismundus Augustus), король польський і великий князь литовський – 8–11, 12, 22, 24, 294
Сигізмунд III Ваза (Жикгимонт Третий), король польський і великий князь литовський – 16, 19
Сидір – 16
Сидко Іван, отаман остерський – 195
Сидоренко Яків, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252, 255
Сидорович Василь, бурмістр – 201, 202
Силенко Денис, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252
Силенко Іван, житель вигурівський – 120
Силенко Федір, козак, житель остерський – 190
Сильвестр (Головчич), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря *див.* Головчич Сильвестр
Сильвестр (Єрусолимець), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря *див.* Єрусолимець Сильвестр
Симеон (Семен), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 7, 8, 9, 10, 11, 22, 128–130, 132–133, 290, 292, 293
Симеон, піп – 137
Симеон *див.* Чекановський
Сирага Ларіон – 137
Ситник Михайло, житель остерський – 233
Сич Яків, райця – 216
Сінник Іван, бурмістр лохвицький – 246
Сігал Роман, товариш Остерської сотні – 166
Скоропадський Іван, гетьман Лівобережної України – 51–70, 73–76, 79, 81–83, 87–91, 107, 108, 126, 182, 230, 231, 249, 250, 254, 269, 270, 273, 274, 287, 313
Скороход Пилип Степанович, писар Київського полку – 125
Скриба Іван, підскарбій воєводи київського – 130
Слинко Іван, житель остерський – 233
Слідик Іван, райця – 176
Сліпий Матвій – 270
Слонимський Костянтин-Миколай – 262
Служка Іван Григорович, городничий київський – 288
Слуцький Семен, князь – 5
Слуцький Юрій, князь – 5
Слюз Леонтій Васильович, сотник сенчанський – 237, 238, 240
Слюсар Гаврило, житель чорнуський – 68
Сметанко Мартин, козак – 251
Сметанченко Іван – 251, 252
Сметанченко Степан, козак – 251
Сміловець Андрій, бурмістр – 264

Смолнянин Іван, старець – 25, дод. 1
Смоловик Федір, вїт – 188, 208
Смолянський Семен, генеральний возний – 116
Снігир Улас – 274
Соколовський Войтех, помічник київського підвоєводи – 148, 149
Соколовський Ян, генеральний возний – 298, 300, 303
Сокольницький Кшиштоф, шляхтич – 136
Соловійов Юхим, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 255
Солоневська Єфросинія Вавуличівна, жителька київська – 45, 312
Солонина Агафія Самойлівна, бабуся Пироцького Івана – 169, 176, 179, 181, 182, 232
Солонина Василь, писар Київського полку – 230, 231
Солонина Костянтин Дмитрович, полковник київський, дід Пироцького Івана – 43, 169, 170, 175, 179, 181, 182, 195
Солонина Михайло, сотник остерський – 234, 235
Солонина Сергій, сотник остерський – 206, 207, 212, 233
Солтан Давид, печантар – 300, 301, 303, 304
Соляниченко Йосиф – 69, 285
Соляниченко Яків – 66
Сомкович Богдан (Somkiewicz Bochdan), вїт київський – 156, 158, 307, 308, 312
Сомкович-Влостовська Катерина (Somkiewicz Halszca), дружина Сомковича Богдана – 38, 45, 52, 307, 308, 312
Сомоненко Конон, житель остерський – 190
Сорокан Іван, житель боденьківський – 184
Софія Олексіївна, російська царівна, співправителька – 71
Софонович Іван, бурмістр – 196, 221
Софонович Феодосій (Sofonowicz Theodozy), ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 27, 29, 31, 32, 35, 36, 40, 41, 125, 126, 131, 155, 310, 311
Стаєцький Максим Григорович, пресвітер козелецької Спаської церкви – 215
Старий Марко, житель крехаївський – 165
Старий Потап, житель крехаївський – 165
Старий Хома, житель старогородський остерський – 222, 226
Старченко Опанас, підданий Нестеренка Федора – 231
Стасевич Стефан, райця – 206, 207
Стельмах Іван, житель київський – дод. 3
Степан – 16
Степан, брат Мелешковича Семена – 137
Степаненко Семен, підданий Києво-Печерського монастиря – 164
Стефан Баторій (Stephanus), польський король і великий князь литовський – 11, 13, 22, 114, 142, 312
Стеха Василівна, дружина Бородавченка Івана Федоровича – 226
Стеха, сестра Рубленка Вакули – 233
Стецкевич Богдан, ротмістр – 128, 129
Стецкович Солтан, державотворець чорнобильський – 293
Стецько – 16
Страховський Варлаам, ігумен Свято-Михайлівського Видубицького монастиря – 142
Стрельбицький Войтех, шляхтич – 141

Стрибиль Филон, чашник, суддя київський – 138, 296, 297, 300–304
Стривянський – 146
Строцький Іван, священник крехаївський – 174
Струкцас Ян Ондил, дворянин – 300–304
Стуга *див.* Стуженко
Стуга Марія, дружина Стуги Стефана – 214
Стуга Стефан, житель старгородської слободи – 65, 214–216, 219, 222, 228
Стуженко (Стуга) Максим, житель старгородський остерський – 213, 214, 217, 223
Ступар Федір, житель остапівський – 69
Супруненко Ілля – 278
Сурина (Урина) Андрій, писар гродський київський – 15, 138, 148, 149, 151, 295, 296, 300–304
Сурина Гарасим, підсудок – 149, 151, 303, 304
Сула Федір, житель київський – 312
Сутковський Каспор, шляхтич – 300, 303
Сухорев Ісай – 251

Тавлуєнко Василь, житель крехаївський – 174
Тавлуєнко Іван, житель крехаївський – 174
Тавлуєнко Стефан, житель крехаївський – 173
Тавлуй Василь, житель крехаївський – 165, 167, 173, 174, 183, 225
Тадрина Федір, бурмістр – 158
Танська (Забіла) Анна, дружина Танського Василя – 206, 219
Танський Антон, полковник київський – 229, 230
Танський Василь, полковник переяславський – 65, 206, 209, 214–216, 219, 220
Таран Іван, козак, житель середняківський – 246
Таран Микита, отаман – 53, 118
Тараненко Павло – 118
Тарасенко Семен, житель крехаївський – 185
Тарловський Лазар, пресвітер козелецької Свято-Микільської церкви – 215
Тарнавський Стефан, знатний військовий товариш – 79, 229
Тарнавський Паїсій, ієромонах, законник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 170
Тарнавський Полікарп, намісник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 161
Тедя *див.* Золотушанка Федя
Телега Микита, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 255
Телок Іван, житель чорнуський – 68, 278, 279
Терещенко Леонтій, вїйт остерський – 194
Тимофієвич Корній, писар міський остерський – 190–192
Тимофієвич Пархомій, житель вигурівський – 117
Тимофій – 16
Тимофій (Тимоха), пан – 6, 288
Тимофій, священник с. Подище – 282
Тимущенко Павло, вїйт боденьківський – 177, 178
Тихонович Роман, бурмістр – 208
Тиша Федір, підсудок земський київський – 137, 288, 289
Тишевський Марк, шляхтич – 300, 303

Тишкевич Кшиштоф, підчаший київський – 141
Тишкевич Януш, воєвода київський – 305
Тишко, житель бодаквянський – 76
Ткач Андрій, житель чорнуський – 270
Томиленко Тарас, підданий Києво-Печерського монастиря – 143, 146
Томилович Мойсей – 117
Топіха Лаврін, товариш Остерської сотні – 166
Торський Ілля, чернець Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 146
Трилевич Сергій, намісник, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 11, 22, 125
Трифон, законник Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 202
Троцький Максим, суддя полковий лубенський – 66, 269
Трубецький Іван, генерал-фельдмаршал – 315
Турчинович Василь, намісник білоцерківський – 130
Турянський Олексій Михайлович, суддя генеральний – 105, 126, 181, 182

Удовиченко Оникій, житель боденьківський – 175
Удовиченко Павло, житель боденьківський – 175
Урин *див.* Сурин
Урусов Григорій, генерал-лейтенант, сенатор – 315
Усенко Петро, отаман городовий чорнуський – 264, 265, 270, 274
Устим – 16
Устинія, перша дружина київського війта Мелешковича Семена – 137
Ушаков Андрій Іванович, підполковник Семенівського гвардійського полку – 315

Федір – 16
Федір, зять Крищини – 265
Федір, схимонах, митрополит Сибірський – 248, 250
Федоренко-Гончаренко Василь – 63, 273
Федоренко-Гончаренко Микола – 63, 273
Федорович Максим, протоієрей пирятинський – 267, 271, 272, 282
Федорович Михайло, священник пирятинської церкви Вознесіння – 282
Федорович Пилип, писар міський сенчанський – 240, 244
Федорович Сергій, райця, війт остерський – 202, 207
Федорович Яким, священник сухоносівський – 266, 267, 271, 272, 281–284, 287
Федорович Ярема, дяк бодаквянський – 240, 242
Феодора, дружина Опліта Василя – 259
Феодориха *див.* Курдасова Лесковна Зіновія
Феодосій, козак – 189
Феоктист, законник – 276
Филипович Павло, житель бодаквянський – 258
Филипович Прокопій, попович бодаквянський – 257, 258
Филонович Лук'ян, бурмістр – 197
Филонович Петро, отаман городовий лохвицький – 243
Філарет, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 6, 10, 24, 154, 288
Філон – 16, 153, 312

Філоненко Сергій, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252, 255
Філофей, ігумен Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря *див.* Кизаревич
Фрідріх – 137
Фронцек – 10
Фронцова, теща Івашкевича Макара – 6, 288
Фукал Ісай, житель чорнуський – 275
Фуніков Олексій – 255
Футорний Іван – 16

Хабенський Богуш Дмитрович, князь – 8
Хабенський Дмитрій Романович, батько Хабенського Богуша – 8
Хай Михайло, мірошник хрулівський – 237, 239, 240, 244
Ханатенко Марко – 270
Харетченко Давид, житель чорнуський – 270
Харитон, тесть Лопатіна – 232
Харлинський *див.* Щасний-Харлинський
Хвалій Тимофій, отаман воронківський – 277
Хвененко Іван, житель сухоносівський – 270
Хвененко Хома, житель сухоносівський – 270, 274
Хейло Леонтій, житель чорнуський – 69, 268, 270, 275, 278
Хейло Ярема Леонтійович, син Хейла Леонтія – 275, 278
Хенцинський Павло, отаман городовий остерський – 206, 207
Хищенко Іван – 183
Хмелевич – 158
Хмельницький Богдан, гетьман Війська Запорозького – 30–34, 44, 56, 64, 82, 125–126, 250, 311, 312
Хмельницький Павло Янович, полковник київський – 125, 126
Хмельницький Юрій, гетьман Війська Запорозького – 36–38
Хованський Петро Іванович, боярин, намісник югорський, воєвода київський – 164
Ходкевич Григорій Олександрович, воєвода київський, підкоморій – 128, 129, 290–293
Ходос – 289
Холоневський *див.* Мишка-Холоневський
Холявка Артем, бурмістр – 221
Хома – 10
Хома, священик – 137
Хомич Семен, отаман городовий ніжинський – 179, 181
Храпченко Костянтин, житель крехаївський – 172, 173, 185
Хрипунов Лаврентій – 251
Хрисанович Гордій, отаман городовий батуринський – 197
Христич Лаврентій (Лаврін) Якович, сотник чорнуський – 268, 269, 271, 274–276, 278, 280, 281, 284, 286
Христич Яків, сотник чорнуський – 264, 265
Хуврич Стефан, житель слобідський, підданий Нестеренка Федора – 202, 231

Цар Агафія, дружина Царя Григорія – 117
Цар Григорій – 117

Чамро Петро, житель крехаївський – 165, 168
Чапчинський – 134, 305
Чарницький Філарет, ієромонах, городничий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 262
Чекановський Симеон, ієрей церкви Різдва Христового с. Бобруйків – 208, 210
Червенко Іван, поміжник чорнуський – 270, 274
Червенко Стецько, поміжник чорнуський – 270, 274
Черевчей Василь Іванович – 5
Черевчей Василь Йосипович – 137, 147–149, 312
Черевчей Єсько Іванович – 5
Черевчей Іван, батько Черевчеїв Єська, Василя та Федора, вїт київський, міщанин – 5
Черевчей Матвій (Матюшко) Васильович, зять Мелешковича Семена – 137, 147
Черевчей Орина Іванівна, дружина Онковича Андрія Богдановича – 129
Черевчей Пелагея (Полонія) Василівна, донька Черевчея Василя Йосиповича, дружина Вигури Станіслава – 147, 148
Черевчей Федір Іванович, вїт київський – 5, 128
Черкас Василь, шляхтич – 300, 303
Чернишов Григорій Петрович, граф, генерал-аншеф – 315
Чернобай Костянтин, козак – 251
Чешуйка Кіндрат, вїт остерський – 230, 231
Чиж Григорій, возний київський – 143, 146
Чичиль Іван, житель вигурівський – 53, 118
Чоботко Іван, житель жилянський – 142
Чоріпко Афанасій, вїт остерський – 190
Чорномуренко Данило – 255
Чорномуренко Ігнат – 255
Чорномуренко Левко – 255
Чудикевич Євстратій, ігумен Свято-Троїцького Больничного монастиря – 126
Чумаченко Юрій (Ювко), житель чорнуський – 265
Чюхна Данило, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 255

Шавула Богдан Іванович, зем'янин, служебник воєводи київського – 132, 133, 137, 290
Шаргородський Іван, писар суду полкового лубенського – 273, 274
Шаричин Григорій, секретар – 157
Шафіров Петро, віце-канцлер, таємний радник – 313
Швець Данило, житель чорнуський – 270
Швець Сезко, житель чорнуський – 270
Швець Федір – 251, 252
Швець Юхим – 256
Шевцов Гаврило – 183
Шевцов Лаврін, горобіївський житель – 270
Шереметев Василь Борисович, воєвода білоозерський – 160
Шиленко Ясько, житель чорнуський – 264
Шимонович Стефан, урядник – 136
Шимченко Юрій – 241
Шинкар Іван – 177

Шипул Григорій, підданий Нестеренка Федора – 231
Шишка Олександр – 149, 151
Шияк (Шиян) Петро, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 251, 252, 255
Шиян *див.* Шияк
Шкарупа Григорій Іванович, сотник лубенський – 270, 273, 274
Шленчак Марко, комісар сотенний – 262
Шостаченко Лук'ян, ктитор, житель чорнуський – 62, 77, 254, 266
Шостачка Афанасій, син Шостачки Параскові Іванівни – 279, 280
Шостачка Парасковія Іванівна, дружина Шостаченка Лук'яна, жителька чорнуска – 66, 69, 279, 280
Шумар Григорій, житель остерський – 195, 198
Шурика Тимофій, житель крехаївський – 168

Щасний-Харлинський Миколай, підкоморій київський – 294–296, 298–306
Щербаненко Григорій, поміжник лохвицький – 278
Щербина *див.* Щербиненко
Щербина Федір, війт лохвицький – 261
Щербиненко (Щербина) Іван – 65, 215–217, 219

Ювінович Ждан, житель вигурівський – 117
Юзефович Авраам, староста жомойський, ковенський, підскарбій земський – 10
Юзефович (Йозефович) Захарія, економ Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря, ігумен СВЯТО-троїцького Красногірського Чорнуського монастиря – 24, 69, 76, 123, 172, 173, 181, 208, 230, 231, 249, 250, 251, 262, 281, 282, 284, 286
Юрій – 16
Юрій, староста берестейський, лідський та озерський – 10
Юркевич Григорій, канцелярист – 253, 254
Юрченко Микита, війт лохвицький – 241–243, 245
Юшкевич Данило Максимович, онук Дворецького Івана Петровича – 218
Ющенко Федір, райця – 214, 216

Яким, пресвітер церкви Святого Михаїла м. Остра – 202
Якимено Макар, козак сухоносівський – 68
Якимович Василь, бурмістр – 181, 250
Яків – 16, 202
Яків, брат Мелешковича Семена – 137
Яковицька Авдотья, друга дружина Черевчя Василя Йосиповича, донька Яковицького Сидора – 147
Яковицький Сидір, бурмістр лохвицький – 11, 22, 144, 146, 143, 147, 261, 312
Якович Федір, війт чорнуський – 268, 269
Якович Яків – 53
Якович Ян, сукцесор – 158
Яковлев Роман, отаман городовий лохвицький – 261
Ян III Собеський (Jan III), король польський і великий князь литовський – 28
Яндзоровський Феофан, намісник Свято-Софійського кафедрального собору – 142

Яненко Іван, підданий Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – 255
Янковський Мартініан, писар чорнуський – 264
Янченко Іван, бурмістр остерський – 187, 208
Ярема *див.* Хейло Ярема
Яремович Павло – 245
Яремович Яків, отаман городовий лохвицький – 241, 246
Яримович Іван, полковник наказний київський – 158
Ярмак *див.* Ярмаченко
Ярмаченко (Ярмак) Григорій, житель боденьківський – 172, 186
Ярмаченко (Ярмак) Опанас, житель боденьківський – 177, 178
Яроленко Віктор, війт остерський – 189
Яролиха, вдова – 274
Ярмущенко Лаврін – 278
Ярош – 16
Ярош, боярин – 128
Ясинський Варлаам, митрополит Київський – 84, 103, 126, 142
Ясинський Станіслав, шляхтич – 136
Яскович Максим, райця – 202
Яснопольський Григорій, канцелярист військовий – 79, 229
Ястребський Онисифор, священник кринський – 69, 278, 286
Яценко Андрій, бурмістр чорнуський – 268, 270, 278, 280, 284, 286
Яцько – 147
Ященко Ясько – 270

Babskij Stanisław *див.* Бабський Станіслав
Babska Anna *див.* Бабська Анна
Bogusz Jozeph – 27
Boruchowsky Joannes *див.* Боруховський Ян
Byszyński Alexander – 307
Dublański Bohdan Stephanowicz – 24
Filaret *див.* Філарет
Gasztolt Albrycht Marcinowicz *див.* Гаштольд Альбрехт Мартинович
Grabianka Zophia Piotrowną *див.* Грабянка Софія Петрівна
Halin Michał – 24
Hankiewicz Stephan – 27
Narasim *див.* Гарасим
Hlebowicz Stanisław *див.* Глібович Станіслав
Hodorski – 150
Hromyka Hrynka *див.* Громика Григорій
Hrynkowicz Siemion *див.* Гринькович Семен
Humiecki Wojciech *див.* Гуменський Войцех
Iwazkiewicz Makar *див.* Івашкевич Макар
Jan *див.* Ян III Собеський
Jasiebski – 155
Jelowiecki Zachariasz – 18, 19

Jermak – 17
Jona *див.* Іона
Jozephowicz Abram – 24
Karnkowskij Aleksander – 17
Kawiecki Alexander – 307
Kizarewicz Philothej (Filaret Kizarewicz) *див.* Кизаревич Філофей
Kmit Siemion Aleksanrowicz *див.* Кмітич Семен Олександрович
Komorowski Adamus – 154
Kononowicz Horbackij Jozeph *див.* Кононович-Горбацький Йосиф
Корес (Корсія) *див.* Копоть Сидір Васильович
Koszyrski Andzzej *див.* Сангушкович-Каширський
Lezeński Stanisław – 22, 24
Łychowski Jakub – 18
Mieleszkowicz Siemion *див.* Мелешкович Семен
Mihal *див.* Корибут-Вишневецький Міхал
Mirowski Jasaf *див.* Миrowsкий Йосиф
Mojsienko Miska – 17
Niemirowicz Andrzej *див.* Немирович Андрій Якубович
Opalinski – 150
Ossoliński Jerzy (Georg) – 22, 24
Pakoszowski Jan – 17
Peretiatkowicz Krzysztoph – 155
Piasoczyński Lawryn *див.* Песочинський Лаврін
Piotrkowicz Bohdan – 17
Postrupeński Szymon – 155
Prusinowski Adam – 150
Putiatycz Dmitro *див.* Путятич Дмитро Іванович
Radziłowski Alb. – 23, 26
Sakiewicz Ignacy – 155
Sigismundus Augustus (Zygmunt August) *див.* Сигізмунд II Август
Sofonowicz Theodozy *див.* Софонович Феодосій
Somkiewicz Bochdan *див.* Сомкович Богдан
Somkiewiczowa Halszce Kawieckiego *див.* Сомкович-Влостовська Катерина
Stephanus *див.* Стефан Баторій
Ujeyski Tomasz – 21
Wigura Stanisław *див.* Вигура Станіслав
Władysław IV *див.* Владислав IV Ваза
Wołęcki Jan – 17
Wołkowicz – 155
Wołowski Joannes – 29, 155
Woroniecki Mikołaj *див.* Воронецький Микола
Wronowski Marcin – 17
Wyszpolski Mikołaj *див.* Вишпольський Микола
Zakrzewski Jacob Dm. – 147
Zbarazkij Mikołaj Andrzejewicz *див.* Збараський Микола Андрійович
Zołotuszanka Tedią *див.* Золотушанка Федя



ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

До географічного покажчика включені усі топоніми, що згадуються в тексті, при чому не тільки адміністративні одиниці, населенні пункти і гідроніми (ріки, озера), але й інші топографічні одиниці (шляхи, урочища) тощо. Назви, що в документах мають різне написання, наводяться в покажчику залежно від кількості варіантів їх написання в документах. Спершу подається сучасна географічна назва, потім у дужках () усі варіанти цієї назви. Подвійні географічні назви подаються у двох місцях. Номер документа подається при основній (сучасній) назві, від другої дається посилання до першої. При визначенні місця знаходження топонімів подаються посилання відповідно до сучасного адміністративного поділу. Вказані у покажчику топоніми знаходяться в основному на території України, тому позиція “Україна” не вказується.

Аксаківські ґрунти – 47, 51

Аравичі, с. *див.* Оревич

Артополот, р., ліва притока Сули – 69, 275, 278, 279

Багринівські землі, ґрунти, історична місцевість на території Голосіївського р-ну м. Києва – 143, 146, 312

Баклянський, острів – 126

Барин, ліс – 164

Баришівка, м., тепер ад Баришівського р-ну Київської обл. – 43, 162, 312

Басанський шлях, дорога від с. Басань Бобровицького р-ну Чернігівської обл. до м. Києва – 125, 312

Батурин, м-ко, тепер м. Бахмацького р-ну Чернігівської обл. – 40–42, 44–46, 48, 49, 71, 84–86, 99, 102, 103, 197

Березань, м., тепер місто обласного підпорядкування Київської обл. – 105

Березовиця (Березовичі), місцевість, ґрунти – 120, 125, 126

Березовиця, р. ліва притока Дніпра – 53, 118

Березові Луки, с. Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 111

Біївці (Биевці), с. Лубенського р-ну Полтавської обл. – 63, 250, 252, 273, 313

Біла Церква, м. Білоцерківського р-ну Київської обл. – 47, 50

Білин, с. Ковельського р-ну Волинської обл. – 13, 22, 114

Білогородка (Белгородка), м-ко, тепер с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 17, 135, 139

Білогородська (Белгородська, Білгородська) волость – 10

Білокнязівське поле – 14, 134, 312

Білоусівка, с. Драбівського р-ну Черкаської обл. – 101

Білоцерківська дорога – 11, 12, 14, 22, 134, 312

Білоцерківський повіт – 24

Білоцерківські землі – 11, 12
Блиставиця, с. Бородянського р-ну Київської обл. – 52
Бобредь (Бобрадъ), р., басейн Сули – 14, 134, 312
Бобриця (Вобгуса), р., ліва притока Дніпра – 10, 14, 24, 47, 51, 132–133, 164, 312
Богуслав, м., тепер ац Богуславського р-ну Київської обл. – 31
Бодаква, р., ліва притока Сули – 73, 90, 262
Бодаква, с. Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 59, 64, 70, 71, 73–76, 78, 90, 91, 93, 109–111, 249–263, 313
Бодаквянська долина – 111
Бодаквянська земля – 237
Боденьки, с. Вишгородського р-ну Київської обл. – 55, 57, 64, 87, 88, 96, 172, 176–188, 250, 313
Боденьківська гребля – 182
Боденьківська земля – 175
Боденьківський млин – 182, 313
Боденьківський хутір – 179
Боденьківські ґрунти – 232
Боденьківські маєтності – 249
Бойківський хутір – 69
Борзна, м., тепер ац Борзнянського р-ну Чернігівської обл. – 179, 181
Бориспіль (Баришполь), м., тепер місто обласного піпорядкування Київської обл. – 126
Борова гребля, знаходилася на р. Стугна – 47, 51
Бородянка, м., тепер смт Бородянського р-ну Київської обл. – 37, 39, 310
Борщагівка (Борщовка, Борщівка.), р., притока Ірпеня та Дніпра – 142
Борщагівка (Борщовка, Борщове, Warszawa), с., тепер ж/м м. Києва – 11, 22, 26, 27, 45, 139, 140, 141, 312
Борщагівська дорога – 11, 22, 142, 312
Борщагівська земля – 11, 45
Борщагівські ґрунти – 141, 142
Борщовка (Warszowka), с. Хойницького р-ну Гомельської обл., Республіка Білорусь – 27
Брагін, м., тепер смт Брагінського р-ну Гомельської обл., Республіка Білорусь – 28
Бровари, м., тепер ац Броварського р-ну Київської області – 125, 126, 312
Будище, місцевість Вигурівщини – 53, 117, 118
Буйволиця, р. – 93, 262
Булахов, хутір – 190
Булдієвці (Булдієвщина), с. – 136

Варовичі (Воревичі), колишне с. Поліського р-ну, тепер с. Васильківського р-ну Київської обл. – 6, 10, 288
Варшава (Warszawa), м., Польща – 10, 13, 19, 20, 22–29, 114, 154, 155
Василівщина, ліс – 70, 249, 250
Васильків, м., тепер ац Васильківського р-ну Київської обл. – 68, 139
Васильківська земля – 164
Введенська земля – 147, 312
Введенські (Уведенські) ниви, місцевість м. Києва – 5, 45, 147–149
Веденська верховина – 153
Ведкалівка, хутір, с. *див.* Ветхалівка

Веленське, оз. – 152, 312
Велика Глеваха, с. Київської обл. – 26, 312
Велика Солтанівка (Салтанівка), с. Васильківського р-ну Київської обл. – 47, 51
Велике князівство Литовське, держава – 8–11, 22, 25, 182, 232, 288
Верхнє місто, історична місцевість в центрі м. Києва на Старокиївській горі – 23
Верховитине, оз. – 312
Ветхалівка (Ведкалівка), хутір, тепер с. Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 59, 64, 70, 74, 75, 236, 247–250, 313
Ветхалівка, долина – 242, 243
Ветхалівський ліс – 243
Ветхалівські ґрунти – 75
Ветянська гребля – 16, 46
Ветянська земля – 150
Вигурівські ґрунти – 126, 127
Вигурівщина (Викгурівщина, Милослава, Милославщина, Wigurowka), м-ко, с., історична місцевість на лівому березі Дніпра на ж/м Троєщина м. Києва – 13, 27, 33, 34, 44, 45, 49, 53, 56, 64, 75, 82, 114, 117–119, 121, 122, 125–127, 158, 159, 161, 312
Видра (Видриця), р., права притока Десни – 57, 64, 175, 176, 179, 180, 182, 250, 313
Видрицька гребля – 182
Видубицька земля – 145
Вичівка – 146, 312
Вишеньки, с. Бориспільського р-ну Київської обл. – 137
Віленське воєводство – 10
Вільно (Wilnae), м., Польща – 1, 4, 8, 9, 18, 21, 25, дод. 1
Віта (Beta, Weta), р., права притока Дніпра – 10–14, 16, 22, 27, 46, 134, 138, 139, 150, 312
Віта-Поштова (Beta, Ветиця, Ветигра), с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 150, 151
Вовча гора, хутір біля м. Остер – 58, 189, 190, 192
Вовчі лози – 136
Вовчки, с. – 69
Вовчогірське (Вовчогурське) поле – 221
Войниловщина, ґрунти – 65, 203, 220
Войничова околиця – 201
Войничів млин – 58
Волевачів хутір – 65, 206, 219
Волинські землі (Wołyńskie ziemie) – 10, 11, 24, 312
Волкиники, князівський двір Торокського повіту ВКЛ – 5
Володимирова груша, урочище – 22, 141, 142, 312
Вольський млин – 58
Воробії *див.* Горобії
Вороньки, с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 277
Воскресенський ґрунт – 125
Вроцлавське (Врацлавське) воєводство, Польща – 18
Вяз, р. – 298, 300, 302, 303

Гадяцький повіт – 243, 246
Гадяч, м., тепер ац Полтавської обл. – 91, 93, 109, 110

Гатенка (Гатинка), р., знаходилася в Києво-Святошинському р-ні Київської обл. – 164
Гатенська дорога – 164
Гатенський ґрунт – 139
Гданськ, м., Польща – 3
Глеваська земля – 132
Глеваський ґрунт (Hlewasky grunt) – 14, 17, 24, 134, 135, 136
Глеваха (Hlewacha), р., права притока Бобриці – 14, 134, 312
Глеваха (Глевацьке, Гливацьке, Hlewacha Wielka), с., тепер смт Васильківського р-ну Київської обл. – 10, 11, 14, 17, 22, 24, 27, 30, 44, 45, 132–134, 136–138, 312
Глеваха Мала *див.* Малютинка
Глибока долина – 10, 11, 12, 22, 312
Глухів, м., тепер ад Глухівського р-ну Сумської обл. – 51, 53–57, 60, 63–69, 70, 73, 75, 76, 79, 83, 87–90, 94–96, 106, 108, 126, 127, 182, 250–255, 311, 313
Гниловод, долина – 164
Гнилуша, р., тепер оз. на ж/м Райдужному м. Києва – 119, 125, 126, 312
Голубевська земля – 10, 11
Голубиєвичі (Голубевичі, Hołubiewiczzy), с. – 10, 11, 24
Горобії, с. Лубенського р-ну Полтавської обл. – 63, 64, 250, 273, 274, 313
Горобіївська гребля – 64, 67, 250, 273, 313
Городище, місцевість на ж/м Троєщина м. Києва – 53, 120, 125, 126, 274
Городище, с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 277
Городове (Hogodowe), оз. – 10, 24, 113
Городянка, с-ще, м-ко – 37, 39
Гребелиний ліс – 70

Данилівка, с. Васильківського р-ну Київської обл. – 45, 47, 52, 83–85, 95, 103, 164, 312
Данилівська земля – 164
Дашенки, с. Варвинського р-ну Чернігівської обл. – 63, 273
Десна, р., ліва притока Дніпра – 57, 64, 126, 179–181, 250, 313
Димер, с., тепер смт Вишгородського р-ну Київської обл. – 28
Дівич гора (Лиса гора), історична місцевість біля Саперної слобідки м. Києва – 11, 22, 45, 143, 144, 146, 312
Дніпро (Dniepr), р. – 7, 10, 11, 13, 22, 24, 45, 47, 51–55, 57–70, 72, 73, 76, 79, 82, 113, 114, 119, 126, 139, 143, 145–147, 152, 158–161, 164, 182, 230, 231, 244, 245, 250, 265, 269, 273, 274, 287, 312

Євминка, с. Козелецького р-ну Чернігівської обл. – 177
Євминська дорога – 190
Євминський ліс – 43
Євминський шлях – 190
Євсейкова (Євсикова) долина, історична місцевість, яка охоплює ділянку вул. Хрещатик між Володимирським узвозом та Майданом Незалежності м. Києва – 2, 11, 20, 22, 312, дод. 2
Єрківська нива – 173

Желевська нива, біля оз. Стибин Козелецького р-ну Чернігівської обл. – 173
Живець, джерело – 126, 139, 146
Жиляни *див.* Жуляни
Житомир, м., тепер ад Житомирської обл. – 11, 12, 22, 151
Жуляни, с., тепер історична місцевість розташована між ж/м Теремками і Борщагівкою м. Києва – 141
Жулянські лози – 11, 22, 141, 142, 312
Жулянський ґрунт – 139
Жулянський курган – 11, 22, 141, 142, 312
Журавлиця, долина – 164

Забір'я (Забура), с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 47, 51, 103, 164
Загальці, с. Бородянського р-ну Київської обл. – 37, 310
Запольська дорога – 11, 12, 22, 139, 312
Засторожиче, острів – 298–306
Золотасвська земля (Zołokrajewska ziemia) – 10, 24
Золотарева гребля – 40–42
Золоті ворота, головна брама стародавнього Києва – 139
Золотне, оз. – 126
Зубан (Зубач), р. – 152, 153

Ідуб, вотчина – 140
Іржавець (Ржевець, Rżawiec), р., басейн Дніпра – 10, 11, 22, 24, 152
Ірпінь (Рпінь), р., притока Дніпра – 47, 51, 164

Кадянівський двір – 68
Кадянівський млин – 68
Кадянівщина – 271, 272
Калиновий ріг, урочище – 126
Капустовщина, ліс – 70, 249, 250
Київ (Kijow), м. – 1–7, 10–16, 18–25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 45, 58, 81, 107, 113–116, 119–121, 123, 125, 126, 128–134, 136–149, 151, 153, 154, 158–161, 163, 164, 169, 170, 180, 181, 196, 199, 200, 205, 208, 210, 211, 221, 232, 250, 287–297, 300–302, 305–307, 311, 312
Київська земля (Kijowska ziemia) – 10, 13, 15, 24
Київське воеводство – 6, 10, 16, 18, 28, 128–130, 134, 136, 138, 139, 145, 146, 148–151, 154, 300–306, 312
Київський повіт (Kijowski powiec) – 10, 24, 128–130, 132, 133, 137, 145, 146, 151, 292
Кичкарівський двір – 68
Кізілівка, с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 66, 69
Кладова (Кладка), р., права притока Ірпеня – 47, 51, 164
Клімі, ліс – 256
Княжичі, с. Броварського р-ну Київської обл. – 47, 51, 83, 95, 164
Ковпит, оз. – 126, 313
Кожухівка, с. Васильківського р-ну Київської обл. – 164
Кожухівська гребля – 47, 51, 164

Козелець, м., тепер смт Козелецького р-ну Чернігівської обл. – 100, 104, 175, 198, 215, 216, 229
Козелецький повіт – 48
Козловка (Козлувка), с. *див.* Кізілівка
Комишня (Комишна), м-ко, тепер смт Миргородського р-ну Полтавської обл. – 73, 90, 91, 111
Коновалове (Коновали), с. Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 59, 64, 242, 243, 246–248, 250, 313
Копятин (Коснятин), оз. біля с. Боденьки Вишгородського р-ну Київської обл. – 57, 64, 81, 180, 181, 250, 312
Кораблища (Korabliszcza), місцевість біля смт Козин Обухівського р-ну Київської обл. – 8, 10, 24, 27, 45, 152, 153, 312
Корніївка, с. Баришівського р-ну Київської обл. – 68
Корчувка (Корчовка, Куричове), болото біля Вигурівщини, тепер ж/м Троєщина м. Києва – 53, 118, 125, 126, 312
Костевський брід – 139
Краків, м., Польща – 2, 6, 11, 20, 22, дод. 2
Красна, р., права притока Дніпра – 32, 35, 36, 47
Красносілля (Красносілье), с. Хойникського р-ну Гомельської обл., Республіка Білорусь – 37, 301, 302, 304, 305, 310
Красносільські ґрунти – 297, 301, 302
Красносільські землі – 298–300, 303, 304
Кремелик Малий, ліс – 165
Крехаїв, с. Козелецького р-ну Чернігівської обл. – 48, 55, 57, 64, 75, 87, 88, 96, 164, 167, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 179–181, 183, 185, 250, 313
Крехаївський ліс – 81
Крехаївська земля – 165
Крехаївські ниви – 166
Крива долина – 300, 302, 303
Кривопустовщина, сад – 70, 249, 250
Крилів, оз. – 184
Круглець, ліс – 164
Крюківщина (Кривкувщина, Кривковщина), с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 45, 84, 85, 102, 103, 139, 163, 164, 312
Крюківщинська (Кривковська) земля – 164
Крюківщинське (Кривковське) поле – 164
Кудрявець (Kudrawiec), р., права притока Глибочиці – 10, 24, 27, 45, 131, 312
Кудрявець, поле – 1
Кудрявська долина – 129
Кудрявська земля – 45
Кузцовці *див.* Красносілля
Курилівська дорога – 145
Курилівська нива – 145
Курінки – 274
Кучинський сад – 312

Лебедин, оз. біля смт Козин Обухівського р-ну Київської обл. – 153, 312
Лебедівщина (Лебедувщина), ліс – 70, 249, 250

Ленковщина (Ленковичі, Ленковський хутір, Ризовщина, Ризишин, Меленевський острів, Łynkowszczyzna), місцевість біля Вигурівщини – 13, 24, 45, 49, 114, 158-161, 312

Летовище, оз. – 291

Либідь (Libeń), р., права притока Дніпра – 10, 11, 22, 24, 27, 45, 139, 140, 142, 143, 145, 238, 312

Ливтиці – 312

Лисівка (Лисовка, Łyski), с. тепер Липовий скиток, Васильківського р-ну Київської обл. – 28, 47, 51, 164

Лисковські ґрунти – 297, 298, 301, 302, 304

Лисковські землі – 292, 294, 299, 300, 302, 303

Лисковці (Лисковщина, Лисковичі, Лесок), с. Хойницького р-ну, Гомельської обл., Республіка Білорусь – 6, 10, 11, 22, 28, 287, 292–306

Лисковщина *див.* Лисковці

Лисковщина, острів – 299, 300, 305, 306

Ліпляннівський ґрунт – 66, 285

Лісники, с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 152

Логойськ, м., Республіка Білорусь – 141, 305

Лоев (Лоїв), м-ко, тепер смт Лоевського р-ну Гомельської обл., Республіка Білорусь – дод. 3

Лохвиця, м., тепер ац Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 72, 92, 241–248, 261, 263, 278

Лохвицька дорога – 278

Лохвицький шлях – 278

Лубенська гребля – 69

Лубни, м., тепер ац Лубенського р-ну Полтавської обл. – 69, 80, 108, 112, 272–274

Луговина, урочище – 142

Лукрець (Лукарець), джерело, оз. – 143, 145, 146, 312

Луцьк, м., тепер оц Волинської обл. – 155

Луцький замок – 155

Лучичі (Лучичов), с., історична місцевість на острові Лисковщина – 297, 299, 301, 304

Люблін, м., Польща – 16, 150

Лядські (Ляшські) ворота, брама стародавнього Києва, знаходилися на території сучасного Майдану Незалежності – 2, 11, 20, 22, 312, дод. 2

Львів, м. оц. Львівської обл. – 11, 22

Львівські ворота, брама стародавнього Києва, знаходилися на території сучасної Львівської площі – 1, 18, 45, 312

Маківський яр – 265

Мала Салтанівка, с. Васильківського р-ну Київської обл. – 47, 50, 51

Малий Кормил (Новий Кормил), ліс – 48, 55, 64, 165, 169, 170, 250, 313

Малі Піски *див.* Піски

Малютинка (Мала Глеваха), с. Києво-Святошинський р-н Київської обл. – 17, 26, 30, 44, 312

Маричанка, р., права притока Дніпра – 143, 145, 146, 312

Масани (Мосань), с. Хойницького р-ну Гомельської обл., Республіка Білорусь – 37, 300, 302, 303, 310

Межигір'я, урочище біля м. Києва – 45

Меленевський острів *див.* Ленковщина

Мерзляків, лука – 277

Микільський ґрунт – 125, 126
Милославичі (Милославщина) *див.* Вигурівщина
Михайлівська стежка – 5
Михайлівське оз. – 119
Михайлівський узвіз – 2, 11, 20, 22, 312, дод. 2
Михайлівщина, острів – 45
Мозирський повіт, тепер Гомельська обл., Республіка Білорусь – 13, 114
Мокіївка, с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 69, 281, 284
Мокрицьке, оз. – 125, 126, 312
Молочки (Mołoczki), с. Хойникського р-ну Гомельської обл., Республіка Білорусь – 27, 28
Москалішин двір – 68
Москва, м., Росія – 310–312, 314, 315
Мотовилівка, с. Фастівського р-ну Київської обл. – 47, 51
Мотовилівська дорога – 164
Мушка, яр – 268

Ніжин, м. тепер ац Ніжинського р-ну Чернігівської обл. – 179, 181
Нова Вета, маєтність – 150
Нова Гребля, с. – 37, 310

Облуква (Облоква), болото біля Вигурівщини – 125, 126, 312
Оболонь, історична місцевість м. Києва – 45, 53, 120, 312
Обрубний, острів – 7, 11, 312
Обухів, м. тепер ац Обухівського р-ну Київської обл. – 15
Овлук, маєтність – 115
Овруцький замок – 149, 151, 303, 304
Овруч, м., тепер ац Житомирської обл. – 10, 24, 28, 149, 151, 303, 304
Озередище, місцевість – 298, 300, 302, 303
Олелькове городище, територія замку князя Симеона Олельковича, знаходився на території ж/м Троєщина м. Києва – 126
Оленівка (Olenowka), р., права притока Бобрлиці – 10, 14, 17, 24, 132–134, 312
Ольшанка, млин – 172
Омелянів, м. Козелецького р-ну Чернігівської обл. – 166
Онисковщина (Онискувщина), ліс – 70, 249
Оревич (Аравичі, Аревичі), с. Хойникського р-ну Гомельської обл. Республіка Білорусь – 300, 302, 303
Оржиця, р., права притока Сули – 68
Орининська земля – 9, 11, 22, 143–146, 312
Остапівка, с. Лубенського р-ну Полтавської обл. – 69, 262
Остер (Старий Остер), м. Козелецького р-ну Чернігівської обл. – 40, 44, 45, 54, 58, 64, 65, 75, 89, 94, 97, 104, 176, 187–196, 198, 199, 201–204, 206–210, 212, 215–219, 220–228, 230, 231, 233–236, 250
Остер, р., ліва притока Десни – 40–42, 44, 45, 54, 58, 64, 100, 187, 188, 190, 191, 193, 194, 207, 211, 212, 218, 233–235, 250, 312
Остерська слобода – 79, 89, 228, 229, 233
Остерський млин – 94, 97

Остерські ґрунти – 213, 214, 231
Остерські маєтності – 75, 196, 197
Остриця (Осетриця), оз. – 295, 296, 297
Остриця (Осетриця), р., ліва притока Прип'яті – 298, 300, 302, 303
Острог, м., тепер місто обласного значення Рівненської обл. – 19, 135
Острогляди (Острогладовичі, Острогладовське), с. Брамінського р-ну Гомельської обл.,
Республіка Білорусь – 289

Перенобитка, р. – 298, 300, 302, 303
Переяслав, м., тепер Переяслав-Хмельницький, моз Київської обл. – 44, 45, 98, 101, 105,
162, 308
Переяславська гребля – 45, 162, 163, 312
Переяславський шлях – 312
Пета, р. – 298, 300, 302, 303
Петриків (Петрикове), оз. – 7, 11, 13, 22, 114, 312
Печерські землі – 145, 312
Пивівська сіножать – 115
Пирятин, м., тепер ац Полтавської обл. – 68, 281–283
Підгірці, с., Обухівського р-ну Київської обл. – 137
Підлузне, оз. – 153, 312
Пікарівський пляц – 167, 168
Пісківське поле – 70, 250
Піски, с. Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 59, 64, 75, 242, 247, 250, 261, 263
Піски-Удайські (Піски), с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 63, 64, 75, 250, 274, 313
Піщані гори – 125, 312
Плісецька земля – 164
Плоське, оз. – 7, 11, 22, 312
Погонне (Погони, Rohonoie), с. Хойницького р-ну Гомельської обл., Республіка
Білорусь – 6, 10, 24, 28
Подворне (Подворотне), оз. – 291, 295–297
Подище (Подаще), с. Прилуцького р-ну Чернігівської обл. – 282
Поділ, історична місцевість м. Києва – 38, 45, 180, 181, 227, 235
Подільське воєводство – 18
Подтопольє (Подтопульне), оз. – 153, 312
Полісся (Połesiu) – 27, 37, 310
Половиця, р., між колишніми рр. Почайною і Мушинкою м. Києва – 115, 116
Польські ворота *див.* Лядські
Польша, держава – 125
Попівка (Попувці), с. Миргородського р-ну Полтавської обл. – 162
Попівська гребля – 47, 51
Посольський приказ – 312
Постав-Мука, с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 274
Постав-Муківська (Поставницька) дорога – 285
Потребин млин – 58
Почайна, р., колишня річка, права притока Дніпра – 312
Прилуки, м., тепер ац Прилуцького р-ну Чернігівської обл. – 62, 87, 88

Прилуцький повіт – 287
Прип'ять (Prypet) р., права притока Дніпра – 6, 10, 24, 27, 28, 37, 288, 300, 302, 303, 310
Пробитий вал (Probity wał), місцевість м. Києва – 1, 10, 11, 18, 22, 24, 27, 45, 128–130, 312
Прудець, урочище – 126
Пужир *див.* Тужир
Путище – 312

Радунка (Radunka), р., тепер оз. в м. Києві – 7, 10, 11, 22, 24, 113, 119, 125, 126, 312
Ржевець, р., *див.* Іржавець
Ризовщина (Ризишин) *див.* Ленковщина
Роздори, маєтність – 152
Ромни, м., тепер місто обласного підпорядкування Сумської обл. – 77, 78
Ромоданов шлях – 262
Рпень *див.* Ірпінь
Рудьки (Рудаки, Rudki), колишнє с. Іванківського р-ну Київської обл. – 27, 28
Русанів, с. Броварського р-ну Київської обл. – 59, 74, 107, 250

Савінський шлях – 166–168
Садки (Сатки), поле – 57, 64, 179–181, 250, 313
Салогубівка, сади – 69
Самсоновий брід – 233
Санкт-Петербург, м., Росія – 156, 157, 313
Сверчківські покоси – 312
Седнів, м., тепер смт Чернігівського р-ну Чернігівської обл. – 232
Селедувський плац – 257
Селивоновщина (Саливоновщина, Селивоновське, Seliwonowsszczyzna), селище поблизу Товстого лісу – 10, 11, 22, 24
Селичівка, р., ліва притока Дніпра – 312
Сенча, с. Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 76, 237–240
Сенчанський повіт – 237
Середняки (Средняки), с. Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 246
Сирець, р., права притока Почайни – 147
Сирниківщина, місцевість – 53, 120
Ситниковате, оз. – 153, 312
Сіверка, р., ліва притока Віти – 139
Сквира, м., тепер ац Сквирського р-ну Київської обл. – 150, 151
Скриплинське болото – 165
Слобідська гребля – 40–42, 44, 45, 54, 58, 64, 65, 100, 193, 194, 199, 200, 205, 207, 208, 210–212, 218, 234–236, 250, 312
Слобідські ґрунти – 233
Слобода – 66, 69, 112, 150, 248, 250, 277, 306
Смоленськ, м., Росія – 309
Смучовина, долина – 139
Соболина, хутір – 68
Сокирне, с. Черкаського р-ну Черкаської обл. – 83, 95
Солтанівська (Салтанівська) гребля – 50, 51

Солтанівське (Салтанівське) поле – 164
Сороцька волость, повіт – 10, 24
Софійська долина (Sophejska dolina) – 10, 24, 312
Софійський ґрунт – 139
Стара гребля – 312
Стара дорога – 11, 20, 22
Стара слобода, місцевість біля м. Остер – 187, 188
Старий (Великий) Кормил, ліс – 64, 169, 170, 250, 313
Старгородська слобода, місцевість в м. Остер – 65, 202, 205, 206, 217, 219, 222–227, 235
Стибин, оз. – 173, 183, 185
Стибинський шлях – 166–168
Стінка, гай – 68
Сторожеві гори, історична місцевість на ж/м Троєщина в м. Києві – 125, 126, 312
Стугна, р., права притока Дніпра – 47, 50, 51, 164
Стуйла, вигурівська місцевість – 53, 118
Сула, р., ліва притока Дніпра – 59, 64, 69–72, 237, 240, 244, 248–250, 261, 313
Супруносівський ліс – 271, 272
Сухоносівка, с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 68, 266, 282, 284, 287

Тарасівка, с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 245
Телепнинський ґрунт – 312
Тисяцьке джерело (Tysiackie źerelo) – 7, 10, 11, 22, 24, 113, 312
Тісні вулиці, колишня місцевість м. Києва – 11, 22, 142
Товстий Ліс (Tołsty lesi), с., колишне с. Чорнобильського р-ну, тепер Іванківського р-ну Київської обл. – 3, 10, 24.
Трипілля, с. Обухівського р-ну Київської обл. – 32, 35, 36
Троєщина, с., тепер ж/м м. Києва – 56, 119, 126, 127, 250, 312
Троєщинський ґрунт – 126
Троїцька (Печерська) межа – 143, 146, 312
Троїцькі (Печерські) землі – 125, 126, 312
Трокський повіт (Трокське воєводство ВКЛ) – 292
Труб'їж, р., ліва притока Дніпра – 162
Тужир (Пужир, Туржин), острів – 298–303, 305, 306
Турова долина – 164

Уведенські ниви *див.* Введенські ниви
Угор (Угнор), р., ліва притока Десни – 125, 126, 312
Удай, р., права притока Сули – 63, 64, 67, 250, 264, 273, 274, 313
Узліжжя (Узлуже), острів – 299–302, 304, 306
Україна, держава – 10
Уступне, оз. – 65, 203, 220

Федаківський млин – 32, 35, 36
Флорівський хутір – 59

Хейлівський хутір (Хейлівщина), с. Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 69
Хлібча (Хлепча), оз., р., ліва притока Стугни – 47, 51, 164
Ходичанка, маєтність – 158
Хоружівка, с. Недригайлівського р-ну Сумської області – 71
Хрещате, оз. – 152, 153, 312
Хрещатик, вул. м. Києва – 45, 147, 152, 312
Хрещатицька башта – 46, 312
Хрещатицький міст – 312
Хрещатицький узвіз, пролягає від вул. Боричів Тік до вул. Набережно-Хрещатицької м. Києва – 148, 149, 312
Христинівка, с. Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 248, 250
Хрулі, с. Лохвицького р-ну Полтавської обл. – 59, 70, 72, 74, 75, 78, 237–239, 245, 248–250, 252, 253
Хрулівська гребля – 59, 64, 70–72, 240, 244, 248–250, 313
Хрулівська земля – 236
Хрулівські ґрунти – 237, 238
Хрулівські маєтності – 69, 75, 249

Чагул (Чакул), острів – 152, 153, 312
Червона (Червлена руда), р., права притока Дніпра – 14, 134, 136, 312
Чечужна, місцевість – 126
Чигирин, м., тепер ац Чигиринського р-ну Черкаської області – 33, 34, 36–38
Чихачівський млин – 145
Човнова (Чолнова, Челнова) р., права притока Сули – 68, 69, 281–284
Чопахи, нива – 145
Чорна вода – 126, 312
Чорний ліс – 278
Чорнобиль (Czornobyl, Czarnobił), м., тепер Іванківського р-ну Київської обл. – 10, 24, 27
Чорнуський повіт – 266
Чорнухи, м., тепер смт Чорнухинського р-ну Полтавської обл. – 66, 68, 69, 264, 265, 268–272, 274–276, 278–281, 284, 286
Чортові Беремища, урочище – 45, 312
Чорторійський затон – 11, 22, 24, 113
Чортория (Чартория, Чертория, Czortoria) р., рукав Дніпра – 7, 10, 11, 22, 24, 113, 125, 126, 158, 312
Чотанове, с., тепер с. Троещина – 137
Чумгак, р., ліва притока Дніпра – 52
Чуриловщина, поле – 126

Шархаєвська плотина – 164
Шаулинська сіножать – 115
Шварнівка (Шварновка), р., притока Юрівки – 11, 12, 22, 312
Шелеховий ліс – 82
Щербанювщина, ліс – 69, 279, 280
Щербанювщина, хутір – 66

Юрівка (Юровка, Юрівщина, Юревка, Юреволецизна, Jurowka), с. Києво-Святошинського р-ну Київської обл. – 10–12, 16, 22, 24, 26, 27, 30, 44, 45, 137–139, 312
Юрівка, р., притока Віти – 11, 12, 15, 22, 139, 312
Юрівська дорога – 164
Юрівські землі – 10–12, 16, 22, 24, 137, 312
Юрівські маєтності – 139
Юсковська гребля – 213, 217, 233

Яцьки, с. Васильківського р-ну Київської обл. – 39

Barczowka *див.* Борщагівка
Barszowka *див.* Борщовка
Białosroockia włość *див.* Білогіродська волость
Bobryca *див.* Бобрися
Czornobył (Czarnobił) *див.* Чорнобиль
Dniepr *див.* Дніпро
Dronki – 27
Dzienki – 28
Нлевача Wielka *див.* Глеваха
Нлевача *див.* Глеваха
Нлевачу grunt *див.* Глевацький ґрунт
Hołubiewiczzy *див.* Голубиєвичі
Horodowe *див.* Городове
Jurowka *див.* Юрівка
Kalita – 27
Kijow *див.* Київ
Kijowska ziemia *див.* Київська земля
Kijowskij zamek – 17
Kijowskij powies *див.* Київський повіт
Korabliszcza *див.* Кораблища
Kudrawiec *див.* Кудрявець
Libeź *див.* Либідь
Łynkowszczyzna *див.* Ленковщина
Łyski *див.* Лисівка
Mołoczki *див.* Молочки
Ołenowka *див.* Оленівка
Owericz *див.* Овруч
Owruckij powies – 28
Pohonoie *див.* Погонне
Polesiu *див.* Полісся
Probity wał *див.* Пробитий вал
Prupet *див.* Прип'ять
Radunka *див.* Радунка
Rudki *див.* Рудьки
Sieliwonowsszczyzna *див.* Селивоновщина
Sophejską doliną *див.* Софійська долина

Tolsty lesi *div.* Товстий Ліс
Tysiackie źereło *div.* Тисяцьке джерело
Warszawa *div.* Варшава
Weta *div.* Віта
Wigurowką *div.* Вигурівщина
Wilnae *div.* Вільно
Wołyńskie ziemie *div.* Волинські землі
Zołokrajewska ziemia *div.* Золотаєвська земля



ПОКАЖЧИК ІНСТИТУЦІЙ

Батуринська ратуша – 197, 221

Білоцерківський полк – 51, 52

Велика канцелярія (канцелярія ВКЛ) – 20, 25

Вознесенський Переяславський монастир – 233

Гадяцький полк – 111

Гамаліївський монастир – 68

Генеральна Військова канцелярія (Військова канцелярія) – 40, 41, 45, 47, 60, 67, 68, 70,
76, 79, 86, 99, 102, 103, 107, 108, 251–254

Генеральний військовий суд – 126, 181, 182, 200, 232

Глухівський гарнізон – 251, 253

Глухівський Успенський дівочий монастир – 165, 179, 181, 182

Головний люблінський трибунал *див.* Люблінський трибунальський суд

Городищенська сотня – 277

Городищенський уряд – 66, 277

Духовний митрополичий суд – 56, 64, 126, 127, 142, 250, 282, 283

Земський королівський суд – 13

Києво-Печерська кріпость – дод. 3

Києво-Печерська лавра – 65, 119, 126, 221, 248, 250

Києво-Печерська обитель – 56

Києво-Печерський монастир – 5, 126, 137, 143, 145, 146, 148, 149, 158, 164, 288, 305, 312

Києво-Печерський Свято-Вознесенський дівочий монастир – 48, 165, 179, 181, 182

Київська губернська канцелярія – дод. 3

Київська митрополія – 64, 250, 313

Київська ратуша – 52, 116, 119, 137, 139, 147, 158–161, 170, 181, 196, 208, 221, 250, 312

Київська сотня – 122

Київський замок – 10, 113, 129, 133, 140, 142, 146, 305, 306, 312

Київський земський суд – 13, 15, 114, 139, 151, 261, 296, 301, 304

Київський магістрат – 58, 196, 208, 221

Київський полк – 38, 43, 48, 55, 58, 64, 65, 182, 191, 193, 194, 211, 212, 218, 230, 234–236,
250, 313

Козелецька ратуша – 215

Козелецька сотня – 182, 230, 231, 232

Козелецький магістрат – 126

Козелецький суд – 198

Козелецький уряд – 199, 216

Комишанська сотня – 73, 90, 111

Красногірська обитель – 60, 69, 108, 267, 269, 271, 272, 274, 277, 278, 280, 281

Красногірська пустинь – 63

Красногірський скит – 62, 87, 271, 272

Лохвицька ратуша – 241, 242, 243, 261

Лохвицька сотня – 242

Лохвицький магістрат – 242

Лохвицький уряд – 242, 246, 261, 263

Лубенська ратуша – 63, 273

Лубенська сотня – 63, 64, 77, 273

Лубенський полк – 67, 70, 75, 90, 245, 246, 248, 250–255, 269, 270

Лубенський полковий суд – 269, 273, 274, 276

Лубенський уряд – 64, 250, 273

Луцький замок – 155

Люблінський трибунальський суд (Люблінський трибунал) – 16, 150, 305

Малоросійська колегія – 156, 157, 251–255

Мгарський монастир *див.* Спасо-Преображенський Мгарський Лубенський монастир

Межигірський монастир *див.* Свято-Преображенський Межигірський монастир

Микільський монастир *див.* Свято-Микільський Пустинний монастир

Ніжинська ратуша – 179, 181

Ніжинський магістрат – 181

Ніжинський полк – 170, 179

Ніжинський уряд – 179, 181, 182

Овруцький замок – 149, 151, 303, 304

Остерська ратуша – 176, 187–192, 195, 202, 206, 207, 212, 235

Остерська сотня – 55, 64, 65, 88, 166, 175, 232, 250, 313

Остерський магістрат – 176, 190, 194, 195, 202, 206, 212, 233–235

Остерський уряд – 65, 193, 195, 202, 229, 233

Переяславська катедра – 47

Переяславська ратуша – 95, 101, 105

Печерська обитель – 126

Пирятинська сотня – 273

Пирятинський уряд – 68

Посольська канцелярія – 313

Прилуцький полк – 270, 282

Святогірський скит – 266

Свято-Микільський Пустинний монастир – 137, 139, 140, 142, 147, 312

Свято-Михайлівська обитель – 40–42, 44, 45–47, 50–55, 58, 59, 61, 64, 65, 69, 70, 79, 112, 123, 169, 170, 171, 202, 205, 217, 218, 221, 222, 225–228, 230, 250, 260, 287

Свято-Михайлівська церква – 65, 129, 132–134, 136, 137, 139, 143, 144, 146–149, 152, 202, 205, 236, 288, 292, 293, 295, 298, 300, 303

Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир – 1–4, 6–37, 39–42, 44–47, 49–61, 64, 65, 69, 70, 74–76, 78, 81, 82, 84–89, 91–94, 96–105, 107–110, 112–116, 118–136, 138–157, 161, 163, 164, 169–174, 180, 181, 184, 199, 200, 202, 205, 207, 208, 210–214, 217–232, 236, 247, 249–255, 257, 258, 260, 262, 263, 267, 272, 278, 281, 282–284, 287–315, дод. 1–3

Свято-Онуфрійський (Липнянський, Данилівський) скит – 47, 51, 83, 95

Свято-Печерський Лохвицький монастир – 238

Свято-Софійський кафедральний собор – 137

Свято-Софійська кафедра – 56, 61, 126

Свято-Троїцька церква – 167, 168

Свято-Троїцький Больничний монастир – 56, 119, 126, 127, 137

Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир (Красна Гурка) – 60–64, 66–69, 75, 77, 107, 108, 250, 254, 264, 266, 267, 269–272, 274, 276–282, 284, 285, 286, 313

Свято-Флорівський дівочий монастир – 57, 180–182

Сенат – 156, 157, 315

Сенчанська (Сенецька) сотня – 59, 64, 71, 73, 90, 240, 248, 250–254

Сенчанська (Сенецька) ратуша – 237, 240

Сенчанський (Сенецький) уряд – 239

Собор святого Миколая – 137

Спасо-Преображенський Мгарський Лубенський монастир – 59, 74, 106, 248, 250

Спасо-Преображенський Межигірський монастир – 196, 197

Храм Воскресіння Христова – 278

Храм Різдва Пречистої Діви Богородиці – 241

Церква Покрови – 23

Церква святого Іоанна Предтечі – 218

Церква святої Софії – 139, 287

Церква святої Трійці – 137, 167, 168

Чорнуська ратуша – 265, 284

Чорнуська протопопія – 266

Чорнуська сотня (Чарнуцька, Чорнушська, Чернуська) – 63, 64, 77, 250, 254, 274, 313

Чорнуський уряд – 62, 66, 68, 265, 268–272, 274–276, 278, 280, 281, 284, 286



СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ЛІТЕРАТУРИ ТА НАЗВ УСТАНОВ

Акты ЗР – Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные археографической комиссией.

Т. I. – СПб., 1846.

Т. II. – СПб., 1848.

Т. V. – СПб., 1853.

Андреева Е. История... – *Андреева Е.* История потомков Криштофа Перетяковича в России // 300-letcie ubii Hadziackiej (1658–2008). – Warszawa, 2008.

Білоус Н. Київ... – *Білоус Н.* Київ наприкінці XV – у першій половині XVII століття. Міська влада і самоврядування. – К., 2008.

Клос В. Історія... – *Клос В.* Історія Свято-Михайлівського Києво-Золотоверхого монастиря. – К., 2006.

Києво-Могилянська Академія... – Києво-Могилянська академія в іменах. XVII–XVIII ст. – К., 2001.

Кривошея В.В. Українська... – *Кривошея В.В.* Українська козацька старшина. – К., 2005.

Кулаковський П. Канцелярія... – *Кулаковський П.* Канцелярія Руської (Волинської) Метрики 1569–1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій. – Острог; Львів, 2002.

Яковенко Н.М. Українська шляхта... – *Яковенко Н.М.* Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. – К., 2008.

Gajecy G. The Cossack... – *Gajecy G.* The Cossack Administration of the Hetmanate. – Cambridge, 1978. – P. 165, 662.

Документи Богдана Хмельницького... – Документи Богдана Хмельницького. 1648–1657 рр. – К., 1961.

Вялікае княства Літоускае... – Вялікае княства Літоускае. – Мінск, 2007.

Опис 1701–1736 рр. – “Опись краткая имений монастыря Золотоверхо-Михайловского Киевского... 1701, и 1736 годов” (*IP НБУВ, ф. 312, № 411/372, 72 арк.*).

Опис 1786 р. – “Опись имеющимся при Киево Золотоверхо-Михайловском монастыре Высочайшим грамотам, королевским привилегием, гетманским универсалам и другим крепостем и документам на владение оными маестности и угодии, учинена 1786 года июня” (*IP НБУВ, ф. II, № 7003, 34 арк.*).

Опис 1837 р. – “Опись старинным документам на бывшие монастырские имения, хранившимся до сего в Киевской казенной палате, а ныне переданным, по Высочайшему повелению, для хранения же в библиотеку Киевской духовной Академии, составлена в 1837 году”. (*IP НБУВ, ф. 160, № 2996, арк. 49–151*).

Архів СПб ІРІ РАН – Архів Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії Російської Академії наук

ГБЛ – Государственная библиотека СССР им. В.И. Ленина, нині РГБ – Российская Государственная Библиотека

ІР НБУВ – Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

КДА – Київська духовна академія

УГКЦ – Українська Греко-Католицька Церква

ЦАМ – Церковно-археологічний музей

ЦДІАК України – Центральний державний історичний архів України в м. Києві



СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- авт. – автор, авторський
ац – адміністративний центр
арк. – аркуш
бл. – близько
ВКЛ, Вел. княз. Лит., В. княз. Лит. – Велике князівство Литовське
войска его цар. прес. вел. зап. – войска его царского пресветлого величества
запорожского
гршей – грошей
див. – дивись
док. – документ
др. пол. – друга половина
ж/м – житловий масив
зем. – земський
зол. – золотий
Золот. – Золотоверхий
киев. – киевський
коп. – копійка
м. – місто
м-ко – містечко
моз – місто обласного значення
моп – місто обласного підпорядкування
оз. – озеро
оп. – опис
оц – обласний центр
поч. – початок
п.п. – пани
мар. – март
р. – рік
р. – річка
рр. – роки
с. – село
с. – сторінка

св. – святої
сmt– селище міського типу
ст. – століття
суч. – сучасний
СПб – Санкт-Петербург
уродж. – уроджений, уроджена
ф. – фонд

etc. – et cetera
i.k.m. – jego królewska mość
kr.m. – królewska mość
msc – miłość, mość
m.p., m.p.p. – manu propria
p. – pan
pp. – panowie
sekr., secrz. – sekretarz
reg. – regia
ś – sanctis



СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ПІД ТИТЛОМ

Бжиєю, Бож – Божиєю
Бг – Бог
Бгу – Богу
блгати – благати
влатю – властю
вш, вша – ваш, ваша
вмсть – ваша милость
Гд – Господь
гд – год
гдн, гпдн, гедн – господин
гдрского – государственного
гсдр – государь
днги – деньги
кнз, кнзь, княз – князь
кр – король
мл, млст, млть – милость
мсц, мсць, мц – месяц
мл – милость
нш – наш
ншого – нашего
пн – пан
пнзей – пензей
прество – преосвященство
свтий, стий – святей
свтого, стого – святого
святителя, стытеля – святителя
сна – сина
Сто, свто – свято
сном – сином
цр – цар
псан – писан
нарож – народження
крстом – крестом
кнг – книг



ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ДОКУМЕНТІВ

- № 1. 1522 р., серпня 8. Вільно. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на надання поля за Пробитим валом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 2. 1523 р., березня 15. Краків. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на надання ігумену Макарію права на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини.
- № 3. 1526 р., липня 4. Гданськ. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс.
- № 4. 1534 р., червня 5. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда I Старого на притягнення до земського суду князя Дмитра Виденицького за наїзди на монастирську землю.
- № 5. 1540 р., вересня 15. Волкиники. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав київських міщан Черевчеїв на Введенські ниви.
- № 6. 1543 р., грудня 30. Краків. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Лисковці та Погонне на річці Прип'ять у Варовичах.
- № 7. 1560 р., січня 12. Київ. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю острова Обрубний, озер Петриків та Плоське з сіножаттю.
- № 8. 1563 р., жовтня 17. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда II Августа на повернення Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві привласненої батьком князя Богуша Дмитровича Хабенського половини луки на Кораблищах.
- № 9. 1563 р., жовтня 18. Вільно. – Мандат польського короля Сигізмунда II Августа до зем'янина Максима Панковича про повернення Орининської землі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.

- № 10. 1570 р., червня 4. Варшава. – Привілей польського короля Сигізмунда II Августа на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з наданими попередніми привілеями та кріпостями.
- № 11. 1578 р., липня 25. Львів. – Привілей польського короля Стефана Баторія на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми наданнями з записом привілеїв на заснування общини Сигізмунда I Старого та на ґрунти від князя Костянтина-Василя Острозького.
- № 12. 1576 р., вересня 9. Житомир. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Юрівські ґрунти.
- № 13. 1582 р., грудня 2. Варшава. – Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина.
- № 14. 1586 р., жовтня 12. Київ. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на село Глеваха.
- № 15. 1602 р., лютого 12. Київ. – Позов київського воєводи Костянтина-Василя Острозького обухівському державцю Павлу Яковичу Монтвиду Дорогостайському за наїзд його підданими на маєтність Юрівка Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 16. 1602 р., березня 5. Київ. – Позов польського короля Сигізмунда III Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Мировському за стягнення мита на Ветській греблі.
- № 17. 1606 р., липня 23. Білогородка. – Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського до старости Миколи Вишпольського щодо вторгнення білогородківських жителів в монастирські землі.
- № 18. 1616 р., березня 12. Київ. – Свідчення королівських люстраторів про надання польським королем Сигізмундом I Старим привілею Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на володіння полем за Пробитим валом у Києві.
- № 19. 1629 р., лютого 19. Варшава. – Привілей польського короля Сигізмунда III Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря сичити мед.
- № 20. 1639 р., жовтня 26. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини.

- № 21. 1643 р., грудня 17. Вільно. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження ігуменства та прав на володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофею Кизаревичу.
- № 22. 1646 р., листопада 26. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями.
- № 23. 1646 р., листопада 24. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому на будівництво корчми на монастирській землі у Верхньому місті Києва.
- № 24. 1646 р., листопада 29. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями згідно з попередніми 14-ма привілеями (витяг з книг Литовської метрики).
- № 25. 1647 р., травня 27. Вільно. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу (витяг з книг Великої канцелярії).
- № 26. 1646 р., листопада 27. Варшава. – Привілей польського короля Владислава IV Вази на заборону військовим ставати на постій в селах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – Мала Глеваха (Малютинка), Велика Глеваха, Юрівка, Борщовка.
- № 27. 1671 р., жовтня 30. Варшава. – Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.
- № 28. 1685 р., березня [12]. Варшава. – Привілей польського короля Яна III Собеського на заборону військовим ставати постоем в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря – селах Молочки, Погонне, Лисковці, Рудьки, Деньги.
- № 29. 1670 р., квітня 25. Варшава. – Привілей польського короля Михайла Корибута Вишневецького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння корчмою.
- № 30. 1649 р., листопада 12. Київ. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про заборону козакам чинити шкоду в лісах Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

- № 31. 1655 р., червня 2. Богуслав. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про затвердження Феодосія Софоновича ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 32. 1655 р., червня 13. Київ. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про надання ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Софоновичу Федаківського млина під селом Трипілля.
- № 33. 1654 р., травня 22. Чигирин. – Універсал гетьмана Богдана Хмельницького про “послушенство” міщан містечка Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 34. 1654 р., травня 21. Чигирин. – Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Василевичу.
- № 35. 1659 р., жовтня 18. Київ. – Універсал гетьмана Івана Виговського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля.
- № 36. 1660 р., лютого 21. Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Федаківським млином під селом Трипілля.
- № 37. 1660 р., лютого 22. Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загальці, Масани та Красносілля.
- № 38. 1660 р., лютого 8. Чигирин. – Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про надання прав київській війтовій Катерині Сомкович-Влостовській на володіння маєтностями на Подолі в місті Києві.
- № 39. 1665 р., червня 7. Табір під Яцьками. – Оборонний універсал гетьмана Івана Брюховецького Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на містечко Бородянка.
- № 40. 1671 р., січня 4. Батурин. – Універсал гетьмана Дем'яна Многогрішного про надання прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер.
- № 41. 1672 р., липня 13. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Самойловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на Слобідській та Золотаревій греблях на річці Остер.

- № 42. 1688 р., січня 17. Батурич. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння частинами двох млинів на греблях Слобідській та Золотаревій на річці Остер.
- № 43. 1692 р., січня 29. Баришівка. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи київському полковнику про заборону рубати Євминський ліс Костянтина Солонини.
- № 44. 1693 р., липня 12. Батурич. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Вигурівщина, Глеваха, Малютинка, Юрівка, млинами під містами Остер та Переяслав.
- № 45. 1699 р., серпня [25]^а. Батурич. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними мацностями та селами Крюківщина^б та Данилівка.
- № 46. 1699 р., серпня 26. Батурич. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на стягнення мита з купців за проїзд через монастирську греблю на річці Віта.
- № 47. 1708 р., квітня 10. Біла Церква. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Аксаківськими ґрунтами та селами Забір'я і Данилівка.
- № 48. 1708 р., січня 12. Батурич. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про підтвердження прав інокіні Мар'яни Вітославської на володіння лісом Малий Кормил під селом Крехаїв.
- № 49. 1694 р., липня 31. Батурич. – Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина.
- № 50. 1708 р., квітня 10. Біла Церква. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про передачу Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві військової частини прибутків з млина на річці Стугна в селі Мала Солтанівка.
- № 51. 1709 р., вересня 20. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Аксаківські ґрунти, села Забір'я, Данилівка та Княжичі.
- № 52. 1711 р., травня 6. Табір біля річки Чумгак. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві села Блоставиця зі всіма його ґрунтами.

- № 53. 1712 р., червня [14]^а. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтність Вигурівщина.
- № 54. 1712 р., жовтня 17. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на млин на Слобідській греблі під містом Остер, наданого йому полковником Григорієм Карповичем Коровкою-Вольським.
- № 55. 1712 р., червня 25. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві сіл Крехаїв, Боденьки, лісу Малий Кормил з належними до них полями і сіножатями.
- № 56. 1712 р., червня [12]^а. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Тросщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Більничного та Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів.
- № 57. 1713 р., січня [19]^а. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на маєтності при селах Боденьки та Крехаїв, придбаними у Свято-Флорівського дівочого монастиря.
- № 58. 1713 р., серпня 11. Табір під Києвом. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння млинами під містом Остер.
- № 59. 1713 р., жовтня 15. Русанів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 60. 1714 р., січня 26. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 61. 1713 р., жовтня 21. Київ. – Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського на управління Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 62. 1711 р., квітня 11. Прилуки. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про призначення трьох чорнуських жителів ктиторами Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря.
- № 63. 1712 р., вересня 26. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві села Піски-Удайські та млина на Горобіївській греблі.

- № 64. 1714 р., липня 28. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млини на Горобіївській та Слобідській греблях, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності.
- № 65. 1715 р., листопада 19. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на придбані землі та муровану Михайлівську церкву в Старогородській слободі в місті Остер.
- № 66. 1714 р., серпня 13. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на придбані в місті Чорнухи та його околицях ґрунти з дворами, хуторами, лісами та сіножатями.
- № 67. 1716 р., жовтня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на частину млина на Горобіївській греблі на річці Удай.
- № 68. 1720 р., липня 7. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на Кадянівський млин на річці Човнова, двір в селі Сухоносівка з хатою, городом, нивою та інші маєтності.
- № 69. 1714 р., грудня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря на маєтності в містах Чорнухи і Лубни, Хейлівські та Бойківські хутори, греблю на річці Човнова згідно з купчими та заповітами.
- № 70. 1717 р., червня 7. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про поділ маєтностей Марії Гамалії в Лубенському полку між її онуком Іваном Гамалією та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем.
- № 71. 1689 р., січня 11. Батурин. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії сіл Хоружівка, Бодаква і млинів на Хрулівській греблі.
- № 72. 1690 р., березня 5. Лохвиця. – Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії села Хрулі.
- № 73. 1716 р., червня 14. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Марії Гамалії на сінокосні луки над річкою Бодаква.
- № 74. 1713 р., жовтня 15. Русанів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про надання Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві згідно із заповітом Марії Гамалії сіл Хрулі з млинами, Бодаква та хутора Ветхалівка.

- № 75. 1714 р., липня 28. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на село Піски-Удайські, млин на Горобіївській греблі, Ветхалівські, Хрулівські, Остерські та інші маєтності.
- № 76. 1729 р., липня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Данила Апостола про заборону вписувати монастирських підданих села Бодаква до козацького компуту.
- № 77. 1716 р., липня 17. Ромни. – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про призначення нових ктиторів Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря.
- № 78. 1719 р., лютого 4. Ромни. – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про заборону приймати монастирських підданих в селах Хрулі і Бодаква у козацькі підсудки.
- № 79. 1719 р., липня 11. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського про заборону колишньому компанійському ротмістрові Федору Нестеренку купувати монастирських підданих і чинити шкоду в Остерській слободі.
- № 80. 1699 р., березня 12.. Лубни. – Універсал лубенського полковника Леонтія Свічки про підтвердження прав Марії Гамалії на володіння лісом, конфіскованим у бодаквянського жителя Євтуха Кривопуста.
- № 81. 1713 р., серпня 13. Київ. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до євминського старости Івана Богдановського з вимогою не чинити шкоду в маєтностях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 82. 1711 р., квітня []. Табір під Шелеховим лісом. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського сотника Трохима Климовича з вимогою не чинити перешкоди в продажі козацької землі в маєтностях Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 83. 1709 р., вересня 20. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу на село Княжичі Свято-Онуфріївському скиту.
- № 84. 1699 р., серпня 25. Батурин. – Лист гетьмана Івана Мазепи до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 85. 1699 р., серпня 25. Батурин. – Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про надання універсалу на села Крюківщина та Данилівка монастирю.

- № 86. 1697 р., липня 12. Батурин. – Лист гетьмана Івана Мазепи до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання універсалу на прибутки з військових часток у монастирських млинах.
- № 87. 1712 р., червня 26. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки монастирю.
- № 88. 1712 р., червня 25. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з повідомленням про надання універсалу на села Крехаїв і Боденьки Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 89. 1717 р., липня 11. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до намісника Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеона Маркоцького з повідомленням про надання Федору Нестеренку універсалу про заборону чинити шкоду монастиреві в Остерській слободі.
- № 90. 1716 р., липня 14. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до Марії Гамалії з повідомленням про надання універсалу на володіння спірних лук над річкою Бодаква Лубенського полку.
- № 91. 1717 р., липня 10. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю.
- № 92. 1711 р., листопада 15. Лохвиця. – Лист Марії Гамалії до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича про підтвердження своїх обіцянок офірувати маєтність монастирю.
- № 93. 1718 р., вересня 29. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква.
- № 94. 1712 р., вересня 12. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з повідомленням про надання гетьманського універсалу на млин під містом Остер згідно із заповітом полковника Григорія Карповича Коровки-Вольського.
- № 95. 1709 р., вересня 20. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до переяславського єпископа Захарія Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Данилівка та Княжичі Свято-Онуфріївському скиту.

- № 96. 1712 р., червня 20. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крехаїв та Боденьки монастирю.
- № 97. 1706 р., березня 16. []. – Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з проханням прийняти в дар частину млина на річці Остер.
- № 98. 1690 р., березня 6. Переяслав. – Лист переяславського полковника Леонтія Полуботка до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про заборону переяславським дозорцям чинити кривду в млині Родіона Дмитрашка-Райчі.
- № 99. 1693 р., червня 11. Батурин. – Лист генерального писаря Василя Кочубея до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестра Головчича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на монастирські маєтності.
- № 100. 1698 р., червня 21. Козелець. – Лист Марії Коровки-Вольської до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер.
- № 101. 1711 р., травня 5. З табору під Білоусівкою. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича про дозвіл відбирати прибутки з арештованого млина Родіона Дмитрашка-Райчі.
- № 102. 1699, серпня 25. Батурин. – Лист генерального судді Василя Кочубея до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарія Корниловича з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крюківщина та Данилівка.
- № 103. 1699 р., серпня 25. Батурин. – Лист генерального судді Василя Кочубея до київського митрополита Варлаама Ясинського з повідомленням про надання гетьманського універсалу на села Крюківщина та Данилівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 104. 1699 р., листопада 10. Козелець. – Лист Григорія Карповича Коровки-Вольського ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію Корниловичу про умови та ціну продажу частини млина на річці Остер.
- № 105. 1711 р., травень. Березань. – Лист генерального судді Олексія Туранського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича про повернення арештованого млина Родіона Дмитрашка-Райчі в Переяславі до монастиря.

- № 106. 1712 р., січня 22. Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Спасо-Преображенського Мгарського монастиря Філарета Кошчаківського про відхилення рішення про надання маєтностей Гамалії до монастиря.
- № 107. 1713 р., жовтня 17. Русанів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до київського митрополита Йоасафа Кроковського з проханням про дозвіл на управління Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 108. 1714 р., січня 6. Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича з повідомленням про надання універсалу на управління Свято-Троїцьким Красногірським Чорнуським монастирем.
- № 109. 1717 р., липня 10. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького із спростуванням приналежності спірних лук села Бодаква монастирю.
- № 110. 1718 р., вересня 29. Гадяч. – Лист гадяцького полковника Михайла Милорадовича до ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаама Ліницького з оскарженням на донесення ігумена до влади щодо присвоєння ним спірних лук біля села Бодаква.
- № 111. 1728 р., серпня 14. [Комишна]. – Лист комишнянського сотника Гадяцького полку Івана Пирятинського до управителів села Бодаква про наїзд на маєтність жителів села Березові Луки.
- № 112. 1735 р., червня 19. Лубни. – Лист лубенського полковника Петра Апостола до економа Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря про розмежування ґрунтів між слободою, що була куплена в Івана Гамалії, і монастирською долиною.
- № 113. 1521 р., квітня 13. Київ. – Привілей київського воєводи Андрія Немировича на право володіння Чорторійським затоном Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 114. 1583 р., червня 12. Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства привілею польського короля Стефана Баторія від 2 грудня 1582 р. Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина.
- № 115. 1602 р., березня 27. Київ. – Привілей київського підвоєводи Вацлава Вільгорського на право володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві трьома озерами за річкою Половиця.

- № 116. 1602 р., березня 28. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші свідчення возного Семена Смолянського про надання трьох озер за річкою Половиця Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 117. 1688 р., березня 28. Вигурівщина. – Розписка Агафії Цар про підтвердження продажу її чоловіком Григорієм Цар ниви в Будищах Мойсею Томиловичу.
- № 118. 1700 р., вересня 8. Вигурівщина. – Купчі записи вигурівських жителів про продаж ґрунтів в селі Вигурівщина ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестру Головчичу.
- № 119. 1704 р., серпня 2. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші свідчення рибалки Василя Загури про межі річок Радунка під селом Троещина та Гнилуша під селом Вигурівщина у спірній справі між Свято-Троїцьким Больничним та Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями.
- № 120. 1711 р., квітня 9. [Київ]. – Купчий запис Івана Перехристенка про продаж вигурівських нив на Сирниківщині, Оболоні та Березовиці Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 121. 1711 р., квітня 19. [Київ]. – Купчий запис Івана Нероденка та Феодори Марковни про продаж двору в селі Вигурівщина Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 122. 1711 р., травня 19. [Київ]. – Церограф козака Київської сотні Федора Носка на лодейний млин та двір в селі Вигурівщина ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютівичу.
- № 123. 1710 р., червня 5. Київ. – Купчий запис вигурівського жителя Якова Перехристенка про продаж ґрунтів брата Федора економу Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію.
- № 124. 1708, серпня 25. [Київ]. – Купчий запис вигурівських жителів Вакули Афтанасієнка, Конона Дрозденка, Андрія Никитенка про продаж власних ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 125. 1657 р., липня 2. Вигурівщина. – Універсал київського наказного полковника Василя Дворецького про розмежування ґрунтів села Вигурівщина Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 126. 1714 р., липня 27. Глухів. – Випис з книг Генерального військового суду декрету про розмежування вигурівських та троєщинських ґрунтів у судовій справі між Свято-Троїцьким Больничним і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирями.

- № 127. 1712 р., червня [12]. Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського на розмежування згідно з декретом духовного суду від 10 вересня 1704 р. монастирських ґрунтів сіл Троєщина та Вигурівщина Свято-Троїцького Більничного і Свято-Михайлівського Золотоверхого монастирів.
- № 128. 1559 р., серпня 28. Київ. – Судовий лист справці Київського воєводства Миколи Збараського про розмежування монастирських ґрунтів з маєтностями боярина Київського повіту Андрія Онковича.
- № 129. 1559 р., листопада 9. Київ. – Купчий запис боярина Київського повіту Андрія Онковича про продаж ниви та поля за Пробитим валом у Києві ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону.
- № 130. 1558 р., березня 7. Київ. – Випис з книг справці Київського воєводства Семена Кмітича про розгляд позову ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона щодо володіння нивами за Пробитим валом у Києві у спірній справі з боярином Київського повіту Андрієм Онковичем.
- № 131. 1676 р. Київ. – Зобов'язання київського бурмістра Яна Биковича про щорічну компенсацію за дозвіл насипати греблю і побудувати млин на річці Кудрявець ігумену Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві Федосію Софоновичу.
- № 132. 1563 р., грудня 23. Київ. – Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону.
- № 133. 1563 р., грудня 28. Київ. – Випис з книг Київського замку купчого запису зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону.
- № 134. 1608 р., листопада 10. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства запису листа воєводи Костянтина-Василя Острозького від 12 жовтня 1586 р. про розмежування глеваських ґрунтів Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря із білогородківськими жителями.
- № 135. 1604 р., серпня 4. Острог. – Наказ київського воєводи Костянтина-Василя Острозького підкоморію Самійлу Горностаю про заборону білогородківським жителям вступати в глеваські ґрунти і “дерево бортне”.
- № 136. 1629 р., липня 3. Київ. – Випис із земських книг Київського воєводства про розгляд протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря та свідчення возного Тереха Пашинського у спірній справі з княжичем Самуїлом Каролем Корецьким щодо глеваських ґрунтів.

- № 137. 1602 р., лютий 25. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші тестаменту міщанина Семена Мелешковича.
- № 138. 1599 р., березня 19. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида-Дорогостайського за наїзд на маєток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта.
- № 139. 1630 р., березня 14. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші свідчення возних Павла Гуторовича та Тереха Пашинського щодо розмежування Юрівських маєтностей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 140. 1570 р., травня 26. Київ. – Випис з книг Київського замку про скаргу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на Свято-Микільський Пустинний монастир щодо спірних ґрунтів села Борщовка.
- № 141. 1646 р., серпня 13. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства протестації Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря у судовій справі проти київського підчашого Криштофа Тишкевича за наїзд на монастирські борщовські ґрунти.
- № 142. 1703 р., квітня 16. Київ. – Декрет духовного суду про розмежування спірних борщовських ґрунтів між Свято-Михайлівським Золотоверхим та Свято-Микільським Пустинним монастирями.
- № 143. 1572 р., грудня 8. Київ. – Судовий лист київського намісника Василя Рая про розмежування спірних Орининських ґрунтів та Дівич гори між Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем та зем'янином Максимом Панковичем.
- № 144. 1572 р., грудня 12. Київ. – Привілей київського воєводи Костянтина-Василя Острозького на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських ґрунтів та Дівич гори за розмежуванням в спірній справі з Максимом Панковичем та згідно з судовим листом Василя Рая від 8 грудня 1572 р.
- № 145. 1563 р., липня 30. Київ. – Позов кременецького старости Миколи Збараського і київського намісника Йосипа Немирича зем'янину Максиму Панковичу про повернення Орининських ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 146. 1633 р., грудня 15. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства запису судового листа Василя Рая від 8 грудня 1572 р. на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння Орининських ґрунтів та Дівич гори

- № 147. 1602 р., травня 27. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші тестаменту київського міщанина Василя Йосиповича Черевця.
- № 148. 1602 р., серпня 15. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства запису свідчення возного Станіслава Карського про надання Введенської ниви Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю за тестаментом Василя Йосиповича Черевця.
- № 149. 1602 р., жовтня 7. Овруч. – Випис із земських книг Київського воєводства запису з гродських книг від 15 серпня 1602 р. про надання Введенської ниви Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 150. 1602 р., липня 23. Люблін. – Випис з трибунальських книг Київського воєводства декрету Головного люблінського трибуналу на право збирати мито в маєтностях Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в судовій справі із земським суддею Яном Аксаком.
- № 151. 1602 р., листопада 7. Овруч. – Випис із земських книг Київського воєводства оповідання міщанина Василя Кривковича про покладання випису із гродських книг від 1 квітня 1602 р. щодо переводу прав Юрія Половця-Рожиновського на володіння селом Віта Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 152. 1610 р., листопада 10. Лісники. – Запис підданого князя Корецького Павла Буцевича про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського у трирічне заставне держання острова Чагул на річці Дніпро.
- № 153. 1635 р., лютого 12. Київ. – Запис Олексія Розвори, Філона та Омеляна Пінчука про одержання від ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Ісаї Копинського у річне заставне держання озер на Кораблищах.
- № 154. 1645 р., травня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства привілею польського короля Владислава IV Вази на ігуменство та право володіння маєтностями Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифу Кононовичу-Горбацькому
- № 155. 1670 р., травня 16. Луцьк. – Випис з гродських книг Луцького замку привілею польського короля Михайла Корибута Вишневецького на володіння корчмою Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 156. 1727 р., липня 27. Санкт-Петербург. – Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

- № 157. 1727 р., серпня 25. Санкт-Петербург. – Указ Малоросійської колегії ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Олексію про дозвіл не брати податок в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря.
- № 158. 1656 р., липня 5. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про передачу у заставне держання Мариною Ходичанкою Баликоююта її сином Мартином Баликою острова Меленевського (Ленковщина) біля села Вигурівщина Андрію Биримовичута його дружині Огрефині Огривковній.
- № 159. 1670 р., січня 22. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському війту Данилу Полоцькому.
- № 160. 1670 р., січня 22. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші грамоти білозерського воєводи Василя Борисовича Шереметева від 27 липня 1668 р. переяславському війту Андрію Биримовичу на Ленковський острів за річкою Дніпро.
- № 161. 1693 р., серпня 5. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про заповіт київської міщанки Марії Полоцковни-Рижової ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сильвестру Головичу третини Ленковського хутора за річкою Дніпро біля села Вигурівщина.
- № 162. 1688 р., лютого 21. Баришівка. – Оборонний універсал генерального осавула Войця Сербина переяславському полковнику Дмитрашці-Райчі на місце для млина на річці Трубіж на Переяславській греблі під селом Попівці.
- № 163. 1691 р., листопада 20. [Київ]. – Церограф Родіона Дмитрашка-Райчі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на млин на Переяславській греблі.
- № 164. 1700 р., червня 5. [Київ]. – Грамота київського воєводи Петра Івановича Хованського про розмежування сіл Крюківщина та Данилівка, які надані за указом царя Петра I від 24 травня 1700 р. у володіння Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 165. 1699 р., вересня 22. [Крехаїв]. – Купчий запис крехаївської громади про передачу лісу Малий Кормил ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського та Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалені Мазепиній.
- № 166. 1700 р., березня 23. Омелянів. – Купчий запис омелянівського жителя Нестора Лавреньова про продаж крехаївської ниви Дмитру Кирдановському.

- № 167. 1711 р., березня 11. Крехаїв. – Купчий запис Дмитра Кирдановського про передачу ниви Свято-Троїцькій церкві в обмін на Пікарівський пляц в селі Крехаїв.
- № 168. 1711 р., березня 11. Крехаїв. – Купчий запис крехаївської громади Дмитру Кирдановському про дозвіл на обмін ниви на Пікарівський пляц в селі Крехаїв.
- № 169. 1714 р., травня 15. Київ. – Купчий запис ніжинського сотника Івана Пироцького та його дружини Агафії Забіли про продаж лісу Старий Кормил біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 170. 1714 р., травня 16. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші купчого запису ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж лісу Старий Кормил біля села Крехаїв ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 171. 1715 р., січня 29. [Крехаїв]. – Цесійний запис Марії Кирдановської на двір в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 172. 1729 р., квітня 1. Боденьки. – Уступний запис Григорія Ярмаченка на заставну ниву за млином Олшанка економу Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Захарію.
- № 173. 1730 р., січня 23. [Крехаїв]. – Заповіт крехаївського жителя Василя Тавлуя на ниви біля озера Стибин та маєтності в селі Крехаїв Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 174. 1730 р., січня 23. [Крехаїв]. – Зобов'язання Івана та Василя Тавлуєнків стосовно заповіту маєтностей їхнього батька Василя Тавлуя Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 175. 1675 р., червня 29. Козелець. – Універсал київського полковника Костянтина Дмитровича Солонини про підтвердження продажу боденьківським жителем Кузьмою Панченком місця для млина на річці Видриця з городами, сіножатами та озером остерському жителю Івану Коростешовцю.
- № 176. 1695 р., червня 21. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Коростешовцем млина на річці Видриця у селі Боденьки Агафії Костянтиновій Солонині.
- № 177. 1697 р., лютого 5. Боденьки. – Купчий запис боденьківської жительки Насті Євхимихи про продаж двору з хатою в селі Боденьки ніжинському полковому писарю Івану Пироцькому.

- № 178. 1699 р., березня 30. Боденьки. – Купчий запис боденьківського жителя Лєска Івановича про продаж городу в селі Боденьки ніжинському полковому сотникові Івану Пироцькому.
- № 179. 1699 р., червня 15. Ніжин. – Випис з міських книг Ніжинської ратуші купчого запису ніжинського сотника Івана Пироцького про продаж гребельного млина на річці Видриця, двох лодейних млинів на річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєтностей ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Глухівського Успенського дівочих монастирів Марії Магдалині Мазепиній.
- № 180 1712 р., вересня 29. Київ. – Купчий запис ігумені Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марії Магдалини Мокієвської про продаж млинів на річці Видриця та річці Десна під селом Боденьки, хутора та інших маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 181. 1712 р., листопада 24. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж ігуменю Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською боденьківських маєтностей ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 182. 1712 р., червня 24. Глухів. – Декрет Генерального військового суду про спірну справу між ігуменю Києво-Печерського Свято-Вознесенського і Свято-Флорівського дівочих монастирів Марією Магдалиною Мокієвською і козелецьким жителем Тимофієм Лопатіним про право володіння млином на річці Видриця під селом Боденьки.
- № 183. 1721 р., червня 2. Крехаїв. – Купчий запис крехаївського жителя Петра Борщенка про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю Павлу Ковшуну.
- № 184. 1721 р., серпня 30. [Боденьки]. – Дарчий запис боденьківського жителя Івана Сорокана на маєтності в селі Боденьки Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 185. 1729 р., січня 31. [Крехаїв]. – Купчий запис крехаївського жителя Семена Тарасенка про продаж ниви біля озера Стибин боденьківському жителю Павлу Ковшуну.
- № 186. 1730 р., січня 23. [Боденьки]. – Купчий запис боденьківського жителя Мартина про продаж двору в селі Боденьки Михайлу Бабичу.
- № 187. 1663 р., жовтня 6. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Хомою Панущенком половини млина на річці Остер в Старій слободі Богдану Войничу.

- № 188. 1664 р., червня 14. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж мірошником Радком Санковичем половини млина на річці Остер в Старій слободі Богдану Войничу.
- № 189. 1665 р., жовтня 4. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Сергієвичем ґрунту із пляцом і садом на Вовчій горі козаку Феодосію.
- № 190. 1670 р., червня 8. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерськими жителями Федором Силенком і Кіндратом Михайленком чотирьох нив на Вовчій горі Богдану Войничу.
- № 191. 1671 р., грудня 17. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерською жителькою Марією Дубовичівною частини млина на Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу.
- № 192. 1671 р., квітня 17. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж остерським жителем Олексієм Гарасимовичем ґрунту з пляцом, садом, городом, полями на Вовчій горі Богдану Войничу.
- № 193. 1673 р., липня 3. Остер. – Запис остерського уряду про продаж остерським жителем Іваном Баглаєм половини млина на Слобідській греблі на річці Остер писарю Київського полку Петру Івановичу Домонтовичу.
- № 194. 1676 р., червня 11. Остер. – Купчий запис писаря Київського полку Петра Івановича Домонтовича про продаж млина на Слобідській греблі на річці Остер остерському сотнику Івану Дворецькому.
- № 195. 1686 р., вересня 14. Остер. – Запис остерського уряду про підтвердження прав на маєтності в місті Остер Івану Богдановичу Войничу.
- № 196. 1686 р., вересня 17. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші запису листа гетьмана Івана Самойловича від 9 вересня 1686 р. про підтвердження прав київському жителю Івану Богдановичу Войничу на маєтності в місті Остер.
- № 197. 1687 р., квітня 15. Батурин. – Випис з міських книг Батуринської ратуші про заяву Зіновії Войнич на право володіння остерськими маєтностями Свято-Преображенському Межигірському монастиреві.
- № 198. 1697 р., листопада 24. Козелець. – Запис козелецького уряду про угоду київського жителя Федора Івановича Войнич з остерськими жителями стосовно ґрунтів під містом Остер.

- № 199. 1703 р., жовтня 6. Київ. – Угода Івана Войнича із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно двох військових частин млина на Слобідській греблі під містом Остер.
- № 200. 1707 р., серпня 11. Київ. – Наказ Генерального військового суду про підтвердження угоди між Федором Войничем і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем стосовно млина на Слобідській греблі під містом Остер.
- № 201. 1704 р., травня 30. Остер. – Церограф остерського дякона Прокопія Леонтовича про одержання п'ятисот золотих чеховою монетою від Федора Биковського.
- № 202. 1705 р., вересня 11. Остер. – Запис остерського уряду про продаж Зіновією Лесковною Курдасовою Стефану Хувричу двох городів під слободою в місті Остер з наступною їх передачею за купчим записом братів Стефана та Івана Хувричів ченцю Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Трифону.
- № 203. 1709 р., жовтня 20. Остер. – Купчий запис священника Дмитра Родовича про продаж мастностей в місті Остер, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войнилівщина остерському дякону Прокопію Леонтовичу.
- № 204. 1710 р., березня 13. Остер. – Купчий запис Василя Вербицького про продаж двору в місті Остер остерському дякону Прокопію Леонтовичу.
- № 205. 1712 р., грудня 14. Київ. – Запис київських жителів Федора та Артема Войничів про грошову позику в ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря під заставу млина на Слобідській греблі під містом Остер.
- № 206. 1712 р., листопада 29. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж священником Прокопієм Леонтовичем двору з пляцом, будинком й городами в місті Остер за несплачений борг полковнику Василю Танському.
- № 207. 1713 р., березня 30. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж київською жителькою Акилиною Войнич і її синами Федором та Артемом млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютровичу.
- № 208. 1713 р., квітня 27. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж київською жителькою Акилиною Войнич і її сином Федором млина на Слобідській греблі під містом Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютровичу із записом купчої від 12 лютого 1713 року.

- № 209. 1713 р., січня 4. Остер. – Церограф остерського священника Прокопія Леонтовича Василю Танському про заставу двору та винокурні в місті Остер за несплачений борг Федору Биковському.
- № 210. 1713 р., лютого 12. Київ. – Купчий запис київських жителів Акилини Войнич та її синів Федора та Артема про продаж млина на Слобідській греблі під містом Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 211. 1714 р., червня 11. Київ. – Купчий запис товариша Київського полку Івана Петровича Дворецького та його дружини Христини про продаж двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 212. 1714 р., червня 11. Остер. – Випис з міських книг Остерської ратуші про продаж Іваном Дворецьким та його дружиною Христиною двох кіл млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 213. 1714 р., червня 20. Київ. – Купчий запис Максима Євминенка та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 214. 1714 р., червня 20. [Київ]. – Купчий запис Стефана Стуги та його дружини Марії про продаж остерських ґрунтів ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 215. 1714 р., липня 3. [Козелець]. – Уступний запис остерського священника Прокопія Леонтовича полковнику Василю Танському на двір з пляцом в місті Остер.
- № 216. 1714 р., липня 3. Козелець. – Запис козелецького уряду про уступку остерським священником Прокопієм Леонтовичем полковнику Василю Танському двору з пляцом в місті Остер за несплачений борг.
- № 217. 1714 р., липня 20. Остер. – Купчий запис Івана Щербиненка та його дружини Агафії Федорівни про продаж хати та ґрунтів в Старогородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 218. 1714 р., липня 22. Остер. – Купчий запис Тимофія Павловича Губки та його дружини Марії Дворецької про продаж частини млина на Слобідській греблі на річці Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 219. 1714 р., вересня 24. [Остер]. – Купчий запис полковника Василя Танського та його дружини Анни Забіли про продаж двох дворів в Старогородській слободі міста Остер та поля на хуторі Волевачі ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.

- № 220. 1714 р., грудня 21. [Остер]. – Купчий запис остерського священника Прокопія Леонтовича про продаж двох дворів, сіножаті, озера Уступне, ґрунтів Войниловщина за несплачений борг Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 221. 1715 р., липня 14. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші про продаж київським жителем Федором Войничем та його матір'ю Акилиною Войнич двох частин Вовчогірського поля та двору в місті Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 222. 1715 р., січня 1. [Остер]. – Купчий запис Іванихи Рідкої про продаж двору з хатою та городом і ниви в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 223. 1715 р., січня 2. [Остер]. – Купчий запис Оникія Опанасенка про продаж двору з хатою та ґрунтів в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 224. 1715 р., січня 2. [Остер]. – Купчий запис Кузьми Васильовича Рідченка про продаж двору з хатою та городом в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 225. 1715 р., січня 5. [Остер]. – Купчий запис Грицька Карповича з братами про продаж двору з хатою та городом в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 226. 1715 р., січня 6. [Остер]. – Купчий запис Івана Федоровича Бородавченка та його дружини Стехи Василівни про продаж двору з двома хатами в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 227. 1715 р., січня 6. [Остер]. – Купчий запис Михайла Гречченка та його дружини Анни про продаж двору з хатою та городом в Старгородській слободі міста Остер ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 228. 1715 р., січня 13. [Остер]. – Купчий запис Івана Кононенка та його дружини Марії Копачовної про продаж двору з хатою та городом в Остерській слободі ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоаникію Сенютовичу.
- № 229. 1718 р., лютого 15. Козелець. – Постанова остерського уряду про угоду між ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Варлаамом Ліницьким і київським полковником Антоном Танським про поселення людей в Остерській слободі.

- № 230. 1719 р., серпня 18. [Остер]. – Ревізія купчих угод остерських жителів про продаж ґрунтів Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю в справі з компанійським ротмістром Федором Нестеренком щодо скуповування ним цих ґрунтів.
- № 231. 1719 р., серпня 19. [Остер]. – Запис миролюбної угоди між Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем і компанійським ротмістром Федором Нестеренком щодо остерських ґрунтів.
- № 232. 1721 р., жовтня 8. [Київ]. – Запис київського уряду про спірну справу Тимофія Лопатіна із Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем щодо боденьківських ґрунтів.
- № 233. 1722 р., серпня 20. [Остер]. – Запис остерського уряду про надання жителями Остерської слободи ґрунтів біля річки Остер священику Григорію Вербицькому.
- № 234. 1730 р., листопада 10. [Остер]. – Купчий запис дружини Артема Войнича Агафії на продаж двору біля Слобідської греблі в місті Остер Гнату Вербицькому.
- № 235. 1731 р., березня 4. Остер. – Дарчий запис Гната Вербицького на двір біля Слобідської греблі в місті Остер брату своєму, священику Григорію Вербицькому.
- № 236. 1731 р., травня 3. [Остер]. – Уступний запис священика Григорія Вербицького на двір біля Слобідської греблі в місті Остер Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 237. 1691 р., лютого 8. Сенча. – Купчий запис хрулівського жителя Івана Проценка про продаж млина на річці Сула та інших ґрунтів Григорію Гамалії.
- № 238. 1691 р., квітня 14. Сенча. – Купчий запис хрулівських жителів Василя Проценка і Павла Мурашка про продаж ґрунтів Григорію Гамалії.
- № 239. 1691 р., червня 11. Сенча. – Запис сенчанського уряду про продаж хрулівським жителем Ониском Гриценком луки в селі Хрулі Григорію Гамалії.
- № 240. 1693 р., січня 3. Сенча. – Випис з міських книг Сенчанської ратуші про продаж хрулівським жителем Михайлом Хаєм частини млина на Хрулівській греблі на річці Сула Григорію Гамалії.
- № 241. 1694 р., листопада 16. [Лохвиця]. – Тестамент Григорія Гамалії.
- № 242. 1695 р., липня 29. Лохвиця. – Купчий запис пісківського жителя Андрія Пучки про продаж Ветхалівської долини за селом Піски під селом Коновалове Григорію Гамалії.

- № 243. 1699 р., червня 9. Лохвиця. – Купчий запис середняківських жителів Василя та Максима Бойченків про продаж Ветхалівського лісу з дібровою, облогом та сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії.
- № 244. 1690 р., грудня 12. Лохвиця. – Купчий запис лохвицького жителя Якіма Резніченка про продаж млина на Хрулівській греблі на річці Сула Григорію Гамалії.
- № 245. 1702 р., березня 30. [Лохвиця]. – Купчий запис лохвицького дяка Івана Капустенка про продаж ґрунту в селі Хрулі Марії Гамалії.
- № 246. 1704 р., липня 10. Лохвиця. – Купчий запис середняківського жителя Івана Тарана про продаж двох луків із сіножаттю за селом Коновалове Марії Гамалії.
- № 247. 1712 р., травня 12. [Лохвиця]. – Дарчий запис Марії Гамалії на хутір Ветхалівка Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 248. 1716 р., серпня 17. [Лохвиця]. – Тестамент Марії Гамалії.
- № 249. 1717 р., травня 26. Хрулі. – Децизний лист Стефана Максимовича щодо розмежування хрулівських та бодаквянських маєтностей з Іваном Гамалією за тестаментом Марії Гамалії.
- № 250. 1720 р., січня 19. Київ. – Випис з міських книг Київської ратуші наміснику Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Гедеону про підтвердження прав на маєтності в селах Хрулі, Бодаква, хуторі Ветхалівка, наданих Марією Гамалією монастирю із записом її дарчої та тестаменту, двох універсалів Івана Скоропадського, децизного листа Стефана Максимовича та трьох листів різних осіб.
- № 251. 1724 р., серпня 19. Глухів. – Указ Малоросійської колегії про ревізію реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква, які вписані в козацькі компути та тяглих людей, які є підданими Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря за донесенням економа Захарія.
- № 252. 1724 р., жовтня 5. Глухів. – Указ Генеральної Військової канцелярії за надісланим указом з Малоросійської колегії про уточнення реєстрів козаків Лубенського полку Сенчанської сотні села Бодаква та тяглих людей Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 253. 1725 р., грудня 11. Глухів. – Указ Генеральної Військової канцелярії лубенському полковнику Андрію Марковичу про перевід 15 козаків у підданство Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква.

- № 254. 1725 р., грудня 11. Глухів. – Указ Малоросійської колегії лубенському полковнику Андрію Марковичу стосовно підданих Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в селі Бодаква.
- № 255. 1726 р., квітня 4. Глухів. – Указ Малоросійської колегії від 16 березня 1726 року наглядачу Нелідову про заборону підданим Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря забирати майно і переходити в підсусідки до козаків.
- № 256. 1728 р., березня 10. [Бодаква]. – Купчий запис комісару Вергуненку на ліс Клімі.
- № 257. 1728 р., жовтня 1. [Бодаква]. – Купчий запис бодаквянського поповича Прокопія Филиповича про продаж селедувського пляцу ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Олексію Петрині.
- № 258. 1728 р., жовтня 2. Бодаква. – Купчий запис бодаквянського жителя Павла Филиповича про продаж двору з ґрунтом Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 259. 1729 р., вересня 2. Бодаква. – Купчий запис бодаквянського жителя Мирона Оплітова про продаж ґрунту та пляцу з хатою Леонтію Лихоцькому.
- № 260. 1739 р., вересня 4. Бодаква. – Купчий запис бодаквянського жителя Леонтія Лихоцького про продаж ґрунту з хатою Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 261. 1731 р., лютого 19. Лохвиця. – Запис лохвицького уряду про продаж токарівською жителькою Пелагесю Певнихою жителю села Піски Герасимові Олещенку.
- № 262. 1731 р., липня 30. Степ біля р. Бодаква. – Угода між гадяцьким полковником Григорієм Грабянкою і Свято-Михайлівським Золотоверхим монастирем про розмежування землі в селі Бодаква.
- № 263. 1738 р., вересня 25. [Лохвиця]. – Купчий запис жителя села Піски Герасима Олещенка про продаж лісу під селом Бодаква Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві.
- № 264. 1705 р., лютого 15. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуськими жителями лісу над річкою Удай настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію.
- № 265. 1705 р., жовтня 30. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Юрієм Чумаченком лісу біля Маківського яру Федору, зятю Крищини.

- № 266. 1711 р., травня 29. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Церограф сухоносівського священика Якіма Федоровича про заставу ґрунту та частини млина настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Гаджію.
- № 267. 1712 р., лютого 10. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Грамота ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича про передачу заставного ґрунту та частини млина сухоносівського священика Якіма Федоровича монастирю.
- № 268. 1711 р., червня 2. Чорнухи. – Купчий запис чорнуського жителя Леонтія Хейла про продаж ґрунтів з дібровою та сіножаттю Саві Онищенкові.
- № 269. 1711 р., грудня 17. Чорнухи. – Декрет полкового лубенського суду та чорнуського уряду про продаж нащадками подружжя Івана та Марії Карбанів двору з садом та двома хатами Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.
- № 270. 1712 р., лютого 1. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду свідчень чорнуських жителів про продаж лісу Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастиреві за гроші, надані гетьманом Іваном Скоропадським.
- № 271. 1712 р., травня 2. Чорнухи. – Декрет виїзного чорнуського уряду про підтвердження прав на млин із ставом та ґрунти настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію, що належали сухоносівському священику Якіму Федоровичу за несплачений борг.
- № 272. 1712 р., липня 8. Лубни. – Універсал лубенського полковника Василя Савича про підтвердження прав на маєтності сухоносівського священика Якіма Федоровича настоятелю Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Григорію Іллічу Гаджію.
- № 273. 1712 р., серпня 10. Лубни. – Випис з міських книг Лубенської ратуші купчого запису жителів села Дашенки Пирятинської сотні Миколи і Василя Федоренків-Гончаренків про продаж млина на річці Удай на Горобіївській греблі гетьману Івану Скоропадському.
- № 274. 1712 р., серпня 24. Лубни. – Запис чорнуського уряду про розмежування лісу, що належить Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.
- № 275. 1713 р., квітня 25. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Леонтієм Хейлом ґрунтів з дібровою та сіножаттю сину Яремі.

- № 276. 1713 р., жовтня 24. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуською жителькою Анастасією Євстафіївною двору з пляцом ігумену Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському.
- № 277. 1714 р., березня 10. Городище. – Запис городищенського уряду про продаж воронківськими жителями Павлом і Охрімом Жученками ґрунтів під слободою Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.
- № 278. 1714 р., квітня 8. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж чорнуським жителем Лескою Хейлом ґрунтів з Чорним лісом, дібровою, сіножаттю та облогами біля міста Лохвиця ігумену Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Пахомію Печковському.
- № 279. 1714 р., травня 28. Чорнухи. – Заповіт чорнуських жителів Парасковії Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина з сіножаттю та облогами Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю .
- № 280. 1714 р., травня 28. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про підтвердження заповіту Парасковії Іванівни Лук'янової Шостачки та її сина Афанасія на ліс Щербанювщина Свято-Троїцькому Красногірському Чорнуському монастирю.
- № 281. 1714 р., жовтня 13. Пириятин. – Запис чорнуського уряду про продаж мокіївським священиком Андрієм Димитрієвичем заставних ґрунтів, ставу та млина на річці Човнова наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію з наступною передачею їх в посесію Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю.
- № 282. 1714 р., жовтня 13. Пириятин. – Запис пириятинського священика Максима Федоровича про дозвіл продажу заставного млину і ставу з ґрунтами на річці Човнова священиком Андрієм Димитрієвичем наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію.
- № 283. 1714 р., жовтня 13. Пириятин. – Купчий запис священика Андрія Димитрієвича про продаж ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікію Сенютовичу, заставлених сухоносівським священиком Якимом Федоровичем.
- № 284. 1714 р., жовтня 13. Чорнухи. – Випис з міських книг Чорнуської ратуші про підтвердження продажу священиком Андрієм Димитрієвичем ґрунтів та млина на річці Човнова ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікію Сенютовичу.

- № 285. 1714 р., червня 2. Свято-Троїцький Красногірський Чорнуський монастир. – Купчий запис Йосипа Соляниченка про продаж Ліплянівського ґрунту монастирю.
- № 286. 1714 р., листопада 5. Чорнухи. – Запис чорнуського уряду про продаж кринським священиком Онисифором Ястребським долини з сіножаттю наміснику Свято-Троїцького Красногірського Чорнуського монастиря Захарію.
- № 287. 1715 р., січня 9. Київ. – Грамота київського митрополита Йоасафа Кроковського про підтвердження прав мокіївського священика Андрія Дмитрієвича на сухоносівські ґрунти та млин на річці Човнова.
- № 288. 1544 р., серпня 10. Київ. – Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці та Погонне.
- № 289. 1550 р., жовтня 24. Київ. – Скарга ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Сави маршалку Миколаю Нарбуту на князя Дмитра Романовича Любецького за наїзд його підданих села Острогляди на монастирську землю.
- № 290. 1555 р., вересня 9. Київ. – Судовий лист Фенни Любецької-Полозівни про розмежування спірних лисковських ґрунтів з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеоном.
- № 291. 1555 р., серпня 27. Київ. – Лист київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича до князя Дмитра Романовича Любецького про заборону чинити кривду в землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- № 292. 1556 р., грудня 19. Київ. – Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Дмитрію Романовичу Любецькому за гвалтівний наїзд на село Лисковці.
- № 293. 1556 р., грудня 19. Київ. – Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про розгляд справи щодо відмови від озера Подворне в селі Лисковці на користь Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря між ігуменом Симеоном і князем Дмитрієм Романовичем Любецьким.
- № 294. 1569 р., березня 1. Люблін. – Лист Сигізмунда II Августа Щасному Харлинському із заборону чинити кривду в лисковських землях Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря.

- № 295. 1602 р., серпня 15. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Станіслава Карського в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця.
- № 296. 1602 р., листопада 23. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства про примирення Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським стосовно розмежування озер Подворне й Остриця та сіножаті в селі Лисковці.
- № 297. 1603 р., жовтня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возного Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування озер Подворне й Остриця.
- № 298. 1603 р., листопада 10. Красносілля. – Лист-примирення між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.
- № 299. 1603 р., листопада 10. Красносілля. – Мирова угода між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель за островами Лисковщина, Тужир, Узліжжя й Засторожиче.
- № 300. 1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель.
- № 301. 1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства мирової угоди від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.
- № 302. 1603 р., грудня 20. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства листа-примирення від 10 листопада 1603 р. між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.

- № 303. 1604 р., жовтня 5. Овруч. – Випис з земських книг Київського воєводства свідчення возних Яна Соколовського та Олександра Пироговича в справі Миколи Щасного Харлинського та ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифа Мировського про розмежування лисковських та красносільських земель.
- № 304. 1604 р., жовтня 5. Овруч. – Випис з земських книг Київського воєводства мирової угоди між Миколою Щасним Харлинським та ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель.
- № 305. 1639 р., липня 1. Київ. – Випис з гродських книг Київського воєводства про судову справу ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича зі смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем за право володіння островами Узліжжя і Засторожиче.
- № 306. 1643 р., листопада 10. [Київ]. – Випис з гродських книг Київського воєводства протестації ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Філофея Кизаревича проти завданих кривд смоленським воєводичем Миколаєм Абрамовичем на монастирському острові Узліжжя.
- № 307. 1646 р., травня 22. Київ. – Церограф Станіслава і Анни Бабських про одержання трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської.
- № 308. 1660 р., січня 27^a. Переяслав. – Випис з переяславських міських книг про одержання Станіславом і Анною Бабськими трьох тисяч тридцяти польських золотих в Богдана Сомковича та його дружини Катерини Сомкович-Влостовської.
- № 309. 1654 р., серпня 11. Під Смоленськом. – Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.
- № 310. 1660 р., грудня 31. Москва. – Жалувана грамота царя Олексія Михайловича про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.
- № 311. 1682 р., серпня 28. Москва. – Жалувана грамота царів Івана V та Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на продаж вина, пива та меду в корчмі монастиря.
- № 312. 1700 р., квітня 1. Москва. – Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

- № 313. 1716 р., лютого, 4. Санкт-Петербург. – Жалувана грамота царя Петра I про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.
- № 314. 1729 р., березня 31. Москва. – Жалувана грамота царя Петра II про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.
- № 315. 1742 р., грудня 11. Москва. – Жалувана грамота цариці Єлизавети Петрівни про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння маєтностями.

Додатки

- №1. 1496 р., липня 27. Вільно. – Привілей литовського князя Олександра київському воєводі Дмитру Путятичу про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу.
- № 2. 1523 р., березня 15. Краків. – Привілей польського короля Сигізмунда I Старого київському воєводі Андрію Немировичу про надання права ігумену Макарію на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини.
- № 3. 1752 р., листопада 2. Київ. – Лист архімандрита Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Іоанікія Сенютовича до київського обер-коменданта про справу арештованих шинкарів Стефана Прача та Івана Гончара.



СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

1. Мандат польського короля Сигізмунда II Августа до зем'янина Максима Панковича про повернення Орининської землі Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю. 1563 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 13, арк. 1. Оригінал).
- 2–3. Привілей польського короля Сигізмунда I Старого про заборону Криштофу Кмітичу чинити кривду в монастирських землях Товстий ліс. 1526 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 10, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 4–5. Привілей польського короля Стефана Баторія Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирю на озеро Петриків під селом Вигурівщина. 1582 р. (ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216 Г., по оп. № 16, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 6–7. Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження на відбудову Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря і заснування монастирської общини. 1639 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 20, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 8–9. Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння різними маєтностями за попередніми привілеями. 1646 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 22, арк. 1; 5 зв. Оригінал).
- 10–11. Привілей польського короля Владислава IV Вази на підтвердження про надання Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря в управління Гришку Поповичу. 1647 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 26, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 12–13. Наказ гетьмана Богдана Хмельницького про надання містечка Вигурівщина ігуменові Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосію Василевичу. 1654 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, од. зб. 216, Г, по оп. № 31, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 14–15. Універсал гетьмана Юрія Хмельницького про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на володіння селами Бородянка, Нова Гребля, Загальці, Масани та Красносілля. 1660 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 38, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
16. Універсал гетьмана Івана Мазепи про надання Григорію Гамалії сіл Хоружівка, Бодаква і млинів на Хрулівській греблі. 1689 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 44, арк. 1. Оригінал).

17. Оборонний універсал гетьмана Івана Мазепи Свято-Михайлівському Золотоверхому монастиреві на звільнення молдавських поселенців від податків на монастирській землі на хуторі Ризовщина біля села Вигурівщина. 1694 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 48, арк. 1. Оригінал).
- 18–19. Декрет київського воєводи Януша Юрійовича Гольшанського про підтвердження прав Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря на села Лисковці і Погонне. 1544 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 91, арк. 1; 3 зв. Оригінал).
- 20–21. Випис з гродських книг Київського воєводства про розгляд судової справи Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря проти дворянина Павла Монтвида Дорогостайського за наїзд на масток Юрівка, село Глеваха та монастирську корчму над річкою Віта. 1599 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 110, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 22–23. Випис з гродських книг Київського воєводства із записом листа-примирення від 10 листопада 1603 р. Миколи Щасного Харлинського з ігуменом Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Йосифом Мировським про розмежування лисковських та красносільських земель. 1603 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 130, арк. 1; 2. Оригінал).
- 24–25. Випис з судових книг київського воєводи Григорія Олександровича Ходкевича про позов ігумена Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеона князю Дмитрію Романовичу Любецькому за гвалтівний наїзд на село Лисковці. 1556 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 165, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 26–27. Випис з міських книг Київської ратуші про продаж Григорієм Биримовичем третини Ленковського хутора на межі села Вигурівщина за річкою Дніпро київському вйту Данилу Полоцькому. 1670 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 183 а, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
- 28–29. Тестамент Марії Гамалії. 1716 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 261, арк. 1; 1 зв. Оригінал).
30. Купчий запис зем'янина Київського повіту Семена Гриньковича про продаж селища Глеваха ігумену Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря Симеону. 1563 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 97, арк. 1. Оригінал).
31. Указ із Сенату в Малоросійську колегію про дозвіл не брати податку в казну за продаж вина, пива та меду в корчмі Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря. 1727 р.
(ІР НБУВ, ф. 301, № 216 Г, по оп. № 270, арк. 1; 2. Оригінал).

Наукове видання

**ДОКУМЕНТАЛЬНА СПАДЩИНА
СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО
ЗОЛОТОВЕРХОГО МОНАСТИРЯ
У КИЄВІ XVI–XVIII ст.**

**З ФОНДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Збірник документів

Автори-укладачі

*Ю.А. Мицик, С.В. Сохань, Т.В. Міцан,
І.Л. Синяк, Я.В. Затилюк*

Філологічна редакція *Н.М. Зубкова*

Редактори *О.С. Боляк, М.Л. Скурта*

Комп'ютерна верстка *Т.В. Міцан*

Підписано до друку

Формат 70 x 100/16. Папір офсетний № 1.

Ум. друк. арк. Тираж 200 пр. Зам.

Друкарня Національної бібліотеки України
імені В.І. Вернадського. 03039, Київ-39, просп. 40-річчя Жовтня, 3.